

ACCESSION NUMBER

81057

PRESS MARK

13774/B

Digitized by the Internet Archive
in 2017 with funding from
Wellcome Library

Beretning

om

Corvetten Galathea's

Reise omkring Jorden

1845, 46 og 47.

Ved

Steen Bille,

Chef for Expeditionen.

Förste Deel,

ledsaget af 6 lithographerede Blade i Tontryk og 2 Kort.

Kjöbenhavn.

Forlagt af Universitetsboghandler C. A. Reitzel.

Trykt hos Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno.

1849.

29258

Corvetten Galathea's Jordomseiling.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Forord.

Det er under Forberedelserne til atter at gaae til Søes, for at tage min Andeel i den forestaaende Campaigne, at jeg nedskriver disse Linier, der skulle tjene til Indledning for det Arbeide, jeg herved forelægger mine Medborgere.

Jeg tør derfor haabe, at man ikke i dem vil søge en systematisk, videnskabelig Indledning til et Værk, som, ifølge de forudgangne Forhold, der fremkaldte og ledsagede det Æmne, det skulde behandle, vel ikke uden Föie turde forventes at blive et i flere Retninger interessant videnskabeligt Værk, udstyret med megen Omhyggelighed og en vis ydre Glands. Men ligesom under ingen Omstændigheder mine egne Evner kunde gjøre Fyldest ved Lösningen af en saadan Opgave, saaledes have heller ikke de Forhold, under hvilke jeg har maattet arbeide, tilstedet Muligheden af at tilveiebringe de Midler, som der nødvendigviis maatte være bragt i Samklang, for at udarbeide en fuldkommen tilfredsstillende Reisebeskrivelse over Corvet-

II

ten Galathea's Jordomseilings-Expedition, deels paa Grund af disse Midlers effective Adsplittelse, deels fordi der manglede en dertil passende, med tilbørlige pecuniaire Midler forsynet Overbestyrelse. At en saadan ikke er kommen tilveie i et Öieblik, da ganske andre, langt höiere Interesser have bortledet Vedkommendes Opmærksomhed og krævet ubetinget Anvendelse af alle intellectuelle, physiske, moralske og finansielle Kræfter, behöover neppe nogen videre Forklaring.

Og derfor er det ikke uden grundet Frygt, at jeg lader dette förste Bind af min »Beretning om Corvetten Galathea's Reise omkring Jorden» komme for Lyset. Jeg forudseer nemlig den i flere Henseender velbegrundede Bemærkning af alle dem, som med saamegen Iver og Forekommenhed ydede deres Bistand til Reisens Forberedelse, at jeg heller burde have tilbageholdt det Hele til et roligere Tidspunkt, hvor man havde været istand til at samle alle Materialier, og under en dertil specielt udnævnt Redactionscomitee da havde udgivet denne Reisebeskrivelse over den förste danske Jordomseilings-Expedition i en passende Form, ledsaget af en videnskabelig Dröftelse af alle dens i forskjellige Retninger indhentedes Resultater. En simpel Fremstilling af, hvorledes og under hvilke Forhold dette mit Arbeide er blevet til, vil være den bedste Maade at imödegaae denne Anke paa.

Ved min Hjemkomst i Efteraaret 1847 yttrede vor afdöde Konge det Önske, at Galathea's Reise med

III

alle dens videnskabelige Resultater skulde udgives for Regjeringens Regning, og at jeg skulde paatage mig den historiske, nautiske og geographiske Deel af Beskrivelsen. Jeg forestillede da for Hans Majestæt, hvorlunde jeg havde Grund til at betvivle, at der vilde fremkomme noget tilfredsstillende Resultat. Ladende ubetragtet alle Hensyn til mine egne, mig kun altfor velbekjendte ringe Evner til at paatage mig min Andeel af det forestaaende Arbeide, efterdi jeg paa den anden Side ligesaafuldt maatte anerkjende, at, saafremt en Reisebeskrivelse skulde udgives, var jeg den Nærmeste og vel den Eneste, der burde og kunde paatage sig den, — tillod jeg mig i Almindelighed at bemærke, at Galathea's Reise ikke vilde frembyde noget Synderligt, som kunde gjøre Krav paa at have Nyhedens Interesse for sig. „Tout le monde fait le tour du monde” siger Arago i sin „voyage pittoresque”, og deri har han Ret — at seile Jorden rundt nutil dags er ikke noget mærkeligt i og for sig; følger man den almindelige Vei, benytter man de Hjælpe midler, som Vorherre har givet os i Monsoner og Passater, og de Kræfter, som Navigationens Videnskab har stillet til vor Raadighed, saa er Sagen i sig selv temmelig simpel, det bliver vel en lang men ingenlunde besværlig Reise, der ikke kræver større Sömandskunst end til at seile hvorsomhelst ellers, og jeg kunde fristes til at sige, at den kræver mindre end til at seile og holde ud i vore egne velbekjendte men stedse urolige og farlige Farvande. Om selve

IV

Seiladsen og hvad der paa den kan hænde, blev derfor lidet eller intet Nyt at fortælle. Geographiske Opdagelser kan man ikke mere vente at gjøre.

Hvad nu de Lande Galathea besøgte angaaer, da ere de velbekjendte paa faa Undtagelser nær. Indien og China, Malaccastrædet og Java, Sydamerikas Öst- og Vestkyst bereises nu med fast samme Lethed som forhen Schweiz og Italien. Reisebeskrivelser, baade videnskabelige og pittoreske, findes i Mængde over alle disse Lande, og levne saare lidet Nyt at fortælle. Ere end Sandwichsöerne og Selskabsöerne noget mindre bereiste og navnlig hertillands mindre bekjendte, saa have dog ogsaa herover saa grundige Beretninger, at jeg med den liden Erfaring, som mine forholdsviis korte Ophold tillode mig at indhente, neppe tør vove at fortælle noget Nyt eller at udtale nogen afgjort Mening over disse Lande. Men hertil kommer endnu, at selv paa de Steder, hvor jeg opholdt mig længere, var dette stedse med et eller andet bestemt Öiemed, som krævede den störste Deel af min Tid, saa at jeg ikke saa mig istand til at samle alle de Materialier paa selve Stedet, som alene turde lade mig haabe at besidde en god Grundvold at arbeide paa.

Den eneste Undtagelse heri var mit Ophold paa de nicobariske Öer, hvis Undersögelse var et Hovedformaal for Expeditionen. Men Udbyttet heraf, som findes i dette förste Bind, er ogsaa det eneste, som

jeg tör haabe vil have nogen sand eller idetmindste Nyhedens Interesse.

Hvad angik Reisens Udbytte i videnskabelig, navnlig i geologisk, zoologisk og botanisk Henseende, da vidste jeg vel, at der var gjort meget betydelige Samlinger, og mine medreisende Videnskabsmænds Dygtighed var Borgen for, at de vilde være istand til at afvinde disse Samlinger saare interessante og lærerige Beskrivelser, men jeg meente ogsaa, at dette maatte blive Gjenstand for specielle videnskabelige Afhandlinger, som vilde finde deres rette Plads i dertil svarende Tidsskrifter. Til at udgjøre særskilte Afsnit i en naturhistorisk Deel af Reisebeskrivelsen vare de indhentede Erfaringer ikke store nok. Det gik hermed som med den historiske Afdeling: vi havde været for meget paa den slagne Landevei, vi vare trængte for lidet ind i de ukjendte Regioner til at et saadant Udbytte kunde antages at være indhentet.

Der var imidlertid eet Afsnit af de paa denne Reise samlede Kundskaber, som kunde og burde blive Gjenstand for Offentliggjörelse, det var om de commercielle Forhold paa de Steder, vi besögte. Her stode Sagerne i omvendt Forhold. Her var det netop de meest besögte og bekjendte Steder af dem vi anlöb, der fremböde den störste Interesse for den handlende Verden. En commercial Agent havde været medgivet Expeditionen, som med udholdende Flid og Opmærksomhed havde rögtet sit Kald, og havde indgivet særdeles indholdsrige og interessante Beretnin-

VI

ger til vedkommende Collegium, affattede i hans Modersmaal, det tydske Sprog. Men det laae ogsaa i Sagens Natur, at for at disse Erfaringer skulde være til nogen virkelig Nytte, burde de strax offentliggjøres — det vilde kun lidet baade den danske Handelsstand, om disse Beretninger vare blevne holdte tilbage for at udgjøre en Deel af den hele Reisebeskrivelse, eftersom da lettelig de Conjecturer, hvorpaa de vare grundede, imidlertid aldeles havde kunnet forandre sig. Jeg maatte derfor antage det rigtigst at adskille denne Deel af Reisens Udbytte fra den samlede Beskrivelse og andrage paa dens öieblikkelige Offentliggjørelse, forbeholdende mig at gjøre et saa stort Uddrag deraf til Reisebeskrivelsens Fuldstændiggjørelse, som jeg maatte skjönne kunde have vedvarende Interesse. Den commercielle Agent reiste til Altona, hans Hjemstavn, hvor Udgivelsen skulde paabegyndes. Senere har jeg Intet hört desangaaende.

Alle disse Grunde udviklede jeg for Kongen, naar denne Videnskabernes ophöiede Beskytter gjentagne Gange berörte denne Sag. — Han önskede imidlertid, at jeg kun skulde tage fat paa Reisens historiske Beskrivelse, uden at bekymre mig om de övrige særskilte Afsnit af det hele Værk, og han meente, at saasnart de i Reisens Løb i forskjellige Retninger adspredte Naturforskere vare samlede, skulde der udnævnes en Redactionscomitee, der skulde give det Hele sin endelige Form.

Min Konges Onske var for mig en Befaling.

VII

Manuscriptet til dette Bind var omtrent halvfærdigt, da Christian den Ottende for over et Aar siden stededes til sin sidste Hvile og tog Danmarks Fred med sig i Graven — den Fred, under hvilken Kunster og Videnskaber, Velstand og Lykke havde blomstret i saa mange Aar i vort herlige Fædreland.

Saasnart det blev mig muligt, indhentede jeg den nye Regjerings Bestemmelse, om jeg skulde fortsætte Arbeidet eller ikke; — Svaret var, at man ønskede, at jeg kun skulde fuldføre den historisk-nautiske Beskrivelse af Reisen, og tilsee den illustreret med nogle Tegninger, udtagne af den Mappe, Expeditionens Maler havde samlet, at man ligeledes ønskede, at de videnskabelige Afsnit i Tiden skulde offentliggjøres af vedkommende Videnskabsmænd, men at man iøvrigt stolede paa, at jeg vilde tage fornødent Hensyn paa en passende Öconomie ved Udgivelsen.

Nogle Ark bleve trykte, nogle Tegninger bleve færdige — da udbrød de Begivenheder, som ville gjøre Marts Maaned 1848 til eet af den danske Histories mindeværdigste Tidspunkter. Jeg blev commanderet til Söes, og min Pen maatte saaledes hvile, til jeg i det sildige Efteraar atter kom tilbage til Kjöbenhavn. Men nu vare Forholdene de alleruheldigste for et saadant Værks Udgivelse. Vi havde Vaabenstilstand, men alle Udsigter til en ny Krig. Expeditionens Naturforskere vare adspredte i alle Retninger. Een var i Grönland, een var i Holsteen, een var död. Skjönt jeg mödte den störste Velvillie hos Finantsministe-

VIII

riet, krævede dog Öieblikkets Fordringer, at en bestemt Sum blev normeret, som i intet Tilfælde vilde have dækket Omkostningerne ved et saa storartet Værks Udgivelse, som det af vor åfdøde Konge paa-tænkte.

Jeg havde derfor kun Valget imellem, enten aldeles at opgive mit Arbeide eller skyndsomt at bringe den Deel deraf, som var afhængig af mig, for Lyset. I det Haab, at den afgangne Sommers Begivenheder havde vakt en fornyet Kjærlighed hos det danske Folk for sin Marine, og at derfor en Beskrivelse over, hvad den i Fredens Aar havde virket for Nationens Ære i Jordens fjerneste Zoner, maatte i dette Öieblik have Interesse, besluttede jeg mig til det Sidste. Efterat have forsikkret mig det nye Ministeriums Til-sagn om at blive holdt skadesløs ved pecuniair Understöttelse til at dække Udgifterne for Kaart og Tegninger, tog jeg atter fat, lagde sidste Haand paa første Bind og begyndte paa andet. Da indtraadte de nok-som bekjendte Forviklinger mellem Bogtrykkerprincipaler og Sættere, som havde, först en total Standsning, senere megen Langsomhed til Fölge i Trykningen. Derfor vil jeg nu blive nødt til at forlade Kjöbenhavn, forinden dette Bind kan blive Offentlighedens Eiendom.

Med Hensyn paa Udarbeidelsen af denne Reisebeskrivelse, da har det, besjælet som jeg var af hvad jeg ovenfor har udviklet, været Maalet for mine Bestræbelser at gjøre den saa simpel og fordringsløs som

IX

muligt. Jeg har saa lidet, som gjörligt var, indladt mig paa at citere eller gjendrive andre Forfattere. Jeg har sögt at gjengive, hvad jeg har seet og tænkt paa og om de Steder jeg har besøgt. Intet har jeg frygtet mere, end ved at følge andre, navnlig franske Jordomseileres Exempel, at give min Mening tilkjende over hine Landes historiske og politiske Forhold. Jeg har læst saare lidet i denne Retning, som ikke har forekommet mig at bære Præget af at være Compilationer af hvad Vedkommende have hört fortælle eller læst, uden at have havt Tid eller Leilighed eller maaskee Evne til at dömmе om Paalideligheden af deres indhentede Kundskaber; kun at de have troet det deres Pligt, efter et meget kort Ophold paa et Sted, at give deres Mening tilkjende paa flere Sider af en Bog om et saadant Lands eller en Byes forbigangne eller nærværende Historie, politiske Udvikling og Forhold. Det er forbausende, hvilke Absurditeter der paa denne Maade ere befordrede til Trykken, og som ikke bidrage lidet til at forvanske Begreberne om slige fjerntliggende Lande. Det Morsomste er, at det er hændet en saadan skrivelysten Jordomseiler, som i sin förste Reisebeskrivelse havde fortalt baade löst og fast, Alt hvad man havde bundet ham paa Ærmet, at blive befalet til at gjøre nok en Reise af samme Art og da at komme igjen paa de Steder, hvis Historie og Selskab han paa det Ubarmhjertigste havde sönderlemmet og hudflettet,

hvor man da naturligviis har taget imod ham med de Fölelser, som hans Skrivemaade havde opvakt.

For nu at undgaae alle disse for en Forfatter ligesaa ubehagelige som farlige Skjær, gjorde jeg mig selv den ufravigelige Regel at holde mig til at give en „Beretning om Corvetten Galathea's Reise omkring Jorden" og Intet som laae udenfor den, eller som ikke stod i Beröring med den. Hertil hörde:

1. Beskrivelse over Seiladsen fra det ene Sted til det andet, med alle tilhørende nautiske og physiske Iagttagelser, som da blev Hovedindholdet af Skibets Journaler desangaaende.
2. Beskrivelse over Galathea's Ophold paa de forskjellige Steder den anløb, hvad der blev foretaget paa hvert Sted til Expeditionens videre Fremme.
3. Beskrivelse over hvad vi selv saae, hörde og oplevede, hvor vi kom hen, og det Indtryk vi deraf modtog, og de Betragtninger vi lededes til at anstille.

Hvo som søger mere i denne Bog, end hvad her er lovet, han lukke den i, — den er ikke skrevet for ham. Men for dem, der i sin Tid have fulgt Galathea paa den femtetusind Mile lange Reise, og i Tankerne have deelt vore Besværligheder og Nydelser, vore Glæder og Savn — for dem har jeg det Haab, at de ikke aldeles utilfredsstillede skulle gjøre Reisen engang endnu ved at læse denne Beskrivelse. Og for Videnskabsmanden, der i sit stille Lönkammer med

grandskende Blik undersøger og dröfter og med Biens Flid suger Hounning af selv det mindste Straa, for ham haaber jeg, at der i denne Beretning dog maa findes noget Stof, der vil komme ham til Nytte, ihvorvel som sagt det er paa den alfare Vei at det er höstet.

Til Hjælp ved Udarbeidelsen har jeg brugt, foruden Skibets forskjellige Journaler, mine egne Dagböger og Optegnelser, saa og hvad jeg ved mine Medreisendes Meddelelser har erfaret. Men desforuden har jeg havt Medarbeidere, som jeg skylder her at nævne og at bringe min Tak. Som Medhjælper ved selve Redactionen, har jeg havt en virksom Arbeider i Hr. Rosen, der var anden Læge med Skibet, og som jeg skylder mange smukke Bidrag og Bemærkninger. Det hele Afsnit om Hinduernes Religion, Sæder og Skikke er fra hans Pen. Ligeledes har Hr. Pastor Hansen givet mig flere Oplysninger i ethnographisk Retning, ligesom det er hans Flid, jeg har at takke for den vedföiede nicobariske Ordbog. DHrr. Reinhardt, Rinck og Didrichsen have hver i sit Fag leveret en Omarbeidelse af deres Rapporter over de nicobariske Öer, som findes ordret aftrykt. Endelig er Hr. Capitainlieutenant Rothe Forfatter til den geographiske Tabel, ligesom Kaartene, der findes vedhæftede, ere optagne og udarbeidede af ham. De smukke lithographerede Tegninger skyldes Expeditionens talentfulde Genremaler, Hr. Plum.

Og hermed tager jeg Afsked med mit Arbeide og dets Læsere, i det mindste for en Tid. Naar det seer

XII

Lyset, er jeg sandsynligviis til Söes, og jeg vil saaledes ikke kunne være Vidne til den Modtagelse, der vil blive det til Deel. Om dette er til mit Held eller Uheld, maa Tiden vise. Bliver det mit Lod at komme tilbage fra den forestaaende Campagne, er der Haab om, at man uafbrudt tør tage fat paa fredelige Sysler, skal det være min kjæreste Beskjæftigelse at fortsætte mit paabegyndte Arbeide, og skal da snarest muligt bringe anden Deel af Galathea's Reise under Pressen.

Kjöbenhavn i Marts 1849.

Steen Bille.

I.

Equiperings. — Ophold paa Rheden. — Afreise.

19 Mai til 25 Juni 1845.

Under Dato 19 Mai 1845 fik jeg Ordre som Chef af Corvetten Galathea, bestemt paa en Expedition til Ostindien, China og senere gennem Sydhavet til Sydamerikas Vest- og Öst-Kyst og derfra hjem — altsaa rundt om Jorden. Samme Dag erholdt følgende Officerer Ordre som Subalterne:

Capitain-Lieutenant Aschlund.

— — Flensborg.

Premier-Lieutenant Rothe.

Second-Lieutenant Bruun.

— — Hedemann.

— — Colsmann.

— — Röepstorff.

Cadet-Underofficer Ravn.

— — Rothe.

I Löbet af de følgende Uger erholdt endvidere efterstaaende Herrer Ordre til Skibet.

Hr. Matthiessen som Over-Skibslæge.

— Rosen som 2den Læge.

— Didrichsen som 3die Læge.

— Blankensteiner som Proviant- og Regnskabsfører.

— Hansen som Præst.

Der vil i det Følgende blive Leilighed for mig at omtale disse, ved et saa langt Samliv og Sammenarbejde, mig

saa kjære Medarbeideres Dygtighed. Desuden ville Facta og de udkomne Resultater vidne bedre end alle Ord. Her være det nok at tilføie, at man havde viist mig den Opmærksomhed at forelægge mig Listen paa de commanderede Officerer, forinden Commandoen fandt Sted.

Galathea laae ved Elephanten paa Nyholm, aldeles af-taklet, med Ballasten lagt. Dette Skib løb af Stabelen paa Gammelholm i 1832. Efter at have været paa Expedition i Aarene 1833, 37 og 39, stedse kun paa 3 à 4 Maaneder, fik det 1843 en stærk Reparation. Foranlediget ved de fra de seneste Togter indkomne Rapporter, havde man formindsket Reisningen ved at tage af Master, Stænger og Ræer, for derved at fremvirke større Stivhed, ligesom der i samme Hensigt var lagt en 9 Tommers Straakjöl under den.

Galathea var uden Tvivl det hensigtsmæssigste Skib i den danske Flaade til en saadan Expedition. Den har Størrelse og Udseende af en 36 Kanons Fregat, og kan paa sine rummelige Dæk logere en saadan Fregats Besætning, circa 300 Mand, medens den, paa Grund af sin svage Armering, kun hehöver 200 à 220 Mands Bemanding. Med Hensyn paa, hvad dengang fra flere Sider blev yttret, at det havde været ønskeligt, om man havde taget en af de dengang ganske nye større Fregatter, Gefion eller Thetis, disse smukke Skibe, der vare saa meget rummeligere, og som ganske anderledes havde kunnet vise Flaget med Anstand i Farvande og Havne, hvor det aldrig för havde veiet, da skal jeg blot bemærke, at, om man endog havde villet sætte alle oekonomiske Hensyn ud af Betragtning, saa var det uimodsigeligt, at Galathea, paa Grund af sin ringere Dybgaaende, kunde komme ind der, hvor Gefion havde maattet blive udenfor, saasom i Ganges-Floden op til Calcutta, i Shanghaë- eller rettere Woosung Floden, i Honolulu Havn paa Sandvichsöerne, og i la Plata-Floden op til Buenos Ayres, endvidere, at alle de Nationer, som hidtil have sendt Expeditioner omkring Jorden, dertil have benyttet Skibe, som i Almindelighed vare mindre, men ingensinde større end Galathea.

Men för at sætte denne Corvet istand til at foretage

en saadan Expedition, var der rigtignok en heel Deel mere at gjøre, end blot at equipere, armere og proviantere. Den havde den samme Apterling, som den havde faret med den sidste Reise, hvilken hverken svarede til Nutidens Fordringer, eller til hvad der var absolut nödvendigt paa en saa lang Reise, i et specielt videnskabeligt Öiemed. Den havde endvidere den hidtil i vor Marine brugte aabne Kule, som gjorde Batteriet aldeles ubeboeligt som Soveplads for Mandskabet. At lukke Kulen, at lægge Side-Röstværkerne op i ophöiede Lugkarme, for derved at holde Regnvandet fra at löbe ned paa Batteriet, og at gjøre en stor Mængde betydelige Forandringer i Apterlingen var alene et ikke ubetydeligt Arbeide. Men hertil kom endnu Opfyldelsen af Hs. Majestæts Befaling, at der skulde indrettes Lukafer til fire, (senere fem) Naturforskere, en Maler og en Tegner, endvidere til en Præst og en Underlæge udenfor Bemandings-Reglementets Bydende, at der skulde indrettes et Rum, hvor disse Herrer kunde arbeide, et andet hvor den Præparateur, der ogsaa skulde fare med Skibet, skulde kunne arbeide, og et tredie til Opbevaring af de nödvendige Requisite til dHr. Naturforskeres Samlinger, foruden i Tiden Lastrum til saadanne Sager, som vare indsamlede og færdige til Afsendelse.

Det vilde være en ligesaa vidtlöftig som uinterresant Detail her at udvikle, hvorledes alt dette blev tilveiebragt. Men jeg anseer det ligefrem som Pligt at omtale, og med Taknemmelighed at fremhæve, den Velvillie og Redebonhed, hvormed alle Holmens Autoriteter kom mig imöde og hjalp mig med Raad og Daad til en hurtig, og efter Omstændighederne ikke uheldig Lösning af det givne Problem. Et Ruf blev bygget agter paa Skandsen, som, passende udstyret, blev til en Prydelse for Dækket, og var til stor Nytte paa hele Reisen, uden at det i nogen væsentlig Grad generede Manoeuvren. Under Skandsen blev indrettet sex Lukafer til dHr. Naturforskeres Logis. Vel maatte jeg finde mig i, at mit Önske for, at der ikke boede flere sammen i et Lukaf blev uopfyldt, da det store Messe-Personale gjorde dette umuligt at opnaae, saa at de to Cadet-Underofficerer,

de to Underlæger, og Maleren og Tegneren, maatte dele Lukaf parviis. Af samme Grund maatte Messen udvides et Bjelkefag paa Baniernes Bekostning. Men derimod blev det muligt at spare et Lukaf alene til Chronometrenes, Kaarters, Bögers og Instrumenters Opbevaring, og at indrette et Syge-Lukaf forrest paa Banierne, med Luft og Lysning lige ned fra överste Dæk, og saa stort, at sex Mand magelig kunde have Köieplads, og i dette Lukaf blev Apotheket indrettet *). Det ovenfor omtalte Lukaf til Chronometrenes og Kaarters Opbevaring, er en Installation, som ikke alene var os til stor Nytte, men som jeg troer at burde anbefale til Indførelse ombord i ethvert Skib af nogenlunde Størrelse. Det synes ikke ubilligt at saa vigtige, til Skibets Naviguering uundværlige Ting, erholde deres faste Plads anviste ligesaa fuldt som enhver anden Gjenstand. Vel kunne Kaarterne fare paa ethvert tört Sted i Skibet, men Chronometerne tör ikke have paa Batterie eller Dæk; de ere ikke forsvarligt opbevarede i saadanne Kasser, som man hidtil har ladet sig nöie med, og de fortjene nok et Lukaf for dem selv for den Nytte de virke.

I samme Lukaf blev der herombord indrettet et Bibliothek, som blev rigt udstyret. Hans Majestæt Kongen tillod ikke alene, at der blev os medgivet hvilke Böger vi maatte önske fra det store kongelige Bibliothek, men han tillod os samme Frihed med Hensyn til hans eget Haandbibliothek. Admiralitetet tillod ligeledes, at der fra Sö-Officeer - Bibliotheket paa Gammelholm skulde medgives os hvilke Böger vi önskede. Ogsaa fra Sökaart-Archivet fik vi adskillige Værker, saasom Reisebeskrivelser af tidligere Jordomseilere etc. Endelig havde H. M. Dronningen ladet mig tilstille en Deel Andagtsböger, som saare ofte have tjent

*) Erfaring har paa denne Reise til Overflödighed godtgjort mig, dels at det er uhensigtsmæssigt at have et fast Syge-Lukaf paa dette Sted, dels, at man i det hele skal opgive den Tanke, at have nogetsomhelst fast Syge-Lukaf paa mindre Skibe end Linieskibe, men skal placere sine Syge hvorsomhelst i Skibet efter Climatets og övrige Omstændigheders Bydende.

mine Folk, men især de Syge til Opbyggelse. Föies her- til nogle enkelte Værker, som jeg for Skibets Regning til- kjøbte, samt alle de Böger, vi selv medtog, iberegnet dHr. Naturforskeres egne videnskabelige Værker, saa vil det blive klart, hvilken i Sandhed udmærket god Bogsamling, der havdes ombord, og som for største Deel opbevaredes i dette Lukaf, med fuld Sikkerhed mod den Ödelæggelse, der ellers næsten altid er Bögers uundgaaelige Lod paa lange Söreiser.

Hvad Skibets Armering angik, da antog jeg, at der paa dette Togt fornemmelig maatte tages Hensyn paa Haand- vaabnenes Brug. Foruden at vi gik ud i den dybeste Fred og med alle Udsigter til at beholde den, saa at vi aller- höist vilde komme til at bruge vore Kanoner mod Pirater, saa var dette, allerede for sin Störrelse svagt armerede Skib, gjort endnu svagere ved, at fem Kanoner paa hver Side paa Batteriet vare indesluttede i Kahyt og Lukafer, og disse Lukafer givne en saadan Bestemmelse, at jeg paa in- gen Maade blot for Övelse kunde tage dem ned, saaledes som ellers meer eller mindre finder Sted ombord i en Orlogsmand. Derimod antog jeg, at det ikke var usandsynligt, at jeg kunde faae alvorligt Brug for armerede Fartöier og bevæb- net Mandskab i Land, og lod mig derfor denne Deel af Skibets Armering være specielt magtpaaliggende. Jeg be- gjærede saaledes og erholdt en 12pd. Karonade til Traval- liesluppen, en Espingol mere end Reglementet byder, og endelig et af de Rasmussenske Geværer, som i længere Tid med Held have været prøvede ved Sö-Etatens Töihus.

Expeditionens Hensigt udkrævede, at Corvetten burde afgaae fra Kjöbenhavn saa snart som muligt. Det blev derfor nödvændigt at drive Equiperingsen med Kraft, paa samme Tid som alle de ovenfor paa pegede Arbejder foretoges. Et nyt överste Dæk var kort i Forveien bleven lagt. Netop klar fra Kalfactring uden- og indenbords, blev Skibet ta- get under Equiperingsen, som dreves med 150 Mand af dets egne Folk. Samtidig hermed arbeidede der ombord Töm- mermænd, Smede, Snedkere, Malere, Glarmestere, Platten- slagere, Bolteslagere og Metalarbeidere. Da denne Expe- dition ikke havde været forudseet, var dette samtidige Ar-

beide af saa heterogene Haandteringer her ombord, ifølge de her hos os engang bestaaende Forhold, en Nödvendighed. Men det er iøvrigt aldeles ikke andet, end hvad der skeer hvert Aar, hvergang et Skib equiperes, hvad enten Expeditionen har været forudseet eller ei. Det lader sig neppe modsige, at dette er en urigtig Arbeidsmaade, men det er kun en uundgaaelig Følge af det hos os brugelige System altid at holde vore Skibe oplagte som i Fredstid — det er: aldeles aftaklede og oplagte, indtil det Öieblik deres Armering befales begyndt i et eller andet bestemt Öiemed. Det tör vel med Grund betvivles, at den Pengebesparelse, som der fremstaaer ved denne Fremgangsmaade, opveier den Skade og det Tab, som det nödvendigviis maa medføre. Dog det er ikke Stedet her at dröfte denne Arbeidsmethodes Mangler. Det være nok at henpege til, at ingen af Europas större Mariner følger den, men at de have deres Skibe i længere Tid under Equipering, og senere liggende klar paa meget Lidt nær til at gaae til Søes, forinden den endelige Bestemmelse for deres Reise tages.

Corvetten blev bestemt til at skulle bemandes med Krigsbemanding, det vil sige med 221 Mand prima Plan. Föies hertil dHr. Naturforskere og Kunstnere samt en Tjener, blev Antallet af Corvettens Besætning 231 Mand. Det blev mig fra flere Sider tilraadet, at begjære at lade afgaae Krigs - Supplementet, for at spare Plads til Vand og Proviant, og jeg var et Öieblik selv fristet til at gjøre det, da jeg saac, hvor bestuvet Skibet var. Men jeg er særdeles vel tilfreds med ikke at have gjort det. Tages nemlig Hensyn til den store Mængde Oppassere og andre Betjente, som en saa stor Officiers-Messe (21 Personer) udkræver, og endvidere paa den eventuelle Afgang, som maatte forudsættes sandsynlig paa en saa lang Reise, var Antallet ingenlunde for stort, og jeg saae mig istand til, just paa Grund af den, idetmindste i Begyndelsen, talrige Besætning, at træffe Forholdsregler, som i höi Grad lettede Folkene Vagttjenesten til Søes, noget jeg med den bedste

Villie ikke havde turdet vove, hvis jeg havde havt Fredsbemanding *). Jeg saae mig endvidere istand til at afgive dansk Besætning til Dampskibet Ganges Armering i Calcutta.

Jeg erholdt Tilladelse til at lade afgaae sex Mand Soldater og istedenfor disse at tage nogle hannoveranske Spillemand ombord, som tilbød sig at gjøre Reisen med for Matroskost og Gage. Disse Folk, som spillede ret godt og bleve meget bedre paa Reisen under vor Soldater-Sergeant Wilhelmis Veiledning, opførte dem upaaklagelig paa hele Tøgtet og bidroge ikke lidet til at fordrive mangan en Time baade for Officierer og Mandskab, ligesom at de paa mange af de Steder, vi besøgte, hvor Musik var yderst sjelden eller slet ikke at erholde, bidroge til det selskabelige Livs Opmuntring.

Corvetten blev saa stærkt provianteret som mulig Last-rummet tillod. Af nogle Artikler, saasom Kjød og Flæsk, havde vi Proviant for over et Aar, iberegnet de ferske Maaltider, som vi under Ophold i Havn vilde tage. Men af Öl, Brød og Vand var Maximum ikkun 16 Uger, og endda kun ved at sætte Ration, en Ting jeg, hvad Vand angaaer, ikkun griber til naar den absolute Nödvendighed fordrer det. Rationfadet blev indrettet til

*) Saaledes som vort nu brugelige Rulle-System byder det, var nemlig Mandskabet inddeelt i fire Anker-Vagtskifter, hvoraf 1ste og 3die udgjorde Kongens Qvarteer, 2det og 4de Dronningens Qvarteer. Saasnart Veirliget eller Manoeuvren tillod det, erholdt nu det ene vagthavende Ankerskifte Tilladelse til at lægge sig ned under Skandsen paa Soveseil i to Timer af Vagten, og holdtes hermed Tour. De laa her lige under den vagthavende Officiers umiddelbare Opsyn, og kunde komme op ad Agtertrappen paa første Vink. Det andet Skifte, som blev paa Dækket, besatte alle Udkigs-Poster samt Roret o. s. v. Paa denne Maade fik Folkene hver anden Nat 8, hver anden Nat 6 Timers Søvn, naar ikke Omstændighederne forhindrede det. Enhver, som har gjort Reiser over Oceanet, veed hvor mangan Nat der hengaaer, uden at man rører en Ende. Jeg havde endnu en anden Fordeel af denne Forholdsregel, idet jeg paa det allerstrængeste kunde overholde Forbudet imod, at Nogen sov paa Dækket om Natten.

at drikke af, ved Hjælp af Sugerör eller Hæverter, en Maade, som flere lange Campagner, saavel i dansk som i fremmed Tjeneste, har lært mig at være meget hensigtsmæssig, da Folkene, uagtet de kunne drikke saa meget de ville, dog altid nödes til at drikke langsomt, kunne ikke sluge eller bælle sig med Vand, og kunne aldrig spille en Draabe.

Alle Provisioner, som bleve os medgivne, vare af den mest udsögte Art. Hvad Brödet angik, da skal jeg bemærke, at endeel deraf var saa fint, at Folkene spiste det saa at sige som en Kage for Tidsfordriv. Jeg tilskriver det i det mindste dette, at vi paa Udreisen fandt, at Consumationen havde langt oversteget det supponerede Forbrug af 1 Pd. pr. Mand daglig, og jeg saae mig bragt i den Nödvendighed at sætte Ration paa Brödet, hvorom mere i det Fölgende.

Blandt vore Provisioner maa jeg som fortrinlig udhæve de törrede Gröntsager, som beredes paa Grevskabet Christianssæde paa Lolland. De afgive en ganske ypperlig antiscorbutisk Næring, som vore Folk nød med megen Velbehag. Da vi paa Madera kjøbte en stor Mængde Lög til Forfriskning for Mandskabet, og disse bleve kogte med i Grönkaalen, blev det til en Ret, man kunde nyde som en Delicatesse. Endvidere var medgivet Kaffe til Frokost een å to Gange ugentlig, og fransk Brændeviin til Grog, naar Öllet ophörte. Til de Syges Forpleining bleve vi forsynede med hermetisk henkogte Supper og Gröntsager, saa og et ikke ubetydeligt Qvantum Seltersvand.

For at kunne skaffe os Forfriskninger og andre Fornödenheder paa saadanne Steder, hvor Tuskningsmidler maatte indtræde istedenfor Penge, begjerede jeg, og erholdt igjennem det kongelige General-Toldkammer og Commerce-Collegium fyrgetyve Stykker Soldater-Geværer, hundrede Krudthorn, samt nogle Kister med forskjellige Arter Isenkramvarer, Nyrnberger-Uhre o. a. m.

Igjennem de offentlige Blade erfarede jeg, at Kjöbenhavns Industri-Forening var gaaet ind til Hs. Majestæt med en Forestilling om Gavnligheden af, at der med Corvetten

blev udsendt en handelskyndig Mand, som skulde varetage den danske Industries Interesser overalt, hvor vi kom frem, og gjøre sig bekjendt med, hvad der kunde være at foretage for at skaffe den danske Industries Frembringelser Af sætning paa de forskjellige Markeder, vi maatte anløbe paa Togtet, og at han til den Ende skulde være forsynet med Prøver af den danske Industries Produkter til Foreviisning paa saadanne Steder. Jeg troede det Pligt som Chef af den forestaaende Expedition ogsaa at udtale min Mening i denne Sag paa vedkommende Steder. Med Hensyn paa Udsendelsen af en handels- og industrikyndig Mand, da maatte jeg erkjende Nytten og Önskeligheden deraf, da han sikkert vilde være istand til at bedømme Forholdene, hans Fag vedkommende, langt bedre, og skaffe bedre Oplysninger i saa Henseende, end enten jeg selv eller nogen af mine Officerer. Naar jeg modsatte mig en saadan Mands Embarquering, da var det kun med Hensyn paa den absolute Mangel paa Plads til at logere ham, da det var umuligt at skaffe flere Lukafer tilveie. Men hvad angik Udsendelsen af Prøvevarer, da maatte jeg paa det bestemteste protestere herimod, ikke alene fordi der aldeles ingen Plads havdes i Skibet, men ogsaa, — og dette var det vigtigste, — fordi jeg ansaae en saadan Seilen med Prøvevarer for aldeles uforenelig med Orlogsmandens Værdighed og Kald i Almindelighed, som med denne Expeditions Hensigt i Særdeleshed. Vel er det et af Orlogsmandens vigtigste Kald at beskytte Handels-Flaget og hvad derunder farer, at betragte Coffardimanden som sin værgeløse Söster, hvem Pligt og Ære byder ham paa det kraftigste at beskjerme og interessere sig for, men for at kunne gjøre dette med Værdighed og med Haab om at lykkes, maa han holde sig selv udenfor alle mercantile Foretagender, og navnlig ved sin Optræden i fremmede Havne gjøre sig værdig den Tiltro, som vises hans Flag og Kanoner, idet han fritages for Havneafgifter og for Toldvæsenets mere eller mindre minutieuse Behandling og Tilsyn, ved selv aldrig at indlade sig paa nogensomhelst Transaction, der paa fjerneste Maade kan udledes til, at han vil gjøre sig Fordeel ved

Handel, Kjøb eller Salg. Jeg var overbeviist om, at Industri-Foreningens Hensigt ingenlunde var at sælge de medbragte Prøver, men jeg var ligesaa overbeviist om, at det vilde falde vanskeligt, at gjøre vedkommende Autoriteter paa de Steder, vi maatte anløbe, dette begribeligt, og det saameget mindre, som det danske Orlogsflag hidtil var ukjendt paa de fleste Punkter, vi vare bestemte at besøge. Resultatet af denne Sag blev, at vi afgang fra Kjöbenhavn, uden at nogen Handelskyndig blev sendt med, men at Hr. Nopitsch i denne Egenskab stödde til Expeditionen i Calcutta og gjorde den övrige Deel af Reisen med Corvetten, indtil han med General-Toldkamrets Tilladelse forlod os i Rio de Janeiro for at fortsætte sin Reise hjem over Nordamerika. Medtagelse af Prövevarer faldt aldeles bort.

For at sætte mig istand til at være den danske Handel til saa megen Nytte som mulig paa dette Togt, begjerede jeg og erholdt igjennem General-Toldkamret en Liste paa alle de Skibe, som vare i Fart i de indiske og Sydhavets Farvande fra vore forskjellige Handelshuse i Danmark og Hertugdömmene, tilligemed Opgivelse af deres Kjendings-Signaler.

Imidlertid gik Equiperingsen sin Gang, og den 14de Juni saae jeg mig istand til at melde mig klar til at lægge ud. Jeg erholdt Ordre at hale ud af Bommen den 16de.

Paa denne Dag Kl. 8 Formiddag blev Commandoen heist under et tredobbelt Hurra for Konge og Fædreland, fra det forsamlede Mandskab.

Samme Dags Formiddag bærede Deres Majestæter Kongen og Dronningen Corvetten med Deres Nærværelse, og besaae enhver Indretning i Skibet med synlig Interesse. Vor uforglemmelige Konge, hvis dybtfølte Tab Danmark endnu begræder, medens jeg nedskriver disse Linier, undersøgte med det ham egne skarpe Blik enhver Gjenstand, og lod sig Alt paa det nöiagtigste forklare. Efterat han ved Bortgangen var bleven hilset med et Længe leve, og tre Gange Hurra fra det paa Ræerne paraderende Mandskab, udbragte Hs. Majestæt med hans eiendommelige kraftfulde Stemme

sit Önske for at Held og Velsignelse maatte følge Galathea paa dens lange og farefulde Reise.

Om Eftermiddagen Kl. 1 lagde Corvetten ud af Ny-löb og gik til Ankers imellem Lynetten og Castels-Pynten.

Som alt ovenfor er omtalt, var det Regjeringens Önske, at denne Expedition skulde afgive et saa rigt Udbytte i videnskabelig Henseende som muligt. Undersögelserne, som skulde foretages paa Nicobaröerne, fordrede en Geologs, en Botanikers og en Zoologs Medvirkning. Det var endvidere med Vished at forudsee, at der paa denne Reise vilde kunne gjøres Indsamlinger af naturhistoriske Gjenstande i alle Retninger. Valget af de Naturkyndige, som skulde tage Deel i Expeditionen, blev derfor Gjenstand for nöie Prövelse. Videnskabernes Selskabs Mening blev forlangt, ikke alene med Hensyn paa Personerne, men ogsaa paa de Instructioner, som skulde meddeles dem. En Sum af 2200 Rbd. blev anviist til Indkjøb af Instrumenter og Materialier. Instrumenter til at undersöge Magnetnaalens Intensitet og Inclination paa de forskjellige Opholdssteder, et Daguerreotyp-Apparat, Maskiner med tilhørende Thermometre til at maale Vandets Temperatur paa store Dybder, samt endeel andre Barometre og Thermometre bleve anskaffede, ikke at tale om en betydelig Mængde Glas, Blikkasser, Papiir, Naale, Maler-Apparater o. a. m., til Opbevaring af de forhaabentlig indsamlede Gjenstande.

Hr. Prof. *D. M. Behn*, fra Kiel var, lige fra det Öieblik Expeditionen blev besluttet, af Hs. Majestæt udnævnt til at skulle gjøre den med som Zoolog. Af de Naturforskere, som Videnskabernes Selskab foreslog, blev udvalgt Hr. *Reinhardt* som Zoolog, Hr. *Kamphövener* som Botaniker og Hr. Doctor *Rink* som Geolog. Endvidere blev Hr. *Kjellerup* beordret som Entomolog. Derhos vare de tvende til Skibet commanderede Underlæger Rosen og Didrichsen beordrede at deeltage i de videnskabelige Arbeider, Samlinger og

Undersögelser, den Förste som Zoolog, den Sidste som Botaniker, forsaavidt Skibets Tjeneste tillod det.

Som Maler ved Expeditionen blev ansat Hr. *Plum*. Som Tegner hos dHr. Naturkyndige var ansat Hr. *Thornam*.

Hr. Prof. Behn bragte med sig en Preparateur Götsch. Denne Sidste erholdt Underofficiers Rang og Stilling i Skibet. At allé de övrige Herrer vare i Messen, og erholdt Lukaf paa Batterie eller Banier i Lighed med Skibets Officerer, var en Selvfølge.

Ogsaa for det ethnographiske Musæum i Kjöbenhavn beordredes jeg at gjöre Samlinger paa denne Reise, og en Sum af 4000 Rbd. blev anviist til dette Öiemed. Directeuren for dette Musæum, Hr. Etatsr. Thomsen, meddeelte mig de fornödne Oplysninger og Veiledninger i saa Henseende. Jeg overdrog vor Præst Hr. Hansen specielt at tage sig af denne Gjenstand.

Paa Hs. Majestæts Befaling blev mig medgivet ti store og halvtredsindstyve smaae Kronings-Medailler til Uddeling efter eget Skjön paa Reisen, saa og endeel nymyntede, dobbelte og enkelte Christiansd'ors og Speciesdalere i samme Hensigt.

Naar man har lidt Begreb om, hvorledes et Skib er bestuvet, bestemt til en saa lang Reise, med saameget Proviant og Varegoods, som det kan rumme, saa vil man ikke undre sig over den Vanskelighed, der var forbunden med at skaffe Plads til alle de Sager, som vare uundgaaelige Følgesvende til et saa talrigt extraordinairt Personale, embarqueret i saadan Hensigt. Man tilgive mig derfor, at jeg opholder mig nogle Öieblik ved denne Detail-Sag, men som sandelig er af den höieste Vigtighed at bringe i Orden, forinden man kommer tilsöes. Det blev til en Opgave for Skibets Næstcommanderende, at skaffe Plads, der hvor der tilsyneladende ingen var. Hvad der paa samme Tid med Rette fordrede Plads et eller andet Sted, var den i saa höi Grad forögede Officier-Messes store Mængde Provisio-

ner *). — Endvidere maatte Plads skaffes tilveie til den betydelige Mængde Klædningsorter, som nødvendigviis maatte medtages paa en saa lang Reise. For det første havde jeg befalet, at hver Mand skulde have sin Sökjole. Dernæst kom alle de Munderingsorter, som de faste Folk vilde faae tilgode i det første Aar. Og endelig blev medtaget fra en Kræmmer i Byen, i Depot ombord, en temmelig Mængde uldne Skjorter og andre Sorter Klæder til Folkenes Forsyning, naar vi ved Slutningen af Reisen skulde gaae omkring Cap Horn i den kolde Aarstid, og som kun meget vanskeligt vilde have været at erholde andetsteds. Det blev nödvendigt at afsee et Lukaf alene til Klædningsorternes Opbevaring. Og til de övrige Sager fandtes ogsaa Plads — rigtignok ikke strax, men lidt efter lidt. Jeg gruer endnu blot ved Tanken om den Mængde Foustager, Kasser og Kister, som stod paa Banierne, og som ved Hjælp af Taalmodighed og Stræbsomhed blev stuvet bort saaledes, at vi dog allerede för vor Afreise havde et nogenlunde ryddeligt Banierdæk. Men dette er ogsaa en Hovedbetingelse for Helbredens Vedligeholdelse. Luften maa kunne circulere frit Nat og Dag. Dette er ligesaa vigtigt som gode og sunde Provisioner.

Fra den 16de til 24de Juni tilbragte Corvetten til Ankers paa Kjöbenhavns Rhed. Vi vare i denne Tid beskjæf-

*) Her kan jeg ikke tilbageholde en Bemærkning, som jeg troer fortjener at tages i Betragtning. Indtil for nogle Aar siden havde Messen i vore Skibe Ret til en Mands Skibskost in natura pr. Medlem, og denne Deel af Messens Proviant var afsltsaa astuvet i Skibets Lastrum. Denne Maade at betale Messen paa blev afskaffet, paa Grund af de Misligheder, som herved kunne foranlediges, og dette var sikkert i enhver Henseende en Forbedring. Men en uundgaaelig Følge heraf var, at Messen maatte medtage et større Quantum af de mest volumineuse Provisioner, saasom salt Kjöd, Flæsk, Öl, Erter, Gryn etc. Og til alt dette er der i de ældre Skibes Apteringer aldeles ingen Plads i det Messen anviste Rum, og i de nyere saare lidet. Derksom Messen her ombord havde havt Ret til en Mands Kost, vilde $\frac{1}{10}$ af Lastrummet været bestuvet med Messens Proviant.

tigede tildeels med Indskibningen af de sidste Fornödenheder, deels med Organisation og Exercering af Mandskabet.

Den 17de Juni om Eftermiddagen bærede D. D. K. K. Hhd. Prinds Ferdinand med Gemalinde tilligemed et Selskab af Damer og Herrer Corvetten med deres Nærværelse. De bleve ved Ankomsten saluteret med 21 Skud, og forbleve ombord til sildig paa Aftenen. Det var mig en sand Höitidsdag, deels fordi jeg her havde Leilighed til at vise en skyldig Opmærksomhed mod det ophöiede Par, hos hvem jeg i sexten Aar havde havt den Ære at være ansat, deels fordi jeg samme Aften havde den Glæde at have min gamle Moder ombord, som ikke havde havt sin Fod paa en Orlogsmands Dæk, siden hun besøgte min uforglemmelige Fader paa Orlogsskibene Danmark og Norge.

Onsdagen den 18de Juni Kl. 6 om Morgen ankom Hs. Maj. Kongen af Preussen til et Besög hos vor Konge. Han var ombord i sit eget Dampskib Königin Elisabeth, og var ledsaget af de to danske Orlogsdampskibe Ægir og Geiser. Idet han passerede Corvetten, blev han saluteret med 27 Skud og Folkene paa Ræerne. Paa samme Maade blev han honoreret, da han den 20de Juni ombord i Ægir i Selskab med D. D. M. M. Kongen og Dronningen med Suite passerede Galathea for at gaac til Helsingör. Derimod blev der intet af et Besög, som var berammet til Löverdag den 21de at aflægges ombord hos mig, da Tiden ikke tillod det. Det kongelige Admiralitets- og Commissariats-Collegium, som var kommet ombord for at modtage de allerhöieste Gjæster, blev saluteret ved Kommende og Gaaende med 9 Skud.

Foruden Galathea laae ogsaa paa Rheden Briggen Örenen, Capt. - Lieutn. Krenchel, deels inden, deels udenfor Trekroner, deels ogsaa krydsende i Sundet. Den var bestemt til Tanger og Kysten Guinea, samt til at tage Station i Vestindien. Fredagen den 20de om Aftenen kom Cadet-Corvetten, Capt. C. Paludan, tilbage fra sit förste Krydstogt i Nordsöen, og jeg nöd derved den Glæde at see min ældste Sön, endnu inden min Afreise.

Den 21de Juni meldte jeg mig seilklar. Samme Dag

modtog jeg Seilordre, som lød paa at seile den 23de, og derhos mine Instructioner, som i det Følgende skulle blive meddeelte.

Den 21de om Natten Kl. 12 forlod Kongen af Preussen vor Hovedstad. Han blev lyst ud af Rheden med Blinkfyr paa Nokkerne af Ræerne fra alle tre Orlogsmænd, og saluteret med 27 Skud fra hvert Skib. Det var Aftale, at det ene Skib ikke skulde begynde før det andet var klart; saaledes var Rheden meget længe illumineret. Den preussiske Corvet Amazonen, Capit.-Lieutn. Baron Dirckinck, som ogsaa laae paa Rheden, udførte samme Manoeuvre, og da det var en meget smuk maaneklar Nat, gjorde det Hele en særdeles smuk Virkning.

Den 22de om Morgenens opdagedes, at Store Stagbedding var knækket i den ene Støtte. Jeg meldte det strax til Admiralitetet og til Værftet. Endnu samme Formiddag blev en ny Stagbedding sat i Arbeide, som stod fuldkommen klar næste Dag, Mandag Aften den 23de, og Storstaget ansattes om Natten.

Den 23de om Formiddagen gav Hs. Majestæt Kongen mig Afskedsaudiens. Jeg greb denne Leilighed til at gjøre opmærksom paa, at det havde været mig umuligt at sætte mig tilbørlig ind i mine Instructioner, eftersom jeg først havde modtaget dem for 2 Dage siden, og at jeg derfor maatte forbeholde mig at indkomme med de Bemærkninger, som jeg maatte finde mig foranlediget til; endvidere, at det laae i Sagens Natur, at jeg oftere vilde komme i det Tilfælde at maatte handle paa egen Haand, uden Ordre, maa-skee endog imod Ordres Bydende, og udbad mig derfor foreløbig skaansom Bedømmelse af mine Bevæggrunde saavel til disse, som til enhver af mine Handlinger paa denne Reise, dem jeg vel kunde svare for altid skulde blive ledede af min gode Hensigt for Expeditionens Bedste, men som dog ikke kunde have anden Støtte end mine egne Anskuelser af Sagerne; endelig, at der var gjort mig Adskiligt til Pligt, som enten laae aldeles udenfor mine Kund-

skaber, eller i det mindste fordrede et mere specielt Studium i visse Retninger, end jeg til Dato havde gjort, at jeg vel skulde gjøre mit Bedste for at bøde paa denne Mangel, men at dette dog ikke kunde blive anderledes, end at jeg i mange Ting maatte lade det komme an paa mine Medreisendes Mening eller Arbeide. Kongens Svar gik ud paa, at han stode paa, at vi Alle som Een og Een som Alle vilde stræbe til at Expeditionen maatte faae det heldigste Udfald, og önskede i de naadigste Udtryk Lykke og Velsignelse over vort Forehavende. Mandag Aften gik jeg ombord for at seile næste Morgen.

Jeg skrev til General - Postdirectionen med Begjering om, at Dampskibet Geiser maatte hjælpe mig uden for Tre-kroner, hvis Vinden skulde falde östlig. Men det gjordes ikke nödig: Tirsdag Formiddag Kl. 10 lettede jeg med VNV. Vind, saluterede Kjöbenhavns Fæstning med 9 Skud og stod Nord i.

II.

Instructioner. Officielle Meddelelser o. s. v.

De mig meddeelte allerhöieste Instructioner löde saaledes:

A. *Almindelig Instruction for Togtets Route.***I n s t r u x**

hvorefter

Vi Christian den Ottende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig Holsteen, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenborg, ville allernaadigst, at Du Os Elskelige Steen Andersen Bille, Vor Kammerherre, Capitain i Vor Sö-Etat, samt Ridder af Dannebrog, Dig allerunderdanigst har at rette og forholde som Chef for Vor Orlogscorvet Galathea paa dens forestaaende Togt til Ostindien, China, Öerne i det stille Hav og Sydamerika.

§ 1.

Efter den Seilordre, som Dig af Vort Admiralitets og Commissariats-Collegium nærmere skal tillægges, afseiler Du herfra med Corvetten Galathea med Bestemmelse til Vore Etablissementer paa det indiske Fastland Tranquebar og Serampore, og efter Omstændighederne at overvære disses Aflevering, da de ved Tractat af 22de Februar d. A. ere afhændede til det britisk-ostindiske Compagni, saavel som for at udføre en videnskabelig Expedition til de Os tilhørende nicobariske Öer m. m.

Det förste Öiemed bliver saaledes snarest muligt at naae Tranquabar, og derfor bliver ikke uden absolut Nödvendighed at anløbe mere end eet Sted underveis, helst

Madera eller Teneriffe. I Tranquebar træffes Etatsraad Hansen eller Brev fra ham, og Reisen fortsættes strax til Calcutta, hvor Skibet bör indtræffe tidligt i October Maaned. Har Reisen været saa heldig, at Tiden tillader det, kan, paa Veien fra Tranquebar til Calcutta, Madras anløbes.

Skibet forbliver liggende paa Ganges Floden i N. O. Monsoonens værste Periode indtil omtrent den 10de December, og completerer sine Provisioner m. m., hvorimod Naturforskerne kunne trænge ind i Landet, og Udbyttet af deres Excursioner hjemsendes derfra. Resten af December anvendes til at anløbe de Pladser, som Etatsraad Hansen maatte finde meest passende f. Ex. Madras og Trincomalé. Kort efter Nytaar, naar Regntiden er tilende, bör Corvetten indtræffe ved Nicobarerne tilligemed en imidlertid i Calcutta hertil forberedet Tender. Januar og Februar 1846 anvendes til Undersøgelse af Nicobarerne, saafremt ingen epidemisk Sygdom udbryder, da Skibet i saa Tilfælde strax skal forlade Öerne og antages at kunne gjøre Toure til nærliggende Puncter som Pulo Penang, Barren Island, Jonk seylan, Atschin etc. Tenderen udfører imidlertid Opmaalingerne paa Nicobarerne.

Marts, April og Halvdelen af Mai anvendes til, med de gunstige Monsooner af N. O., N. V., S. O. og S. V., at beseile Pladserne Sincapore, Batavia, Badang med Bali og Lomboek, og derfra igjennem Macassar Strædet, Manila. Dette Sted forlades saa tidligt, at Skibet den 1ste Juni kan indtræffe i Canton, hvorfra eller fra Manila ligeledes Naturforskernes Udbytte kan hjemsendes. I Juni og Juli beseiles de forskjellige tilgængelige chinesiske Havne fra Canton nord-efter, hvorefter Skibet omtrent den 1ste August afgaaer fra China, saavidt mulig til Sandwichs Öerne, derfra til Port Jackson paa Ny-Holland og derfra til Juan Fernandez og Valparaiso, hvor det er ønskeligt, at det indtræffer omtrent medio December. Kan dette Öiemed med Rimelighed naaes, maa Skibet gjerne endvidere anløbe Bay of island paa Ny Seeland eller hvilkensomhelst anden af Sydhavets Öer, som Tid og Omstændigheder maatte tillade.

Efter et kort Ophold i Valparaiso afseiles til Callao, (og efter Omstændighederne til Guayaquil og Galopagos Öerne), hvorfra Hjemreisen omkring Cap Horn tiltrædes medio Januar, saa at Cap Horn kan antages at passeres inden Midten af Februar, og at Skibet ved Maanedens Ende kan være ved Montevideo. Opholdet her vil afhænge af de til den Tid stedfindende politiske Forhold, der maae afgjøre, hvad enten Skibet gaaer Floden höiere op, og Chefen til Buenos Ayres, eller ei. Herefter anlöbes Rio Janeiro og Bahia, fra hvilket Sted Hjemreisen antages at kunne tiltrædes i Begyndelsen af Mai 1847. Alt forsaavidt at ikke Opholdet ved Sydhavs Öerne, efter den Dig ved Vort Rescript af 13de dennes givne Bemyndigelse maa blive forlænget, saaledes at Cap Horn af den Aarsag passeres 2 Maaneder senere, end her forudsat.

§ 2.

- a) Ved Ankomsten til de danske Etablissementer i Ostindien har Du at henvende Dig til Gouverneuren over bemeldte Besiddelser, Etatsraad Hansen, for med denne Embedsmand at conferere om, hvad der muligen fra Din Side kunde være at foretage i Anledning af Etablissementernes Overlevering til det brittisk-ostindiske Compagni. Forsaavidt Etatsraad Hansen ikke skulde være vendt tilbage fra sin Reise til China ved Corvetens Ankomst til Besiddelserne, vil den fungerende Chef for Etablissementet Frederiksnagore, Raadsmedlem Lindhard, være instrueret fra Vort Generaltoldkammer og Commerce-Collegium med Hensyn til Fuldbyrnelsen af den ratificerede Tractat angaaende Etablissementernes Overdragelse.
- b) Ligeledes har Du at conferere med Etatsraad Hansen, eller, hvis denne skulde paa Reisen til China udeblive længere end saadan Conference lader sig udsætte, med den fungerende Chef for Frederiksnagore, ligesom og med Vor Consul i Calcutta D. C. Mackey angaaende den af Sidstnævnte i Forening med den danske Regjering foretagne Expedition til de nicobariske Öer, og navnlig Sambelong, for at de Erfaringer, som ere Re-

sultatet af bemeldte Expedition, kunne hennytted ved de Undersøgelser, som Du har at lede med Hensyn til disse Öer. Efterat have tilveiebragt et Fartöi af passende Størrelse og Indretning, som, bemandet med det fornödne Antal Lascarer eller andre Matroser, og under saadan Anförsel, som ansees hensigtsmæssig, kan benyttes til Samfärsel imellem og Undersøgelse af Nicobar Öerne, maa Corvetten, forsynet med de for dens Sendelse til disse fornödne Personer og Gjenstande, indfinde sig ved Öerne i Begyndelsen af Januar, da det bedre Veirligt indtræder, hvornæst Du foranstalter ved de medhavende Videnskabsmænd og de Midler, der forövrigt ere til Din Disposition, en saa omfattende Undersøgelse af Öerne, in specie Sambe-
long, som Omstændighederne tillade. Navnlig vil en geognostisk Undersøgelse være af største Vigtighed, for at man kan komme til et Resultat om og hvilke Mineralier forekomme paa Öerne, hvorhos Opmærksomheden især maa henvendes paa, om det er antageligt, at Steenkul der forekomme, saafremt der ikke ved directe Eftersøgning kan skaffes Vished i saa Henseende. Ligeledes maa det undersøges og beskrives hvilke nyttige Planter, der allerede forefindes og hvilke der endvidere, ifölge en Undersøgelse af Jordsmonnet og efter de climatiske Forhold med Fordeel kunne dyrkes. Derhos maa det undersøges og beskrives, hvilke Dyr, der for Tiden findes paa Öerne og i Havet omkring disse, ligesom og hvilke, der muligen med Fordeel kunne indføres paa Öerne. Af særdeles Vigtighed vil det endvidere være, at erholde en nöiagtig Beskrivelse over Öernes climatiske Forhold i de forskjellige Aarstider, tilligemed en Fremstilling af, hvorledes Climetet ved hensigtsmæssige Foranstaltninger kan forbedres, ligesom det ogsaa er af Vigtighed at erholde en Fremstilling af de paa Öerne meest gjængse Sygdomme, deres Aarsager og de Midler, der kunne tjene til at forebygge eller hæve Sygdommene. Fremdeles maae Kysterne nøie undersøges, og i Beskri-

velser, saavidt muligt ledsagede af Kaart, fremstilles, hvor der findes gode Ankerpladser, Rheder og Havne, hvilke Dybder disse have, og hvad der er at iagttage ved at anløbe dem etc. etc. Hvad den indfødte Menneskerace betræffer, maa tilveiebringes en muligst nøiagtig Beskrivelse over dens physiske Beskaffenhed, dens Levemaade, Beskjæftigelse, Tilböieligheder, Sæder, Skikke, Religionsbegreber, Cultur, sociale Tilstand o. a. d.

De saaledes tilveiebragte Efterretninger har Du at indsende igjennem Vort Admiralitets- og Commissariats-Collegium til Vort Generaltoldkammer og Commerce-Collegium.

Skulde Du ved Din Ankomst til Nicobar-Öerne finde en dansk Coloni etableret med Udsigt til at kunne bestaae, maa Du yde den al mulig og hensigtsmæssig Assistance. Ligeledes bemyndiges Du til, hvis Conference med Etatsraad Hansen og Consul Mackey, og de senere af Dig foranstaltede Undersøgelser maatte gjøre det hensigtsmæssigt, at iværksætte ny eller fortsætte allerede begyndt Colonisering, da at foranledige det Fornødne, ligesom ogsaa efter Conference med Etatsraad Hansen eventualiter at organisere en local Autoritet paa Öerne, samt foreskrive, hvorledes disse foreløbig skulle administreres. Saaframt Du hverken skulde forefinde et dansk Colonianlæg eller finde Dig foranlediget til at iværksætte et saadant, har Du at træffe fornødne Foranstaltninger, som kunne ansees tilstrækkelige til at haandhæve Danmarks Höiheds Ret over Öerne. Indberetning om, hvad der saaledes foretages saavel som Beretning om, i hvilken Tilstand Du har fundet Öerne, samt Forslag til, hvad der med Hensyn til disse bör fremdeles foretages, bliver af Dig at indsende igjennem Vort Admiralitets- og Commissariats-Collegium, til Vort Generaltoldkammer og Commerce-Collegium, saasnart muligt med Overland-Posten.

Idet der med Hensyn til de Udgifter, som de foranstaaende Forholdsregler kunne medføre, anbefales Dig en saa streng Oeconomi, som lader sig forene med

Opnaaelsen af det med Udgivten tilsigtede Öiemed, bemyndiges Du til herfra at trække Vexler indtil et Beløb af 60,000, skriver Tredsindstyve Tusinde Compagni Rupier, — som ikke maa overskrides uden særdeles Omstændigheder, der strax blive at gjøre til Gjenstand for Indberetning for at vorde Os allerunderdanigst foredraget, — paa Vort Generaltoldkammer- og Commerce-Collegium. Vexlerne skulle i ethvert Tilfælde ledsages med Advisbrev, og Udgivtens Nödvendighed i en særlig Indberetning godtgjøres, ligesom ogsaa et detailleret Regnskab herfor i sin Tid bliver at indsende til bemeldte Collegium.

- c) Du har at conferere med Etatsraad Hansen angaaende hvad denne, i Anledning af de paa hans Reise til China ham overdragne Hverv, maatte have at foretage i Indien eller China til Vor Hándels og Skibsfarts Tarv, og hvad Indien angaaer, navnlig med Hensyn til Manila og Öen Bali.

I de Havne, hvortil Corvetten ankommer, som maatte egne sig til at være Sæde for et Consulat, bemyndiges Du til paa Vor nærmere allerhöieste Approbation at ansætte Consuler, hvilke skulle være selvstændige Handlende eller Associés af anseete Handelshuse paa Stedet, og meddele dem fornöden Instruction i Henseende til deres Embedsförelse, dog saaledes at Du, hvad de indiske og chinesiske Havne angaaer, forinden vil have at conferere med Etatsraad Hansen. Saafremt denne Embedsmand i Anledning af de ham overdragne Hverv skulde föolge med Corvetten i de indiske og chinesiske Farvande, skal bemeldte allerhöieste Bemyndigelse til at ansætte Consuler ikke komme til Anvendelse, da Etatsraad Hansen for hine Farvandes Vedkommende ifölge den ham meddelte Fuldmagt vil have at foranledige det i saa Henseende Fornödne.

De Havne i det stille Hav, som maatte være af Vigtighed for Hvalfiskefangsten, skulle komme i fortrinlig Betragtning ved Oprettelse af Consu'ater, hvorhos bemærkes, at Kjöbmand paa Sandwich Öen Woahu, Lud-

vig Holberg Anthon, har søgt om Ansættelse som Consul paa Sandwich Öerne, og Kjöbmand Stakemann i Havnen Adelaide paa sidstnævnte Sted.

I Guayaquil, dersom denne Havn anlöbes, vil ligeledes en Consul være at ansætte.

- d) For det Tilfælde, at en handels- og industrikyndig Mand ikke i Calcutta skulde slutte sig til Expeditionen, har Du enten selv eller ved Corvettens Næstcommanderende eller en anden af Besætningens Officierer, at inddrage Oplysninger om de forskjellige Havnes Import- og Export-Artikler, fra hvilke Lande de fornemmelig indføres, og til hvilke de udføres; Gjennemsnittet af de aarlige Vareførsler og de gjængse Varepriser; endvidere om de lovbestemte Vare- og Skibsafgifter, samt övrige Omkostninger og Gebyrer, som maatte være forbundne med Handelstransactioner m. v.

De saaledes tilveiebragte Efterretninger indsendes i en samlet Beretning igjennem Vort Admiralitets- og Commissariats - Collegium til Vort Generaltoldkammer- og Commerce-Collegium.

Du har at paaagte alle de Meddelelser, som Industriforeningen maatte tilstille Dig, og navnlig ved Corvettens Næstcommanderende eller en anden dertil skikket Officier interessere Dig for Afsætningen af danske Industriproducter, og overalt være opmærksom paa de industrielle Forhold og paa de Handelsvarer, som paa de forskjellige Steder bedst finde Afsætning, samt at foranledige Beretninger af de danske Consuler indsendte til Veiledning for Handelen og Afsætning af den indenlandske Industries Frembringelser.

Paa Reisen i det stille Hav har Du at henvende Din Opmærksomhed paa de Tönde- og Havnepenge, som erlægges i de under engelsk Höihed staaende Havne, over hvis Störrelse der föres Klage, samt at varetage Hvalfangerfartens Interesse.

§ 3.

Der er alt under 28de Februar 1842 afsluttet en Handelstractat mellem Danmark og Republiken Uruguay, der

af Os er ratificeret; og Ratifications-Acten af denne Tractat er tilstillet Vor Gesandt i Paris til Udvexling med Ratifications-Acten fra Republiken, men denne Udvexling har som Følge af den critiske Stilling, hvori Republiken befinder sig, hidtil ikke kunnet finde Sted. Saafremt Republiken ved Din Ankomst til Montevideo endnu maatte bestaae som selvstændig Stat, og Ratificationerne af ovennævnte Tractat endnu ikke maatte være udvexlede, har Du at erklære den Uruguayske Regjering, at man i begge de contraherende Staters Interesse haabede, at Tractaten snart vilde bringes til Udførelse.

§ 4.

Det var i sin Tid paalagt Capitainlieutenant Polder, under sit Ophold med Briggen Örnen i Buenos Ayres, at underrette Republikens Regjering om, at man fra dansk Side ønskede ved Afslutning af en Handelstractat end mere at befæste de mellem begge Stater bestaaende venskabelige Forhold. Af hans Indberetninger erfarede vel, at den argentinske Regjering under de daværende Forhold med Nabostaten Uruguay ikke kunde indgaae paa Danmarks Forslag; men tillige, at der var Haab om, at den senere ikke vilde være utilböielig til at træde i tractatmæssig Forbindelse med Danmark.

Du bemyndiges derfor til, saafremt Du ved Din Ankomst til Buenos Ayres maatte finde Öieblikket gunstigt, gjentagende at erklære, at man fra dansk Side fremdeles er tilböielig til at afslutte en paa Reciprocitet grundet Handelstractat med den argentinske Republik, og derhos at foreslaae, at begge Stater til dette Öiemed befuldmægtige en af deres, ved et af de større europæiske Hoffer accredite-rede, diplomatiske Agenter.

Til Din Efterretning følger hermed Afskrivter af tvende Skrivelser fra det kongelige Departement for de udenlandske Sager til Vort Admiralitets- og Commissariats-Collegium af 25de April 1843 og 28de Mai d. A., samt af en Rapport fra Capitainlieutenant Polder af 28de Januar 1844 med Bilage, betræffende de fornævnte Anliggender.

§ 5.

Med Hensyn til Bestemmelsen i Sökrigs-Artikelsbrevet af 8de Januar 1752 § 818 instrueres Du herved om, indtil videre ikke at tage Notice af fremmede Nationers Skibes Vimpelföring.

§ 6.

Den imellem Rusland og Storbrittanien under 5/17 Juni 1801 sluttede og af Danmark under 8/20 October s. A. tiltraadte Convention holder Du Dig i indtræffende Tilfælde aldeles efterrettelig.

§ 7.

Den i allerhöieste Cabinets-Ordre af 2den August 1779, optaget i Anhanget til Sökrigs-Artikelsbrevet under Nr. 3, bestemte Protection giver Du kun de Matroser, der ere Vore egne Undersaatter, naar de som tjenende paa fremmede Nationers Krigs- eller Handelsskibe melde sig derom, dog saaledes at den undvegne Matros ikke kan paastaae at faae sin tilgodehavende Hyre, uden forsaavidt Reisen för hans Undvigelse var fuldendt, men det bliver de fremmede Skippere uformeent, om de finde for godt, og den undvegne Matros dertil har givet Anledning, at lade ham tiltale for at erholde Dom over ham, og at lade Dommen paa lovlig Maade exequere. Derimod overlades det Dig i ethvert Tilfælde at afgjøre, hvorvidt Du maatte finde tilstrækkelig Anledning til at modtage og beskytte eller til at nægte Modtagelsen af Deserteurer fra fremmede Krigsskibe, der udgive sig for Vore Undersaatter.

§ 8.

Den i Söindrullerings Forordningen af 8 Januar 1802 § 67 givne Bestemmelse, at fratage fremmede Nationers Skibe de Söfolk af Vore Undersaatter, der findes paa disse, og ikke ere forsynede med vedbörlige Passer dertil, gör Du ikke Brug af, undtagen:

- 1) naar Tab af en stor Deel af Corvettens Mandskab skulde gjøre det særdeles nödvendigt, paa denne Maade at faae dens Besætning completeret, og
- 2) mod Deserteurer fra danske Krigsskibe.

§ 9.

Saa ofte som muligt sender Du fuldstændige Rapporter til Vort Admiralitets- og Commissariats-Collegium om Alt af nogen Betydenhed, der er forefaldet paa Din Expedition.

§ 10.

Iøvrigt retter Du Dig efter Sökrigs-Artikelsbrevet og de samme vedföiede Tillæg, samt övrige Anordninger og bruger forsvarlig Conduite og Sömandskab.

Givet paa Vort Slot Cronborg den 20 Juni 1845.

Under Vort Kongelige Segl

(L. S.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allerhöieste Befaling
Admiralitets- og Commissariats-Collegium.

H. Holsten.

Schönheider.

Kinck.

Wiborg.

C. F. B. Skibsted.

const.

B. Speciel videnskabelig Instruction.

Hans Majestæt Kongen har under 13de dennes allernaadigst rescriberet Collegiet som følger:

„Som yderligere Instruction for Chefen for Corvetten Galathea, forsaavidt angaaer det videnskabelige Formaal for Expeditionen, ville Vi herved allernaadigst have Fölgende bestemt:

Bemeldte Chef meddeles hosfölgende Afskrift af de Bemærkninger, som Videnskabernes Selskabs Comitee har nedlagt over de forskjellige Iagttagelser, som der ønskes befordre ved den forehavende Expedition, og navnlig ved de Naturforskere, som deeltage i samme.

Ligesom i Almindelighed Chefens Medvirkning ved disse Undersøgelser ikke bør savnes, saaledes anbefales Afsnittet om Jordens Physik fornemlig til hans Omsorg, idet de nøiagtige meteorologiske Observationer saavel som Undersøgelserne om Søvandets Temperatur, ligesom de magnetiske Iagttagelser maae anordnes af ham ved dertil udvalgte Officierer, som maae være ansvarlige for Observationernes Nøiagtighed og stadige Optegnelse.

Saaledes som det af Afsnittet „om Geologie“ vil sees, vække Coraldannelserne megen Opmærksomhed hos Naturforskerne, det anbefales derfor, at befordre de dertil hørende Undersøgelser saavidt Leilighed gives.

I det botaniske Afsnit er Galopagos Öernes Flora angivet som meget interessant at undersøge. Saaframt Expeditionen paa Tilbagereisen fra Syd-Americas Fastland kan anløbe disse Öer, vil det have Vort Bifald; hvorimod Besøg af Ildlandet eller Falklands-Öerne vilde kræve en længere Tidsanvendelse end der ved Tilbage-seilingen om Cap Horn kan tilstedes.

Foruden hvad der er anført i Afsnittet om Zoologie, vil Professor Behn paakræve den fornødne Hjælp til iland at skyde eller fange Pattedyr og Fugle, hvortil han og hans Medhjælpere udtrykkeligen anbefales.

Det kan ei forlanges, at Opdagelsen af nye Öer og disses Undersøgelse skal være Formaalet ved en Jordomseiling, som foretages med et enkelt Skib, men dette forhindrer ikke, at Opmærksomheden jo maa være henvendt paa Bestemmelsen af de Öers eller Ögrupperes Beliggenhed, som man maatte nærme sig, hvorved tidligere Jordomseileres Iagttagelser og stundom unøiagtige Observationer kunne berigtiges. Det er derfor en Selvfølge, at deslige Öer bør undersøges i climatisk og naturhistorisk Henseende, om de ere beboede eller ikke, og af hvilken Folkerace, om de yde Havn eller god Ankerplads m. v. Blandt uundersøgte Lande henledes Opmærksomheden paa Sydostkysten af Ny Guinea og Louisiadernes Archipel, for

det Tilfælde, at gunstige Omstændigheder maatte tillade at anstille Undersøgelser sammesteds.

Hvorsomhelst Öer i Sydhavet besøges, bör Opmærksomheden være henvendt paa de der boende Menneskeracer og Afbildninger af samme forskaffes. Hvad der i medfølgende Notice med Henviisning til Reisebeskrivelserne siges om de tvende sorte Menneskeracer og den graahaarede (som blandt andre Steder skulde findes paa Salomons Öerne og St. Cruz) anbefales til Opmærksomhed.

I lige Grad vil Opmærksomheden være at henvende paa de med Europæerne i nærmere Forhold staaende Öer, Sandwichs-Öerne, Otaheiti og Marquesas Öerne (forsaavidt disse besøges) for at bedømme, hvad Indflydelse denne Forbindelse og især Christendommens Indførelse har havt paa Indvaanernes Cultur.

Overalt hvor man kommer i Berørelse med de Indfødte, vil den etnographiske Undersøgelse være af høi Interesse, og Vor etnographiske Samlings Berrigelse være et af Expeditionens Formaal. Der maa vises samme Opmærksomhed for de Gjenstande, der vedkomme Gudsdyrkelsen, som for Vaaben og hvad der vedkommer Söfart, Jagt og Fiskeri (Fangeredskaber) Klæder, Smykker, Huusgeraad og Redskaber, hvorved i Særdeleshed, hvad der er forfærdiget af Landets egne Producter bemærkes. Ved Bytning af Gjenstande, som dertil ere passende, og som ei maae mangle i Skibet, vil denne Samling fornemmelig kunne foröges.

I de civiliserede Lande, China og de sydamericanske Stater vil i etnographisk Henseende Industri-frembringelser og industrielle Redskaber være af megen Interesse, ligesom og Kundskab om ved hvilke tekniske Midler Handelsvarer forfærdiges. Ogsaa herpaa vil Opmærksomheden af en eller anden Officier eller Medreisende være at henlede.

Forsaavidt denne yderligere Instruction maatte foranledige et længere Ophold i Sydhavet end tidligere

paatænkt, vil det være overladt til Chefen efter Omstændighederne at gaae indtil to Maaneder senere tilbage om Cap Horn end efter den første Bestemmelse.“

Hvilket communiceres Herr Capitainen til allerunderdanigst Efterretning og Iagttagelse.

Forsaavidt noget maatte ønskes herfra med Hensyn til de Gjenstande, hvoraf der ifølge foranførte allerhöieste Befaling skal være Forraad ombord til Bytning, forventer Collegiet snarest muligt Deres Forslag derom.

Admiralitets- og Commissariats-Collegium d. 17 Juni 1845.

H. Holsten.

Schönheider.

Hinck.

Wiborg.

Til

Chefen for Corvetten Galathea,

Hr. Capitain *Bille*,

Kammerherre, Ridder af Dbg.

C. F. B. Skibsted.

const.

C. Videnskabernes Selskabs Betænkning i Anledning af Togtet.

Idet Selskabets Comitee herved har den Ære at fremlægge den anden Deel af sin Betænkning i Anledning af den videnskabelige Expedition, der efter allerhöieste Bestemmelse skal forbindes med Corvetten Galatheas Togt, indeholdende en Fremstilling af de forskjellige Punkter, paa hvilke man fornemmelig troer at burde henlede Expeditionens Opmærksomhed, anseer den det ikke for overflødigt, at forudskikke nogle indledende Ord, der kunne tjene til at betegne det Synspunkt, fra hvilket Comiteen er gaaet ud ved Affattelsen af disse Bemærkninger.

Da Expeditionen, ifølge den for Reisen lagte Plan, maa antages at tilbringe en stor Deel af Tiden paa Söen,

og Opholdet paa de Steder, Corvetten vil komme til at anløbe, paa enkelte Undtagelser nær, sandsynligviis ikke vil blive af lang Varighed, saa have vi fortrinsviis troet at burde udhæve de Phænomener, til hvis Undersøgelse en Søreise især giver Leilighed, og af de Iagttagelser og Undersøgelser, som kunne blive at anstille paa Anlöbsstederne, fornemmelig paaapeget saadanne, der ikke udfordre et langt Ophold eller større Excursioner i det Indre. De Spørgsmaal, der nu i denne Henseende kunne frembyde sig, ville naturligviis berøre næsten alle Grene af den hele Naturvidenskab, og Besvarelsen af de enkelte maa derfor vel fornemmelig overlades dem, til hvis Fag de nærmest høre; men, da det dog paa den anden Side maa ansees for ønskeligt, at samtlige Expeditionens Deeltagere have et almindeligt Overblik over, hvad der ved et saadant Foretagende kan fortjene Opmærksomhed, saa har Comiteen ikke betænkt sig paa at medtage endeel Spørgsmaal af almindelig videnskabelig Interesse, uanseet at disse uden tvivl af sig selv vilde paatrænge sig Mænd af Faget, og at udtale sig udførligere over flere iblandt dem, end det med Saadannes specielle Tarv for Öie vilde være nødvendigt. Navnlig har dette været Tilfældet med nogle geologiske og almindelig physiske Undersøgelser. Hvor derimod speciellere Indsigter maatte forudsættes, har Comiteen som oftest indskrænket sig til kort at antyde de Synspunkter, den troede at burde gjøre gjældende, overladende det forresten til de Reisende selv, at benytte disse Vink saaledes, som de efter deres egne Indsigter og mulige Erfaringer maatte finde det at være Videnskaben tjenligst. Hvad dernæst angaaer alle saadanne anthropologiske og ethnographiske Meddelelser, der kunne bidrage til at belyse de forskjellige Folkeslags huuslige og sociale Indretninger, deres Levemaade og Sygdomme, deres Redskaber og Konstflid, da er dette Noget, der har Interesse for enhver Dannet, og hvortil enhver omhyggelig Iagttaget vil kunne levere gode Bidrag; og Comiteen troer derfor at burde anbefale denne Sag ikke blot til Expeditionens Naturforskere og

Læger, men ogsaa til andre af dens Deeltagere, der maatte have Lyst til at virke Noget i denne Henseende.

Da det fremdeles ved mange physiske Undersøgelser og til Bedømmelse af tilfældig indtræffende Phænomener, er af Vigtighed at kjende saavidt muligt de forudgaaende og ledsagende atmosfæriske og physiske Forholde, saa anseer Comiteen det for ønskeligt, at visse Iagttagelser, saalænge Reisen varer, anstilles saavidt muligt regelmæssig og flere Gange i Døgnet. Hertil regne vi Angivelser af Luftens Temperatur og Fugtighedstilstand, af Havets Temperatur i Overfladen, af Vindens Retning og Styrke, og af Luftens Udseende, Alt for hver 4de Time, altsaa Kl. 12, 4, 8 etc., saavidt Omstændighederne tillade det. Naar disse Observationer indføres i en egen Journal, hvori tillige angives Skibets Plads, saa ofte denne er bestemt, og Havets Dybde, forsaavidt der loddes, saa vil denne Journal afgive et vigtigt Hjælpemiddel ved Bearbejdelsen af de særskilte Iagttagelser. Dog vil det være tilstrækkeligt, naar disse Antegnelser først begynde, efterat Corvetten er kommen ud i Atlanterhavet, og ophøre, naar den ved Hjemkomsten atter nærmer sig Canalen.

Efter disse almindelige Bemærkninger gaae vi nu over til særskilt at omtale de enkelte Spørgsmaal og skulle da begynde med dem, der angaae Jordklodens Physik i Almindelighed, for derpaa i deres Orden at foretage de mineralogiske, botaniske og zoologiske.

Jordklodens Physik.

1. Da det ved Iagttagelser er godtgjort, at over Landet Temperaturens daglige Variation forandrer sig med Afstanden fra Overfladen; vilde det være af Interesse at erfare, hvorledes disse Forhold fremstille sig over de store Have. Det var derfor ønskeligt, om der samtidig med de regelmæssige Iagttagelser af Luftens Temperatur og Fugtighedstilstand, af og til i flere paa hinanden følgende Dage, kunde anstilles lignende i en større Höide f. Ex. i Masten, naar Corvetten befinder sig i det atlantiske eller stille Hav.

2. I Atlanterhavet ved Nordostpassatens Nordgrændse og i det variable Belte mellem begge Passater indtræffe, som bekjendt, hyppig de saakaldte Dravater eller Tornados. Da der er al Grund til at antage en Forbindelse mellem dette Phænomen og Passaten, vil det være interessant deels at erfare, hvorledes og hvor hyppig det viser sig i det æthiopiske og stille Hav, deels overhovedet at erholde nøiagtige Angivelser af de atmosfæriske Phænomener, der ledsage det. Det, der i denne Henseende vil være at lægge Mærke til, er Vindstødets Retning og Varighed, Thermometrets og Sympiezometrets Stand umiddelbart før og under Dravaten, om denne har været ledsaget af Regn, Torden og Lynild, eller ikke. Da desuden Passatbelternes Middelgrændser især i det stille Hav endnu ikke ere synderlig nøie bestemte, ville nøiagtige Angivelser af Vindens Retning ved Overgangene til og fra Passatbeltet, og af enhver usædvanlig Vindretning i samme, altid være af Vigtighed. Det Samme gjælder om Alt, hvad der kan bidrage til i Passatbelterne at bestemme Vindretningen i de høiere Regioner, navnlig Skyernes Retning.
3. Da Corvetten paa sit Togt sandsynligviis vil komme til at passere to af de store Havstrømninger, nemlig den varme Ström, der fra Agulhasbankerne stryger mod Nord langs med Afrikas Vestkyst, og den kolde Ström, der kommende fra Sydhavet paa Parallelen af Chiloe vender sig mod Öst ind mod Kysten af Amerika, og derpaa gaaer deels som kold Ström mod Nord op til Æqvator, deels som en varm Ström mod Syd langs Patagonien, saa vil det være af Vigtighed at Leiligheden benyttes, til over disse Phænomener at anstille saa mange Undersøgelser som muligt. Vi regne hertil hyppige Iagttagelser af Temperaturen i Overfladen, lignende i forskellige Dybder med Thermometrographer, samt Bestemmelser af den Dybde, i hvilken Strømmen endnu har samme Retning og Styrke. Overhovedet ville hyppige Observationer af Havets Temperatur være

at anbefale, saa ofte de regelmæssige Iagttagelser i denne Henseende antyde en pludselig Forandring, ligesom ogsaa i Nærheden af Kyster eller større Banker; ogsaa Temperaturbestemmelser i store Dybder, er det ønskeligt, gjøres saa ofte Leiligheden tillader det. En lignende Strømning, som de to ovennævnte, hvis Existens endnu ikke er beviist, synes efter nogle Iagttagelser, anstillede paa den franske Fregat Venus, at forekomme sydlig for van Diemens Land (45° S. B., 145° – 146° O. L.)

4. Undersøgelser af Søvandet fra forskjellige Steder af Havet har man allerede for længe siden anseet for vigtige, og mange Expeditioner til Verdensomseilinger have derfor bragt Prøver af Søvand med sig tilbage. Disse Undersøgelser have dog ikke ført til tilfredsstillende Resultater; thi dels har den analytiske Chemi først i den senere Tid givet os behørig Hjælpemidler til at udføre Undersøgelsen med Nöiagtighed, dels er man bleven staaende ved at bestemme Søvandets Vægtfylde og Saltmængde. Medundertegnede Forchhammer har derfor allerede ifjor begyndt paa en omfattende Undersøgelse af Søvandet fra forskjellige Steder, og Comiteen ønsker derfor, at denne Leilighed maa benyttes til at forsyne ham med et Materiale, som han ellers kun vanskelig vilde kunne erholde.
5. Den korte Tid, Expeditionen vil komme til at opholde sig paa de enkelte Anlöbssteder, gjør det, paa Climatologiens nuværende Standpunkt, usandsynligt, at den ved egne Iagttagelser skulde kunne bidrage noget Synderligt til at udvide vor Kundskab om disse Steders climatiske Forhold; derimod opfordres de Reisende til, hvor Leilighed dertil forekommer, at forskaffe sig Andres skriftlige eller trykte Oplysninger i denne Henseende, som ellers vanskelig finde Veien til Europa. Ligeledes ville Iagttagelser over Jordens Temperatur, i en Dybde af een Fod, afgive vigtige Bidrag i denne Henseende, naar de anstilles med den fornødne Forsigtighed. Det længere Ophold ved Nicobarøerne vil

vel ikke være tilstrækkeligt til i nogen betydelig Grad at udvide eller berigtige de Forestillinger, man kan gjøre sig om disse Öers Clima ved Hjelp af de allerede bekjendte Efterretninger; imidlertid vil dog en stadig Opmærksomhed paa alle de under Opholdet indtræffende meteorologiske Phænomener være meget at anbefale, navnlig er der eet Punkt, som maaskee ved Expeditionens Iagttagelser nærmere kunde oplyses, nemlig Temperaturens Forandringer. Medens det nemlig paa den ene Side paastaaes, at disse baade efter Dags- og Aarstiderne ere mindre end paa Indiens Fastland, saa angives paa den anden Side just de pludselige Forandringer i Temperaturen som medvirkende Aarsag til Climaets Usundhed. Iagttagelser i denne Henseende maatte naturligviis anstilles iland, enten med en Thermometrograph eller med et sædvanligt Thermometer, der da aflæstes ved Solopgang og om Middagen; ligeledes maatte Standen noteres ved pludselig indtrædende Regn. Instrumentet maa ophænges saa frit som det er muligt, naar det skal være beskyttet mod directe og reflecteret Sollys, navnlig ikke i en paa flere Sider tillukket Fordybning.

6. Paa ethvert Sted, Expeditionen anløber, vil det være af Vigtighed at der anstilles nøiagtige Bestemmelser af den magnetiske Declination, Inclination og Intensitet, ligesom disse Bestemmelser under et længere Ophold maae gjentages oftere.

Geologie.

1. Som bekjendt have Landenes Niveauforandringer i de sidste 20 Aar været Gjenstand for Geognosternes omfattende Undersøgelser, der have ført til det Resultat, at Jordens faste over Havet ophöiede Overflade for største Delen lider en langsom eller hurtig Bevægelse, der snart har en opadgaaende Retning, og yttres sig som en Hævning, snart derimod er en Sænkning af Landet. Omendskjönt saaledes Kjendsgjerningen i Almindelighed er fuldkomment sikker, ere vore Kund-

skaber med Hensyn til Phænomenet paa de enkelte Steder, til Bevægelsens Retning og Størrelse, i høieste Grad mangelfulde, og det maa uden Tvivl tilskrives denne Utilstrækkelighed i vore Kundskaber, at man hidtil endnu ikke kjender nogensomhelst Lov om Niveauforholdenes Forandring. Comiteen maa derfor i Særdeleshed anbefale Naturforskerne paa denne Expedition at lade Iagttagelser over Niveauforholdene være dem magtpaaliggende, paa ethvert Sted, hvortil Reisen fører dem. Resultatet vil være interessant, enten man iagttager en Hævning eller en Sænkning, eller man finder, at ingen Forandring foregaaer. Hævningsphænomenerne vise sig lettest, og iagttageren kan sjeldent være i Tvivl om, at en Hævning har fundet Sted, naar han finder Havets Beboere paa Steder, der nu ligge over Havets Niveau, men han har endnu at bestemme, i hvilken af Jordens mange Perioder denne Hævning er indtraadt. At ville sammenstille Niveauforandringer, der høre til forskjellige Perioder, frembringer ikkun Forvirring, og man maa derfor isærdeleshed anbefale Naturforskerne at lægge nøie Mærke til, om de hævede Lags fossile Organismer ogsaa virkeligen høre til den nuværende Jordperiode. Næst efter fossile Dyr og Planter, ville Havstokke, der ligge høiere, end Bølgerne naae for nærværende Tid, afgive gode Kjendetegn, og et ikke uvigtigt Bidrag til disse Undersøgelser kan man ofte vinde ved at sammenligne ældre Menneskeværker, der staae i et bestemt Forhold til Havet, saasom Bolværker og andre Arbeider, hørende til Havne-Anlæg, med de nuværende Forhold. Dernæst vil man hyppigen kunne indhente meget gode Efterretninger hos Indvaanerne selv.

Sænkninger ere langt vanskeligere at iagttage, da Havet selv forhindrer Iagttagelsen. Submarine Skove, og i Egne med et tempereret og koldt Klima, submarine Törvemoser af Ferskvandsplanter afgive et af de bedste Kjendetegn paa Sænkninger, men meget hyppigen maa iagttageren ved at samle historiske og tra-

ditionelle Efterretninger söge at udfinde de Niveauforandringer, som foregaae i denne Retning.

Hvor der hverken foregaae Hævninger eller Sænkninger, maa Havets Niveauforhold til Landet naturligtviis forblive uforandret, men det er af ligesaa stor Interesse at bestemme de hvilende Punkter, som de der have en opad- eller nedadgaaende Bevægelse.

2. Næst efter Spørgsmaalet om Niveauforandringerne maa vi anbefale det nöie dermed forbundne Spørgsmaal om Korallöernes Dannelse til Naturforskernes Opmærksomhed. De fleste Theorier sætte disse Öer og Rev i Forbindelse med vulkanske Virkninger, enten de nu aflede den store Mængde Kalk, som disse smaa Dyr forbruge, fra kalkholdende submarine Kilder, der ligesom Mofetterne ere en Form af Vulkanernes Virkning, eller de antage at de ringformige Koraller og Skjær (Atoler) gjengive Formen af den af Havet skjulte Kraterrand, eller idet de antage, at Atolformen er en Følge af en vedvarende regelmæssig Sænkning. Idet vi derfor overlade til Expeditionens Zoologer at opkaste de reent zoologiske Spørgsmaal, hvorpaa de vil söge Besvarelse ved et Studium af Koraldannelserne, ønske vi at henlede samtlige Naturforskeres Opmærksomhed paa følgende mere almindelige Opgaver:
 - a. Findes der i nogen af de Koraldannelser, som Expeditionen anlöber, vulkansk Tuf i Forbindelse med Korallerne, enten som afbrydende, underordnet eller som indesluttet Lag?
 - b. Hvor mægtig er Koraldannelsen paa de Öer, hvor denne Formation er hævet, og paa hvilket Underlag hviler den?
 - c. Findes der i Forbindelse med disse hævede Korallag eller ikkun i deres Nærhed, kalkrige Kilder, eller Tegn til at saadanne Kilder tidligere have existeret?
 - d. Er Havet i Nærheden af Koraldannelserne overhovedet rigere paa Kalk end paa andre Steder.

- e. Er Vandet i Atolernes Lagun anderledes sammensat, end Vandet i det omgivende Hav.

Til Besvarelsen af de to sidste Spørgsmaal, og overhovedet til Undersøgelsen af Sövandets Bestanddele i Nærheden af Koralöerne, maa Analyser af Sövandet fra disse Egne anstilles, og de ovenfor omtalte Prøver af Sövand ønskes altsaa fra disse Steder medtagne saa hyppig, som muligt. Da desuden ifølge Undersøgelser, der især ere anstillede af amerikanske Geognoster, Temperaturen af den Deel af Havet, hvori Koraldannelserne frodigen trives, ligger imellem snevre Grændser, saa anbefaler Comiteen hyppige Thermometeriagttagelser saavel i Havet i Nærheden af Koraldannelserne og i Atolernes Laguner, som ogsaa paa saadanne Steder, hvor disse Dannelser mangle, omendskjönt man efter Stedernes geographiske Beliggenhed havde Grund til at vente dem.

Som bekjendt inddeler Darwin de nuværende Koraldannelser i

- a. *Atoler*: meer eller mindre ringformige Koralöer eller Skjær med en Lagun i Midten.
- b. *Barrierereef*: Koralskjær, der i nogen Afstand fra Kysten af Öerne eller Landene løbe parallel dermed, og ere adskilte fra Landet ved dybt Vand.
- c. *Fringing reef*: Skjær, der med aftagende Niveau løbe fra Kysten ud imod Söen.

Da Spørgsmaalene om Koraldannelserne saavel i physisk-chemisk, som i geognostisk-zoologisk Henseende for nærværende Tid beskjæftige Geognosterne særdeles meget, vilde det være ønskeligt, at Skibet kunde anløbe ret mange Steder, hvor Korallerne forekomme i Mængde.

Comiteen nævner derfor

af *Atoler* Chagos, Maldiverne eller Keeling: alle 3 paa Veien til Calcutta, eller Karolinerne, Marshalls-Öerne, Gilberts-Öerne, eller det lave Archipelagus i det stille Hav;

af *Barrier reefs* Pellew-Öerne, Nordostkysten af Ny-holland, Ny-Caledonia, Viti Gruppen eller Otaheiti; af *fringing reefs* Nicobarerne, Salomonsöerne, de nye Hebrider, Navigator-Öerne eller Sandwich-Öerne.

3. Med Hensyn til andre geognostiske Undersøgelser maa Comiteen anbefale Naturforskerne at samle saa mange Prøver af Steenarter og Forsteninger, som Omstændighederne tillade, hvorved dog maa lægges Mærke til, at det nøie betegnes, om Prøverne ere tagne af faste Lag eller fundne som løse Stene. Hvor der forekomme faste lagdeelte Masser, ere Iagttagelser over Lagenes Hældning saavel med Hensyn til Retningen som Størrelsen af stor Vigtighed.
4. Rullestene og store Blokke ere, som bekjendt, meget udbredte over det nordlige og en Deel af det mellemste Europa og Amerika; de synes at mangle i den hede og den varmere Deel af den tempererede Zone, medens de atter fremtræde i den sydlige Halvkugles sydlige Dele. Iagttagelserne ere alligevel ikke saa omfattende, at man med Sikkerhed turde paastaae, at der ikke findes Rullestene i den varmeste Deel af Jordens Fastland, og Comiteen anbefaler derfor de Reisende at være opmærksomme paa Rullestenenes geographiske Fordeling og Frictionsstribernes sandsynligviis dermed i nøieste Forbindelse staaende Phænomen.
5. Efterretningerne om Nicobarernes geognostiske Beskaffenhed ere saa ufuldstændige, at de neppe tillade at yttre nogen Mening om Öernes Sammensætning og at give en derpaa støttet Anviisning til deres nærmere Undersøgelse.

Paa nogle Öer angives Granit eller en Granitlignende Steen, paa Nancovry fandtes en blaaagtig Steen, som kunde brydes op med en Hakke (sandsynligviis Skifer), og paa Kamorta skal der forekomme Koralkalk. Alle disse fastere Lag ere bedækkede med et mægtigt Lag af fedt bindende Leer.

Da Nicobarerne ere en Fortsættelse af Sumatra

Kjeden og ligge i Nærheden af Malacca, er det meget sandsynligt, at de indeslutte ældre Dannelser. Af Mineralproducterne, som kunne formodes der, ville vi derfor nævne følgende:

Tinsteen, som findes paa Halvöen Malacca, Sumatra, Youngceilon, maa især søges i de løse lidet sammenhængende Lag, saasom Leer og Sand, hvori den i Almindelighed findes afsat efter Forstyrrelsen af de Lag, hvori den oprindeligen forekommer. Sandet paa Bunden og Siderne af Aaer og smaa Vandløb, selv Stranden vil give den Reisende Leilighed til at undersøge, om der findes Tinsteen-Korn.

Ædle Metaller, der findes paa flere af de indiske Öer, maae søges ligeledes i de yngre ved Forstyrrelsen af de ældre Masser dannede Lag.

Steenkul angives at forekomme paa Sumatra og Malacca. De Reisende maae derfor være meget opmærksomme paa dette Forhold. Da Beretningerne paa flere Steder omtale bratte Klinter ved Söekysterne, er det meget at anbefale, fortrinsviis at henvende Opmærksomheden paa dem. Skifrige Lag af mørktfarvet Leer meer eller mindre hærdet, og Lag af Sandsteen undertiden mørk som af Kul ere Steenkullenes hyppigste Ledsagere.

Botanik.

1. Da det paa de fleste Steder, hvor de Reisende ville lande, ikke vil være muligt at skaffe sig noget Overblik over de Familier, Slægter og Arter, som deres Flora frembyder, saa vil Opmærksomheden rettest fortrinsviis henvendes paa de Planteformer, som ved Individernes Antal og Størrelse ere de herskende, og væsentligst bidrage til Landenes Physiognomi. Ved Opholdet paa de Nicobariske Öer gjør man imidlertid Regning paa, at Botanikerne ville stræbe at bringe en saa fuldstændig Samling af Öernes Flora tilveie, som Omstændighederne ville tillade.
2. Smaa fra Fastlandene meget fjernede Öer pleie at have

en fattig eller dog en lidet mangfoldig Flora. Det vil være af Interesse at kjende slige Öers Vegetation saa nöiagtigt som muligt, at erfare om den geognostiske Beskaffenhed — navnlig at det er Koralöer, vulkanske Öer eller de have anden Sammensætning — har Indflydelse paa Vegetationens Fylde, Mangfoldighed og Former; ligeledes om Öernes nyere Hævning op over Havfladen i saa Henseende synes at have Indflydelse. Ligheden eller Uligheden med de nærmeste Fastlande vil det ligeledes være interessant at kjende, saavel som de Data, der kunne bidrage til at oplyse, om Planterne kunne ansees hidførte.

3. Det berettes, at forsaavidt som slige Öer ere for bestandig eller temporairt blevne besatte af europæiske Colonister, have stundom europæiske Planter meget stærkt udbredt sig og fortrængt de oprindelige. Nærmere Bidrag til dette interessante Phænomen ønskes.
4. Forsaavidt de Reisende maatte faae Leilighed til at undersøge China's Vegetation, vilde det være vigtigt at vide, om de europæiske Former, som derfra angives, ere identiske eller blot analoge med vore. Disse Undersøgelser burde ogsaa udstrækkes til de i China dyrkede Planter. Blandt andet vilde det interessere at vide, om den Tobaksart, som skal forekomme i China, er en af de amerikanske Arter eller en eiendommelig Art. Ligeledes ønskes de i China dyrkede Indigo- og Bomulds-Arter iagttagne og indsamlede til Sammenligning med de vest-amerikanske fra Mejico og Guatamala.
5. Det er et paafaldende Phænomen, at adskillige af de tropiske Former gaae længere ind i den tempererede Zone i den sydlige end i den nordlige Halvkugle. Bidrag til nærmere Oplysning herom ønskes. Ny-Zeeland, v. Diemens Land, det sydlige Chili og Ildlandet vilde være interessante Punkter i saa Henseende. Den pludselige Overgang fra den tropiske til den extra-tropiske Vegetation, som skal finde Sted i det sydlige Chili, kunde ønskes nærmere oplyst.

6. Medens Nyholland og Sydafrika frembyde saa stor Forskjel i Vegetationen fra den nordlige Halvkugles paa tilsvarende Brede, saa frembyder derimod Ildlandet en mærkelig Tilnærmelse til den europæiske Flora's Physiognomie, og det, som der forsikkres, ikke blot i Henseende til Familier og Slægter (Böge-Arter danne Skovene), men selv i Henseende til Arter. Hvis det sidste skulde stadfæste sig, vilde det være ønskeligt at erholde de Data, der kunde oplyse, om de vare oprindelige eller tilførte Planter.
7. Opmærksomheden bedes henvendt paa Bidrag til Culturplanternes geographiske Grændser og Fordeling, til Kundskaben om de climatiske Forhold, de udkræve, samt om deres Historie. Foruden egne Iagttagelser kunne indsamlede Efterretninger og Benyttelsen af Skrifter, der her ikke kjendes, give Oplysninger.
8. Bidrag ønskes ogsaa til Culturplanternes Statistik, til Kundskaben om den Udstrækning, hvori de dyrkes i de forskjellige Colonier og Lande, hvorvidt og i hvilket Omfang de danne Udførselsgjenstande, og til hvilke Lande de udføres; samt Prøver af Producterne.
9. De talrige Arter og Afarter af Aurantiaceer (fornemmelig Citrus), som findes vilde og dyrkede i Ostindien paa de austral-asiatiske Öer og i China, ønskes iagttagne og Frugterne indsamlede til nærmere Sammenligning med de amerikanske, for derved om muligt at faae Spørgsmaalet afgjort: om de amerikanske Arter ere identiske med de asiatiske, altsaa rimeligviis indførte, eller forskjellige og oprindelige.
10. De characteristiske og dominerende vildtvoxende Væxters Æquatorial- og Polargrændser, Öst- og Vest-Grændser ønskes, saavidt skee kan, iagttagne.
11. Da Galopagos-Öernes Clima angives som meget koldere end det ligeoverfor liggende Fastlands, paa Grund af den kolde Havström fra Syden, vil det være af høi Interesse at lære disse Öers Vegetation nærmere at kjende, ligesom ogsaa Sammenligning anstillet med Guayaquil's.

12. De kjæmpestore Tangarter, som forekomme i den sydlige Halvkugles Have, deres Størrelse og Dybden, hvorpaa de findes, fortjener Opmærksomhed. Ligeledes Spørgsmaalet om, til hvilken Dybde overhovedet Hav-Vegetationen naaer. Ved Anløb af Koralöer i Sydhavet er Iagttagelse af Tangvegetationen saavel i den ydre Brænding som i de indre Laguner af Vigtighed, samt om Fucoideer forekomme paa Korallerne.
13. De svampagtige phanerogame Parasiter paa Rödder og Stammer (Rhizanthæer o. s. v.), som forekomme især i den hede Zone, fortjene en nøie Undersøgelse saavel af de ydre Former som af den indre Bygning og de physiologiske Forhold.
14. Det vilde være interessant at kjende Törvdannelsen, hvor denne viser sig i den sydlige Halvkugle (Ildlandet, Falklandsöerne); navnlig at vide, hvilke Planter, der danne Törven.
15. Nøie Undersøgelse af Nicobar-Öernes og de andre austral-asiatiske Öers Calamus-Arter lover rigt Udbytte. Det samme gjelder om samtlige Palmeformer i hine Strøg.
16. Ved Anløbet af de peruanske og chileniske Havne henledes Opmærksomheden paa den der vildtvoxende Kartoffel-Arts Forhold til den dyrkede, til Afgjørelse af Spørgsmaalet om den dyrkede Arts Hjem og Afstamning. Knoller af den vilde Kartoffel ønskes medbragte.
17. Hvis det var muligt at erholde levende Exemplarer af det saakaldte Tussac-Græs (*Festuca flabellata*), der findes paa Falklandsöerne, og formenes at kunne blive en vigtig oeconomisk Plante i Europa, ønskes den hjemsendt med første Leilighed.
18. Stammer af alle Slags mærkelige exotiske Træer, fornemmelig træagtige Slyngplanter, træagtige Bregner, Cycadeer, Palmer og andre Monocotyledoner, i alenlange Exemplarer, ønskes indsamlede paa de forskjellige Localiteter.
19. Endelig gjør man Regning paa, at vore botaniske

Havers Tarv vil blive iagttaget ved Indsamling dels af saamange Frøsorter som muligt, dels af levende Planter. Til Veiledning saavel ved Indsamlingen, som ved Opbevaringen af det Samlede tillader Comiteen sig at vedlægge nogle Bemærkninger, der fornemmelig skyldes de Erfaringer, et af dens egne Medlemmer under lignende Forholde har havt Leilighed til at gjøre.

Zoologie.

Paa en Expedition, som den paatænkte, vil det navnlig være Havdyrene, især de oceaniske Former, der ville tilbyde den rigeste Leilighed til Undersøgelse. I denne Tanke troer man her fornemmelig at maatte opfordre de zoologiske Reisende til i Almindelighed at samle og tilveiebringe Iagttagelser og Oplysninger om de ovenanførte Dyr *Levemaade* og *Livsphænomener overhovedet*, om deres *Udviklingshistorie* og deres *geographiske Udbredning*. Som specielle Punkter, paa hvilke man især vil henlede Opmærksomheden, og som der formeentligen vil gives Leilighed til at faae undersøgte paa Expeditionen, anføres følgende:

1. Et interessant, men hidtil kun lidet undersøgt Punkt i Havdyrenes Historie er deres Udbredning i forskjellige Belter efter den forskjellige Dybde. Saavidt muligt maatte derfor Expeditionens Zoologer søge at skaffe Bidrag hertil, og vil man her navnlig bringe i Erindring de interessante Undersøgelser, som Forbes i den nyeste Tid har anstillet i Middelhavet og den Irske Kanal angaaende Dybden, hvortil Plante- og Dyr-Livet naaer ned, og om den med den tiltagende Dybde fremtrædende Forskjel i Faunaens Physiognomi; at faae lignende Undersøgelser anstillede i de tropiske Have vil være en Sag af Vigtighed og Interesse.
2. Da der rimeligviis vil gives en riig Leilighed til at iagttage *Pteropoderne*, vil man opfordre til gennemgribende Undersøgelser over disse lidet kjendte Bløddyr, navnlig med Hensyn til deres Aandedrætsredskaber, Forplantningsredskaber og Udviklingshistorie,

især i dennes første Stadier, hvilken sidste vil være af væsentlig Interesse med Hensyn til disse Dyr's systematiske Plads. Efter d'Orbignys og Fleres Iagttagelser skulle disse Dyr, ligesom flere andre Havdyr, kun til visse bestemte Tider af Døgnet vise sig i Vandskorpen; disse Iagttagelser maae saavidt muligt gjentages og udvides i de forskjellige Have, som Expeditionen besøger.

3. Den nyeste Tids Undersøgelser tyde hen paa, at Infusionsdyrene udgjøre Hovedmassen af en Mængde lavere Havdyrs Næring. Det vilde derfor være ønskeligt, om der kunde anstilles Iagttagelser om dette Emne, ved at undersøge Indholdet af de lavere Havdyrs Fordöielsesorganer og Talrigheden af Infusionsdyrene omkring Korallrevene, Östersbanker og lignende af Bløddyr og Polyper navnlig søgte Steder.
4. Da det er höist rimeligt, at Expeditionen paa sin Vei vil træffe Hvaler, maaskee endog i Mængde, vil der saaledes muligen gives Leilighed til at samle Bidrag til disse lidet kjendte Dyr's Historie, og navnlig vil maaskee det Spörgsmaal kunne bringes til Afgjörelse, hvorvidt og under hvilke Forhold Hvalerne spröite Vand ud gennem Blæsehullerne. Prof. *Eschricht*, der specielt har beskæftiget sig med disse Dyr's Naturhistorie, har i denne Anledning meddeelt Comiteen endeel Bemærkninger, som særskilt vedlægges.
5. Da Corvetten vil besøge de Have, der ere Nautilens Hjem, maatte naturligviis de Reisende særdeles stræbe at skaffe Iagttagelser om dens Levemaade, der, som bekjendt, hidtil næsten ganske savnes, og hvorved forhaabentlig endeel af de mange Særegenheder i dens Bygning ville finde deres Forklaring. Ogsaa i Nautilens Bygning er der endnu Punkter, som trænge til nöiere Undersøgelser, navnlig maatte det om muligt paa friske Exemplarer undersøges, hvorvidt Kjønsskjellen maatte findes udtrykt i Skallens Form, saaledes som det t. Ex. formodes om Argonauterne; en saadan Undersøgelse vil ogsaa blive af Vigtighed for Geologien

med Hensyn til det hidtil opstillede Antal af Nautilit- og Ammonit-Arterne. Ligeledes gjøres opmærksom paa den i Sydhavet forekommende *Spirula Peronii* og den colossale Blækfisk (*Onichotheutis*).

6. At en Mængde lavere Havdyr give en phosphorescerende Lysning fra sig, er siden meget lang Tid bekjendt; det fremgaaer endvidere af Beretningerne herom, at denne Phosphorescens er meget forskjellig hos de forskjellige Dyr; men dog er der endnu saa meget dunkelt i dette Phænomen, at ingen Leilighed til gjentagne Iagttagelser herom maa forsømmes.
7. Ved nye Undersøgelser og Iagttagelser maatte man søge at komme paa det Rene med Salpernes Udvikling, navnlig med Hensyn til den nylig fremstilte Generationsvexel hos dem. Især maatte der nøie lægges Mærke til, hvilke eenlige Former der forekomme med visse sammenkjædede; hvilken Forskjel der er mellem de ved den melkehvide Sæd allerede i Vandet kjendelige Hanner og de med Fosterkjæder forsynede Hunner; endelig hvorvidt yngre og ældre Former af samme Art forekomme sammen mellem hverandre, da man hidtil har været tilbøielig til at tillægge Salperne, ligesom ogsaa Meduser og Beroider, en vis aarlig Udvikling.
8. Dersom Omstændighederne maatte tillade det, vil det være af megen Interesse at skaffe en størst mulig Samling af de lavere Havdyr fra Havet om Ildlandet; den vilde i Forbindelse med de rige Samlinger, som de Danske Museer besidde fra Havet mellem Grönland og America, afgive Bidrag til en interessant Sammenligning af Faunaen i Havene ved Americas to modsatte Ender.

Til Slutningen undlader Comiteen ikke at tilføie, at ligesom den allerede har meddeelt flere af Expeditionens eventuelle Deeltagere forskjellige Oplysninger om Enkeltheder, som den troede kunde være dem af Nytte, saaledes

ere saavel dens, som Selskabets andre Medlemmer villige til fremdeles at bidrage i denne Henseende til, at dette Foretagende kan blive saa frugtbringende for Videnskaben som muligt.

Kjöbenhavn 1845 Juni 6.

Örsted.

Schouw.

Forchhammer.

Pedersen.

Liebmann.

Bilag I.

Bemærkninger med Hensyn til Indsamling og Forsendelse af Planter.

1. Til Indsamling af saa mange forskjellige Fröesorter som muligt, anbefales Medtagelsen af i det mindste 1000 Fröposer i forskjellige Størrelser. Den sikreste Maade at opbevare Fröet har viist sig at være imellem Herbariets tørrede Specimina, hvor de ere mere spredte, og hvor en tilfældig tilkommende Fugtighed ikke vil ödelægge den hele Fröesamling.
2. Levende Planter vil der vel ikkun fra nogle enkelte Anlöbssteder under Expeditionen være Leilighed til at faae hjemsendte, og da man saaledes vil være nødsaget til at beholde Planterne længere Tid inden Børde, vil det vel ikkun være de succulente og meget haardføre Planter, som ville egne sig til Hjemsendelse i frisk Tilstand. Af höi Interesse vil det være at erholde Samlinger af Orchideer fra Ostindien og det austral - asiatiske Archipelag, samt Sydhavsöerne og Americas Vestkyst. Disse Planter bevares bedst, naar man, efter at de have henligget et Par Dage i Skyggen, bortskjærer alle Blade, og pakker dem lagviis med tør Halm i middelstore Trækasser, som ei maae være alt for lufttætte. Man advarer imod Brugen af traadformede Tillandsier (*T. usneoides*, *trichoides* etc.), som Indpkningsmiddel, da de ofte indeholde megen skjult Fugtighed. Ved Hjemsendelsen af levende Planter maa

man vel afpasse Ankomsttiden til Europa i Sommer- eller Efteraarstiden; Alt, hvad der ankommer om Vinteren eller i det tidlige Foraar, dræbes af Kulden.

3. Forsaavidt Cap og Nyholland anløbes, vil det vist være Expeditionens Botanikere muligt til nogenlunde moderate Priser at acquirere gode Exemplarer af de mange mærkelige og i Europa kostbare Encephalartos- og Zamia-Arter fra det Indre. Man vil sikkert træffe dem dyrkede i Haverne. De opbevares bedst emballerede i Maatter efter at alle Blade ere bortkappede. Lög af Amaryllideer, Irideer o. s. v. ville vistnok ved samme Leilighed kunne anskaffes, og en Sending af deslige Sager derfra strax besörges til Danmark.
4. Fra den övrige Deel af Reisen ville overhovedet alle Slags Cycadeer, de med Knol forsynede Scitamineæ, Dioscoreæ, Tamus, Liliaceer, Bromeliaceer, Agaver, Aloer, Cacteer fra Americas Vestkyst kunne samles i aabne Kasser, placerede imellem Fokkemasten og Stormasten i Travaille-Chaluppen, beskyttede ved en tjæret Seildugspresenning imod stærk Sol, Regn og Sövand i Stormveir; Cycadee Stammer paa Bunden, de mindre Planter lagviis, adskilte ved tör Halm, ovenpaa.
5. Fra den sidste Deel af Reisen efter at Cap Horn er klaret, eller, hvis man gaaer igjennem Magelhans-Strædet, fra Tierra del fuego, Rio de la Plata og Brasilien vil det være let at hjembringe en stor Mængde levende Buske, naar man efter at have beskaaren dem til 1—2 Tommer over Roden, slaaer Rödderne i stærkt vandet Leerjord i middelstore Trækasser, og bedækker de överste 2—3 Tommer i Kassen med Mos, för man slaaer dem til.
6. I de brasilianske Havne anbefales det Botanikerne at nedlægge i Jord i smaa Viinkasser lagviis alle Slags Fröe af saadanne Planter, som hurtigt tabe deres Spireevne. Hertil hörer alle Slags Anonaceæ, Magnoliaceæ, træagtige Apocyneæ, Araucarier, Ege, Laurineæ (især de dyrkede Persea-Arter), samtlige Palmer etc. 6—8 Lag Fröe adskilte ved 1 Tomme Jord kunne nedlægges

i hver Kasse. Överst lägges $1\frac{1}{2}$ Tomme Mos, för Kassen tilslaaes. Fröene findes spirende efter 4—5 Maaneders Forløb.

7. Fölgende Sager ønskes opbevarede i Spiritus: a) alle Blomster og Frugter af Orchideæ, Scitamineæ, Aroidæ, Pandaneæ, Balanophoreæ, samt af saadanne Palmer, som tabe sig for meget ved Törring; b) alle Slags kjödfulde Frugter, f. Ex. Hesperideæ, Anonaceæ, Laurineæ, Averhoa Carambola, Spondias cytherea etc.; c) alle Slags Cycadeers Knoller og Fröe, samt mandlige spadices; d) smaae blomstrende succulente Planter, f. Ex. de cæspitöse parasitiske Piperaceæ o. s. v. Man kan samle i hvilkesomhelst Glas eller Kar, men man opbevarer det Samlede slutteligen bedst i runde Blikdaaser af 10—12 Tommers Höide og 12 Tommers Diameter, hvilke, fyldte til Randen med Spiritus, tilloddes.

Blomsterdele opbevares bedst i mindre Daaser eller Glas for sig, da de ellers knuses af de sværere kjödfulde Frugter.

8. Det vil være nödvendigt at foranstalte Tegninger udförte af de indsamlede Orchideer, Scitamineer, Bromeliaer, Rhizanteer etc., fremstillende saavel Blomsternes ydre Former, som deres detaillerede Analyser.
9. Hvad Herbariets Anlæg angaaer, da fraraades Brugen af Presser, da de indlagte Planter heri i den hede Zone raadne i Löbet af 24 Timer. Godt graat Maculatur i Heelarks Störrelse egner sig bedst til Planteindlægning. Nogle Riis stort Karduspapiir foreslaaes medlagne til Indsamling af blomstrende Bambusser, de større og fornemmelig træagtige Bregners Löv fra Öerne i det stille og indiske Ocean, o. s. v.

Bilag II.**Bemærkninger af Professor Eschricht angaaende
Hvalerne.**

Som Opgaver, der ere af Vigtighed til Hvaldyrenes Historie, kunne nævnes:

Naar Hvaldyr sees i Havet, enten enkelte eller i Flokke, maa antegnes: Tiden (hvilken Dag og naar paa Dagen), Stedet (i Længde og Brede), Retningen hvori de stryge, og den omtrentlige Fart. Ved Flokkene søges Antallet omtrentlig udfundet, især ved de opstigende Vanddampstraaler, og fremdeles, hvorledes Flokken er ordnet, navnlig om en enkelt Förer (the Shoolmaster) gaaer forud. For at bestemme Straalernes Natur bemærkes Temperaturen og Straalernes Forhold ved at stige op i Luften (om her forsvindende eller nedfaldende i Draabeform, om svævende for Vinden eller strax nedfaldende o. s. v.). Tiden maales mellem hvergang Dyrene dykke op, og Maaden iagttages, hvorpaa de dykke (hvorledes de krumme Ryggen, om Halen sættes lodret i Veiret o. s. v.), fremdeles, om de have en Rygfinne og i saa Fald dennes omtrentlige Form, ligeledes om paasiddende Snyltedyr ere synlige. Övede Söfolk vide ofte at skjelne de forskjellige Slags Hvaldyr paa Svømme- maaden, Dykkemaaden og især paa Straalerne. Deres Benævnelser: „Finback“, „Humpback eller Bunch“, „Sulphur-bottom“ o. s. v. fortjene at lægges Mærke til.

Komme Hvalerne nærmere til Skibet, da ville naturligviis alle disse Forhold, og desuden Störrelsen, Farven o. s. v. end bedre kunne bestemmes. Skulde endelig et Dyr komme i Naturforskerens Hænder, enten ved at drive i Söen (hvor da især Bugens Tilstand, hvorvidt den er furet eller ikke, hvorledes farvet o. s. v., i hvert Fald maatte bemærkes), eller ved at findes frisk, forraadnet eller aldeles oplöst paa Kysten, da maatte strax eftersees deels alle de ydre Forhold, Maal optages, Rygfinnen om muligt gjemmes, ved Snuden maa Haarene eftersees, og fortil paa Ganen Bardernes forreste Deel (hvis det overhovedet er en Bardehval), navnlig om de her stöde sammen; meget ønskeligt

vilde det være, om hele den forreste Deel af Ganen kunde skrælles af og gjemmes i Spiritus eller Salt. (Allerforrest paa Ganen findes to smaa Huller, der maae skaanes og tages med). Fremdeles maae især Finnernes Form, Størrelse og Farve bemærkes. Foran Anusaabningen findes hos Hannen een eller to Aabninger, i Bunden af hvilke sidde Brystvorterne (önskes medtagne). Er det en Hun, maa eftersees, om ei et Foster er tilstede, der, efter Størrelsen, enten gjemmes i Spiritus eller i Salt heelt eller ituskaaret. Af de forskjellige Indvolde ere især et Par Stykker af Tyndtarmen (helst lige ved Blindtarmen hos Bardehvalerne) vigtige, da derefter ofte Species kan bestemmes. Findestedet og Tiden antegnes naturligviis. Af Skelettets Dele ere især Halshvirvlerne og Skulderbladet vigtige til Artsbestemmelsen, fremdeles Brystbenet og Antallet af Hvirvler og Ribbeen. De smaa Bækkenbeen maae nöie eftersees. Huden maa eftersees, om derpaa findes Snyltedyr, der medtages. Er Forraadnelsen end fuldbyrdet, findes dog disse ofte ved Siden af eller iblandt Levningerne.

Bilag III.

Om Sydhavet.

Sandwichs Öerne ere meget interessante formedelst deres Naturbeskaffenhed, især deres vulkaniske Tilstand, fordi Christendommen er bleven der indført, og fordi de af alle Öer i Polynesien have bragt det videst i Culturen. Deres vilde Tilstand lærer man at kjende af Cook, som blev et Offer derfor; deres Overgang til Culturen af Kotzebue; Intet maatte være interessantere, end at lære deres nærværende Tilstand nöie at kiende.

Vil man giöre Undersøgelsen af Culturens og Christendommens Udvikling og den europæiske Politik's Indflydelse i Polynesien til Formaalet for en Reise igiennem Sydhavet,

saa blive unægteligt foruden Sandwichs Öerne, Marquesas Öerne, Otahaiti og Pitcairns Öen de vigtigste Punkter. Angaaende denne sidste Ö findes meget lærerige Oplysninger i Sommers Taschenbuch zur Verbreitung geographischer Kenntnisse für 1832, X^{ter} Jahrgang, pag. 275-321, tagne af Capt. Beecheys Reise.

Det vilde vistnok være i høi Grad interessant og vigtigt ifald Omstændighederne kunde tillade det, nøiere at undersøge det vestlige Polynesien, hvorunder forstaaes Ny-Guinea og de omliggende Archipeler, interessant, fordi man der forefinder en pompös, lidet undersøgt Natur, og tillige fordi de ere beboede af den sorte Menneskerace, men som dog ikke er Negerracen. De fleste naturhistoriske Efterretninger har man fra Labillardière, Naturforskeren paa Admiral d'Entrecasteaux's Skib i Aarene 1791 og 92, dog ogsaa fra Naturforskerne, som fulgte med Duperrey og d'Urville. Den store Sprogkiender, Alexander v. Humbolds Broder Wilhelm v. Humbold, har erkjendt, at deres Sprog har ikke noget tilfælles med de afrikanske Negeres. De dele sig i 3 Racer:

- a) De Glathaarede eller Stivhaarede, med tynde Lemmer og hæslige Ansigter, Beboerne af Nyholland og det Indre af Ny Guinea, hvor de kaldes Haraforas, Araforas, Alfurius, den Race, som Bory de St-Vincent kalder Homo Australasicus.
- b) De Uldhaarede paa Kysterne af Ny-Guinea, de Vesten for det liggende Archipeler, paa Ny-Hebriderne og Ny-Caledonien og van Diemens Land; den Race som Bory kalder Homo melaninus Capus. Han siger med Grund, at den første Race indeholder de raaeste af alle Mennesker, og denne de vildeste af alle Mennesker; meget stupide paa van Diemens Land, mere opvakte paa de nordlige Öer; men farlige at komme nær. De ere Tyve, Mordere, Menneskeædere; lokke Europæerne til sig, plyndre og dræbe dem; kun de smaa Öer kunne med Sikkerhed betrædes.

c) Den underlige grove Race, med store forvirrede Haar-væxter paa Hovedet, paa Öerne Waigiu og Salevaddy og Omegnen. Borrys *Homo intermedius*, de blandede Papus, fordi man formoder, at de ere Mestizer af Papus og Malaiere, som dog er tvivlsomt. Det er vigtigt at faae Portraiter af disse Racer; man kunde fange nogle Individuer, aftegne dem og sende dem med Presenter tilbage.

L'homme, essai zoologique, sur le genre humain, par Bory de Saint-Vincent, 2 vol., Paris 1827, er et vigtigt Værk. En god Extract af det findes i Voigt: *das Thierreich* 1. Theil, pag. 61, &c.

Men Undersøgelserne i disse Archipeler ere ikke alene interessante, men ogsaa geographisk vigtige, da de egentlig ere det Terrain, hvor nye Opdagelser kunne giøres, og det vilde være en Hæder for en dansk Expedition at levere et Bidrag dertil. Farvandene ere vel noget besværlige formedelst de mange smaae Öer og Klipper i Havet; men dog ikke nær saa farlige som Coralbygningernes Hav, som er sydligere, og i hvis Middelpunkt Ny-Caledonien ligger. Coraltræerne ere neppe opbyggede fra Havets Grund, men fra Topperne af Klipper under Havet, og især paa Randen af Kratere af slukte Vulkaner; deraf fremkomme de cirkelrunde Coralöer med en Sö i Midten.

Geographiske Opdagelser kunne i disse Farvande giøres paa alle Punkter; men den vigtigste, som staaer tilbage, er at faae afgjort, om Cap Hood og Cap Rodney høre til en Ö Sydost for Ny-Guinea eller til en Odde, som hænger sammen dermed, hvilket endnu er et Problem; og nærmere at undersøge Archipelet Louisiade, som er meget lidt bekiendt; det var en Hæder for den danske Expedition, om det kunde lykkes den at udfylde denne geographiske Lacun.

Det forstaaer sig, at det store Ny-Guinea, som antages at være saa stort som Frankerige, med, saavidt man kiender det, en umaadelig riig og pragtfuld tropisk Natur, vilde indeholdt en ulige større Skueplads for Opdagelser; men

det er ikke til at komme ind i, og det kan først forventes at blive i Tidens Følge opdaget fra den opblomstrende engelske Colonie i Port Essington paa Nyhollands Nordkyst. Der hæve Sago og Kokospalmen deres høie Toppe, i dets Skove maa Paradis-Fuglen altid flyve mod Vinden, for ikke at forvirre sin phantastiske Fjederpragt; der skiuler sig en ubekendt Plante- og Dyreverden; der vandre hæsle Menesker imellem en fortryllende Naturs Skjönheder.

D. Hydrographisk physisk-magnetisk Instrux.

I Henhold til Hans Majestæt Kongens allerhöieste Befaling meddeles Herr Capitainen herved som Instrux følgende af Directeuren for Sökortarkivet foreslaaede Bestemmelser for de astronomisk-nautiske, magnetiske og meteorologiske Observationer, som ville blive at foretage paa det forestaaende Togt med Corvetten Galathea, saavidt den Dem paalagte Tjeneste med Corvetten tillader det, nemlig:

De Observationer, som Corvetten Galatheas Officierer paa Togtet skulle udføre, kunne deles i:

- 1) de astronomisk-nautiske;
- 2) de magnetiske;
- 3) de meteorologiske.

Med Hensyn til de astronomisk-nautiske Observationer, da bör disse indbefatte, foruden Alt det for Skibets Navigation Fornödne i den videste Udstrækning, endvidere enhver Art af Iagttagelse, der kan tiene til at berigtige Geographien og Hydrographien af de mange Kyster og Farvande, som Skibet kommer til at beseile.

Paa Nicobarerne, og iövrigt, hvor Leilighed og Anledning gives, foretages regelmæssig nöiagtig Opmaaling af Kysterne, forbunden med gjentagne nöiagtige Observationer, saavel for Breden som for Længden; denne hovedsagenligen ved Hjælp af Chronometrene, men verificeret saavel ved Observationer af Maane-Distancer, som ved Stjernebedæk-

ninger. Under Forbiseiling af Kyster søges ved Brede- og Længde-Observationer, Peilinger, Vinkelmaalinger og Logninger at aflægge deres Contourer med muligst Nöiagtighed, og hvor betydelige Afvigelser fra det hidtil Bekjendte opdages, og Omstændighederne tillade at gjøre noget Ophold, anvendes dette til saavidt muligt at erholde Vished herom. Overalt hvor Skibet relacherer, og iövrigt, hvor det er muligt, ikke alene iland, men ogsaa ombord, gjøres Observationer saavel til Bredens som til Tidens Bestemmelse. Imellem alle disse forskjellige Punkter beregnes Klokkesletforskjellene efter hvert Uhr især, ligesom Længden beregnes fra hver den af de secondaire Meridianer, man sidst har berørt, og som ifölge Reisens Bestemmelse ville omtrent blive :

Funchal, engelsk Consulat.

Cap det gode Haab, Observatorium.

Port Louis, Coopers Ö.

Madras, Observatorium.

Batavia, Observatorium.

Canton, engelsk Factorie.

Sandwichs Öerne, Honoruuru, Fortet.

Otaheiti, Venus-Pynten.

Paramatta, Observatorium.

Valparaiso, Fort St-Antonio.

Rio Janeiro, Fort Villagagnon.

Der sammendrages saaledes en Tabel over Breden samt Længden fra en af bemeldte Meridianer af ethvert Sted, hvor Observationer ere foretagne, samt en anden Tabel over Tidsforskjellen imellem de forskjellige Steder ifölge hvert Uhr især. Af største Vigtighed er det, at Observations-Stederne iland ere betegnede med muligste Nöiagtighed, uden mindste Tvetydighed, helst med en Skizze, visende Beliggenheden imod hvilketsomhelst urokkeligt naturligt Punkt, som en Klippespids eller lignende. Hvor tidligere Observateurer have iagttaget, søges fortrinsviis samme Observations-Sted. De ombord foretagne Observationers Resultater søges med muligst Nöiagtighed overførte paa et iland skarpt betegnet, eller for Söfarten vigtigt Sted.

Höiden söges bestemt af kjendelige Bjergtoppe, enten barometrisk eller trigonometrisk. Afstanden i hvilken de ere seete fra Söen af angives, tilligemed de derved stedfindende atmosfæriske og meteorologiske Forhold, og Tøninger tages af alle mærkelige Kyster. Overalt hvor Lodskud findes, holdes Loddet stadigt gaaende med større eller mindre Hurtighed efter Omstændighederne.

Vandets Stigen og Falden iagttages nøiagtigen efter en medgiven Flodmaaler, ligesom Tidsmomentet af Höivande og Lavvande paa ethvert Sted, hvor Observationer ere gjorte; herover forfattes en samlet Tabel, forsynet med oplysende Anmærkninger, især der, hvor kjendelige Abnormiteter og Uregelmæssigheder maatte vise sig.

Ligeledes samles i en anden Tabel alle Bidrag til Kundskab om Strömmens Sætning, saavel ifölge Forskjellene mellem hvert Etmaals gissede og observerede Middagsbestik, som ogsaa Resultaterne af enhver anden Slags Undersøgelse denne Gjenstand angaaende, navnlig den thermometriske Undersøgelse af koldere og varmere Strömracer.

Endvidere samles under Eet, i en stadig fortløbende Relation, Bemærkninger om Alt, Vindene, deres Retning og Kraft angaaende. Heri bemærkes især Tid og Sted, hvor Passater og Monsooner begynde og ende; Særegenhederne saavel ved disse Vinde, som ved muligt mödende Orkaner og Tyfoons og ved variable Vinde og Vindstille. Der vedtegnes herhos saavel de meteorologiske Forhold, som den Strömsætning, man til samme Tid har iagttaget, samt enhver videre Bemærkning, hvortil Atmosfærens Tilstand maatte give Anledning. Heri kan ogsaa hensigtsmæssigen optages enhver Efterretning af paalidelig navngiven Kilde, som denne Gjenstand angaaende kan indhentes paa de Steder, hvor Skibet ligger an, eller fra Individet, man kommer i Berörelse med.

Alle Officierernes Observationsböger bör være fuldkommen eens, og af Chefen authoriserede, ligesom de ved Reisens Ende indleveres til ham. Enhver bör bestræbe sig for med muligst Fuldstændighed og Tydelighed i den at nedskrive enhver af ham foretagen Observation med alle Data

og Biomstændigheder, og med den fuldstændige Beregning indført i Bogen selv, efter et muligt eensformigt Schema, samt med Angivelse af den Paalidelighed Observationen formenes at kunne tillægges.

Med Hensyn til de magnetiske Observationer bliver først her, og derefter muligt hyppigt, saavel ombord som iland, at observere:

Misviisningen,
Inclinationen, og saavidt muligt
Intensiteten,

efter de medgivne Instrumenter og med enhver bekjendt Forsigtighedsregel. Ifølge Skibets Indretning og Bevæbning formodes et paa Hytten opstillet Compas at kunne blive udenfor Indflydelsen af Localattractionen, men saafremt dette ikke bliver Tilfældet, bör Localdeviationen omhyggeligen undersøges og bestemmes paa de forskjellige Steder, hvor Leilighed hertil maatte gives. Da der haves Exempel paa, at Intensiteten er bleven observeret ombord, saa bör Forsög i saa Henseende ikke undlades.

Foruden disse 3 Slags magnetiske Observationer bör endvidere, saavidt muligt, ved Land undersøges den magnetiske Ebbe og Flod, eller de daglige Afvigelser med Tiderne for Maxima og Minima, samt endvidere nöie noteres ethvert Phænomen, der maatte vise sig under Observationernes Løb.

Med Hensyn til de meteorologiske Observationer, da skulle disse bestaae i at udfylde de dertil medgivne Registre med den Fuldstændighed, som Chefen ifølge Tjenestens Tarv og övrige Omstændigheder maatte finde passende at bestemme som Norm. För Reisens Begyndelse og ved Hjemkomsten blive Barometre og Thermometre at sammenligne med Normalinstrumenter her, og Gangen af Sympiesometrenes Foranderlighed imod Barometret iagttages nöie for hvert især under Löbet af Reisen.

Hvad derimod den beskuende Meteorologie angaaer, med Hensyn til Luftphænomener, Atmosphærens Tilstand, Skyernes Art, Form og Udseende etc., da finde Bemærkninger herom, som tidligere anført, deres Plads i Relationen

om Vindene, og ikkun Polarlys alene bemærkes tillige ved de magnetiske Observationer. Det noteres, naar Stjernesked indtræffe i større Mængde, og Agtpaagivenheden bör især være henvendt herpaa imellem hver 9de og 13de August samt 11te og 14de November. Det søges endelig bemærket, hvorvidt Sympiesometret bebuder Nærheden af hvide Byger eller Vandhoser, hvorom hidtil ingen Iagttagelse haves.

De i foranstaaende Instrux omhandlede Böger til Observationernes Indførelse for hver Officier, anmodes Herr Capitainen om at foranstalte anskaffede.

Efter endt Togt indsendes Beretningerne m. v. om de foretagne Observationer hertil Collegiet.

Admiralitets- og Commissariats-Collegium d. 17de Juni 1845.

H. Holsten.

Schönheider.

Kinck.

Wiborg.

C. F. B. Skibsted
const.

Til
Chefen for Corvetten Galathea,
Hr. Capitain *Bille*,
Kammerherre, Ridder af Dbg.

E. Consul Mackeys Expedition til Nicobaröerne.

I Skrivelse af 16 Octbr. f. A. indsendte Gouverneuren over de dansk-ostindiske Besiddelser, Etatsraad Hansen, et Forslag fra Chefen for Handelshuset J. Mackey & Co. i Calcutta, D. C. Mackey, til at foretage en Udrustning til den største og sydligste af de Nicobarske Öer, Sambelong eller Stor-Nicobar, for at undersøge, hvorvidt Öen maatte være skikket til Opdyrkning og til Anlæggelse af et Handelsetablisement, som en Begyndelse til en efterfølgende Colonisation, og tilbød Mackey at afholde den halve Deel af Bekostningen, imod at tilstaaes et Stykke Land af indtil 500 Acres med Frihed i et vist Antal Aar for Afgifter af Grunden og for Udførselstold af Productionen.

Gouverneur Hansen anbefalede Forslaget, idet han oplyste, at Bevæggrunden til samme var at søge deri, at Mackey er Deeltager i en projecteret Dampskibsfart til Singapore og China, og at man var betænkt paa at udfinde et passende Sted for et Kuldepot for Dampskibene, i hvilken Henseende man havde henvendt sin Opmærksomhed paa Sambolong. Gouverneuren yttrede derhos, at ligesom den private Interesse, der bevæger sig i Sagen, frembyder forøget Sikkerhed for en hensigtsmæssig Udførelse og for Opnaaelsen af et bestemt Resultat, saaledes vilde det, til Vedligeholdelse af Territorialrettighederne over Nicobaröerne, være hensigtsmæssigt at anvende en beregnelig, i og for sig ikke betydelig Sum paa en Expedition, der kan tilveiebringe Kundskab om den vigtigste og mindst bekjendte af Öerne, og forhindre, at Fremmede mulig anlægge et uafhængigt Etablissement sammesteds.

Paa Collegiets allerunderdanigste Forestilling i denne Anledning resolverede Hans Majestæt Kongen under 27de Decbr. f. A. allernaadigst saaledes :

„Vi bemyndige allernaadigst Collegiet til at indgaae paa det af Chefen for Handelshuset J. Mackey & Co. i Calcutta gjorte Forslag om Udrustning af et Togt til de nicobarske Öer, og vil det fornemmelig være at betinge,

at det danske Flag heises paa den ommeldte Ö Sambolong eller Stor-Nicobar, som en Anerkjendelse af Vor Höihedsret over den hele Ögruppe. De med denne Expedition for Vor Kasses Vedkommende medgaaende Bekostninger, indtil et Beløb af 12,000 Rupier eller c. 10,000 Rbd. ville være at afholde af den ordinaire Budgetsum for de ostindiske Besiddelser.”

Efterat denne allerhöieste Resolution var afgivet, modtog Collegiet en Skrivelse fra Etatsraad Hansen den 18de Novbr. f. A., hvori han oplyste, at Omkostningerne ved Expeditionen sandsynligviis kun vilde beløbe 6000 C. R., hvoraf den Kongelige Kasses Andeel altsaa ikkun vilde beløbe 3000 Rupier.

I Forbindelse hermed indberrettede Gouverneuren under 19de Decbr. f. A., at flere Omstændigheder tydede paa, at dersom det beleilige Öieblik ikke uden Ophold benyttedes var der meer end Sandsynlighed for, at det vilde gaae tabt for bestandigt. Deels havde gjentagne Overfald begaaede paa forsvarsløse Handelsskibe af Indbyggerne paa Camorta og Nancowry foranlediget engelske Handlende til at gjøre Forestillinger om Nödvendigheden af at ophæve en saa løsløs Tilstand; deels havde, hvorom Gouverneuren nylig var bleven underrettet, franske Missionairer i de senere Aar opholdt sig paa Car-Nicobar, hvorfra de i Septbr. 1844, da Indbyggerne ikke ønskede at have fremmede Europæere blandt sig, flyttede til Öen Terressa, ved Hjælp af en, med Skib sig der opholdende Handelsmand fra Moulmain M. M. F. Crisp; denne havde derefter fattet det Project at sætte sig i Besiddelse af sidstnævnte Ö, hvorom han havde gjort en officiel Indstilling til den engelske Commissionair for Tenasserim-Provindserne. Da der fölgelig ingen Tid var at give bort, indgik Gouverneur Hansen paa forventende Sanction fölgende Betingelser med Donald Mackey for Iværksættelsen af den ommeldte Expedition til Nicobaröerne.

1. Mackey paatager sig at afholde Udgifterne og overlader Spørgsmaal om Godtgjørelse for det halve Beløb til Regjeringens nærmere Godtbefindende.

2. Expeditionen skal forlade Calcutta inden Udgangen af Juni Maaned 1845 under Overbestyrelse af H. Busch (Dansk af Födsel), ledsaget af en Mand med videnskabelig Dannelse, og af det fornödne Antal Haandværkere.
3. Hovedöiemedet med Udrustningen er at anstille en Undersögelse af og indhente paalidelig Underretning om Öen Sambolong og den nærliggende mindre Ö Lille-Nicobar; den erholdte Underretning, saavelsom Prøver af Öernes naturlige Frembringelser og andre Gjenstande af naturvidenskabelig Interesse indsendes directe til Collegiet, forsaavidt Etatsraad Hansen skulde være fraværende, naar Expeditionen vender tilbage.
4. Skulde Udfaldet af Undersögelserne gjöre Anlæggelsen af et Kuldepot og af et commercielt og et agerdyrkende Etablissement tilraadeligt paa Sambolong eller den tiliggende Ö, tillades det Entreprenuren hertil strax at tage den fornödne Strækning Land i Besiddelse, saafremt dette kan skee, uden at der med Magt eller ved andre ulovlige Midler fratages Öernes indfödde Indbyggere Jord, som de enten kalde deres private Eiendom eller benytte til Beboelse eller Dyrkning.
5. Gouverneuren over de ostindiske Besiddelser forbinder sig til, at udvirke for Mackey inden et Aar efterat han derom gjennem Collegiet indsender Ansögning, ledsaget af Beviser for, at et velbegrundet (successfull) Etablissement er anlagt paa forommeldte Öer, fuld Eiendomsret til et Stykke Land enten paa Stor- eller Lille-Nicobar eller paa begge Öer, i Udstrækning af indtil 500 engelske Acres i det Höieste, med tilstrækkelig Front til Söen for commercielle Foretagender, og med toldfri Udförsel for en Tid af fra 5 til 10 Aar for Productionerne af ommeldte Plantage. Den indrömmede Eiendomsret fortages, dersom Eiendommen for længere Tid end et Aar henligger uden at benyttes eller uden at være i virkelig Besiddelse.
6. Besiddelse tages og Expeditionen foretages i Hans Majestæts Navn, og det danske Flag heises, saafremt et Etablissement skulde blive grundlagt.

7. De Indfødte paa de nicobarske Öer behandles med Mildhed og Skaansomhed, og deres personlige Rettigheder saavel som deres Eiendomsret respecteres.

Paa Collegiets allerunderdanigste Forestillig resolverede Hans Majestæt derpaa under 11te Marts d. A. saaledes :

„Vi ville have givet allerhöieste Tilsagn om at indbemeldte Betingelser, som Gouverneur over Vore ostindiske Besiddelser, Etatsraad Hansen, paa den danske Regjerings Vegne har indgaaet med Handelshuset J. Mackey & Co. i Calcutta med Hensyn til et Togt til de nicobarske Öer, ville blive allernaadigst opfyldte, og paalægge Vi Vort General-Toldkammer og Commerce-Collegium herom at underrette Vort Departement for de udenlandske Sager.”

I Skrivelse af 6te Marts d. A. har Gouverneur Hansen indberettet, at Expeditionen er fuldendt, og at en engelsk Skonnert, der fører Navnet l'Espiegle, er fragtet for Reisen, samt ligger færdig til Afseiling fra Calcutta. Forhenværende Secretair ved Raadet i Frederiksnagore Busch, der har Bestyrelsen af Toget, ledsages af en anden Dansk Löwert, som i paakommende Tilfælde kan overtage Bestyrelsen og som, saafremt et Etablissement bliver anlagt paa Sambelong, forbliver paa Öen. Löwert er Student ved Kjöbenhavns Universitet og har endeel Aar forsøgt sin Lykke i Udlandet som Handelsbetjent, sidst i Algier og Cairo, hvorfra han for nogle Maaneder siden kom til Calcutta og fik Ansættelse paa Mackeys Contoir; han er vant til at tumle om i Verden og har hidtil undgaaet alle Climatsygdomme.

Föreren af Fartöiet er en Englænder, ved Navn Lewis, af god Familie og opdraget ved Universitetet i Cambridge, han har Lyst til Eventyr, har besøgt de fleste Öer i det indiske Hav, og gaaer med Expeditionen til Sambelong i Mangel af anden öieblikkelig Beskjæftigelse. Gouverneuren anseer det for en Fordeel, at denne Mands Tjeneste og Erfaring er sikkret ved nærværende Leilighed, og antager det for muligt, at han vil gjøre Forsög paa at anlægge en Plantage.

De övriga Deeltagare i Expeditionen, hvis Antal er indskrænket, da Fartöiet er lidet, bestaae af Sömænd og Haandværkere, deels Europæere, deels Indfødte. Gouverneuren beklager, at det ikke har været muligt, at sikre en Naturkyndigs, navnlig en Geologs Kundskaber for Toget. Da der imidlertid for Tiden opholde sig et Par reisende Naturkyndige, Preussere af Födsel, i Nærheden af Moulmain, er der skrevet dertil for at forsöge, om de kunde formaacs til at gaae med Expeditionen til Nicobaröerne.

Lövrigt tvivler Gouverneuren om, at nærværende Expedition vil levne Tid eller Leilighed til detaillerede videnskabelige Undersögelser; hvorimod de væsentlige Gjenstande for den præliminaire Undersögelse, der for Tiden kan anstilles, ville være: en Omseiling af Öen Sambelong, Optagelsen af et Kort over eller idetmindste et paalideligt Afrids af Öen, Udfindelse af de bedste Landingssteder, Opmaalning af en Havn, der siges at findes paa den östlige Kant af Öen, et Skjön af Öens Capacitet for Agerdyrkning, Udfindelsen af det bedste Punct for Grundlægning af en Plantage, samt Underretning om Indbyggernes Tilstand, Egenskaber og Disposition mod Europæerne.

Findes et Sted passende for Anlæg af et Kuldepot og af Plantager, og gives der et nogenlunde rimeligt Haab om et heldigt Udfald af at occupere Öen, er det paatænkt strax at oversende det for Expeditionen fragtede Fartöi til Penang for at overføre chinesiske Arbeidsfolk og sætte dem i Værk med Rydning af Grund; först efterat dette er skeet, antager Gouverneuren, at Undersögelserne kunne strækkes videre, og at hele Öen, der ikke er af ringe Störrelse, kan ventes gennemkrydset i alle Retninger og videnskabeligt undersøgt; men Hjælp hertil forventes fra Danmark.

Ved Expeditionens forhaabede Ankomst til Sambolong vil det danske Flag blive heiset som en Anerkjendelse af Danmarks Höihedsret over den hele Ögruppe. Bliver derhos et fast Etablissement ved samme Leilighed strax grundlagt paa Sambolong, og Forsöget understöttes ved Udsendelse af et armeret Skib, antager Etatsraad Hansen, at Alt er

gjort, hvad der for Öieblikket udfordres, for uomtvisteligt at sikkre Eiendomsretten over Öerne.

Gouverneuren tilföier, at Afsendelsen af Expeditionen ikke er nogen Hemmelighed, hverken for det engelske Gouvernement eller for den Deel af Publicum, der interesserer sig for Sagen, samt at Foretagendet at colonisere Öerne ansees, saavidt de offentlige Blade have yttret sig derom, for at være fortjenstligt, da det giver Haab om Udbredelse af Religion, Civilisation og Handel.

Endelig har Etatsraad Hansen i Skrivelse af 18de Marts d. A. indberettet, at Expeditionen er afgaaet fra Calcutta og har forladt Diamond Harbour d. 16de s. M. Skjönt Overreisen kan skee paa 10 å 12 Dage, vil der formodentlig hengaae henved 4 Maaneder, inden Fartöiet kan ventes tilbage, og en fuldstændig Rapport modtages. Da det imidlertid er af Vigtighed at erholde saa hurtig Underretning fra Expeditionen som muligt, og for at sikkre samme Understöttelse i paakommende Nödstilfælde, samt tillige give Expeditionen et i de Indfödtes Öine mere imponerende Udseende, er der gjort Forsög paa at engagere 2 paa Moulmain hjemmehörende Skibe, der for Tiden ligge ved Ceylon, til paa Tilbagereisen at omseile Sambolong og sætte sig i Forbindelse med Busch. Der er i saa Henseende gjort Eieren, den tidligere omtalte Mr. Crisp et moderat Tilbud, hvoraf den Kongelige Kasses Andeel er beregnet til 1000 Rupees, og muligt lod hans Interesse sig iövrigt forene dermed, hvorved hans Hjælp for Fremtiden vil være sikket.

En Naturkyndig og navnlig en Geolog kan for Öieblikket ikke tilveiebringes, men Mr. Blyght, som er ansat som Naturalist ved det asiatiske Selskabs Museum, har medsendt alle til Opbevaring af Naturgjenstande fornödne Apparater, og Alt, hvad der paa Öen indsamles, vil ved Modtagelsen blive undersøgt af Hr. Blyght, Dr. Wallich og Dr. Mac-Lelland. Sidstnævnte, som er den eneste Geolog i Calcutta, antager paa Grunde, som han udleder af Formationen af de nærliggende Kyster og Öer, at der maa findes Kul paa Sambolong.

Compagniets Deputy Surveyor-General, Capt. Wronghton, har velvillig forsynet Expeditionen med Instrumenter for Opmaaling, og Capitain Lewis, der har tilstrækkelige Kundskaber til at føre dem til Nytte, har paataget sig, mod Løfte om Betaling i Forhold til Resultatet af hans Arbeide, at optage et Kort over Öen og Havnen, dersom en saadan existerer.

Den 18de Juni 1845.

pro vera copia

F. Schlegel.

Fuldmægtig.

III.

Reise til Madeira.

(Fra den 24de Juni til den 21de Juli.)

Tirsdag den 24de Juni Kl. 12 $\frac{1}{2}$ F. M. vare vi tværs for Helsingör, Vi fik her som sædvanlig Besög af Vagtskibschefen og andre gode Venner, og blandt dem min gamle Kammerat Capitain Sneedorff. Desværre bragte han et Sorgens Budskab til sin Svoger Capitain-Lieutenant Aschlund om et Dödsfald af en Nærbeslægtet i dennes Huus. Da Lodsens erklærede paa samme Tid, at det vilde være forgjæves at forsöge paa at krydse ud, eftersom Vind og Ström vare haardt imod, gik jeg saameget villigere til Ankers, som Aschlund derved fik Leilighed til at bringe sin Familie et Tröstens Ord i denne nu i dobbelt Henseende tunge Afskeds-time.

Næste Morgen, Vinden SV, Bramseils Kuling, lettede Kl. 4, i Selskab med en stor Mængde Skibe, som stöde Sundet ud med os. Den preussiske Corvet Amazone, som laae paa Rheden da vi kom, var lettet om Natten. Idet vi lettede hörte vi en Salut ved Kjöbenhavn, og da vi senere vare oppe mod Kullen, hörte vi en Salut ved Kronborg. Vi tvivlede derfor ikke om, at Briggen Örnen var i vort Kjölvand.

Kl. 4 $\frac{1}{2}$ passerede vi Kronborg, saluterede og lod Musikken blæse nogle Afskedstoner til det gamle ærværdige Slot. Det var en deilig Morgen; den nylig opgaaede Sol belyste den skjönne danske Kyst; det prægtige Kronborg, tildeels indhyllet i Rögen af sine Kanoner, hvormed den havde besvaret vor Afskedshilsen, gav os i Echo fra sine ærværdige Mure de sidste Toner af den danske Sömands kjæreste Sange.

Nu faldt Underseilene, Læseilene bugnede fra de udhalte Spire, og rask gled Galathea frem i Spidsen for den hele Flaade, som havde benyttet den længe önskede gode Leilighed til at komme Sundet ud.

Kl. 5 $\frac{1}{2}$ gik Lodsens fra Borde. Han tog min Rapport og de sidste Afskedsbreve med til Land. Der er noget egent, det er et alvorligt Öieblik, naar den sidste Fædrelandets Lods gaaer fra Borde, og man, for at bruge et Sömands-Udtryk, kaster det sidste Varp los, der holder En til Hjemmet. Allerede noget för har han indsamlet de mange Breve, som han skal besörge. Nu er det paa Tiden; Underseilene gives op, Store Mersseil kastes bak, og det lille Fartöi, som har slæbet agter, hales op til læ Faldereb. „Farvel Captain og lykkelig Reise!” siger Lodsens, og saa faaer jeg et ærligt Haandslag til Afsked, saa trofast, saa vel meent, som nogen Sömand kan give det. „Brevene skal ganske vist blive besörget”, og dermed gaaer han hen mod læ Faldereb; der mödes han af en lille Flok; de have endnu nogle Breve at give med. Det er dem, som saa gjerne ville give det sidste Afskedsord saa seent som muligt, dem, for hvem Afskedstimen har været tungest — nær vare de komne forsildig, dog, han faaer dem just paa Falderebet — og vil jeg kigge ud over læ Reling, saa kan jeg være vis paa at see adskillige barkedes Næver række en lille Seddel ud af de læ Porte med Udskrivt til Nyeboder. Altsammen er Afskedsord til Hjemmet! Nu er han klar, han sætter af, vinker os sit sidste Farvel med sin blanke Hat, og nu falde Underseilene og Fart sættes paa Skibet, og snart forsvinder den lille Baad imellem de rullende Bölger, som tage med sig vor sidste Hilsen, vor sidste Forbindelse med Fædreland og Hjem!

Om Formiddagen blev Krigsartikelsbrevets Afsnit om Skik og Orden inden Borde oplæst for Mandskabet, og Eed aflagt til Flaget.

Med gunstig Vind, tildeels med Regnveir, löb vi Kattegattet meget hurtig igjennem. Den 25de om Aftenen Kl. 8 passerede vi Skagen, men dermed var ogsaa den gode Vind forbi. Om Aftenen fik vi SV med Labert og Stille, og vor

Cours blev altsaa tvunget op mod den norske Kyst. Hele den 26de laber Brise, tyk Luft.

Kl. 2 om Natten fik vi Sigte af det nye Fyr paa Ydre Torungen ved Indløbet til Arendal. Den 27de blæste det stivt af Vest og VNV Vind. Jeg forcerede Seil, krydsende under norske Kysten, deels for at benytte den vestlige Ström, som her altid sætter ned langs Kysten forbi Næsset, men tillige fordi jeg vilde vide, hvorledes mit Skib var tilsinds at gebærde sig i stiv Kuling og haard Sö. I denne Henseende blev jeg meget tilfredsstillet, da jeg allerede her fandt, hvad jeg senere i fuldeste Maade har faaet bekræftet, at Galathea var et godt Söskib, som bar sine Seil fortræffeligt. Derimod kom jeg til Kundskab om, at dens Overskib var temmelig lækt, og trængte betydelig til Calfatning, hvortil der til Söes er saa saare liden Leilighed. Uagtet der løb endeel Vand til Pumperne, var jeg imidlertid ganske beroliget, da jeg var overbeviist om, at Skibets Bund var fuldkommen tæt. Tømmermændene maatte da i Arbeide med at calfate og stoppe Lækager hist og her, hvilket i dobbelt Henseende var mig ubehageligt, deels fordi saadant Arbeide altid bliver Palliativer, eftersom Calfatning kun kan foretages forsvarligt med tört og roligt Skib, deels fordi Tømmermændene derved afholdtes fra andet höist nödvendigt Arbeide.

Den 28de om Morgenens gik Vinden heel NV, og vi kunde sætte Cours for Canalen. Medens Skibet leed af Lækage leed endeel af vort usövante Mandskab, men især de Hr. Naturforskere af Sösyge. Enhver, som veed hvad Sösyge er, vil beklage dem, men Medlidenheden maatte stige höit, naar man saa i hvad Tilstand deres Lukafer vare. Disse Kamre, som i Varmen have den store Fordeel at være luftige, vare, paa Grund af Canonportenes slette Lukning, saa utætte, at Vandet i Ordets egentlige Forstand strömmede ind. Jeg skylder de Hrr. Naturforskere det Vidnesbyrd, at de alle bare dette Onde med en magelös Taalmodighed; aldrig hørte jeg en Klage, som i Sandhed dog havde været velbegrundet. Jeg lod mig derfor saameget mere være magtpaaliggende at gjöre, hvad der for Öieblikket var muligt, for

at skaffe dem nogenlunde frie for det indtrængende Vand, og jeg lovede ved mig selv, at ved vor Ankomst til Madeira skulde og maatte heri gjøres en alvorlig Forandring.

Hds. Maj. Dronningens Födselsdag vilde jeg höitidelig- holde med en lille Diner. Men det regnede og blæste saa- ledes, at to af mine Giæster meldte dem upasselige af Sö- syge, og vi andre havde megen Möie med at holde fast paa, hvad der stod paa Bordet. Imidlertid tömte vi et Glas paa vor Dronnings Velgaaende, med det Haab og Önske, at hun paa sit smukke Sorgenfri maatte have bedre Veir end vi.

Næste Dag blæste det en Storm af VNV og NV, som nödte mig til at lægge bi for Stormstagseilene Nord over. Om Middagen blev jeg kaldt paa Dækket ved det afskyelige Raab: „En Mand overbord!” Ved at beslaae Fokken vare to Mand faldne ned. Den Ene, halvbefaren Carl Jessen fra Slesvig, en flink Gut, der alt var bleven lagt Mærke til som altid i Forhaanden, slog Hovedet mod Fokkeröstet og drev blödende agterud tæt forbi vor Redningsböie, som blev affi- ret i en Ende til ham. Men han mægtede ikke at gribe den, og sank Öieblikket efter. At sætte et Fartöi ud i det Veir og den Sö, vilde have været at udsætte sex à otte Mennesker mere for den visse Död. Den Anden blev hæn- gende nogen Tid i Perten, faldt saa ned i Vandet, fik fat i Slæberbommens Takelage, og blev herfra bjerget af vor brave Baadsmand Jörgen Petersen, der sprang ud paa Slæberbom- men, og, uagtet de stærke Overhalinger, fik stukket en Ende paa ham, hvori han heistes ombord. Saaledes var der da allerede Een mindre af den lille Coloni, som Gala- thea sluttede i sit Favn. Desværre skulde det ikke blive derved.

Den 30te Juni om Eftermiddagen tonede Flag for en dansk Orlogsbrig, som stod öster over. Vi antog den for Örnen, og der blev da beregnet for og imod, hvo der först skulde komme Canalen ind.

Den 1ste Juli om Aftenen blæste det atter en Storm, dennegang af SV med Regn og svære Byger. Corvetten laae bi for Stormstagseil og klodsrebet Store Mersseil, og

laae som en Maage paa Vandet, uden at tage en Draabe Vand over.

Saaledes arbeidede vi os med stadig Modvind, ledsaget af afvexlende stiv Kuling og Stille, Taage og Regn, gennem den höist uinteressante Nordsö. Den 3die Juli fik vi Lodskud af Doggers Banke, og den 4de om Morgenens fik vi en Yarmouth Lods ombord, som skulde bringe os Canalen ind.

Det blev i disse Dage befundet, at en stakkels Matros af Besætningen var vanvittig. Sandsynligviis havde Raabet og Synet af de Ulykkelige, som faldt ned fra Fokke-Raaen, gjort et voldsomt Indtryk paa ham; thi det lod til, at han leed af en vedvarende Skræk for Alt, hvad der omgav ham. Han gjorde herved alskens Optöier, især om Natten, da han med Raab og Skrig om Hjelp forstyrrede Kammeraternes Sövn, kom nögen op paa Dækket, bad om Beskyttelse o. s. v. Lægen erklærede, at han vilde under alle Omstændigheder være incurabel ombord, og jeg besluttede derfor at benytte den förste mulige Leilighed til at sende ham hjem. Denne tilböd sig lykkeligviis meget snart i det Farvand vi vare. En hjemgaaende dansk Jagt, kommende fra Bordeaux, bestemt til Nyborg, fik ham ombord.

Den 5te Juli fik vi endelig godt Veir, ja endog en meget smuk Dag, men stedse SV Vind, labert og stille. Ved en saadan Leilighed, efter overstanden Storm og ondt Veir, bliver der da ombord i en Orlogsmand en almindelig Vasken, Spulen og Törring. Kanonerne hales ind, Porte og Luger lukkes op, Seil og Klæder hænges til Törring, kort, der er en almindelig Activitet. Matroserne, som föle Nödvendigheden af disse Arbeider saavel for Skibets som for deres eget Velvære, tage sig af Sagen ret con amore. De gaae som Vandfuglene ufortrödent i Vand til Anklerne, skrubbe og spule, svabre og skovle. Men en saadan Dag er ogsaa en sand Velgjerning for et Skib. Regn og Fugtighed er vor værste Fjende ombord.

Söndag den 6te kom vi endelig Canalen ind i Selskab med en stor Mængde Seilere. Indenfor Dover satte vi Lodsen i Land med samt Breve og Depecher og styrede saa

Cours Vester efter ad Dungenes til, Vinden östlig, smukt Veir.

Om Formiddagen holdtes förste Gang Gudstjeneste ombord. Vor værdige Skibspræst Hr. Pastor Hansen, vidste ved denne sin Tiltrædelses-Prædiken i höi Grad at tiltale os Alle, og stemme Gemytterne til Selvbetragtning og Gudhengivenhed, og mangan en Taare viskedes af Kinden med Bagen af den brune Haand, ved Tanken om det Hjem, vi forlode, om det Svælg af Tid og mulige Begivenheder, som skilte os derfra, og ved Haabet om, efter veludført Daad at see det igjen. — Jeg benyttede denne Stemning til efter endt Gudstjeneste med nogle Advarselsord til de tre fire stakkels Syndere, som ifölge Straffe-Reglementets Bydende under den forudgaaende Parade havde staaet opstillede ved Stormasten, at eftergive dem den idönte Straf.

Ved at nærme os Folkstone, seilende langs Kysten, kunde vi föolge med Kikkerter den her under Klinten langs Stranden löbende store „sydöstlige” Jernbane, der strækker sig herfra gjennem hele England lige op til Lancaster; den löber gjennem en Tunnel paa dette Sted. Ikke langt derfra har man maattet sprænge en heel fremspringende Klippe, der blev undermineret med 18000 Pd. Krudt. Kl. 2 om Middagen passerede vi det historisk bekjendte Hastings; vi stode derpaa noget ud fra engelske Kysten og saae först Land igjen, da vi et Par Timer senere kom temmelig nær forbi det paa sine 7 Höie let kjendelige Beachyhead.

Allerede samme Dags Aften döde den östlige Vind af. Vi fik nu et Par Tordenbyger og derefter Stille, som varede hele den næste Dag og aflöstes den 7de om Aftenen af SV Vind, stiv Kuling, Taage og Regn. Herimod krydsede vi til den 9de om Middagen, da vi befandt os paa Höiden af Plymouth. Men da Veiret vedblev at see ondt ud og regnfuldt, Kulingen tiltog, og Strömmen skulde til at sætte os öster efter i sex Timer, besluttede jeg at löbe ind til Plymouth, og tog en Lods ombord, som befandt sig i sin Cutter tæt i Læ af os.

Kl. 7 Aften ankrede vi under en skyllende Regn paa

Plymouths Rhed, indenfor den prægtige Breakwater, paa 7 Favne Vand. Den norske Cadetcorvet „Örnen”, Captain Grön, laae paa Rheden noget indenfor os. Breakwateren, hvis Anlæg har kostet over en Million £ Sterling, er sikkert et af det nyere Englands stolteste som nyttigste Mindesmærker. Det er som bekendt en Dæmning eller Söskjærm tværs over Plymouths Bai, ladende et Indløb östen og vesten om, er opført af Kalksteen, 1700 yards lang, over 20 Fod höi og endnu foroven 100 yards bred, saa at dens övre Flade, hvortil en höi Trappe förer op, ved ikke altfor urolig Sö afgiver en ret behagelig Promenade. Paa Breakwaterens vestre Ende ligger et Fyrtaarn.

Næste Dags Morgen Kl. 8 saluterede vi Fæstningen med 21 Skud og den engelske Admirals Flag med 17 Skud, som med lige Antal blev besvaret. Kort efter modtog jeg Besög af den danske Vice-Consul Mr. Fox, som kom ombord til mig i sin Cutter, og af den commanderende Admirals Flag-Capitain, Sir Henry Leeks, som kom for at complimentere mig og tilbyde mig Havnens Assistance. Han fortalte mig, at hans Admiral Sir John West, nylig kommen dertil, var uden sit Flagskib, da dette, the Queen, var beordret til Portsmouth til den Eskadre af 8 store Linieskibe af forskellige Tegninger, som skulde foretage Pröver mod hverandre. Denne Eskadres Öiemed, fremkaldt ved de forudgaaede Parlaments-Debatter, hvor disse forskellige Skibes Södygtighed og övrige Capaciteter havde været Gjenstanden for de heftigste Angreb, var, i en Sö- og Orlogshavn som Plymouth, skabt til at vække den höieste Interesse, og var derfor ogsaa Gjenstand for megen Discussion. Dronningen af Englands Besög paa Eskadren og de dermed fölgende Höitideligheder forhöiede endydermere Interessen for Sagen.

Derefter gik jeg i Land i Consul Fox's nydelige Cutter „grand-turc”, af hvilken han med Rette var meget stolt. Han var et activt Medlem af „the royal yacht club.” Dette Selskab, der har sit Hovedsæde i Portsmouth, og Filialafdelinger i Englands vigtigste Havne, tæller 320 Medlemmer og havde den 7de Juli 1845, ifölge Lister, som bleve mig leverede,

da jeg som reisende Medlem blev indført i Klubbens høist elegante Locale, 76 Fartöier, hvoraf een Brig tilhørende the Earl of Yarborough, de övrige Skonnerter, Cuttere og Jagter. Selskabet staaer under Dronningen af Englands umiddelbare Beskyttelse, har sit eget autoriserede Flag, er fritaget for Havne-Afgivter og har flere ikke uvæsentlige Privilegier i England, ligesom dets Fartöier behandles lige med Orlogsmænd i de fleste europæiske Lande. Saaledes ere de f. Ex. frie for Öresunds-Told. Disse Fartöier, hvoraf vi alt have seet adskillige i vore egne Farvande, og hvormed de Herrer Klubmedlemmer og deres söreiselystne Venner beseile Middelhavet og Östersöen, Canalen og Nordsöen, ere nogle af de nydeligste og meest velseilende Smaaskibe, man kan see, og bære et herligt Vidnesbyrd om hvorledes Lyst, Smag og Sands for Sövæsenet er medfödt og omsorgsfuldt pleiet i hele den brittiske Nation.

The grand-turc, slæbende min Gig efter sig, löb som en Piil ind i Plymouths vestligste Havn, egentlig Devonport, hvor Admiralen og de övrige militaire Autoriteter boe, og hvor Marinens Værfter og Flaadens Depot ere beliggende.

Efter et Par Pligtvisiter til de commanderende Autoriteter, besøgte jeg en gammel Bekjendt, Contre-Admiral Ross, den Samme, som bragte Napoleon til St. Helena. Han commanderede den engelske Station i Syd-Havet, da jeg var der med Fregatten Bellona i 1841. Hans Frue, som var med ham, förte dengang et meget behageligt Huus i Valparaiso. Jeg blev modtaget som en gammel Ven.

En Spadseretour igjennem Plymouths Orlogs-Værft i Selskab med endeel af Galatheas Officierer, var mig meget interessant forsaavidt jeg derved fik et Begreb om dets Udstrækning, Beliggenhed, samt om hvilke Kræfter her ere satte i stadigt Arbeide. Men til at drage noget Resultat, som kunde have Interesse at anføres her, var to Timers Spadseretour alt for lidt. Jeg skal derfor blot nævne som den Gjenstand, der meest interesserede mig, Dampskibet Avenger paa 650 Hestes Kraft, tyve Fod længere end Englands störste Linieskib, lagt paa Stabelen i dette Aars Ja-

nuar, bestemt at løbe af Stabelen den 5te August samme Aar og til at prøves endnu i dette Efteraar*).

*) Den hele Strækning, som Værftet indtager, er sprængt ud af en Granitklippe. Det er derfor ikke større end just den Plads, der behöves. Det er anlagt 1728 og indtager nu et Fladeindhold af omtrent 71 acres. Dokkerne ere heelt udsprængte i Klipperne. Vandets Middelstigning er 17 Fod. Her er altsaa ikke Spørgsmaal om kunstig Udpumpning af Vandet. Bygningerne, som for en stor Deel ere udsprængte Klippestykker, ere store og smukt indrettede. Uagtet Dampmaskiner drive Savhjul, Blokkedreier-Værkstæder, Blæsebælge, Smeddehamre, etc. ere dog 1700 à 2000 Arbeidere bskæftigede ved Værftet. Foruden det ovennævnte Dampskib *the Avenger* stode en stor Mængde saavel større som mindre Skibe paa Stabelen. De bleve alle byggede under store Skure af Træ, forsynede med Vinduer. Deres Skibe vare efter Capitain *Symonds* Tegning, der som bekjendt udmærke sig ved colossale Dimensioner, især usædvanlig stor Brede i Vandlinien, og ere rundgattede med løse Gallerier. I Bunden anvendtes Diagonal-Forbinding af Jernskinner og Planker, som krydse hverandre indenpaa Tømmerne. Dæksbjælkerne forbandtes til Skibssiden ved svære Jerngafler. De Skibe, der laae i Oplag, vare ikke forsynede med Tage. *Harris's* Tordenafloder var befalet indført i den engelske Flaade. Denne bestaaer af Kobberskinner af et Par Fods Længde, der blive indfalsede langs Agterkanten af Masterne og alle Stængerne, i to Rækker, den ene ovenpaa den anden. Skinnerne forløbe hverandre med deres halve Længde, saaledes at Stødene i den ene Række bestandigt dækkes af Midten af Skinnerne i den anden. Disse Skinner gaae ned til Kjølsvinet, og staae der i Forbindelse med tre Kobberbolte, der gaae ned i den faste Kjöl, og staae med Underenderne paa tre horizontale Tværskibs-Bolte, der ere drevne igjennem Kobberforhudningen og Kjölen. Skinnerne lægges saaledes over Toppen af Masterne, at de ere i fuldkommen Berörelse med dem paa Stængerne. Dette Slags Tordenledere skulle have viist sig meget gode og ansees for sikkrere end de almindelige. I Smedien er en meget stor Hammer som drives ved en Dampmaskine paa 18 Hestes Kraft. Den vandrer mellem to Coulisser, og er anbragt paa Cylinderens Stempelstang, der ved Jernstræbere er støttet ud imod Murene. Ved at indføre mere eller mindre Damp, kan man forstærke eller formindske Hammerens Slag. Dette kan passes med en saadan Nöiagtighed, at man kan smede de mindste Söm som bruges, med denne Hammer.

Jeg gjorde samme Formiddag og senere om Eftermiddagen forskjellige Promenader i denne temmelig vidtstrakte By, der bestaaer af tre Stæder, Devonport, Stonehouse og Plymouth. De fleste Gader ere kun macadamiserede, da de ligge paa haard Klippegrund, heller ikke ere de meget brede: Noget, der dog bliver mindre føleligt her, hvor enhver Familie gjerne beboer sit lille Huus og hvor derfor ikke, som i andre store Stæder, 4—5 Etagers Bygninger virke qvælende paa Luft og Syn. Husene ere opførte af Kalkstenen og Graniten, som hugges lige ud af Klipperne; de bære Præg af den største Reenlighed og Comfort, ja, ere saa vel holdte, at man, naar man spadserer gennem Stonehouse, og det maaskee endnu elegantere, ved fritliggende høie Marker igjen herfra adskilte Devonport, troer at komme gennem en ganske nyopført By. I Stonehouse ligger paa en anseelig Höide, der frit bestryges af Söluften, det store militairst bestyrede Söhospital; det er indrettet for 1200, men havde dengang kun 80 Patienter, Sygesalene vare luftige og i høieste Grad reenlige; de egentlige Hospitalsbygninger (langs hvis indre Side der til Afbenyttelse for Reconvalscenterne løb en bred Buegang) og de adspredt liggende Boliger for de administrerende Embedsmænd indesluttede paa det 24 acres store Terrain en prægtig frisk Grønning og flere venlige Blomsterhaver. Hospitalet havde et yderst elegant Apothek, en temmelig stor Bogsamling og endelig et lille pathologisk-anatomisk og naturhistorisk Museum, der var meget omhyggelig opstillet, men iövrigt kun kunde betragtes som en Tilfredsstillelse af den sig hos Englænderne i saa mange Retninger yttrende Lyst til „*curiosities*.” Paa Skraaningen ned imod Vandet laae et smukt og hyggeligt lille Receptionshuus, og neden for dette en prægtig, høi, i Grauit

Den samme Maskine driver en Pumpe, der udpumper 18 tons Vand i Minuten.

Man bör ikke forsömme at tage i Öiesyn de sindrige Maskiner, hvormed Flaglinerne blive spundne, ligesom dem til Savning af Planker og Kobberskinner.

udhugget Landingstrappe. — Det egentlige Plymouth, den østlige og ældste Stad, har tildeels snævre Gader og uanseelige, forfaldne Huse, men Handelsfærdselen er især her overordentlig stor, og de uhyre, over Gavle og Façader malede, Inscriptioner vidne om den betydelige Concurrence, under hvilken Enhver ønsker at være Den, der først tildrager sig den Fremmedes Opmærksomhed. Heller ikke her mangler det paa store og anseelige Bygninger, hvortil jeg f. Ex. maa regne Royal Hotel, det denne Aften desværre lukkede Theater, og det tæt derved liggende Athenæum, en Bygning, der foruden et naturhistorisk Musæum og et Bogtrykkeri tillige har flere Höresale, hvori der holdes Forelæsninger hele Vinteren igjennem. Plymouth, den egentlige Handelsby selv, har sin egen særskilte Havn, hvor en stor Mængde Skibe kunne ligge fortöiede ved Quaierne eller til Ankers, efter eget Tykke. Udsigten fra Fæstnings-Glaciët, the Garrison, ud over Rheden og dens Begrændsning er imponerende. Her spadserede Plymouths beaumonde; det var den Aften en kold Fornöielse. Paa den vestlige Kyst af Rheden, ligeoverfor Devonport og for den Deel af Stonehouse, hvor Flaadens Proviant-Magaziner ere byggede og kneise som Palladser, ligger Lord Edgcombes Lystslot og Park, som skal være meget smukt, men til at see den eller Proviant-Depotet fik jeg desværre ikke Tid. Igjennem alle tre Byer gaaer en lang, meget bred og smukt bygget Gade, Union-Street. Dens Grund er opfyldt og taget fra Havet. Nogle fattige Fiskere havde her i fordums Tid deres usle lille Fiskerleie; og der, hvor nu skjønne Boutikker, glimrende af Gaslys, lokke Kjøbere til den rigt forsynede Disk, laae forhen *Sir Francis Drake* til Ankers med sin Flaade.

Faa Dage för min Ankomst til Plymouth var der indbragt en Deel Arrestanter, der havde gjort dem skyldige i Slavehandel, Mord og Söröveri. Deres Skib var blevet taget af en engelsk Orlogsbrig paa Stationen ved Kysten Guinea, og besat som Prise med en Officeer, en Cadet og et Antal Folk. Faa Dage efter möde de en anden Slavehandler som Lieutnanten tager Besiddelse af med Halvdelen

af sit Mandskab, ladende Cadetten efter sig med den auden Halvdeel. Da Fangerne mærkede denne Formindskelse i den engelske Besætning, benyttede de et ubevogtet Öieblik, kastede Cadetten overbord, myrdede den övrige Besætning, tog Besiddelse af deres Skib og seilede nu nogen Tid paa Söröveri, men vare saa uheldige at möde en anden engelsk Orlogsmand, som tog dem i Besiddelse, og snart kom under Veir med Sandheden. De vare nu under Forhör i Plymouth. Der var Folk af alle Nationer, og de vare af Udseende sande Desesperados.

Efter en ret behagelig Aften, tilbragt i Hr. Fox's Famili-kreds, gik jeg ombord med en stiv Kuling af SV. ledsaget af en skyllende Regn. Her havde man benyttet Dagen til at fylde Vand og calfacte Batteridækkets forreste Deel.

Den 11te Juli om Morgenens tidlig gik Vinden NNV med stiv Kuling. Jeg ilede derfor med at klare min Correspondance saavel som Regninger og Vexler og lettede derpaa Kl 8 F. M. fra denne vor sidste europæiske Station paa denne Reise. Vi löb östen om Breakwater, dreiede til tæt Sönden om den, og tog to Reb i Mersseilene, da der var al Udsigt til, at det blæste haardt i Söen. Vi laae her, skjönt i den aabne Sö, ligesaa godt med den nordlige Vind, som vi Dagen för havde ligget indenfor med den sydlige. Saa snart Consulen var fra Borde, satte vi Cours for Lizard og passerede dette Forbjerg Kl. 4 E. M. Men endnu samme Aften gik Vinden vestlig, og vi maatte da til vort gamle kjedsommelige Arbeide, atter at skjærpe og hale Bugliner. Dog, dette varede ikke længere end til næste Morgen, da den atter gik nordlig, og jeg satte Cours for at gaae vel klar af Cap Finisterre.

Hvergang jeg hidtil havde passeret spanske Sö, havde jeg her havt en eller anden Dravat, som oftest Storm af NV. Det slap vi dog for denne Gang, det var tvertimod det skjönne Veir under vor hele Seilads over Biscaya-Bugten. Den 14de Juli om Aftenen antog jeg mig saaledes klar af Cap Finisterre, at jeg lod bære af til Plat og satte Cours lige paa Madeira. Det blæste frisk. Læseilene bleve satte paa begge Sider, Bovenbramseilene heiste, og rask

skjöd nu Galathea sig igjennem det skummende, af Maanen skjönt belyste Hav. Dette Syn var noget Nyt for vore lærde, endnu usövante Venner. De kom ud af Ruffet den ene efter den anden og saae med beundrende Glæde paa den herlige Seilføring, hvorledes de fiirkant braste Ræer strakte deres Arme, hvorfra de lette, smalle, höie Læseil bugnede langt ud over Söen paa begge Sider, medens den solide, alvorlige, altid arbejdende, stedse utrættelige Fok kastede sin Bug höit op under Staget, förende med sig sine to Læseil, der atter trak de modstridende Læseilsbomme höit op over Havets skummende Flade. Men snart indfandt sig den platte Seiladses ufravigelige Fölger, naar man er i rum Sö med nogenlunde Kuling: Slingringen, som, da det længere hen paa Natten kom til 11 Miles Fart, blev temmelig ubarmhjertig. Ikkesurrede Stole, Kister og andet mere begyndte at löbe frem og tilbage, Kanonerne kastedes i og af Vandet, og de stakkels Naturforskere bleve oversvömmede i deres afskyelige Lukafer. — Varmen begyndte nu lidt efter lidt at indfinde sig. Thermometret, som under Seiladsen i Nordsöen og Canalen aldrig var kommet op til 13°, steeg nu op til 16, 17 og 18°, og nogle Blomster, som jeg havde taget med fra Kjöbenhavn, og som havde faaet et sygeligt Udseende, begyndte atter at reise Blade og Knopper.

Men Brisen tog af i Kraft alt som vi kom Sönder i. Den 17de var det temmelig löit og smult Vande. Professor *Behn* tilbragte sin Eftermiddag udenbords heelt nede ved Vandgangen med en Ende om Livet, Vandstövler op til Knæerne, og med et Fangenæt i Haanden. Det lykkedes ham at gjöre adskillige Fangster, som gav ham Stof til Undersögelser og Betragtninger.

Det var först paa denne Seillads, at vi saae os istand til at tage lidt kraftig fat paa Mandskabets militaire Organisation. Kanon- og Haandgevær-Exercits hörte til Dagens Orden, For- og Eftermiddag. Et Landgangs-Compagni, 67 Mand stærkt, under Capt.-Lieut. *Flensborgs* Commando, blev dannet, og dets Sammen-Exercits som Landgangstropper paabegyndt.

En ikke ringe Deel af Corvettens faste Besætning bestod af Lærlinger, tilhørende Artilleri- og Matros-Corpsen af Holmens faste Mandskab, der her i Hjemmet nyde en særdeles solid og velberegnet Skoleunderviisning. Jeg troede det derfor Pligt mod disse unge Mennesker at drage Om-sorg for, at de i det mindste ikke skulde glemme, hvad de havde lært, og beordrede derfor en Skole oprettet her-ombord, som blev sat under Capt.-Lieut. *Flensborgs* Bestyrelse. De bleve her underviste i dansk Læsning, Fædre-landshistorie, Geographi og Bibelhistorie af Hr. Pastor *Hansen*, i Skrivning og Regning af Over-Kanoneer *Heller*, endvidere Matros-Arbejde af Baadsmand *Petersen* og Baadsmandsmath *Brill*; i Styring, Compas og Logning af Overstyrmand *Treschow*, og i Lodhivning af Constabel *Snydstrup* *). I Forbindelse hermed blev en Skole oprettet for dem af Mandskabet, som havde taget eller vilde tage Styrmands-Examen, hvori de undervistes af Lieutenant *Roepstorff*, (senere af Lieut. *Ravn*) i Observationer og disses Beregning, Bestikberegning etc. Det var en Selvfølge, at denne Skole ikke kunde arbeide med faste Timer; Vind, Veir og andet Skibsarbejde maatte nødvendiggen have Indflydelse derpaa. Imidlertid gik den især til Søes temmelig regelmæssig fort hele Reisen igjennem, og jeg tør smigre mig med at den havde god Indflydelse paa dens Elever.

Den 18de Juli om Eftermiddagen fik vi Porto-Santo og endnu samme Aften Madeira og Desertas i Sigte. I den skjønneste maaneklare Nat løb vi Vesten om Porto Santo, og tæt Østen om St. Laurents-Pynten. Den 19de om Morgenens faldt vi i Stille, og dette paa Madeiras Syd-Side fast uundgaaelige Onde maatte vi döie i to fulde Etmaal, efterat vi allerede den förste Formiddag havde seet det kun $1\frac{1}{2}$ Mil fjernede Funchal bag det stærkt fremspringende Brazenhead efterhaanden at oprulle for vort Blik som det skjønneste Panorama. Forgjæves dreiede vi snart Nord efter, snart Syd efter, alt som der kom et lille Blaf fra den ene eller den anden Kant, Stille var det og Stille blev det. Vi havde

*) Denne hrave Karl faldt i April 1848 ved Femehrn da han vilde redde sin Chef fra landsforræderisk Fangenskab.

Fartöier ude for at bugsere, dog egentlig meest til Fangst af Södyr af forskjellig Art, blandt andre en Skildpadde, som blev seet, men idet Skibmanden, der havde udbedet sig at være med paa Fangsten, skulde gribe den, faldt han overbord og Skildpaden forsvandt. Söndag den 20de om Eftermiddagen fik vi Brise af Vestlig, og vi stod ind mod Funchal's Rhed, men det blev Nat og atter stille, för vi naaede ind, og skjönt allerede saa nær, at vi kunde skjelne de enkelte Lys i Byen, maatte vi dog atter vende ud efter. En temmelig haard Ström satte stadig SO. hen. Mandag Morgen den 21de kom en amerikansk Corvet omkring St. Laurents-Pynten og styrede for Funchal. Vi laae endnu i Stille. Endelig Kl. 9 F. M. fik vi ordentlig Brise af Vestlig, og med dens Hjælp laae vi allerede Kl. 10 til Ankers paa den sædvanlige Ankerplads under Loo-Rock, lidt Vest for Byen. Peilte herfra

Sante-Cruz Pynten i N 76° Vest,
 Loo-Rock Flagstang i N 26° Vest,
 Taarnet paa Stranden i N 30° Ost.

Vi laae her paa 26 Favne Vand og særdeles godt. Efter Havne-Capitainens Sigende skulde Pladsen lidt vestligere være endnu bedre. Netop som vi vare komne til Ankers, döde Brisen af; Amerikaneren, som var kommen i vort Kjölvand, maatte nu til at bugsere. Jeg sendte ham da vor Travailleslup til Hjælp, hvorover han var meget taknemlig, da han havde Hastværk for at komme bort igjen. Det var „the York-town,” 20 Canoner, Captain Bell. Skibet var en gammel Bekjendt af mig; i 1841 mödte jeg den i Valparaiso og Callao. Den hörde nu til den amerikanske Station paa Kysten Guinea. Amerikanerne krydse der for at hindre deres egne Skibe i at drive Slavehandel, men især for at hindre Visitation af amerikanske Skibe ved engelske Krydsere.

IV.

Ophold paa Madeira.

(Fra den 21de til den 27de Juli 1845).

Kort efterat vi vare komne til Ankers, fik vi Besög af Havne-Capitainen og Sanitets-Lægen. Den Förste complimenterede mig i Gouverneurens Navn, og underrettede mig om, at saafremt jeg var tilsinds at salutere, vilde vor Salut blive besvaret med Skud for Skud. Den anden begjærede og erholdt Skibets Læges Attest, for at Mandskabets Helbredstilstand i Almindelighed var tilfredsstillende, men især for, at vi ingen Smaakopper havde ombord, hvorefter han gav os Practica. Jeg lod Fæstningen salutere med 17 Skud, som öieblikkelig blev besvaret. Kort efter kom den danske Consul Hr. Selby ombörd og blev saluteret med 9 Skud. Jeg forestillede ham strax de Hrr. Naturforskere, og paalagde ham at staae dem bi med Raad og Daad ved deres forehavende Excursioner, hvilket han baade lovede og holdt som en ærlig Mand.

Hvad der især laae mig paa Hjertet under vort Ophold her, var at faae efterseet Calfactningen uden- og indenbords, og at faae Batteriet men især de derværende Lukafer saa tætte, som det lod sig gjöre. Til den Ende fik vi fire Mand Calfactere fra Land, som i Forening med vore Tömmermænd gik hele Skibet rundt, udenbords og indenbords. Alt trængte mere eller mindre til alvorligt Eftersyn.

Med Lukaferne paa Batteriet blev foretaget den Forandring: at de fire Kanoner i de to agterste Lukafer paa hver Side bleve udtagne; de to satte op paa Skandsen i Portene tæt agten for Falderebet, de to andre bleve lagte

i Agterlasten. Underportene bleve derefter udfyldte og calfac-tede, Overportene satte med Hængsler paa Stabler paa Underportenes Overkant. De to forreste Lukafer bleve nedtagne, og Dhrr. Rinck og Kjellerup bleve indlogerede i et noget større og bedre beboeligt Lukaf. Vi vandt ved denne Indretning, at faae fire Kanoner disponible, som hidtil havde været aldeles ude af Brug. I alle Batteriportene blev paaspigret Portlagen, og Blyrender bleve satte over alle Portene, for at aflede Regnvand fra Falsene. Da jeg anseer tört Skib for en Hovedbetingelse for Sundhedens Vedligeholdelse ombord, lod jeg mig denne Sag være særdeles magtpaaliggende, og man vil heri finde Undskyldning for, at jeg maaskee udvikler mig for vidtlöftig over denne Materie.

Otte Piber Madeira-Viin, bestemt til at træde istedenfor Öl, naar vort Foraad af denne vore Matrosers kjæreste Drik var udtömt, bleve tagne ombord. Uddeelt å $\frac{1}{8}$ Pot pr. Mand, blandet med $\frac{2}{6}$ Pot Vand, giver det $\frac{1}{2}$ Pot Drikke, som er meget velsmagende, og koster Regjeringen ikke mere end Öllet, ja endog mindre, naar Hensyn tages paa Öllets Svinding.

At indrette os paa at tage et saa stort Vandforraad som muligt, og at fylde dette, var ogsaa et af vore Hovedarbejder paa Madeiras Rhed. Vi gik fra Kjöbenhavn med 458 Tdr Vand i Skibet, hvilket skulde med et Forbrug af circa 3 Potter pr. Mand om Dagen, give os Vand for tre Maaneder. Men, foruden at dette Quantum i og for sig var meget knapt for at gaae med directe til Bengalen, saa havde vi allerede Erfaring for os, især fra det Öieblik det begyndte at blive varmt, at denne Beregning ikke slog til, saa at Gjennemsnits-Forbruget steg fra fem til sex Tönder daglig. Dette maa tilregnes det forögede Brug af Thevand, de mange extraordinaire Messemedlemmer og deraf flydende større Forbrug til Messen og til Creaturer, men især, ved den stigende Varme, til Rationfadet. Jeg lod derfor de paa Reisen tömte Ölfade udbrænde og fylde med Vand, hvoraf endeel maatte tages paa Banierne, eftersom Lasten var aldeles fuldstuvet. Herved fik vi 524 Tdr. Vand i Skibet.

Madeira maatte betragtes som Udgangspunktet for vore

videnskabelige Arbeider. Det var derfor her, at jeg lod indrykke i Skibets Ordre-Protocol, som Circulaire til DHrr. Officierer, Instruction Litr. D., som findes i 2det Kapitel, Pag. 53, ledsaget af nogle specielle Ordre og Bemærkninger.

Pr. Lt. Rothe, assisteret af de andre Herrer Officierer, foretog daglig Observationer til Berigtigelse af vore Chronometres Gang. De bleve anstillede paa den faste Klippe lige ved Landingsstedet under Fæstningen indenfor Loo-Rock. Da dette Punkts Meridian findes angivet i Capitain Tegners Tabeller, og stemmer aldeles med hvad Capitain Vidal af den engelske Marine, der med Dampskibet Styx i 1843 opmaalte Funchal's Rhed, dengang personlig havde angivet til Lt. Rothe, saa blev det foretrukket for det i Instruxen betegnede engelske Consulat, som havde udkrævet en længere Transport af Chronometre i Land.

Den meteorologiske Journal var vel bleven holdt fra den første Dag vi lagde ud af Bommen, men den blev nu ført i en større Udstrækning, idet Luftens Temperatur saavel paa Toppen som paa Dækket, Luftens Fugtighed, og endelig Vandets Temperatur blev indført for hver fjerde Time.

Saavidt om Skibet. Nu til Öen selv, hvorum det mulig kan interessere Læseren at finde her nogle historiske Træk

Madeira opdagedes Aar 1419 i den portugisiske Kong Johan I's Regjeringstid under hans Söns, Prinds Henriks Auspicer; Opdagerne vare Capitainerne Joao Gonsalves Zargo og Tristan Vaz, der udsendtes med Ordre at gaae omkring Cap Bojador, hiinsides hvilket den europæiske Skibsfart endnu ikke havde strakt sig. Drevne af fra den afrikanske Kyst under en voldsom Storm, fandt de dem uventet under en ukjendt Öe, som de i deres Glæde over at finde Frelse, Alle som Een kaldte Porto-Santo. Først nogen Tid efter at være landede her, opdagede de, at hvad der ude i Horizonen fra først af var forekommet dem at være en let Sky, var en større Öe. De besøgte den, fandt den stærkt bevoxet med Skov og kaldte den derfor Madeira.

Ifølge Alcaforado skylder Madeira en mere romantisk Begivenhed sin Opdagelse. I Edvard den 3dies Tid levede

der i England en fattig ung Adelsmand, Robert Machim, som beilede til den skjönneste og fornemste Anna d'Arfet's Haand; hun gjengjældte hans Kjærlighed, men han blev efter kongelig Dom straffet med Fængsel for sin Dristighed. Da han atter fik sin Frihed, var Anna d'Arfet en Andens Brud og ført bort til sin Ægteherres Slot i Nærheden af Bristol. En Ven af Machim vidste at indsnige sig i Slottet som Annas Kammer tjener, og gav de to Elskende Midler ihænde til Flugt; de indskibede sig for at gaae over til Frankrigs nære Kyst, men dreve under en Storm ud i aaben Sø, og saae ikke Land, før de efter 12 Dages Farer og Lidelser fik Öie paa en fremmed ubeboet Öe, og snart derpaa kastede de Anker i en Bugt, som endnu, tilligemed den derliggende lille By kaldes Machico. Robert Machim og hans Staldbrødre bragte den udmattede og lidende Anna d'Arfet i Land. Medens de i flere Dage gennemstreifede den nærmeste Omegn, drev deres lille Skib til Söes og kastedes paa den marokkanske Kyst, hvor Besætningen gjordes til Slaver. Anna blev stum af Smerte, og døde faa Dage efter; Machim overlevede hende kun kort, og i sin Dödsstund bad han sine Kammerater at lægge ham og hans Elskede i een Grav under det samme Cedertræ, hvor de nogle Dage tidligere havde opreist et Kors til Minde om deres lykkelige Frelse. Paa Korset sattes en af ham selv forfattet Indskrift, med Bön til de første Christne, hvem Tilfældet maatte føre til denne Strand, at opbygge en Kirke paa dette Sted. Machims Staldbrødre forlode derpaa Madeira i det Fartöi, hvormed de vare gaaede i Land, men ogsaa de vare saa ulykkelige at falde i marokkansk Fangenskab, og det skal være en af disse engelske Fangers Beretninger til Gonsalves Zargo, der igjen have ledet denne paa Spor efter den nyopdagede Öe. Et gammelt Oliemalerie, der forestiller Robert Machim's ulykkelige Endeligt, hænger endnu i Gouvernementsboligen i Funchal, og paa Hovedalteret i Machico's Kirke findes Levningerne af det ovennævnte Kors af Cedertræ.

Da Öen blev opdaget, var den ubeboet og tæt overgroet med Skov, men ikke mange Aar efter ryddedes og

opdyrkedes den af Portugiserne, som til dette Öiemed brugte saavel deres mauriske Fanger, som Negere fra Guineakysten, hvorum de Indfödtes mörke, mulatagtige Udseende endnu bærer tilstrækkeligt Vidnesbyrd. En af de Förste, som besögte Öen var Christopher Columbus, hvis Huus endnu vises den Fremmede i Funchal; han tog en Datter af Nere-strello, Gouverneuren paa Porto-Santo, til Ægte. Madeira led i Begyndelsen ofte ved röverske Indfald af Maurerne, og i 1566 blev det plyndret og hærget af franske Huguenotter, der endog flere Uger igjennem havde Hovedstaden i deres Hænder. Alligevel opnaaede Madeira meget snart en betydelig Velstand, og der, hvor kort iforveien Urskovene havde staaet i deres hele Vildhed og Pragt, dyrkedes nu det fra Sicilien indførte Sukkerrör, der en Tid lang var næsten tilstrækkeligt til at forsyne hele Portugal med Sukker. Först efterat Sukkerröret var naturaliseret i Brasilien og de vestindiske Colonier, fortrængtes det paa Madeira saa godt som aldeles af Viinstokken, der — indført hertil, efter Cadamosto's Udsagn fra, Cypern, efter Andre fra Sicilien og senere fra Rhinen — allerede mod Enden af det 17de Aarhundrede udgjorde Öens Hovedproduction*). Viinstokken giver spiselige Druer til en Höide af 2700 Fod over Havet; Coural dos Freiras (2080') er det höieste Punkt, hvor man endnu producerer Viin af den; dens bedste Jordbund er en lige

*) De tre bedste Sorter Madeira ere tinto, sercial og malvasia. Tintoen, der er röd, ligner, skjönt noget södere, i Begyndelsen Bordeaux; senere, naar den har staaet et Par Aar paa Fad, röd Portviin. Sercial vindes af den oprindelige rhinske Drue; Malvasieren haves i 3 Sorter: cadel, babosa og malvazion, den sidste især staaer langt tilbage for de andre. De derpaa fölgende Madeiravine: old London particular, London market og den langt under disse staaende common wine ere de, der, foruden den over Madeira forsendte Tenerif, meest gaae i Handelen; en endnu ringere Sort er den saakaldte Landviin, der ikke holder sig og derfor udföres. Öen producerer aarlig 30,000 Piber Viin, hvoraf dog neppe 10,000 exporteres; Halvdelen af Exporten, især de ringere Sorter gaae til Rusland og Östersöen, medens de finere Vine gaae til de forenede Stater, Vestindien og England. Moderlandet consumerer aldeles ingen af disse Vine.

Blanding af rød og guul Tuf — den saakaldte Saibro — helst med en Tilsætning af Leer. Jo mindre Jorden vandes, desto stærkere bliver Vinen, men i desto ringere Mængde vil den ogsaa vindes; en engelsk acre regnes i Gjennemsnit at producere een Pibe, under de gunstigste Forhold indtil 4 Piber Viin. Viinstokkens kunstmæssige Behandling, dens Beskjæring, Vanding o. s. v., skal paa Madeira endnu langtfra staae saa høit, som man kunde vente det paa et Sted, der maa regne den for at være sin Hovederhvervskilde.

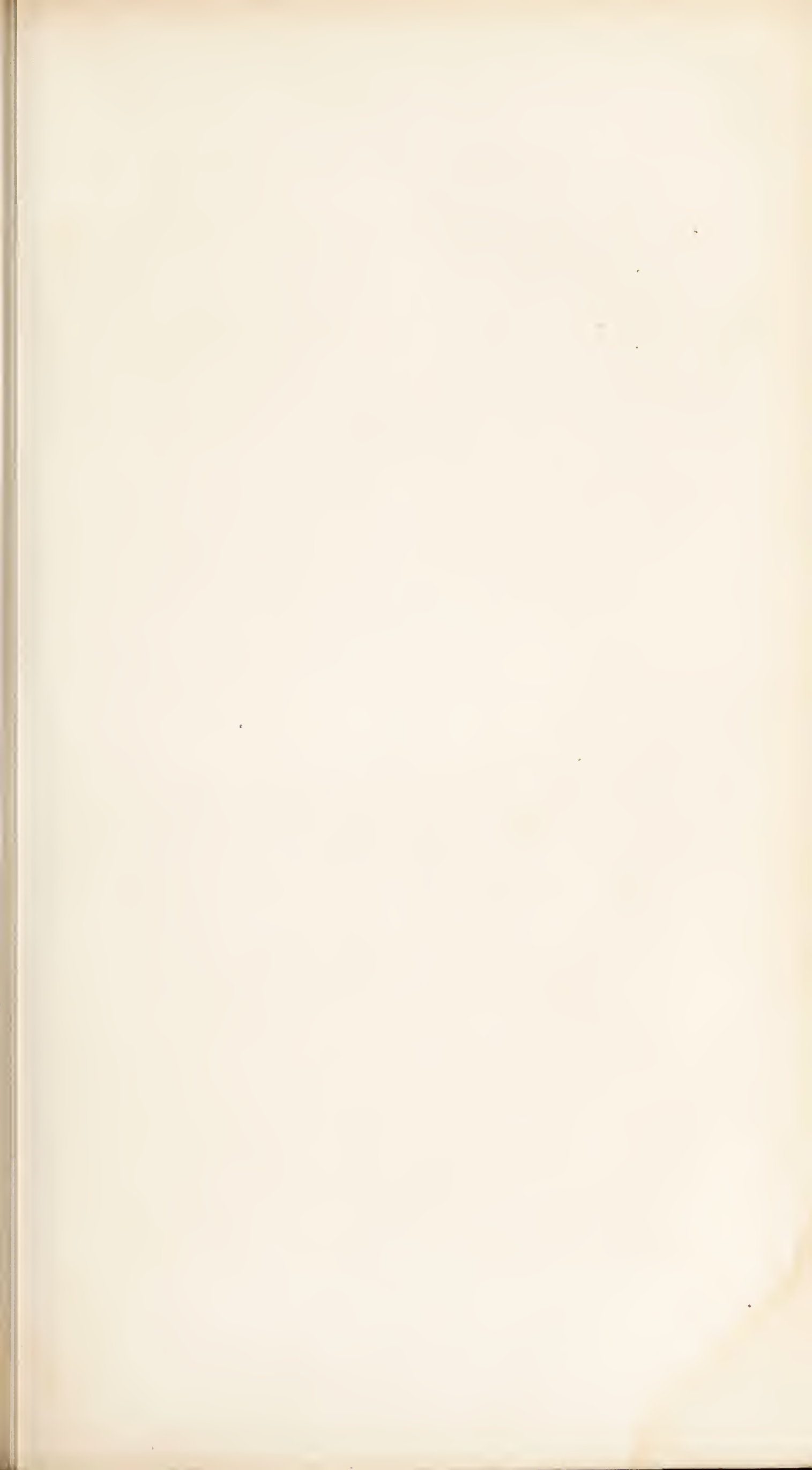
I Nærheden af Funchal støttes og opslynges Viinranker dels paa Muurpiller, dels paa verticale og horizontale Espaliers. Længere ude i Landet staae de dels paa frit Land, dels har man benyttet den store Overflodighed af Valnød- og Castanietræer til at opstøtte Viinstokkene og opslynge Rankerne, hvilket giver det Hele et høist yndigt Udseende, men Vinen skal ikke vinde ved den Maade at pleies paa. I Skyggen af Viinrankens rige Løv dyrkes allehaande Blomster samt Kjøkkenvæxter som Kaal, Løg, Salater, søde Kartofler, Græskar o. a. fl.

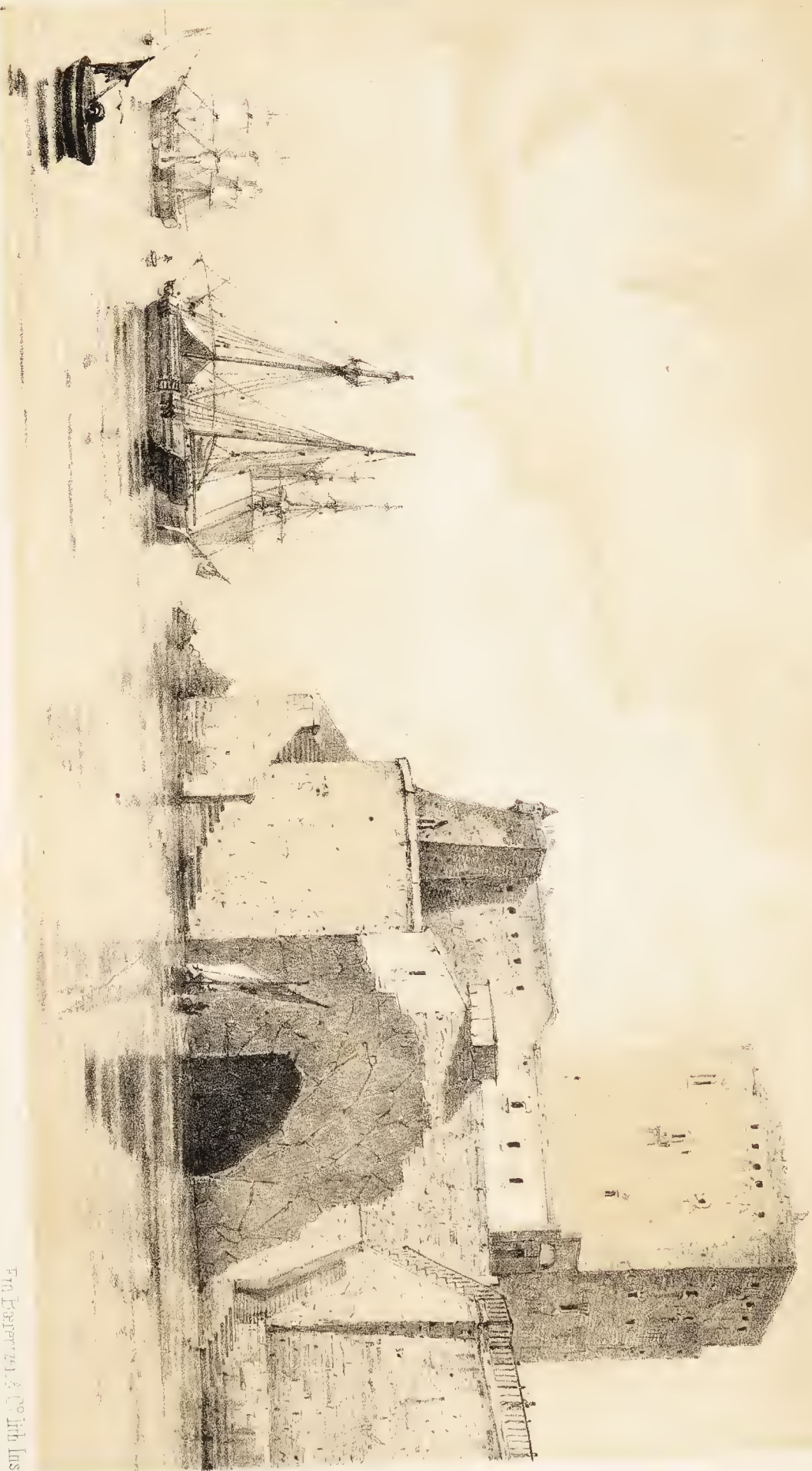
Öens meest blomstrende Periode falder fra henimod Slutningen af den nordamerikanske Frihedskrig til 1819, da, under den paa de napoleonske Krige fulgte almindelige Fred, England, saavel som dets ost- og vestindiske Besiddelser, begyndte at consumere endeel franske, spanske og tyske Vine, hvilket gjorde, at Efterspørgselen efter Madeiravinen tog betydeligt af. Portugal har hverken før eller siden gjort Noget for sin Coloni, og Moderlandets indre Tvistigheder have ikke været uden sørgelig Indflydelse paa den; en Følge af disse Forhold har været, at der i de senere Aar er udvandret en saa stor Mængde af den arbejdende Classe dels til Brasilien, dels og fornemmelig til de engelsk-vestindiske Colonier, at man nu (i 1847) allerede anslaaer Emigranternes Antal til 30,000, et Tal, der vistnok maa forbause paa en Öe, som kun har 120,000 Indbyggere, som bærer Kilden til Lykke og Rigdom i sit Skjød, og har et ligesaa herligt Clima, som skjön Natur. Snee og Frost forekomme aldrig nedenfor en Höide af 2500 Fod

over Havet. Den aarlige Middeltemperatur i Funchal er 64° F. ($17\frac{3}{4}^{\circ}$ C.), den laveste Temperatur om Vinteren omtrent 56° F. ($13\frac{1}{3}^{\circ}$ C.), den høieste om Sommeren (i August) 82° F. ($27\frac{3}{4}^{\circ}$ C.). Pludselige Temperaturforandringer ere næsten ukjendte, og skjönt den aarlige Regnmængde er ligesaa stor, ja maaskee endog større end i England, regner det paa Madeira kun 75, medens det i hiint regner 175 Dage om Aaret. Den undertiden fra Afrikas Vestkyst blæsende Harmattan (Sirokko), der er ledsaget af en stærk Tørke i Luften, fremkalder gjerne en let Upasselighed hos de Indfødte, medens den er de Fremmede til mindre Besvær; Atmosfæren er i det Hele let og klar, skjönt noget fugtig, og Climatet saa velgjørende for Helbredet, at en 4—500 brystsvage Reisende, meest Englændere, hvert Aar gjøre Madeira til deres Vinteropholdssted, hvor de da sætte en ikke ubetydelig Deel Penge i Omløb.

I hvor venlig end Funchals By tager sig ud fra Söen, hvor tillokkende end Landet, som danner dens Baggrund, vinker med sine grønne Viinhaver og de hvide Bygninger op ad det steile Bjerg, saa er Fortryllelsen forsvunden, saasnart man sætter Foden i Land. Byen selv har intet mærkeligt at fremvise, selv Kirkerne ere yderst simple, og mange af dem staae lukkede som de Klostre, til hvilke de henhøre. Dog have disse sidste stundom maattet aabne deres Porte for at modtage Soldater til Indquartering, istedenfor Munke, som ikke mere taales paa Madeira. Alligevel skulle Jesuiterne have vidst at fæste Fod paa Öen. Af Nonneklostre har Funchal tre, deriblandt St. Clara, hvor den nysgjerrige Fremmede, der har sine Kundskaber af engelske Reiseböger, gjerne spørger efter den smukke Clementine. Hun er imidlertid ikke smuk længer, og seiler endnu kun paa sit gamle Renommée. Af hendes Haand kjøber man da de tørrede og syltede Frugter, eller de bekjendte Fjerblomster, der forfærdiges her og sælges til Fordeel for de fattige Nonner i Klosteret. Fjerblomsterne ere smukt gjorte, men ere farvede og kunne ikke sammenlignes med dem, som forfærdiges i Rio Janeiro.

Katholicismen synes ikke at være i Flor paa Öen.

A Plum del.

1,00 Rock Madera.

Fra Bepre 74.1.2. 10th Inst.

Ingensteds seer man saaledes som i andre katholske Lande paa alfar Vei eller paa den eensomme Fodsti et Helgenbillede, et Kors eller andet fromt Mindesmærke, opreist af en eller anden bodfærdig eller taknemmelig Sjæl, som standser den Vandrendes Skridt, og bringer den Troende til at mumle en sagte Bön, idet han skrider forbi. Præsternes Ligegyldighed under Udførelsen af de religiøse Ceremonier er stor, og deres Mangel paa Dannelse ikke mindre. — En af de første Geistlige, hvem vor Skibspræst tiltalte i det latinske Sprog for at erholde en Skildring af Underviisningstilstanden paa Madeira, kunde ikke ret begribe, hvorfor dette kunde være ham af Vigtighed; han afbrød ham gjentagne Gange med det Spørgsmaal: „hvad han egentlig vilde?“ og spurgte ham tilsidst reent ud „om han maaskee ønskede at ansættes som Professor paa Öen og ved hvilket Facultet“. En engelsk Læge havde kort før vor Ankomst begyndt at gjøre protestantiske Omvendelsesforsøg i større Udstrækning; en halv Landsby var i den Anledning bleven kastet i Fængsel, og to Landmænd, som i deres Dödsstund havde negtet at tage den sidste Olie, bleve begravne paa den alfare Landevei.

Funchal strækker sig fra Loo-Rock og öster efter ind i Dalen til Bjergets Fod og lidt op ad dette. Paa den nordvestlige Höide ligger et Castel, som dominerer Byen. Loo-Rock, denne underlige, lille, isoleret staaaende Klippe tæt ved den vestligste Ende af Byen, er ligeledes befæstet, og omtrent midtveis paa Strandbredden, i selve Byen ligger et Castel med en Frontbastion ud mod Rheden. Her har Gouverneuren en meget stor og rummelig Bolig. En Flodseng med flere Broer over, og som om Efteraaret stundom skal kunne svulme op til en rivende Ström, danner Funchal's nordlige og östlige Grændse. Udenfor denne ligge vel nogle Gader med lave Huse, men det er kun at betragte som Forstæder, der snart ophøre, og man befinder sig da umiddelbart ved Bjergets Fod eller vel endog allerede et Stykke oppe paa det. Funchal tæller 26000 Indvaanere, deraf 350 bosiddende Fremmede, for det Meeste Englændere. Det har sit Navn af den Mængde „funcho“ (Gyvel), som

groede i Omegnen, da Europæerne lærte Öen at kjende. Allerede i 1508 hævedes Funchal til en Byes Rang, og da nogle faa Aar efter Cathedralkirken byggedes, blev den Sædet for en Biskop.

Den stadige Brænding paa Kysten tillader ingensomhelst Kai eller Skibsbro; man lander paa den bratte Strandbred. Kun bag ved Loo-Rock er en lille Trappe hugget i Klippen, men man er her saa langt borte fra Byens Centrum, at man sjelden benytter den. Det behöves heller ikke. Saa snart man kommer ind mod Land med sit Fartöi, kommer en af Landets flade, brede, smaa Baade roende imöde, man springer over i den, de roe ind, og i et Nu er man paa Grund i Brændingen — de to Mand springe ud, tre fire andre barbenede Kammerater tage fat med, og et Öieblik efter er man med Baad og alt hvad der er i den, oppe paa tört Land. Der arbeidedes dengang paa en Landingsbro, hvortil en stor Mængde Pæle vare nedrammede, men man tvivlede meget paa, at den nogensinde vilde blive færdig, da SV-Stormene i October og November og dermed fölgende Sö nedrive i een Maaned, hvad der har været arbeidet paa hele Aaret igjennem.

Imellem denne Bro og et forunderligt gammelt Taarn, eller rettere en opmuret massiv Colonne, som staaer paa Stranden nogle hundrede Skridt östen for, er det bedste Landingssted. Denne Colonne, der forresten vel snart falder ned, da Ingen vedligeholder den, tiltrækker sig uvilkaarlig den Fremmedes Opmærksomhed. Svaret man faaer paa Spörksmaal desangaaende er imidlertid lidet tilfredsstillende, den hverken er eller har været til nogen Nytte. Den blev opfört af en Kjöbmand, som meente at gjöre den til Stöttepunkt for en Vinde etler Kran, hvormed han vilde ind- og udskibe Varer mellem sit Pakhuus og Stranden, men den blev aldrig færdig.

Fra den ovennævnte Landingsbro, gaaer man ad en træbeplantet Gade op til en Esplanade, som löber langs med Castellets nordlige Muur, og herfra lede smalle Gader ind i Byen i alle Retninger. Imellem Castellet og Stranden, under den söndre Muur er anlagt en ret net Promenade, og her er

endvidere Vandfyldingsstedet, hvor det herligste Vand springer ud af flere stærke Fontainer, didledede ved Kunst. — I det Hele er Vandledningen og hvad dertil hører i god Orden paa Madeira og udgjör en vigtig Deel af Administrations-Forretningerne, da det griber saa stærkt ind i hele Landets Velfærd.

Gaderne ere som oftest lige byggede, men meget smalle, Husene gjerne paa to Etager, med Altaner og Jalousier for Vinduerne. Paa dem alle findes en Belvedere, hvorfra der er Udsigt over Söen. At gaae herop og speide ud over Havet efter de Skibe, som passere, eller som anløbe deres lille Öe, er en af Funchal's Befolknings kjæreste Tidsfordriv. Til Söen og hvad den bærer ere alle deres Interesser knyttede. Over den skulle de have Efterretning fra Fastlandet, hvorhen de, liig de fleste andre Colonister, maae sende deres Börn for at erholde Opdragelse og Lærdom. Paa Söen skulle deres Jords, deres Eiendommers Producter udskibes, over Söen skulle de modtage deres Indtægter betalte i Varer, som høre til deres Livs indbildte eller virkelige Fornödenheder. Fra tidligste Ungdom lære Funchal's Indvaanere fra deres höie Udkigstaarne, naar i Horizonten en Seiler lader sig tilsyne, at skjelne dens Cours, dens Seilføring, dens Reisning, og dömmе derfra med et beundringsværdigt sikkert Blik, til hvilken Nation eller i det mindste til hvilken europæisk Himmelegn den henhörer. Galathea kom heel uventet til Madeira: Ingen havde meldt vor Ankomst. En Orlogsmand saae man strax det var. Men dens Seil vare ikke skaarne paa Engelsk; Fransk var den heller ikke — den var nordisk, og maatte altsaa være dansk eller hollandsk.

Brolægningen i Gaderne er meget pæn og siirlig af ganske smaae, spidse, ovale Stene, som ere ypperlige for Hestene, og som staae saalænge ikke nogen overdreven Regnflod, saaledes som i 1842 fandt Sted, river dem op, thi Vogne kjendes ikke paa Madeira, hverken til Arbeide eller Forlystelser. Enhver, som ikke vil gaae, maa til Hest, allerhöiest seer man nu og da en Palankin, hvori en Dame lader sig bære i Visit eller Aftenselskab. — Men Heste kan

man faae saa ofte og i saa stor Mængde man vil, og det gode, især meget udholdende Heste. Der løbe Folk om paa Gaderne med Heste til Leie ligesom man har Cabrioletter og Droscher i Europa. De ere temmelig smaae, have silkebløde Haar og en fiin, slank Bygning, de gaae sikkert paa de ufremkommeligste Veie og ere meget udholdende. En saadan Hest kan man faae for een å to Pjastre hele Dagen, og med Hesten følger da som uadskillelig en Karl eller Dreng, som løber, galopperer eller gaacr med, alt eftersom Rytteren har Lyst til at lade Hesten tage Fart. Kniber det haardt, saa tager han Hesten i Halen, og saa gaaer det afsted i Carriere op ad Bjerget, saa stærkt Hesten kan løbe. Paa Karlen, der løber bag efter, tænkes der aldrig; „Hesten bliver træt för han“ sige Madeiras Beboere, — de som ride, vel at mærke. Men dertil kommer, at han desforuden bærer, hvad Bagage, man finder for godt at læsse paa ham, og om Natten gjerne en Fakkell. Han er ifört en kort hvid Tröie, hvide Beenklæder, bar Hals og Bryst, en Stok i Haanden og paa Hovedet den lille Kalot, som er Madeiras Befolkning eiendommelig, og bæres eens af Mænd og Fruentimmer, kun at disse sidste under den bindé et Törklæde om Hovedet. Den er af blaat Klæde, fodret med rødt, saa lille, at den netop dækker Issen, og ender i en lang tynd Stilk, stiv nok til ikke at falde om, men dog böielig og elastisk. Denne Stilk er dyppet i Vievand.

Det Par Excursioner, jeg gjorde udenfor Funchal, var i Selskab med vor Consul Selby og hans fortræffelige, elskværdige, godmodige Söstre, for at besøge nogle af deres Venner. Selby selv var for vor Skyld flyttet til Byen, men ellers boede de fleste Folk paa Landet i denne hedeste Aarstid, erklærende Byen for uudholdelig.

Tæt udenfor Byens nordlige Grændse, det omtalte Flodleie, hæver, som ovenfor er sagt, Bjerget sig umiddelbart. Det er temmelig, stundom endog meget steilt, men desuagtet er her banet en Vei, snorret op imellem Viinhaverne. Stöttede paa høie Mure, ligge disse Viinhaver stundom 30, 40 til 50 Fod over Veiens Niveau. Har det da været nødvendigt, og har man virkelig saaledes muret Haverne op i

Veiret paa uhyre Terasser og derefter opfyldt disse med Jord? Saaledes synes det virkelig at være ved første Öiekast, men det er ingeniørlunde Tilfældet, Veien er det derimod, som først strakte sig i naturlig Niveau med Viinhaverne, men Tid efter anden blev udhulet, ved de aarlige Regnskyl, til dens nuværende Dybde. Hvis ikke Viinhaverne skulde gaae samme Vei, maatte de understøttes, og saaledes fremstod Murene, som stötte og bære Jordsmonnet. Veien er senere bleven brolagt med smaa Stene, lige saa omhyggeligt som Funchal's Gader, og langs Veiens Yderkant, tæt inde ved Murene, ledes Vandet i en Rende, forsynet med smaa Stigbor og Sluser for hver Eiendom, for at Enhver, efter en bestemt Orden og i en bestemt Tid, kan indlede og aflede Vandet paa sit Territorium.

Ad denne Vei, der saaledes begrændset af höie Mure ikke tilbyder anden Udsigt, end den man kan faae ved med stor Besvær at vende sig om paa Hesten for at see tilbage, red jeg en Dag i Selskab med Hr. Selby og flere Andre ud til et lille Landsted oppe paa Bjerget tæt ved Kirken, *Nosstra senhora del monte*, en herlig Bygning med to anseelige Spiir. Veien er her saa udhulet, at en Trappe af 60 Trin behöves for at komme op til det Plateau, som ligger foran Kirken. Herfra har man da naturligviis en overordentlig vid Udsigt over Land, By og Rhed og over det uendelige Atlanterhav med Himlens Hvælving til eneste Grændse.

Tæt neden og vesten for denne Kirke ligger Hr. Gordons Have, som vel fortjener at man rider derop alene for at see den. Hr. Gordon kjøbte denne Plads, hvorpaa hans smukke Villa og vidt udstrakte Have er anlagt, i aldeles raa Tilstand. Ved Hjælp af Penge, Tid, Flid og Taalmodighed bragtes Jord derop til at dække den nøgne Klippe, og Vand lededes med megen Bekostning og svært Arbeide til at befrugte Muldet. Men mere behövedes saa at sige heller ikke, thi hvad der plantedes, lykkedes, og nu seer man her Træer og Blomster, Frugter og Urter fra Jordens meest bortfjernede Zoner at staae i et fredeligt Samliv,

opstillede i pyntelig, smagfuld Orden under den fredende Gartners beskyttende Haand.

Dagen för vor Afreise gjorde vi en Tour op til Cramaha, et Sogn, beliggende paa Öens sydostlige Hjørne, paa en Slette temmelig höit oppe paa Bjerget. Her have endeel af Funchal's Indvaanere deres Landsieder, hvor de söge Kjölighed, naar Varmen nede i Byen bliver dem for stærk, og her havde da ogsaa Mr. Park, en af Consul Selby's Venner, sit Landsted, der er saa lidet, og hans Gjæstfrihed saa stor, at han har maattet skabe sig en Spisesal af en Lövhytte, som ligger op til Huset. Og, for at være vis paa altid at see muntre Ansigter omkring sit Bord, har han skaffet sig en Kone, der ved sin Elskværdighed og behagelige Conversation, bringer Liv og Munterhed i hele Selskabet.

Uagtet Veien derop fordrer tre Timers Ridt, og vi foretog det om Formiddagen, var det dog en höist behagelig Tour. Saasnart man kommer lidt op paa Bjerget, föler man strax Kjöligheden, og man rider fra den ene smukke Udsigt til den anden, snart er det ned over Byen og ud over Söen, snart over vidt udstrakte Viinhaver, hvor Rankerne slynge sig mellem Castanie- og Valnöddetræer, snart endelig er det ned i dybe Klöfter, bevoxede med Kratskov.

Omtrent paa Halvveien kommer man til den paa Madeira beröimte Grev Carvalhero's Have, en Park anlagt i en meget grandios Stil med et smukt Vaaningshuus, Terrasser, Springvande, Fiskedamme og store lange Rabatter af Blomsterbede med den meest brogede Afvexling af Blomster. Man viste mig som en Raritet en uhyre Cactusplante — noget styggere end dette Træ har jeg aldrig seet. Ogsaa Drageblodstræet*) findes her blandt denne Mangfoldighed: et af

*) Af de ældste portugisiske Beskrivelser over Madeira seer man, at Drageblodstræet (Tømmeret brugtes til Baade, Frugterne til Föde for Svinene) dengang fandtes her i stor Overflödighed, og den Omstændighed, at de Gamle ingensteds omtale dette Træ, har man anført som et Beviis mod den Paastand, at Madeira allerede skulde have

de faa Træer, der kan bevises at høre til Madeiras oprindelige Flora, medens den største Deel af Öens övrige Vegetation stammer fra fremmed Jordbund. Saaledes var det mig höist paafaldende, at man viste mig Camelias som en Sjeldenhed, der först for nogle Aar siden er bleven didbragt fra England. Men den voxer her paa fri Land, og vil om nogle Aar være naturaliseret paa denne velsignede Jordbund.

Den ældre Carvalhero er nu död, og Eiendommen med samt dens skjønne Anlæg staae Fare for at forfalde eller at blive udstykket, for at tilfredsstille de forskjellige Arvinger. Der bliver allerede nedhugget endeel Træer, som sælges for Spotpriis.

Man bör ikke forlade Cramacha, uden at besøge den gamle Mr. Been's siirlig ordnede Have, med dens Overflödighed af smaae Parker, hvori en lille Flaade sciler omkring i Aar og Dag, som den flyvende Hollænder, uden at komme videre, medens nogle smaae badende Figurer af alle Jordklodens Beboeres Farver og af begge Kjön bade dem ved Foden af et lille, evigt pjadskende Vandfald. Da Prindsen af Joinville paa sin Reise til St. Helena for at hente Napoleons Liig var paa Madeira, spiste han Frokost i Mr. Been's Have, og den gamle Herre var ikke lidt stolt af at fortælle, at hans smaae Badegjæster, der i al paradisisk Uskyldighed dukke op og ned i de hvirvlende Bølger, havde meget moret hans kongelige Gjæst. Ogsaa vor Konge har paa sin Reise til Madeira med Fregatten Gefion i 1846 besøgt Cramacha og været Mr. Been's Gjæst.

Det lille Sogn Cramacha's Beboere ere industrielle Folk, som forsyne Öen med alle Arter Kurve- og Straaarbeide, blandt andet Lænestole af Vidier, som i det varme Clima ere meget behagelige. Jeg kjøbte en der paa Stedet, som min Hestefører bar ned til Byen paa sit Hoved,

været kjendt i Oldtiden. Paa Teneriffa findes et Exemplar af dette Træ, som anslaaes at være 6000 Aar gammelt.

medens han ufortröden travede ved Siden af Hesten ned ad Bjerget med en Fakkell i Haanden.

Vort Ophold ved dette af Naturen saa rigt begavede, saa deiligt beliggende Land, blev i Særdeleshed benyttet af vore Naturforskere til Granskninger og Indsamlinger. En Excursion ad Pico Ruivo til blev strax foretaget Dagen efter vor Ankomst af flere af de Herrer, samt af nogle af Skibets Officierer; flere af Selskabet faldt dog fra paa større eller mindre Afstand fra Maalet. De havde hver i sin Retning indhentet adskilligt Udbytte, indsamlet Dyr, Planter og Insecter, og Alle havde de i høi Grad beundret den herlige Natur, det deilige Clima og den yppige, saa rigt afvexlende Vegetation. En af de Reisende giver følgende Beretning om sin Andeel af denne lille interessante Excursion.

„Allerede tre Dage havde jeg med Længsel seet paa det forjættede Land, uden endnu at betræde dets Jordbund. Vi havde Mandag Morgen endnu neppe kastet Anker paa Funchal's Rhed, da vi allerede vare saa godt som beleirede af Bombaade*), fyldte lige til Randen med en os ubekjendt Rigdom af Frugter; og ikke sjelden afvendtes mit Blik fra den for os liggende smukke Klippekystr, der, som hele Syden endnu var fremmed for mig, ved en mig imöderakt Frugtkurv udfodret med Heliotroper og andre af vore sjeldneste Blomster, ved en mellem Baadsfolkene opstaaende, sydlig varm Strid om hvem der skulde indtage den gunstigste Plads paa Siden af Skibet, eller ved Tonerne af en Cithar, der lød over fra et forbiroende Fartöi. Jeg hörte da det blev Aften Kløkkerne ringe til Ave Maria i den nære By, jeg saae kort derpaa Blus tændte hist og her paa Bjergene og Raketter stige i Luften til Ære for en af deres Helgene, og nedad Bjergets Skraaning fulgte jeg paa de sig bevægende Fakler, der snart bleve borte bag et Huus, et Krat eller deslige, snart igjen blussede op et Sted længere nede, endnu Sporet af et seent hjemvandrende Ryttertog. Alt opfyldte mig med Længsel efter den frembrydende

*) Sömandens Navn paa smaae Baade fra Land, som leies ud til enkelte Toure, Ærinder o. s. v.

Morgen. Endelig, Tirsdag Morgen den 22de Juli satte vi fra Borde elleve i Tallet, for at gjøre en Excursion tværs over Öen til det paa Nordsiden liggende St. Anna og derfra om muligt at bestige den over 6000 Fod höie Pico Ruivo. Funchal's Hesteudleiere syntes forud underrettede om vor Plan, thi vi havde neppe sat Foden paa Strandbredden, för vi saae os omringede af opsadlede Heste, og da endeel af os ikke strax steg til Hest, fordi vi först skulde op til Consul Selby og have nærmere Oplysninger om vor forehavende Excursion, fulgte Resten efter os under höi Leen og Snakken, idet Enhver søgte paa det Bedste at anbefale os sit Dyr. I Skyggen af Platanerne ligge halvnögne Drengene og nyde deres „dolce farniente“, röge en Cigar eller spille et Slags „Nærmest til Væg“: Alt med en Værdighed og Grandezza, der ikke vilde gjøre en stor Herre til Skamme; nogle af de störste iblandt dem springe op, da de see os komme, og söge med höie Skraal, som skulle være engelsk, at gjøre os forstaaeligt, at de ville afgive fortrinlige Ciceroner i Byen og dens nærmeste Omegn. Haandværkerne arbeide i deres aabne Værksteder, og Lastdragerne löbe iilsomt ned ad Gaden med deres Dragter paa Hovedet: snart er det Frugter, snart Iis, Pottemagerarbeide, Kurve eller hvad som helst andet. Indenfor et Fængsel seer jeg tre Skomagere i fuldt Arbeide, medens den fjerde er ifærd med at tage Maal af en Mand, der fra Gaden stikker Foden ind gennem Jernstængerne. Det Hele er et saa sydligt Billede, at jeg ganske fortaber mig deri, indtil jeg snart bliver udrevet deraf igjen ved et ynkeligt klagende: „Senhor . . . e!“ og ved Synet af en af de mange væmmelige, lasede, halvnögne Tiggere, hvoraf der vrimler i Funchal's Gader. — Efter en kort Visit hos Consulen begave vi os for Alvor paa Veien, og et Öieblik efter galloperede vi gennem de brolagte Gader op ad det steile Bjerg mod Nosstra senhora del monte. Hvilken Nydelse, efter at have været indesluttet i en svømmende Trækasse og boltret om paa Söen i saa mange Dage! Vi red mellem Vedbenden og Passionsblomsten, som slyngede sig yppigt ned ad de höie Mure paa begge Sider af Veien, og

mellem Pergolaernes Piller stod der en frodig Væxt af Heliotroper, Pelargonier, Roser og himmelblaae Hortensier. Orangen bærer hist og her endnu Frugt for anden Gang, Korltræet bugner under Vægten af sine store, höirøde hængende Blomster, og *Datura arborea's* hvide, bægerformige Kæmpeblomst luder længselsfuldt ud over Veien. Justitier og Fuchsier danne længere borte smukke blaae og røde Hækker; Pinien og Bananen, Cypressen og Kaffeetræet, Cactusen og Guaven, Aloen og Palmen, Maisen og den let viftende *Donax*, Myrthen og Mimosen staae her mellem hinanden og give et rigt Billed af denne forenede tropiske og sydeuropæiske Planterverden. Vi vare imidlertid naaet op til *Nosstra senhora*, der ligger 1800 Fod over Havets Flade. Hestene trængte til Hvile efter det anstrængte Ridt, og vi stege af ved Foden af Cypresserne, gik op at besee Kirken og lædskede os derpaa med et Glas „gingerbeer“ i den strax nedenfor liggende „shop“. Vegetationen var allerede endeel forandret, Vinen havde ophört et Stykke nedenfor „*Nosstra senhora*“, Himlenant og, eftersom vi igjen stege i Veiret, et bestandigt renere og dybere Blaa, saa at Himmel og Hav flød sammen for os i den fjerne Horizont, og paa Siderne af os laae nu brunsorte og røde ofte nøgne Basalt- og Tufmasser*), af hvilke der hist og her sprang et frisk Kildevæld frem, medens der höiere oppe i dem ligesom vare udhuggede store Huler, der tjente Kaninerne til Opholdssteder. Efter $1\frac{1}{2}$ Times Ridt kom vi — paa en Höide af over 3000' over Havet — i Skyerne, der trak som en let, fugtig, kold Taage forbi os. Paa de store, med Rulle-

*) Madeira har under sine Basalt- og Tufmasser et betydelig dybt Underlag af Overgangskalk; Bowdich slutter deraf, at Öen ikke er dannet ved nogen submarin Vulcan, men at successive Basalt- og Tuferuptioner fra et centralt Krater have radicalt til alle Sider overstrømmet den som Overgangs- eller som Ur- og Overgangsdannelse allerede bestaaende Öe. Stedet for dette oprindelige Krater henlægger han efter Strømmenes Udstraaling og Størrelse mellem Pikerne Ruivo, Grande og Canarios, medens han paaviser det Ugrundede i at ansee den 11 engelske Miil östen for Funchal liggende „Lagoa“ for et Krater, eller Bugten ved Funchal for et Kratersegment.

steen oversaaede, golde Marker hævede sig hist og her en endnu mere nøgen, lav, næsten kegleformig Top, og den Stilhed, som var udbredt over hele Naturen, afbrødes kun ved Faarekyllingernes gennemtrængende Musik eller ved Klokkeluden af de os fra Tid til anden forbispringende smaa sorte Gjeder; et Pakæsel, en for et Slags Slæde eller Bjelke spændt Stud, og en eller anden Fattig, der bragte sit sammensankede Læs Brænde eller Foder til det fjerne Funchal, var det Eneste, der endnu noget forstyrrede den almindelige dybe Rolighed. Labiaterne (Thymian, Merian o. s. v.) og Myrtherne vare allerede forsvundne længere nede, Laurbærrene vare krøbne sammen til et lavt Krat, men vor Örnebrægne, vor Gyvel, flere Lyngarter Blaabær og Jordbærtræet (arbutus) trivedes endnu godt, og Siv- (juncus glaucus) og Stargræsarter havde, begunstigede ved den evig fugtige Luft, forvildet sig op til disse Höider. Til sidst indskrænkede hele Planteverdenen sig til nogle Græsser, Potentiller, Violer og Forglemmigeier, men vi vare nu og paa den godt 4000' høie överste Top af den förste Bjergryg. Vi steg derpaa ned ad igjen, fölgende den uhyre steile, men brolagte Vei paa den modsatte Side mellem en tæt Skov af Olcandre, Mimoser, Myrthe- Oliven- og Laurbærtræer, til Rio-frio's Flodseng, der nu var halv udtörret, medens ved Efteraarstider Vandet her styrter voldsomt hen över de store Klippeblokke. Vi leirede os i Græsset, toge Madkurven frem, som Consul Selbys Söstre paa det Bedste havde fyldt for os, og lode Tinto'en gaae omkring paa deres Velgaaende. Efterat have gjort forkjellige naturhistoriske Indsamlinger, satte vi en Times Tid senere af igjen, Een for Een; Veien, der snart förte op ad Bjerge, snart ned igjen over og omkring Bjergaasene, blev stedse mere ufremkommelig, og jeg gav, overladt til mine egne Betragtninger, Hesten Töilen, som den, der bedst vilde vide at finde det rette Spor; Föreren blev af og til borte for at skyde en Gjenvei paa disse ham velbekjendte Steder, men et Öieblik efter löb han igjen bag Hesten med Haanden om dens Hale, idet han nynnede sine eensformige Improvisationer, og, alt eftersom Dyret blev træt eller löb ham for stærkt, talte op-

muntrende eller skjændende og bebreidende til det. Under tiden blev han en af sine Kamerater vaer langt borte; saa udbrød han i en høi Hujen til Signal, som et Öieblik efter blev besvaret fra den ligeover for liggende Bjergskraaning. I de store skyggerige Kastanieskove, vi noget senere kom igjennem, slyngede Viinstokken sig som en tykstammet nøgen Snylteplante lige op til Toppen af Træerne. Her fandt vi hist og her spredte Viinmagaziner og noget senere alter Vaaningshuse, som dog bare et langt tarveligere Præg end de fra Funchal og dets Omegn. En yndig lille Have omgav gjerne disse ofte kun af Brædder eller Lava opførte straatækkede Smaahytter uden Vinduer og Skorsteen. Opad Bjergskrænterne dyrkedes Hvede, Rug, Kartofler og Hör. Solen stod allerede lavt paa Himlen, da vi over en lavere Slette, hvor den himmelblaae Hortensia stod i høie Buske langs Landeveien, og hvor Alt i det hele tydede paa en høiore Cultur, rede ned mod St. Anna's Kirke og By; og efter en 7—8 Minuters Ridt kom vi gjennem maleriske Huulveie forbi Landsteder og Anlæg til det over al Forventning rummelige og elegante engelske Hotel.“

„Da vi vaagnede den næste Morgen, havde en stærk Regn afkjølet Luften. Vi saae Umuligheden af at naae det egentlige Maal for vor Tour — den endnu temmelig fjerne Pico Ruivo — i den for os knapt tilmaalte Tid, og begave os derfor paa Hjemveien. Fra vore muntert travende Heste kastede vi endnu et halvt veemodigt Blik over til Bjergets yppig grønne Toppe, der et Öieblik efter forsvandt i Skyerne.“

Mineralogen, Hr. Doctor Rinck foretog en Excursion til St. Laurents-Pynten. Hans Erfaringer herfra, saavel som hvad enhver af de Herrer, hver i sit Fag, fandt antegnelsesværdigt, vil finde sin Plads i de enkelte specielle Beskrivelser. — Ogsaa vor Maler, Hr. Plum, benyttede sin Tid her meget vel. Det var ganske morsomt at see, hvorledes Folket stimlede om ham, naar han sad og tegnede, snart paa Torvet, snart paa Strandbredden, snart udenfor Byen. Med spændt Opmærksomhed fulgte de hans Blyant, og saa var der gjerne En og Anden, der opkastede sig selv til Politi-

mester, for at holde Ro og Orden omkring ham, hvilket da som oftest fandt Sted med Slag og höie Skrig baade fra den som gav og den som fik Bank.

Corvettens Mandskab nød Opholdet paa Madeira som Forfrisknings- og Adspredelses-Sted. De erholdt fersk Kjöd og Grönt hver anden Dag, og skifteviis bleve de Alle sendte i Land for at spadserere. Det var mig en sand Glæde at möde mine flinke Gutter, straalende af Tilfredshed over at röre deres Been paa Landjorden, efter at have tracteret dem selv med et Glas Madeira, ja vel Malvasier. Og jeg kunde gjøre det med Rolighed, thi, som sædvanlig med vore danske Matroser, var der ikke en Mand, der manglede en Minut i at möde til den befalede Tid for at gaae ombord. Ingen andre Nationers Orlogsmænd tör gjøre os det efter. I Almindelighed give de aldrig deres Folk regelmæssig Landlov, og dem, som de tillade at gaae i Land, lade de gjerne blive een, to, ja tre Dage borte, og fiske dem op i Kjeldere og Kroer, hvor de som oftest finde dem overstadigt fulde, eller blotte le for den sidste Skilling, maaskee endog for deres Klæder.

Til Mandskabets Forfriskning paa den lange forestaaende Reise, toge vi her en Ladning af de store spanske Lög, som kogte i Ærter eller Kaal gave en höist velsmagende og sund Spise. Consul Selby var endvidere saa god at give os Hösten af sine Orangetræer, som i Aar bare for anden Gang. Ogsaa disse Frugter bleve fordeelte til Folkene, de første Dage af vor Reise.

Söndag Morgen den 27de vare vi seilklare. Det sidste Vand var fyldt, de sidste Provisioner tagne ombord, og Skibsarbejderne vare tilendebragte. Vi holdt Gudstjeneste og derefter gik jeg iland for at klare alle pecuniære Affairer samt aflevere min Rapport og Breve af den Dags Dato til Consul Selby.

Ogsaa blev her afleveret den første Kasse af Naturforskernes Samlinger, indeholdende Mineralier og Forsteninger.

Vi tilbragte den sidste Middag paa Selbys Landsted, en Fjerdingvei NV for Byen ude forbi det överste Castel.

De gode Miss Selbys havde gjort deres Bedste for at tractere os den sidste Dag. Jeg havde sendt dem mine danske Blomster iland, og modtog istedenfor til Gjengjæld nogle Potter af Madeiras Flora, som jeg vilde bringe med til Indien; men dette lykkedes ikke, de kunde ikke taale Söluften og den Fordampning af Sövand, som altid udvikler sig i Luk-aferne ombord. Derimod har jeg senere hørt, at mine kjøbenhavnske Blomster, især et stort hvidt Rosentræ, blive viiste af Miss Selby som en Prydelse for hendes Have.

Jeg forærede Consul Selby, til Erindring om Galathea, en af de smaae Kronings-Medailler, som vare mig medgivne i dette Öiemed, og vi tömte vore Glas paa en gjensidig Erindring og en lykkelig forestaaende Expedition.

Kl. 6 om Aftenen gik jeg ombord, og Kl. 7 vare vi under Seil og styrede sönder efter ud fra Land. Kort efter svandt det skjöppe Madeira, indhyllet i Aftenens Mörke, for vort Blik, og næste Morgen betegnede kun en blaa Toning i Horizonten det Punkt, hvor vi havde tilbragt syv höist behagelige Dage.

V.

Reise til Ostindien.

(Fra den 28de Juli til den 12te October.)

Allerede to Dage för vi lettede fra Madeira havde vi bemærket en östlig Dynning at sætte ind paa Funchal's Rhed. Oppe fra Cramacha Höislette saae jeg, at det blæste stivt af NO til Söes, og man sagde mig der paa Öen, at denne Vind er deres egentlige Sommervind, som, naar den blæser frisk, kan regnes at være en Fortsættelse af NO Passaten Nord efter.

Alt traf ganske rigtig ind for os. Den 28de saae vi Passatens sikke Kjendemærker, en klar gjennemsigtig Luft med de eiendommelig spredte Smaaskyer ned mod Horizonten og Flyvefiskene, der i større og mindre Stimer hævede dem over Vandspeilet. Allerede den 29de om Morgen tog NO Passaten fat for Alvor, og Galathea løb nu med frisk Fart Syd hen, og jeg satte Cours for at gaee omtrent 20 å 30 Mile Vest om de canariske og de Cap-Verdiske Öer. Den 29de om Middagen troede den vagthavende Officeer at see Palma fortone sig som en svag Skygge i Horizonten, men den forsvandt ligesaa hurtig igjen. Den 31te Juli om Morgen passerede vi Krebsens Vendekreds.

NO Passaten holdt sig meget nordlig og var jevn aftagende i Kraft. Allerede paa 16° Brede ophörte den, og vi fik nu NV Vind, Labert og Stille i et Par Dage. Vi benyttede disse til at anstille ét Par Forsög med at finde Vandets Temperatur paa stor Dybde. Skibets physiske Journal indeholder herom følgende Referat:

Aug. 7de Den 6te August, Eftermiddag Kl. 1 $\frac{3}{4}$, paa 14° 10' Brede og 26° 1' Længde Vest for Greenwich, foretoges et Forsøg paa at finde Vandets Temperatur paa stor Dybde.

Hertil blev brugt Index-Thermometer Nr. 1 af Julius Nissen i Kjöbenhavn 1845, og et Hylster af Kanonmetal af Samme, af 18 $\frac{1}{2}$ Pds. Vægt og 6 $\frac{3}{4}$ Liner tykt i Malm; 3 Fod nedefor Hylsteret blev paaveiet et 36 Pds. Blylod. Apparatet nedfiredes i 4' 30" til 204 Favnes Dybde, forblev der i akkurat 12 Minuter, hvorefter det blev ophalet i 9' 30". Det hang under hele Forsöget næsten lodret, men under Indhalingen havde Corvetten lidt Fart.

Förend Index-Thermometret blev indsat i Hylsteret, viste det max. 29 $\frac{1}{2}$ °, min. 30°.

Efter Ophalingen viste Indexerne max 29 $\frac{1}{2}$ °, min. 11°.

Qviksölvkolonnerne stode paa max. 24°, min. 24 $\frac{1}{2}$ °.

Under Forsöget blev Vandets Temperatur befunden at være i Overfladen — — — — 27°
og Luftens Temperatur paa Psychrometer Nr. 6 — — — — 28°

Alt Celsius.

Paa Grund af Forskjellen mellem Maximum- og Minimum-Aflæsningerne blev Index-Thermometer Nr. 7 sammenlignet med Psychrometer Nr. 5, hvilket afgav følgende Resultat:

Psychrometer Nr. 5: 28°, Index-Thermometer Nr. 1: max. 27 $\frac{1}{2}$ °, min. 28°.

Aug. 8de Den 7de August, Eftermiddag Kl. 12 $\frac{1}{4}$ paa 13° 45' Brede og 25° 49' Længde Vest for Greenwich, foretoges atter et Forsög med at finde Vandets Temperatur paa stor Dybde.

To Lodliner, hver paa 100 Favnes Længde bleve neiede sammen og dertil tre nye $2\frac{1}{2}$ -Tom. Trosser, hver paa 113 Favne. Til Enden af Lodlinerne blev veiet et 60 Pds. Blylod; 4 Fod derfra Metalhylster Nr. 2 med Index Thermometer Nr. 2, og 200 Favne derfra Hylster Nr. 1 med Index-Thermometer Nr. 1. Kl. $12\frac{1}{4}$ begyndte Nedfiringen, der medtog $12' 30''$ til en Dybde af 505 Favne, saa at altsaa Index Thermometer Nr. 2 kom paa denne Dybde, og Index Thermometer Nr. 1 paa 305 Favnes Dybde. Thermometrene forbleve 20 Minuter i disse Dybder, hvorpaa de bleve ophalte i respective $10' 40''$ og $16' 10''$; til at faae Hellingerne (Tougenes Sammenbinding) igjennem Blokkene medgik $5' 40''$ og $1' 35''$ saa det Hele medtog fra Begyndelsen af Ophalingen, til Thermometrene vare oppe, $16' 20''$ og $23' 25''$. Under hele Forsöget hang Linerne ganske lodrette.

Förend Thermometrene bleve indsatte i Hylsterne, viste Nr. 1 . . .	max. 32° , min. $32\frac{1}{2}^{\circ}$.
Nr. 2	— $31\frac{1}{2}^{\circ}$, — 32° .
Efter Ophalingen viste Index Nr. 1	— 32° , — $8\frac{1}{4}^{\circ}$.
Nr. 2	— $31\frac{1}{2}^{\circ}$, — 6° .
Qviksölvkolonn. vare under Ophalingen stegne til: i Nr. 1	— 21° , — $21\frac{1}{2}^{\circ}$.
Nr. 2	— 22° , — $22\frac{1}{2}^{\circ}$.
Vandets Temperatur i Overfladen blev befunden at være	— — — $27\frac{1}{2}^{\circ}$.
Luftens Temperatur paa Psychrometer Nr. 6	— — — 28° , 2.

Begge Index-Thermometrene bleve för Forsöget sammenlignede med Psychrometer Nr.

5, og minimum befunden at være overeensstemmende hermed, maximum circa $\frac{1}{2}^{\circ}$ for lidt.

Da Index-Thermometret ved det forrige Forsøg syntes at være meget sensibelt ved under Ophalingen i $9\frac{1}{2}$ Minut at forandre sig fra 11° til 24° er den Tid, Thermometrene blive i de respektive Dybder, forkortet fra en $\frac{1}{2}$ Time til 20'.

Da Corvetten saagodtsom ikke har forandret Plads imellem disse tvende Forsøg, og Omstændighederne iøvrigt vare eens for begge, troer jeg at kunne anføre Resultatet af Forsøgene at have været:

Vandets Temperatur paa 204 F. D.	—	11°.
— — — —	305 - - —	8 $\frac{1}{4}$ °.
— — — —	505 - - —	6°.
— — — —	i Overfladen —	27-27 $\frac{1}{2}$ °.

Under Forberedelsen til Forsøgene blev Index-Thermometer Nr. 3 ituslaaet.

Det vil heraf sees, at der foruden 500 Favne Lines Vægt var 97 Pd. at hale ind. Dette var ingen ringe Vægt paa en saadan Dybde, hvor Vandets Modstand bliver saa stor, og i en saa trykkende Varme.

Linen blev viist i Kasteblokke rundt om hele Skibet, Musikken spillede op, og hele Mandskabet gik nu rundt i en munter Takt. Kort efter at Loddet var inde, fik vi Brise, først SV, saa vestlig med frisk Kuling, saa at vi atter kunde strække Sönder i med god Fart.

Passagen over det saakaldte stille Belte mellem NO og SO Passaten, der kan være saa saare lang og kjedsom, hvor man som oftest er hjemsögt af svære Regnskyl, Tordenbyger og evig omvexlende Vinde, var for os overordentlig heldig. Den vestlige Vind holdt os til paa 4° Brede, vel skagende sig lidt efter lidt mere sydlig, men stedse med frisk Brise, kun een Dag havde vi Skylregn, men iøvrigt godt Veir med skyet, overtrukken Luft, som da igjen gjorde Varmen mindre besværlig.

Den 11te August paa $52^{\circ}40'$ Brede observeredes et af de Phænomener, paa hvilke Meteorologerne i den senere Tid specielt have hændraget Sömændenes Opmærksomhed, nemlig forskjellige Skytræk i de høiere og lavere Regioner. Den Vind, vi seilede for var SV Bramseils Kuling, og for den trak Skyerne i de lavere Regioner, hvorimod de i de høiere Lag trak for nordlig og NNV, men med en noget ringere Fart. Luften var meget skyet, men da Maanen stod paa Himlen, var det let at observere Phænomenet.

Vinden trak sig nu den 12te August saa sydlig, at vor Cours over Bagbord blev heel östlig. Jeg vendte derfor paa $4^{\circ}46'$ Brede og var da paa $16^{\circ}30'$ Vest Grw. Lgd. Luften tog fra nu af et klarere Udseende, og Vinden var kommen östen for Syd. Jeg turde derfor med Vished antage at SO-Passateu havde taget fat, denne Vind, der skulde bringe os over Linien og et godt Stykke sydligere endnu.

Vi havde paa denne Seilads adskillige Seilere i Sigte og tildeels i Fölge. Blandt andre bleve vi den 5te August anmodede af et portugisisk Barkskib, Fernando Minho, kommende fra Oporto, bestemt til Rio Janeiro, om at meddele ham vor Længde. Han begyndte först med at heise en heel Deel Signaler, som vi ikke kjendte. Vi forsögte at svare ham efter Commandeur Rohdes Signalbog, men det forstod han ikke. Vi nærmede os da hinanden, og snart saae vi hans Længde malet med Kridt paa et stort Bræt i Mesans-Vantet, hvilket vi strax besvarede ved paa samme Maade at vise ham vor Længde, beregnet efter Chronometrene til samme Dags Morgen. Han fik herved at vide, at han var $13'$ for östlig i sin Beregning. Hans hele Dæk var fuldt af Passagerer, som saae temmelig lurvede ud, og hans hele Midtskibs-Plads var stablet fuld af Lög, Meloner og Kaalhoveder, ligesom hans hele Agterskib udenbords var dekoreret paa samme Maade. Naar jeg betænker, hvorledes vi ombord i Galathea vare hjemsögte af Regn og Sö, og hvorledes disse Sömandens svorne Fjender kunde rede os til, saa er og bliver det mig stedse en Gaade, hvorledes de Stakler bære dem ad med hvad Provisioner de paa denne

Maade transportere, for blot at faae Nytte af Halvdelen deraf.

Den 6te August fik vi en Seiler i Sigte, som tonede hollandsk Flag. Han styrede samme Cours som vi, og vi nød hans Selskab i flere Dage. Det var et nyt, smukt Skib, formodentlig en Bataviafarer; „de Waalvish“ var dens Navn. Den seilede meget godt — i det mindste seilede den lige-
saagodt om ikke bedre end vi. Det kniber haardt for en Chef at maatte tilstaae sit Skibs Underlegenhed i Seilads især for en Coffardimand; men Sandheden kan jeg ikke fordölge. Dog maa jeg tilföie, at Galathea var i de Dage paa sit ufordeelagtigste Dybgaaende: den var efter min Overbeviisning sat mere til Vands, end dens Seilevner kunde staae sig imod. Hvorom Alting var, saa löb Hollænderen os om Eftermiddagen den 11te op paa Siden, og holdt sig der fra Kl. 2 Eftermiddag til Kl. 7 Aften, uagtet vi stadig löb 9 à 10 Miils Fart styrende bi de Vind med gode fulde Seil, stedse vindende lidt forud for os, saa at han Kl. 8 kunde gaae os forenom op til Luvart. Forgjæves anstillede jeg Forsög med at lade Mandskabet gaae forud og agterud i Skibet, og op paa Dækket og ned paa Banierne; — Intet hjalp — „de Waalvish“ viste os sit smukke Speil med sit forgyldte Navn og gik stedse lidt forligere. Kjød af dette lod jeg knibe til Vinden da det blev mørkt, og næste Morgen vare vi skilte ad. Henad Middag antog vi at have seet ham staae over den anden Boug, men da var han langt i Læ af os. Ogsaa han udvexlede Længden med os, og begyndte ogsaa sin Begjæring med de for os uforstaaelige Signaler. Ifölge Meningen herombord skulde det være Capitain Marryats Signalsystem. Det vilde for os have den Uleilighed, at udkræve et ganske andet Flagsystem, hvori Guult syntes mig at spille en Hovedrolle.

Omtrent paa 8° N. Brede havde vi begyndt at mærke Strömmens Sætning Ost efter, som tiltager, alt som man kommer östligere. Imellem 8° og 4° N. Brede satte den os 94' Öst for Bestikket. Vi vare da paa 18° V. Grw. Lgd; her begyndte den at sætte Vest efter, og maatte vi da betragte os som under Indvirkning af den store

æqvatoriale Strömning, som sætter V og senere SV i langs brasilianske Kysten. Vi fölte dens Indflydelse indtil paa 27° S. Bredde. Stærkest var den imellem Æqvator og 2° S. Bredde, hvor den gav os en Længde-Forskjel af $51'$: — senere aftog den til umærkelig. Ialt gav den os en Forskjel af $3^{\circ} 43'$ i Længde.

Den 15de August om Aftenen Kl. 9 passerede vi Linien paa $22^{\circ} 19'$ V. Grw. Lgd. Samme Dags Morgen observeredes et meteorlignende Stjernes kud, tilsyneladende saa stort som en Valnöd, men ei synderlig klart, at gaae omtrent fra α Eridanus Archernar igjennem Zenith og forsvinde ved Arriga Capella, det er fra SV mod NO fra omtrent 29° til 37° over de modsatte Horizonter. Ifölge mine Instructioner var Opmærksomheden bleven særdeles henledet paa Stjernes kuds-Observationer imellem 9de til 13de August; allerede de foregaaende Nætter nemlig mellem den 9de og 10de og den 12te og 13de havde vi observeret adskillige, men dette ene var det mærkeligste.

Medens saavel Horsburghs Anviisning, som den engelske Sailing-Direction, byder at passere Linien imellem 18° og 23° V Lgd., har jeg dog hört höist forskjellige Meninger om den fordeelagtigste Meridian, dertil bör vælges. Nogle have meent, at man, bestemt til Ostindien, bör söge Östen om de Cap-Verdiske Öer og knibe saa östlig som mulig. Det er vist, at Distancen ned til Cap derved forkortes betydelig, og kan man være saa heldig at faae tidlig fat i SO-Passaten og beholde den frisk, saa maa man nödvendigviis gjöre en hurtig Reise i Sammenligning med det store Sving, man almindeligviis gör vester efter. Men jeg kan ikke nægte, at jeg troer, det maa være et heelt voveligt Foretagende. Man udsætter sig for meget Stille og man vil i saa Tilfælde blive sat mere öster imod den afrikanske Kyst af den her herskende östlige Ström, end man skjötter om. Paa den anden Side har man paastaaet, at man, ved at söge heel vestlig imellem 25° og 30° Længde, vil finde friskere Kuling og gunstigere Vinde i det stille Belte, og at de hurtigste Reiser til Brasilien skulle være gjorte af Skibe, der sögte saa vestlig i Farvandet. Den ringe Er-

faring, jeg tør rose mig af i denne Henseende, taler herimod. Da vi i 1840 gik med Fregatten Bellona til Brasilien, passerede vi Linien paa 28° Lgd., efterat have tilbragt 14 Dage i det stille Belte, og havde i alt 34 Dages Reise fra Madeira til Bahia. Jeg skal dog tilføie den Bemærkning, at vi kun passerede Linien saa vestlig, fordi vi bleve nødte dertil af Vindens Omvexlinger. Sagen er egentlig den, at man ikke har meget Valg, thi som oftest maa man krydse Linien der, hvor Vinden vil tillade det. Men er man Herre over at bestemme sit Overgangspunkt, saaledes som var Tilfældet paa denne Reise, i det Mindste i vestlig Retning, saa vil jeg muligt indrømme, at det kan være rigtigt for Skibe, bestemte til Brasilien, at søge vestligere over Linien end de 25° Vest Grw, Lgd.; men det kan umulig være det for Skibe, bestemte til at gaae ad Ostindien til, thi det vil aabenbart være at -gjøre sig Veien længere, end man har nötig, tilmed at Strømmen, som ovenfor er omtalt, sætter stadig SV hen langs brasilianske Kysten.

De groteske Optöier med Indvielse, Daab etc., som tillades ombord i mange Skibe ved Farten over Linien, er jeg ikke nogen Ven af. Deres mindste Uleilighed er allerede ikke ringe, den nemlig, at de bringe Skibet i en fæl, uordentlig Tilstand: Vand flyder allevegne, Flage, som i Almindelighed bruges til Draperier og Costumeringer, rives itu og smudskes til o. s. v. Men det, jeg især har derimod, er, at vore Folk selv i Grunden ikke mere dem derved. Det er nu engang ikke i den danske Nations Character at forstaae sig paa Maskerader eller at spille improviserede Comedier, og den danske Matros gjør heri ingen Undtagelse. Jeg har ofte været Vidne til, hvorledes de brave Gutter, som frivillig, eller stundom endog nødtvungne af en eller anden skjult men dog mægtig Directeur, have paataget sig at spille en Figur i de Maskeradeoptog, som en eller anden Pudsenmager hittede paa, og som notabene næsten altid ere de samme Caricaturer; — hvorledes disse ellers saa flinke Folk, siger jeg, have været yderst forlegne med deres Rolle, og gaae omkring i deres Narredragt, uden at sige et Ord, kjede af dem selv, og kjedende alle

Andre. „Folkene skulle have en glad Dag“, hedder det, og saa faae de Lov at begynde Kl. 1-2, strax efter Skafningen, og en halv Time efter have de allerede udtömt deres Vittighedsforraad; og gaae og gabe paa hverandre. Disciplinens Baand slappes ogsaa ved en saadan Leilighed, og det koster stundom ubehagelig Anstrængelse at stramme dem igjen.

Skal man da aldrig kunne give Folkene en glad Dag? Jo sikkerlig! baade kan og bör man gjøre det. Det vil baade Fölelse og Klogskab tilraade den tænksomme Chef: den stedse arbejdende, altid lidende, sjelden nydende menige Mand ombord kan nok trænge til al den Adspredelse, man kan skaffe ham, og forstaaer man denne Kunst, saa har man i sin Magt en mægtig Drivfjeder til at vedligeholde sit Mandskabs Helbred og Velvære, og derved altsaa sit Skibs Orden og Brugbarhed. Men den uventede, uforberedte Glæde er, ombord som i Land, altid den bedste, og derfor modsatte jeg mig her, som altid, hvor jeg har havt at befale, alle Forberedelser. Men Dagen efterat vi om Natten vare passeret Linien, lod jeg om Aftenen give en Balle — ingen Bolle — Punsch til Bedste, lavet af Citroner, dertil medtagne fra Madeira, Cognac og Sukker. Overkanoneren var Punschemester. Med den dampende Kande i Haanden samledes Mandskabet agter under Skandsen, og afsang her en Sang, som en anonym Forfatter samme Dag havde ladet uddele*), og udbragte derefter, ifölge den sidste

*) Faa Miil endnu og dybt i Havet dale
 De Stjerner smaae, som lyse for vor Bye;
 Bag Nordens Vover synker Björnens Hale
 Og Sydens Kors sig hæver höit i Sky —
 Faa Miil endnu, og Sydhavs vrede Bölge
 Skal klöves skarpt af Galatheas Stavn,
 Der graadig Hai vort Kjölvand vil forfølge,
 Og skarpe Klipper lukke ukjendt Havn.

Et Önske först — det gjelder Fædrelandet —
 Et Önske for det lykkelige Hjem:
 For at vort Blik, som svæver over Vandet,
 Med Tankens Fart maa kunne naae til Dem!

Strophes Opfordring, et tordnende Hurra for Konge og Flag.
Musiken spillede oppe paa Skandsen, Vor Herre havde
paataget sig Belysningen med et pragtfuldt Maaneskin og
et tropisk Firmament, og nu gik Dandsen lystig for sig,

Thi ganske vist de sende det tilbage
Ledsaget af et ömt og kjærligt Ord,
Og derpaa seile vi i Aar og Dage
Og ile glade rundt den hele Jord.

Og saa med Gud vi Linien klöve ville,
Som deler Kloden mellem Nord og Syd,
Med mandigt Mod i Stormveir eller Stille,
Vort Kald at rögte, være skal vor Fryd —
Ras Bølger kun mod Galatheas Bryster!
Koraller viser Eders skarpe Tand!
Vi sætte Coursen mod ukjendte Kyster,
Og trodse dristigt Storm og Braad og Brand.

Og naar vi saa har seilet rundt om Jorden,
Og krydset Linien endnu mangen Gang,
Saa sætte vi tilsidst vor Cours mod Norden,
Og synge da saa mangen munter Sang;
Thi da skal atter Nordens klare Stjerne,
Sig reise höit paa Himmelbuens Blaa,
Da svæver Tanken vidt ud i det Fjerne,
Ei vil den standse, för den hjem kan naae.

Og i dens Speil hiin glade Dag vi skuer,
Da Ankret falder i vor Fædrehavn;
Og gjennem Glædens Taarer Öiet luer,
Ved Mindet om den elskte Hustrues Favn;
Da iler os Smaaglutterne imöde,
Bag efter gamle Mutter med sin Stok,
Nu Faders Stol staaer ikke længer öde,
Og muntert snurrer Bedstemoders Rok.

Ja, ganske vist hiin glade Dag skal komme,
Gjör vi vor Pligt, os Gud beskjerme vil!
To Aar er Intet, naar de först er omme,
Selv om man nogle Uger lægger til.
Saa fremad kjækt! Lad höit mod Himlen runge,
Vort Skib skal krydse Linien just idag;
Og derfor tre Gang' Hurra for vor Konge!
Og Hurra for det gamle danske Flag!

hvori Alle fra den Förste til den Sidste toge Deel. Nu kom lidt efter lidt adskillige Masker frem, improviserede paa Stedet, nogle Damer, flere österlandske Costumer, en pukkelrygget Polichinel, og her udviklede sig virkelig adskillige ret morsomme dramatiske Talenter. Blandt andre viste vor Mesterkok os, at der boede en Acteur i ham. Han havde faaet den morsomme Idee, at klæde sig ud som vor Creatur-Oppasser, — en meget skikkelig, lidt enfoldig Soldat — og nu at tage den virkelige Creatur-Oppasser under Armen og vise ham Skibet og alle dets Mærkeligheder, og kom ved denne Leilighed frem med yderst pudsige Indfald.

SO-Passaten blæste nu i sin fulde Kraft. Smukt Veir, skyet Luft og varm men meget behagelig Temperatur vare dens Ledsagere, vor Cours var bi-de-Vindt med godt fulde Seil, og dette bragte os da temmelig rask Syd og Vest hen.

Den 19de August om Morgen en fik vi Sigte paa en modgaaende Seiler, som kom os temmelig nær. Det var et Hamborger Barkskib, Cæsar Godofroy*) kaldet, bestemt til sit Hjem. Jeg sendte Fartöi derombord, og fik saaledes Leilighed til at lade höre lidt fra os i det stedse sig bortfjernende og stedse kjære Fædreland.

Jeg havde sat Cours for at gaae imellem Martin Vaz og Trinidad. Den 23de ved Daggry fik vi Sigte af den förste i SSV. Da Strömmen ikke havde sat os saa meget Vest i som jeg havde beregnet at den vilde, vare vi östligere i Farvandet, og da jeg ikke skjöttede om at give det mindste bort, hverken i Tid eller Distance, lod jeg knibe til Vinden og til Luvart af Martin Vaz. Disse raae, nögne, for al Vegetation blottede Klipper ere ofte nok beskrevne, og vi kom dem ikke nær nok for at kunne finde noget Yderligere at tilföie. For mig havde de det Mærkelige, at deres Formationer ganske stemme overeens med dem paa Brasilianske-Kysten paa disse Höider herskende, nemlig den pyramidalske, de af Sömændene saakaldte Sukkertoppe, hvoraf den ene mærkelige staaer paa Rio-Janeiros Indlöbs Vest-

*) Tager jeg ikke meget feil. saa er det det samme Skib, der, omskabt til Fregat og omdöbt med Navnet „Deutschland“ nu er den tyske Marines förste Orlogsmand.

side, men hvoraf iøvrigt paa hele dette Strög findes saare mange større eller mindre. Vi passerede omtrent en Miil Öst för disse Klipper, som med deres nøgne, steile Vægge byde Oceanets Bølger Trods i Gud veed hvormange Aar. Trinidad saae vi fjernt i Horizonten, hvor dens Contour tegnede sig ubestemt, overhængt med Skymasser. Ved Chronometer-Observationer og udseilet Distance, bestemte vi Martin Vaz's Brede og Længde, hvorom det Nærmere findes i den geographiske Journal.

Den 24de August passerede vi Tropicus Capricornus, og allerede henad Aften döde SO-Passaten af. Det blev heelt Stille efter Solens Nedgang, men Kl. 12 Midnat fik vi Brise af NO, og vi satte vor Cours SO hen, löbende 8 å 9 Miils Fart. Varmen var paa denne Tid taget betydeligt af, og Luften var endog om Morgen og Aftenen ömfindtlig kjölig.

Allerede fra den Tid, vi passerede den nordlige Vende-kreds, erholdt Mandskabet Styrtebade. Hver Morgen, ved Spulingen af Dækket, bleve nogle Baller opsatte ved Stormasten; en Mand satte sig i hver Balle, og med Spuleslangen fra Sugeværket bleve de overöste med salt Vand. Den vagthavende Læge var altid tilstede herved. Denne for Folkenes Helbred sikkert meget gavnlige Forholdsregel maatte vi ophöre med den 27de August; thi skjöndt Luftens Temperatur endnu var 20° og Vandets 19° C., saa var det dog saa kjöligt for vore til Varmen nu vante Folk, at Doctoren frygtede skadelig Indflydelse deraf paa deres Sundhed.

Denne hele Seilads var iøvrigt saare eensformig, Vei-ret holdt sig saa stadig smukt, og der var fölgelig saa lidt at bestille med Seil og Manoeuvre, at der gik hele lange Dage, hvori Folkene ikke havde nödig at röre dem til andet end den almindelige Reengjörelse eller til de daglige Vaabenövelser, for de Skifter, som havde Tour hertil. Da der imidlertid havde begyndt at vise sig nogle faa scorbutiske Tilfælde, antog jeg det nödvendigt at tage Forholdsregler herimod, dels diætiske, men især ved at skaffe Folkene Bevægelse og om muligt Adspredelse. Overeens-

stemmende med Doctorens Anmodning, blev der foretaget nogle Forandringer i Spisetaxten, hvilke hovedsagligen bestode i, at vi aldeles ophørte med at uddele Brændeviin som Ration, at der blev givet Viin som Forfriskning tre Gange ugentlig, og at der gaves daglig, enten Suurkaal, Grönkaal eller Sennop til Kjöd- og Flæsk-Rationen. Endvidere fandt hver Aften en eller anden almindelig Motion Sted; stundom maatte alle Mand til Veirs op ad de Luv-Vanter til Stængesalingen, og ned ad de Læ, og der var da megen Munterhed, naar de sjællandske og jydske Soldater eller de tyske Spillemænd skulde tilveirs, — thi her gjaldt ingen Undtagelse, og det varede heller ikke længe, før de entrede lige saa godt som de andre. Stundom blev hele Mandskabet opstillet til Rundkreds, Musiken spillede eller En og Anden sang op, og saa galoperede de i en lang Kjæde hele Skibet rundt, baade paa Dæk og Batteri, hvilket gav Anledning til mange Löier for dem. Hver Söndag Eftermiddag stod Skandsen fri for Folkene til Dands, Musiken var til deres Tjeneste, og Ballet var stundom meget livligt især naar Officerer og Naturforskere dandsede med i den muntre Rigel.

For paa samme Tid at skaffe Mandskabet saa megen Sövn som muligt, blev det tilladt den halve Deel af det vagthavende Qvarteer, altsaa et Ankerskifte, at lægge sig paa Soveseilene under Skandsen i de to Timer af Vagten, hvorefter det aflöste det andet paa Dækket værende Ankerskifte. Paa denne Maade fik Folkene, saalænge denne rolige Seilads varede, hver anden Nat otte Timers Sövn, og det hele vagthavende Qvarteer var desuagtet ligesaameget paa rede Haand, som om de alle havde været paa Dækket, idet de nemlig, paa første Vink af den vagthavende Offiicer, bleve purrede ud af den ved Kahytsdören vagthavende Skildvagt, og sendte op ad Agtertrappen. Vi vide Alle, hvor ofte Folkene, naar de alle ere paa Dækket, snige sig hen i Krumholterne og sove der medens de have Vagt, hvilket har den dobbelte Uleilighed, at man först skal til at lede efter dem for at finde dem, men især den meget alvorlige, at det i de tropiske Climater er saa

særdeles skadeligt for Helbreden at sove under aaben Himmel, udsat for Natteduggen.

Jeg har tilladt mig at udbrede mig lidt over alle disse Detailler, fordi jeg virkelig tør antage, at jeg skylder saadanne præventive Forholdsregler den gode Helbredstilstand, hvori mit Mandskab stadigt holdt sig paa denne Deel af Reisen. Senere, da de lange Ophold paa usunde Steder og navnlig i Floderne havde svækket Constitutionen, vare desværre alle Forsigtighedsregler ikke længer tilstrækkelige.

Barometret vedblev at holde sig paa en meget høi Stand. Den 21de August stod det paa 28' 10". Det os medgivne Normal-Barometer fra Grüner juniors Etablissement i Berlin, svarede kun daarligt til sin Hensigt, da den mindste Bevægelse i Skibet frembragte en saa stærk Vandring af Qviksölv-Colonnen, at det blev umuligt at aflæse anderledes end approximativt. Selv i ganske smult Vande vandrede det 4 à 6 Linier. Professor Behn havde et Barometer i sit Lukaf, som i denne Henseende var langt paa-lideligere. Sympiesometret bliver ombord den hensigtsmæssigste Veirmaaler, dog har det den store Feil, at det anfægtes betydeligt af Varmen, saaledes at det altid viser for lavt naar det udsættes for stærk Hede. Det Sympiesometer, som hang i Ruffet, hvor Solheden virkede saa stærkt paa de tynde Brædder, viste saaledes altid i Middagsstunden en Synkning, men reiste igjen mod Aften uafhængig af Veirets Indflydelse.

Ovennævnte Dag, den 31te Augnst, passerede vi 20 Mile Nord for Tristan d'Acunha. Denne lille Ögruppe, der bestaaer af tre smaa Öer, dannende en Triangel og hvoraf Tristan d'Acunha er den störste og eneste beboede, fortjener, ifölge alle Beretninger derom haves, de Söfarendes særdeles Opmærksomhed, som et ret godt Vandfyldnings og Forfriskningssted for Skibe, der ere bestemte til Indien eller Australien og ikke ønske at forlænge deres Reise betydeligt ved at anløbe Cap. Her er en lille Colonie af Fribyggere, meest engelske Folk, i Opblomstring. Den synes, ifölge Beskrivelserne at være faldet i meget gode Hænder og staaer under Cap-Gouvernementets Beskyttelse. Vand er at er-

holde i Overflödighed, og friske Provisioner mangle ikke, navnlig Kartofler og Gröntsager. Penge ville Indvaanerne ikke have endnu, derimod Jern-Værktöi, men især Klæder for begge Kjön.

I Aaret 1811 tog en vis Jonathan Lambert Besiddelse af Tristan d'Acunha for sin egen Regning og erklærede sig at være souverain Besidder af Öen. Han havde opholdt sig der i Aaret 1790-91 tilligemed flere andre Amerikanere, med den Hensigt at fange Sælhunde, Sö-Löver, Sö-Elephanter og andre slige Södyr, hvoraf her skal findes en utrolig Mængde, ligesom ogsaa Fugle af alle Arter vrimle paa Öen. Ogsaa vilde Gjeder fandtes blandt Klipperne. — Fangsten beløb sig i 7 Maaneder til 5600 Skind, og af Olie fortællede, at de kunde have ladet et heelt Skib. Lambert plantede Caffetræer og Sukkerrör, men opgav imidlertid sit Kongerige efter kort Tids Forløb, og Öerne bleve senere tagne i Besiddelse af det engelske Gouvernement fra Cap, men snart efter atter forladte. I 1823 nedsatte adskillige Familier, udvandrede fra Cap, sig der under en forhenværende Sergeant Glass' Bestyrelse, og det er disse Colonister, som nu beboe Öen, der have beplantet og opdyrket endeel af det flade Land og indrettet Vandfyldning o. a. m. til de besögende Skibes Bekvemmelighed. — Der synes imidlertid ikke at findes nogen sikker Ankerplads, og efter alt, hvad jeg kan dömmе af hvad jeg har læst om disse Öer, ere de vist langt fra endnu at fortjene det Tilnavn, som en Forfatter har givet dem i Nautical magazine, nemlig: „de udgaaende Skibes St. Helena.“

Saasnart vi havde naaet 27-28° B., begyndte, med en Kulde, som nödte os til at pakke os ind i alt vort Vintertöi, de förste Capsduer at indfinde sig. Alt som vi kom sydligere, viste de dem i större Mængde, og med dem Albatrossen, den sorte Svale (thallassidroma, mother Karey's chicken), pachyptila coerulea, den store mørkebrune procellaria æquinotialis o. s. v. Disse Fugles rastløse Flugt over det vide Rum, hvor de synes opstaaede som af Intet, uden at have et Hjem eller blivende Sted, har i Folkephantasien gjort flere af dem, navnlig de saa-

kaldte „mother Karey's chicken“ til Boliger for de Ulykkeliges Sjæle, der ikke have kunnet finde Ro i Havets Bølger, og man vilde forgjæves prøve paa at overtale manges Sömand til at skyde en af dem, idet en overtroisk Frygt holder ham tilbage derfra. De omsvævede Skibet Dag og Nat, og vi havde saaledes Tid og Leilighed til at anstille vore Betragtninger over Fuglenes Flugt, der, som vore Naturforskere fortalte os ifölge den nyeste Theorie derom, ikke i Hovedsagen skyldtes Vingeslaget, en Bevægelsesmaade, der efter gjorde mathematiske Beregninger vilde forudsætte en alt for uhyre Muskelkraft, men snarere maatte ansees som en Seilads gennem Luften, hvor Vingerne tjene som Seil, der stilles i den for hvert enkelt Öieblik gunstigste Stilling mod Vinden, medens de enkelte Slag med Vingerne kun gjøres af Fuglen, for at den ikke skal blive træt. Det er sandt, at navnlig ved disse Fugle Vingeslagene vare overordentlig sjeldne, ligeledes syntes de os at skyde hurtigst gennem Luften i det Öieblik, de havde Medbör og at bevæge Vingerne hyppigere i let Brise end ved stiv Kuling, dog kunde hverken vore Naturforskere eller vi selv forklare os tilstrækkeligt, hvorledes de efter denne Theorie bære dem ad med at flyve paa Dage, hvor det er fuldkommen stille.

Vore Anstrængelser for at fange eller skyde disse Fugle vare næsten alle frugtesløse; det er sandt, at til at fange dem hørte der, at vi skulde have ligget stille eller idetmindste kun gjort liden Fart, og det var lykkeligviis ikke Tilfældet med os paa denne Overfart. Med stille Veir omsværme de i tusendeviis Skibet og opholde sig især agter i Kjøl vandet, hvirvlende rundt i de vildeste Bevægelser. Men stundom vugge de sig ogsaa velbehageligt paa Vandets Overflade, og da kan man fange dem med Fiske snører, som de bide paa med stor Graadighed, og de ere til stor Morskab naar man faaer dem ind paa Dækket, hvor de vralte omkring paa deres Svømmefödder med ynkelige Bevægelser, uden at være istand til at flyve bort, uagtet man dertil giver dem den fuldkomneste Frihed. Den Eneste der seer skjævt til dem, er Næstcommanderende, da de for-

dærve Dækket ved altid at begynde deres Vandring paa tør Grund med en vældig Opkastelse af Tran o. a. m., ret ligesom om disse Havets frie Beboere bleve landsyge ved at befinde dem paa det fremmede Element. Men kun to saadanne Fangster bleve os til Deel, ligesom vi i det Hele havde ringe Held med os i den Retning. Paa hele Farten til Ostindien fangede vi af større Fisk kun en Dolphin (coryphana), en Thunfisk og en Hai, den sidste oppe under Ceilon. Naar dertil föies nogle enkelte Flyvefisk, nogle løse fordrevne Landfugle, og hvad der en Aften blev skudt, da vi laae i Stille efter at være passeret Cap, saa er det alt det Udbytte af Fugle og Fisk, som faldt vore Naturforskere til Deel paa denne lange Fart.

Natten mellem den 30te og 31te August blev ombord observeret et Luft-Phænomen i Skikkelse af en lille lys Sky, som skinnede i NO og stod stille paa Himlen 40° over Horizonten. Kl. Ot 15' forsvandt den pludselig, idet der fra den udgik et stærkt lysende Stjernes kud, der dog kun dalede 10 à 20° mod NO og derpaa forsvandt.

Först paa 35° S. Brede gik Vinden saa nordlig, at vi kunde begynde at strække lidt Öster efter. Den 3die Septbr. passerede vi Greenwichs Meridian paa 37° Brede. Vi fik samme Dag den förste stive Kuling og svære Sö, hvoraf vi havde saa meget i Vente. Det blæste stivt, og Skibet slingrede endeel. Vi indtog derfor vore Repos'er ved Falderebene, og lukkede disse aldeles til. Den 4de om Morgenen fik vi et af de Vindspring, som ere saa hyppige i disse Farvande, idet Vinden sprang fra NV til SV med stiv Kuling. Og hermed endtes den lange Bout, vi havde gjort over Styrbord, som havde varet fra den 12te August Kl. 6 Eftermiddag da vi vendte SV over paa 4° N. Brede 16° V. Længde og til nu, en Distance, som omtrent kan anslaaes til 900 danske Mil.

I det engelske Overseilingskaart, som jeg brugte, findes anført blandt adskillige andre, mere eller mindre tvivlsomme Vigier, et Rev, kaldet „Robsons Reef“, som i den tilhørende Sailing-Direction ikke alene er omhandlet, men endog aftegnet. Uagtet nu Horsburgh aldeles ikke omtaler den,

og den ikke har været seet siden 1829, saa, da min Cours vilde falde over den om Natten imellem den 4de og 5te Septbr. og det den Nat blæste haardt af sydlig Vind, holdt jeg Norden om den. Paa denne Maade kom jeg nordligere end jeg ønskede og nordligere end jeg vilde tilraade Andre at holde. Da Vinden nemlig gik om til SO, maatte jeg holde en Bout ONO hen; herved kom vi ud af den østlige og ind i den vestlige Strömning, som kommer omkring Agulhasbanken og sætter haardt NV og VNV hen. Vi kom den 8de Septbr. op paa $36^{\circ} 5'$ S. Brede og vare den Dag satte $36'$ V for Bestikket.

Den 8de Septbr. om Middagen passerede vi Kjöbenhavns Meridian, om Aftenen var Vinden gaaet NO, og vi satte Cours for at gaae Sönden om Cap paa 38° Brede. Vi gik den Aften med Læseil paa i det skjönneste Veir; men næste Morgen den 9de var Vinden NV, og Luften havde et meget truende Udseende. Allerede paa Hundevagten havde Luftens ualmindelige Udseende opvakt den vagthavende Officeers Opmærksomhed. Hans Bemærkning desangaaende i den physiske Journal lyder saaledes:

„Efter at Kulingen fra Kl. 12 Eftermiddag den 8de Septbr. (Midnat) havde været i jevn Tiltagende, stadig ledsaget af Vindbyger, samlede de lave Skyer sig omkring Skibet, saa tæt, at det forekom som om Skibet selv svævede i en Sky. Dennes Farver vare deels bleghvide, deels sorte, og ikkun Bølgerne fraadende Skum, hvis skinnende Hvidhed contrasterede mærkeligt med Skyerne, kunde sees fra Skibet. Det blæste en torebet Mersseils Kuling, og da Phænomenet, som kun varede 1 å 2 Minuter, forsvandt, blev Himlen ualmindelig klar med funklende Stjerner. Denne Klarhed aflöstes dog snart af lyskantede sorte og lave Skyer, og Kulingen forblev i Tiltagende.“

Det var noget höist paafaldende at see, hvilke Masser af store sorte Skyer, der væltede sig sammen i den nordvestlige og vestlige Horizont. Söen begyndte at reise sig til en usædvanlig Höide og Barometret faldt stadig fra 28,7 til 27, $8\frac{1}{2}$, hvortil det var sunket om Aftenen Kl. 9, i det Öieblik, vi efter vort Bestik passerede Caps Meridian. Da

sprang Vinden i en meget svær Byge fra NV til SV og i det samme Moment begyndte Sympiesometrets Stigning. Denne Byge gav os den voldsomste Regn, jeg mindes at have oplevet. Dækket stod i et Skum, saaledes pidskede Vandet ned derpaa. Det blæste orcanagtigt i det Öieblik, da Vinden sprang, men da Phænomenet var forudseet, var Corvetten bragt under en rebet Fok, hvilket den vel kunde bære, og for denne lændsede den meget magelig med 10 à 12 Miles Fart. I det Öieblik Vinden sprang, bemærkedes en pludselig Kulde i Luften, og Thermometret sank ogsaa strax 1 à 2°. Derimod var Vandets Temperatur steget og var den Aften 17° Celsius.

Hele Dagen den 10de blæste det meget haardt af SV med svære Byger. I en af disse skal være logget 13. — Corvetten slingrede svært men mageligt, jeg kan ikke klage paa den som Söskib, derimod var den temmelig utæt ovenom. Jeg maatte holde stadig Vagt Dag og Nat i det Styrbords Gallerie, for at öse det læns, alt som Söen anslog dets Yderside, da Vandet löb tvers ind igjennem Naaderne. Söen havde efterhaanden reist sig til en betydelig Höide, Hagl og Regn kunde dæmpe den nogle faa Öieblkke, men saa reiste den sig igjen i sine mørke, truende Former, som da atter i enkelte Momenter væltede sig om til en uhyre Skummasse, hvorfra den fineste Stövregn spröitedes i Veiret og gjengav Regnbuens Farver for Solens Straaler. Paa at sidde til Bords og spise til Middag var ikke at tænke. Jeg tog derfor det Partie at sætte mig overskrævs paa min Hængeköie og lade mig mine Maaltider tilrække paa en Bakke, hvorpaa Alting stod. Da der ingen synderlig Duvning var, gik det prægtigt, og jeg önskede kun, at Krogene havde været stærke nok til at bære to, saa skulde jeg have indbudet en Gjæst til at deeltage i mine svævende Dineer.

Den 11te om Formiddagen bedagede Veiret sig noget, dog blæste det stedse i Byger, og allerede om Aftenen maatte der tages Reb ind igjen baade i Mersseil og Storseil. Vi löb stadigt 9 à 11 Miles Fart.

Luftens og Vandets Temperatur var Gjenstand for vore

stadige Bemærkninger. Det var höist paafaldende den Forskjel, der var i Luften alt eftersom Vinden var nordlig eller sydlig, ligesom ogsaa Barometret strax steg, hvergang et af de ovenbeskrevne Vindspring fandt Sted. Saaledes havde vi om Natten mellem den 12te og 13de Septbr. et pludseligt Vindskifte fra NV til SSV, med stiv Kuling, saa at vi, en Time efter at vi havde gaaet med Læseil paa om Bagbord og 7 à 8 Miles Fart, løb 10 à 11 Miles Fart for torebede Mersseil med Styrbords Halse, men stedse Cours Ost hen. Vandets Temperatur vedblev at holde sig meget høi, og var med de sydlige Vinde altid høiere end Luftens.

Da vi den 14de fik nogle Timers Stille, anstillede vi et lignende Forsøg paa at finde Vandets Temperatur paa stor Dybde, som var foretaget under de Cap Verdiske Öer. Herover giver den physiske Journal følgende Beretning:

Septbr. 15de Den 14de Septbr. Kl. 12 $\frac{1}{4}$, paa 36° 36' S. Brede, og 37° 38' Længde Ost for Greenwich, blev anstillet et Forsøg med at finde Vandets Temperatur paa stor Dybde, paa samme Maade som det den 7de August foretagne.

Der blev nedfiredt 525 Favne Line med Index-Thermometer Nr. 1 paa denne Længde og med Index-Thermometer Nr. 2 250 Favne derfra, men da Linen, ved at Corvetten under Forsøget drev, kom til at vise i en skjöns Retning, efter Gisning circa 25° fra den lodrette Linie, kom Index-Thermometer Nr. 1 paa circa 476 og Index-Thermometer Nr. 2 paa 249 Favnes Dybde. Nedfiringen medtog 10' 15'' og Index-Thermometrene forbleve 8' paa de respective Dybder, til Ophalingen medgik 11' 0'' og 20' 30''.

Förend Index-Thermometrene bleve indsatte i Hylsterne, viste Nr. 1 max. 14 $\frac{1}{2}$ ° min. 14 $\frac{1}{2}$ °.
Nr. 2 — 15° — 14 $\frac{1}{2}$ °.

Efter Ophalingen viste Indexerne paa Nr. 1	max. 18°	min. 10°.
Nr. 2	—	— — 14½°.
Qviksölvcollonnerne stode paa Nr. 1	—	16° — 16°.
Nr. 2	—	— — —
Vandets Temperatur i Overfladen var	—	— — 18¼°.
Luftens Temperatur paa Psychrometer Nr. 6	—	— 4 °, 2.

Da Index-Thermometer Nr. 2 blev udtaget af Hylsteret, viste Minimum-Indexen, som ovenfor er anført, samme Varmegrad, som det var stillet paa inden det blev indsat i Hylsteret, hvorimod der havde trykket sig endeel Qviksölv op over Indexen paa Maximum-Sjælen, omtrent til Midten af Indexen og flyttet den noget iveiret. Da jeg med Sikkerhed veed, at Thermometret ikke er bleven vendt op og ned paa, kan jeg ene søge Grunden hertil i, at Indexen er temmelig stiv og Indexens Fod temmelig lille, saa at, da Thermometret ved at indsættes i Vandet i Hylsteret var steget, det ikke har haft Kraft nok til at trykke Indexen, der var nedstrammet til Qviksölv-Colonnen, op, men har skuppet sig forbi den; senere er Thermometret bragt i Orden igjen.

Et lignende Tilfælde hændte sig efter Forsøget den 7de August, ved at Thermometret blev udsat for Solvarmen efterat det var udtaget af Hylsteret, men det blev ligeledes, ved at opdrive Indexen, bragt i Orden igjen.

Paa Index-Thermometer Nr. 1 har der sat sig et lille Korn Qviksölv ovenfor hver af Indexerne.

Jeg troer her at burde gjøre opmærksom paa de pludselige og tillige betydelige Forandringer, der i den senere Tid have fun-

det Sted med Vandets Temperatur i Overfladen, da det i nogle faa Timer har forandret sig indtil $4\frac{1}{4}^{\circ}$, navnlig den 12te og 13de September.

Vandet var altsaa varmere her end under Cap Verdiske Öer paa samme Dybde. Med den samme Line blev en Flaske Sövand ophentet fra 300 Favnes Dybde. Den blev sendt ned tom, tilproppet og overbundet med en Blære; den kom op fuld, Proppen svömmede omvendt i Halsen af Flasken og med Blæren i uskadt Stand overbundet, men heelt gjennemtrukket af Vand. Medens dette stod paa var der stor Jagt saavel fra Skibets Hytte, hvor en stor Mængde Skytter vedligeholdte en levende Ild paa Albatrosser, Capsduer og andre Stormfugle, som fra et af vore Fartöier, hvori et andet Parti Skytter roede omkring, skjöd selv og opsamlede hvad der faldt. De kom dog ombord med en Snees Stykker forskellige Fugle, hvoriblandt to store Albatrosser. Flere Hvaler saaes om Eftermiddagen i længere Afstand fra Skibet.

Neppe var Lodlinen indhalet, för vi fik Brise: denne Gang af NO labert og tyk Luft; dog den halede sig allerede mod Aften nordlig, og vi kunde atter styre Cours Ost i.

Mandagen den 15de Septbr. Kl. 10 Aften havde vi atter et af de pludselige Vindspring med stiv Kuling og svære Byger fra N og NNV til SV, i hvilket Temperaturen öieblikkelig forandrede sig fra $+ 16^{\circ}$ til $+ 11^{\circ}$ Celsius og Sympiesometret reiste en Linie i samme Öieblik. Det havde blæst hele Dagen meget stivt og Regnen styrtede ned i Strömme.

Barometret steg fra nu af saa jevnt og stadigt, at jeg fattede Haab om, at vi den 18de, vor Konges Födselsdag, skulde have faaet smukt Veir. Men, det slog ikke til: det blæste stivt af SSO med svære Byger, Söen var voldsom og Skibet slingrede stærkt. Men desuagtet samlede den lille Menighed sig paa Galatheas Skandse, som paa denne vort Fædrelands Höitidsdag var flere tusende Mile bortfjernet fra

det elskede Hjem. Efter en varm Bön for Konge og Föde-land istemtes den herlige gamle Psalme: „Læg Dage Gud til Kongens Alder“, og med et „Kongen leve“ og et tordnende Hurra skiltes vi ad. Om Aftenen skulde vi have havt Bal, men Skibets Urolighed gjorde Dandsen umulig: dog, en munter Stemning herskede blandt Alle, og medens Messens Medlemmer vare samlede hos mig til Thee og et Glas Punsch, tømte Mandskabet deres Bægere under hjemlige Sange.

Et Tilfælde, som lykkeligviis ingen videre slemme Følger forvoldte, havde nær gjort en bedrövelig Ende paa Alles Glæde. Storseilet maatte rebes og var altsaa opgivet. En af vore dygtige Folk böier sig under Raaen efter en Seising og glider ud, men bliver hængende ved Armene i Perten og dingler frem og tilbage ved Skibets voldsomme Bevægelser. Han hænger længe nok til at man paa Dækket kan faae Presseninger frem og holde under ham, for om muligt at gribe ham. Nu kan han ikke længer, men hans Aandsnærværelse har ikke forladt ham, han benytter Öieblikket, da han bliver slingret hen til Liget af Storseilet, faaer fat i det, lader sig glide til Buglins-Sprydet, derfra faaer han fat i Store-Hals og kommer ad den uskadt ned paa Dækket. Jeg anförer dette Tilfælde saa omstændeligt, ikke som noget særdeles mærkeligt, da lignende „narrow escapes“ hænde temmelig ofte, men kun som et enkelt Exempel paa, hvad Matrosen hver Time paa Dagen er udsat for. Dagen efter læste jeg fölgende Passus i Arago's „souvenirs d'un aveugle“: — — — „puis encore le matelot chante, va et vient, jure, grimpe au haut des mâts, se perche à l'extrémité des vergues, reçoit sur ses épaules les ondées salées de la mer, les grains rapides du ciel; se couche dans ses vêtements trempés et se lève le lendemain pour recommencer cette heureuse existence jusqu'à une vieillesse de misère et d'abandon. Oh! tendez la main au matelot que vous trouvez sur la route, car cet homme là a bien souffert, et souffert courageusement!“ — I Sandhed! er end det meste af hans „voyage autour du monde“

en med Talent og Lune skrevet Roman, saa har han her skrevet den nøgne Sandhed, og den gamle Sang:

Ingen kan tænke og Ingen kan tro,
Hvad ondt en Sömand maa lide,

staaer ved Magt hvad Matrosen angaaer i sin fulde Kraft. Vi andre derimod have det ombord saa godt som den, der vil eller maa tjene, kan ønske det, vore Nydelser opveie som oftest vore Savn, i hvor bittre disse stundom kunne være, men Matrosen — han har kun Savn og Savn hver Dag, hans Nydelser komme kun sjeldent.

En særdeles behagelig Beskjæftigelse var det lykkedes mig at sætte i Gang paa denne lange Overfart, derved at de Herrer Naturforskere havde den Godhed at holde Forelæsninger for os over deres respective Videnskaber, saaledes at een å to Timer af de fem Aftener om Ugen, vare optagne af et naturhistorisk Foredrag. Imidlertid var ogsaa dette afhængigt af Veir og Sö, da ofte Bevægelserne ikke tillode Nogen at sidde fast paa sin Stol, og desuden Söen jevnlig slog ind ad Kanonportene i forreste Kahyt, hvor Forelæsningerne bleve holdte. De havde saaledes været afbrudte i næsten 14 Dage, men Mandagen den 22de vare Omstændighederne atter saaledes, at vi kunde tage fat paa denne interessante Aftenunderholdning.

Den 23de om Morgenen fik vi en Seiler i Sigte. Han passerede os blot agten om og bad om vor Længde ved at vise os sin. Han var ikke mindre end 80' for östlig. Det var en amerikansk Hvalfanger, som laae her paa Fangst.

Vi vare nu gaaet ind i Foraars-Jevndögnet paa disse Höider. Fjorten Dage efter gik vi over Linien og befandt os altsaa forsatte ind i Efteraaret. Da vi den 15de August havde passeret Linien, vare vi overgaaede i et Nu fra Sommer til Vinter. Vi havde saaledes i Löbet af 7 å 8 Uger gjennemgaaet alle fire Aarstider.

Fredagen den 26de Septbr. paa 28° S. Brede, gik Yinden om til SO og satte sig fast i dette Hjørne. Det var SO Passaten, som nu tog fat, og vor Cours blev derfor NO

og NNO istedetfor Ost og ONO, som den saa længe havde været.

Söndag Morgen den 28de Septbr. passerede vi atter den sydlige Vendekreds; de kolde Vinterskyer, der havde ligget tungt over Horizonten, vare i de senere Dage forsvundne, og Passatskyerne indfandt sig. Caps-Fuglene forsvandt lidt efter lidt, hvorimod de tropiske Zoners Indvaanere, Flyvefisk og Fregatfugle indfandt sig omkring Skibet. Forinden vi benytte SO-Passaten til at fortsætte vor Reise Nord efter, troer jeg det ikke uinteressant af den physiske Journal at uddrage følgende Bemærkninger over Strömmens Sætning paa den tilbagelagte Vei ost efter omkring Cap og indtil den 75° Meridian. Strömmens Retninger i det store Ocean ere i den senere Tid blevne Gjenstand for de nöiagtigste Undersögelser, og Theorier ere blevne opstillede derfor, som kunne være af den störste Vigtighed for Navigationen. Ethvert Bidrag, som dertil kan gives, er det en Pligt at bringe for Lyset.

Den 1ste Septbr. vare vi paa $36^{\circ} 41\frac{1}{2}'$ S. B. $9^{\circ} 31\frac{1}{2}'$ V. Grw. Lgd., altsaa Sönden for „the southern connecting current“s nordlige Grændse. Dette viste sig ogsaa at være Tilfældet, da vi indtil den 7de bleve forsat $68'$ ost for Bestikket. Af disse Dage havde vi dog ingen Forsætning i Etmaalet den 2den. Den 7de vare vi paa Grund af östlig Vind komne noget nordlig, nemlig paa $36^{\circ} 5'$ S. B. og $11^{\circ} 22'$ O. L., da havde Strömmen sat os $36'$ V hen, og nu vedblev denne vestlige Strömning — uagtet vi passerede Cap den 9de paa $38^{\circ} 30'$ S. B. og vare den 10de paa $38^{\circ} 41'$ S. B., — indtil den 12te, og satte os ialt fra den 7de: $86'$ V hen. Den 12te satte Östströmmen os derimod $57'$ O hen, den 13de kun $3'$. Dette var imellem 37° og 38° Brede og imellem 30° og 35° O. L. Paa Seiladsen herfra til den 26de Septbr., da vi om Middagen befandt os paa $27^{\circ} 56'$ S. B. og $79^{\circ} 7'$ O. L.,

satte Strømmen os afvexlende Ost og Vest hen, men ingenlunde stærkt. Maximum har været 27° V. hen, og flere Dage ikkun 1, 2 til 6' i Etmaalet. Den vestlige Strömning var herskende mellem 36° og 31° Brede-Paraleller, og den östlige gjorde sig i de senere Dage gjeldende. Derimod var Forsætningen temmelig stærk Nord efter. Fra den 1ste til den 26de Septbr. satte den os ialt 250' Nord efter, 59' Syd hen, altsaa 191' Nord hen; heraf fra Cap og til den 26de, paa 80° Længde, 197' Nord efter, 36' Syd hen, altsaa 161' Nord hen. Det maa imidlertid bemærkes, at vi havde herskende sydlig Vind med stiv Kuling og svær Söe, og at de 36' Syd hen ere tilsammen for Bestikkets Feil den 12te og den 15de, da vi begge Gange havde stiv Kuling af NV. Endeel af denne Sætning Nord efter bör vel altsaa antages at være Virkning af Söens Sætning Nord efter; hvad vi ombord kalde Söskup.

Den hele Forsætning var altsaa 191' Nord hen og 33½' Vest hen paa en Seilads af 88° i Længden og paa Beltet imellem 36° og 39° S. B., samt derfra op til 28° S. B. Vi havde fölgelig ikke synderlig Gavn af den östlige Strömning, som ifölge Beskrivelserne skal herske imellem 35° og 40° S. B., men sandsynligviis bör söges endnu sydligere saaledes som Sir John Ross tilraader, nemlig imellem 39° og 41° til 42° S. B., i ethvert Tilfælde sydligere end den Cours, jeg har styret.

Mærkelig er Temperatures öieblikkelige Forandring fra Varme til Kulde paa Höiden af Cap og Öster efter til forbi Mozambique-Canalen, naar Vinden springer fra NV til SV, ligesom Barometrets öieblikkelige Stigning i et saadant Öieblik. Endvidere forekommer Vandets Temperatur, som under Cap stadig holdt sig lige med og höiere

end Luftens, og som ved den Pröve, der blev foretaget den 14de Septbr., viste at være höiere paa 500 Faynes Dybde end under Cap Verdiske Öer paa samme Dybde, at fortjene Opmærksomhed, men her tale Tal bedre end Ord, og jeg skal derfor blot henvise til den meteorologiske Journal denne Gjenstand betræffende, saavel som til Prövens Resultat.

Vi fölte nu en mærkelig Overgang i Temperaturen. Varmen indfandt sig stærkere, jeg kunde fristes til at sige i timeviis. Jeg maatte ellers fuldkommen sande Horsburghs Bemærkning, at man ikke maa gjøre Regning paa at vinde meget Öster hen i SO-Passaten, da den paa disse Höider holder sig heel östlig, ja endog Nord for Ost. — Ny-Holland danner med Kysterne af Java og Sumatra en stor Tragt, hvis divergerende Sider löbe SV og NV hen, og hvorudaf SO-Passaten blæser. Har denne Kysternes Stilling Indflydelse paa Vindens Retning? Denne Hypothese skal jeg tillade mig at opstille spørgsmaalsviis til Kyndigeres Bedømmelse, og blot tilföie, at min Erfaring fra denne Reise bestyrkede mig i denne Tanke, idet vi, indtil vi vare passerede Ny-Hollands nordligste Paralel, havde Vinden O, ONO ja endog NO i et Par Vagter, men derefter trak den sig atter OSolig og holdt sig saaledes indtil vi aldeles mistede den paa 8° S. B. Strömmen satte os ogsaa Vest efter, den 27de 22', den 28de kun 10' Vest for Bestikket. Men ialt bleve vi paa denne Seilads af 350 danske Mile forsat 64' Syd hen og 129½' i Længden Vest hen, hvilket giver en Middelforsætning SV t. V ½ V hen: 145 Qml., eller 3 Qml. i Vagten. Forsætningen Nord og Syd hen var imidlertid meget afvexlende, men Vest hen var den stadig og jevn tiltagende, altsom vi kom nordligere fra 17° Brede og Nord efter.

Horsburghs Beskrivelse, der iövrigt er en saa ypperlig Veiledning for dem, der befare de indiske Farvande, er med Hensyn til Beskrivelse af Vind og Veirig i October Maaned temmelig ubestemt, og det har da ogsaa sine gode

Grunde i den store Afvexling og Foranderlighed, som denne Maanedes Veirligs Charakteer frembyder fra det ene Aar til det andet, men i det Hele bliver denne Aarstid omtalt som meget urolig, ja endog farefuld. Jeg var i saa Henseende heldigere. Da jeg den 25de Octbr mistede de sydvestlige og sydlige Vinde, fik jeg först NV, derefter nordlige; men endelig vedholdende Stille med laber Brise, snart af NO, snart af NV, men saa labert, at jeg ikke naaede Hooglys Munding för den 2den Novbr.; og her sagde man mig, at Monsoon-skiftet havde fundet Sted som sædvanlig omtrent den 12te til 15de October, at de havde havt nogle Dages ondt Veir med Storm, Byger og Regn, dog intet af Betydenhed, og at de antog, det Samme maatte have fundet Sted, kun nogle Dage senere, sydligere i Bugten. Octóber har vel saaledes for mig viist sig meget afvexlende i Vind og Veirlig, men dens Character har i Bengalske Bugt været i höieste Grad skjön og rolig.

Med de vestlige Vinde indfandt sig ogsaa strax östlig Strömning, som satte os haardt öster i paa den Höide, vi da var, og vedblev med mere eller mindre Hæftighed, indtil vi vare Ceylon passeret. Paa de 8° S. B. bleve vi, efter at have været satte den ene Dag 25 å 30' V for Bestikket, satte indtil 52' O for Bestikket i 24 Timer. Om denne Strömmens Hæftighed kan være foraarsaget ved den Afspærring af Vandet, som foraarsages af Chagos og Maldivernes Archipel, og som derefter med saameget større Kraft søger ud igjennem Canalen, der adskiller disse Ögrupper, er et Spöragsmaal, jeg ligeledes skal sætte til Kyndigeres Bedömmelse. Jeg skal kun tilføie følgende Bemærkninger, uddragne af Skibets physiske Journal, som synes mig at bekræfte denne Hypothese.

Den 4de om Aftenen paa 1ste Vagten, havde Vandet et meget smudsig Udseende. Der var et hvidgraat Skjær over hele Havets Overflade; Veiret var meget mørkt og Luften jevn overtrukken, dog saacs Stjernerne igjennem de övre Regioner, men Horizonten var tyk og fuld af

Dunster. Vi passerede paa den Tid Aabningen imellem Chagos og Maldivernes Archipeler og havde den Dag havt en östlig Sætning af 30', ligesom Vinden, som ovenfor er meldt, var gaaet vestlig. Der var stærk Morild i Vandet, der iövrigt ganske havde Udseende af Flodvand. Natten mellem den 5te og 6te observeredes ligeledes Vandets Udseende at være ganske graat. Vi havde stærke Byger med svær Regn, og Luften var meget tyk. Strömmen havde igaar sat os 53' öst for Bestikket.

Veirliget var ogsaa i de Dage meget ustadigt. Svære Byger med voldsom Regn, og Lynild hver Aften dog kun paa lang Afstand, vare vore daglige Ledsagere. Hele Skibet var gjennemvaadt, og Folkene havde ikke mere tört Töi at tage paa.

Natten mellem den 3die og 4de Octbr. havde vi det sorgelige Uheld, at en Lærling blev savnet ved Vagtens Ende og var ikke til at finde i Skibet; han var sidst seet i Fokkevantet og Röstet, hvorfra han uden al Tvivl er faldet overbord. Det var overmaade mørkt og regnede stærkt.

Den 6te Octbr. passerede vi Linien Nord efter paa 84° 51' Ost Grw. Lgd. Varmen var, da vi tillige havde Solen næsten i Zenith, overordentlig trykkende. Strömmen vedblev at sætte haardt öster i.

Allerede kort efter at være passeret Caps Meridian havde jeg været nödt til at sætte Ration paa Brödet, for at bringe denne uundværlige Provision til at holde ud til Reisens Ende. Der blev da udveiet $\frac{2}{3}$ Pund om Dagen pr. Mand. Hidtil havde Brödfadet ifölge Anordningerne staaet aabent, og Mandskabet havde spist $\frac{2}{3}$ à $\frac{5}{4}$ Pd. Bröd om Dagen pr. Mand i Gjennemsnit, istedetfor 1 Pd, som er den beregnede Ration. Hertil kom, at et lille Parti af det Bröd, som var indtaget paa Madeira, blev befundet bedærvet. Ved at optage vor Beholdning den Dag, vi passerede Linien, fandt vi, at vi kun havde 19 Dages Bröd i Skibet à $\frac{2}{3}$ Pd. pr. Mand.

For nu at strække dette ringe Qvants Varighed ud saa langt som muligt, lod jeg Mesterkokken bage 50 Pd. Bröd om Dagen af mit eget og Messens Meel, hvorved en Fjerdedeel af Besætningen fik blödt Bröd, og Beholdningen förögedes til 25 Dage. Men tillige maatte jeg være betænkt paa at söge Havn for at fornye denne vigtige Provision. I de Bemærkninger, jeg fra Plymouth havde hjemsendt til den mig tillagte Instrux, havde jeg udviklet, hvorfor jeg ansaae det tidsbesparende, at jeg gik lige til Calcutta, saafremt jeg fandt at NO-Monsonen havde sat ind, naar jeg kom op i Bengalske Bugten, istedenfor först at anlöbe Tranquebar. Men NO-Monsonen havde ikke sat ind, SV-Monsonen herskede endnu her sydlig i Bugten, der var altsaa Grund til at vente ustadig Kuling, Stille, maaskee Orkan nordlig i Bugten, og det vilde derfor have været uforsvarligt at vove sig paa en saa lang og usikker Seilads, uden Havn under Læ, med saa lidt Bröd i Skibet. Min förste Tanke var at söge Trincomalé, den engelske Orlogs-Stations Hovedhavn, hvor der er et Værft, og hvor vi altsaa turde vente at kunne blive forsynede med Bröd, og jeg styrede endog Cours for denne Havn, men 20 Mile ost for Trincomalé fik jeg först een Dag Stille og derefter vestlig Vind, labert med stærk östlig Strömning. Jeg besluttede da at löbe lige tii Tranquebar, hvortil jeg kun havde 24 Timers Seilads, stolende paa at jeg derfra kunde bestille Bröd at ligge færdigt til mig i Madras, naar jeg, forladende Tranquebar, löb langs Coromandelkysten op til denne Plads. Senere erfarede jeg, at jeg havde gjort saare vel i ikke at söge Trincomalé, da de engelske Orlogsmænd alle blive forsynede med Biskoiter fra Madras.

Den 9de Octbr gjorde vi Forsög med at tage Vandets Temperatur paa stor Dybde. Vi laae i Stille 20 Mile öst for Trincomalé. Den physiske Journal melder herom som fölger:

Den 9de October Kl. 2½ Eftermiddag, paa 8° 3' Nordbrede, 83° 52' Længde öst for Greenwich foretoges et Forsög med at finde Vandets Temperatur paa stor Dybde.

Der blev nedfiredt 1000 Favne Line med Index-Thermometer Nr. 1 i Hylster Nr. 2 og 2 Ballastjern, af 100 Pds Vægt hvert, neiede paa denne Længde, men da Corvetten under Forsøget drev, kom Linen til at vise i en skjöns Retning, omtrent i 55° Vinkel med den lodrette Linie, saa det neppe, naar der tages Hensyn til Linens Viisning under Vandet, kan antages, at Thermometret er kommet dybere end 700 Favne.

Nedfiringen medtog 15' og Thermometret forblev 9' 40'' i Dybden; til Ophalingen brugtes 1 Time $5\frac{1}{2}'$ hvoraf 10' medgik til Ophold for at faae Hellingerne gennem Blokkene:

Förend Thermometret blev
indsat i Hylsteret viste max. 31° , min. $31\frac{1}{4}^{\circ}$

Efter Ophalingen viste Index-
dexterne — 31° , — 7°

Qviksölvcolonnerne stode
paa — 28° , — $28\frac{1}{2}^{\circ}$

Vandets Temperatur i
Overfladen var — $28\frac{1}{2}^{\circ}$

Luftens Temperatur paa
Psychrometer Nr. 6 var . . . 30° , 7.

Index-Thermometret blev omhyggeligt sammenlignet med Psychometret inden Forsøget, og afgav ovenstaaende Resultat.

Söndagen den 12te Octbr. Kl. 9 Formiddag fik vi Lodskud af Coromandelkysten paa 80 Favne Vand. Havet havde antaget en smudsig, graagrön Farve. Jeg havde da den fuldkomneste Ret til at lyköske mig selv til de ypperlige Chronometre, jeg var forsynet med, og til den Maade, hvorpaa de bleve betjente og benyttede, idet vort Lodskud svarede saa at sige paa Secunder. Kort efter fik vi Sigte af Nagore Pagode, og efter endt Gudstjeneste, under hvilken vi med rörtc Hjerter takkede Forsynet for den vel overstandne Reise, löb vi Kl. 1 Eftermiddag ind og ankrede paa Tranquebars

Rhed paa 8 Favne Vand. Regnen forfulgte os til det sidste Öieblik. Det skyllede saaledes ned altsom vi löb ind imod Landet, at der gik en rum Tid hen, i hvilken jeg aldeles Intet kunde see, ligesom det blæste saa haardt i Bygerne, at jeg maatte tage to Reb i Mersseilene. Med Undtagelse af Nagore Pagode saae jeg intet af dette flade Land, som kunde veilede mig. En Peiling af nogle Skibe, som jeg antog laae ved Tranquebar, og som jeg i en Klaring var saa heldig at faae Öie paa, men frem for alt mine ypperlige Observationer og saa Loddet, som man paa hele denne Kyst trygt kan stole paa, men heller aldrig maa glemme at bruge stadigt, bragte mig sikkert til Ankers ved denne gamle danske Colonie. Til min ligesaa store Forundring som Glæde saae jeg det danske Flag veie paa Fortet og saluterede det strax med 15 Skud.

Under Indseilingen mod Kysten havde jeg ikke uden Ængstelse seet en heel Deel af de saakaldte Catimarans ligge i Farvandet, og da Regnen strömmede ned og forhindrede os i at see en halv Skibslængde fra Skibet, var jeg meget bekymret for at seile nogle af disse Baade ned. Dette slap vi dog lykkeligviis for, og neppe var Ankeret i Bund, för vi vare omringede af en sex, otte Stykker af dem. Jeg kaldte dem Baade, og det er vel ogsaa det de nærmest maa henregnes til, ihvorvel det er saare langt fra at de have andet tilfælles med en Baad, end netop at de flyde paa Vandet og Mennesker flyde paa dem. Tre til fem ved begge Ender noget opad böiede Tömmer, hvoraf det midterste ligger lidt dybere end de yderste, ere syede og surrede sammen med Kair (Cocustraade), og herpaa sidde eller staae 5 à 6 nøgne Væsner, hver forsynet med en Pagai eller kortskaftet Skovl, hvormed de bevæge dem frem og tilbage. Vandet löber over dem og under dem, de falde i Vandet og krybe op igjen, alt dette gaaer for sig mange Gange om Dagen, det er dem ganske ligegyldigt, de staae op, de sidde ned, de fiske, de synge, de seile i Land igjen — nem Brændingen, altsammen med den allerstørste Lethed.

Ud af et saadant Fartöi steg en gammel nøgen Hindu og var den förste Indianer, der betraadte Galatheas Dæk.

Han klavrede med en Abes Hurtighed op ad Falderebet, hvilket undrede os saa meget mere, som han forekom os i høi Grad mager og affældig. Saasnart han kom ind paa Dækket, kastede han sig gjentagne Gange paa det ene Knæ og gjorde sin Salam, der bestod i en dyb Forböining med begge Hænder korslagte paa Panden. Vandet drev ned af ham, som af en vaad Puddelhund. Han blev fört hen til mig, bukkede sin Pande ned til min Taaspids, lagde Haanden först paa sit Hoved saa paa min Fod og udbröd i en Lykönskings-Adresse, overleverende mig tillige en Bog, som til min store Forundring var tör. Den havde han gjemt paa det eneste törre Sted i hans Skib og paa ham selv: det var i hans Turban, som han havde taget af for at faae Bogen frem. Thi min förste Besöger var en Embedsmand: det var Havnemesterens Math, som bad mig om at skrive Skibets og mit eget Navn i hans Bog. Hans Turban, som han nu havde löst op, kastede han snart som et Draperie skjöns over Brystet og den ene Skulder, og bandt det snart som et Gevandt om Lænderne. Stedse i Bevægelse, gjorde han vedvarende Complimenter til Officerer og Naturforskere, men gav tillige ved meget tydelige Gebærder Tegn til, at et lille Maaltid vilde være ham meget velkomment.

Kort efter fik vi Besög fra Land af nogle af de danske Embedsmænd. De bragte os Breve fra Hjemmet, og Kl. 3 Eftermiddag gik jeg i Land med disse Herrer, thi i egne Baade maa man ikke tænke paa at vove sig igjennem Brændingen. Deres Baad var en saakaldet Selling, en stor dyb Pram, men som er syet sammen ligesom Catimaranen, og fölgelig saa elastisk, at den giver efter for Brændingens voldsomme Anslag. En saadan Selling roes af 10 à 12 Mand, en Trettende staaer op agter og styrer med en Aare, der ligesom de andres bestaaer af et langt tyndt Skaft med en flad, cirkelrund Brikke paa Enden; der holdes Aaretag ved Hjælp af en vis Opsang, der har noget monotont, melancholsk men dog ikke ubehageligt for Öret. Naar man nærmer sig Brændingen, fordoble de Aaretagenes Hurtighed, og altsaa

ogsaa Sangens, og nu ligne de allesammen — i det mindste for den nyankomne Europæer — saavel ved deres Bevægelser, som ved deres Sang og Arbeide, meget mere en Samling gale Folk, end Mennesker, der udføre et bestemt Arbeide i en bestemt Hensigt. Men saavel Arbeide som Hensigt lykkes fortræffeligt. Faa Öieblikke efter at de have begyndt deres hurtige Opsang er man i Brændingen og bæres i et Nu oppe paa det tørre Land.

VI.

Coromandel-Kysten.

(Fra den 12te Octbr. til den 5te Novbr. 1845).

Det er et for Sömanden höist velgjörende Syn, naar han efter en lang Overfart faaer Land i Sigte. Kysten maa være smuk eller styg, höi eller lav, vinke venligt med lysegrønne Palmer og dunkle Lövtræer, eller hæve sig brat af Havet med vældige Bjerge, det förste Indtryk er eens allevegne, det er Fölelsen af at være i Nærheden af Land, af om faa Öieblikke at have naaet sit Maal, at være istand til at sætte Foden paa det Element, der dog er hans rette Hjemstavn, at kunne forlade det Fængsel, der i saa mange lange Dage har indesluttet ham, og hvorfra hans Undvigelse vilde være straffet med den bratte Död, det er denne Fölelse som bemestrer sig hans hele Væsen, og bringer ham til at hilse den goldeste Strand med Glædesudbrud og at betragte selv den öde Sandkyst med Interesse.

Det var altsaa intet Under, at der var Jubel og Glæde ombord i Galathea, da vi efter 77 Dages Seilads, paa hvilke Martin Vaz's nøgne Klippe havde været det eneste Hvilepunkt for Öiet, og Albatrosser og Caps-Duer vor eneste Afvexling i selskabelig Omgang, lode Ankeret falde ved den grønne Coromandelkyst, lige ud for det venlige lille Tranquebar. Men da vi nu tillige fik Öie paa det fjerne Dansborg-Fort, der i Frastand ikke syntes os uligt en af vore Landsbykirker i Hjemmet, da vi saae det danske Flag endnu veie fra det, som det havde gjort i over 200 Aar, og vi bleve jublade imöde med hjertelig Velkomsthilsen af vore

Landsmænd, der bragte os Breve fra Fædrelandet, da blev Glæden almindelig over hele Skibet, og, som det altid gaaer, med samme Minut var enhver Mindelse om Reisens overstandne Besværligheder aldeles forsvunden.

Jeg blev hilset med Salut fra Fortet, som jeg satte Fod paa Land, og hele Byens sorte Befolkning var strømmet ned til Stranden, for at see deres nye Gjæster. De Gamle, som mindedes fordums Dage, da store Skibe under det røde Flag med det hvide Kors besøgte deres Kyster; de Unge, som vare opvoxede under dets fredelige Beskyttelse, kort Alle kappedes om at vise os Venlighed, og syngende og dandsende tumlede Gamle og Unge, Rige og Fattige, Paaklædte og Nøgne, Brune og Sorte sig om os, alt som vi gik op paa Landet. Palankiner stode i Beredskab, men jeg trøstede mig ikke ind i disse for mig altid fæle Kasser, men gik den korte Vei til Fods. Min Ledsager, der var barnfødt i Indien, lod sig derimod denne Transportmaade bedre gefalde. Omgivet af DHrr. Embedsmænd, som havde modtaget mig paa Stranden, omringet af den hele Befolkning, gik jeg nu den korte Vei forbi Fortet op til Gouvernementsboligen, hvor Gouverneuren, Etatsraad Hansen, modtog mig med den hjerteligste Gjæstfrihed.

Den franske Jordomseiler Laplace siger, at da han første Gang saae Tranquebar, idet han en maaneklar Aften kom i Land og gik op i Byen, maatte han tænke paa Pompeii Ruiner. Uagtet jeg aldrig har seet disse berømte Oldtids Mindesmærker, kan jeg godt tænke mig, at denne Bemærkning har noget træffende. Man seer her virkelig pragtfulde Bygninger, opførte i en vis antik Stil, med herlige Söilerækker, staaende i snorlige Gader; men de lukkede Skodder og Døre vidne om, at de ere ubeboede, og Græsset, som groer frodigt paa Plads og Gade, viser altfor tydeligt, at kun liden Færdsel opliver den lille By. Dog gjælder dette mest om den europæiske Deel af Staden. Tæt op til den, bag Gouvernementshuset, ligger den saakaldte „sorte By“, hvor de Indfødte have deres Boliger, og her er Liv og Muuterhed nok, især mod Aften, naar Køligheden indtræder. Her boe Hinduerne i deres lave Hytter. Mange

af disse ere kun byggede af Bambusstokke, Væggene ere Matter, Taget Palmeblade og Jorden danner Gulvet, hvor allerhöist en Matte tjener til Hvilested for de fattige Beboere. Men i dette lykkelige Climat tænkes aldrig paa Kulden, sjelden paa Regnen, thi ihvorvel denne ofte styrter ned i Strömme, glider den af paa Hinduens olieagtige Skind, og hans faa Klædningsstykker törres hurtigt i den brændende Sol, som han veed, med Vished, vil aflöse Regnen.

Sædvanlig have Hytterne et fremspringende Tag, støttet paa sin Yderkant paa Træ- eller Steenpiller, med en halv Muur imellem, der tjener til Disk for de Varer, som sælges fra Huset; thi fast ethvert Huus er en Boutik, hvor der sælges allehaande Levnetsmidler, Sukkergodt, Kurvearbeide, Matter o. a. m.

I denne Veranda opholde Beboerne sig, de sidde paa Matter med korslagte Been, tygge Betel, ryge Cigarer eller Huka*) og holde Pasiar med Naboer og andre Besögende, som indfinde sig udenfor Disken. Naar det mørknes tændes en Mængde smaae Blus af Cocusolie-Lamper, af og til et lille Baal midt i Gaden, hvor alt Slags Affald

*) Hukaen er langt mere udbredt hos Hinduerne end Tobakspiben hos noget europæisk Folk; Prinds og Stodder, Mandfolk og Fruentimmer, Ung og Gammel tage Deel i Nydelsen af den saakaldte Godauck (en Sammensætning af Rosenblade, Sukker-Candis, Opium og törrede Urter med lidt eller ingen Tobak imellem) der stoppes i Hukaen, og da den alene ikke vilde kunne brænde, dækkes til med en Kugle af Kulstöv og Riismeel, som mantænder og lægger ovenpaa. Paa den Fattiges Huka er Hovedet af simpelt Pottemagerleer, og Vandbeholderen en udhulet Cocosnød med et Hul paa hver Side, det ene for Röret som bærer Pibhovedet, det andet for det Trærör, man sætter til Munden og hvorigjennem man opsuger den i Vandet afkjölede Rög. Den Rige holder en egen Tjener blot til at passe sin Huka, som meget ofte er overordentlig kostbar og udstyret med en stor Overdaadighed; Mundspidsen og Pibhovedet ere af massivt Sölv, det lange, elastiske Rör mange Gange snoet for at gjøre Afkjölingen saa meget stærkere, Vandbeholderen er en pragtfuld Glas-klokke, og paa Gulvet, som Hukaen staaer paa, er bredt et pragtfuldt Leopard- eller Tigerskind.

tilintetgjøres under høie Raab og Glædesskrig af de om-
 tumlende nøgne Börneflokke. Og nu forøges Larmen ved
 den stöiende, höist uharmoniske Musik af Trommer, (Tam-
 tam) Piber, Skalmcier, Sækkepiber, Bækkener og andre
 navnlöse, klapprende Instrumeuter, som man overalt hörer,
 ledsaget af den meet umelodiske, snövlende Sang. Denne
 totale Mangel paa Begreb om Harmoni og Melodi, möder
 man overalt, hvor man har med andre Folkeslag at gjøre
 end netop Europæere eller deres Descendenter. Talent for
 Musik, Öre for Harmoni, troer jeg, at Naturen har nægtet
 de orientalske Folkeslag. Jeg har i det mindste paa denne
 hele Reise, blandt alle de forskjellige Folkefærd, jeg har
 tumlet mig imellem, ingensinde hørt Noget, der kunde
 omstöde denne Overbeviisning hos mig. Jeg vil oftere faae
 Leilighed til at omtale denne Besynderlighed. Her skal jeg
 blot tilföie, at de orientalske Folkeslag ikke dele denne
 Anskuelse. Jeg har ved given Leilighed, saavel i Calcutta
 som andre Steder i Indien, efter at man paa det aller-
 grueligste havde tracteret mig med Sang, Musik og Dands,
 hørt iövrigt veloplyste Mænd, som i enhver Henseende ellers
 begreb og deeltog i den hos dem herskende Civilisations
 Goder og Nydelser, med fuld Alvor erklære, at de i Et og
 Alt maatte erkjende Europæernes Overlegenhed, men hvad
 Musiken angik, da stod vi dog langt tilbage!

Hinduerne skulle iövrigt virkelig kjende en ædlere og
 höiere end denne öredövende Markskrigermusik. Efter Capt.
 Willards „treatise on the music of Hindostan“, Calcutta
 1834, skal der i Sanskrit findes flere grundige Afhandlinger
 om Musikens syv Grundtoner og Mellemtonerne (Hinduerne
 underafdele, ligesom de gamle Grækere, de halve Toner
 igjen i Qvarttoner), om Melodien og om Takten. De hin-
 dustanske Instrumenter ere ikke regulerede efter nogen
 bestemt Skala, og det er derfor ligegyldigt, hvilken Node
 der betegnes med hvilket som helst Bogstav. Takten omfat-
 ter ofte syv eller et andet ulige Antal Noder, og udföres,
 efter Capt. Willard, med stor Færdighed; han sammenstiller
 den med de gamle Grækernes Rythmus, men siger, at den

har 4—5 forskjellige Charakterer. Harmonien er ukjendt, og de ægte hindustanske Melodier ere korte (ofte kun een Strophe, ja undertiden en eneste Taktstreg) men forlænges ved Gjentagelser og Variationer. Hinduernes musikalske Instrumenter have alle den radicale Feil, at de ikke tillade nogen Transposition af Nøglen. Af Sangcompositioner nævner Forfatteren en Snees Stykker, deriblandt Heltesange, de erotiske (hvori Qvinden gjerne frier til Manden), de blide qvindelige, de som beskrive Krischna's Eventyr i Vridj's Lystskove, endelig, som en modernere Art, de, mærkelig nok, netop siden Muhamedanernes Invasion opkomne Drikkesange.

Mine Forretninger i Tranquebar vare meget snart afgjorte. Overleveringen af Etablissementet til den engelske Regjering havde ikke den mindste Vanskelighed, Alting var i den fuldkomneste Orden, men den kunde ikke gaae for sig, för Ordre desangaaende vare indløbne fra Gouvernementet i Madras.

Mine Instructioner böde mig snarest muligt at naae Calcutta, for at kunne paadrive Forberedelserne til den nicobariske Expedition. Monsonskiftet kunde hver Dag ventes, og da jeg nu tillige, som för er meldt, var temmelig tilkort paa Provisioner af Bröd, maatte jeg, sandelig meget mod mit Önske, gjøre Opholdet her saa kort som muligt. Jeg bestemte min Afreise til Onsdagen den 15de October. En stor Deel af denne saa knapt afmaalte Tid, maatte jeg afgive til Conferencer med Gouverneur Hansen, angaaende de forestaaende nicobariske Anliggender, dels krævede Convenientsvisiter og de selskabelige Forhold, som den indiske Gjæstfrihed i saa fuldt Maal udviklede for os, ogsaa deres Tid. Der blev derfor saare lidet tilhage for mig til at gjøre mig bekjendt med Tranquebar og dets Territorium, ihvorvel det er saa lidet, at det med temmelig Lethed gennemströifes i faa Timer. Det har sin störste Udstrækning langs Kysten fra Nord til Syd, mellem Tanjore og det franske Carical, og er i denne Retning $1\frac{1}{2}$ danske Mile langt; dets störste Brede derimod fra Öst til Vest, fra Tranquebar til Landsbyen Tillali, er ikke mere end 3 Fjer-

dingvei. Foruden Porejar og Tillali har det 11 mindre Landsbyer og nogle Samlinger af Fisker- og Parias-Hytter. Floden Nandalar, en Arm af den for Wischnu's Tilbedere hellige Cavery, løber forbi Tillali og danner her Grændsen mod det engelske Territorium. Inden den løber ud i Havet optager den to mindre Bifloder; den bliver til ingen Tid af Aaret mere end 3—4 Fod dyb, og kun fra Juli til Marts er dens Barre seilbar for smaae Fartöier. Tranquebars halve Areal er Riisland, Jordbunden er i det Hele sandet og saltholdig, enkelte Steder sumpig. Klimaet er sundt, og Heden mildnes ved den friske Söbrise.

En Excursion gjorde jeg i Selskab med Gouverneuren og endeel af mine Officerer, og den gjaldt netop Landsbyen Tillali med sin meget store Pagode, den störste paa det danske Gebeet.

I en lille let Vogn med et luftigt Tag over, et Slags Omnibus for to Personer, kjörte jeg ud af Tranquebar By, trukket gennem Sandet af to hvide Pukkeloxer. Paa Bukken sad en splitternögen, sort Kudsk med en Turban paa Hovedet; bagpaa stod en Pion, hvis röde Turban og röde, med Sölv besatte Skuldergehæng og Vaabenbelte vidnede om, at han var en kongelig Embedsmand, og dannede en smuk Modsætning til hans övrige sneehvide Dragt ligesom det gav hans ranke Skikkelse noget militairisk, der klædte ham övermaade godt. En stor Deel af Selskabet var til Hest; nogle Faa lode sig bære i de medfölgende Palankiner. En saadan Palankin er indrettet paa at optage, foruden den Reisendes Person, tillige nogle af hans nödvendigste Bekvemmeligheder, som Böger, Skyderedskaber, noget Töi o. s. v. Med en Pude skudt ind under Knæhaserne lægger man sig næsten horizontalt udstrakt i den; og nu bæres man afsted i et jevnt Træv under en uafbrudt klynkende Opsang, som man gjenkjender langt borte. Kun engang imellem standser Toget et Öieblik, for at Bærerne kunne skifte om, efter at de ere blevene trætte og ömme paa den ene Skulder; men strax derpaa gaaer det videre i samme Takt og under samme uforanderlige Bevægelse af Arm og Krop, uden hvilken Palankinen snart vilde tabe sin Balance. Bevægelsen

er ikke ubehagelig, men Luften i Palankinen er indesluttet, som Følge af det snevre Rum; og naar man møder en anden Palankin og gennem den halvt tiltrukne Skodde seer den „acclimatiserede“ gustne Europæers enerverede Træk, da gjør det Hele Indtryk af en liggende Hospitalsportechaise.

Naar man kommer ud af Tranquebars Mure, løber Veien gennem en smuk Allee af Hibiskus-, Banian- (en ficus), Jack- (det uægte Brødfrugttræ), Tamarinth- og Mangus-Træer. Veien er sandet som en jydsk Hede, og den plumrede, skidne Flod, „Uppen-Arn“ gennemskjærer Terrainet, som for største Delen bedækkes af halvt under Vand staaende Riismarker; men de rundt om spredte Landsbyer oplive Landskabet, og Bananen, Cocos- og Vifte-Palmen paatrykke det sin ægte tropiske Character.

Veiret var smukt, Luften afkjølet, og Vegetationen oplivet ved de foregaaende Dages Regn. Landet er stærkt befolket, og Indvaanernes Udseende syntes for mig at vidne om Velvære og Tilfredshed. Et Stykke fra Byen gaaer Veien over Floden, dreier Syd i og fører til Landsbyen Porejar, men vi fortsatte Nord for Revieret, og kom saaledes igjennem Territoriet i sin fulde Brede, til vi naaede Tillali, hvor Gouverneuren har en Bungalo. Det har nok i det dansk-ostindiske Compagnies Velmagtsdage været paa-tænkt at have et Landsted bygget ved Tillali, og Pladsen syntes mig vel valgt. Den lille Flod, de mange skyggefulde Træer, der omgive de veldyrkede Marker og danne den saakaldte Gouvernementshave, giver det Hele et smukt Udseende, og ligesom jeg fandt det kjøligere her end noget andet Sted, saaledes kan jeg tænke mig udbredt en Ro i den hele Natur, der vel kan indbyde til landlig Hvile. Men den Dag, vi besøgte det, var sandelig den landlige Ro forsvunden og havde veget Pladsen for Latter, Støi, larmende Tale, Knald af Rifler og Jagtbösser, Klirren med Knive og Gaffer, Glas og Flasker, kort al den Larm, som en Excur-sion, foretaget af en Orlogsmands Officeersbesætning, der til Slutniugen hviler ud ved en god Frokost, fører med sig. Gouverneur Hansen havde ladet de tilbørlige Requisiter

transportere herud, og i den kjölige Bungalo blev Bordet dækket.

Vi morede os imidlertid paa det Bedste i den store Have. Jagtliebhaverne skjöde Duer, Papagöier og andre spraglede Fugle ned fra de omliggende Laurbær- og Palmetrær; og manglede det paa bedre Skud, da sigtede de vel ogsaa i deres Overmod engang imellem paa en stakkels Frö eller Skrubtudse, der dukkede op i den nære Sump. Tre, fire smaae Hindudrenge stode altid parate til, saasnart Jægeren havde ramt den, at paatage sig en Hönsehunderolle og svømme ud efter den, idetsamme den, ved at synke under Vandskorpen, vilde skjule sig for sine Forfølgere.

Senere besøgte vi den store Pagode, der ligger et Stykke fra Gouvernementshaven og er en meget vidtløftig Masse af colossale og solide, men langt fra smagfulde Bygninger. En Muur omgiver det Hele. Mod Öst staaer Indgangen til Templet: et höit, skummelt, pyramideformet Taarn med mange aftagende Aabninger, den ene over den anden. Den fuldkomne Mangel paa Bygningsstil og de utallige i Muren udbugne Forziringer, den ene mere hemmelighedsfuld end den anden, gjøre det til et Billed paa den mørke Overtroe, som boer indenfor disse Mure. I Forgaarden tilhöire kommer man ind i en lang Bygning; dens Vægge fremstille Freskomalerier, Vanskabninger fra Kunstens tidligste Barndom, og foran dem staaer en Række Afguder (med fire til otte Arme, med Elephantsnabler og Fuglenæb o. s. v.), saavel som de phantastiske Dyr: halv Fugl, halv Pattedyr o. dsl., der ved Processionerne bruges til at opstille Guderne paa. Endnu maa jeg omtale det store, murede Badekar, der, om jeg forstod ret, tjener Braminerne til deres Ablutioner, medens den menige Mand lader sig nöie med at gaac ned i Floden, som bader deres venlige Riismarker. I Baggrunden ligger den egentlige Pagode, det Allerhelligste, men man tör ikke komme længere end i Forgaarden. Braminerne holde Vagt ved den indre Helligdom. Herfra tillod man os at betragte det store Gudebillede, der paaklædt i allehaande kostbare Stoffer, behængt med Guld og Flitterstads, og bemalet med de meest baroke

Farver, sad omringet af endeel andre mindre Gudebilleder, alle mere eller mindre pyntede, midt i Helligdommen, hvorfra de dog ved høitidelige Leiligheder blive bragte ud for at kjøre Tour paa Pagodevognene. Disse staae opstillede i deres Skure i Templets Forgaard, og murede Steentrappetrin føre op til dem. Et af disse groteske Kjoretöier er i en fuldkommen og meget stor Model hjemsendt og findes opbevaret i det kongelige ethnographiske Museum; jeg vil derfor ikke opholde mig ved deres Beskrivelse, saa meget mindre, som de Fleste vist af Böger kjende den berömteste af alle Pagodevogne, den mægtige „Rath“ ved Djaggernauthtemplet, under hvis Hjul de Ulykkelige, hvem Hunger, Sygdom og Örkenens Hede endnu ikke have fortæret paa den lange Pilegrimsfart, kaste sig som troende Martyrer for at knuses til Afgudens Ære paa hans store aarlige Fest. Denne Vogn er en Platform, 43 Fod høi og 35 Fod i Kvadrat; den hviler paa 16 Hjul og hvert af disse er $6\frac{1}{2}$ Fod i Diameter; en uoverskuelig Menneskemasse er tre Dage om at trække den en Vei af mindre end en halv Miil. Naar man tænker sig, hvorledes Tusender af Mænd, Qvinder og Börn spændes i Touge for denne Vogn, hvorledes den vanvittige Mængdes Skrig og den frygtelige Pagodemusik overdöver det fjernt brölende Hav og de af heftige Regnskyl afbrudte Tordenbrag, hvorledes Afguden paa sin Throne trækkes gjennem det brændende Sand hen over de mange Liig, der falde som Troens Offre, da er det Hele et saa uhyggeligt Billede, at man med Gysen vender Öinene bort derfra.

Det er en hos de indiske Folkefærd fra deres Forfædre nedarvet, ved deres Religion befalet Skik, altid at modtage deres Gjæster med en Foræring. I fordums Dage har dette vel været Frugter, Riis, Palmeviin, maaskee endog mere eller mindre kostbare Stoffer eller sligt, nu i vore oplyste Tider indskrænke de sig til det mindst mulige. Men en Foræring skal man have, og man bliver derfor strax ved sin Ankomst under en Tamulers Tag modtaget med en Limon, stundom ledsaget af en Jasminbouquet, som man vel maa vogte sig for at bortkaste, da det vilde blive

meget ilde optaget. Jeg vandrede derfor bort fra Tillalis Pagode med Lommen fuld af Limoner og Knaphullet besat med Jasminer. Men det skulde ikke blive derved. Neppe havde vi fuldendt vort velmagende Frokostmaaltid, før Bungaloen omringedes af Byens Indvåanere, og en Skare Bajaderer traadte ind. Man behængte mig med Jasminkrandse, og hver af os fik den uundgaaelige Limon. Strax efter begyndte Dandsen, accompaneret af blæsende Instrumenter, Strængeleg, Tromme og Sang. Dette Skuespil, der for den ny Ankomne i første Öieblik kan være nyt og derfor interessant, men i næste nødvendig maa blive modbydeligt og kjedsommeligt, er ofte nok beskrevet, jeg skal derfor ikke trætte mine Læsere med en lang Fortælling om deres eensformige, tildeels lascive Bevægelser, der stundom, naar de hertil opfordres, arter ud til den alleruteerligste Gemeenhed. Deres Haar er gennemflettet med stærkt lugtende Blomster, og Guld- og Sölvringe sees ikke alene paa deres Fingre og Ören, men om Haandled, Ankler, Tæer og altid i Næsen, hvor de med det i dem hængende Flitter kun tjene til endnu mere at defigurere deres stygge Ansigter. Skuldre og Arme ere ubedækkede, og en smal Strimmel af det nøgne Legeme sees mellem Spenceren og det om Hofterne kastede Gevandt, hvori de forresten ere tæt indhyllede lige ned til Födderne. De blive under deres saakaldte Dands staaende paa een Plet, eller bevæge sig i det Höieste i en meget lille Kreds ved efterhaanden at vrikke og skuppe sig frem paa de udadvendte Hæle; de fordreie Öinene frygteligt vildt, strække Arme og Fingre krampagtigt ud og böie undertiden Legemet bagover med en ualmindelig Smidighed. Det Hele er ligesaa uhyggeligt som uskjönt at see paa. Disse stakkels Væsner have hjemme ved Pagoderne og blive opdragne af Braminerne, deels for at tjene dem selv til Friller, deels for at skaffe Pagoden en Indtægt ved deres Dands og övrige lidet hæderlige Haandtering, i hvilken de selv ere uvidende nok til ikke at see andet end en religiös Ritus. Bajadererne vælges i Reglen af en bestemt til Gudinden Kali helliget Kaste, men ogsaa de fornemste Forældre skjænke undertiden i

Prövelsens Stund et tre- fire Aars Barn til Afguden, som et Sonoffer for hans Vrede. Bajaderernes Börn opdrages til samme Haandværk, Pigerne til Dandserinder og Tempelskjöger, Drengene til Musikanter eller til at spille Mandfolkerollerne i de religiöse Skuespil.

Varmen havde imidlertid indfundet sig, og jeg foretrak en Palankin til Hjemtouren. Jeg blev saaledes baaret af 6 Mand, med omtrent 5 Miles Fart, först fra Tillali til Byen Porejar og senere ind til Tranquebar.

Porejar er den störste Landsby paa det danske Territorium. Medens Byen Tranquebar kun tæller 2000, har Porejar 5200 Indvaanere, hvoriblandt endeel christne Indföde. Der findes en Bazar og en Moskee, som er temmelig betydelig. Bazaren var stærkt besøgt og havde en Mængde ret vel forsynede Boder. Her saae vi ogsaa for første Gang det i Landet brugelige Brændsel: Kogjödning blandet med Riisskaller, der klattes op ad Huses Mure. Gouverneurens egentlige Landsted ligger her. Det er temmelig stort og har, som alle indiske Huse, store, luftige Værelser, omgivne af Verandaer. Det ligger midt i en stor, smuk Have, men denne er atter omgivet af en höi Muur, som vel aflukker disse Enemærker for Uvedkommendes Besög, men ikke hindrer, at Varme og Dunster fra den rundt om liggende By gjøre Luften derinde trykkende; det var idetmindste det Indtryk, jeg fik af mit faa Timers Ophold her, der rigtignok netop faldt paa den hedeste Tid af Dagen. Haven forekom mig vel vedligeholdt og smilede os imöde med lövrige og skyggefulde Træer, herlige Palmer og yndige Blomster. I et Indelukke var et Slags Dyrehave, hvor nogle Hjorte og Hinder sprang omkring som en Levning af fordums Grandezza. Da jeg havde endeel at skrive, forlod jeg mit muntre Selskab her og lod mig bære til Byen. Jeg maatte beundre mine Bæreres Utrættelighed, der under den brændende Sol bare mig ufortrödent med deres jevne, stadige Skridt og bragte mig i meget kort Tid i god Behold ind til Gouvernementshuset.

Medens vi om Middagen sadde tilbords hos Gouverneuren, bleve vi forstyrrede ved et ubændigt Spektakel

udenfor. Det var en Procession. Jeg ilede ud paa Balconen saa meget ivrigere, som jeg den foregaaende Nat havde forsömt en saadan Fest, da jeg var sovet væk fra et Optog, der havde fundet Sted ved Fakkelskin og skulde have taget sig meget godt ud. Jeg maatte nu lade mig nöie med at see Stadsen ved Solbelysning. Aarsagen til Processionen var, at en rig Babu bragte sin förstefödde Sön til Moskeen for at lade ham klippe. Dette skeer gjerne i Barnets tredie, fjerde Aar. Indtil da tillades det deres Haar at voxe, som Naturen byder. Da Manden var rig, skeete det Hele med stor Pragt. Barnet sad paa en Triumphvogn med en Baldaquin over, Alt udziret med Flitterstads, brogede Töier og Blomster. En stærkt udpyntet broget Poney blev fört foran, Vognen blev trukken af Mennesker. Faner og Blomster bares foran paa lange Stænger, og den evige, diaboliske, uharmoniske Musik hvinede gennem Luften, overdövende Mængdens Sang og Jubel. Udenfor Gouvernementshuset gjordes Holdt, Barnet blev bragt ind og viste sit lille skaldede Hoved, med en eneste lille Dusk ravnsorte Haar oppe paa Issen. Jeg maatte tage det paa Armen og gav det min bedste Velsignelse. Den lille Fyr smilede nok saa fornöiet til sin Pynt og syntes særdeles glad over al den Tummel, der omgav ham. Derpaa gik Toget videre, og Faderen forlod os, takkende os Alle paa det venligste for den Ære, der var vederfareet ham.

Gouverneuren havde den Artighed at foranstalte et Bal i Gouvernementshuset for os. Alle Byens Honorationes med deres Damer vare indbudne, og min Musik kom i Land. Stort var Selskabet ikke, men Munterhed og Glæde herskede, og der blev dandset til langt ud paa Natten. En ganske morsom Concurrence opstod imellem Tranquebars privilegerede Orchester, bestaaende af en Violin og en Tambourin, og Galatheas Musik. Vi havde saaledes to Orchestre, som uopholdelig löste hinanden af, og især var det de indfödde Musici, som, da de mærkede, at de ikke kunde vinde Prisen i Harmoni, idetmindste ved Udholdenhed vilde tage Luven fra deres europæiske Medbeilere, hvis Lunger

naturligviis ikke kunde strække til saalænge som de Andres Arme og Fingre.

Træt af Dagens mangehaande Gjerninger, tillod jeg mig strax efter Soupeen at trække mig tilbage, og nød ved en Promenade paa det flade Tag af Gouvernementshuset i stille Ro en af Ostindiens deilige Nætter med deres maane- og stjerneklare Himmel. Kun af og til afbrödes Naturens höitidelige Stilhed af den fra Dandsesalen fjernt larmende Musik. Men stedse hörde jeg Brændingens dumpe Lyd paa den nedenfor liggende Kyst, hvor Verdensoceanets evigt vandrende Bølger forgjæves udöve deres Harme paa den indiske Halvöes flakke Strand, der med sit hvide Sand og sin fraadende Bølgebraad tegnede sig i den klare Maanebelysning, som en eneste Lysstribe med Myriader af phosphoriske Gnister.

Der var i Tranquebar gjort en temmelig betydelig Indsamling for det ethnographiske Museum i Kjöbenhavn, ifölge de desangaaende gjorte Bestillinger. Det hele Udbytte blev mig foreviist, og jeg vidste intet bedre Middel til at opfylde det mig i denne Retning betroede Hverv, end at overlade den Embedsmand, der allerede havde viist saa megen Skjönsomhed og Dygtighed ved de gjorte Samlinger, en Sum af den mig til dette Öiemed betroede Capital, for at han kunde endydermere föröge Samlingen, opgivende ham blot de Anviisninger, jeg havde erholdt fra Hjemmet desangaaende. Til slige Indsamlinger er det ikke nok at have Penge og god Villie, man maa foruden den nödvendige Kundskab til Faget og Localkjendskab til, hvor man skal henvende sig, desuden have Tid til at gjöre Efterforskninger og Bestillinger. Ved denne Forholdsregel, som jeg paa den övrige Deel af Reisen, hvor Omstændighederne have tilladt det, stedse har fulgt, er det alene lykkedes mig at udbringe et nogenlunde tilfredsstillende Resultat af den mig til ethnographiske Samlinger betroede Sum.

Onsdagen den 15de October om Formiddagen, gik jeg ombord med sand Bedrövelse over ikke at turde give nogle Dage mere til et Ophold ved dette venlige, gjæstfrie Sted.

Om Morgen saae jeg endnu paa Fælleden udenfor

Fortet en Revue blive afholdt over de 70 à 80 Sipois, der for Tiden udgjorde den hele tranquebarske Troppestyrke; de commanderedes paa dansk og vare europæisk uniformerede, kun Skoene vare hindustanske, eller rettere, det var ikke Skoe, men Sandaler eller Töfler, som gave de gode Folk en noget besværlig Marsch.

Om Middagen modtog jeg et Besög af Gouverneur Hansen og Stedets övrige Embedsmænd, som jeg beværtede efter bedste Evne. Gouverneuren blev fra Corvettén saluteret med 11 Skud og gik fraborde Kl. 5 Eftermiddag. Kort efter lettede vi og stode Cours Nord efter.

Hvad der under mit korte Ophold i Tranquebar, i höi Grad interesserede mig, var den almindelige Sorg, som herskede blandt Befolkningen af det lille Territorium over ikke længere at skulle være underlagt dansk Overherredømme. Grunden til denne Stemning kunde ikke være det materielle Tab, de ved denne Skiften af Herrer ventede at lide; thi om ogsaa Byen Tranquebar, der nu var Regjeringens Sæde, herefter kun vilde blive Bolig for en enkelt, mere underordnet engelsk Embedsmand, saa vilde derimod Districtet i Fremtiden vinde betydeligt ved at faae fri Af sætning af alle sine Varer. Under de Danske havde derimod Colonien, der knap var en Qvadratmiil stor, fuldkommen manglet Opland for sine Producter, efterat Englænderne havde lagt en Grændsetold paa al Ind- og Udförsel undtagen Korn, som paa mange Artikler löb op til 16 Pct., og den industrielle Virksomhed var derfor i den senere Tid indskrænket til Forfærdigelsen af nogle grove Töier, couleurt Bomuldsloppetörklæder, Kokusolie, noget Sæbe og nogle faa Huder. Hvad endelig Folkets Beskatning angik, da havde den engelske Regjering ved Kjöbet forpligtet sig til, ikke at ville paalægge det nye eller större Skatter. Det som derfor ved denne Leilighed bedrövede Indvaanerne, var vistnok kun Fölelsen af at skulle lösrives fra et Overherredømme, under hvilket de altid havde nydt en menneskekjærlig Behandling, som ved Friskoler havde ladet dem blive Oplysning og Underviisning tildeel, og med retfærdig Haand uddeelt Lov og Ret imellem dem. Man maa efter Hinduerens

Eiendommelighed og fanatiske Tro ikke vente, at han skal nöiere knytte sig til det europæiske Folk, som hersker over ham; alligevel var det mere Tilfældet her end i nogen af de engelske Besiddelser, og som Exempel derpaa vil jeg nævne det ikke ringe Kjendskab til det danske Sprog, som i det mindste i Byen Tranquebar det större Fleertal af Hinduerne havde tilegnet sig. Dette bör vel hovedsagelig tilskrives det forholdsviis store Antal Embedsmænd, saavel militaire som civile, der, især i ældre Tider, udgjorde denne lille Colonies Regjeringsmaskine. Mindre tör man antage, at de protestantiske Missionairer have Andeel heri, da disse, paa faa Individier nær, stedse have været tyske. Det var i Aaret 1706, at Kongen af Danmark hidsendte den förste protestantiske Mission. Dens Virksomhed til Christendommens Udbredelse kan imidlertid efter mit Skjön ikke kaldes heldig.

Ved Folketællingen 1835 fandtes blandt Coloniens 22,950 Indfödde ikkun 1000—1200*) lutherske Christne, samt 500 Romersk-Catholske. Af disse skulle de Fleste höre til de fattigste Klasser. Dette er Udbyttet af 150 Aars Bestræbelser, af saamange udmærkede Mænds Arbeide.

Siden 1843 har ingen dansk Missionair opholdt sig i Tranquebar. Kun en Skolelærer og to indfödde Hjælperlærere, oplærte i Danmark, bestyrede under vort Ophold de Ziegenbalgske Missionsskoler. Nogle andre Catecheter og indfödde Lærere og Lærerinder vare adspredte over det övrige Gebeet. Derimod fandt vi tre tyske Missionairer, udsendte af det Dresdner Missions-Selskab, bosatte paa Tranquebars lille Territorium eller i det mindste i den nærmeste Omegn. Den danske Regjering havde ved Salget af Colonierne forbeholdt sig Kirkerne og de övrige til Missionen hörende Bygninger, og disse ere senere ifölge Overeenskomst overdragne til det Dresdner Missions-Selskab. Ogsaa dette Selskabs Udsendinge havde arbeidet under uhel-

*) Ifölge Dansk Missions-Blad af September 1847 skal den lutherske Folkemængde paa Tranquebars Gebeet være endeel större, der nævnes alene 1000 i Tranquebar By og 550 i Porejar, foruden endeel andre, adspredte i de mindre Landsbyer.

dige og vanskelige Forhold i de første Aar af deres Ophold i Ostindien. Men da de modtog en Gave af en rig og from Englænder Collector Stokes i Gualar, der kjøbte den Bärenbrookske Missions Eiendomme i Majaveram tæt ved Tranquebar til dette Öiemed, saa oplivedes deres Mod paany, og de syntes under vort Ophold at love sig god Fremgang. De havde anlagt et Seminarium i Porejar. Hermed maa ikke forstaaes en meer eller mindre storartet Bygning, som dem der prange med Navnet Seminarium herhjemme. Det var en Bambushytte uden mindste ydre Pragt, men det Indvendige, den egentlige Skoleindretning og Underviisning syntes i enhver Henseende at være hensigtssvarende. Tredive Elever, inddeelte i tre Classer, undervistes i Tamulsk, Engelsk (saavel Læsning, som Skrivning) Historie, Geographi, Regning, Sang og Religion; i ældste Classe endvidere i Græsk, for at kunne oversætte det nye Testamente fra Grundsproget, og desuden holdtes her for dem en Art dogmatisk Foredrag, hvilke Missionairen Cordes forsikkrede, at de med forbausende Lethed vidste at sætte sig ind i, men ligesaa hurtig glemte igjen. Disse Börn vare langt fra Alle Christne. En stor Deel vare Börn af Indfødte, som vare ligegyldige med Hensyn til Religionsspørgsmaalet, men blot ønskede deres Börn oplærte.

Ogsaa catholske Missionairer opholdt sig paa Tranquebars Gebeet, men vi saa Intet til dem. Her, som overalt, virker denne Religionsforskjel naturligviis hæmmende paa Christendommens Udbredelse blandt de hedenske Folkeslag, der med Mistro og Forundring see Splid og Uovereensstemmelse at herske mellem Tjenerne og Tilbederne af den samme Guddom.

Da jeg senere vil komme til at omtale saavel Serampore som de nicobarske Öer, troer jeg det passende, paa dette Sted at give en kortfattet Beretning om de forskjellige ostindiske Besiddelser, som i Tidernes Løb have staaet under dansk Höihedsret*).

*) Bengal and Agra Gazetteer 1841, vol II, 415.

I Aaret 1616 oprettedes i Kjöbenhavn et dansk-ost-indisk Handelscompagni, som i Forening med Kongen udrustede den förste danske Flaade, der sendtes til de ost-indiske Farvande. Den naaede Ceilon den 10de Mai 1620, sluttede der en Tractat med Kongen af Candy og grundlagde et Etablissement i Trincomalé, der dog blev opgivet igjen allerede nogle faa Aar efter. — Endnu i November samme Aar underhandlede imidlertid Chefen for Eskadren med Fyrsten af Tanjore, der gav de Danske Eiendomsret over Byen Tranquebar og Handelsret paa Kongeriget Tanjore; en Fornyelse af denne Tractat i 1676 med Egosi Raja, Stifteren af det endnu herskende maharattiske Dynasti havde en aarlig Tribut til Fyrsten af Tanjore til Fölge, som vedblev indtil de seneste Tider, skjönt de Danmark ifölge Tractaten tilstaaede Toldprivilegier for længe siden ere bortfaldne. I Aarene 1624 — 1636 udvidedes den danske Handel til Surat, Bengalen, Java og Borneo, og Factorier oprettedes i Masulipatam, Surat, Balasore og paa Java; men i 1643 hævedes det förste dansk-ostindiske Compagni efterat være ödelagt ved Krige i Europa; Handelen ophörte ganske, og Danmark mistede Alt igjen undtagen Tranquebar, som man endnu var i Besiddelse af da det andet Compagni stiftedes i 1670. Det ved Hooghlyfloden liggende Danna-marnagore, et Factori med to Landsbyer, som gik tabt igjen 1728, blev nu kjøbt, og Handelen fornyedes ikke blot paa Coromandelkysten og Bengalen, men udstraktes endog til China. Dog nye Uheld bevirkede i 1729 atter Oplösningen af Compagniet, og fra nu af blev al Handel fört paa privat Regning, indtil det tredie Compagni grundlagdes i Kjöbenhavn 1732. Dettets Skjæbne har været meget foranderlig; Colonierne overdrog det, da det ikkun havde haft commercielle Öiemed, i 1777 til Kongen af Danmark, og Handelen blev fra 1772 deelviis frigivet. I de paafölgende 30 Aar havde denne sin meest blomstrende Tid; men efter 1807 besatte Englænderne vore Colonier og toge de fleste af vore Skibe, og skjönt hine tilbagegaves efter Freden 1815, vaagnede vor Handel paa Ostindien aldrig til

noget Liv igjen, og Compagniet oplöstes aldeles 1839. Af de to Factorier paa Malabarkysten: Calicut og Travancore, havde vi mistet det første allerede i Krigen med Hyder Aly, det andet i 1808. Factoriet i Patna, der erhvervedes 1773, blev solgt 1828, og det allerede meget tidligere erhvervede Factori i Portonovo forlodes 1830. De eneste Besiddelser, som de Danske saaledes havde tilbage, vare Tranquebar, Serampore (1755 afkjøbt Naboben Aliverdi Khan for 200,000 Rupees), et Stykke Jord i Balasore og de i 1756 for første Gang besatte nicobariske Öer. Siden det 1845 med England afsluttede Kjöb ere disse Öer den sidste Rest af dansk Eiendom i Ostindien.

Det var min Hensigt at standse en Dag ved Pondichery. Tid spildtes ikke herved, thi jeg maatte dog opholde mig ved Madras, til mit der bestilte Bröd var færdigt, og det syntes mig passende at vise Flaget ved det franske Hoved-etablisement i Indien, saa meget mere, som dettes Gouvernement altid havde staaet paa den venskabeligste Fod med det danske Gouvernement i Tranquebar.

Jeg stod derfor lidt ud fra Land, for at undgaae Colorown Skjær, som ligge her i Farvandet inde under Landet, og holdt derefter langs Kysten op, stedse paa 15 à 16 Favne Vand.

Kl. 12 Midnat fik vi Pondichery's Fyr i Sigte, og Kl. 1½ ankrede vi op paa 9 Favne Vand med Fyret i VNV. Ved Dagen fandt jeg mig omtrent 1 Qml. længere til Söes, end jeg önskede, og dog havde vi en Favn mindre Dybde, end Horsburgh angiver for den bedste Ankerplads. Men Tingen er, at Söen stadig skrider ind paa Landet, og har navnlig taget betydeligt bort af Kysten her ved Pondichery. Man sagde mig saaledes, at en heel Gade og et Stykke Land udenfor den havde staaet der, hvor nu den bengalske Bugts vældige Brænding vælter sig ind.

Paa Seiladsen herop havde jeg Leilighed til at sande den Erfaring, som Horsburgh angiver, at Strömmen her

paa Kysten retter sig efter Monsonen og sætter altsaa med den sydvestlige Vind, vi endnu havde godt af, haardt Nord i, langs Kysten op.

Mit Ophold her var kun fra om Morgenens til om Aftenen. Efter at have havt en Officeer i Land for at melde min Ankomst og handle om Salut, og efterat derpaa denne var udvexlet med 21 Skud, gik jeg i Land. Jeg blev modtaget paa Strandbredden af Gouvernements-Adjudanten, en Söofficier, som bragte mig i Gouverneurens Vogn til hans pragtfulde Bolig. Gouverneuren, Mr. Pugeault, Capitaine de vaisseau modtog mig med den gamle franske Artighed og en Sömands og gammel Kammerats Hjertelighed. Efter en god Frokost indquarterede han mig i nogle meget kjölige Værelser, og stillede Huus og Have, Seng og Bad, Tjenestefolk og Heste, Vogne og Palankiner, kort Alt til min Raadighed.

Jeg benyttede mig af al denne Herlighed efter bedste Skjön, og gjorde blandt andet en Spadseretour fulgt af en Palankin gjennem Byen, for dog at faae et Begreb om dens Udseende. Den stærke Varme nödte mig imidlertid til at afstaae fra en saa dristig Tanke, som den at gaae til Fods ved Middagstid i en ostindisk By, og jeg kröb ind i min Palankin, som da bragte mig ad nogle Omveie tilbage til Gouvernementshuset. Mine Læsere ville derfor undskylde, at jeg intet fortæller om, hvad jeg har seet af Pondichery, andet end det almindelige Indtryk, at det er en temmelig vidtlöftig, velbygget og vel anlagt By, med brede Gader og smukke Bygninger, og hvor smukke Haver mellem Bygningerne give en behagelig Afvexling for Öiet. Pondichery er en aldeles aaben Plads uden nogetsomhelst Fort eller befæstet Udenværk. Kun nede ved Stranden ligger et Salutbatteri, hvor det franske Flag veier. 300 Sipoy er, saavidt jeg kunde erfare, den hele militaire Styrke. Öppe fra Fyrtaarnet har man en smuk Udsigt over hele Byen og det omliggende Land saavelsom over den vidtudstrakte Rhed, som da i Grunden ikke er andet end det aabne Hav. Vandet er saa klart, at man tydeligt herfra skjelner Bunden i Havet, og jeg opdagede derved, at Corvetten var kommen

til Ankers paa en ganske lille Sandflade, medens der rundt om denne var sort Mudder og Leerbund.

Efter min Hjemkomst til Gouvernementshuset forsögte jeg at tage den i Indien temmelig almindelige Middagshvile, som jeg ellers i den fölgende Tid benyttede til roligt Arbeide ved Skrivebordet, men som denne Dag paa Grund af den foregaaende som tilkommende Nats Sövnlöshed var bleven mig nödvendig. Men heri blev jeg meget snart forhindret ved en forfærdelig höiröstimet Passiar ude i den store Vestibule, der stötte til mit Værelse, hvor mange Stemmer lode sig höre i adskillige for mig uforstaaelige Dialecter. Jeg gik da ud til dem og fandt Vestibulen opfyldt af omvandrende Boutiker, hvor alle Slags Smaa-Kramvarer, men især Guldsmedarbeide var opstillet for mig, og de indfödde Kjöbmænd, som med flydende Tunger og levende, fast haandgribelige Gebærder vilde lokke mig til at kjöbe deres Varer. Da det meste imidlertid var tyndt og smaglöst, ihvorvel ganske kunstigt forarbeidet, kjöbte jeg ikke mere end höist nödvendigt. Det er egentlig mere Guld- og Sölvtraads Arbeide, Filgaran, kun noget massivt, og paa ingen Maade til at sammenligne med vort Guldsmedearbeide i Europa.

Siden jeg her er kommen til at omtale Pondichery's Fabricata, bör jeg ikke lade ubemærket, at her i de senere Aar er bleven anlagt en Bomulds-Seildugs-Fabrik, hvis Production, jeg har Grund til at antage, fortjener Paaskjönelse. Fabrikeieren sendte mig nogle Pröver deraf ombord. Da de vare smallere end vort kjöbenhavnske Seildug, og der var for lidt til at sye noget Nyt af, kunde vi ikke faae Leilighed til at prøve det tilbörligt, men det saae stærkt og godt ud og vil sikkert være at anbefale for et Skib, der skulde forsyne sig med et nyt Stel Seil, især til at blive paa Station i Indien.

Ved Gouvernementshuset ligger en meget net Have med nogle kjölige Buegange. Her sögte jeg Tilflugt, indtil Middagstiden kaldte mig til Gouverneurens Salon. Jeg fandt her et meget behageligt Selskab af Pondichery's förste Embedsmænd, der kappedes om at vise mig Artighed, og ved deres gjæstfrie Indbydelser og i Sandhed höist fore-

kommiende Venlighed lode mig i høi Grad beklage, at jeg nødtes til at forlade dette Sted saa hurtigt.

Efter en særdeles behagelig Middag og Aften gik jeg ombord. Selskabet fulgte mig til Stranden ved Fakkelskin, Gouverneurens Sellig ventede paa mig, og otte indfødte, nøgne Sluproere bragte mig under den sædvanlige Sang og høie Raab gjennem Brændingen ud til mit Fartöi.

Kl. 10 vare vi under Seil og styrede Cours for Madras. Kysten begynder her at tage en lidt östlig Retning. Vi fulgte den hele Veien paa 12 à 15 Favne Vand. SV-Monsonen herskede endnu, men ganske moderat, med jevnt smukt Veir, skjönt overtrukken Luft. Kl. 5 om Morgenen næste Dag fik vi Sigte af Madras's herlige omdreieude Fyr. Kl. 8 kom jeg til Ankers paa Madras's Rhed, som atter her er den aabne Sö, havde Fyrtaarnet i V t N $\frac{1}{2}$ N, paa $8\frac{1}{2}$ Favn Vand, god Holdebund, omtrent $\frac{1}{2}$ Miil fra den flakke Strandbred, hvis voldsomme Brænding vi kunde höre bröle ud til os, trods al den Larm, som de om Skibet vrimlende Catimaraner med deres nøgne, amphibialske Besætning gjorde omkring os.

Ogsaa her maatte vort Ophold blive kort, ifald vor Reise til Calcutta ikke skulde trækkes for meget i Langdrag, thi Monsonskiftet kunde ventes med hver Dag. Men det Bröd, jeg havde bestilt, maatte tages ombord. Jeg erfarede strax, at det ikke vilde blive klart för Tirsdagen den 21de, saalænge maatte jeg altsaa opholde mig her. Madras, en By, hvis Befolkning, naar man regner den nærmeste Omegn med, anslaaes til 5—600,000 Mennesker, viser sig særdeles imponerende fra Sösidén. Fæstningen St. George, som ligger umiddelbart ud til Stranden, saaledes at den bengalske Bugts Brænding slaaer op mod Fæstningens Glaci, har mange store og med engelsk Luxus vedligeholdte Bygninger. Nord for Fæstningen ligger Fyrtaarnet, derefter den europæiske By med sine store, med Colonner og anden Udziring rigt udstyrede Bygninger; noget nordligere seer man hist og her spredte Grupper af Palmer og Lövtræer, derimellem en stor Mængde meest

uanseelige Bygninger; dette er den saakaldte sorte By, hvor Bazaren er beliggende og hvor den indfødte Befolkning har sin Bolig.

Lader man Kikkerten speide længere op i Landet bag Byen og dens Tilhørende, seer man det rigeste Landskab udfolde sig; uhyre Fællede, der hist og her afgive Holdepladse for de Tusinder af Oxevogne, som daglig søge til Byes, medens andre Dele af dem bruges til Græsning for Køer og Faar eller til Bivouac for et og andet Sipoysregiment; mangfoldige Bygninger, yndige Haver og Parker, gjennemskaarne af rige Vandløb, eller af hvide Striber, der vise sig at være de herlige macadamiserede Kjøreveje; — men Alt er fladt, ingen pittoresk Afvexling bringer Blikket til at standse, for det fjernt i Horizonten stöder paa de høie, blaae Bjerge, som danne den bageste Linie af dette rige Panorama. Forgrunden dannes af det bölgende, stedse bevægelige Hav, og her ligger den store Mængde Skibe, som Handelen har bragt sammen paa denne Forindiens vigtigste Handelsplads, og som ved den store Afvexling i deres Construction og Takelage gjør Billedet i høi Grad værdigt en Malers Pensel. Her vugger den stolte europæiske Tremaster sig, efter den flere tusende Mile lange Reise, magelig i den ostindiske Bølges Favn ved Siden af klodsede Efterligninger af den europæiske Construction i Skikkelse af Barker og Brigger med smagløse Udsiringer, med for høie eller for lave Reisinger, kort med alle Kjendemærker, for Sömandens Öie, paa, at disse Fartöier ere slet udstyrede og slet commanderede, paa, at Kystfarten her staaer et Seculum tilbage for Skibsfartens nuværende Standpunkt, og derfor ogsaa kun tjener til at bringe Varer paa korte Afstande, fra et Punkt til et andet, langs Kysten i den for Reisen gunstige Monson, idet man ikke vover sig over Bugten uden under meget heldige Forhold. Man seer her ligeledes den ægte ceilonske Kystfarer, saa smal, lang og høi, at den nödvendigviis maa have en Udlægger, for at hindre den fra at kæntre. Denne Udlægger bestaaer i to tværskibs udgaaende krumme Stænger, en for og en agter, og en langskibs

liggende ovenpaa dem, der saaledes tjener til Støtte mod at kulseile; den ligger altid ud i læ, og rækker saa langt ud, som det behöves, for at holde Balance efter Fartöiets Höide og Bredde. Ved Siden af disse vanskabte, til al Sötjeneste saa udygtige Fartöier, seer man af og til nydelige smaae Skonnerter, som her i Indien fare under Navn af Clippers, og som i enhver Henseende danne en Mod-sætning til de ovenfor omtalte, idet de i et og alt bære Præget af Oceanets ægtefödde Börn, skabte til at gennemskjære deres Moder-Element med Pilens Fart, og til at modstaae dets Luner og Rasen saalænge og saameget, som Kunsten formaaer at bekæmpe Naturen. Mellem alle disse Skibe, som ligge her, deels mageligt ridende for den slappe, tunge Kjæde, som neppe stivner i haard Kuling, deels voldsomt stödende i deres klodsede af Kair eller af Mannilla-Hamp eller vel og af Straa flettede Touge, naar den bengalske Bugts Bölge, der allerede herude begynder at bryde paa Landgrunden, löber brusende mod Bougen, — imellem alle disse Fartöier, siger jeg, bevæge sig Tusinder af Baade, store og smaae, europæiske og indiske, Sellinger, Pramme, Gigger og Barcasser, Joller og Catimaraner, som befordre det levende Samqvem mellem denne flydende Byes Indvaanere og deres Naboer paa det faste Land. Den städige Færdsel, som jeg var Vidne til paa Madras's Rhed, var mig i höi Grad paafaldende, og bærer i mine Tanker et stort Vidnesbyrd om, hvorledes Menneskenes Interesser trodse de störste Besværligheder. Thi i Sandhed! sjelden eller aldrig fandtes et Punkt mindre skikket af Naturen til at være en Handelsstad end Madras. Her er ingen Havn, ingensomhelst Læ for Skibe; de sex Maaneder af Aaret stormer NO-Monsonen brat lös paa den flakke Strand — en evig Brænding gör Landgangen yderst besværlig, stundom umulig, og sjelden hengaae nogle Aar, uden at voldsomme Orkaner anrette ubodelig Skade, tvinge de seilbare Skibe til Söes og kaste de tilbageblivende uden Redning paa Land, — og dog er Madras den vigtigste Handelsplads paa Coromandelkysten. Men en Udskibningsplads maatte Forindien have, en anden Havn gives ikke;

havde den været der, vilde den forlængst været i de Engelskes Hænder — og derfor concentrerede Handelen sig naturligviis til Gouvernementets Hovedstad.

Madras's Rheds Farlighed er noksom anerkjendt af Stedets Autoriteter. Strax ved Ankomsten paa Rheden faaer ethvert Skib fra Havne-Capitainen tilstillet et Exemplar af Havne-Regulativet, som anmoder om at holde vaagent Öie med Barometret og at vogte paa de Signaler, som gjøres fra Havne-Capitainens Flagstang angaaende forestaaende Fare for at blive liggende ved formodet Uveir. Det er et Factum, som kun er statueret, men ikke forklaret, at Cr-canerne i Bengalske Bugt ikke række synderligt sydligere, end paa Madras's Paralel, og at f. Ex. Tranquebar saa godt som aldrig er blevet hjemsögt af disse ödelæggende Storme.

Det har været paatænkt og vel endog forsögt at bygge en Havn ved Madras, hvor i det mindste Kystfarerne kunde finde Læ, og hvor Ind- og Udslibning samt i det Hele Landgang kunde skee med Lethed, men dette Værk vilde sikkert kræve uhyre Opoffrelser af Penge og Menneskekræfter, uden noget Haab om Sikkerhed for at modstaae Havets voldsomme Paavirkning.

Naar man kommer i Land, bliver man besynderligt overrasket ved at erfare, at den Deel af Byen, som har taget sig saa særdeles imponerende ud fra Söen, og som jeg vil kalde den hvide By i Modsætning til den sorte, at denne hvide By ikke er beboet; det vil sige, at de fleste af dens Pragtbygninger kun ere offentlige eller private Contoirer. Saaledes ligge strax foran det almindelige Landingssted to meget store Bygninger, som prange med svære Colonader, der bære förste Stokværks Veranda og den ovenover anbragte Frontespice. Det ene af disse Paladser er Toldvæsenets Contoirer, Havne-Capitainens og endeel andre offentlige Embedsmænds Bureauer med Transit-Pakhuse og Varelager underneden. Det andet tilhörér Huset Arbuthnot & Co. og er heelt og holdent opfyldt med dette mægtige Handelshuses vidtlöftige Contoirer.

Jeg vil nu antage, kjære Læser! at det er dig, som

træder i Land paa dette Sted, og jeg vil ledsage dig paa din første Vandring gjennem en stor österlandsk By. Med en beundringsværdig Behændighed, ja uden at faae saameget som et Stænk ind i Fartöiet, have de nøgne Roerkarle fört Sellingen hen over de frygtelige Brændinger og fra den paa deres Skuldre baaret dig det sidste Stykke ind paa det Törre. Du seer endnu den krampagtige Bevægelse, der for nogle Secunder siden udtrykte sig i hver Muskel af deres Legeme, og det „Dschelli, dschelli, dschelli!“ (hurtig, hurtig!) der som et Angstens Raab löd fra Alles Munde, vilde endnu længe gjentone i dine Ören, hvis ikke Tanken derom strax fortrængtes igjen ved et Billed af en ganske anden Art. Du har nemlig neppe betraadt Stranden, för en uigjennemtrængelig hinduisk Menneskemasse omringer dig fra alle Sider, de löbe dig over Födderne med deres Palankiner, spærre dig Veien med deres Vogne, skjændes og slaaes om, hvem der skal bære dit Töi og vise dig Veien, söge at fiske dig op til et bestemt Hotel, eller opfylde Pladsen maaskee blot som örkeslöse og nysgjerrige Tilskuere, der ligesaa godt kunne staae her som ethvert andet Sted. Du er Fortvivlelsen nær, indtil et Instinkt indgiver dig det eneste Middel, der gives mod denne Landeplage: at vælge dig en Dobasch og sætte dig i en Palankin. Dobaschen, dette Menneske, som du paa maa og faa, paa hans ærlige Ansigt eller i det Höieste paa en af Gud veed hvem skrevet Anbefaling, som han rækker dig imöde, griber ud af denne fremmede Vrimmel, er fra dette Öieblik ikke alene din Tjener, men din Cicerone, din Tolk, Raadgiver, Commissionair og Kassemester; han bærer dit Reisetöi, beskytter dig mod Paatrængenhed og Overhæng, sørger for, at du ikke bliver närret og bedraget, ja læser mangan Gang din Sjæls Tanker og opfylder dine Önsker, endnu inden du har udtalt dem for ham. Stille og lydlös viger han næsten ikke fra din Side, uden dog nogensinde at blive dig til Besvær, og det Eneste han fordrer for denne opoffrende Tjeneste, er en Ubetydelighed i Penge, som du giver ham efter eget Godtbefindende. Hans Natteleie er en Straamatte, og hans Kost behöver du ikke at sørge for, thi han

er saa langt fra at nyde christen Mad, at han endog, de to Gange han löber hjem om Dagen, for i Hast at nyde sit tarvelige Riismaaltid, ikke træder over sin egen Dörtærskel, uden först at have aftvættet den Besmittelse, han har paa draget sig i dit Huus og Selskab. Med denne Förer ved din Side kan du derfor tröstig give dig paa Veien. Men Solen staaer endnu for höit til at gjöre en Spadsere-tour gjennem Byen, da standser derfor ved Hjørnet, der dreier om fra Stranden, og træder ind i det nye, pragtfulde „united service hotel“, hvor man förer dig op paa förste Sal i den store, mod Söen aabne Vestibule. Her strækker du dig træt og heed, som du er, paa en Divan, lader dig gjenneemblæse af den friske Söbrise og betragter nu ret *con amore* det rige, brogede Liv nedenfor. Pailankinbærerne, der under ideligt Skjændsmaal gjöre hinanden Pladsen stridig udenfor Hotellets Portal; Jongleuren, der nede fra Gaden af til Pröve gör nogle af sine Tusend-kunster for dig; Slangetæmmeren, der viser dig den frygtelige Brilleslange, og legende med den ligesom spotter dens Afmagt; Tiggerpigen, der slæber om med sin endnu mindre Söster, idet hun lader hende ride paa sin ene Hofte; Kullierne, der löbe travlt frem og tilbage paa Stranden, Pukkeloxerne, som bære Vandet i store Læderposer paa deres Ryg eller trække smaa taarnformige Kjöretöier, paa hvis överste Top en sort Kudsk sidder paa Hug; endelig Kamelen, der svært belæsset maaler Veien med sine lange adstadige Skridt. — Vienervognen, i hvilken du skal gjöre det förste, flygtige Bekjendtskab med Madras's vidtlöftige Promenader og med dets forskjelligartede Befolkning: Hinduere, Muselmænd, Perser, Afhganer, Arabere, Armeniere o. s. v., have allerede ventet i længere Tid paa dig, og da Solen imidlertid er dalet betydeligt, gör du en kort Toilet og kjörer et Öieblik efter i stærkt Trav hen ad de brede Veie, omkring Fortet, gjennem Al- og Porus-Alleer, forbi den engang saa mægtige Nabob af Arcot's Palais, ud til Landsbyen og Bjerget St. Thomas, det ældste og mægtigste Sæde for den christne Kirke i Indien og indtil den

Dag idag et Valfartsted for en Mængde syriske Christne, der lige fra det Indre af Persien, Syrien og Armenien gjøre Pilegrimsreiser til dette hellige Sted, hvor deres Apostel Sanct Thomas for 1800 Aar siden har lidt Martyrdöden. De fattige, næsten underjordiske Hytter, du allevegne støder paa, synes endnu mere at fremhæve den yppige Natur, der lindrer og betager Mennesket de Savn, som ere Armodens upaatvivlelige Følgesvende, men tillige svækker hos ham den Kraft og Aandsfrihed, han kun kan tilvinde sig under Kamp og Lidelser; — og naar du betragter den hinduiske Tjener, der, pyntet i et laset Livree, til Fods følger den henad Veien flyvende Vogn, fordi han med sin store Vifte fra Tid til anden skal tilvifte Hestene Kjöling og holde Insekterne borte fra dem, da seer du i ham et Billede paa Folket, der lever under Europæerens aandelige Svöbe, og hvis Velstand er visnet hen under hans begjærlige Hænder, medens han har gjort det Tabet af Frihed og Lykke mindre föleligt, kun ved at lade dem beholde deres religiöse Fordomme. Over de store Fællede fører Veien dig endelig forbi Lord Cornwallis smaglöse Rytterstatue tilbage til den „sorte By;“ Solen er som en glödende Ildkugle forsvunden under Horizonten, og mod den purpurrøde vestlige Himmel til Baggrund seer du en deilig Moskee kneise med sine slanke, gyldne Spiir og nogle fromme Muselmænd knælende i dens Forhal, med Ansigtet vendt imod Mekka, for at bede deres vanlige Aftenbön til Allah. Nogle Minuter efter omskiftes Himlens pragtfulde Farver med et kjöligt Mörke, de i Muurnischerne anbragte Lamper, som træde frem en efter anden ligesom tændte af en usynlig Haand, kaste i Forening med den forsvindende Aftenrøde en halvdunkel, magisk Belysning over det Hele, og du staaer nu ud af Vognen, for til Fods at vandre gennem de vidt-udstrakte Bazarer og blande dig mellem den sorte, bölgende Menneskemasse, som taus og hurtig bevæger sig gennem Gaderne, der dannes af usle og skröbelige Hytter, men hvor du vil see de kostbareste Varelager uordentligt opstablede i de aabne Verandaer saasom: Silke og Bomuldstöier, Musseliner og Kaschemirshawler, Perler, Smykker,

Vifter, Matter, Frugter o. s. v. Her sidder en Kjöbmand mellem sine kostbare Varer, allerede halv bedövet af Hukaen, der er nærved at falde ud af Munden paa ham; en Anden, hvis Riispandekager og Confiturer du hændelsesviis nærmer dig lidt for at tage dem i Öiesyn, tilkaster dig et frygtsomt Blik, eller bortkjöber dig ved en Present af nogle Sukkerkugler, for at du ikke skal træde hans Boutik for nær og besmitte alle dens Herligheder; en Tredie forfølger dig med en utrættelig Paatrængenhed endnu langt ned ad Gaden, fordi du var saa uheldig at komme til at spørge paa hans Lommetörklæder eller Shawler. Hver Skikkelse og hvert Tungemaal her er dig fremmed, og du troer at opleve et Eventyr af „Tusind og een Nat“; omsider förer din „Dobasch“ dig igjen ud i det europæiske Qvarteer af Staden, og vender tilbage med dig til United-service Hotel. Ved Daggrý den næste Morgen staaer han allerede igjen ved din Seng, men du har endnu neppe slaaet Muskitnettet tilside og slukket den næsten udbændte Olielampe, förend der, just som du vil begynde at klæde dig paa, træder en anden ubekjendt sort Skikkelse ind til dig. Uden at gjøre dig mange unyttige Spörgsmaal, tager han Ragekniv, Sæbe og Sæbekost frem, viser dig i Speilet dit lange Skjæg og begynder at barbere dig, derpaa reder han dit Haar, klipper det, giver sig til med en lang Sölvskæ at rage i dine Ören, stikker en Börste heelt ind i dem og jager endelig sin Lillefinger derind, til det giver en knækkende Lyd; han ælter alle dine Led, lige fra Skulderen til Fingerspidserne, saa det knager og brager i dem, han klipper dine Negle og gaaer planmæssig videre frem, indtil du omsider utaalmodig slider dig lös fra hans Manipulationer, for endnu i den tidlige Morgenstund at gjøre en Spadseretour gennem den „sorte By“. Alt aander her Taushed og Fred; Hindueren sover endnu, indsvöbt i sit lette Musselinsgevandt, paa det haarde Leie foran Huset, og först lidt efter lidt komme nogle Dyr frem af deres Skjul; Fiirbenene, der löbe henad Muren, Papagöien og den næsvise Ravn, der flyve op fra en Palme eller et helligt Figentræ, en Abe-familie der i en huslig Klynge sidder samlet paa et af

Tagene, eller en Pariahund, som skulende lister sig hen ad Veien, er alt hvad der afbryder den almindelige Fred, der vederqvæger dig og gjør dig godt, ligesom den friske Morgendug, der har kastet sit kjølige Tæppe over den store By.

Fæstningen St. George, der som sagt ligger umiddelbart paa Strandbredden, har Havet til Fæstningsgrav, den nøgne Strand til Glaci og en meget høi og stærkt bygget Muur til Beskyttelse mod Brændingens Ödelæggelse, naar stundom en eller anden af NO-Monsonens Storme eller de i Overgangsperioden herskende Orcaner bringer den bengalske Bugts Vande til at stige over sin almindelige Höide. Denne Fæstning danner en By for sig og indeslutter i sin Favn sande Paladser, der forhen vare Præsidentens og de fornemste Embedsmænds Bopæle, men som nu deels tjene til Boliger for Commandant og Officerer, deels ere Caserner og Arsenaler. I Arsenalet findes 100,000 Geværer og en stor Mængde Haandvaaben af alle Slags. I dens sandede Gader findes ingen Skygge, og dens høie Mure hindre den friske Brises Circulation. Det er derfor intet Under, at Opholdet i St. George er betragtet som meget usundt, uanseet at det skal være i høi Grad kjedsommeligt, hvilket sidste sikkert ikke er uden Indflydelse paa det förste.

Omtrent en halv Fjordingvei Syd for Fæstningen ligger en Bygning, som frapperede mig paa Grund af sin besynderlige Lighed med vor Rundekirke og tilhørende Taarn; kun Spiritet manglede, heller ikke var den saa stor. Denne Bygning er et Iishuus og tjener til Opbevaring af den Iis, som nu udsendes hertil fra Amerika. Den skjæres i store cubiske Blokke, transporteres paa Canaler og Jernbaner fra Nordamerikas store Indsöer til dets Havne, hvor det indskibes, tjenende som Ballast. Paa denne Maade haves nu Iis i Ostindien i en saadan Overflödighed, at den koster mindre end i London. Man vil indsee, hvilken Nydelse det maa være i et Clima, hvor Middelttemperaturen er 85° à 90° F. Man har heller intet Begreb om, hvilken Masse her forbruges.

Efter den ovenstaaende Beskrivelse vil man med Rette spørge om, hvor da denne Byes blanke Befolkning egentlig

boer? — Den boer paa en stor Mængde Landsteder, som ligge omringede af deres Haver og Parker Nord, Syd og Vest for Byen og Fæstningen, og strække sig indtil 2 à 3 danske Miles Afstand herfra. Ypperlige Landeveie gennemskjære dette Terrain i alle Retninger, og herpaa rulle de elegante Equipager i flyvende Fart, om Morgenen med Embedsmænd og Kjöbmænd, som ile ind til Byen i deres Forretninger; om Middagen med Damer og med den lykkelige Classe af fashionable Herrer, som Intet have at bestille, thi dette er Tiden til at gjøre Morgenvisiter; — om Eftermiddagen atter med det samme Slags Folk, som trække frisk Luft og til den Ende kjøre ned til Stranden, hvor de paa Fæstningens Glaci kjøre op og ned eller holde stille og høre paa Musik, som udføres af Garnisonens eller Gouverneurens Hoboister. Denne Promenade ved den aabne Strand, med Udsigten ud over Rheden og dens mange Skibe, med de smukke Palmer og Lövtræer, som vifte i den blide Aftenbrise, der kommer ind fra Söen forfriskende og oplivende, med de svære Brændinger, som evindeligt og uopholdeligt vælte sig ind mod Stranden og med dundrende, hule, dybe Drön lig Minutskud contrastere forunderligt mod den muntre Musik, der spiller velbekjendte Melodier af Bellini's og Donizetti's Compositioner: Alt dette tilsammen var for mig en höist behagelig Nydelse, som jeg godt indseer, at disse Landes Beboere gribe med Begjærlighed, som en velkommen Afvexling i deres eensformige Liv og efter Dagens Kjedsommelighed. Denne Nydelse er desværre kort. Mörket falder strax efter Solens Nedgang, og et Öieblik efter kan man fra Rheden see utallige smaa bevægelige Lys at myldre omkring paa Stranden. Det er Lygterne paa Vognene, som strax tændes, ligesom paa Skibene, der beseile Canalen, for at undgaac Paaseiling; men kort efter spiller Musiken det sidste Nummer, og med den sidste Tone forsvinde Vogne og Lygter ad de mange Gader og Veie, der före til Glaciet. Enhver iler hjem til Sit; thi man frygter for Natteluftens höist usunde Paavirkning.

Men hvorfor kaldte jeg för Dagen kjedsommelig? spørges der med Billighed. Fordi Climaet, den stærke

Hede, er en fast uovervindelig Hindring for enhver aandelig som legemlig Beskjæftigelse. Fra Kl. 8 om Morgenens til Kl. 5 om Eftermiddagen staaer Solen som en gloende Drage udenfor enhver Dör, og forbyder Udgangen for hver den, som ikke bliver tvunget ud af den absolute Pligt. Der lukkes til overalt, Vinduesskodder, Jalousier, Döre, Alt lukkes for at holde Solens Straaler ude. Fölgen heraf er, at mere end Tusmörke hersker overalt, og Beskjæftigelse med Pen eller Bog eller Sytöi eller Musik bliver allerede herved temmelig besværlig, den bliver dobbelt trykkende, naar man, som ofte er Tilfældet, selv ved sit Skrivebord om Dagen, maa sidde indenfor et Muskitgardin, for at værges sig mod Insekternes Stik. Men Varmen trænger ind alligevel og lægger sig som Bly paa Aand og Tanke; Bogen synker uvilkaarligt ned i Skjödet og fra Skjödet paa Gulvet, hvor den bliver liggende — thi man gider ikke bukke sig for at tage den op —; dog herfor er hurtigst Raad, thi overalt, hvor man sidder, gaaer, staaer eller ligger, vaager der i de omliggende Gallerier og Verandaer nogle opvartende Væsner paa Eens Bevægelser. Man behöver ikke at tale, — allerhöist ved et „Qvai hai!“ udtalt i en dyb Undertone betegne sin Nöd; strax staaer en tjenende Person ved Ens Side, man veed ikke, hvor han kommer fra, hans nögne Födder paa de med Tæpper og Matter belagte Gulve, gjøre hans Skridt lydlöse. Har man sat sig hen til et Bord eller Vindue, eller lagt sig paa en Sopha eller Seng, strax seer man Punkaen, denne store Vifte, som hænger under Loftet, at sættes i Bevægelse og frembringe en höist behagelig, men jeg kunde fristes til at kalde det en magnetisk bedövende Luftning i Værelset. Det er atter en af de mange Betjente, som leve i Gangene uden om Værelserne og som har gjættet Ens Tanker og taget fat i Snoren, der hænger ud af Vinduet, for at sætte Maskinen i Bevægelse. Dette er fortræffeligt saalænge man intet vil bestille, men vil man skrive, saa viftes Papiret bort under Pennen, og læser man, saa vendes Bladene för Tiden, og fortrædelig lukker man Mappen i og kaster Bogen fra sig. Saaledes slæbes denne lange Deel af Dagen hen. Imidlertid har man Afvexlinger heri ved de

for Ostindianerne höist vigtige Frokostmaaltider. Strax om Morgenen har man nydt en Kop Caffé. At man i et saadant Climat staaer tidligt, meget tidligt op, er en Selvfølge. Morgenen er det skjønneste Öieblik paa en ostindisk Dag, da ligger Nattens Dug eller Regndraaber forfriskende paa Löv og Græs, i en let Morgendragt iler man ud i det Frie, Vogne og Heste staae for Dören. Man rider og kjører efter Behag, Veiene ere fortræffelige, man flyver afsted, man indaander en balsamisk, vederqvægende Luft. Man farer forbi den ene smukke Villa efter den anden, her seer man et græsk Tempel, hist et gothisk Taarn, længere henne en venlig lille Cottage, Alle ligge de midt i smukt anlagte, vel vedligeholdte Parker og Haver, overalt seer man den rigeste Afvexling i Vegetationen, mange Steder de yndigste Blomsterhaver, stedse er det Grønne forfrisket af de overalt rislende smaae Floder, som gjenemskjære Terrainet. Man kommer tilbage, tager sine vide tyrkiske Beenklæder paa, drikker et Glas iskoldt Sodavand, lægger sig paa Sophaen med en Cigar eller let Lecture, falder noget efter i en kort Blund, staaer derpaa op igjen, tager sit Bad og gjør sit Morgentoilette for Kl. 10 at samles til første Frokost. The, Caffé (denne sidste her som allevegne hos Englændere umaadelig slet), Riis og Carri, stegte Fisk, friske Æg o. s. v., samt Frugter ere dens Bestanddele, friske Blomster i chinesiske Porcelains-Vaser dufte i alle Værelser. Nu gaaer hver til Sit, Herren af Huset til sine Forretninger i Byen, Damerne i deres indre Værelser, for at læse, sye, tegne, musicere og fremfor Alt skrive Billetter; hvilket Sidste, ikke alene som Følge af de idelige Misforstaaelser, det vilde afstedkomme at sende de sorte Tjenere med mundtlige Bud, er blevet til en af de faa nødvendige huuslige Forretninger, men endog tillige er en saadan Passion hos de ostindiske Damer, at man har anstillet formelige Beregninger, ifølge hvilke flere Damer hver anslaaes at expedere omtrent 2000 Billetter aarlig. Lidt længere op ad Dagen kommer Tiden, hvor Damerne tage mod Visiter og höre paa Byens chronique scandaleuse. Kl. 2 spises anden

Frokost, den engelske „lunch“, hertillands kaldet „tiffin“, som er et regelmæssigt Maaltid med Suppe, Fisk, Steg, Grönt, Dessert, Frugt etc. Et Glas Viin drikkes dertil, men Öl er Yndlingsdrikken saavel for Damer som Herrer, og holdes saa høit i Ære, at den er bleven constitueret til Viin — man drikker Glas sammen deri, og naar man forlanger et Glas Öl af Opvarteren — thi man skjænker aldrig selv — saa siger man „Beer-shrob!“ — hvilket ikke kan oversættes anderledes end „Öl-Viin“. Efter „tiffin“ kommer en meget vigtig Beskjæftigelse for Damerne, i hvilke en Lediggjænger, som jeg var i de Dage, kan söge en ganske morsom Adspredelse for en Gangs Skyld. Da det nemlig er for varmt til at tage i Boutiker — de ere desuden for langt borte — saa transporteres Boutikerne omkring i Husene paa Ryggen af vandrende Kræmmersvende, som udbrede deres Varer for de Lysthavende, og nu opstaaer der en Ventileren, Sammenligning, Pakken ud og Pakken ind, Prutten, Maalen, Klipping, accurat som i vort Hjem, kun at man selv ikke rör sig til det mindste, men lader Alt besörge af det talrige Tjenestetyende, som strax forsamler sig omkring Kræmmeren og Herskabet i Hob. Jeg saae her nogle overordentlige smukke Musseliner, broderede med grønne Insectvinger, som jeg ingensteds har truffet siden, og som sikkert maatte gjøre megen Lykke i Europa.

Saaledes tilbringes altsaa Dagen. Efter Kjöretouren, naar man kommer hjem, er det mørkt, men Huset er oplyst. Det er Cocus-Olie, som her er gydt i elegante Glaslamper og Lampetter; over hvert Blus er en Globus, en sleben Glaskuppel eller deslige. De give intet stærkt Lys, men der er mangfoldige Blus, og alle Lamper ere tændte i Værelser, Gallerier, Trappegange, overalt er Dagslys udbredt, hvad enten der er Fremmede, eller man er alene. Damerne ile paa deres Værelser, man klæder sig om som til Bal eller stor Diner. Kl. 8 spises til Middag. Sölv og Krystal bedækker Bordet, store massive Sölvdæksler skjule Retterne. Punkaen svinger over Bordet og vifter Kjölighed paa Gjæsternes glödende Pander, Vinen er ypperlig, men Maden er i Almindelighed som det engelske Kjö-

ken, dog maa ikke glemmes den staaende ostindiske Ret af Riis og Carry, som altid er fortræffelig, og som man saare hurtig faaer saadan Smag for, at man ikke kan undvære den. Damerne forlade Bordet ved Desserten, og Herrerne blive siddende. Flasker og Karaffer, indsvøbte i røde og blaae Overtræk, som skulle holde dem kjølige og bevare Vinen mod de varme Hænders Paavirkning, circulere stadig; men Ingen drikker, det er ikke Mode længer. Conversationen trækkes i Langdrag, thi Alle ere trætte af Dagen og dens Varme, nogle falde i Søvn, andre ryge en Huka. Endelig reiser man sig og gaaer ind til Damerne, der drikke Caffé og The, stundom faaer man lidt Musik, og Kl. 10—11 er alt forbi.

Uagtet jeg for mit Vedkommende ikke noksom kan rose mig af den gjæstfrie Modtagelse, der blev mig til Deel under mit korte Ophold i Madras, er det dog forekommet mig klart, at der er indtraadt en Forandring heri. Den ubetingede Gjæstfrihed, hvormed enhver Fremmed modtoges, den Omsorg, man havde for hans Underholdning og Morskab, hvorom man finder alle ældre Reisebeskrivelser opfyldte, finder neppe mere Sted, idetmindste ikke i Madras. Jeg hørte ogsaa klage derover mellem selve Indvaanerne. Hine muntre Lystpartier, store Gjæstebude, glimrende Baller og andre Fester, hvormed man troede det Pligt at beværte de Fremmede, hvor det da ofte gik heel lystigt til, og hvor Umaadelighed i Mad og Drikke hørte til Dagens Orden, har jeg ikke seet det mindste af. Tværtimod har jeg, i Særdeleshed med Hensyn paa Bordets Nydelse, just sporet det Modsatte. Jeg fandt f. Ex. ved en Diner i Fort George, hvor det 84de Regiments Officeers-Messe havde den Godhed at beværte mig og mine Officerer, at Obersten og flere af hans Officerer vare „Teatotalister“, hvilket naturligviis udbredte en Soberheds Tone over det hele Maaltid, der, ærligt talt, var mere agtværdig end morsom *).

*) Rigtignok skal det efter de ældre engelske Officerers og min Bortgang være gaaet muntre til, efterat Selskabet, der Kl. 1—2 om

Ved en anden Diner hos Gouverneuren, Marquis af Twedale, traf jeg ligeledes paa adskillige Teatotalister, underligt nok altid blandt de Militaire, som med megen Alvor udførte den fra en engelsk Diner uadskillelige Skik at drikke Glas med hverandre i store Bumperter med Iisvand.

Aarsagen til denne Forandring kan vel søges for en Deel i Formuernes Formindskelse: — blandt de Handlende ved Falitter og ved Concurrence; blandt Embedsmændene ved successive Reductioner i Lønninger, som det engelsk-ostindiske Compagnie har indført, — hvilket har tvunget Vedkommende til at sætte Grændser for deres Luxus. En anden Aarsag kan vel udledes af den større Freqvens af Fremmede, som aarligt besøge Indien, og som her har samme Virkning, som alle andre Steder i Verden, at Gjæstfriheden formindskes, alt som de Reisendes Antal forøges. Derfor er jo Gjæstfriheden ingensteds større eller holdt høiere i Hævd og Ære end i Arabiens Örkener. Dampskibs-Communicationen med Europa ved Paketter fra Suez bringer maanedligt store Sværme af Reisende til Indien. Glimrende Hoteller have reist sig og byde de Reisende indisk Comfort mod klin-

Natten endnu samledes ved Bordet til en Souper, havde taget Sæde i den store Veranda, hvor de levede op igjen i den friske Natteluft og muntrede hverandre gjensidigt ved Toaster, der under stormende Applaus holdtes fra Borde og Stole og ikke mere bleve drukne i Iis- og Sodavand. Det er i det Hele forunderligt at see, hvorledes Skaaler, udbragte og besvarede med Alvor og Emphasis, som i Modsætning til den Bagatel, de dreie sig om, forekomme os heel komiske, er det Eneste der formaaer at sætte Englænderen ret i Aande; og jeg maa ved denne Toastmanie altid tænke paa en Aneedote, en engelsk Officer fortalte mig om, hvorledes det var gaaet en af hans Kamerater ved et saadant Gilde. Det var allerede en Times Tid siden han havde forladt Selskabet, da Flere af de Andre paa deres Vei hjem pludseligt saae ham ridende paa et Gjærde i fuld Uniform, med Haanden opløftet, som om han holdt Glasset i den. Hans Phantasie var öiensynligt endnu opfyldt af Aftenens Begivenheder, og i den Tro, at han sad mellem sine Kamerater, hørte de ham, idet de kom nærmere, med største Alvor udbringe en Skaal: „for Kirken som Statens Støtte, og for Kirkens Overhoved, Erkebispem af Canterbury.“

gende Mynt, hvilket som oftest passer ham bedre og generer ham mindre, end at skulle takke for den i det private Huus.

Men en tredie Grund til, at det selskabelige Livs Glæder er aftaget, mener jeg at have fundet i den pietistiske Religiösitet, som har udbredt sig over denne Byes Indvaanere, og som jeg troer er den eiendommelig; idetmindste fandt jeg den ingenlunde i Calcutta. Allerede 1837 omtaler Laplace det Indtryk, dette har gjort paa ham, og jeg har ikke fundet det anderledes. Huusandagt Morgen og Aften, Læsen til Bordet og Læsen fra Bordet, hörer til Dagens Orden. Det er en Selvfølge, at Folk, der opfylde disse Pligter med Strængheid og Nöiagtighed, sjeldent overgive sig til Munterheid og Glæde, og kun med Tilbageholdenhed tage Deel i Forlystelser, forsaavidt de, ifölge deres strænge Grundsætninger, ikke endog betragte disse som en Synd.

Et Beviis blandt flere paa den i Madras herskende Religiösitet afgiver Fölgende: Under den forrige Gouverneur Lord Elphinstone's Regimente var en Höiskole bleven oprettet i Madras for Indfödde, Blandede og Europæere; af Hensyn til de Förste havde man imidlertid gjort den udtrykkelige Bestemmelse, at der ved denne ikke maatte gives Underviisning i den christne Religion. Denne Mangel sögte man nu, kort för vor Ankomst til Madras, at böde paa, idet man udstedte en privat Subscription for særskilt at bekoste en christelig Underviisning. Arbuthnot stillede sig i Spidsen for den, og han alene skrev sig for 50,000 Rupees.

Tirsdag den 21de October var vort Skibsbröd færdigt og blev taget ombord samme Morgen. Jeg ilede med at komme under Seil, da jeg hver Dag kunde vente at NO-Monsonen vilde sætte ind. Jeg gik derfor ombord endnu samme Formiddag. De Herrer Officerer af Fortets Garnison gjorde mig den Fornöielse at besöge Corvetten og tage Frokost hos mig. Jeg tör ikke med Bestemthed sige, om nogen af Teatotalisterne vare deriblandt, men i saa Fald havde de ikke aflagt Afholdenhedslöftet med Hensyn til Opholdet paa Söen, thi de lode dem min Champagne meget godt smage. En af deres Kammerater, Capitain Mitchell,

som havde faaet en Ansættelse ved Gouverneurens Stab i Calcutta, havde udbedet sig at være min Passageer op til Indiens Hovedstad. Han blev altsaa ombord, medens de Andre gik i Land i deres Selling, efter at have hilset os til Afsked med et jublende Hurra. — Kl. 5 om Eftermiddagen lettede vi og stode ud fra Madras med en stiv Kuling af sydvestlig Vind.

Vor Seilads fra Madras til Calcutta frembød intet Andet mærkeligt, end det fast utroligt smule Vande, hvori vi stedse seilede. To Dage efter vi havde forladt Madras, gik Vinden først nordvestlig, derefter nordostlig; det var NO-Monsonen, vi vare seilede ind i, og som endnu ikke var naaet sydligere i Bugten. Vi havde flere Dage afvexlende aldeles Stille eller meget Labert, stedse overmaade smukt Veir og høi Barometerstand. Som en Følge af alt dette var vor Fart kun langsom. Snepper, Lærker og andre Fugle viste sig gjentagne Gange i Nærheden af Skibet, og en Mængde Insekter kom ombord til os allerede ude i bengalske Bugt, ligesom Muskiterne vare vore stadige Gjæster fra den første Nat, vi ankrede op i Hooghlyfloden.

Søndag Aften den 2den Novbr. kom vi endelig saa høit Nord i, at vi fik Lodskud af de ydre Sandgrunde, og da en stærk Ström under Læ bar os op, fik vi Sigte af det udlagte Lodsskibs Blinkfyr, som vistes hver anden Time. Strömraser opfyldte i en forbausende Mængde Havet udenfor Flodmundingen; en stærk boblende Lyd eller en Pladsken som af en tæt Stövregn tilkjendegav hvert Øieblik, at vi seilede gennem en af dem.

Næste Morgen ved Dagen vare vi oppe paa 11 Fv. Vand fik saa Sigte af Fyrskibet, og strax efter kom et Dampskib „Francis Gordon“ ud af Floden, som løb os paa Siden og tilbød sin Assistance til at slæbe os Floden op, hvilket jeg strax modtog. Kl. 7½ om Morgenens havde han vort Buxer-toug. Seilene bleve beslaaede, Ræerne braste langsskibs, og nu gik det rask stik imod Vinden ind imellem „Sagor Sands“ og „Eastern Seareef“. Her passerede vi en Lodsbrig, som laae i Stille under Seil. Den sendte os en Lods ombord, en „gentleman“, ledsaget af en „Dobasch“, og med en Op-

pakning af 3 store Kister efter sig. Disse Herrer ere Officerer i Compagniets Tjeneste. De bringe deres „Mates“ med dem, som ere Cadetter i Tjenesten, og som hive Loddet for dem og synge ud for Loddet i et eget kun dem forstaaeligt Sprog. — Indseilingen i Hooghly-Floden er et saa vanskeligt Farvand, at det, selv med de bedste Anviisninger, Kort og Beskrivelser, ikke bör voves uden Lods. De mange mindre Floder, der falde ud i Hooghly her ved dens Munding, gjøre dens Strömninger uregelmæssige, Ebben og Floden virker i ubestemte Retninger, og Strömmen er ofte saa hæftig, at Skibet med Vanskelighed kan styres. Lodserne passe derfor i Almindelighed paa de anduvende Skibe paa Stationer udenfor Sandene. Disse Stationer ere östlige og vestlige efter de forskjellige Monsoner. De egentlige större Skibsløb, navnlig det vi sögte ind ad, ere afmærkede med Tönder og Böier, men disse ere udsatte for at drive bort, og, hvad der er det værste, Grundene forandre sig derved at Flodernes Udströmning förer Sandet fra den ene Side til den anden af Löbene. Uden Lods bör derfor intet Skib vove sig op imellem Sandene, men blot söge op i Nærheden af eller indenfor Fyrskibet, og der ankre op og vente paa Lods, ifald han ingen har mödt udenfor. Dampskibsfarten paa Floden og den dermed forbundne Slæbning af Skibene har naturligviis betydeligt lettet Communicationen, men endnu er den meget kostbar. Galatheas Buxering op til Calcutta, som udförtes i to og en halv Dag, kostede 800 Rupees. Föies hertil Betalingen for Lodsen og hans Douceur, som det er Skik og Brug, eller rettere Uskik, at han skal have foruden sin taxtmæssig regulerede Betaling, saa kostede vor Seilads op ad Floden 1470 Rupees eller 1250 Rbdlr., og omtrent ligesaameget for at komme ud igjen.

Jeg erindrer fra mine yngre Aar, at have hört Lodhiverne paa Ganges-Floden omtale som Mestere i deres Kunst. Jeg skal her ikke tage noget af deres Fortjeneste fra dem, thi de hive vist meget nöiagtigt, men jeg kan ikke undlade at bemærke, at Kunsten i alle Fald ikke er meget stor eller anstrængende, uden forsaavidt det altid er an-

strængende at staae den hele Dag i Solheden i Röstet. De bringe deres egen Lodline, inddeelt paa $\frac{1}{4}$ Favn, med dem. 7 Favne kalde de „no ground“, og da Skibet aldrig gaaer med mere end 7 à 8 Miles Fart over Grunden, maa Lodskuddet uden Vanskelighed kunne tages med megen Nöiagtighed.

Kl. 4 $\frac{1}{2}$ om Eftermiddagen ankrede vi op i Floden, da Lodsens ikke ønskede at gaae længere den Aften. Vi havde nemlig for os et af de grundeste Steder, som det var nødvendigt at passere med Höivande, og Strømmen løb nu imod os med 4 à 5 Miles Fart. Tværs for os laae Öen Sagur, hvis Telegraph og tilstødende Bygninger formelig ere forskandsede ved Fæstningsværker mod de ligesaa frygtelige som talrige glubende Dyr, som ere Öens egentlige Beboere. Flere Fartöier lagde sig paa Siden af os for at sælge os Frugter, Yams, Fisk, Ænder, Æg, Cigarer, Straahatte og forskjellige andre Sager; ogsaa et Postbud kom med sin store Brevtaske ombord til os, men da vi ledte Indholdet af hans Taske igjennem, saae vi, at vor Glæde og Overraskelse havde været for tidlig: der var ingen Breve til os.

Skjönt et godt Stykke Vei op i Ganges-Floden, var det først et Par Timer siden at vi i Kikkerten havde begyndt at öine Land. Floden deler sig ved sin Munding i mange Arme, der danne en stor Mængde større og mindre Öer og Sandbanker. Disse ere tildeels oversvømmede ved Höivande og derfor öde og nøgde; stundom reise de sig saameget af Vandet, at de ikke længere overskylles, og ere da bevoxede med Mangrove og andet Jungelkrat, som tjener til Opholdssted for Tigre, vilde Böfler, Rhinocerosser, Krokodiller og Slinger. Endnu vover intet Menneske at opslaae sin Bølg i den ydre Deel af dette med et Fælledsnavn saakaldte „Sunderbunds“, som der dog ved Opdyrking Aar for Aar afvindes større Strækninger, og „Tigeröen“ f. Ex. er saa berygtet for sin Usundhed, at endnu ingen Europæer skal have tilbragt en Nat paa Öen, uden derfra at medbringe den dödbringende Sygdomsgift, der inden faa Dage vil nedbryde selv det krafugste Legeme.

Ganges-Floden selv, denne hellige Flod, der har været Gjenstanden for Folkets tusendaarige Tilbedelse, er her et muddret skident Vand, som fører en utrolig Masse Leere Grene, Rödder og andet Snavs med sig.

Först forbi Kedjeri Rhed begynder Flodens Bredder at blive beboede og at trække sig sammen, saaledes at en ordentligt, regelmæssigt Flodleie danner sig. Kysten er endnu meget flad, men bliver dog livligere; man passerer Landsbyer, Skove, Landsteder, og alt som man kommer höiere op i Floden, bliver alt dette smukkere og rigere paa Afveksling, man seer Telegrapher, Flagstænger, höie spidse Taarne og andre Seilmærker at oplive det Eensformige, som Landskabet endnu i Begyndelsen frembød. Fra „Diamond harbour“ forandrer Kystens Character sig atter; — friske grønne Riismarker, Grupper af Palmer, mellem hvilke man skimter de malerisk spredte Hytter af en indisk Landsby, eller over hvilke den naaletræagtige Casuarina höit hæver sin lette skjöndt noget bare Krone, Villaer, Ruiner af Factorier Bomulds- og Indigo-Fabriker bedække Flodbredderne, som man tidt kommer paa en halv Kabbellængde nær. Skarer af Krager og Falke flyve om Skibet og sætte sig paa det Ræer og Tougværk, og langs Siderne af Floden seer man ikke sjelden opstillet en heel Rad af Gribbe og „Adjutanter“, disse forunderlige Fugle, som jeg ved at fortælle om Calcutta vil komme til nærmere at omtale, og som man der seer hver Aften paa Pragtbygningerne, især Gouvernements-Palaiet, siddende eller staaende paa lige Afstand fra hverandre i lange Rækker paa Randen af de flade Tage, som om de udgjorde endeel af Bygningernes Ornament.

Ogsaa selve Floden bliver mere levende ved den Mængde store og smaa Skibe, Baade, Pramme, Tömmer-Flaader Gondoler og de saakaldte „accommodation-steamers“, slæbende store Lystfartöier, som man möder eller seiler forbi. Saaledes passerede vi den næste Formiddag et Par meget store Pramme eller rettere flydende Huse, som kom ud af en udlöbende Biflods Munding, og fortsatte Coursen Sydpå efter, hvor ombord der vrimlede af Mennesker. Vi erfarede siden efter, at det var et Regiment Sipois, som med al

En Transportbaad Ganges Floden.

En Transportbaad - Ganges Floden.

dets Tilbehør, inclusive Koner og Börn, transporteredes til en anden Garnison. Denne Dags Eftermiddag passerede vi adskillige ret yndige smaa Flodmundinger, som ved de derom liggende Landsbyer med deres Pagoder og tilgrændsende Haver og lysegrønne Sukkerplantninger, toge sig prægtige ud i den nedgaaende Sol. Kl 6 om Aftenen kastede vi Anker; Dagens trykkende Hede veg snart for den kjølige Nat, som udbredte sin forfriskende men fugtige Atmosfære over det hele Landskab. Fuldmaanen skinnede blændende klart, og utallige lysende Insecter fløi frem og tilbage i Luften, som Gnister, der kom og svandt i Tusendviis i Minuten. Et stort Baal, der hele Natten saaes tændt paa den nærmeste Flodbred, indhyllede den omgivende Skov i et endnu mere hemmelighedsfuldt Mørke, og den Fred og Hvile, Alt bar Præg af, forstyrredes kun af og til ved Schakalernes frygtelige Hyl.

Vi vare ankret op omtrent 3 Miil fra Calcutta noget udenfor den saakaldte „Garden-reach“ paa Flodens venstre Bred. Bredden ligeoverfor er optaget af den botaniske Have, som under vor Landsmands, Doctor Wallichs, Bestyrelse har opnaaet en universal Berømmelse. Seiladsen herimellem, som vi foretog den tredie Dags Morgen, stedse slæbt af vor „steamer“, er noget af det smukkeste, man kan tænke sig. Paa den ene Side Garden-reach med sine delige Landsteder og yndige Parker med rige pragtfulde Blomster-Parterrer lige ned til Flodbredden; paa den anden, den herlige botaniske Have med sin smukke Villa og de smagfulde Pavillons, lidt længere henne „Bishops College“, en storartet qvadrangulær Bygning i gothisk Stil med et høit Taarn i Midten, beliggende i en vidt udstrakt Park; og Floden selv vrimlende af Baade og Skibe af alle mulige Størrelser, dannende en mærkelig Contrast med de Partier, vi havde passeret igaar. Et saadant Syn maa i Sandhed være en høi Nydelse for Sömanden, som, efter saa mange Dages og Ugers Seilads mellem Himmel og Hav, naaer op til Land og seer det forönskede Maal kun nogle Mile bortfjernet.

Nu böier Floden sig næsten i ret Vinkel til höire, og pludseligt aabner sig for Öiet det prægtigste Panorama Der

ligger Calcutta, Indiens London, „the City of palaces“ i hele sin umaadelige Udstrækning, med sine Kupler og Taarne, med sine Paladser og sine Hytter, med sin uindtagelige Fæstning Fort William og sit store Gouvernements-Palais, sine Haver og Skibsværfter, sine Fabriker og Dampmaskiner; — der snoer Floden sig som en uhyre gul Slange op igjennem Landet, indtil den taber sig for Öiet i den fjerne Taage, eller skjules af den umaadelige Masse Skibe af alle Størrelser, som danner en flydende By ved Siden af den faste; der vrimler Myriader af Baade med og uden Seil, med og uden Tage, som i travl Virksomhed fare frem og tilbage mellem Skibene og Land, og med Behændighed snoe sig imellem de store Skibe, som seile eller slæbes frem og tilbage. Der ligger den modsatte Bred, med sin Forstad og hvad dertil hörer, Dokker, Fabriksteder, höie Dampskorstene og brogede Pagoder — dog jeg vil hellere standse, thi jo mere jeg beskriver, jo flere Ord jeg udgyder, jo mere föler jeg min Pens Afmægtighed til at afmale det Billede, der udfoldede sig for vort Öie, da vi om Morgen den 5te Novbr. kom Floden op og nærmede os denne det engelsk-indiske Riges Hovedstad.

Kort efter at vi havde lettet, kom et Dampskib ned ad Floden med dansk Orlogsflag. Det löb os paa Siden, og dets Capitain kom ombord med Breve fra Consul Mackey og med Melding for at underlægge sig min Ordre.

Det var mig intet Uventet. Allerede i Madras havde jeg erholdt Underretning om, at Regjeringen hjemme i Henhold til hvad jeg desangaaende havde yttret i en Skrivelse fra Plymouth, havde givet Ordre til Regjeringen i Serampore at fragte eller kjöbe et Dampskib til den nicobarske Expedition, og at desaarsag Dampskibet Ganges, tilhörende det engelsk-ostindiske Compagnies Krigsmarine, var blevet kjöbt. Jeg vil faae bedre Leilighed til at omtale dette Skib, som tog en saa virksom Deel i vorö Undersögelser af Nicobarerne. Her maa det være nok at fortælle, at det i Udseende gefaldt mig ret godt, men da jeg beordrede det at vende om og gaae til Ankers i Nærheden af Corvetten, bemærkede vi snart, at det ikke var nogen Hurtiglöber.

Kl. 8 Formiddag passerede vi Fort William, som vi saluterede med 21 Skud, der med lige Antal besvaredes. Kort efter ankrede vi op og fortöiede tværs for Promenaden, der löber langs Floden imellem Fort William og Byen selv og danner den store Esplanades Yderkant.

VII.

Ophold i Calcutta.

(Fra 5te November til 24de December 1845.)

Corvetten laae ved Calcutta fra den 5te Novbr. til den 24de Decbr. 1845. Hovedhensigten med dette Ophold var at forberede den nicobariske Expedition, og. at sætte Corvetten i Stand til denne som til den övrige Deel af sin Reise.

I en Memorandum af 7de Juli, som jeg havde indsendt fra Plymouth, og hvori jeg havde leveret mine Bemærkninger til de mig tillagte Instructioner, havde jeg blandt Andet yttret, at det var ønskeligt, at den Tender, jeg havde at anskaffe i Calcutta, kunde blive et Dampskib. Det var som en Følge heraf, at Gouvernementet i Serampore havde, paa Regjeringens herhjemmefra derom givne Ordre, foranstaltet Dampskibet Ganges kjøbt, og stillede det nu til min Disposition.

Ganges havde tilhørt det engelsk-ostindiske Compagnies Orlogs-Marine. Det var bygget 1827 af Teak-Træ, havde et Maskineri paa 80 Hestes Kraft, af Maudleys & Co. Fabrik, med Kobberkjedler. Men da det var 18 Aar gammelt, og havde været stærkt brugt, var det naturligviis meget udslidt, og savnede alle de Forbedringer, som en saa lang Tids Erfaring havde fremkaldt.

Spørgsmaalet var imidlertid ikke om at tage noget bedre Skib istedenfor, thi et saadant var ikke at erholde — Dampskib slet ikke — et Seilskib kun med stor Vanskelighed — Spørgsmaalet var, om Ganges kunde bruges eller ei. Kunde

det benyttes, saa forenede det to væsentlige Fordele fremfor noget andet eventuelt bedre Skib: først, at det var et Dampskib, hvorved det maatte gjøre Explorationen af Nicobarerne betydelig bedre Nytte, dernæst at det allerede havdes under Hænder, og at altsaa Forberedelserne til Expeditionen kunde bygges herpaa og begynde strax, medens Alt havde maattet ligge stille, til et andet Skib var skaffet tilveie, saafremt jeg ikke havde villet bruge Ganges.

Men een Bevæggrund havde jeg endnu til at foretrække Ganges, saafremt det blot var brugbart, fremfor noget andet. Det var herhjemmefra gjort mig til ufravigelig Pligt, under ingen Omstændigheder at opgive Höiheds-Retten over de nicobariske Öer, men at soutenere den paa hvad Maade, jeg maatte skjönne fornödent. Af Grunde, som jeg maa forbeholde mig i det Fölgende nærmere at udvikle, blev det mig meget snart indlysende, at jeg ikke paa nogen anden Maade kunde opfylde denne mig med saa megen Bestemthed givne Ordre, end ved en factisk Occupation af dette Archipel, altsaa enten ved en effectiv Colonisation, eller idetmindste ved at en militair Styrke efterlodes paa Öerne eller mellem Öerne. Hertil var en Orlogsmænd uomgængelig nödvendig. Men Ganges var en Orlogsmænd, den var bygget dertil, den kunde före Kanoner, den havde dem ombord. Ved ethvert andet Skib, som havde været at anskaffe, vilde det altid blevet et Spöragsmaal, hvorvidt dets Tömmers, Dimensioner og övrige Egenskaber tillode, at dets Dæk blev belagt med Artilleri, og sandsynligviis vilde Skytset, som et sligt Skib kunde have fört, være blevet af en saare ubetydelig Caliber.

Efter at jeg derfor havde forskaffet mig al den Vished, det var mig muligt at erholde om, at Skibet var brugbart til det Öiemed, jeg havde bestemt det for, dels ved de Synsforretninger, som vare optagne forinden min Ankomst, dels ved de Undersögelser, jeg selv lod anstille, dels endelig ved at undersöge Skibets Journaler og övrige Böger i Marine-Bureauet, som fra den engelsk-ostindiske Regjerings Side bleve stillede uforbeholdent til min Raadighed,

stadfæstede jeg Kjøbet af Ganges for den danske Regjerings Regning, og heisede dansk Orlogsflag og Vimpel paa det. Min Næstcommanderende, Cptlt. Aschlund, erholdt Commandoen af dette Skib. Lieutenanterne Roepstorff og A. Rothe samt Underlæge Didrichsen bleve ansatte derombord. 14 Mand af Corvettens Besætning afgik til den, den övrige Deel af dens Bemanding, 50 Mand prima plan, blev hyret i Land, inclusive Maskinmesterne og deres underhavende Folk. Ganges blev derefter lagt ud paa Floden tæt indenfor Galathea, og dens Istandsættelse og Udrustning blev dreven med al mulig Kraft. Hvad der tog længst Tid, var en absolut nødvendig Forandring i Apteringerne saavel for Officerer som for Folk, saa og Indretningen af en ny Kabys, da det hindostanske Mandskab ikke kunde koge paa samme Kabys, som det europæiske. Der var i dette Skib ikke mindre end fem forskjellige Anretninger til hvert Maaltid, nemlig Chefens, Officerernes, Maskinmesternes, de danske Folks og de Indfødtes, og blandt disse Sidste atter forskellige Underafdelinger, som deres Kastefordomme medførte.

Ganges førte een 12 Pds. Metal-Kanon paa hver Side. Fra Tranquebar havde jeg medbragt fire Stykker 1 Pds. Amussetter, som bleve monterede paa Gafler som Houbitzer paa Reglingen. Desuden var den vel forsynet med Haandgeværer, deriblandt nogle Muskedonnere, ligeledes monterede paa Gafler paa Reglingen. Jeg lod den fra Galathea forsyne med een Espingol, to 4 Pds. Metal-Houbitzer til Fartöierne, 20 Stkr. Geværer, og endelig afgav jeg Galatheas Entrenetter til Dampskibet, som formeentlig mere udsat for at kunne komme til at drage Nytte af dette Forsvarsmiddel.

Medens Ganges Istandsættelse dreves med al den Kraft, som stod i vor Magt, blev Galathea ikke forsömt. Skibet blev calfactet heelt over, uden- og indenbords, adskillige Forandringer foretagne med Röstværkerne midtskibs, med Lukaerne paa Batteriet, kort overalt, hvor Erfaringen havde viist os Nödvendigheden deraf. Et nyt Rat blev anskaffet, de to störste Fartöier bleve kobberforhudede, Skibet blev forsynet med Proviant og Varegoods for flere Maaneder, Seil og Reisning efterseet, to nye Underseil og et Store-

mersseil forfærdiget i Land, og Skibet blev derefter malet uden- og indenbords. — Alle disse Arbeider toge os meget betydelig Tid op, deels fordi vi maatte afgive daglig Assistance til Ganges Istandsættelse, som fortrinsviis maatte drives, deels fordi vi havde at kæmpe med de herværende Haandværkeres fast utrolige Langsomhed og Uefterrettelighed, deels endelig fordi Sygdom udbrød i Skibet, som svækkede mit Mandskab saavel i fysisk som i moralsk Henseende.

Det var Choleraen. Denne afskyelige Sygdom, der altid boer i Calcutta, og altid hjemsøger Skibene paa Ganges-Floden, gjæstede ogsaa os, skjönt vi vare ankomne i den sundeste Aarstid. Allerede under vort Ophold paa Madras havde endeel Tilfælde af Diarrhoe med Colik og heftige Lændesmerter yttret sig blandt Mandskabet, men de ophørte, saasnart vi gik til Söes igjen. Jeg kom ind i Floden med meget faa Syge ombord. Men neppe havde vi ligget her i nogle Dage, för Sygdommen udviklede sig med foröget Styrke.

Den Nyankomne lytter kun med et vantro Smil til Advarslen mod at udsætte sig for Solstraalernes umiddelbare Paavirkning; han troer som i Hjemmet at kunne arbeide i sit Ansigts Sved, og efter Solens Nedgang lægger han sig i den tynde Paaklædning, der har gjort ham Dagens Hede udholdelig, hen för at afkjöle sig, ja maaskee för at sove i den kolde Nattetaage. Men han vil snart straffes för sit Letsind; Tarme- og Leversygdomme ville blegne Rosen paa hans Kinder og nedbryde de sidste Kræfter af det stærke Legeme, hvormed han kort Tid iforveien varanfængelig nok til at troe, han kunde trodse Ostindiens frygtelige Clima. Endnu hurtigere vil den snigende Gift finde Veien til hans Legeme, naar han opholder sig paa et Sted som Gangesfloden. Allerede Nydelsen af Flodvandet bidrager sit til at föröge Sygeligheden, men fremför Alt har denne sin Rod i de giftige Moradsdunster, som staae over imod Calcutta fra det östen för denne By liggende Sunderbunds; — en Sygdomsaarsag, der er saa anerkjendt, at efter Generallægen, den gamle Nickolson's Erfaringer fra

Hospitaler og private Huse i Byen, Udbrudet af Cholera og andre endemiske Sygdomme i de mod Öst og de mod Vest beliggende Værelser forholder sig som 7:3. Han tilraadede os derfor ogsaa, om Natten altid kun at holde Batteriets Kanonporte aabne paa den fra Sunderbunds vendte Side, hvilket naturligviis nödvendiggjorde et Tilsyn, hvergang Skibet svaiede for Strömmen. Tiltrods for denne og flere andre Forsigtighedsregler, hjemsögte dog Sygdommen som sagt snart ogsaa Galatheas Besætning; i længere Tid havde vi 30 å 40 Mand paa Sygelisten, og vare end endeel af dem Reconvalescenter, saa var dog deres Restitution saare langsom. Sygdommen viste sig i Begyndelsen som en stærk vandagtig Diarhoe, der, hvor den forenedes med Opkastelser, stundom medførte en Synken af Kræfterne og ikke ringe Livsfare; i fire Tilfælde udartede den til den ægte asiatiske Cholera og havde hos to af disse en hurtig Död tilfölge. Den förste var Hoboisten Hosung, der angrebes af Sygdommen allerede Natten mellem den 10de og 11te November. Den næste Morgen tidlig var han uden Haab, han var kraftesløst sunken sammen, og paa det liigblege, indfaldne Ansigt havde Dödsangsten skrevet sit Mærke, Öinene laae hule og vare omgivne med mørke Skygger, Panden klam og marmorkold, Stemmen neppe hörlig, Brystet aandede tungt, Livsvarmen var borte, Pulsen ikke til at föle, og smertefulde Kramper angrebe snart Underlivet, snart det övrige Legeme. Og med alt dette beholdt han lige til sit Dödsöieblik en klar Bevidsthed om sin egen frygtelige Tilstand. Efter 30 Timer vare hans Lidelser endte, og ikke fuldt to Dage efterat han endnu karsk og sund havde færdedes mellem sine Kammerater, stededede de ham til den sidste Hvile. — Den Anden, som blev et Offer for Cholera morbus, var min brave Skibmand Thomas Höy; han blev syg den 14de November, og Dagen efter var han ikke mere. — Vi havde neppe ligget 14 Dage paa Floden, da Sygdommen tog en anden Vending og viste sig som en galdeagtig Feber, under hvilken især Hovedet hos de Fleste var stærkt angrebet. Kun hos Enkelte antog imidlertid Feberen en ondartet remitterende Character, og det var

denne som bortrev vor Proviantskriver Frederiksen. Baade han og Thomas Höy efterlode en talrig Familie i Hjemmet.

En saadan Tilstand krævede de alvorligste Forholdsregler. Hospitalet forude paa Banierne var ubrugeligt i denne Varme, paa Batteriet var ideligt og stöiende Arbeide. Jeg lod derfor Ruffet indrette til Skibshospital, men traf iövrigt Anstalt for at mine Syge strax kunde transporteres ind paa det store Hospital (General hospital) ved Alipore tæt udenfor Byen. Her döde alle de tre ovennævnte Mænd. Söndagen den 16de Novbr. sendte jeg alene otte Mand derind. Det var et hjertegribende Öieblik, da disse Ulykkelige toge Afsked, og det stod saa tydeligt malet paa deres af Sygdommen fordreiede og udmagrede Træk, at de troede aldrig mere at komme igjen. Det var för Guds-tjenesten, at jeg hiin Morgen maatte tage disse Forholdsregler. Det var mig i Sandhed en tung Gang rundt Skibet paa Paraden, forbi de ved Sygdom fortyndede Rækker, og at see Ængstelse og Bedrövelse i Alles Öine. Min höit-agtede Ven og Landsmand, Doctor Wallich, var ombord hos os, for at höre en dansk Prædiken, som han i saa mange Aar havde savnet. Han bidrog ikke lidet til at indgyde Mod blandt mine Folk, saavel ved den Deeltagelse, han viste, og som hans glödende Kjærlighed til hans Fædreland indgöd ham, som ved den Erfaring, hvormed han kunde tale om den alvorlige, men ikke uovervindelige Fjende, vi havde at bestride. Vi bleve heller ikke mere hjemsögte af Sygdommen end andre Skibe paa Floden og lede forholdsvis færre Tab. Ombord i Dampskibet Lord Bentinck, med 80 Mands Besætning, döde under vort Ophold paa Floden alene 4 Mand paa een Dag af Choleraen. Capt. Mc. Killock af den engelske Marine, som förte dette store mellem Suez og Calcutta farende Skib, ansaae dette Tab som noget ganske almindeligt og var nærvæd at lee mig ud, fordi jeg beklagede mig over et Tab af 3 Mand under et syv Ugers Ophold paa Gangesfloden.

Under disse Arbeider og Gjenvordigheder fortsattes Forberedelserne til den nicobarske Expedition. Alle Beretninger om disse Öer stemmede overeens i at omtale den

store Vanskelighed, der var forbunden med at bane sig Vei endog blot faa Skridt op i Landet paa Grund af det uigjen-nemtrængelige Krat og Skov, som de vare bedækkede med. Det blev altsaa absolut nödvendigt at have en betydelig Menneskekraft disponibel til Rydningsarbeider. Mit eget Mandskab vilde jeg paa ingen Maade give hertil: det vilde have været at overgive dem frivillig til Sygdom og Död. Jeg besluttede derfor at anskaffe et Antal chinesiske Arbeids-folk til Expeditionens Tjeneste. Jeg vil senere finde Lei-ghed til at omtale disse Folk, hvor de komme fra, hvor de findes, og Maaden hvorpaa de forhyres. Her skal jeg indskrænke mig til at omtale dem forsaavidt de gribe ind i den for Expeditionen lagte Arbeidsplan. Jeg bestemte nem-lig, at Ganges skulde, saasnart det var seilklart, afgaae til Pulo Penang og der forhyre 40 à 50 Mand chinesiske Arbeidsfolk, forsyne dem med Værktöi, Provisioner og Klæder, tage dem med sig til Lille Nicobar's Havn, og der-paa strax paabegynde Opmaalingen af denne Havn og det omliggende Farvand. For samtidigt hermed at drive den naturhistoriske og geognostiske Undersögelse af denne Deel af Archipelet, bestemte jeg, at dHrr. Reinhardt og Rinck skulde följ med denne Deel af Expeditonen, hvor allerede Botanikeren Doctor Didrichsen var ombord.

En umiddelbar Fölge af Dampskibets Anskaffelse var at sørge for dets Forsyning med Kul paa længere Tid. Vel blev det mig forsikkret, at Compagniets Dampskibe og der-iblandt Ganges selv, stedse fyrede med Brænde, naar de fore i Malacca-Strædet, og jeg vidste, at Nicobarerne maatte kunne forsyne os med Overflödighed af Brænde, men hertil hörte, at det skulde skoves og törres först, og inden vi kom saa vidt, var meget Andet at tage vare. Det blev alt-saa nödvendigt at sende en Ladning Kul til Nicobarerne, og da jeg aldeles ingen Sikkerhed havde for, hvor den kunde oplægges og hvorledes opbevares, og jeg i det Hele taget fandt det meget ønskeligt at have et flydende Magasin for mig, hvori jeg kunde transportere Alt, hvad jeg havde behov ved Undersögelserne, fra den ene Ö til den anden, men især til der at logere Chineserne, saa fragtede jeg et

dansk Barkskib, „Christina“ kaldet, Capt. Marolly, til denne Tjeneste. Det blev bestemt, at dette Skib skulde afgaae samtidig med Ganges og begive sig lige til Lille Nicobar's Havn og der afvente Ganges Ankomst. Doctor Rinck blev indlogeret der ombord, og ham tillagt Ordre til at gjøre zoologiske og geognostiske Undersøgelser paa Lille Nicobar, hvorved Christina's Mandskab skulde være ham behjælpelig.

Selv besluttede jeg at afseile med Galathea saaledes, at jeg kunde indtræffe ved den nordligste Nicobar-Ö om-trent samtidig med Ganges ved de sydlige Öer, og at foretage Opmaalinger og Undersøgelser successive Syd efter. Jeg bestemte Nancovry-Havn til Mödested for de sidste 14 Dage af Januar Maaned. — Ifölge mine Instructioners Bydende var det mig meget magtpaaliggende at have Etatsraad Hansens Raad og Veiledning ved Undersøgelserne samt hans Medvirkning ved den endelige Beslutning angaaende Colonisationen. Forskjellige Forhindringer, dels offentlige, dels private, bevirkede, at denne Embedsmand ikke saae sig istand til at komme op til Calcutta, medens jeg var der, men han lovede mig, at ville komme til mig paa Nicobarerne, saafremt jeg vilde sende ham et Skib til at tage ham derover. Et Öieblik var jeg bestemt paa selv at hente ham med Galathea, men da dette vilde have bevirket en betydelig Forsinkelse i Undersøgelses-Arbejderne af de nordlige Öer, og fölgelig af det Hele, saa modtog jeg med Glæde et Tilbud, som blev gjort mig af den danske Consul, Hr. Mackey, om at sende en ham tilhörende lille Brig, „the Patriot“, Capitain Lewis, — den samme, som havde fört Skonnerten l'Espiègle paa den seneste Expedition imellem Nicobarerne, — til Tranquebar, for at overføre Etatsraad Hansen til Öerne, og satte ogsaa ham Stevne i Nancovry-Havn til de sidste Dage af Januar.

Efter denne Plan fortsattes altsaa Arbejderne med saamegen Kraft, som der stod i min Magt. Endeel Fornödenheder bleve anskaffede, saasom Telte, Borings-Instrumenter, endvidere Klædningsstykker, Töier, Tobak, Snurrepiberier til Tuskningsmidler med de Indfödde etc.

Det vil være indlysende, at den Tid, der levnedes mig

fra disse mangfoldige og mangeartede Forretninger, var ikke meget stor, og dersom man derfor venter at finde mange Oplysninger om det Land, jeg levede i, da vil man finde sig skuffet. Alt hvad jeg kan præstere, bliver en Beskrivelse af det Indtryk, Calcutta og dens Indvaanere have efterladt paa mig. Jeg vil fortælle, hvad jeg har seet, beskrive, hvad jeg har fölt, jeg vil sige min Mening om begge Dele, men jeg vil langt fra paastaae dens Rigtighed.

Ostindianerne kalde Calcutta med en vis Stolthed „the city of palaces“, og dette Navn kan den nok fortjene, thi der findes virkelig, især i dens europæiske Qvarteer, en stor Mængde Bygninger, der vilde være sande Prydelser for enhver europæisk Hovedstad. Calcutta ligger langs Gangesflodens venstre Bredde, og er begrændset mod Nord og Syd af to smaa Floder, som löbe ud i Ganges og over hvilke tvende hængende Broer paa hver Side, den ene tæt ved Udlöbet i Ganges, den anden noget længere oppe, före ud i Landet nord og syd for Byen. Den hele Strækning langs Gangesfloden er omtrent 6 engelske Mile lang. Den meget stærke, for uindtagelig antagne Fæstning Fort William ligger i det sydligste Hjørne af denne Plads og har saaledes Gangesfloden til sin vestlige, og en lille Flod, hvis Navn jeg ikke erindrer, til sin sydlige Grændse. Mod Nord og Ost skilles den ved dybe Grave og brede Volde fra den store Plads, som findes mellem Fortet og Byen, og som er aldeles aaben, flad og bar, næsten uden at være beskygget af et eneste Træ. Ogsaa mod Floderne har det stærke Befæstninger med dybe Grave og snevre Indgange. Fortet danner en næsten regelmæssig Ottekant og det monterer 619 (12—32pundige) Kanoner. Fæstningsværkerne ere for den Usagkyndige intet mindre end imponante, thi de ere saagodtsom slet ikke ophöiede over den omgivende Slette, og man bliver dem derfor först vaer ved at komme ganske nær ind under dem. Indenfor sine Volde slutter Fortet en By for sig, der hovedsagentlig tjener til Cäserner for det Militaire og til Magasiner for den engelsk-ostindiske Armecs hele Krigsmateriale. Jeg har gjennemvandret disse Magasiner og har i Sandhed været i höieste Grad forbauset

over de umaadelige Masser af Alt, hvad tænkes kan til en Armees Fornödenheder. Disse Magasiner ere for det meste indesluttede i selve Fæstningsmurenes Cassemater.

Arsenalbygningerne indtage et Fladeindhold af over 54000 □ Fod. Krudtmagasinerne kunne rumme 5100 barrels (en barrel = 100 Lpd.) Kanonkrudt, og i Töihuset findes 42,000 Geværer, 10,000 Pistoler og 18,400 Sabler. Fortet er paabegyndt af Lord Clive (1757) og har kostet 2 Millioner £ Sterl. Dets Feil er dets slette Vandforsyning; de i Udenværkerne beliggende Brönde have i den hede Aarstid ofte brakt Vand, og det eneste store Vandbasin ligger paa det sydlige Fæstningsglaci. For at hjælpe paa denne Hovedfornödenhed, har man i den seneste Tid forsögt at grave en artesisk Brönd i Fortet. Den lille By, Fortet omslutter, har mellem sine forskjellige Barakker store Grönsvær, velholdte Kjøreveie og regelmæssige Alleer, iövrigt er den trist og neppe sund at leve i. Her findes intet af den livlige Handelsfærdsel, som opmuntrer den store By, der ligger udenfor; — de brede Gader ere tomme og öde. Fæstningens Beboere have Intet at bestille paa Gaden om Dagen, de skjule sig for Solens brændende Straaler, som opheder det indesluttede Rum indenfor Voldene. Derfor groer ogsaa Græsset op mellem Stenene. Kun sjeldent seer man en Vogn, af og til en Palankin at oplive de öde Gader.

Fort William er forresten antaget at være Regjeringens Sæde. Gouverneuren har en Bolig her, som han dog ikke benytter, og alle Befalinger fra Regjeringen ere daterede Fort William. Den midt i Fortet liggende St. Peters Kirke er en fuldkommen Miniaturmodel af Westminsterabbedit.

Kaster man Blikket over den store Plads, som skiller Fort William fra Byen selv, saa falder Öiet strax paa Gouvernementshuset. Denne colossale Bygning, som Marquis'en af Wellesley 1804 lod Ingenieur-Capitain Whyatt opføre med en Bekostning af 13 Lak Rupier (over 11 Tdr. Guld), nævnes af Calcuttas Beboere med Stolthed, naar Talen er om skjön Architectur. — Jeg tilstaaer, at jeg ikke har kunnet dele deres Beundring. En stor, fiirkantet, forholds-

viis lav Hovedbygning paa tre Etager, hvoraf den underste lige med Grunden; og paa det flade Tag, midt imellem de to sydlige Flöie, istedenfor midt paa Bygningen, en Kuppel, paa hvilken en kronet Brittannia staaer opreist, støttende sig til et Skjold. Fra denne Hovedbygning fire Hjørner springe fire krumtgaaende Mellembygninger, som forene ligesaa mange Pavilloner af samme Bygningsart med Hovedbygningen. Det Hele er stærkt overlæsset med Vinduer, Colonnader, svære Forsiringer, Carnicher, Gesimser o. a. m. Paa Midten af den nordre Façade gaaer en bred og meget smukt anlagt Trappe ned fra første Sals Etage til Jorden. Under Trappen, der næsten aldrig bruges, da den er altfor udsat for Sol og Regn, er en bedækket Indkjørsel til Vestibulen. Det Hele er vel en imponerende, svær Bygning, men synes mig at være for sammentrykket til at gjøre nogen smuk, architectonisk Effect. Pladsen skal imidlertid være mesterligt benyttet, Slottets indre Indretning i enhver Henseende afpasset efter Climaet, og da denne Pragtbygning ligger frit paa en aaben Plads, omgivet paa passende Afstande med en smuk Grille og smukke Indkjørseler fra alle fire Sider, udgjör den altid en Prydelse for Byen og bærer i høi Grad Vidnesbyrd om den Pragt og Overdaadighed, som dens Beboere især i ældre Tider have udviklet. Paa Slotspladsen staae nogle mægtige Kanoner, der ere medbragte som Bytte fra den chinesiske Krig, og paa Esplanaden östen for Gouvernementspalaiet et Monument til Ære for General Ochterlony. For at betegne dennes Forkjærlighed for Tilhængerne af Muhameds Tro, er Söilen, der staaer paa en ægyptisk Sokkel, forresten opført i reen maurisk Stil. Den er 165 Fod høi, en udvendig Vindeltrappe fører op ad den, og fra dens överste Top, hvor en kjölig Luftning vifter En imöde, overskuer man den stærkt slyngede Hooghlyflods deilige Bredder lige til Barrackpore i Nord og det endnu fjernere Gloucesterfort i Syd. Gouvernementspalaiets underste Stokværk indeholder alene Vestibuler og Comptoirer, samt nogle Adjudantværelser. De övrige Etager i Hovedbygningen indeholde de egentlige Pragt værelser, som i Sandhed ere glimrende udstyrede. I Centrum af første Sal findes

den af 3 store Haller sammensatte Selskabssal med Marmorgulve, stukpolerede Vægge, Marmorsøiler med Bronze, Carnicier, talrige Lysekroner og brede, høie Speile. Lige ovenover denne ligge Balsalene med indlagte Teakgulve og forgyldte Lofter. De egentlige Beboelsesværelser ere i Flöiene. Uagtet denne Bygnings tilsyneladende store Udstrækning er her dog ikke Plads til Kjøkkener, Stalde eller Betjentværelser. Alt dette findes i en meget udstrakt Bygning udenfor Grillen paa den anden Side af den vedliggende Gade.

Qvarteret bag ved Gouvernementhuset er det smukkeste i den egentlige By, med meget store, velbebyggede Pladse, forfriskede med skjønne, murede Vandbasiner, hvis grønklædte Sider ere høist velgjørende for Öiet. Den største af disse Pladse er den saakaldte „Tank-Square“; den omslutter et uhyre Vandbasin, som indtager et Fladerum af en Acre Land og er 25 Fod dybt, men hvis Vand paa Grund af Hooghlyflodens Nærhed undertiden bliver brakt. Pladsen danner en fuldkommen Qvadrat, og dens hele nordlige Side (14-1500 Alen lang) optages af de oprindeligt for de unge „civilians“ opførte „Writers buildings“, der tilsyneladende udgjøre een sammenhængende to Etager høi Bygning. En større, en historisk Interesse knytter sig til det paa „tank-square“s østlige Side liggende Toldhuus, eller rettere til Grunden, paa hvilken dette staaer, thi her laae forud den berygtede „sorte Hule“ og det ældste engelske Fort, ligesom man endnu indtil for 30 Aar siden saa en Obelisk opreist her, der opbevarede til Efterverdenen Navnene paa de Ulykkelige, som lede en saa grusom Död paa dette Sted. Paa „tank-square“ og i de omliggende Gader findes ogsaa de europæiske Bazarer og alle Slags Luxusboutiker af franske og engelske Modevarer. Men underligt nok! ingen af dem alle ere oplyste om Aftenen. Efter Kl. 7 er Alt lukket og slukket, og Hver gaaer til sit Hjem. Kun enkelte Caféer og Restaurationer gjøre Undtagelser herfra.

Paa den store Slette, som strækker sig fra Gouvernementshuset over imod og omkring Fort William findes flere

Bassins med Springvand, hvor man seer Hinduerne foretage deres Renselser tidligt og sildigt, idet de med Metal-krukker öse Vand over Hoved og Krop för og efter deres Bön. Herfra tages ogsaa Vandet til at vande de mange macadamiserede Veie med, som omgive Gouvernementshuset og gjennemkrydse Plainen. Dette skeer paa en ganske eiendommelig Maade; de hertil ansatte Folk bære i en Rem over Skulderen et sammensyet Gedeskind under den ene Arm, hvilket de fylde med Vand, som de da igjen udgyde ved at trykke med Albuen paa Skindet, hvorved Vandet kommer ud som af en Spröite, alt som de med raske Skridt gaae hen ad Veien.

En af de smukkeste, naaskee den regelmæssig skjöneste Bygning i Calcutta er „Townhall“, beliggende tæt ved Gouvernementshuset og bestemt til Forsamlingssal, saavel ved offentlige Leiligheder, som til Fester, Diners, Baller o. a. dsl. Denne Bygning er i Sandhed saavel ved sit Ud-vortes, som ved den smagfulde Decoration af dens store, velproportionerede Sale med tilstödende Galerier og Værelser, fuldkommen værdig sin Bestemmelse. En dorisk Söilehal, bestemt til Indkjørsel for Eqvipagerne, ligger foran den nordlige Façade, og förer ind i den höie rummelige Forhal; denne er prydet med Marquis'en af Cornwallis og Marquis'en af Wellesley's Statuer, og en pragtfuld dobbelt Trappe förer fra den op til de övre Saloner. Hver af Etagerne regnes ved festlige Leiligheder at kunne rumme 800 Mennesker, og Bygningen overgaaer i Höide endog Gouvernementspalaiet.

Dreier man om Hjørnet kort efter at have passeret Town hall og følger langs Floden paa den livlige Kai, hvor Tusinder af Mennesker af alle Farver i travl Beskjæftigelse vrimle mellem hverandre, saa vil man komme forbi en Række af Pragtbygninger, den ene smukkere end den anden. Her ligger Calcuttas Bank og Metcalffhall. Denne sidste er en ganske ny Bygning, opført til Ære for den interimistiske Generalgouverneur, Sir Charles Metcalff, som gav Pressen fri; den har det dobbelte Öiemed at afgive Locale for Indiens Agerdyrkningsselskab og for Calcuttas

offentlige Bibliothek. Architecturen er laant fra Vindernes Taarn i Athen, og de rundt om løbende Söiler give Bygningen ganske Udseendet af et græsk Tempel. — Endvidere findes her Posthuset, Marine-, Stempel-, Salt- og Opiums-Bureauerne og andre storartede private og offentlige Bygninger. Snart er det en Kirke, snart et Pakhuus, snart aabner sig en tværsløbende Gade, som giver Indsigt i Byens Indre med al dens Vrimmel og Travlhed: Fodgængere og Ryttere, Kjøbere og Sælgere, Baadfolk og Palankinbærere, Udraabere og Dragere, beslørede Fruentimmer og nøgne Mandfolk, Hinduere og Armeniere, Persere og Chinesere, Europæere og Muselmænd, Braminer og Parias, Alt vrimlende frem og tilbage, alle Slags Vogne, store bepakkede med Oxer forspændte Karrer, Cabrioletter og Karether spærre Gaden og krydse sig igjennem den.

Til venstre har man stedse Floden med dens Uendelighed af Skibe, Baade, Pramme og Gondoler i evig Travlhed og aldrig standsende Bevægelse, og sagtner man et Öieblik sine Skridt, da er man vis paa at blive anraabt af en halv Snees „Chittagong“-Mænd, der kappes om at tilbyde Enderes „Dinghy's“ (Baade).

Er man endelig under Betragtningen af alt dette kommen omtrent $\frac{1}{4}$ dansk Miil frem langs Kaien, saa staaer man foran Mynten. Dette er en meget vidtløftig, og efter Kjenderes Mening en meget skjön Bygning. Den er heelt omgiven af Söiler, dens Hovedfaçade er en Efterligning af Minervatemplet i Athenen. Mig forekom det Hele imidlertid at see temmeligt svært ud, og hvad jeg især hebrejder denne Bygning, er at den slet ikke synes mig at svare til den tropiske Himmel, hvorunder den staaer; dertil er den meget for massiv. Den er bygget af nuværende Oberst Forbes af Ingenieurerne efter hans egen Tegning. Myntens Indretning og Maskineri er Alt hans Værk, ligesom han stedse er Directeur for dette storartede Etablissement, hvor alle de Penge, som circulere i de britisk-ostindiske Colonier og i hele bengalske Bugten, blive udmyntede.

At dens Maskineri drives ved Damp behöver jeg ikke at anföre. Desuagtet ere 3 à 400 Mennesker dagligt sysselsatte

her, i Almindelighed fra Kl. 10 Formiddag til 4 Eftermiddag. I denne Tid udmyntes 3 Lak eller 300,000 Rupier. Lader man Maskinen gaae hele Døgnet rundt, kan den præstere 700,000 Rupier i 24 Timer. For at holde Udmyntningen i Gang igjennem alle sine Stadier, udfordres Sölv til 45 Lak Roupier. Den störste Deel af Myntens Arbeidere ere Hinduere. Kun de överste Tilsynsmænd ere Europæere. For at raade Bod paa de hyppige Bedragerier, som finde Sted, har man gjort alle Arbeidere solidarisk ansvarlige. Saasnart det mindste mangler, bliver Alles Lön uden Undtagelse tilbageholdt, indtil den Skyldige melder sig, som da i Almindelighed ikke faaer anden Straf end at maatte erstatte det Manglende, som tilbageholdes paa hans Lön. Det vil iövrigt være for vidtlöftigt her at beskrive den hele Proces, som Mynterne undergaae, men man seer den med den störste Interesse, saa sindrig er dens Indretning. Det er især en betydelig Mængde spanske Pjastre, som her omsmeltes; de komme ind fra China i Betaling for Opium, og ere altid bedækkede med en Mængde Stempler fra de forskjellige Comptoirer, de have gennemgaaet i China.

Det vilde være et ligesaa trættende som uinteressant Arbeide, her at opregne alle de Pragtbygninger, man stöder paa ved at vandre omkring i Catcuttas Gader. I hvor forskjellige de end kunne være i Architectur, have de dog Eet tilfælles, og det er, at de alle bære Præget af at være byggede af Materialier, som ikke modstaae Climatets og Tidens Paavirkning, og deres Udvortes staaer derfor ofte i skarp Modsætning til Oldtidens Bygningsart, som de skulle efterligne.

En anden Betragtning, som altid har gjort sig gjældende for mig ved at see alle disse Pragtbygninger, er den, at Calcuttas Indvaanere selv nyde saare lidet godt deraf, eftersom de i Grunden aldrig see dem. Dette klinger lidt besynderligt, men er dog virkelig sandt, i det mindste hvad Europæerne angaaer. En Ostindianer kommer aldrig ud af sit Huus, saalænge det er lyst, uden i en lukket Vogn eller en lukket Palankin. Han sætter aldrig sin Fod paa Gaden, det forbyder baade hans Magelighed og den Jern-Etikette,

som de Alle ere Slaver af. Allerhöiest gjöre de sig en Ridetour om Morgen en tidligt för Solen staaer op; og om Aftenen Kl. 5—6, just ved Solnedgang, seer man dem at myldre ud af deres Boliger i aabne Vogne, og i strygende Trav at kjöre op og ned ad „the Course“, det er den Promenade, som er anlagt langs Floden og löber under Fort William's Glacier ud til Kiddapore, hvor Compagniets Marineetablissement er anlagt. Men faa Öieblikke efter at „le beau monde“ er ankommen til denne Mödeplads, falder Mörket paa, og saasnart den Fugtighed, som altid fölger med Aftenluften, lader sig mærke, ile Alle bort, og i et Nu er Corso'en tom.

Ved at befare denne Promenade vil man ikke undlade at bemærke de tvende særdeles pragtfulde Landingstrapper med aabne Söilehaller, som ere anlagte ved den; den ene tværs ud for Fortet hedder Kali Ghaut*), den anden nærmere Byens Side: Babu Ghaut. Nær ved denne sidste staaer en Bygning, indeholdende et stort Pompeværk, som drives ved en Dampmaskine, og som maler Vandet fra Floden op og ind i Byens forskjellige Qvarterer gennem dertil anlagte Jernrender.

„The Course“ byder altid den Fremmede et höist interessant og morsomt Skuespil. Man gjør sig aldeles intet Begreb om den Vrimmel og Afvexling af Equipager og forskjellige Kjöretöier, som her stilles til Skue. Karether, Calecher, Wienervogne, Cabrioletter, Buggis, Tandem's og „four-in-hand“'s af de eleganteste Former fare forbi hverandre. Hestene ere som oftest meget smukke, altid meget vel holdte, nogle ere hidbragte fra selve England, men de Fleste ere dog indföde, eller hidbragte fra det Indre, fra Persien eller Arabien, ofte ogsaa fra Cap eller Ny-Holland; de sumatraske og japanesiske Ponyer ere ligeledes meget sögte. Hver Hest har sin Oppasser, som löber ved Siden af, forsynet med en Vifte, hvormed han omhyggeligt bortvifter Fluor og Muskitter fra Hestens fine Skind. Ved hver Equipage er altid foruden Kudsken en saadan Staldkarl for

*) Navnet Calcutta har sin Oprindelse heraf.

hver Hest, desuden en à to Tjenere, siddende eller staaende bagpaa alt efter Omstændighederne. Disse Folk ere iförte deres phantastiske österlandske Dragt med Turban, Shawler, Musselins-Gevandter, bare Been og Töfler. Men denne Dragt bærer dog altid en dominerende Farve som lyseblaa, guul, hvid eller deslige, der antyder Eierens Livree. Herskaberne inden i Vognene ere ikke mindre værd at lægge Mærke til, thi det er langt fra, at det alene er den europæiske Befolkning, der nyder denne Forlystelse. Meget ofte seer man de rige Indföde i europæiske Equipager. Det er da enten en af de Fyrster, som ere pensionerede af det ostindiske Compagni, og som have Calcutta til deres Fængsel, der i selvskabte meget kostbare Uniformer, besatte med Guldgalonier og brammende kostbare Smykker, her stiller sig selv og sin Omgivelse, saavelsom sine smukke Heste og elegante Vogn til Skue, eller det er en eller anden riig Babu, som trækker frisk Luft efter Dagens Arbejder paa det indesluttede Comptoir. Her kjører jeg forbi en moderne engelsk Coupé, hvori sidde et Par sorte Braminer, nögne til Beltestedet, kun med Braminsnoeren kastet over Skulder og Bryst; hist passerer jeg et af disse höist besynderlige Kjoretöier, som ikke kan beskrives, men bör tegnes, for at give et Begreb om deres caricaturmæssige Udseende. Det er Karether, saaledes som de vel fra först af have været bragte fra England, men som man nu troligt eftergjör, uden paa nogen Maade at ville forandre eller forbedre dem. De see saa brösthældige, tynde og daarlige ud, Hestene ere dertil saa magre og elendige, at man egentlig ikke begriber, hvorledes man kan holde dem i denne Tilstand, og Seletöiet, der ikke sjeldent forbindes med et Aag, er, skjönt usselt og skröbeligt, dog saa udpynnet med Qvaster og Snore, at det er klart at Eierne ofte ville have disse Vehikler anseete for noget overordentligt og sætte en vis Pretension i deres Ydre. Kudsken er som oftest nögen til Beltestedet, allerhöist med en Turban paa, og stikker ved sin Magerhed comisk af mod de fede, grinende Ansigter, som vise sig ved Vognvinduerne.

Men, som sagt, den hele Glæde varer kun kort; saa-

En Baboo Kareth - Calcutta.

snart det bliver mørkt er hele Promenaden tom. Hver farer afsted ad de forskjellige Veie, over den store Plaine ind i Byen eller ud af den til Garden-reach eller Chowringhee-road, og man iler til Toilettet, for at møde Kl. 7 à 8 til Middagsselskab, hvor man er indbudet.

Chowringhee er Calcuttas fashionable Qvarteer, hvad en Londoner vilde kalde dets „west-end“; det begrændses mod Vest af Chowringhee-road, en to Mile*) lang Række af prægtige Vaaningshuse med omliggende nydelige Haver, som vende ud mod den store Esplanade og strække sig Syd efter, bag om Fortet, ud imod Landsbyen Alipore. Der hvor Chowringhee's smukke Gader nu Dag for Dag vinde større Terrain, stod for hundrede Aar siden en uigjennemtrængelig Urskov, og hvor Fort William og Gouvernementshuset nu bære Vidnesbyrd om Europæernes Magt, laae dengang enkelte Klynger af indiske Hytter, omgivne af stinkende Laguner. Landsbyen Alipore og det igjen östen derfor liggende Balligunge, hvor Generalgouverneuren har sin Livgarde, ere bebyggede med smukke Landsteder, hvor mange af Calcuttas fornemste Embedsmænd og Kjöbmænd have deres faste Boliger, som de kun forlade om Dagen, for at drage til deres Forretninger inde i Byen.

Garden-reach, som strækker sig langs Flodens venstre Bred vel omtrent 4 engelske Mile Syd efter, er ligeledes Samlingsstedet for en Mængde af Calcuttas Aristocrater. Her boede Sir Lawrence Peel, første Dommer i Bengalens Höiesteret og en Fætter til Englands store Statsmand. En deilig Have med de meest udsögte Blomster og Væxthuse omgav den smukke Villa, hvor denne höitagtede Embedsmand levede, omgivet af sine Böger, helligende alle sine Fritimer til sine Studier.

Imidlertid maa man ikke troe, at hele Calcutta er sammensat af Paladser og Pragtbygninger. Naar man trænger lidt dybere ind, finder man sig snart i de mange snevre, stærkt befolkede Gader, hvor Handelsvirksomheden har bragt mange tusende Mennesker til at klemme sig sammen i smaa

*) Engelske Mile.

Vaaninger og tæt paa hverandre byggede Boutiker. Her er da de saakaldte Bazarer, hvor den österlandske Skik, at hvert Haandværk eller hver Handelsvare har sin Gade eller sit Qvarteer, har gjort sig gjældende. Imidlertid er der megen Afvexling heri, alt eftersom den store Masse europæiske Varer, der i de senere Aar have oversvømmet det ostindiske Marked, have fortrængt de indenlandske Industriproducter, og mangen Bod med engelske Bomuldstöier eller Jernkram eller Födemedler har trængt sig ind i de Arcader, som forhen alene vare helligede denne eller hiin Profession.

Fortsætter man sin Vei noget videre især i nordlig Retning, finder man sig umærkelig henbragt i den saakaldte „sorte By“, som er Opholdsstedet for den egentlige indfødte Befolkning. Her blive Gaderne atter bredere, men Elendigheden lader sig ogsaa bedre tilsyne i de daarlige, halvaabne, slet bedækkede hindustanske Bygninger, som give den Nysgjerrige et altfor let Indblik til den Fattigdom, her hersker. Dog seer man ogsaa af og til en Bolig, vidnende om Velstand og Comfort, som da gjør sig gjældende i Landets og Climatets sande Retning. Da er Hytten eller Huset vel stedse bygget af Bambusstokke og dækket med Straa, men en smuk Veranda, flettet i kunstige Forsiringer, overskygget af Lövværk, prangende med Blomster, löber udenom Vaaningen, Gulvet er bedækket med Matter, og en smuk lille Græsplet ligger foran Huset, hvortil en lille, med Smaasteen kunstigt indlagt Fodsti förer op. Af og til kneiser ogsaa mellem de lave Hytter den rige Babu's to Etaager höie Steenhuus med Colonner til at bære Verandaerne. Dog for at paaskjønne disse Folks Luxus bör man trænge ind i deres Boliger, thi som troe Österlændere bære deres Huse intet synderligt til Skue udvendig. Kun enkelte Vinduer aabne Udsigt til Gade eller Torv, de fleste vende ind til den kjölige Gaard med Springvandet i Midten af det marmorlagte Gulv — og her ville vi besöge dem en anden Gang. For dennesinde ville vi fortsætte vor Promenade i „den sorte By“. Gud veed, den er forresten ikke længer behagelig. Jo mere man fjerner sig, desto modbydeligere bliver den. Alt vidner om Fattigdom og Elendighed —

imellem de usle Hytter seer man store Dynger af Skarn, hvorpaa Sviin, Börn og Höns vælte sig i fredeligt Samliv med de store sorte Fugle, som til dagligt Brug kaldes Secretairer eller Adjudanter. Disse Fugle synes at have tiligemed alskens andre Aadsselfugle og Pariashundene paa taget sig Renovationsvæsenet i de indiske Byer. De gjøre saaledes uendelig megen Gavn i disse Lande og navnlig i en saa stor By som Calcutta, hvor sikkerlig Luften vilde være ganske anderledes forpestet, dersom disse Dyr ikke sørgede for at fortære alle de Uhumskheder, som kastes ud paa offentlig Gade og Vei. De sværme over Byen i mange Tusinder, kaste sig over deres Bytte med en magelös Graadighed, og da den Nytte de gjøre er anerkjendt af Alle, gaae de ogsaa med en paafaldende Dristighed midt imellem Folkemængden, mellem Heste og Vogne, vigende knap et Skridt tilside, naar man kommer dem nær. Ved Solnedgang seer man dem tage Natteqvarteer paa de høie Tage af den elegante Deel af Byen, navnlig have de udsøgt Gouvernementshusets Kuppel og Balustrader til deres Hovedqvarteer. I en endnu langt utroligere Mængde seer man disse Aadsselfugle Dag og Nat bedække en høi Muurtind ved Siden af Gangesfloden i den nordlige Deel af den „sorte By“. Död og Vederstyggelighed have her deres Bolig, og vender man Blikket til den öde Plads indenfor, da kaster den matte Flamme af et eller andet udbrændt Baal sit Skjær hen over den rige Hindus Liig, som det har stegt eller halv forkullet, inden det overgives til Ganges's Vande. Ved Flodbredden, ikke langt fra dette uhyggelige Sted, har den obscene Bramalære bygget en heel Række smaa Templer, der ere viede Lingamsdyrkelsen*). Af Pagoder, navnlig gamle beröimte Pagoder, har Calcutta i det Hele overmaade faa, dog finder man nogle af de betydeligste i den nordlige Deel af den „sorte By“, nedad mod Floden. Fortsætter man denne Vandring noget længer,

*) Lingamsdyrkelsen svarer til Priaps- og til den ægyptiske Phallusdyrkelse. Lingamspræstinderne aflægge, ligesom fordem Vestalinderne, Kydskhedslöfte under Dödsstraf ifald de bryde det.

saa passerer man endelig paa en Hængebro den lille tværs-løbende Flod, som jeg alt har omtalt, og man befinder sig nu udenfor Byens Enemærker. En bred og skyggefuld Allée af Mandel-, Oliven-, Tamarinth-, Teak- og Yam-Træer fører igjennem en stor Mængde Landsbyer, omgivne med Riismarker og Frugthaver, forbi adskillige smukke Landsteder og nogle Fabrikanlæg, Sukkerkogerier o. a. dsl., stedse gjennem et stærkt befolket Land, ofte passerende smaa Floder og Bække, og bringer saaledes den Reisende paa en behagelig Maade efter et Par Timers Kjørsel til Barakpore, beliggende fire Mile fra Calcutta ved Ganges's venstre Flodbred.

Barakpore, fra Begyndelsen af en indisk Landsby, er nu bleven til en europæisk By, dog meest dannet ved de der beliggende Barakker for 4 Regimenter Infanteri, som ogsaa have givet Stedet dets Navn. Det er paa Grund af dets lave Beliggenhed usundt, og Englænderne have derfor flere Gange tænkt paa at opgive Pladsen som militair Station. Men har den i saa Henseende meget imod sig, saa er den paa den anden Side henrivende deilig. Officerernes Telte og Bungaloer have Tid efter anden taget Skikkelse af elegante Huse og Villaer omgivne af Haver, som udfolde en riig Blomsterflor, og da nu Generalgouverneuren byggede sit Landsted herude, reiste sig snart rundt omkring mange andre Vaaningshuse for hans Omgivelser og for Bengalens fornemste Embedsmænd. Gouverneurens Sommerpalads er en meget smuk Pragtbygning, beliggende paa en Terrasse tæt ved Flodbredden midt i en meget stor, særdeles smukt anlagt Park af de herligste, skyggerigste Træer. Vegetationen har her noget ganske europæisk. Det er virkelig lykkedes at efterligne en sand engelsk Park, og de skjønne lysegrønne Bowlinggreens vedligeholdes med Held selv i den tørreste Aarstid, naturligviis ikke uden uhyre Bekostning.

Til den Vice-Kongelige Herlighed hører ogsaa et Menageri, som findes i en Afdeling af denne Park. De fleste Dyr gaar saa godt som frie omkring, kun omgivne af store Indhegninger. Indenfor en af disse saae jeg saaledes 4—5 Antiloper

og en nyhollandsk Struds, samlede med en Kænguruh og to Giraffer. De sidste, af hvilke den störste var 7 à 8 Alen höi, fulgtes ad i en rolig Pasgang, medens Hovedet ludede langomt frem og tilbage paa den lange Hals. Men endnu morsommere tog det sig ud, da denne hele Gruppe af Dyr sattes i en rask Galöp; Kænguruhen brugte nu kun sine lange Bagbeen, men Girafferne vidste ikke hvor de skulde gjöre af deres formidable Hals og kastede Hoved og Krop paa det voldsomste til den ene og den anden Side, for at holde Balance. To Kongetigre vare indesluttede hver for sig; uden at see sig om til nogen af Siderne gik de uafsladelig frem og tilbage i deres store Bure og brummede i en frygtelig Bas. Et Par mægtige Björne kröbe ved Hjelp af en Stige, der var stillet op mod Stammen af et Træ, op fra deres underjordiske Hule. Længer hen saaes Leoparder, Dovendyr, en uendelig Masse Aber, en broget Vrimmel af Fugle i store Volierer; i det Fjerne gik en Rhinoceros og ved Siden af den flere Böfler frit om paa Sletten. Forresten indvirker naturligviis vedkommende Generalgouverneurs Smag paa den större eller mindre Grad af Fuldkommenhed, hvori Menageriet holdes. Hverken den sidst afgangne Lord Ellenborough eller den nærværende Sir Henry Hardinge, var synderligt bekjendte for Liebhaveri i denne Retning, og Fölgen var ogsaa, at en stor Deel af de prægtige Bure stode tomme.

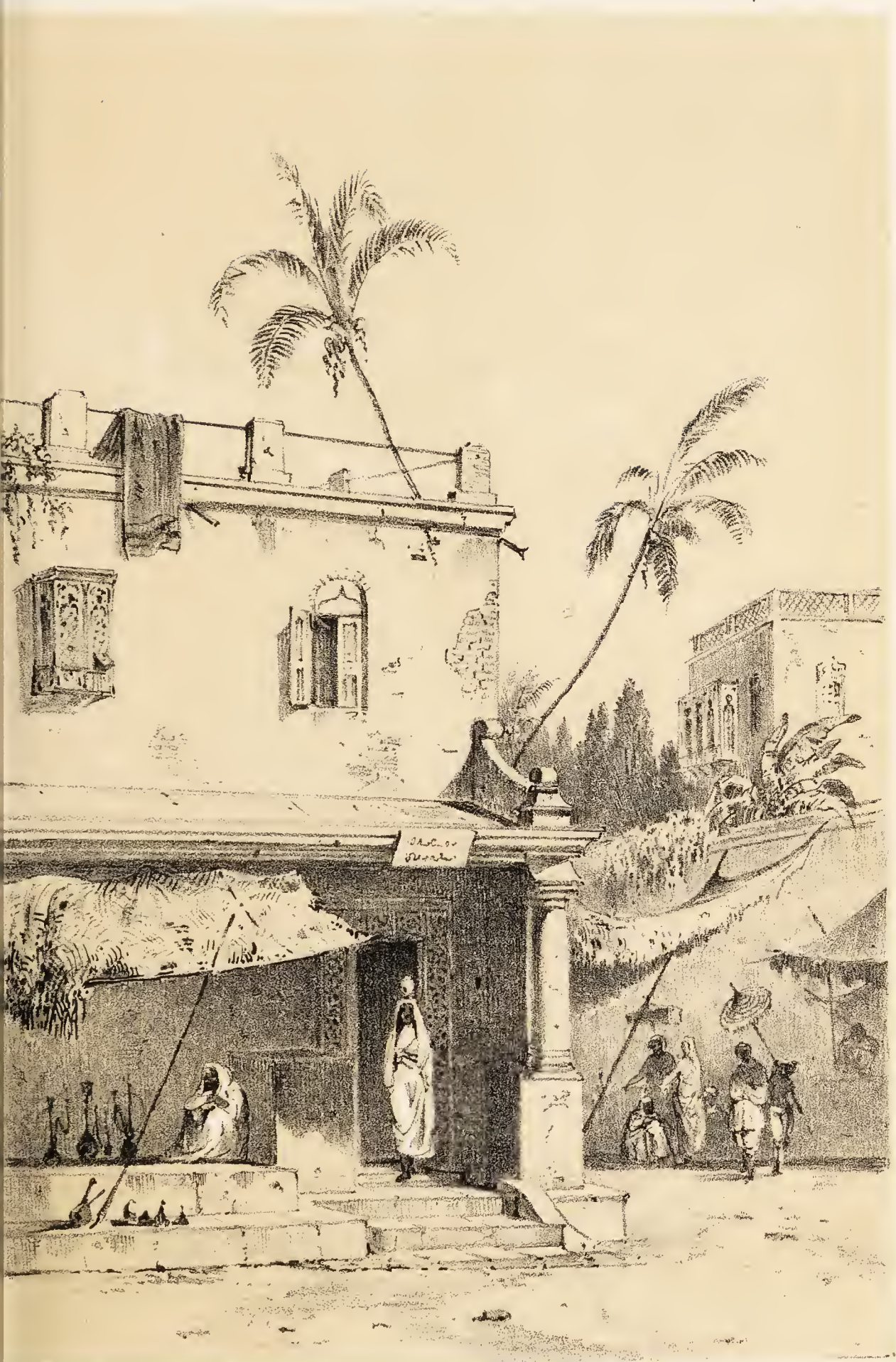
Man bör ikke forlade Barakpore, uden at have seet Elephantstaldene og disses kæmpemæssige Beboere. Da jeg var der, vare desværre kun faa af dem hjemme, idet Sir Henry Hardinge havde taget en Deel af dem med sig op i det Indre af Landet; men der var dog en 7—8 Stykker tilbage, hvilket for en nyankommen Europæer altid er en ganske antagelig Slump at see paa een Plet. Da de æde et anseeligt Foer, maa de selv hente det hjem, og paa Tilbageveien til Calcutta om Aftenen mödte jeg derfor 4—5 af dem, belæssede med Foer- og Riissække, imellem hvilke den nögne Rytter (Mahout) sad nok saa strunk og styrede Elephanten ved med en Pike at stikke den i det paa Halsen anbragte aabne Saar.

Parken tjener Barakpores beau-monde til Promenade; om Eftermiddagen lidt før Solnedgang seer man den gennemkrydset af en stor Mængde elegante Eqvipager, og Veien langs Floden er særdeles behagelig. Glandspunktet i den Udsigt, man her nyder, er imidlertid maaskee mere tiltrækkende her for den Danske end for enhver Anden. Hist ovre paa den anden Flodbred ligger en nydelig lille By; den vinker saa smukt, saa fredeligt, saa venligt med sine hvide Huse, sit spidse Kirketaarn, sin grønne Omgivelse. Det er Serampore. Indtil for kort siden veiede her endnu det os saa kjære danske Flag. Nu har det vejet Pladsen for det mægtige Englands spraglede Union. Ak! hvem betvivler Rigtigheden af den tagne Forholdsregel? Hvem vilde kunne forsvare, ikke at bortskjære den golde Green, for at Moderstammens Safter ikke skulle fortæres til Unytte? Men bar Grenen engang gyldne Frugter, saa mindes man den dog med veemodig Taknemmelighed, naar man seer den ligge afhugget ved Træets Fod, og længe vil man savne dens grønne Löv paa den lemlæstede Stamme. Og derfor vil enhver Dansk, som besøger disse Lande, med Veemod fæste Blikket paa det skjønne Serampore. Hist nede paa Floden laae de danske Ostfarere og ventede paa deres Ladning*). Derovre i de store Pakhuse laae Compagniets Varer henstuede; i hiin vakkre Bygnings Indhegning boede den danske Regjerings Chef og hans underhavende Embedsmænd; der staaer den danske og den engelske Kirke; der, i de reenlige, snorlige Gader med de velvedligeholdte Huse boer den glade Befolkning, der fölte sig lykkelig og tilfreds under det danske Scepters milde Styrelse; der spadserede paa det lille Batteries Mure Sipoierne, stolte af deres røde Uniformer, men især glade ved deres magelige, velbetalte Tjeneste i Sammenligning med deres Gjenboeres i Barakpore, som hvert Öieblik vexle Qvarteer og sendes i Kamp mod Landsmænd eller mod dem ukjendte Fjender,

*) Flodsengen er siden traadt betydeligt tilbage og Sandbankerne have taget til; hvor Kjøreveien nu löber langs Flodbredden, seilede man endnu for 20 Aar siden, og hvor de störste Compagniskibe löb op i Krigens Tid, der er nu kun 6 -8 Fods Dybde.

20. Boobies & Seals on the beach.

Engraved by J. H. P. - 1841

En Boutik i Serampore.

Tusender af Mile bort fra deres Hjem. Nu er alt dette forsvunden. Da Skibene udebleve, bleve Pakhusene tomme, og dermed sank Serampore ned til en unyttig Stad — og blev en Byrde for Moderlandet. Retten til at modtage engelske Fallenter, hvilket udgjorde en ikke ringe Indtægtskilde for Serampore, opgaves af den danske Regjering 1830; Opiums- og Salpetermonopolet faldt bort, da Compagniet oplöstes. Forgjæves gjordes Indskrænkninger, tilsidst var der kun to danske Embedsmænd, kun 24 Sipois; — det kostede utrolig lidet, men det kostede dog altid for meget — da sank det danske Flag for aldrig meer at heises der, og med det sank Serampore ned til det Samme, som saamange andre smaa Stæder langs Ganges's Bredder, til en lille ubetydelig Plads, der vil forsvinde som et Atom i det uhyre brittisk-ostindiske Riges Favn.

Jeg besøgte Serampore og saa med Beundring denne lille Byes Skjönhed, Reenlighed og Orden, og maatte i Sandhed forundre mig over den Velstand og Tilfredshed, her herskede. Men Alle, Hvide og Sorte, Hinduer og Muselmænd vare eenstemmige i at udtrykke Sorgen over at deres kjære Flag var ströget.

Serampore ligger sundt, höit og har en Fjerdingsvejs Udstrækning langs Floden; den talte 1834 11,187 Indvaanere, hvoriblandt 80 Europæere og 1500 Muselmænd, Resten Hinduere. Iblandt disse Indföde findes meget rige Folk. Silkevævene i Serampore sætte 3—400 Mennesker i Virksomhed; en Papiirsmölle som drives ved Damp, en Trykkerpresse, en Rom- og Sukkerfabrik er forresten det, der meest udmærker Byen i industriel Henseende; den har forskjellige Skoler, et 1836 anlagt Hospital og en privat botanisk Have.

I Serampore have Baptistmissionairerne virket med Udholdenhed og Kraft for Christendommens Udbredelse.

Baptistmissionairerne, de förste som nedsatte sig, da Serampore blev grundlagt, vare Dr. Carey, Dr. Marshman og Ward i Aaret 1792. Mest udmærket var Dr. Carey, som ved Flid og Talent lidt efter lidt opsvang sig fra Skomagersvend til Doctor i Theologien. Da den engelske

Regjering var dem meget imod og ansaae dem for farlige Folk, der let kunde afstedkomme Oprör, begave de sig over paa det danske Gebet til Serampore. Efter flere Aars frugtesløse Arbeide bleve fra 1804—1806, 35 Hinduere döbte. Missionairernes Antal var voxet til 14, og flere Kirker bleve byggede. Særdeles Fortjeneste erhvervede Missionen sig ved sine litteraire Arbeider. Lidt efter lidt bleve 25 Sprog bearbejdede og i alle disse Sprog den hellige Skrift og utallige Afhandlinger oversatte og trykte, derhos ogsaa Ordbøger og Grammatiker skrevne. I et Seminarium bleve bestandig 30—40 Hindu ynglinge opdragte, og vidt og bredt udsendte man indfødte Lærere og Prædikanter, saa at tilsidst 20 Stationer hang sammen med Serampore, og i 54 Landsbyer bleve indtil 1837 1500 Hinduere döbte. Meget blev udrettet for Skolevæsenet, og da Carey gik ud fra den Grundsætning, at alene en rigtig ydre Dannelse kunde afgive en Forskole for Christendommen, saa søgte han ogsaa at fremme gode Skoler blandt de hedenske Hinduere. Til dette Öiemed bleve eiendommelige Skoletabeller udfærdigede, ved hvilke i kort Tid de nödvendigste Kundskaber i forskjellige Fag kunde bibringes Disciplene. Normalskolen i Serampore fandt Bifald; den ene Landsby efter den anden sendte Lærere derhen for derved at faae lignende Skoler, og i en Omkreds af 10 Mile reiste sig snart 92. Over dette smukke Resultat maa man saameget mere undre sig, naar man betænker, at 1812 det hele Bogtrykkeri til en Værdi af 120,000 Gyl-den afbrændte, og at endnu bestandig 1816 den engelske Regjering formelig forbød Dr. Carey og hans Colleger al Missionsvirksomhed paa engelsk Territorium. Men indsigtfulde Christnes Röst fik dog tilsidst Overhaand. Ward døde 1823, Carey 1834 og Marshman 1837. Indtil den Tid bare Missionairerne en stor Deel af Udgifterne selv; men i Aaret 1837 bleve de ganske aftraadte til det engelske Baptist-selskab, saa at de ikke mere före Navnet Seramporemisionairerne.

Marshmans Søn boer endnu i Serampore og er Redacteur af „the friend of India“, det meest agtede Ugeblad i

brittisk Ostindien. Det er en yderst godmodig, livlig, original Englænder. Hans Søster var Enke efter vor nylig afdøde lærde Landsmand Dr. Voigt, Læge ved Serampore Garnison, en udmærket Botaniker og Bestyrer af den ovenomtalte botaniske Have, der havde tilhørt Dr. Carey. Han udarbejdede et Værk under Titel af „Catalog over Calcutta's botaniske Haves Planter“, som efter Dr. Wallich's Bedømmelse har stor Fortjeneste; men da han i 1843 døde paa en Reise til Danmark, forinden Værket var blevet trykt, og en Dr. Griffith, som derefter overtog Udgivelsen, blev forsat til Malacca og døde der, saa paatog den unge Enke sig Udgivelsen af sin Mands Arbejder, og skal selv have lagt sidste Haand paa dette lærde Værk.

Jeg kan ikke undlade her at aflægge et Vidnesbyrd, som jeg modtog fra den engelske Gouverneur i Calcutta, Sir Herbert Maddock, og som han udtrykkelig anmodede mig om at indberette til min Regjering. Han sagde mig, at alle de Rapporter, han havde modtaget over Serampore, efterat dette Sted var overleveret, stemmede overeens i at omtale den ypperlige Administration, der havde hersket, hvorom da ogsaa Indvaanernes Velstand og Tilfredshed, den gode Orden i alle Grene, det gode Politi, Byens Reenlighed, de Fattiges Forsörgelse, Retspleien, kort alt, hvad der laae under Regjeringens Ressort, noksom bar Vidne, og at en saadan Administration gjorde vedkommende Embedsmænd den største Ære.

Omtrent 4 engelske Mile fra Calcutta ligger Cassipore, hvor der findes et Kanonstøberi for det engelsk-ostindiske Artilleris Behov. Depotet for dette Corps er i Dumdum, en anden Landsby temmelig nær Calcutta, hvor der er et Artilleriarsenal og en Knalhættefabrik. Disse Fabriker, Depots, Arsenaler og Caserner ere alle anlagte i en stor Stil og med engelsk Luxus. Fabrikerne drives ved Damp og ere særdeles sindrige i deres Enkeltheder, ligesom de ere storartede i deres Anlæg. I Cassipore saae jeg dem støbe 6–9 π 's Metalkanoner paa eengang. Jeg tør ikke nævne Antallet af Millioner Knalhætter, som forfærdiges i Dumdum-Fabrik om Ugen, thi jeg erindrer det ikke nøie;

men jeg veed, at det klang aldeles utroligt. Man viste os paa Paradepladsen i Dundum adskillige meget smukt forarbejdede Kanoner med hindostanske og andre österlandske Inscriptioner og Ornamente; det var Erobringer fra de forskjellige Krige i det Indre. Hver Kanon bar Vidne om nye blodige Seire.

Et af de smukkeste Punkter i Nærheden af Calcutta er unægteligt den botaniske Have. Som allerede forhen bemærket er den beliggende paa Ganges höire Bred, omtrent 2 Fjerdingvei Syd for Calcutta. Den har 4 engelske Miles Omkreds og indeslutter i sin Favn en meget smuk Bolig for Directeuren, og desuden adskillige Pavilloner, Væsthuse og Boliger for Betjente. Den Grund, paa hvilken den botaniske Have ligger, er oprindelig foræret til General Kyd af den daværende bengalske Subadar. Det Hele var imidlertid dengang en uigjennemtrængelig Skov; Kyd rensede den, oplærte Gartnere, indførte fremmede, ostindiske og chinesiske Planter og forærede 1793 Alt til Gouvernementet, men under den udtrykkelige Betingelse, at det stedse skulde vedblive at være en offentlig botanisk Have. Compagniet ansatte den beröimte Dr. Roxburgh som Directeur, han forblev i Posten til han døde 1813. Saavel for ham som for General Kyd er opreist et Monument i Haven; det sidste er af Sönnen for nogle Aar tilbage overbygget med et græsk Tempel. Ikke længe efter Dr. Roxburghs Död erholdt vor udmærkede Landsmand Dr. Wallich, Forfatteren til „*Planta asiaticæ rariores*“, denne Post. Haven, der, foruden at afgive et Forlystelsessted for Calcuttas Indvaanere, har den Hovedhensigt at gavne Landbrugen, Handelen, Techniken og Medicinen ved at dyrke og udbrede indiske saavel som fremmede Planter, skylder Wallich sin nuværende Skjönhed, Uddannelse og gode Vedligeholdelse. Som Beviis paa den store Masse ei blot af Frösorter, men ogsaa Planter, der fra denne Have aarligt uddeles gratis til Indfödtne saavel som til Englændere, behöver jeg vel kun at nævne, at der fra Juni 1835 til Juni 1836 saaledes uddeelttes 16,000 Planter uden at regne 42,000 især til Assam

bestemte, chinesiske Theplanter, som ligeledes opelskedes i Haven.

Den botaniske Have var mit Söndagstilflugtsted. Paa denne Dag er Calcutta ligesaa tom og kjedsommelig for den Fremmede, som alle andre engelske Byer. Jeg tyede da, ifölge vor Aftale, over Floden under min gamle Vens gjæstfrie Tag, og tilbragte her nogle höist behagelige Timer i hans og hans udsögte Venners Selskab. Jeg laae der om Natten og nöd den næste Morgen ved en Spadseregang i den kjölige Morgenstund. Min Gang var langs Floden, saalangt som til „Bishops College Park“, og jeg nöd da ret i uforstyrret Ro det herlige Skuespil af Calcutta's Rhed med sin uendelige Mangfoldighed af Skibe og Baade og det Liv og den travle Virksomhed, som fremkaldtes ved den opgaaende Sol saavel hist inde paa Floden, som herude i Naturens stille rolige Favn. Saa böiede jeg ind efter, gik Haven rundt, betragtede alle de herlige Planter, som med deres yppige Blomsterpragt spillede i Morgensolens Straaler, behængte med Nattens Dugdraaber, der havde udbredt som et Hav af Juveler og Perler over det hele Landskab. Jeg spadserede i Skyggen af de höie Laurbær-, Tamarinth- og Mahognitræer, og saae Schakalerne nysgjerrig titte frem bag de mægtige Stammer; — jeg standsede ved den lövrige *Ficus infectoria*, dette mærkelige Træ, der paa 14 Dage kaster alt sit Löv og springer frisk og fyldig ud igjen; — jeg stak min Kniv ind i Stammen paa det bekjendte „arbre des voyageurs“ og opfangede Vandstraalen, der sprang ud som af det klareste Kildevæld; — jeg glædede mig ved Phönixpalmens og Pandanussens frodige Væxt og saae forundret paa den forkröblede Daddelpalme, der ikke kunde trives i dette yppige Clima. Snart fandt jeg mig da paa mit Yndlingssted under det store Baniantræ*), der vist mange

*) I 1786 var det kun lille endnu, det skjönnedes da at være 30 Aar gammelt og omfattede et Daddeltræ. I 1819 havde Træet 43 Stammer, dets störste Höide var 69 Fod, Diametren 196 Fod, Peripherien 648 Fod, Hovedstammernes Peripherie 38 Fod. Da vi opholdt os i Calcutta (1845) var hele Træets Peripherie kun omtrent 30 Fod større end i 1819.

Steder har sin Lige i Størrelse i disse tropiske Lande, men ingensteds findes saa vel vedligeholdet og omhyggeligt freddet. Baniantræet er et ganske mærkeligt Træ: der er aldeles ingen Grund for, at det ikke engang i Tiden skal udbrede sig milevidt. Det forplanter sig nemlig selv stedse videre og videre. Fra Moderstammen skyde Grenene sig horizontale ud, og fra disse fælde sig da atter lodrette Stammer ned, som fæste Rod og give nyt Liv og ny Kraft til de videregaaende horizontale Grene. Paa denne Maade danner saadant et Træ en Skov for sig, der kan blive saa stor det skal være. Jeg haaber man vil tilgive denne Lægmands Fortælling, der kun er Udtrykket af den Beundring, jeg var i, hvergang jeg saae dette Træ. Sandsynligviis ville Botanikerne vide bedre at beskrive det. Jeg har oftere seet Baniantræet, navnlig paa Nicobarerne og paa Penang, hvor det stod i Urskovene og voxede saaledes som Naturen böd det. Her i den botaniske Have blev det fredet med stor Omsorg. De unge nedadgaaende Skud bleve indfredede i Bambus-Hylstre for at holdes lodret ned; Grunden, saa vidt dets brede Krone strakte sig, var holdt ryddelig, og pæne Bænke vare satte derind, og udsigelig herlig og velgjørende var den Luft, man nød i dets Skygge*). Men saa kaldte min gamle Ven mig til sit Frokostbord, og derefter maatte jeg atter tilbage til Calcutta og til mit Skib.

Vi satte da gjerne over Floden og kjørte saa ad den smukke Vei, som förer bag om alle Landstederne, der ligge ved Flodens venstre Bred og danne Garden-reach. Man seer her den ene Villa löse den anden af. Nærmest inde ved Calcutta, men forinden man passerer den ovenomtalte

*) Ifölge Dumont d'Urville (voyage autour du monde, 1ste Bind p. 159) findes det störste Baniantræ i Indien i Provindsen Gazurata og kaldes Cobis bar. Ifölge Folks Udsagn der i Egnen skal dette Træ være over 3000 Aar gammelt. Det skal have 2000 Fod i Omkreds omkring dets nedgaaende Hovedstammer, som alle skulle være tykkere end vore Bögetræer. Den beröimte Reisende mener hermed Bögetræerne i Frankrig. De danske Böge har han vel neppe kjendt. Imidlertid kan jeg bevidne, at Baniantræets mange Stammer altid have forekommet mig af Tykkelse som almindelige Træers Stammer i vore Skove.

Hængebro, kommer man til Kiddapore, egentlig en Forstad til Calcutta, hvor Compagniets Marinearsenal findes. Her bygges og repareres endeel større og mindre Skibe. Dampskibet Ganges var bygget her. Compagniets Marine indskrænker sig iøvrigt til et meget lille Antal Seil- og Dampskibe*), som forrette Lodsartois-Tjeneste og Paketfart mellem de forskjellige Havne i den bengalske Bugt og ned til Malaccastrædet, hvor eet å to Dampskibe have Station. Compagniet indlader sig ikke paa større Bekostninger i denne Retning, vel vidende, at dersom Omstændighederne skulde udkræve det, have de Moderlandets mægtige Flaade til Beskyttelse af deres vidtudstrakte Kyster. Imidlertid har det undret mig under mit hele Ophold i Ostindien, ikke at træffe en eneste engelsk Regjerings-Orlogsmand. Først i Singapore mødte jeg en Corvet paa 20 Kanoner.

Ved Kiddapore lægge de store Damppaketter an, som fare paa Suez over Madras, Ceylon og Bombay. Det er Skibe paa 4 å 500 Hestes Kraft. Det vilde være for vidtløftigt her at indlade sig paa deres Beskrivelse. Jeg skal blot anføre, at det Indtryk, de gjorde paa mig, da jeg besaae deres Indre, var aldeles at udslette Begrebet om et Skib, og istedet derfor at sætte Billedet af et Hôtel garni med alt hvad dertil hører, og det er bogstaveligt sandt, at da jeg kom op paa Dækket efter at have gennemvandret denne lille Verden i sin Detail, vidste jeg ikke, om jeg var for eller agter i Skibet. — Man maa iøvrigt ingeniunde troe, at disse Paketter have tilintetgjort eller blot virket

*) I Ganges Munding og paa selve Floden ligge 12 større Lodsbrigger, i Bombay en Fregat, en halv Snees Orlogscorvetter og Brigger, desuden paa disse to Steder og paa Indusfloden tilsammen et omtrent ligesaa stort Antal Dampskibe. Madras er aldeles ikke Station for Orlogsmænd. Compagniets Orlogsmarine, hvis første Begyndelse ikke er mere end 50 Aar gammel, og som dengang kun bestod af nogle Krydsere, der sendtes mod Söröverne, ombyttede under William IV. sit Navn „Bombay marine“ med „India navy“ og fik en Officeer af den brittiske Flaade til överste Befalingsmand. Den har nu omtrent 150 Officerer, 6 Capitainer, 12 Commanders, 48 Lieutenanter, Resten maaes og midshipmen.

skadeligt paa Passageertransporten med de store engelske Ostfarere, som ere Seilskibe og som aarlig komme i flere Snese fra London og Englands andre større Søhavne til Ostindien. Tvertimod, Erfaringen har atter her godtgjort den statsöconomiske Grundsætnings Rigtighed, at Concurrence forøger Consumationen og forbedrer Productionerne. Aldrig have disse Skibe været bedre i sig selv, eleganterē udstyrede, aldrig Bord og Beværtning og Omgang og i det hele Behandlingen af Passagererne været saa ypperlig som nu. Det er ogsaa indlysende, at der maa gives en stor Mængde Reisende, som ville foretrække at gjøre Hjem- og Udfarten med Seilskibene, hvor de kunne indskibe sig ved Udgangspunktet med Familie og al deres Bagage, inclusive Meubler o. a. m., og blive ombord i Mag og Ro, indtil de blive landsatte ved deres Bestemmelsessted, istedenfor den bestandige Ud- og Indskibning, som følger med den combinerede Land- og Søreise over Middelhavet og Suez, ikke at tale om, at Reisen med Dampskibet er langt bekosteligere. Passagen er alene 143 £ Sterl.

Det var just i den Tid, da Galathea laae ved Calcutta, at alle de store Ostfarere kom ind for at indtage Ladning og atter vende tilbage i Januar, Februar, senest Marts Maaned. Jeg har aldrig seet en skjønnere Coffardislaade end den her laae; flere af disse Skibe vare regelmæssige Fregatter, som kunde føre 14 Kanoner i Laget, naar det behövedes. Ved denne Masse af Skibe var Floden i höi Grad oplivet, men man laae ogsaa temmelig tæt fortöiet ved Siden af hinanden, og Faren for at ödelægge hverandre, dersom en alvorlig „Boar“ kom paa, var saa meget større.

Naar vedholdende nordlige Vinde og stærk Regn oppe i Landet har bevirket en længere vedholdende Ebbe end sædvanlig, da vil Floden, naar den faaer Overhaand, gjøre sig Plads og sætte ind med foröget Voldsomhed. Træffer det ovenikjöbet ind med Ny- og Fuldmaane, hvor altid Floden löber med stor Kraft og Hurtighed, da seer man Bölgen at reise sig lodret i Veiret og saaledes komme med en piilsnar Fart opad Floden. Med voldsomt Bulder vælter den sig da over de ved den lange Ebbe næsten tørre Sand-

banker, tager Alting med sig i sin Flugt og kommer saaledes ofte med 7 à 8 Miles Fart op ad Floden forbi Calcutta. Under saadanne Omstændigheder kan den anrette betydelig Skade imellem Skibene paa Rheden, og rager blot eet Skib i Drift, er det nok for at tage mange andre med sig paa sin Vei.

Vi oplevede en lille Boar, medens vi laae her; vore Ankere holdt, men Ganges og et Par Andre kom i Drift — dog skete ingen videre Skade.

Men idet jeg beskriver et syv Ugers Ophold paa Ganges, hvor skulde jeg da kunne undlade at omtale den i alle sine Vildfarelser mærkelige Religion, der er saa vidunderlig knyttet til denne hellige Flod, eller det hinduiske Folk selv, der skylder sin Styrke som sin Svaghed til denne religiöse Tro. Skal jeg i faa Ord sammenfatte et Billede af Hinduens Ydre, da har han en rank Væxt, en let Gang og en fri Holdning, et Væsen fuldt af Alvor og Anstand. Hans regelmæssige Profil og ovale Ansigtsform, hans fyrige brune Öie, hans sorte blanke svagt lokkede, men aldrig uldne Haar*), hans svage Muskelsystem, hans spinkle Knokkelbygning, tyde paa, at han tilhører en ædel, men effeminat, blødagtig Menneskestamme. Med en glødende Phantasie og lys Aand forbinder han en mørk tröstesløs Religionsfanatisme; med haanlig Stolthed seer han ned paa den Lavkastede og den fremmede Religionsbekjender, med Kleinmodighed bærer han Undertrykkernes Aag og lyder blindt den Magt, han troer det unyttigt at sætte sig op imod. Han tæres hen af en lønlig Sorg, og kun sjeldent farer et flygtigt Smil hen over hans lidende Kinder; han leier Templets Tjenerinder for at adsprede sig og Sine ved Dands og Sang, som han vilde ansee det for syndigt selv at hengive sig til, og ligesom han selv skinsyg og ængstelig

*) Den hinduiske Religionsbekjender afrager i Reglen alt Hovedhaar paa en lille Tot nær, som han lader staae paa Issen. Han har stærkt Skjæg, men borttager for det Meste ogsaa dette paa Knebelsbarterne nær. Hinduens Hudfarve er meget forskjellig, ligefra lysebrun til negersort; de frie Kaster udmærke sig ved deres lyse Farve.

vaager over Qvinden, som den Gjerrige, der ruger over sin Skat, saaledes maa Europæerinden forekomme ham fræk og usædelig, og han betragter hende med dyb Foragt. Han er forresten tarvelig, blid, godmodig og fredsommelig, men tillige lögnagtig, underfundig, falsk og feig. Og dog hvor lidt kan Dette, der er et Billed af Hinduen paa Coromandel- og den bengalske Kyst, siges at gjelde om alle Grene af den store hinduiske Stamme. Allerede de i Calcutta tjenende Sipois, Höilændere fra Himalayabjergene, falde i Öinene ved deres kraftigere Legeme og kjække dristige Væsen; den adelige staalpandsrede Raiput *) lever paa sit Ridderslot, omgiven af Vasaller som fordom hos os Middelalderens Lehnsherrer; Seikhen ligefra Hövdingen til den simple Mand er Soldat og Landmand tillige, han er krigerisk og arbejdsom, hans Had imod Muselmanen uudslukkeligt; Pindarnerne udgjorde endnu i Begyndelsen af dette Aarhundrede een uhyre Röverbande; Mahratterne havde intet Hjem uden Hesten, paa hvilken de piilsnare foer hen over Sletten; om deres Fyrster hed det, at deres Throne var Hestens Ryg, deres Scepter Sværdet og deres Rige hvert Land de kunde erobre. — Saa store Forskjelligheder har en forskjellig historisk Udvikling, Naturen og Climaet i det udstrakte ostindiske Rige paatrykt Bekjenderne af den samme braminske Tro.

Den ældste Cultur i Verden synes at have haft sit Sæde i Indien eller i Landet östen derfor. Kunst og Videnskab **) stode paa et höit Trin allerede paa den Tid da Bhrim flere tusende Aar för Christi Födsel skrev Vedas, Bramatilbedernes hellige Skrift. Qvinden var i Oldtiden höitagtet i Indien, og Monogamic en af Folkets ældste og helligste Forskrifter, Ligeledes var den braminske Gudelære i sin op-

*) Björnstjerna: Das brittische Reich in Ostindien.

**) Astronomie, Geometrie, Architectur (Templerne i Ellora og Elephanta), den dramatiske Digtekunst o. s. v. stode allerede tidlig meget höit. Af senere Digtninger vil jeg kun nævne „Tusind og een Nat“, der oprindelig er skreven i Sanskrit og först derfra oversat i Persisk og Arabisk.

rindelige Skikkelse en reen Monotheisme, og först ved Tre-enighedsdogmet (Trimurtis), ved Vischnu's og Siva's to Incarnationer (Avatarer), endelig ved at personificere de forskjelligste Naturkræfter og menneskelige Egenskaber, er Braminismen lidt efter lidt udartet til et Afguderie, der nu tæller over tre Millioner Guder. Læren om Kaste væsenet derimod, denne første Spire til Hinduens Fornedrelse, denne Forbandelse over Folket, som ikke engang Muhamedanismen i Ostindien har kunnet holde sig fri for, findes allerede udtalt i Vedas, ifølge hvilke Brama skabte fire Slags Mennesker. Af sit Hoved dannede han Braminere, de ypperste af dem ere Præster, de Andre udöve Lægekunsten, Retspleien og Underviisningen, ligesom det ogsaa er dem tilladt at bære Vaaben og drive Handel, hvilket udgjör de to fölgende Kasters Forretninger. Braminen er skattefri, og der kan ikke paalægges ham nogen legemlig Straf; men paa den anden Side gjör hans Fornemhed ham Livet til en Plage; han kan ikke sidde tilbords selv med Fyrster og Konger, han er stedse ængstelig og paa sin Post for ikke at blive gjort ureen, og hans Dag gaaer hen med Renselser, Bodsövelser og Bönner. Paria'en, der seer ham komme langt borte, maa dreie af fra sin Vei og ved advarende Raab underrette ham om sin Nærhed; og Paria'ens Berörelse ja Skygge er nok til at paadrage ham en Besmittelse, som tvinger kam til at skifte sin Braminsnor, og som han kun igjen kan afvaske i den hellige Ganges. Af sin Arm dannede Brama dem, der skulle forsvare Menneskene, Ketris eller Krigerkasten; den indbefatter næsten alle Indiens Konger og Hövdinger; de tör læse, men ikke fortolke den hellige Skrift. Af sin Mave dannede han Vaisias eller dem, der skulle ernære Menneskene: de Handlende, Haandværkerne og Apothekerne. Af sine Födder: Sudras, den tjenende Kaste, eller som de ogsaa kaldes de Eengangfödte, i Modsætning til Menus (de Gjenfödte): et Fællesnavn for de tre övre Kaster, som have Lov til at anlægge Snorer (Zenar). — Hver af disse fire Hovedkaster, men især Vaisias, har igjen talrige Underafdelinger: hver Kunst, hvert Haandværk, ja man kan næsten sige hver men-

neskelig Forretning repræsenteres af sin egen Kaste, og at blive udstødt af den, („at tabe sin Kaste“, som det hedder) er den største Forbandelse, der kan ramme Hinduen her og hisset. Ikke alene virkelige Forbrydelser, navnlig Hel- ligbrøde, kan gjøre ham kastelös, men ogsaa Spe- dalskhed og lignende Sygdomme, Ægteskab navnlig fra Fruentimmerets Side ind i en lav Kaste, Udförelsen af et for ham nedværdigende Arbeide true ham med denne frygte- lelige Straf. Det samme Levebröd gaaer derfor i Arv fra Fa- der til Sön, denne kan ikke blive Skrædder naar hiin var Skomager, Guldsmed naar hiin var Væver, Barbeer naar hiin var Pottemager, Lastdrager naar hiin var Vadsker- mänd, Færgemand naar hiin var Palakinbærer o. s. v., men han er træl bunden til at hunge ihjel i sin egen Profes- ion heller end at lade sig forlokke til at gaae ind i en anden Vei, der maaske kunde aabne ham Adgang til Lykke og Velstand.

Hvormeget ogsaa Europæerne maae lide under disse Kastefordomme er let at begribe, og skjönt for endeel en Fölge af den engelske Luxus, er det dog fremfor alt dette Kaste-Uvæsen*), som tvinger dem til at holde et saa uhyre Tjenerskab, at over Halvdelen af Calcuttas indföde Befolk- ning**) paa en eller anden Maade staaer i Europæernes

*) Som Beviis paa Kastestoltheden vil jeg anföre en Historie, jeg selv var Vidne til hos en Dansk i Calcutta. Han gav sin Tjener en Medi- cinflaske for at hente sig noget fra Apotheket. Denne ansaae sig imidlertid for god hertil og han gik först derhen, efterat have leiet en Kuli (Lastdrager), der bar den tomme Flaske foran ham.

**) Calcutta har efter Folketællingen 1837: 229,705 (ikke, som tidli- gere feilagtig angaves, $\frac{1}{2}$ Million) Indvaanere. Deraf ere;
 137,651 Hinduer,
 58,744 Muhamedanere,
 19,084 af lave Kaster,
 49 (!) indföde Christne,
 4,746 Eurasians (o: Folk af hvide Fædre og indföde Mödre;
 især brugte som Skrivere),
 3,181 Portugisere (Kjöbmænd, Skrivere, Kokke o. s. v.),
 3,138 Englændere.

Desuden nogle andre Europæere, Armeniere (mest velhavende Kjøb-

Tjeneste. Det undrede mig meget, da jeg i Calcutta første Gang hørte en ung tydsk Kjøbmand og hans Associé, der førte Huusholdning sammen og levede som Ungkarle, fortælle, at de, efterat have indført den strængeste Sparsommelighed, alligevel ikke havde kunnet faae Tjenerskabet reduceret til færre end 32. Men naar man kjender noget til Forholdene, bliver Tingen meget let forklarlig. Climaet fører det med sig som en Nödvendighed, at selv den ikke egentlig Formuende holder Palankin saavel som Heste og Vogn. Til den første maa han have 4—6 Bærere, der naturligviis ikke paatage sig nogetsomhelst andet Arbeide; for at holde Equipage maa han foruden Kudsk og Tjenere tillige have en Staldkarl til hver Hest. Men heller ikke dermed er det gjort, thi ligesom den, der sidder paa Bukken, ikke vil strigle Hestene og lægge Seletöiet paa dem, saaledes vil den, der giver dem Foer, ikke selv gaae ud og skjære Græsset af; dette udfordrer altsaa igjen nye Folk. Og nu Husets egentlige Tjenerskab! Formanden herfor er i de største Huse en Sirkar eller Babu, som har Kassen under sine Hænder og faaer Procenter af alle Indkjøb; han er ofte mere formuende end Herren selv, og ikke sjelden er denne hans Debitor. Hvor han mangler er det Cansamaren, der har Overopsynet over Tjenerskabet og Kjøkkenet. Kitmudgaren dækker Bordet, bringer Maden ind, varter op og har Sölv, Porcelain, Glas, Dæketöi o. dsl. under sin Vare-tægt. Sirdaren er Formand for Palankinbærerne og tillige et Slags Kammertjener; han pudser Herrens Töi og reder hans Seng, visker Meublerne af, seer Lys og Lamper efter o. s. v.; han pleier at have en Medhjælper til sit Arbeide. Pionen gaaer med Breve og Ærinder, staaer bag paa Vognen og er et Slags Politi i Privatmandens Tjeneste. Endvidere findes en Durwan eller Portner; en Bobbertschi eller Kok og hans Medhjælper; en Musaltschi, der vasker Glas og Tallerkener af, pudser Knive og rækker Maden ind til

mænd), Arabere (især Hestehandlere), Chinesere (fortrinsviis Skomagere og Tömrere), Persere (Handlende, Skibsbyggere, Dokkeiere) o. s. v.

Kitmudgaren; en Biisti eller Vandbærer; en Dobi eller Vaskermand; en Durzi eller Skrædder, der syer sammen igjen, hvad Vaskermanden har slaaet i Stykker; en Hukaburda, hvis hele Forretning bestaaer i at have Tilsyn med Herrens Huka; endelig en Mæter*), der feier Gulvet og gjør alt skident Arbeide i Huset. Paa Landstedet bruges desuden Havefolk o. s. v.; er der en Frue i Huset, da gjør Mæterens Kone gjerne reent i hendes Soveværelse, og en Portugiserinde er hendes Aja eller Kammerjomfru. Enhver Fremmed maa vistnok forbauses over et saa uhyre Tros af Tjenerskab.

Men ikke mindre end Europæeren generes selve Hinduen af sine Kasteindretninger og den dermed nöie forenede Lære om Alt, hvad der er ureent; og naar vi betragte ham i en eller anden bestemt Stilling i Livet — vi kunne saaledes f. Ex. tænke os ham ved hans daglige Maaltid — vil dette snart praktisk vise sig. Det maa være mig tilladt her at fortælle en lille Historie, vi oplevede i Dampskibet Ganges under vort Ophold ved Nicobaröerne. Den angaaer en syg Lascar, som Lægen havde befalet at blive nede

*) Mæteren er en Kastelös („outeast“), det Europæerne kalde en Paria. Han er saa ureen, at selv Europæeren maa vogte sig for at berøre ham; jeg glemmer f. Ex. ikke, hvorledes jeg engang vilde tælle nogle Penge i Haanden paa en Mæter, da Herren i Huset hurtig raabte til mig: „For Guds Skyld gjør det ikke, thi alle mine Tjenere ville ellers flye Dem som Pesten; læg Pengene hen paa Bordet og lad ham saa gaae hen og tage dem der!“ Parias er oprindelig en Fordreielse af „Paharis“, Navnet paa et for sin Drikfældighed berygtet, halvildt Bjergfolk fra Bhangulpore, et Folk uden Skrifttegn, uden Tidsregning, og, med Undtagelse af at de ansee sig for aborigines, uden historiske Traditioner. Men nu har „Parias“ faaet en ganske anden og langt almindeligere Betydning; det bruges om de foragtede, kasteløse Skabninger, der, udstødte af Samfundet, maae boe i fjerntliggende Huse eller selv udenfor Byerne, og hvis Lod det er at henrette Forbryderne, at samle Liig og Aadsler og skaffe dem bort, og endelig at gjøre alt Slags ureent Arbeide. Der kan vel ikke gives noget større Beviis for deres Elendighed, end at deres største aarlige Leie gaaer op til 10 à 11 Mk. dansk.

i Skibet, men som Dagen efter, mat og elendig, som han fölte sig, var kröbet op paa Dækket igjen. Lægen bebreidede ham det, men han svarede grædefærdig: „Igaar fik jeg hele Dagen Intet at spise, og skal jeg fremdeles lystre, saa maa jeg döe en langsom Hungersdöd; thi der er kun een af Lascarerne her ombord, som er lavkastet nok til at lave og bringe mig Mad, og naar han har tillavet den, tör jeg ikke spise den“. Med andre Ord, Hinduen er nödt til at have en Kok, der tilhörer samme Kaste som han selv. Men heller ikke det Kar, hvori Maden er lavet, tör være brugt af Nogen, der hörer en anden Kaste til; hans Spisetid maa falde för Solens Opgang og efter dens Nedgang; det Vand han drikker til Maden maa som i Catcutta være Gangesvand; saagodt som al Kjödspise er navnlig den Höikastede strængt forbudt*); de Folk, han spiser sammen med, maae være hans Lige, og hans egen Kone maa derfor, efterat have vartet ham op ved Bordet og rakt ham Hukaen, gaae ud for selv at spise Levningerne med de mindre Börn. Spiisningen betragtes endelig som en Andagtshandling, hvori han nödig lader sig forstyrre, men besmittes Maden ved ureen Beröring eller paa anden Maade, da sulter han heller ihjel, end at han skulde tage denne Gift til sig. Saaledes hændte det en Dag i vort ovennævnte Dampskib, at et Svinehaar ulykkeligviis faldt ned i Riisfadet, som endeel Lascarer allerede vare samlede omkring; de havde endnu ikke begyndt at spise, og havde derfor vistnok den önskeligste Appetit, men deres Beslutning var strax tagen, de kastede hele Riisrationen overbord og foretrak at sulte den Dag.

Hvad Fruentimmernes Stilling i Indien angaaer, da er den höist beklagelig. Elleve, tolv Aar gammel gifter hun

*) Muhamedanerne holde sig naturligviis denne Forskrift langt mindre efterrettelig; alligevel vare kort för vor Ankomst til Ostindien i en Landsby nær Calcutta, hvor Hinduerne havde den physiske Overvægt, disse blevne saa forbittrede, fordi en Musselman i Byen spiste Oxekjöd, at de stegte ham levende til Straf.

sig med en Mand, som seer hende for første Gang, idet han paa Bryllupsdagen løfter Brudesløret tilside, og som væmmes for hende, saasnart hun træder ind i en noget modnere Alder. Indesluttet i Haremet*) faaer intet Mandfolk mere Lov til at see hende, uden han skulde være af en saa lav og foragtelig Kaste, at Ægtemanden ikke bryder sig derom; og bliver hun Enke, kan hun ikke gifte sig igjen**), ja i forrige Tider maatte hun endog følge den Mand paa Baalet, som i levende Live hverken havde elsket eller agtet hende, en Skik, som dog lidt efter lidt har maattet vige for Englændernes Bestræbelser.

Jeg har omtalt, at Konen ikke engang holdes for god nok til at spise med Manden, og endnu mere forbausende er den Skildring, Warren giver af omvankende Hindufamilier, som han mödte paa sine Reiser. Skjönt fattige, usle, udhungrede Folk, gik Ægtemanden altid fæst og stolt foran, uden nogensinde at bære paa andet end sin Reisestok; Konen fulgte nogle Skridt bagefter, og var ofte nærved at segne under sin Byrde. Vandrede hele Selskaber sammen, da fulgtes alle Mændene ad, og Konerne gik samlede i en ærbödig Afstand bagefter.

Og dog er Fruentimmerets Fornedrelse kun en af de mange store Skyggesider, der klæbe ved Braminismen, kun en af de mange sörgelige Afveie, hvorpaa Hinduen ledes af denne Læres mørke og fanatiske Overtro. Det er den samme, som i Troen til Gangesflodens vidunderlige Kraft, lader ham gjøre den lange Pilgrimsfart til Gangotri, for at fylde nogle Flasker af denne Flods hellige Vand, for at stige

*) Polygynie er nemlig udbredt over næsten hele Indien, skjönt ikke uden Undtagelse; hos de fra Himalayabjergene til Malabarkysten nedvandrede Stammer hersker Polyandrie, saaledes at navnlig Fruentimmeret ved at gifte sig betragtes som gift med alle Mandens Brødre tillige.

**) Besmittelsen, der klæber ved en Enke, er i Hinduens Öine saa stor, at Englænderne forgjæves i Calcutta havde udbudt en Præmie af 10,000 Rupier for den første Hindu, som vilde tage en Enke til Ægte.

ned i den og nedbede Spaadomsgaven over sig, eller for af Dyndet at ælte nogle Kugler sammen, der skulle tjene som Sonoffre for hans hensovede Forfædre. Det er denne Overtro, som ved den aarlige Messe i Hurdwar*) lader Tusender trænges om at fylde den store Flodtrappe, for i det Öieblik Braminen stöder i sin Muslingskal Alle paa cengang at dukke under i den hellige Ström og maaskee frivillig söge Döden i den. Det er den, som lader Hinduen offre Aar af sit Liv til med sit udstrakte Legeme at maale Veien fra det fjerne Hjem til Jaggernauth-templet, og som, naar han har naaet Maalet for sin lange Vandring, lader ham kaste sig hen for at knuses under Hjulene af den store Pagodevogn. Det er den, som lader Faderen bringe sin spæde Datter til Templet som Bajadere og Skjöge for Templets Braminer. Det er den, som lader Mængden med hellig Ærbödighed see op til de ligesaa ynkværdige som modbydelige Joghies og Fakirer (Tiggermunke), elendige, nøgne, med Gangesdynd, Komög og Aske paa det Frygteligste tilsmurte Mennesker, hvis Hovedföde er Frugter og Rödder, hvis Bolig er den tætteste Urskov eller en forfalden Ruin paa den alfare Landevei, og hvis Guds frygt bestaaer i at paalægge sig de frygteligste Piinsler, i at knytte Haanden indtil Neglene groe ind i den, i at lukke Öinene indtil ingen menneskelig Lægedom kan aabne Öielaagene igjen, i at holde Armen saa længe i een bestemt Stilling, til den vissen og stiv ikke kan bringes ud af den mere, i at ligge hele Aar paa stumpe Jernpigge eller begrave sig levende indtil Brystet og kun nyde, hvad Andres Barmhjertighed rækker dem i deres frygtelige Stilling. Det er den, som lige indtil den sidste Tid har ladet Enken fast og rolig gaae Baalets Död imöde. Det er den

*) Arabere, Ceilonesere, Persere, Tartarer, Seikker og Folk fra alle Indiens Provindser samles paa dette uhyre Marked, deals som Gjöglerne, Slangetæmmere, Taskenspillere o. s. v., deals for at falbyde deres forskjelligartede Varer: Heste, Kameler, Elephanter, Hornqvæg, Shawler og Töier fra Kaschimir og Thibet; Glimmer og Ædelstene, engelske Töier og franske Parfumerier.

som gör, at Hinduen ikke maa döe i Ro, men at han af sine Nærmeste bringes ned til Flodbredden inden han lukker sine Öine, at de standse hans sidste tunge Aandedræt og qvæle hans Klageskrig ved at stoppe Næse og Mund til paa ham med Dynd, for derpaa at lade det halvdöde Legeme bortskylles med indtrædende Höivande. Det er den som forklarer Hinduerindens Grusomhed imod sit syge, nyfödde Barn, — dette Barn, som hun hænger ved med sin hele Moderkjærlighed, — naar hun, i den Tro at det staaer under en ond Aands Indflydelse, lægger det i en Kurv, hænger den op i et Træ, og först tager Barnet ned paa 3die Dag, naar ikke Hunger, Rovfugle og Myrer have dræbt det forinden. Det er den som gör Raiputens Huus til en Sorgens Bolig, naar der födes ham en Pige, og som bringer Faderen til at række sin 12aarige Datter Giftbægeret, for ikke at opleve den Skjændsel at hun skulde giftes under sin Stand*). Det er endelig den, som har avlet af sit Skjöd de berygtede „Thugs“, en af de frygteligste Affödninger af menneskelig Vildfarelse. Disse „Thugs“ eller „Phansigars“ (af „phansa“ strangulere) udgjöre efter Warren et over Indien vidtforgrenet hemmeligt Selskab, som i Alder naaer op til de ældste Tider, skjönt det indtil for 40 Aar siden var ukjendt selv af de indiske Regjeringer, og det först siden 1830, da en af dens Hövdinger ved at blive Angiver reddede sig fra Skafottet, er blevet Gjenstand for det brittiske Gouvernements Forfølgelse. Selskabet er en Dyrkelse af Guddommen Bowani, der afskyer Menneskeslægten og arbejder paa dens Udryddelse; Thug'en dræber Enhver uden Forskjel: Fruentimmer, Oldinger og Börn; Byttet er en Biting, Menneskejagten, der spænder alle Sjælens Evner og Lidenskaber, hans störste Glæde, og skulde hans Haandtering endogsaa före ham paa Skafottet, da döer

*) At faae hende passende gift er saa meget vanskeligere, da ingen Qvinde i Rajasthan maa ægte en Mand af sin egen Stamme. Til Beviis paa, i hvilken Udstrækning de ovennævnte Mord begaaes, kan det tjene, at der i 1818 i Cutch paa 12000 Mennesker kun var 30 Qvinder.

han i den Overbeviisning at falde som Martyr for den gode Sag. Alle Thugs kjende hinanden paa visse Frimurertegn, deres Drabsmaade er Strangulation ved Hjælp af et Lommestørklæde med en Steen i den ene Ende, som de kaste efter deres Offer i flere Skridts Afstand. En Høvding for denne Sect angav for Retten, at have for sin Person dræbt 719 Mennesker og beklagede kun, at man ved at holde ham 10 Aar indespærret i et Fængsel, havde hindret ham i at gjøre Tusendet fuldtalligt! Størstedelen af Skatteindkræverne og Communalauthoriteterne i Landsbyerne have i Aarhundreder staaet i Ledetog med disse Thugs, ført Reisende i deres Snarer, givet Phansigarerne mangen Underretning, beskyttet dem og deelt Bytte med dem; ogsaa Tiggermunke ere for en stor Deel Speidere i deres Tjeneste. Lord Bentinck nedsatte en Undersøgelsescomitee af 18 Officerer over dem, den anslog Antallet af regulært organiserede Mordere til over 50,000! I det lave Bengalen ere de meget hyppige, især blandt Færgemændene.

Der er vel ingen Fremmed, som ikke længes efter at see den Maade og de Ceremonier, hvorunder Bramatilbederen dyrker sin Gud. I denne Hensigt at trænge ind i en Pagode, vilde imidlertid ikke blot være et frugtesløst Forsøg, men en halsløs Gjerning, og man maa derfor nøies med at være Vidne til den Gudstjeneste, der foregaaer under aaben Himmel. Det var saaledes, at vi oftere saa det hellige Figentræes skyggefulde Krone danne den Tempelhvælving, hvorunder Braminen tilbad sin Gud, medens Pagoden, om jeg tør kalde den saa, der laae ved Siden af, ikke var større end et Hundehuus. Men endnu langt hyppigere, ja hver Dag, kunde vi fra Skibet af see Hinduerne holde deres Andagtsövelser ved den skraas overfor liggende store Landingstrappe Babu Ghaut og langs Flodbreden ved Siden af den. Og det var ikke alene imod Solens Nedgang, hvor de i hundredevis stode næsten til Halsen i Vandet, medens deres forunderlige Bevægelser og de uforstaaelige Bønner de fremnumlede mellem Tænderne, ledsagedes af den os noksom bekjendte skingrende Hindumusik. Men ogsaa allerede om Morgenen, naar vi gik i

Land, sadde de paa Hug i store Klynger paa Flodbred-
den, andægtig samlede om en Bramin, indgnede Legemet
med Olie og bemalede Pande, Ören o. s. v. med de for-
skjelligt farvede Mærker, lodrette eller Tværstreger, en
rund Plet eller lignende, som Enhver bærer paa sin Maade,
alt efter den Kaste han hörer til, og som udföres med en
saadan Accuratesse, at han ofte sidder halve Timer for
Speilet og retter paa sin Tegning, för den tilfredsstiller ham
ganske. I deres Midte sad en Bramin, og paa det foran
ham udbredte Teppe laae hans forskjellige Apparater: Of-
frene, saasom Lotussen, Riis, Bananer o. s. v., Messingkar
fyldte med Gangesvand, Metal-Talerkenes og Skeer, en
Klokke, hvis Greb forestillede et neppe kjendeligt Gude-
billede, et lille Speil, en Sandeltræs Æske med Farver i
osv. Efterat have gjort Tegn og underlige Kunster over
alle disse Ting, efterat have tillavet de forskjellige Retter
til Guden, og af en Klump Gangesdynd at have formet et
eller andet kluntet Gudebillede, gik Braminen ned til Floden
med Klokken og Offrene i Haanden, ringede först stærkt
ligesom for at paakalde Guddommen, holdt som det syntes
en inderlig Bön til den, og skyllende Offrene ud i Floden,
hvormed denne Gudstjeneste da endtes. — Idet vor Vei-
derpaa förte os gennem Byen, saae vi overalt Hinduerne
sidde paa Randene af de store Vandbasins, overösende sig
med Vand, vaskende deres Födder eller skyllende deres
Mund, og kom vi ind i en eller anden Bazar, da saae vi
dem med hellig Ærbödighed offere Riis, Penge og andre
Gaver til rödtklædte Braminer — jeg troer Emissairer af
Religionsreformatoren Govind Sings Sect — eller til hine
modbydelige, askegraae, nøgne og udhungrede Skikkelser,
hvilke vi allerede ovenfor have lært at kjende som Marty-
rer og Tiggermunkke. Ogsaa en af de store religiöse Fester
faldt i den Tid vi opholdt os ved Calcutta. De i Ostindien
bosiddende Englændere ere imidlertid for ligegyldige for
Hinduernes Religion, saavelsom Sæder og Skikke, til at vi
hos dem kunde faae nogen fyldestgjørende Oplysning om
Betydningen af det Afgudsbillede — en Gud med 4 Arme,
siddende paa en Löve, denne igjen paa en Elephant — som

i hundredevis bares gennem Gaderne ned til Kaien og derpaa kastedes i Floden, — eller af de utallige brændende Lys, der om Natten i smaa Leerskaale fløde hen ad Vandet, som ligesaa mange Önsker og Forhaabninger, der opretholdtes eller slukkedes i den rivende Ström. Men ogsaa et uhyggeligt, ja et yderst modbydeligt Syn maa jeg her omtale, som man daglig er Vidne til paa den hellige Flod, og det er de mange döde Legemer, som flyde forbi, eller som hænge fast ved Falderebstrapper, Fortöiningskjæder, Dampskibshjul o. s. v., saa at man maa sætte af paa dem for at faae dem til at drive videre med Strömmen. Ikke sjelden seer man Aadselgribbene hakke deres Öine ud, hale Tarmene alenlangt i Veiret, eller slide i Tungen saa at den Döde ligesom endnu tilnikker En sit sidste Farvel, idet han flyder forbi Skibet; men endnu gyseligere end Alt dette er den Tanke, at der stundom i et af disse Legemer endnu kan ulme en svag Gnist af Liv, og at den Ulykkelige ikke engang kan ønske at reddes fra sit rædsomme Endeligt, efterat han, selv om han ved en medlidende Europæers Hjælp blev kaldt tillive igjen, er erklæret af sine Troesbrödre for aandelig död, og dermed for evig stödt ud af sin Kiste.

Der paatrænger sig En uvilkaarligt det Spöragsmaal: „Hvorledes forholder det brittiske Gouvernement sig ligeoverfor den braminske Lære?“ og medens man da maa indrömme, at det paa en baade kraftig og maadeholdende Maade har modarbeidet og tildeels udryddet saadanne Grusomheder, som de föromtalte „Suttis“ (Enkernes Offerdöd paa Baalet), Menneskeoffrene, Thugscorporationens Ugjærninger o. s. v. — ja medens det endog, uagtet en Bestemmelse i Chartet udtrykkeligt forbyder det paa nogensomhelst Maade at forurolige de Indfödtes frie Religionsdyrkelse, har udstedt en Lov, ifölge hvilken Hinduere, der gaae over til Christendommen, ikke maae have deres Arv forbrudt — saa er den brittiske Regjerings Stilling ligeoverfor Braminismen alligevel i andre Hensender temmelig tvetydig. Da Englænderne fra först af fæstede Fod i Indien, optraadte de som dens erklærede Forsvarere imod

Muhameds Lære, og skjönt Tingene siden den Tid betydeligt have forandret Udseende, er deres Iver for Christendommens Udbredelse dog ikke större, end at de samme Skibe, der bringe protestantiske Missionairer ud til Indien, have Tusender af hinduiske Afgudsbilleder stuvede i deres Lastrum; Generalgouverneuren, Lord Ellenborough, lod med uhyre Bekostninger de umaadelige Porte af en berömt gammel Pagode slæbe fra Afghanistan til Calcutta, blot for at smigre Bramas Dyrkere; Lord Awkland offrede Gaver til et Afgudsalter; og Fort Williams Kanoner istemme med en tordnende Salut den aarlige Fest til Ære for Kali, Grusomhedens og Vellystens Gudinde.

Den engelske Höikirke egner sig ikke til at gjøre talrige Proselyter blandt et Folk, fuldt af Lidenskaber og begavet med en glödende Phantasie. Deres Gudshuus bærer Præg af en Tomhed og Simplicitet, der ikke er imposant, men derimod smaglös; intet Crucifix, intet Alterbillede, ingen Kalk, Intet som kunde danne et Hvilepunkt for Öiet og gjennem Sandserne oplöfte Sjælen til Andagt. Deres Gudstjeneste bestaaer for største Delen i en trættende Gjentagelse af en Mængde Steder (Dagens Text og Collect, det apostoliske Symbolum, de ti Bud, gjentagne Fadervor, Steder af Davids Psalmer o. s. v.) som læses op af den authoriserede Bönnebog i en slæbende og snövlende Tone, snart af Præsten alene, snart af den bag et Bord under Prædikestolen staaende Degn, snart i Forening med den samlede Menighed. Psalmerne synges smukt, men Menigheden tager ikke Deel deri; Prædikenen endelig, til hvis Roes man kun kan sige, at den er kort, tör ikke andet end læses op af Papi-ret. Höikirkens Lære kan heller ikke have noget Tillök-kende for Hinduen, den er stræng og intolerant i sine Forskrifter, uden at aande Varme eller Begeistring.

Alligevel er der foruden den engelske Kirkes isnende Kulde og Hinduens religiöse Fanatisme en anden Grund, der ligesaa væsentlig bidrager til at ikke flere Indfödte (af Calcuttas 220,000 Indvaanere kun 49) gaae over til den protestantiske Tro. Naar man lægger Mærke til, hvor langt heldigere de catholske Missionairer have været i deres Om-

vendelsesforsög, vil denne Aarsag snart springe i Öinene. De engelske Geistlige have store, tildeels endog colossale Indtægter; de ere gifte, de holde Eqvipage, Ridehest, talrige Domestiker, de boe i Paladser og leve som store Herrer, de holde sig fjernt fra de Indfödde og see med umiskjendellg Ringeagt ned paa Euhver, der blot har det svageste Spor af en mörk Hudfarve. De kunne saaledes ikke indgyde Hinduen stor Tillid til den Tro, de forkynde som en Kjærlighedens og Ydmyghedens Lære, og naar det engang lykkes En af dem at omvende en Hindu til Christendommen, da er det gjerne en Paria, som ikke mödte uden Krænkelser og Foragt blandt sine egne Troesbrödre, og som i en moden Alder igjen vender tilbage til sine Fædres Tro*). Hvor forskjellige fra disse protestantiske Missionairer er ikke den romerske Propagandas Udsendinge, der fornegte sig hver Livets Bequemmelighed og som Apostler vandre barfodede gennem Landet. Fontanier fortæller saaledes, at den katholske Biskop i Bombay, Don Pedro d'Alcantara, en Mand, som havde virket 50 Aar i sit byrdefulde Kald, fik en Forespörgsel fra det brittiske Gouvernement, hvormeget han önskede til sit Underhold. Han var Missionens överste Geistlige og en Mand, udsprungen fra en af Italiens fornemste Slægter; han svarede imidlertid, at han taknemmelig vilde paaskjönne, naar man gav ham 30 Rupier maanedlig; og da Gouvernementet troede, at hans beskedne Fordring (ikke synderlig mere end Halvdelen af

*) En uhyre Opsigt gjorde det derfor i Calcutta, da en Bramin, Kristna Banierju omvendtes til Christendommen. Han har gennemgaaet sin Dannelse i Bishops college, Gouvernementet sørger for hans Udkomme og er ifærd med at opbygge en Kirke, som skal bære hans Navn. Han var som alle hans Landsmænd fra den tidlige Barndom af forlovet med en Hinduerinde, men da han blev Christen, erklærede hendes Forældre Forbindelsen for oplöst. Hun vilde imidlertid ikke tage sit Löfte tilbage, og Gouvernementet har virkelig sat deres Giftermaal igjennem. Hun kommer nu i de første engelske Huse, hun er europæisk klædt, lille, meget sort og ikke smuk, men comporterer sig overmaade vel. Han er en ung, höi, slank Mand med et ædelt Hoved; han har bibeholdt sin hinduiske Dragt.

en Midshipman's Gage), beroede paa en Vildfarelse, erklærede han dem engang endnu, at det vilde være ham fuldkommen tilstrækkeligt til hans tarvelige Celleliv. Men medens den engelske Doctor Wilson, en iøvrigt bekjendt Lærd, gjorde to Proselyter, havde Don Pedro's Coadjutor Fra Luigi alene omvendt 6000; de Indfødte standsede ham overalt paa Gaden, søgte Raad og Tröst hos ham i hans Hjem og sendte Bud efter ham om Natten, for at han skulde give deres døende Slægtninge Alterets Sakramente.

Idet jeg nævner, hvad der skeer for Christendommens Fremme, kan jeg ikke lade uomtalt, hvad de gifte engelske Damer i Calcutta virke som Bestyrerinder og Protectricer for Asyl og Almueskoler. Qvindens naturligste Virkekreds er hende i dette Land for en stor Deel afskaaret, Huuslighed kan ikke trives i dette Clima, „at gaae i Huset" vilde i Indien være en Uting, Börnene maae, for ikke legemligt og aandeligt at gaae tilgrunde, allerede i en tidlig Alder sendes til Europa, og naar ikke, som forresten ofte skeer, Moderen følger med dem til denne fjerne Verdensdeel, da staaer kun et tomt glædelöst Liv tilbage for hende, og hun vil ved den hos Englænderinderne fremherskende Religiösitet dobbelt henvises til den ovennævnte smukke Virksomhed. Et af de bekjendteste blandt Pigeasylerne er den store „central-school", en alene ved privat Gavmildhed bestaaende Anstalt for Börn fra 2 til 7 Aar. En anden formelig Pensionsanstalt er det for omtrent 50 forældreløse christne Piger indrettede „European female orphan asyle". Den har en maanedlig Udgift af omtrent 1000 Rupier, hvoraf de 800 ere private Indskud, medens de 200 R. gives af Gouvernementet, imod at dette belægger et vist Antal Pladser med Soldaterbörn, for hvem Anstalten oprindelig er stiftet. Den giver Pigerne en fuldstændig Opdragelse, navnlig i Huusholdning og qvindelige Arbeider, den holder dem til Guds frygt og oplærer dem i den engelske Kirke. Saa længe de ere i Asylet ere de indelukkede som Nonner i et Kloster, og de maae i Reglen kun eengang maanedlig tage mod Besög. Mrs. Dealtry, Erkediakonens Frue, havde, da vi vare i Calcutta, Overbestyrelsen af dette Asyl.

En lignende Stiftelse er „La Martinière” (opkaldt efter Testatoren General Martin), som har to strængt afsondrede Afdelinger: en for Drengene og en for Piger. Den har et dobbelt Öiemed; deels giver den imod en bestemt maanedlig Betaling en höiere Underviisning til Drengene, som ere fødte under gunstigere Livsforhold, ligesom den ogsaa, om ønskes, tillige oplager dem i Opdragelsesanstalten; deels, og det er dens Hovedöiemed, giver den et vist Antal trængende christne Börn — som ikke høre til den allerlaveste Klasse af Folket, men forresten af begge Kjøn og af alle christne Sæter — fri Underviisning, Kost, Logi o. s. v. Den giver Drengene, som optages i en Alder mellem 4 og 10 Aar og ikke kunne blive i Stiftelsen længere end til deres fyldte 18de Aar, de Forkundskaber, der ere dem tjenlige, ja de fortrinsviis Begavede danner den endog til engang at kunne indtage en höiere Stilling i Samfundet. Pigerne, som, naar de ikke blive gifte eller faae en Condition, kunne blive hele deres Liv igjennem i Anstalten, giver den ligeledes en for deres Kald passende Opdragelse og Underviisning. — Endelig maa jeg blandt de mange Almueskoler endnu nævne den af Dissenterne eller den frie Kirke stiftede „United scotch church school“, en Skole for 1050 allerede noget ældre Drengene, af hvilke kun 12 vare Christne, medens Underviisningen, skjönt Religion var udelukket som et eget Lærefag, dog havde det skjulte Öiemed at indplante dem Christendommen, for engang i Tiden at danne dem til Missionairer.

Calcutta har ogsaa to, og det i en storartet Stil anlagte Höiskoler for Indfødte: „Hindoo-college“, for Hinduerne, og „Madrassa“ for Muselmændene. Mr. Torrens, en Mand, der er bekjendt som Orientalist og Secretair for „Asiatic society“*), var saa god at føre os ind i dem begge.

*) Asiatic society, Calcutta's „Videnskabernes Selskab“, holder videnskabelige Møder cengang om Maaneden. Dets Bygning indeslutter et stort Bibliothek, en zoologisk og osteologisk ligesom ogsaa en Mineral- og Fossiliesamling, en Mængde indiske, navnlig buddhaistiske Skulpturfragmenter, ældgamle Stene med Inscriptioner, endelig en

Den første Plan til Hindoo-college lagdes 1815 af David Hare, og Forslaget optoges snart efter af Sir Edward Hyde East, første Dommer i Calcutta's Høieste-Ret. Skolen aabnedes 1817, og et „sanskrit-college“ forbandtes senere dermed. Den nuværende Bygning blev færdig 1827; den er i høi Grad imposant, en herlig stor Trappe og Porticus danne mod Nord Hovedindgangen, og Söilerne saavel her som paa Siderne af den store firkantede Gaard ere opførte i jonisk Stil. Den engelske Skole, der har sin særskilte Deel af Bygningen, ligesom den i det Hele er skarpt adskilt fra Sanskrit-Skolen, har en ældre og en yngre Afdeling (senior and junior department), der igjen hver dele sig i 6—7 Klasser. Skolen har endeel Gratister og Stipendiariet, for de Övrige er Betalingen 5—8 Rupier maanedlig. Disciplenes Antal, der i 1834 beløb sig til 346, tiltog Aar for Aar, saa at det 1841 var steget til 550, og skjönt kort derpaa en Begivenhed, jeg strax nærmere skal omtale, formindskede Tilgangen i en meget betydelig Grad, talte Skolen, da vi besøgte den, igjen 650 Elever. Kun meget faa af Lærerne — deriblandt Forstanderen Mr. Kerr — ere Englændere, de fleste derimod Indfødte. I Religion undervises aldeles ikke, da enhver Bestræbelse paa at omstyrte eller angribe den braminske Lære er strængt forbudt. Virkeligen eller tilsyneladende Brud herpaa have allerede gjentagne Gange givet Anledning til alvorlige Rivninger. I 1830 beskyldtes saaledes en af Lærerne, Derozio, for at bibringe Disciplene atheistiske Grundsætninger og latterliggjøre den hinduiske Religion for dem; Skolebestyrelsen ansaae Beskyldningen for falsk og ugrundet, men var nödt til at give efter for den almindelige Mening, og maatte afskedige ham. I 1831 ansatte Bestyrelsen en protestantisk Præst som „professor of law and moral philosophy”,

stor Masse indiske og Sydhavs-Vaaben, musikalske Instrumenter og andre „curiosities”. Plan og Orden er just ikke det, der udmærker dette righoldige Musæum; mellem et rødmalet Nicobarcranium og en udstoppet Orangutang saae jeg saaledes ligge et Haar af Sesostri's Hoved.

men de indfødte Bestyrere vilde ikke give deres Samtykke hertil. Bestemmelsen maatte derfor forandres, og istedenfor ansattes en Advocat som Lærer „on law and political economy”. I 1842 eller 43 søgte en Forening af engelske og amerikanske Missionairer underfundigen at indsmugle den christne Religion i Hindoo-college ved at opbygge et Kapel i dets Nærhed, men Grundstenen var neppe lagt, før $\frac{2}{3}$ af Disciplene toges ud af Skolen af deres Forældre, og Gouvernementet maatte, for at denne ikke skulde gaae aldeles tilgrunde, forbyde Opbyggelsen af Kapellet. — Af Sprog læres Engelsk og Bengalsk*), de övrige Underviisningsfag ere omtrent de samme, som i Skolerne hjemme hos os. Efterat have overværet Underviisningen i Oldtidens græske Historie, i Geographi og Plangeometri, hørte vi ældste Klasse examineres i „natural philosophy”, hvori Mr. Kerr selv underviste efter en af ham forfattet Bearbejdelse af Baco af Verulam's „Novum organum”. Vi opgave selv Spørgsmaalene, for at overbevise os om, at vi ikke dupe-redes af Læreren, og jeg maa tilstaae, at vi gennem alle Klasser havde Leilighed til at beundre de unge Hinduers hurtige og bestemte Svar. Deres Definitioner vare saa klare, deres Exempler saa træffende og deres Ord saa vel-valgte, at de vilde have gjort de fleste jevnaldrende Drenge i vore Skoler i høi Grad til Skamme; de læste ogsaa, selv i de laveste Klasser, saa correct og betonedede det læste saa smukt, at jeg blev i høieste Grad forundret derover. I det Hele syntes navnlig de Yngre iblandt dem i Opvakthed, Lærenemhed og selv i Flid og Kundskaber at staae høit over vore Skoledrenge, som maaskee med Ringeagt vilde see ned paa dem; men naar engang i en senere Alder selv den daarligt Begavede blandt disse er bleven til en maaskee dygtig og agtet Embedsmand i Staten, da ere hine faldne som ulykkelige Offre for deres tidlige Giftermaal, (Læreren viste os Drenge paa 13 Aar, som allerede vare Fædre)

*) Hovedsprogene i Calcutta ere Bengalsk og Hindostansk; det sidste er det Sprog, Englænderne tale med deres Tjenerskab, Bengalsk er det almindeligste, og især Almue-Sproget.

Fleerkoneriet, Kastevæsenet og andre af deres Religions fordærvelige Institutioner. De have fuldkommen mistet den tidligere skarpe Hukommelse, deres opvakte livlige Aand er bleven sløv, og den Alvor, der forbausede hos det endnu ikke udviklede Barn (man vil f. Ex. næsten aldrig see hinduiske Börn lege) er hos Manden gaaet over til Ladhed og Indolens. Jeg vil endnu eksempelviis anføre et Par af de Svar, vi fik paa vor Examination, og kan saaledes nævne en 7—8 Aars Pog, som paa det Spörgsmaal: „Hvad er en Nation?“ strax svarede: „Et Folk forskjelligt fra andre.“ Det gjorde mig ondt i Fortsættelse heraf at höre Mr. Torrens spørge den samme Dreng: „Hvad hedder Nationen i dette Land?“ hvorpaa han maatte svare „Engländerne“. Jeg saae deraf, hvorledes selv de Bedre blandt disse planmæssig söge at qvæle Nationalitetsfølelsen hos de Indfødte, og det Samme blev mig klart ved at see den engelske Historie optaget i Underviisningen som deres Fædrelandshistorie. I Sanskritskolen spurgte En af os en Discipel: „Hvad er Livets Maal?“ han fik til Svar: „At gaae frem i Guds frygt og Kundskaber.“ — „Er det af Frygt for Gud, at du lever et retskaffent Liv?“ — „Jeg lever et dydigt Levnet, fordi Intet, saaledes som Dyden, förer mig til Kundskab om ham.“ Fra Hindoo-college gik vi til den ligeoverfor liggende Pátshala (for omtrent 170 Drenge), hvor Underviisningen udelukkende skete paa Bengalsk; derfra til den paa den anden Side af Gaden liggende hinduiske Fattigskole: „School-society's branch school“, af hvis 500 Smaadrenge de 100 betale 1 Rupie maanedlig, medens de 400 gaae frit. Underviisningen her skeer i det engelske Sprog, og fra denne Anstalt forsynes det egentlige Hindoo-college med sine Gratister. En Ting, jeg endnu maa omtale ved Hindoo-college, er den sjelden gode Tone, som, udgaaet fra Lærerne, har gennemtrængt Skolen, saa at den fuldkommenteste Lighed er gjort gjeldende mellem Alle, lige fra den rige Babu's til den simpleste Kuli's Sön. Naturligviis har dette noget ganske Andet at betyde, end naar i Europa Ministerens og Skrædderens Sön sidde som Venner og Kammerater paa Skolebænken sammen, thi disses Forskjel kan Ti-

den udslette, og Talent og Kundskaber kan hæve dem til samme Trin i Staten, men mellem hine staaer Kastevæsenets gabende Kløft, som ingen menneskelig Magt formaaer at udfylde.

Et endnu friskere og eiendommeligere Præg ved Hindoo-college bærer Madrussa, Muselmændenes Höiskole; man kunde troe at træde ind i en af Arabernes Höiskoler fra Middelalderen. Muhamedansk Lovgivning og Lovfortolkning, Rhetorik, Logik, Mathematik og Astronomi, Grammatik, Litteratur, Persisk og Arabisk ere Underviisningsgjenstandene i dens orientalske Afdeling. Disciplene, for en stor Deel voxne Mennesker, gruppere sig andagtsfuldt om Mesteren, der sidder paa Matten i deres Midte og tyder de Vises Skrifter*) for dem. Lærerne ere alle Muselmænd med Liv og Sjæl, og om Ingen gjelder dette vel mere, end om Madrussa'ens Forstander, den gamle Mohomud Wujeeb, der udmærker sig fremfor dem Alle ved sin Lærdom saavel som ved sin Aandfuldhed, Elskværdighed og Anstand. Med en glødende Begeistring for deres Fædreland forbinde iøvrigt Muhamedanerne et Had ikke alene til det engelske Folk, men til dets Sprog og Poesie, hvilken de afskye som kold og smagløs, og efterhaanden som vi besøgte de forskjellige engelske**) Klasser i Institutet, saae vi Shakespeares Tragedier, Miltons "tabte Paradis" og Gray's Digte møde samme Lankenhed og Antipathi. Madrussa'en ligger i „Kollingah", Muselmændenes Hovedqvarter; Grundstenen til dens nuværende Bygning, der er opført i samme Stil som Hindoo-college, er lagt 1824. Forresten er Institutionen allerede stiftet af Warren Hastings 1780, og dens første Öiemed var at fremme Studiet i Arabisk og i den muhamedanske Lov, for at kunne afgive duelige juridiske Embedsmænd; en Plan, der dog senere igjen forkastedes som unyttig. Institutet trivedes ikke, ind-

*) Af de i Madrussa'ens orientalske Afdeling brugte Böger vil jeg nævne: Euclid, Nuf-hutool, Geemun, Tareekh-Tymoree, Mugamate-Hurecree, Dewancee, Mootnubee og den arabiske Oversættelse af Oordoo.

**) I den engelske Afdeling læres Grammatik, Geographi, Historie, Astronomi, Mathematik, almindelig Literatur og „natural philosophy.“

til 1820 dets indfødte Bestyrelse remplaceredes ved en Committee af Compagniets Embedsmænd, med en Secretair til at bestyre Midlerne og lede Underviisningsplanen. Dette var ikke uden Følger, et Bibliothek anlagdes, den nye Bygning opførtes, og endelig indlemmedes der i Madrussa'en en engelsk Skole, som dog blev meget lidt besøgt og betragtedes med stor Skinsyge af Muhamedanerne, fordi de udgave det for dens Hensigt at undergrave deres Religion og tilbagetrænge den arabiske Lærdom. Den har ogsaa lige til dette Öieblik været et stadigt Tvistens Æble; Striden naaede sit Höieste, da engelsk Læsning 1835 gjordes til Betingelse for Stipendier; men ligesom Gouvernementet blev nødt til at tage denne sin Foranstaltning tilbage, saaledes bestemtes det, at enhver Muselman skulde have Tilladelse til uden Vederlag at tage Deel i den engelske Underviisning. Striden er derved sagtnet endeel, den engelske Afdeling besøges nu af omtrent 150 Gratister, den arabiske af omtrent 40 betalende og det dobbelte Antal ikke betalende Disciple.

Foruden de to nævnte Höiskoler: Hindoo-college og Madrussa, har Calcutta endelig ogsaa et medicinsk Facultet (medical college) for de Indfødte; og den brittiske Regjering har saaledes virkelig gjort ikke faa Pengeopoffrelser for at fremme de Indfødtes höiere Underviisning. Bestræbelserne herfor lammes imidlertid, om de ikke saa godt som tilintetgjøres, ved to meget ulykkelige Forhold. Det ene er den uundgaaelige, men sørgelige Omstændighed, at Religionen er udelukket af al Underviisning; det andet den engelske Egoisme, som afskjærer de Indfødte alle höiere Embeder i Staten og saaledes berøver deres Uddannelse ethvert praktisk Maal. Ligesom de nemlig i Armeen aldrig kan stige höiere end til Subadár, hvilket vel efter Navnet skulde betyde „Capitain“, men hvorved den Paagjældende alligevel sættes selv under den alleryngste engelske Fændrik; saaledes gives dem i den civile Branche aldrig uden de meest underordnede Skriverembeder, og den medicinske Examen, der med Hensyn til de Kundskaber, den borger for, er i enhver Henseende tilfredsstillende, giver dem kun

Adkomst til at blive „sub-assistant-surgeon“ 3: en Mand, der saagodtsom kun handler under de engelske Lægers Control og Ansvar. Det er öiensynligt, at dette er en Klippe, hvorpaa al gjennemgribende höiere Folkedannelse maa strande.

Vi vare komne til Calcutta i den bedste Aarstid; det var den kolde Tid — „the cold season“ — til hvilken man her glæder sig hele Aaret rundt, ligesom man hos os i den lange kolde Vinter længes efter Foraaret. Det kan virkelig være ordentlig koldt. Da December Maaned var gaaet ind, gik vi ikke mere med tynde Klæder, Punkaen blev ikke mere sat i Bevægelse over Bordet, og om Aftenen lukkede man Karethvinduerne til og tog Kappe paa naar man kom fra Selskab. „Adjudanterne“ havde paa nogle faa Veteraner nær, som blive Aaret rundt, forladt Calcutta, fordi det hverken var dem varmt eller fugtigt nok mere, de rige Hinduer pakkede sig i flere og flere Shawler, og de fattige svøbte deres tynde Musselinsgevandter stedse tættere om dem eller kröbe vel endog i deres Nöd i et og andet europæisk Klædningsstykke, saaledes at vi f. Ex. havde den Fornöielse at see en af vore Dhingymænd i en sort Spidskjole. Den kolde Aarstid virker oplivende og forfriskende paa Calcuttas europæiske Beboere, som have vansmægtet under Solens brændende Straaler eller ere forfaldne til Spleen og Melankoli under Regntidens Skybrud; de leve op igjen, det er deres Carnevalstid; Baller, Dineer og alle Slags Fêter löse hverandre af. Det synes ogsaa, som om Kjöligheden udgjör et absolut fornödent Requisite, for at en ostindisk Fête skal behage. Spörger man: „Hvorledes morede De Dem i Aftes paa Ballet“? er Svaret: „Jo, meget godt, der var deilig kjöligt“ eller og „meget daarligt, der var saa hedt“. — Kulden og Varmen gjør Udslaget, om man skal more sig eller ei — og desuagtet har man dog givet efter for Moden og for den Mani, som de Engelske have for at bringe England med overalt, hvor de leve, — derfor have de faaet Kaminer i flere Værelser af deres Huse, „blot for at see Ilden“, sige de, „it is so comfortable“, og saa fyre de sorte Betjente stundom paa, saa man er nærvæd at steges.

Det selskabelige Liv i Calcutta er iövrigt meget behage-

ligt, saasnart man er bleven bekjendt med Folk, men dertil hörer, at man skal være introduceret eller præsenteret enten skriftlig eller mundtlig. Pückler-Muskau taler om en Engländer, der ikke vilde trække en Anden, som var ifærd med at drukne, op af Vandet, fordi de ikke vare præsenterede for hinanden, og om dette end synes at være en Satire, saa er det dog neppe overdrevent, naar det fortælles om to hinanden fremmede Englændere, der, idet de mødte hinanden paa en Reise midt i Örkenen, deres Princip troe, rede hinanden forbi paa deres ådstadige Kameler uden et Ord eller en Hilsen, indtil en Samtale imellem det mindre ceremonielle Tjenerskab gav en Standsning i hele Toget og saaledes ogsaa førte Herrerne sammen. — Naar forresten denne Formalitet er opfyldt, bevises den Fremmede megen Höflighed og Velvilie, om end Hjertelighed vanskelig bliver ham tildeel blandt et Folk, hvis Valgsprog er: „Familiarity produces contempt“. Men i det daglige Livs Former er liden eller ingen Afvexling, og for en Fremmed, der ingen Forretninger havde i Calcutta, vilde Livet snart blive temmelig kjedsommeligt, selv om han havde det meest udstrakte Bekjendtskab.

Formiddagen tilbringer Mændene med deres Forretninger; Damerne tage imod Visiter. Fra Kl. 11 til 2 er den fashionableste Tid hertil; da rulle Karether og tæt til-lukkede Vogne, hvor ingen Sol eller Dagstraale trænger ind, omkring i Chowringhee, det aristokratiske Qvarteer. Kl. 2 er den sædvanlige Tiffintid*), hvortil sjeldent Nogen indbydes, (vel fordi Mændene som oftest tage Tiffin paa deres Contoirer) men i Reglen de Visiter, som ere tilstede paa denne Tid, bedes at tage Deel.

Som alt er bemærket ved at omtale Madras, er det ved dette Maaltid, at Familien egentlig spiser noget, ved Maaltiderne om Aftenen er det her som hist Mode ikke at nyde noget synderligt. Öl kjölet med Iis eller iiskoldt Sodavand er Yndlingsdrikken, især blandt Damerne. Jeg har med en ubehagelig Forundring seet unge smukke Piger eller Koner drikke det ene store Glas Öl efter det andet. Aarsagen til

*) Varm Frokost, hvad Englænderne kalde „lunch“

denne Smag er let at indsee, naar man betænker Virkningen af den stærke Varme og det meget stillesiddende Liv paa det delicate Nervesystem, det slappes og trænger til kunstig Spænding. Viin er nu engang antaget upassende for Damer, idetmindste i større Qvantum. Öl er traadt i Stedet; de tørre Lunger lædskes, og en öieblikkelig Opmuntring indtræder, men snart synker den ved kunstige Midler frembragte Tilstand sammen, og man trækker sig da tilbage for at nyde den nu absolut nödvendige Hvile.

Naar man om Aftenen er indbudt til Middagsselskab, samles man almindeligviis Kl. 7 à 7½. Selskabet er som oftest talrigt, og er der Damer i Huset, vil der altid findes indbudet Dameselskab. Damerne ere i stort Toilet; Flöiel, Atlask, Silke, kort al en europæisk Toilettes Overdaad findes her efter en forhöiet Maalestok. Herren af Huset tager den fornemste Dame eller den, han önsker at vise speciel Opmærksomhed; han anmoder ligeledes en eller anden af sine Gjæster, hvem han önsker at udmærke, om at tage sin Kone, men iövrigt kjendes ingen Rang. Enhver tager en Dame eller lader det være efter egen Lyst, og nu gaaer man til Bords, hvorfra man da ikke reiser sig för Kl. 10—11 om Aftenen. Det er vistnok en seen Spisetid, men det er da kun engelsk Sædvane transporteret paa indisk Grund. Selv paastaae de, at det ikke kan være anderledes, at deres Forretninger optage hele deres Dag, og at de efter Bordet ikke vilde være istand til at varetage noget alvorligt. Skal man dömmе efter hvad man seer til dagligt Brug, maa man vistnok give dem Ret heri, da man ikke sjeldent seer Folk endog i Selskabet at falde i Sövn ved Desserten og snorke omkaps med Hukaen, som ryges af enkelte af Gjæsterne.

Bordet er altid dækket med en höi Grad af Luxus. Sölv og Krystal skjuler den hvide Borddug, massive Sölvdæksler Retterne, Vinen spiller i slebne Glas af alle Farver, men Munterheden mangler paa Gjæsternes Aasyn, og saaledes savnes det vigtigste Kryderi paa det kostbare Maaltid. De mangle den Frihed i deres Væsen og den Belevenhed, som gjør Franskmændene saa tiltrækkende ved förste Bekjendt-

skab, de ere for lidt elastiske til at amalgamere sig med Fremmede. I mange Huse findes et eller andet Orgelværk, som regelmæssig optrækkes, i det man sætter sig til Bords, og spiller uafsladelig sine 2 à 3 eensformige Stykker, der da virke uimodstaaeligt narcotisk paa Nerverne. Sjelden føres nogen Conversation, der egentlig kan interessere den Fremmede: „how do you like Calcutta?“ er gjerne det indledende Spørgsmaal, som man skal vogte sig for at besvare samvittighedsfuldt — det behöves ikke og det forventes ikke — og snart gaaer Samtalen da over paa det staaende Thema om Gage og Anciennetet, som er Hovedgjenstanden for de ostindiske Embedsmænds Digten og Tragten.

Vinen er i Almindelighed god. Xeres er den almindelige Bordviin, „Claret“ er sjelden serveret uden til Dessert, Öl og Champagne skjænkes i Overflödighed, dog altid kun paa Forlangende. Maden er derimod som offest maadelig. Hindukokkene ere heri undskyldte, thi de vide ikke, hvad de lave, da de naturligviis ikke selv tör smage paa Maden. Stundom praler en eller anden Riigmand af sin franske Kok, der da ikke undseer sig for at levere en fransk Spiseseddel med Navne paa kunstige franske Retter. Vil man imidlertid prøve paa at forlange noget af dem, kan man være temmelig vis paa at finde det uspiseligt. Men det kan i Grunden ogsaa være det samme, thi med Undtagelse af den enkelte nysgjerrige Fremmede, som mig og mine Lige, saa spiser Ingen deraf. Lidt Suppe, stundom lidt Fisk (som ikke maa være fra Hooghlyfloden, men hentes fra den östen for Byen 2 Mile borte liggende „salt water lake“), ufravigeligt et Stykke Kalkun og dertil en Skive Skinke og tilsidst Riis og Carry — ere de staaende Retter, som udgjöre Ostindianernes Maaltid. Alt det Övrige röres saa godt som aldrig og kunde gjerne forfærdiges af Pap eller Træ, hvorved betydelig Besparelse og samme Nytte vilde opnaaes. — Alle Retter sættes paa Bordet paa eengang, og Gjæsterne maae selv skjære for. Har man det Uheld at sidde tværs for en Skinke eller en Kalkun, er man uden Redning fordömt til at arbeide uafsladeligt, til alle Bordets Gjæster ere forsynede;

at erklære, at man ikke forstaaer at skjære for, vilde være det Samme som at erklære sig for at have en mangelfuld Opdragelse. De samme Gröntsager gaae stadigt rundt til alle Retter, de ere altid afkogte i Vand og have liden eller ingen Smag. Man spiser paa de saakaldede „hot-water-plates“, som ere Tallerkener med dobbett Bund, hvori kogende Vand fyldes i Mellemrummet. En Prop hörer der til at stoppe i Hullet, men da denne ikke sjældent mangler, saa hændes det iblandt, at man bliver tracteret med et varmt Bad i Skjødets eller over Skulderen og maa da takke Gud til, om det er reent Vand. — Anden Anretning fölger nu, den bestaaer af Stege, Tærter, Buddinger o. s. v. Derefter dækkes af, og Desserten sættes paa det blanke Mahognibord og bestaaer af Iis, Geleer, Frugt, Confect &c. Til Isen serveres almindeligviis den os velbekjendte danske Kirsebærbrændeviin, som er Yndlingsliqueur i Ostindien og derfor nyder den Ære at blive eftergjort i England, Frankrig og Hamborg, ja vel i Ostindien selv. De ostindiske Frugter ere, som de fleste tropiske Frugter, mere for Öiet end for Smagen. De patriotiske Ostindianere sagde mig rigtignok, at de vare ikke „in season“, men for de udskaarne Pomelmosser og andre Stadsfrugter kommer denne „season“ aldrig. Englænderne nyde desuden deres Frugt om Morgenens, og den der staaer paa Bordet ved Dineer bliver aldrig rört.

En eiendommelig Skik ved et ostindisk Taffel er at Enhver tager sin Tjener, stundom to à tre, med sig til Opvartning. Dette er en absolut Nödvendighed, og Straffen for at lade det være er ikke at faae noget at spise eller drikke. Jeg skal aldrig glemme det Ansigt, min elskværdige Naboes Tjener satte op, da jeg, ved en stor Dinee hos Gouverneuren, hvor min Kittnagar, af Gud veed hvad Grund, ikke var kommen op i Spisesalen, bad hende om at lade en af hendes Folk hjælpe lidt paa mig. Hun tillod det med Fornöielse, men tilföiede leende, at hun tvivlede paa, han gjorde det saa jeg kunde være tjent dermed, og deri havde hun sandelig Ret.

I Calcutta findes endnu den gamle engelske Skik, at Damerne reise sig op og forlade Selskabet, medens Herrerne

blive siddende og lade Flaskerne gaae rundt. Kun ved Gouverneurens Bord saae jeg heri en Undtagelse, idet hele Selskabet forlod Bordet med Damerne. Jeg finder denne Skik saa lidt selskabelig, saameget stridende mod den Opmærksomhed og Höflighed, man skylder det smukke Kjöen, at jeg altid har protesteret imod den, hvor jeg har kunnet, men her hjalp det kun lidet at stride mod Strömmen, Alt hvad jeg kunde gjøre var saa hastig som muligt at forlade det kjedsommelige Bord, som ved Damernes Bortgang saae ud som en forstyrret Leir. — Naar de tilbageblivende Herrer endda fandt Morskab i at drikke, saa vilde jeg til Nöd tilgive dem, thi saa gjorde de dog Noget, man saae dog idetmindste, at de havde en Hensigt med saaledes at jage Damerne bort; men det gjøre de slet ikke mere, der drikkes Lidet eller Intet, skjönt Flasken, svöbt i röde og blaae Overkjoler, flittig kjøres rundt paa de smaae Sölvvogne. Enhver söger sig den mækeligste Stilling, han kan faae, ryger Cigarer eller Huka, lægger Benene op paa Nabostolen, falder i Sövn, alt efter Behag. Stundom udbringes en Toast til Ære for en eller anden Gjæst, og ved saadan Leilighed holdes en eller anden Tale, som efter Omstændighederne er god eller slet, men sjelden har den Dyd at være kort. Alle Tilstedeværende klappe Bifald med den flade Haand paa Kanten af Bordet, man repeterer Quintessencen af den udbragte Skaal og drikker, hvorpaa den saaledes ærede Gjæst strax reiser sig og udbringer sin Tak i nogle faa Ord, som da atter pligtskyldig applauderes. Det blev flere Gange min Lod, da man viste mig den Artighed at gjøre Gjæstebud til Ære for mig, at maatte takke offentlig for de Skaaler, der udbragtes for min Konge, mit Land, mit Skib og for mig selv. Naar det da manglede mig paa Ord, skjöd jeg gjerne Skylden paa min Mangel paa Evne til at udtrykke mig flydende i dette fremmede Sprog, men for mig selv fölte jeg kun altfor vel, at jeg her var paa et mig fremmed Gebeet. At dyrke Veltalenhed hörer ikke til Ungdommens Opdragelse i vort Fædreland, idetmindste var det ikke Tilfældet i min Ungdom. I England, hvor det offentlige Liv og den Deel, som enhver Borger tager deri,

nöder ham til saa at sige daglig at udvikle sine Tanker offentlig og uden Forberedelse, bliver det en nødvendig Deel af Ungdommens Dannelse, men det er jo rigtignok ikke altid vist at det lykkes. Den Timestid eller to, man tilbringer efter Bordet i Salonen, hvor Damerne vente og hvor Thee og Kåffe serveres paa eengang, er den behageligste Deel af Aftenen. Man vil altid finde sig i Selskab med en eller flere höist udmærkede, kundskabsrige Mænd, hos hvem man kan hente interessante Oplysninger om Forholdene i disse for os saa ukjendte Lande. Dameselskabet er næsten altid behageligt. Saagodtsom uden Undtagelse have de alle nydt deres Opdragelse i England, og engelsk Blod flyder i deres Aarer. Dette er nok, for at sige, at de i Almindelighed ere smukke og altid vel opdragne, og, naar de have overvundet den Forlegenhed, som er dem eiendommelig i deres første Samtale med en Fremmed, vise de sig i höieste Grad forekommende og godmodige. Ikke sjelden findes der i Selskabet udmærkede Dilettantinder i Musik, men denne Nydelse hörer ogsaa ufravigelig til ethvert Aftenselskab. Enhver, der kan synge eller spille Claveer, maa uden Undtagelse give sit Talent til Bedste for Selskabets Forlystelse. Ved disse Leiligheder har jeg stundom hört god Musik, men jeg kan ikke nægte, at jeg ogsaa har hört daarlig, og jeg har egentlig mere maattet beundre den Fordringsløshed, hvormed Enhver offerer sin Skjærv paa de selskabelige Glæders Alter, end det virkelig Skjønne i deres Præstationer.

Man vil af dette see, at naar man har endeel Bekjendtskaber, saa at man hyppig er udbuden, kan man mere sig ret godt i Calcutta. Men har man ingen Indbydelser, saa er man aldeles overladt til sig selv. For det første savner man i det selskabelige Liv aldeles det, som er os herhjemme saa inderligt kjær, den Ting at kunne gaae udbuden hen og tilbringe en Aften i en eller anden Familie, hvor man veed man er velkommen. Om Sligt er der aldrig Spørgsmaal — et Aftenbesög er en aldeles uhört Ting. Man fortalte mig, at flere Familier havde villet indføre den Skik, at tage imod Besög paa bestemte Aftener, men det

var altid mislykkedes af Grunde, som jeg ikke forstod, og som i al Fald ere for vidtløftige til her at opregnes. Vist er det, at man dertillands ikke kjender det selskabelige Livs Glæder grundet paa Venskabs- og Fortrolighedsforhold, men kun dets stöiende Forlystelser og overdaadige Nydelser. Aarsagerne hertil kan vel tildeels söges i Klimatets apathisk virkende Indflydelse, som gör Anstrængelser og usædvanlige, pirrende Midler nödvendige, for at fremvirke en forandret, en for Glæde modtagelig Sindsstemning. Men andre Aarsager kunne vel ogsaa udfindes, naar man seer lidt nöiere til og kigger lidt ind bag det brogede Forhæng, der dækker Ostindianerens daglige Liv. Selv i sit Huus, ved sit Bord, omgivet af Kone, Slægt og Venner, skjönt ofte mange Aar Beboer af Indien, föler han sig aldrig hjemme. England er hans Hjem, didhen staaer hans Hu, derhen sender han sine Börn, saasnart de trænge til meer end den blot moderlige Pleie, thi herude kunne de Intet lære, som duer noget, og indaande en saavel i fysisk som i moralsk Henseende giftblandet Luft. England er Ostindianerens sande Hjem; „to be able to go home“, er Maalet for alle hans Bestræbelser, og har han sparet saameget eller fortjent en saa höi Pension, at han dermed kan leve comfortable i England, saa iler han med at ombytte Ganges's solbestraalte Bredder for Englands Taager og skyindhyllede Kyster. Selv Oldingen, der har tilbragt Snese Aar i Indien, söger „hjem“ for idetmindste at lægge sine Been i England; der ligger noget komisk, men tillige inderlig rörende i, at höre en gammel Mand sige med fuld Alvor: „I have not been home for twenty years“. — Denne Tanke, at kun England er deres Hjem, Indien blot et midlertidigt Opholdssted, gör sig gjældende i det Store som i det Smaa, i det daglige Livs mindste Enkeltheder, som i Ordningen af alle offentlige Forhold. Det kan derfor ikke findes underligt, — saa synes mig i det mindste — at det stille huuslige Venskabs- og Selskabs-Liv ikke trives paa denne Jordbund, hvor den förste Betingelse herfor, Tilfredshed med det Nærværende, med hvad man har og kan nyde, ikke er tilstede, og det er en Selvfölge, at man söger de

Glæder, man ikke finder i sit Indre, i de ydre Omgivelser og ved ydre Paavirkning. Naar man nu hertil föier, at der ikke gives nogetsomhelst Theater eller anden offentlig Forlystelse, hvor anstændige Folk kunne gaae hen, saa vil man indsee, at en Aften kan let blive lang for en Fremmed i Calcutta. Hvad gjør da Folk, naar de ingen Forretninger have? spørger man med Rette. Damerne sidde hjemme alene i deres barnløse Huus, Herrerne gaae i Klubben, hvor de ryge Cigarer, spille Billard og Kort eller fordrive i den kolde Saison Tiden med Væddeløb, Jagt, „Cricket“*), Skiveskydning, Boltspil og Vædderoening. Klubberne ere satte paa en meget glimrende Fod. Man viste mig og mine Officerer den Opmærksomhed at optage os som Æresmedlemmer saavel af „the bengal club“ som af den militaire Klub. I dem begge blev der givet Dineer til Ære for os. Fra dem begge bragte jeg den Erfaring hjem, at Livet her var for kostbart for danske Officerer at deeltage i til dagligt Brug.

I den för omtalte Townhall blev givet Baller (reunions) paa Subscription, hvor hele Calcuttas „beau monde“ indfandt sig i dens eleganteste Toiletter. En Aften blev jeg forundret over at see endeel mig ubekjendte Ansigter blandt Damerne. Jeg erfarede snart, at det var den qvindelige Besætning af den Dagen för indkomne Ostfarer „the Monarch“, som havde medbragt 26 unge Damer, der deels kom tilbage til deres Familie efter fuldendt Opdragelse, deels kom ud for at besøge en eller anden Slægtning, og da vel ikke uden det hemmelige Haab, at komme til Ankers i en ægteskabelig Havn herude i Indien. Det var ganske paa-faldende at see den Forskjel i Farver og blomstrende Udseende, der var imellem disse Nysankomne, som endnu bare Præget paa deres Kinder af det i deres Aarer flydende friske engelske Blod, og paa de Stakler, som i flere Aar havde levet herude i dette for Udseendet saa ödelæggende Klimat, der ikke behöver mange Monsonskifter for at beröve Öiet sin Ild, Huden sin Farve, Stemmen sin Friskhed og til at

*) Et Slags Langboltspil.

lægge Spiren til Lever- og andre Underlivssygdomme i de stærkeste Constitutioner.

I samme Townhall blev den 3die Decbr. givet en ganske urimelig stor Diner til Ære for St. Andrews, Skotlands Skyts-patron, i hvilken Anledning alle i Calcutta værende Skotter havde forenet sig om at drikke dem en ærlig Ruus, under lange svulstige Taler til Beviis for deres Födelslands For-træffelighed og deres Forfædres og Landsmænds store For-tjenester. Vi vare ogsaa her bærede med Indbydelser, og jeg maatte atter til offentlig at bevidne min Tak for de til Ære for de Danske udbragte Skaaler. Lykkeligviis havde jeg været i Skotland Aaret för og kunde herfra hente Stof til min Tale, hvilken jeg til min store Skræk fandt Dagen efter aftrykt Ord til andet i Calcuttas „evening star“ i Beret-ningen om denne Fest, fra hvilken jeg ikke slap hjem för Kl. 2 om Natten. Höist komisk var det ved Festen at see en ulykkelig Mand, som havde ifört sig complet Höiskotlænder-drägt; de utallige Muskiter havde snart valgt hans bare Been til deres Yndlingsopholdssted, og den stakkels Bjergskotte var tilsidst nær ved at fortvivle.

Det var en Selvfölge, at General-Gouverneurens Fra-værelse med ikke alene sit talrige Fölge af militaire og ci-vile Embedsmænd, men en stor Deel af de ellers i og ved Calcutta garnisonerende Militaire, maatte virke hemmende paa det selskabelige Liv. Sir Henry Hardinge var afreist paa sin Inspectionsreise i det Indre nogen Tid för min An-komst og stod just i Begreb med at begynde den berönte Krig mod Sikherne, der har bragt nye Laurbær over den engelsk-ostindiske Armee, föiet nye Provindser til det en-gelsk-ostindiske Rige og nye og store Vanskeligheder til den Mangfoldighed, som dets Regjering har at kjæmpe med.

I Generalgouverneurens Fraværelse var den ældste Re-gjeringsraad Sir Herbert Maddock constitueret Gouverneur i Bengalen og residerede i det store Gouvernementshuus, skjönt hans private Bolig var i Alipore. Jeg bivaanede her adskillige Fester og blandt andet et lille Bal, hvortil der var indbudet 600 Mennesker, og hvor jeg havde Lei-

lighed til at faae en Idee om de brittiske Gouverneurers Luxus. Det var i Sandhed en skjön Fest.

Ikke længe efter vor Ankomst modtog vi en Indbydelse til en Fest, som en indfödt Babu ved Navn Brojonauth Dhur gav for alle sine Venner. Han indböd dem gjennem Aviserne og sendte Indbydelseskort ud i Tusendviis. Fölgen heraf var, at der kom mange flere Mennesker, end der kunde rummes i Huset, at Politiet maatte besætte Gaden, for at holde Orden med den tilströmmende Menneskemasse, som vel bestod af ligesaamange Uindbudne som Indbudne, og at Porten maatte lukkes i Laas og Gjæsterne indlades gjennem en lille Laage, som man kun kom ind ad ved et vældigt Skræv, der da især faldt noget ubeqvemt for Damerne.

En saadan Babu-Bolig er i Almindelighed en firkantet to-Etages Bygning, som indslutter en Gaard i sin Midte, hvortil Værelserne ligge ud, med et Galleri foroven og forneden, baaret af Colonner af poleret Stuk. Naar en Fest skal gives, trækkes Telt over hele Gaarden, og saaledes er Salonen dannet. Denne Mand var meget riig og har vist den Aften kostet 100,000 Rupier paa sine Gjæsters Underhold og Beværtning. I Baggrunden ligeoverfor Indgangen var opbygget en höi Balcon, hvortil en bred Trappe förte op. Her stod paa en Forhöining inde paa förste Etages faste Galleri Festens Gud, hvem de tilstedeværende Englændere nærmere betegnede som „the god of children“, eller den Gud, som der bedes til for at faae Börn og opholde dem. Det var en i de forskjelligste Farver udmeiet Figur, omgivet af otte lignende Statuer i mindre Maalestok, der udgjorde hans Tjenere eller Braminer. En uhyre Mængde Confect, Frugter, Riis og andre Offre stode rundt om ved deres Födder, og ingen Christen turde overtræde den Dörtærskel, der adskilte disse Gudebilleder fra den övrige Festhal. En Række ledige Stole paa denne Trappe, der var den egentlige Plads for Honoratiores, anvistes mig og mine Officerer af Værten selv, en smuk ung Mand, for at lade „His Danish Majesty's man of war“ tilkomme al den Honneur, det stod i hans Magt at vise dem. Herfra kunde jeg ret overskue det

hele brogede Billede, der udfoldede sig for mig. Man tænke sig den store, med sorte og hvide Marmorfliser belagte Gaard, nu omskabt til en Festhal, bedækket med Matter og kostbare tyrkiske Tæpper, pragtfuldt oplyst med utallige Lamper, heelt opfyldt med Mennesker af alle mulige Farver og Paaklædninger, og rundt om i to Rader Gallerier en ligesaa broget Vrimmel, som laae i to, tre Lag paa Ryggen af hverandre for at see og höre. Naturligviis bivaanede ikke et eneste indfödt Fruentimmer Festen, men endeel farvede (halfcast) og enkelte hvide Damer opdagedes i den tætte Menneskevrimmel, der forresten bestod af Hinduere og Muhamedanere, af Europæere i rige Uniformer eller i civil Paaklædning, af „Eurasians“ (Afköm af europæisk Fader og indfödt Moder). Portugisere, Gebrer (eller Perser, Ildtilbedere), Armenier, Araber, Afghaner, Abyssinier, Chineser og Jöder — deels myldrende imellem hverandre, deels bænkedes i Parterret og paa de amphitheatralsk opsatte Banquetter. En og anden af Persernes stolte kraftige Figurer ragede med sin kjendelige höie Hue frem i den brogede Menneskemasse, men iövrigt fordunkledes Alt af de rige Hinduernes og Muselmænds herlige Skikkelser og österländske Pragt. Kostbare ostindiske og Kaschimirshawler, löst kastedede over Skuldren eller ombundne som Belter, Kaftaner af de forskjelligste Stoffer og Farver, over-saaede med Sölv- og Guldbrocade, Atlaskes- og Flöiels-Baretter og Turbaner, besatte med Juveler og ægte Perler, Guldkjæder, Juveelbelter og pragtfulde Vifter glimrede os imöde fra alle Sider i Festsalen. Til at forlyste disse Gjæster havde den gjæstfrie Vært gjort store Anstrængelser og ikke sparet hverken Bekostning eller Umage. En Placat, som uddeltes iblandt dem, gjorde dem strax bekjendte med, at de havde at glæde sig til Signor dalle Case's og hans Selskabs „magelöse“ Forestillinger, som skulde begynde Kl. 9 om Aftenen og ende Kl. 4 den næste Morgen. Foruden forskjellige acrobatiske, eqvilibristiske og gymnastiske Kunster, saasom „Signorina Emilia's“ og „Signora dalle Case's“ Dands paa slap og stram Linie, „den unge Brasilianers mesterlige Kolbötter“, „den store chinesiske Pyramide“, endeel af den samme chinesiske

Trop udförte Hugge- og Fægteövelser, Spring o. s. v., af hvis comiske Virkning Signor dalle Case ventede sig uendelig Applaus, gaves ogsaa ikke faa Dandse tilbedste, saaledes en Fandango med Castagnetter, en Polka, en „sailor's hornpipe“, en grotesk Dands paa Stylder og flere spanske og italienske Dandse, udförte af „clowns“. Endelig var Aftenunderholdningen heller ikke uden Musik, idet der foruden en Romance „Povera signora“ gaves en ægte chinesisk Concert.

Men da Salen var overfyldt, var det kun med Nöd og Neppe, at der var Plads for de fleste af disse Kunstpræstationer. Naar Kunstnerne traadte frem, aabnede sig en snever Kreds midt i Salen, inden hvilken de maatte begrænde deres Maneuvrer, og kun de forreste Tilskuere nød den Lykke at höre eller see dem. Bedre Plads havde derimod Liniedandserselskabet, som den splendide Babu havde ladet komme. De havde udspændt deres slappe og stramme Linier mellem andet Stokværks Colonner, og her svævede de over Selskabets Hoveder og udförte deres virkelig gode Præstationer til Tilskuernes store Tilfredshed, der da ogsaa gav sig Luft ved höie Raab, Latter, Klappen med Hænder og Trampen med Födder, kort paa alle de sædvanlige Maader, hvorpaa man er vant til at tilkjendegive det höieste Bifald.

I andet Stokværks Værelser var der for de Christne heelt igjennem dækket Borde med Forfriskninger og Soupeer, som stadig blev fornyet for hver Gang nogle Gjæster havde taget deraf. Champagnevinen flöd i Strömme, og jeg maa til Skam for den christne Deel af Selskabet tilstaae, at det var den, der viste sig meest graadig ved denne Deel af Festen og i det Hele förte sig mindre anstændigt op end den österlandske, der nød et meget tarveligt Maaltid nedenunder. Hvor langt ud paa Natten dette Gilde stod paa, skal jeg ikke kunne sige. Jeg tog derfra Kl. 1 om Natten, udmattet af Trængsel og Varme, og var saare glad ved at kunne finde min Vogn i den Uorden og Trængsel, som fandt Sted i Gaden udenfor, hvor Tusender af Mennesker stedse sloges om at komme ind eller om Plads til at

blive staaende, for at betragte den med couleurve Lamper oplyste Portal.

En Eftermiddag da jeg kjørte en Tour gennem nogle mig hidtil ubekjendte Qvarterer af Calcutta, blev jeg opmærksom paa en Sammenstimlen af Mennesker udenfor et Huus med en lang snever Indgang. Jeg stod af og gik ind, medens som sædvanlig den godmodige indfødte Befolkning veg ærbødigt tilside for den fremmede Uniform, og hvor dette ikke fandt Sted, min Dobasch med vigtige Miner og haandgribelige Gebærder gjorde Plads for mig. Jeg erfarede snart, at her boede en riig Babu, som gjorde Forberedelser til en Fest, og at det var i den Anledning, at Folk stimlede sammen for at see denne Herlighed. Jeg blev ført igjennem en lang smal Gaard eller Gyde, hvor der var opstillet paa den ene Side langs Muren en stor Mængde colossale Træfigurer, som vare nye og opmalede til Festen og paa klædte i allehaande Costumer. Der var Blücher og Wellington, Dronningen af England og Othello, Samson og Dalila, Napoleon og Voltaire, Shakespeare og Holophernes, Judith og Frederik den Store. Denne Nomenclatur maa være nok for at vise, i hvad Retning denne Decoration var lagt, og som jeg fandt gjentaget, da jeg kom ind i selve Huset, hvor Gaarden ligesom ved den ovenbeskrevne Fest var bedækket med et Telt, og hvor hele Galleriet i nederste Etage var opfyldt med en saadan Udstilling. Paa nogle af dem fandtes Deviser eller Citater af de berømteste Forfatters Værker, alluderende til den Glæde, Gjæsterne skulde nyde. Det er en Selvfølge, at alle disse Figurer vare i høi Grad slet gjorte og groteske. Kun vare Klæderne og Farverne meget glimrende og vakte en almindelig Beundring hos den beskuende Mængde. I den snevre Gaard ligeoverfor Huset var anlagt et Slags Marionettheater, hvor en eller anden Markskriger allerede ordnede sine Dukker; — Alt til Festen. Imellem Statuerne hang Drapperier; Blomster, og afhuggede Lövtræer eller Palmegrene opfyldte Mellemrummene. Ned fra Teltet over Gaarden blev ophængt brogede Fugle med udsprede Vinger i Staaltraade, beregnede paa at dreie rundt og bevæge sig ved de opstigende

Varmedunster. Jeg blev modtaget af den ærværdige Babu selv med samt hans Sön, der gik omkring og ordnede Alt. De vare ellers vanskelige nok at skjælne fra deres mange Betjente, thi de vare begge to paaklædte i paradisiske Uskyldighedsdragt; dog, den Opmærksomhed, der vistes dem, især den Ældste, den Travlhed, hvormed man gik om dem, bragte dem Huka og Limonade, viste noksom, hvem det var. De modtog mig med udsøgt Artighed, viste mig alle Foranstaltninger og slap mig ikke, för jeg med Haand og Mund havde lovet at komme igjen til Festen, som skulde finde Sted to Aftener efter. Jeg tog nogle af mine Office-rer med og kjörte derhen. Portalen og den smalle Gaard var brillant oplyst, og de malede Træfigurer *) toge sig glimrende ud i Aftenbelysning. Inde i Salen var i Baggrunden oprettet et Amphitheater, hvor Huusguden præsiderede foran et opdækket Bord med Sukkergodt og Confect, udsmykket med Blomster og stærkt oplyst, just ligesom hos Brojonauth Dhur. Enhver kommende Gjæst blev bragt herop, complimenterede Guden, bragte en lille Gave af Confect, tog en Mundfuld af hans Bord og gik derpaa ned til Selskabet, hvor man blev anviist Plads paa Stole midt i Salen. Bagved os var et afdeelt Rum for Tjenerskabet. Man præsenterede mig en Bouquet af Jasminer og smurte mig med vellugtende Salve inden i Haanden. Nu gik Bajaderedandsen for sig som sædvanlig, hvilken jeg ikke her videre skal beskrive, men kun omtale den for mig höist morsomme Beundring, som den opvakte hos Tilskuerne. Der var i Sandhed noget yderst comisk i at see disse Mænd med alvorlig spændt Opmærksomhed betragte disse Forestillinger og höre paa den, for mig i det mindste, saa aldeles gruelige Musik med en Interesse, som neppe finder

*) Saavidt jeg har kunnet erfare, haves saadanne Træfigurer ved Pagoderne og laanes eller leies ud til disse Fester. Jeg har imidlertid, saavidt jeg har kunnet trænge ind i en Pagode, aldrig seet andre Figurer end deres afskyelige Gudebilleder og tilhørende Attributer.

sin Mage naar i vore Skuespilhuse et eller andet Mesterstykke gaaer over Scenen, eller en Jenny Lind udfolder sine Trylletoner. Ved Siden af mig sad en Persaner, en aldrende smuk Mand, formodentlig meget fornem og meget riig, at dömmе efter den Stads, der blev gjort af ham. Hans alvorlige sorte Öie stirrede med uafbrudt Opmærksomhed paa det hæsle Væsen, der bevægede sig foran os; af og til trak et umærkeligt veltilfreds Smil op omkring hans Mund, og nu mumlede han et sagte Bravo, der lidt efter lidt steg til et voldsomt Udbrud af den meest begejstrede Beundring. Hvad der endvidere ogsaa i høi Grad interesserede mig var at see de Höflighedsbeviser, hvormed Vært og Gjæster gjensidigt opvartede hinanden, og som i ingen Henseende give Europæerne noget efter. Min Babu havde den Aften iført sig en sneehvid Musselinsdragt med hvid Turban og saae særdeles godt ud. Da her var meget færre Mennesker, navnlig faa eller ingen Europæer, havde jeg ret Leilighed til at betragte de rige österlandske Costumer, som omgave mig. Her var ægte Shawler og Juveler for mange Penges Værdi. Min Nabo Persaneren havde en Solitaire paa sin Finger, der vilde have været en Prydelse for en Keiserkrone.

Imellem vore Bekjendtskaber blandt de Indfødte maa jeg ikke undlade at omtale et Besög, vi havde ombord af den beröimte Tippo Saibs Sön og Sönnösön. Ligesom den saakaldte Stormogul i Delhi, Naboben af Arcot, Rajaen af Tanjore og den tallöse Mængde Fyrster, som holdes fangne i det hellige Benares, saaledes have ogsaa disse to en betydelig aarlig Pension af det brittisk-östindiske Compagni, de omgive sig med en vis ydre Pragt, de tituleres „Kongelig Höihed“ og have den förste Entrée ved Generalgouverneurens Levers; men forresten tör de ikke fjerne dem uden nogle Mil fra Alipore, der er anvist dem som Statsfængsel, og deres Fyrsteværdighed bestaaer kun i et tomt Navn. Jeg havde seet den Ene af dem för paa et Bal i Townhall; han gik der i al sin Herlighed saa forladt og upaaagtet omkring, som om ikke En i det hele store Selskab havde

kjendt ham. Ved deres Besög ombord i Corvetten, vare de kun ledsagede af et Par Tjenere og af en temmelig lurvet Portugiser, der tjente dem som Tolk; Skibet syntes i Et og Alt at finde deres Bifald og idet de stode i Begreb med at gaae fra Borde, vendte den ældste af Prindserne sig endnu engang om med et meget naadigt: „I am very much pleased“. Hændelsen vilde, at vor Consul Mackey den samme Dags Eftermiddag havde den Artighed at beværte endeel af Corvettens Mandskab, idet han i et lille Dampskib, han havde kjøbt for Kongen af Birma, lod dem bringe ud til sit smukke Landsted i Gardenreach, hvor de, alt som de nød et solid Maaltid, dandsede, sang og morede dem paa det Bedste under et stort Solseil. Ved denne Leilighed var Kongen af Birmas Minister selv tilligemed et talrigt Fölge ombord i Dampskibet; da han ikke kunde gjøre sig synderlig forstaaelig for os, fordrev han Tiden med at ryge Ceruter, som en knælende Tjener leverede ham tændte den ene efter den anden.

Under vort Ophold ved Calcutta gjorde adskillige af de Herrer Naturforskere Excursioner opad Gangesfloden og i Omegnen af Calcutta. Da jeg antager, at Udbyttet heraf vil finde sin Plads i den videnskabelige Beskrivelse af Reisen, skal jeg ikke videre omtale dem her.

I Begyndelsen af December Maaned vare „Ganges“ og Transportskibet seilklare. Den 3die Decbr. afgik de begge til deres Bestemmelse. Med „Ganges“ fulgte Lieutenant Rothe som Hydrograph, Hr. Reinhardt som Zoolog og Doctor Didrichsen som Botaniker, idet han tillige fungerede som midlertidig Skibslæge. Med „Christine“ fulgte Mineralogen, Dr. Rinck. En preussisk Naturforsker, Botanikeren Dr. Philippi havde udbedet sig af mig at maatte gjøre Expeditionen med til Nicobarerne.

Denne Mand havde allerede opholdt sig to Aar i Indien, og navnlig havde han bereist de birmanske Provindser, samt opholdt sig en Tid paa Penang. Han havde havt til Hensigt at besøge Nicobarerne, men havde ladet sig afskrække af de Rygter om Mord og Plyndring og i det Hele om de Indfødtes ugjæstfrie Sindelag, som ikke uden

Grund vare komne i Omløb i de senere Aar. Nu var han kommen til Calcutta, for at reise hjem, men da han hørte tale om Galatheas Expedition, forandrede han sin Beslutning. Jeg greb med Glæde denne Leilighed til at indhente en Mands Mening, der ved specielt Studium af de indiske Plantninger vilde være istand til at afgive en competent Dom over Hensigtsmæssigheden af de nicobarske Öers eventuelle Opdyrkning, og optog ham derfor i vor Kreds, med Løfte om at sætte ham i Land paa Penang efter endt Undersøgelse af Nicobarerne. Ogsaa Handelsagenten, Herr Nopitsch var ankommen med Damppaketten fra Sucz og tiltraadte sin Tjeneste ombord i Galathea i Begyndelsen af December Maaned. Først efter Midten af denne Maaned blev Galathea ganske klar fra de forskjellige Skibsarbeider og laae nu seilklar paa Calcutta's Rhed. Jeg besluttede at oppebie den efter den 20de forventede Overlandspost og derefter at afseile til Nicobarerne.

Forinden vor Afreise søgte vi, saa godt det stod i vor Magt, at gjøre Gjengjeld for den udmærkede Artighed, der var bleven os udviist saavel af Regjeringens Authoriteter, som af det hele Selskab i Calcutta.

Til den Ende havde jeg Löverdagen den 19de Decbr. Gouverneuren, Sir Herbert Maddock, ombord med et Selskab af Herrer og Damer til en Collation og for at see mit Skib. En større Orlogsmand er i det hele en Sjeldenhed ved Calcutta, da de engelske Krigskibe meget sjelden komme der, og de større aldrig gaae heelt op til Byen. Galathea var virkelig sat i en smuk Stand, og mit Mandskab, der nu i det hele nød en ønskelig Sundhedstilstand, var blevet opklædt i den for Matrosen saa klædelige, elegante hvide Matrosdragt, som Klimatet herude gjør til en Nödvendighed. Jeg turde derfor vise mit Skib uden Frygt for Sammenligninger, selv for de competente Englænderes forskende Blikke.

Tirsdagen den 23de gave mine Officerer et Bal ombord, som blev besøgt af hele Calcutta's beau monde. Skandsen var omskabt til et smagfuldt Telt, staaende midt i en tropisk Skov. Decorationen bestod af alle Nationers Flage,

Belysningen af talrige Voxlys i Lysekroner, dannede af Bajonetter, omviklede med Grönt og couleurte Flage. Den gode Doctor Wallich havde plyndret sin botaniske Have og sendte os flere Baadladninger af Grönt og Blomster, som vor Maler, Hr. Plum, paa det smagfuldeste anbragte imellem Teltaabningerne. Vor Musik var placeret oppe paa Ruffet, mine Kahytter vare Conversations- og Spilleværelser, Batteriet var Buffet og Spisesal. Det hele var i Sandhed overmaade smukt, der blev dandset til Kl. 2 om Natten, og det talrige Selskab var i høi Grad oprömt, trods de engelske Damers store Frygt for at vove dem endog blot i en Baad ud paa Vandet om Aftenen efter Solens Nedgang.

Næste Morgen Kl. 8 var Galathea atter Krigsskibet, bestemt til den lange Reise. Posten var ankommen Dagen för, og havde bragt os de sidste Breve fra Hjemmet. Intet holdt os længer tilbage — vi lettede derfor vor Fortöining paa Juleaftenens Formiddag og lode os drive ned ad Strömmen.

VIII.

Reise fra Calcutta — Barren Island — Ophold ved de nicobariske Öer — Reise til Pulo Penang.

(Fra den 24de Decbr. 1845 til den 7de Marts 1846.)

Det var som sagt Onsdagen den 24de Decbr, Juleaften, at vi lettede og forlode Calcutta. Kl. 8 Formiddag stod Galatheas Skandse, der Aftenen för havde været omskabt til en af Lys og Blomster straalende Balsal, hvor Calcutta's „beau monde“ svingede sig i Galoppader og Polkaer, atter i sin sædvanlige Skikkelse, og Spillet, der havde dannet en lysende Pyramide, dreiede sig under Palernes Klapren og Musikens opmuntrende Toner mekanisk rundt, löftende vore Ankere op fra Gangesflodens Bund.

Vi drev med Strömmen ned ad Floden. Idet vi passerede Fort William, hilsede vi det med 21 Skud, som öieblikkeligt bleve besvarede med Skud for Skud, og snart forsvandt „the city of palaces“ for vort Blik. Vi drev ned forbi den störste Deel af Garden-reach og ankrede op mod Mörkningen noget udenfor den botaniske Have.

Næste Morgen kom et Bugseerdampskib fra Calcutta ned til os. Vi lettede, og det slæbte os Floden ned. Skjönt det var heel tidligt, havde vi dog den Glæde og Tilfredsstillelse, at see flere af vore Venner komme ombord for endnu engang at give os en venlig Afskedshilsen. Idet vi passerede botaniske Have, stod vor gamle Ven Wallich paa sin Balcon og tilviftede os en lykkelig Reise. Jeg lod Musiken blæse „Kong Christian“ som sidste Afskedstoner til denne vor hæderlige Landsmand.

Saasnart man er botaniske Have og Garden-reach et Stykke forbi, tabe Ganges's Bredder efterhaanden i Interesse, de udvide sig endelig saameget og blive saa lave, at man Intet kan skjælne paa den jævnt henløbende Strandbred. Seiladsen paa Floden, bugseret af et Dampskib med en Lods ombord, bliver derfor i høi Grad triviel.

Kl. 4 Eftermiddag ankrede vi op, da Lodsens forudsaae, at der ikke vilde være Høivande nok paa Barren Rangafalla, som vi skulde passere. Næste Morgen lettede vi atter og slæbtes Floden ud. I Dampslæbernes Accord er det bestemt, at de ikke skulle slæbe længer end til „Spitboy“; hvis man ønsker, at de skulle tage Skibet heelt ud, maa derom accorderes særskilt. Det var mig derfor ikke uventet, at min Slæber forlangte en saadan separat Betaling, da vi vare komne forbi det inderste Fyrskib; jeg svarede ham, at jeg dertil var villig, og at han maatte tage mig heelt ud forbi det yderste Fyrskib. Men da vi vare komne til Spitboy, kom han frem med sin Fordring, som hverken var meer eller mindre end en heel Dags Betaling til, circa 300 Rp. mere, for et Arbeide, der kunde gjøres endnu samme Aften i Löbet af 2 Timer. Dette nægtede jeg brat ud; han slap Slæberen og vi gik til Ankers. Siden efter, da han kom ombord for at hente sine Penge, böd han sig til at tage os ud for 100 Rp., men nu svarede jeg Nei og lod ham gaae. Kl. 7½ Aften lettede vi med Ebben, Vinden var sydvestlig, temmelig labert, men ved Hjælp af Strømmen kom vi lykkelig ud til Lodsskibet Kl. 11½, hvor Lodsens gik fra Borde; Kl. 1½ om Natten passeredes Fyrskibet, og saaledes slap vi da Gangesfloden og Engelsk-Ostindien af Sigte.

Skjönt vi vare i NO-Passatens Hjerte, fik vi dog ingen Gavn af den i de første Par Dage; sandsynligviis var Indflydelsen af Landets Nærhed Aarsag hertil. Vi laae med Stille og variable Briser fra NO til SV, uden at komme synderlig Vei andet end Vest efter, i hvilken Retning Strømmen satte os med 1 à 2 Miles Fart.

Först Natten mellem den 30te og 31te Decbr. fik vi frisk Brise af NO med smult Vande og smukt Veir. Min

Cours var sat for at gaae Nord og Öst om Andaman-Gruppen, da det var min Hensigt, overeensstemmende med hvad der var yttret i mine Instructioner, at forsöge en Undersögelse af Barren-Island paa Veien ned til Nicobarerne.

Mit Haab, at mine Syge skulde komme sig meget hurtigt, saasnart jeg kom tilsöes, opfyldtes ikke ganske. Jeg var gaaet tilsöes med over 30 Syge, og jeg havde endnu den 31te Decbr: 23 Mand paa Sygelisten, der dog alle vare i Bedring.

Nytaarsaften blev feiret herombord saa lystigt som Leiligheden tillod det. Folkene fik Punsh, de dandsede paa Skandsen ved Lanterneskin, og klædte dem ud i allehaande Dragter, som ved saadan Leilighed komme tilsyne, Gud veed hvorfra. Officererne havde havt den Godhed at indbyde mig til Julegröd i Messen, hvor der da var Juletræ med alle Slags Foræringer, som uddeelttes ved Lodtrækning, og som naturligviis, beregnede i Forveien og forsynede med passende Deviser, gave Anledning til al Slags Lystighed.

Under vor Seilads for at anduve Andaman-Gruppen fandt vi Strömmen at sætte stadig SSV. hen med omtrent 1 Miils Fart i Vagten.

Den 2den Januar ved Daggry havde vi Sigte af Preparis-Island, den nordligste af Andamanerne, en höi, skovbegroet Ö med bratte Kyster. Jeg lod styre Nord om den. Paa Yderkanten af det Rev, som strækker sig ud fra Vestsiden af denne Ö, ligge to smaa Klippeöer, som vi havde meget god Kjending af; ligeledes af de to nordlige Cow og Calf. Disse vise sig for Skibe kommende Vest fra som een Ö; först naar man har dem i Syd, skille de sig fra hinanden. Neppe er der Passage imellem dem og Preparis-Öen, idetmindste saae jeg det bryde stærkt i Löbet. Loddet gav os jevnlig fra 45 til 29 Favne, Gruus og Skjæl. Strömmen sætter her ret Syd hen med omtrent 1 Miils Fart. Kl. 5 Efterm. fik vi Kjending af Store Cow, Kl. 6 peiltes den i S. 58° V. Efter at have styret S. S. V. hen en Times Tid for at faae rigtig Kjending af denne Ö, satte

jeg Cours S. t. O. $\frac{1}{2}$ O. hen for Barren-Island. Saavel Preparis som Cow-Island ere lave og bevoxede med Krat, sandsynligviis aldeles ubeboede.

Den 3die Januar ved Daggry saae vi Narcondam-Island tværs om Bagbord i 8 à 9 Miils Afstand e. G. Dens Udseende er nøgent og öde; den har Form af en Höstak. Landet af Stor-Andaman saae vi til samme Tid om Styrbord. Det store meget kjendelige Bjerg Saddle-Mountain havde vi tværs. Hele Kysten her i Nærheden af Cornwallis Havn er meget høi.

Kl. 10 $\frac{1}{2}$ Formid. fik vi Barren-Island at see fra Merse-
raaen, Kl. 12. Middag fra Dækket; vi stode da 10 à 11 danske Mile fra det. Om Aftenen Kl. 6 vare vi inde under Barren Island paa 1 Miil nær Landet. Toge Kjending af en lille Bugt paa N. V. Siden af Strandbredden, hvor den ringformige Bjergkjæde ligesom aabnede sig og lod see en Klöft, hvori den i Kraterets Midte sig hævende Askekegle viste sig mere frit, medens vi kun havde seet dens Spids hæve sig over Bjergryggen Nord og Öst for den. Denne Kegle stod som en graasort, aldeles jevn og glat Pyramide midt i den lysegrønne Vegetation, der bedækkede de omliggende Fjelde, og fra dens Top steg en vedvarende hvid Røg, lidt rödlig farvet af den nedgaaende Sol, op i en lys Colonne paa den mørkeblaae Himmel og gjorde en særdeles smuk Virkning. I Dalen, som den ovenomtalte Indskjæring tillod os at see ind i, laae store Dynger af kulsort Lava optaarnede. Paa dette Sted maatte Landgang finde Sted, dersom den var mulig. Jeg besluttede altsaa, at holde mig for smaa Seil hele Natten saa nær dette Punkt som muligt.

Næste Morgen Kl. 6 vare vi paa samme Punkt, som igaar Aftes. Jeg lod styre endnu nærmere ind og dreiede til tværs ud for den udsögte Plads. Kl. 6 $\frac{1}{2}$ satte vi af, to Fartöier fulde, deels af Naturforskere og andre Videbegjærlige, deels af Telte, Provisioner og andre nödvendige Materialier. Det var lykkedes at finde det rette Landgangspunkt. Ikke alene var det godt og beqvemt for Fartöierne, men det var, som det siden viste sig, det eneste Punkt paa

hele Öen, hvor Landgang var mulig. Et lille Rev af Klipper danner her ligesom en Baadehavn. Kysten er lav og tilgængelig med Lavvande. En varm Kilde har her sit Udløb; Vandet var saa hedt, at Folkene, som sprang ud for at hjælpe Baaden ind, brændte sig derpaa. Det var det eneste Vand, vi kunde finde paa hele Öen.

Nu vare vi i Land, en Plads blev udsøgt i noget høit Græs under Klippevæggen, her bleve to Telte opslaaede. Lidt derfra, paa en høi Lavadynge, blev en Flagstang opreist og det danske Flag heist. Herfra skulde ogsaa de Signaler gjøres, som vare aftalte med Corvetten.

Saasnart Captl. Flensborg havde seet Flaget heist, som var Signal for, at vi vare vel iland, krydsede han sig östen om Öen, gik Syd om den, løb den saa nær han kunde, stundom paa $\frac{1}{2}$ Fjerdingsvei, loddede jevnlig, kom op Vester fra, og var Kl. 1 Eftermiddag paa sin Post ud for Landingsstedet, hvor han blev liggende for smaa Seil. Det blev derved godtgjort, hvad af foregaaende Undersøgelser er noksom bekjendt, at denne Klippe rager lodret op af Hayet, og at der ingen Bund er paa 100 Fv., 10 à 15 Fv. fra Land.

Vi havde neppe sat Foden paa Land, för de fleste af Selskabet klavrede om mellem Stenene og opsögte Conchylier og Coraller, medens Andre, der endnu vilde nyde nogle Öieblikke i rolig Betragtning, hvilede sig paa det Teppe af Convolvler, der saa indbydende bredte sit friske Grønne henover Koralsandet. Efterat derpaa de förste Forberedelser vare gjorte, og Frokosten spiist, skiltes man ad for at undersøge hver sin Deel af Öen.

Barren-Island, der först opdagedes i Aaret 1787, da dens Vulcan var i fuldt Udbrud, danner efter Leopold v. Buch den nordvestligste Ende af en stor Vulcanrække, der fra Amboina over Timor, Flores, Sumbava, Lombok, Bali, Java og Sumatra gaaer op til Barren Island, medens to andre Vulcanrækker strække sig fra den förstnævnte Ö, den ene mod Nord og senere Nordost over Philippinerne, Formosa og de japanske Öer, den anden mod Öst, senere Sydost og Syd over Nyguinea, Nybrittanien og Nyhebr-

derne til Ny-Zeeland. Hele Barren-Island udgjör eet stort Hævningskrater, omtrent som La Sommas gamle Krater med Vesuvs Askekegle i sin Midte, eller som den Pico Teneriffa omgivende Kreds af 1000—2000' höie, lodrette Klippevægge. Barren-Island's Bjergring reiser sig steilt op af Havet, er 2 à 3 Miil i Diameter, maaskee lidt bredere fra Öst til Vest end fra Syd til Nord. Kun paa eet Sted — i Nordvest eller noget nordligere — er den ene Bjergring, som ovenfor berettet, fuldkommen aabnet, og gjennem denne Indskjæring seer man midt ind i den Dal eller Kjedel, som udgjör Öens Kjerne, og som neppe hæver sig 10—20 Alen over Havets Overflade, en regelmæssig Askekegle under en Vinkel af omtrent 32° reise sig til en Höide af 1650'. Omkring Askekeglens Fod er Dalen opfyldt af uhyre Lavamasser, men Bjergringen, der paa Indresiden for en stor Deel kun frembyder Lava-Aske, er udvendig bevoxet med den yppigste Vegetation, der, naar man kommer seilende Syd fra, ikke lader En ane, at den gemmer en Vulkan i sit Skjöd, medens man mod Nord, hvor Bjergene ere lavere, seer Askekeglens Top og den hvide Røgsky hæve sig op over den lysegrønne Skovkrone. Under S. V. Monsonen skal Vulkanen især have hyppige Udbrud.

De Herrer Rosen og Kjellerup paatoge sig i Forening at bestige selve Askekeglen. Hr. Rosen giver følgende Beretning om denne Excursion:

„Vi vare gaaet et Stykke igjennem Dalen, da vi, i den Tanke, at det vilde være umuligt at bestige selve Askekeglen, klavrede eller jeg kan sige løb fem, sex i Tallet op ad Bjergringens Indreside mod N. O. Den ved Forvittring aldeles smuldrede Lava, der havde et Udseende ikke uligt Muldjord, gjorde imidlertid Opstigningen snart temmelig besværlig. Vi sank hvert Öieblik, som i Sand paa en dansk Hede, og inden vi havde naaet synderligt mere end $\frac{1}{3}$ af Bjergets Höide, vare alle de Andre vendte om, medens vi to, mere sindig end i Begyndelsen, fortsatte vor Vandring, hvilede fra Tid til anden og hjalp os op ved at gribe fat i de enkelte smaa Buske og Planter, som endnu fandtes paa Skraaningene. Efter en halv Times Forløb eller

noget mere, vare vi överst oppe paa Bjerget; vi forfulgte nu Veien hen over Höilandet til et Par af de andre noget höiere Toppe og forvandt snart ganske vor Træthed igjen. Smukke fremmede Træer og Buskvæxter bedækkede hyppigt Skraaningerne, der strakte sig ned imod Söen, og som i Afstand paa mere end eet Sted havde en forbausende Lighed med de store Klöster paa Möens deilige Klint. Et Bösseskud, som klang nede fra Skoven, afbröd af og til Naturens höitidelige Ro, og et Öieblik efter saae vi da de hvidgule Skovduer skræmmes op, den ene efter den anden, medens den eenlige Örn höiere i Luften bevægede sig rolig i større og mindre Kredse om Stedet; Söens stille blaae Flade flöd for Öiet næsten sammen med den klare, dybe Horizont; Naturen var saa smuk, saa indbydende, og dog syntes der os at mangle noget, naar vi ikke kunde bestige selve Askekeglen. Det var den förste Vulkan, vi nogensinde havde seet; endnu i Daggryet havde vi seet Ildsöilerne fra den stige op i Luften, og det forekom os at maatte være en let Sag at bestige den, saaledes som den fra disse Höider viste sig for os. Beslutningen var derfor hurtigt tagen; i et Par Minuter löb vi ned ad den indre Bjergskraaning, som det havde kostet os saa lang Tid at komme op ad, gik igjennem den Dal, som kredsformig omgav Askekeglen, og gav os derpaa til at klavre op ad selve Keglen paa dens östlige Side. Skjönt uden Sammenligning besværligere end Bestigningen af det forrige Bjerg, gik det ogsaa i Begyndelsen ret godt; vor Törst blev rigtignok snart temmelig heftig, og Solen brændte som Ild paa den sorte Masse, men vor Træthed gik over igjen, hvergang vi havde hvilet et Öieblik, og naar vi med Öinene maalte Afstanden ned til Keglens Fod og op til dens Top, forekom det os, at vi allerede havde tilbagelagt en betydelig Vei. Men jo höiere vi kom, desto værre og möisommeligere blev det; for hver tre Skridt, vi ved Hjælp af vore lange Bambusstokke kravlede i Veiret, glæde vi idetmindste de to tilbage igjen; Jord og Stene styrtede ned med en rivende Hurtighed ikke blot under vore Födder, men allerede höit oppe fra, hvor Massen havde lösnet sig ved vore Fodtrin

nedenunder; og naar vi af og til længselsfuldt sammenlignede den Vei, der forestod os endnu, med den, vi havde lagt tilbage, blev det os stedse mere tydeligt, hvor ganske vi i Begyndelsen havde bedraget os i denne Henseende, og vi vare tilsidst nærved at fortvivle over vor ringe Fremgang. Da vi nærmede os Keglen Top, maatte vi et længere Stykke krybe paa alle Fire hen over en hvid trachytagtig Steenmasse, der tilsidst blev saa steil og glat, at vi rimeligviis havde maattet opgive vort hele Foretagende, hvis vi ikke havde fundet en ligesom i Trappetrin udhugget, flere Fod dyb og bred, i Bunden noget fugtig Rende, i hvilken vi temmelig hurtigt og uden Besvær kunde stige i Veiret. Svage Svovldampe viftede os allerede af og til imöde; vi havde endnu et Stykke at klavre henover steenagtige, mørkebrune Lavamasser og naaede saa til vor usigelige Glæde den överste Top, hvorfra vi igjen hilsede vort Skib, vore Telte og Fartöier, ligesom vi nu kunde see ned i Kjedlen, der laae lige under vore Födder. Keglen hævede sig höiest mod N. V. og Vest. Svovldampene, der stege op af utallige Revner, havde bedækket næsten hele Toppen med smaa naaleformige, guulgrönne Krystaller, medens der enkelte Steder paa Lavaen laae en lös, blöd, hvid Masse, der, naar man tog den op, smuldrede hen imellem Fingrene; Svovllugten slog os tungt imöde, og Stenen under vore Födder var mange Steder brændende hed, idet vi stege ned i Kjedlen. Denne var omtrent 40' dyb; Bunden, der holdt 15—16' i Diameter, fyldt med en rödguul Sandjord, hvori vi med vore Stokke indridsede et „Galathea $\frac{4}{1}$ 46“ og lagde et Kors af Steen ovenfor Indskriften. Paa Kjedlens sydlige Væg dryppede, thi man kan ikke sige löb, en Kilde ned, der havde dannet sig et yndigt Leie af Mosser og ganske smaa Bregner, som stak forunderligt af mod den hele övrige nögne Askekegle. Solen begyndte imidlertid allerede at dale betydeligt paa Himlen, vi maatte derfor, efterat have udhvilet os og seet os om, tænke paa at komme ned til Stranden igjen, og vi valgte hertil den nordostlige Side af Askekeglen, da denne mod N. og N. V. var ufremkommelig steil, og vi paa den anden Side önskede at gjøre Hjemveien saa kort

som mulig. Nu först blev det os imidlertid klart, hvorledes det farligste af vor Expedition endnu stod tilbage; en eneste af de Regnbyger, som Himlen den næste Dag i en saadan Overflödighed öste ned over vore Hoveder, vilde have været tilstrækkelig til at gjöre os Nedstigningen aldeles umulig. Snart maatte vi krybe paa Siden, snart lagde vi os paa Ryggen, snart gik vi baglænds paa alle Fire, snart grebe vi med vore sidste Kræfter for os, idet vi rutschede ned uden at kunne faae Fodfæste igjen. Endelig naaede vi atter den mere forvittrede Lava, hvor vel Alt rullede bort under vore Födder, men det dog blev os lettere af og til igjen at standse i Farten, der snart bragte os ned til Foden af Askekeglen. Trætte saa Benene rystede under os, klavrede og sprang vi nu imellem de uhyre Lavablokke, der i en chaotisk Uorden opfyldte den omgivende Dal, og fortsatte Veien over en Slette, hvor det mandshöie Græs betog os al Udsigt længere borte, ligesom vi ogsaa hvert Öieblik tabte hinanden af Sigte, idet vi forsvandt i en af de mange Revner eller Gröfter, der her krydsede hinanden i alle Retninger. Jeg var netop falden ned i en af disse og fölte mig saa træt, at jeg havde opgivet Haabet om at hjælpe mig op af den igjen; jeg maatte tænke paa den foregaaende Aften, hvorledes vi, mens Skibet i den stjerneklare Nat skjöd roligt gennem de forunderligt kulsorte Bølger, havde betragtet og talt om den eensomme ubeboede Ö, der laae for os, og om den Robinson Crusoe, vi maaskee kunde finde kastet hen til denne forladte Plet paa Verdenshavet. Jeg havde nu selv gjort mig fortrolig med en lignende Skjæbne, da et Signalskud fra en af vore Houbitzer underrettede os om, at vi vare ganske nær ved Landingspladsen. Vi samlede vore sidste Kræfter, trængte igjennem et Buskads i den Retning, hvor vi havde hört Skuddet, og fik Öie paa vore Kammerater, der efter allerede næsten at have opgivet at faae os med, nu kom os imöde, hjalp os af med vore Jagttasker, halvt förte, halvt bar os hen til Teltene, og forfriskede os med Levnetsmidler. Endnu længe bagefter morede de sig tidt over vort Udseende i det Öieblik, vi vare komne frem af

Junglen: vore af Solen mere end kobberrödt forbrændte Ansigter, vore stivt udstaaende Öine, vaklende slingrende Been og frygteligt snavsede og iturevne Klæder. En alvorlig Slurk af den varme mineralske Kilde, der löb ud i Stranden ved Landingsstedet, gav vore af Mathed og Hede oplöste Legemer den förste Livskraft igjen, og da vi en Time senere ombord i Corvetten efter et forfriskende Bad og Omklædning sadde om det sildige Middagsbord og ved Champagnen sagde Barren-Island vort sidste Farvel, medens Skibet for fulde Seil fjernede sig derfra, var Trætheden allerede saagodtsom glemt igjen. En uudslukkelig Törst og en brændende Hede i Huden vare de eneste ubehagelige Minder fra vor besværlige Vandring, der endnu fulgte mig Dagen efter.“

Hvad mig selv angaaer, da vandrede jeg tilligemed Pastor Hansen og nogle af Skibets Mandskab gennem Dalen rundt omkring Keglen. Denne Vandrings Besværlighed tör jeg naturligviis ikke omtale efter at have givet Rosens Beretning ovenfor; men den var desuagtet ingenlunde uden Vanskelighed. Vi tilbagelagde den i 4 à 5 Timer, hvoraf vi vel hvilede 1 à 1½ Time.

De andre Herrer Naturforskere gjorde Excursioner i forskjellige Retninger, kortere og længere, sögende Gjenstande og Oplysninger, hver for sit Fag. Resultaterne af deres Undersögelser ville de bringe til Kundskab paa Tid og Sted. Hvad der forundrede os stærkt, var den besynderlige Mangel paa animalsk Liv i denne frodige Vegetation. Nogle Krabber og endeel Myrer vare hvad vi hyppigst fandt paa vor Vei, — men ikke en eneste Flue var saa at sige at see eller höre, ingen Muskitos, intet Insekt, hvoraf Myriader ellers opfyldte Luften i de trøpiske Lande og plage dissers Indvaanere. Af Pattedyr saae vi ingen. Af Fugle blev der skudt nogle Duer; andre Smaafugle hörtes og saaes vel, men det Hele var dog i höi Grad dödt og öde.

Jeg lod udhugge „Galathea 1846“ i en flad Granit tæt ved vort Telt og nedgravede her halvt et Glas, hvori jeg indlagde en af de smaa Kroningsmedailler, samt et Papiir,

hvorpaa jeg paa Engelsk forklarede min Efterfølger, at vi havde været her paa denne Dag, i hvilken Tilstand vi havde fundet Krateret, samt at et Vandstandsmærke var udhugget ved Landingsstedet tæt ved den varme Kilde. Medaillen tilbød jeg Finderen som en Erindring om Galatheas Ophold her. Documentet blev underskrevet af alle Tilstædeværende. Kl. 4½ Eftermiddag bleve Teltene optagne, Flaget ströget og Alle gik ombord.

Breden af Barren-Island bestemte vi efter Observation lil $12^{\circ} 16' 54''$ Syd, Længden efter vort bedste Chronometer, rettet efter de i Batavia tagne Observationer, til $93^{\circ} 48' 6''$. — I det specielle engelske Kort om Andamanerne er Barren-Island aflagt paa $12^{\circ} 16\frac{1}{2}'$ NB., $93^{\circ} 54' 10''$ östlig Grw. L. Her er altsaa en Forskjel af 6' i Længden.

Saasnart alle vare ombord og Fartöierne heiste, satte jeg Cours SV. til S. hen for lille Andaman og Vesten om „Invisible Bank” med den derpaa liggende höist farlige „Flat Rock.”

Om Morgenen Kl. 5 fik vi Kjending af Land tværs om Styrbord. Det var saa indhyllt i Diis og Taage, at vi ikke kunde gjøre noget bestemt ud deraf. Veiret saae temmelig uroligt ud; jeg skjöttede derfor ikke om at nærme mig det mere end nödvendigt. Det maa have været Rutland Island.

Uagtet vore Middagsobservationer satte os temmelig nær Landet af lille Andaman, saae vi det dog ikke. Jeg lod derfor holde SV. hen lige ind paa det, Kl. 1 dagede det op, men temmelig indhyllt i Diis. Jeg vedblev at löbe ind paa Landet med 7 Ml. Fart. Strömmen förte os iöinefaldende Syd efter; Kl. 4 stod vi $2\frac{1}{2}$ Miil af Landet efter Gisning, styrede nu Syd langs Kysten ned, vi havde da löbet 26 Qml. ret ind mod Kysten, men Strömmen havde imidlertid sat os $2\frac{1}{2}$ Miil Syd hen. Kl. 4¾ havde SO. Pyn-ten af Syd-Andaman i N. 67° V. 4 Ml. e. G. Obs. Lgd. ved Chronometre gav os da $92^{\circ} 48'$, medens ovenstaaende Peiling gav $93^{\circ} 2'$. Efter Horsburgh ligger denne Pynt 7' for östlig i Kortet, og den ovennævnte Gisning af 4 Miil kan vel ogsaa have været for stor. Forskjellen bliver da ikke

betydelig, men Usikkerhed er der imidlertid i disse Öers nöiagtige Placering, og det synes höist besynderligt, at Kortene over et saa befaret Farvand, som den bengalske Bugt, endnu kunne lade Tvivl tilbage om de deri liggende Öers nöiagtige Beliggenhed. Med Mörket tabte vi Andamanerne af Sigte. Om Natten styredes S. t. O. til Kl. 1, skulde da staae 4 Miil af Car Nicobar. Vi vendte Nord over og holdt fra og til indtil Daggry; saa da Landet af Car Nicobar i SO. Strömmen havde altsaa sat os haardt Vester i. Der forceredes Seil for at komme op under Landet; Kl. 10 Formiddag vare vi tværs i Læ omtrent paa $1\frac{1}{2}$ Miils Afstand af den sydvestligste Pynt af Car Nicobar. Vendte N. t. O. over og løb op langs Vestsiden af Öen. Det var middelmaadigt höit Land, meget stærkt bevoxet med Skov, hvorimellem dog enkelte lysegrønne Bakker gjorde en smuk Virkning. Min Hensigt var at söge Ankerpladsen paa NV. Siden af Öen. Jeg vendte derfor SO. hen Kl. 1 Eftermiddag. Vi saa en Brig ligge til Ankers inde under Landet ikke langt fra en Landsby, som nu begyndte at vise sig paa Strandbredden med sine bikubeformige Huse, omgivne af Cocustrær.

Fra det Öieblik vi havde NO. Pynten af Landet tværs, begyndte vi at faae Lodskud, men stedse meget ujævnt, afvexlende mellem 15 og 25 Favne. Pludselig fik vi 10 Favne, bjergede Seil for at ankre, men för Ankeret kom i Bund, havde vi kun 8 Favne Koralbund. Vi peilte herfra NO. Pynten i N. 40° O. og den vestligste Pynt i S. 69° Vest. Jeg antager Ankerpladsen noget östligere for bedre, i det mindste i denne Monson, ihvorvel det er noget fjernere fra Landsbyen Saoui.

Forinden jeg gaaer over til at fortælle vort Ophold og Arbeide ved de nicobariske Öer, troer jeg det passende at omtale den Expedition, der var gaaet forud for vor i dette Farvand. Saavel af de kongelige Instructioner, som af Meddelelsen fra det kongelige General-Toldkammer vil man have erfaret, at en saadan Expedition skulde finde Sted fra Calcutta i Marts Maaned 1845 med en lille Skonnert, l'Espiègle kaldet, fört af Capitain Lewis. Man vil endvidere erindre, at Foretagendets Ledelse var betroet en dansk Mand,

Hr. Busch, og at han havde adjungeret sig en anden Landsmand, Hr. Loewert. Ved min Ankomst til Calcutta erfarede jeg, at l'Espègle var kommen tilbage fra denne Reise medio Marts 1845.

Hr. Busch var reist til Danmark, Hr. Lewis førte Dampskibet Ganges indtil videre; Hr. Loewert var bleven Offer for et ulykkeligt Vaadeskud ved egen Uforsigtighed paa en Jagt paa Gangesfloden. Resultatet af Expeditionen var en Piece under Titel: „H. Busch's Journal of a cruise amongst the Nicobar Islands, Calcutta 1845“, med et lille Kort, samt et stort specielt Kort med adskillige Landtoninger over det nicobariske Archipel, optaget af Capt. Lewis. Denne Journal er oversat paa dansk og findes aftrykt i Nyt Archiv for Søvæsenet for 1846 pag. 75. Jeg skal her med enkelte Træk tegne l'Espègle's Route, der omtrent var den samme, jeg fulgte med Galathea. L'Espègle ankom den 31te Marts til Car Nicobar's NV. Bugt eller Saoui Rhed, opholdt sig ved denne Ö deels her, deels ved Lapata paa Ostsiden, hvor han betroede det danske Flag til en saakaldet Havne-Captain, og tilsidst ved SV. Siden; gik derefter forbi Batty Malve og Chowry til Terressa. Her havde han endeel Samqvem med de derværende franske Missionairer, og erholdt af dem Oplysning om de Söröverier, som Tid efter anden havde fundet Sted ved disse Öer, og som med saamegen Gyldighed havde opvakt den engelske Regjerings Opmærksomhed, og da Busch's Offentliggjörelse af denne Sag udgjorde et vigtigt Argument i hiin Autoritets Paastand om Nödvendigheden af at tage de nicobariske Öer i effectiv Besiddelse, skal jeg her ikke undlade efter l'Espègle's Journals Angivelser at omtale dem. Busch opregner fire forskjellige Söröverier, hvoraf de tre havde fundet Sted ved Nancowry og Camorta, det fjerde ved Terressa's NO. Side. Det förste Tilfælde passerede ved Camorta i den ydre Havn mellem Camorta og Trincutti (som Busch feilagtig kalder „false harbour“). Her blev i Aaret 1839 en Hvalfanger „the pilot's“ Mandskab overfaldet og myrdet paa fem Mand nær, som flygtede i et Fartöi og bleve optagne af den Orlogsmand, der bragte General Sir Hugh Gough til China.

Busch antager, og vist med fuld Föie, at dette förste Attentat af denne Art, som nogensinde har været omtalt i disse Farvande, har været foranlediget ved Skibsmandskabets Töileslöshed og Mangel paa Disciplin, og at de navnlig have villet föolge Fruentimmerne. Jeg tilföier min Formodning, at da dette förste Forsög lykkedes dem, og de derved fandt dem i Besiddelse af en saa stor Deel uskatteerlige Goder, fik de, som Ordsproget siger, Blod paa Tanden og meente, at Sligt maatte lykkes oftere og kunde udföres ustraffet. Forsaa-vidt havde de virkelig Ret; thi at en engelsk Orlogsmand „the cruiser“ (Busch siger „the wanderer“, men jeg troer min Angivelse den rigtigste) kom Aaret efter ind til Camorta, brændte nogle Hytter og skjöd iflæng efter nogle Folk, var kun en daarlig Hævn men ingen Straf. I 1843 saae vi derfor ogsaa föolge nok et Tilfælde paa det samme Sted, idet et tomastet Fartöi med Lascarbesætning blev overfaldet, Mandskabet myrdet og Skibet sænket. 1844 blev en Skonnert „Mary“, Capt. Ventura, overfaldet ved Terressa's NO. Side ved Landsbyerne Lallong og Bengala, Capitainen og Mandskabet myrdet og Skibet brændt. Her skal ingen Fornærmelse have fundet Sted, men sandsynligviis har det slette Exempel fra Camorta og den Straflöshed, hvormed det hidtil var gaaet af histovre, förfört dem. Atter kom et engelsk Dampskib „Phlegeton“ dertil og gjorde endeel Undersögelser, men som ikke ledede til noget Resultat. Endelig fandt paa Camorta samme Aar et Angreb Sted paa en Brig, fört af en Capt. Caw. Han selv og endeel af Mandskabet blev dræbt, men da en Serang — en Underofficeer — tog et Gevær og skjöd en af Morderne, flygtede de, og Skibet frelstes.

Fra Terressa besögte l'Espiègle Nancowry Havn, gik derefter til lille Nicobar, löb ind i NV. Havnen, dannet af Öen Pulo Milu, som blev kaldet Busch-Island, lod heise dansk Flag paa lille Nicobar, besögte derefter St. Georg-Canalen, tog formelig Besiddelse af den midt i Canalen beliggende lille Ö Pulo Condul i Kongen af Danmarks Navn, og betroede Flaget til den der saakaldte Raja ved Navn Tomorra, gik videre langs ned ad Stor-Nicobars Östkyst til

den sydligste Bugt paa Öen, fandt den der indløbende Flod, og efter nogle Dages Ophold i denne Bugt tiltraadte de Hjemreisen, anløbende paa Veien atter NV. Havnen og Terrassa. De havde søgt Steenkul overalt, og paa nogle Steder af de sydlige Öer havde de fundet enkelte Stykker, som lode formode, at Kul virkelig var at finde. Hvad övrige Producter, de havde truffet paa, vil bedst kjendes af selve Journalen, og stemmer i det væsentligste overeens med, hvad vi ved vore Undersögelser erfarede.

Det var en Selvfölge, at en Expedition, foretaget med et saa lille Skib, med saa faa Kræfter og Hjælpemidler, ikke kunde lede til noget afgjørende Resultat, især naar der tages Hensyn til, at den blev paabegyndt just i Slutningen af NO. Monsonen og i Begyndelsen af SV. Monsonen, hvorfor de maatte skynde dem hjem efter, for at undgaae den indsættende Regntid og dermed fölgende onde Veir. Imidlertid skylder jeg her at bevidne, at Hr. Busch's Journal og Reise har været mig en meget god Veiledning og har givet mig adskillige nyttige Oplysninger. Hvad angaaer Capt. Lewis Kort, da er det vistnok langt fra fuldkomment og sikkert ikke nöiagtigt aflagt, men det har dog afhjulpet for mig Savnet af et specielt Kort i stort Bestik til at seile paa mellem Öerne, og har i den Henseende været mig til Nytte. Jeg vil i det Fölgende finde Leilighed til nærmere at omtale saavel Bog som Kort.

Alt som vi seilede ind, kom flere Canoer med Indfödde ud imod os. De syntes först noget betænkelige ved Synet af vore store Kanoner, der maaskee vare dem en ubehagelig Erindring om de sidste engelske Orlogsmænds Besög; men snart vovede de sig nærmere og nærmere, ja en af dem lagde allerede tilborde, og dens Besætning gav sig ifærd med at klavre op ad Falderebstrinene, da vi i det Samme lod Ankeret falde og stak ud paa Kjettingen. Ved Stöien heraf grebes de Alle af en panisk Skræk, med Pilens Fart fore Canoerne hver til sin Side, og da de först vare langt nok borte, for at troe sig i Sikkerhed, samledes de igjen, standsede et Öieblik med Pagainingen og holdt

ligesom Raad om hvad der var at gjøre; derpaa søgte de Alle ind til Land.

Den ovenomtalte Brig laae til Ankers lidt Vest for os; den tonede arabisk Flag. Jeg sendte et Fartöi derombord, som kom tilbage med Capitainen selv, en brav Muselman med et langt graat Skjæg. Han sagde mig, at hans Brig hed Seraphine, kom fra Pulo Penang, var her for at tage en Ladning Cocusnödder, og vilde herfra gaae til Rangoon. Han syntes ikke at være ganske vel tilmode ved at være ombord i en Orlogsmand, uagtet alt hvad jeg gjorde for at berolige ham. Han forsikkrede mig, at Indvaanerne her vare fredelige og ordentlige Folk, som ikke gjorde Nogen Fortræd. Efter at jeg havde examineret ham saa meget som jeg syntes nödvendigt, lod jeg ham gaae, tagende med sig en Kasse Cigarer, som jeg forærede ham, og hvorover han var meget lykkelig. Da jeg senere erfarede Cigarers Priis i disse Lande, begreb jeg hans Glæde. Men hans Tillid voxede ikke med Tilfredsheden. Om Natten gik han under Seil, og næste Morgen saae vi ham til Ankers oppe under NO. Pynten, hvor han maa have ligget meget maadeligt. Jeg antager vort Vagtskud har skræmmet ham, da Kystfarerne alle have en meer eller mindre usikker Samvittighed.

Endnu samme Eftermiddag begyndte vi vore Arbeider. Et Fartöi med Lieutenant Bruun blev sendt ud paa Oplodning og Opmaaling af Bugten, et andet blev sendt i Land med Dhrr. Naturforskere og andre Liebhaveere for at undersøge Terrainet. De havde fundet Indvaanerne samlede paa Strandbredden, modtagende dem med Velvillie, men hvorigjennem dog en höi Grad af Frygt og Mistillid skinnede frem. Endeel af dem talede nogle Ord Engelsk blandet med Portugisisk, og hermed var da et Slags Meddelelse bleven mulig. Mange kunde Malaiisk og Enkelte endog nogle Brokker Fransk, som de syntes at have lært af et Par franske Missionairer, der Aaret iforveien havde opholdt sig paa Öen. De meldte sig som Lord Byron, Nelson, Doctorerne Young Crisp og Morgan, Capt. John &c.; Navne vi allerede kjendte fra Busch's Beskrivelse. Ja de skammede sig end-

og tildeels ved deres oprindelige Nicobarnavne; saaledes havde Doctor Young Crisp et Certificat fra flere fremmede Skibscapitainer (saadanne Skudsmaal for deres Skikkelighed ere saagodtsom alle ansete Nicobarer forsynede med, for at finde Tiltro hos nyankommende Skippere, med hvilke de ønske at træde i Handelsforbindelse), der begyndte: „Young Crisp, forhen kaldet“, det derpaa følgende Ord havde han omhyggelig kradset ud og vilde ikke sige os, hvad der havde staaet. De havde i Begyndelsen en öiensynlig Angst for, at vi havde Ondt i Sinde mod dem, og sagde den ene Gang efter den anden, idet de pegede paa Prof. Behn's Jagtgevær: „Take care! — take care fowling-piece! — not shoot!“ De Andre, som vare ubevæbnede, havde de noget mere Fortrolighed til, og ligesom for derved at modsige deres egen Uro, gik de saa til den Ene, saa til den Anden, rakte ham Haanden eller lagde den ret fidelt paa Skulderen af ham, og sagde: „Good friends! — good people!“ Især ønskede de dog at vide, hvad vi var ladet med, og naar vi havde i Sinde at lette, og kunde da aldeles ikke forstaae, hvad vi vilde hos dem, naar vi Intet havde at sælge. Capt. John's Huus havde de lukket af og negtet al Adgang til; de havde der indesluttet Byens Koner og Börn, som de ved vore senere Besög pleiede at jage tilligemed deres Sviin ind i det Tykke af Skoven, for paa den Maade at skjule dem for os. De beværtede med unge Cocusnödder, som de hentede ned fra Træerne, naar man ønskede det. Höns og Sviin syntes her at være i temmelig Overflödighed.

Landgangen maatte skee igjennem Brændingen og var forbunden med stor Besværlighed. Dhrr. kom dyngvaade ombord. Man bragte mig en Skibsbog fra Land, som den saakaldte Capt. John havde anbetroet dem med Anmodning om at nedskrive Skibets og mit Navn deri. Samme Capt. John havde gereret sig som et Slags Hövedsmand i Landsbyen og havde udmærket sig ved at have Skjorte og Buxer paa, en Luxus, som ingen af de Andre indlod sig paa, og som i dette Klimat virkelig ogsaa kan kaldes overflödig. Skibsbogen bestod i et smudsig Ark Papiir, hvor-

paa var afstreget Rubriker, og som virkelig endeel Skipper havde udfyldt, alt som de havde været her. Den var indsvöbt i et Eau de Cologneflaske-Papiir, men havde i Sandhed tabt al sin fordums Vellugt.

Betragtende mig paa dansk Grund, lod jeg skyde Vagtskud samme Aften og fortsatte hermed, saalænge vi vare imellem Öerne.

Næste Morgen kom endeel Canoer ud og lagde dem om Skibet, men Ingen var at formaae til at komme ombord. Dhrr. Naturforskere gik ind for at begynde deres Excursioner. Jeg lod sende et Detachement af Landgangscompagniet til deres Assistance. Et Telt blev opslaaet, Vagt sat derved, og hver af Dhrr. havde en bevæbnet Mand med sig.

Lidt op ad Formiddagen, just som jeg selv beredte mig til at gaae i Land, lagde endelig en Cano til Borde og to Indfödde kom ombord. De havde Hat paa Hovedet, Cigarfutteraler i Örelapperne og vare forresten aldeles nögne. Ligesom den Förste var kommet over Falderebet og havde seet den der staaende Skildvagt, styrtede han hen imod mig, kastede sig i mine Arme og raabte: „You take away Seapoy! me good man, me no fear &c.“ Jeg beroligede dem saa godt jeg kunde, men deres Frygt var uden Grændse. Först da jeg fik dem ned i Kahytten og lod dem sidde ned, bleve de roligere. Nu begyndte en anden Scene; der sad disse to nögne Mennesker, betragtede sig selv med uendeligt Velbehag i Speilet og lode sig opvarte af min Hovmester som store Herrer. Brændeviin, Bisköiter, Skinke, Alt gled ned med en utrolig Hurtighed. Ved den tredie Snaps lod jeg gjöre Holdt, hvorover de bleve stödde og forundrede sig over denne Maadeholdenhed. For at blive gode Venner igjen gav jeg dem hver endeel Bisköiter og en Flaske Brændeviin at tage med. Men nu vilde de have Alting, Glas, Sölvtoi, Bord, Stole, Kjole, Knapper, Uhr, Linned, kort Alt var dem godt nok, Alting vilde de have med og det strax.

En af disse Folk var den ovenomtalte Young Crisp (formodentlig opkaldt efter en gammel Capt. Crisp, som havde faret paa Nicobarerne, og som jeg havde kjendt i Calcutta) og

gav sig ud for Doctor. Han blev sat i Forbindelse med vor Skibslæge, og denne tilkjøbte sig sin nye Collega's Venskab med en Aarladningslancet, Terpentin, Campher og noget Naphta, hvilket han Alt vidste at begjære. Ogsaa forlangte de gjentagne Gange Eau de Cologne, som de vidste at udtale ganske tydeligt.

Som alt dette gik for sig, kom en halvvo~~x~~en, ganske nögen Dreng ind i Kahytten med en forfærdelig gammel Hat paa Hovedet og en anden i Haanden; den havde han faaet fuld af Bisköiter, hvorover han med höist udtryksfulde Gebærder bevidnede sin uskrömtede Glæde.

Da mine Gjæster i det Hele ikke gjorde mange Omstændigheder, lod jeg mig heller ikke genere, men overlod dem til de ombordblivende Officerers Forlystelse og gik i Land til Landsbyen Saoui, hvor vort Telt stod som Hovedquarteer for de omsværmende Naturforskere. Der var temmelig stærk Brænding. Uden at blive vaad kom jeg ikke paa tört Land. . . Jeg blev snart omringet af de Indföde, som bragte mig op til deres Huse og ind under deres Huse, men kun med synlig Uvillie tillode de mig at bestige deres Trappe for at komme op i deres Bikube-Vaaninger. Jeg blev presenteret for Capt. John og for en gammel Mand, som han kaldte sin Fader. Begge disse udmærkede sig ved at have Klæder paa, og syntes i det Hele at udöve en vis Myndighed. Forgjæves saae jeg mig om efter Fruentimmer eller Börn. Kun nogle halvvoxne Dreng~~e~~ löb omkring, alle de övrige og alle Fruentimmerne vare bortsendte til det Indre af Öen. Capt. John var Patient; vor Doctor havde om Morgen~~en~~ tracteret ham med Piller, og nu vilde alle de andre ogsaa have Piller, klagede over Maven og syntes at forklage Doktoren til mig, fordi han ikke vilde give dem noget. Man forærede mig nogle Cocusnödder og Höns.

Hvad der fremfor Alt beskjæftigede dem, var Nysgjerrighed for hvad vi vilde her, og Önsket om at vi vilde ga~~a~~e bort igjen. Paa deres radbrækkede Engelsk og med Tegn og Miner gave de deres Fölelser tilkjende: „When you go away? — what you want? — when take up anchor?“

var stadigt deres venlige, gjæstfrie Hilsen, medens de stimlede om mig, thi saasnart de havde erfaret, at jeg var Capitainen, var jeg i Særdeleshed Gjenstand for deres Nysgjerrighed. Snart kjed af dette Overhæng, forlod jeg Hytterne og gik en Tour ad en Fodsti, der syntes at føre ind i nogle Cocus-Plantninger. Alt som jeg gik, blev jeg fulgt af sex, otte Stykker Nicobarer, og Tid efter anden entrede en eller anden af denne Escorte som et Egern op i et Træ for at hente Cocusnödder ned, hvilken Manoeuvre de udførte med stor Behændighed. Med den skarpe, lange Kniv, hvormed Enhver af dem er forsynet, hug de med eet Hug Toppen af Nödderne, saaledes at et Hul kom frem, hvoraf vi drak den friske Melk, derefter med to Hug tog de en Spaan ud af Nöddens grønne Skal, der var spids til den ene Ende, bred til den anden, og dette saa hurtigt tilveiebragte Instrument tjente nu til Skee, for dermed at udtage Geleen af Nödden. Cocusnödden, saaleds nydt, i et saa brændende Klimat er yderst forfriskende.

Efter nogen Tids Omvandring havde jeg overbeviist mig om, at de Stier, jeg spadserede paa, stedse førte tilbage til Landsbyen, og kun vare fremkomne ved at Indbyggerne gik ad dem til deres Plantager. Jeg gik derfor ogsaa tilbage.

Man viste mig deres saakaldte Begravelsessted; det var en lille Plads, indhegnet med Pinde. For hver Död stod en höiere Pind, behængt med nogle Laser, sem var den Afdödes Efterladenskab; ved Foden af Pinden var undertiden en Öxe, et Spyd eller andet af den Afdödes kjæreste Eiendom stukket ned i Jorden. Denne Saoui's Assistentskirkegaard var snart beseet, og jeg gik derefter ombord igjen; Brændingen havde tiltaget i Voldsomhed, det var kun med Nöd og neppe, at det lykkedes os at komme ombord, og kun i aldeles vaad Tilstand.

Ikke langt Vest for Landsbyen Saoui er der et lille Vandløb, hvis Vand var saa godt, at jeg ikke betænkte mig paa at lade fylde nogle Fade deraf. Vandet i Bröndene, som fandtes i Nærheden af Husene, var derimod brakt

og muddret. Brændsel maa kunne have i Overflödighed, dog maae man vogte sig for at troe, at man kan skove iflæng, da — saa langt min Erfaring idetmindste gaaer — al Skov langs Stranden er Eiendom, hvorover de Indföde synes temmelig skinsyge.

Et Forsög paa at fange Fisk med vort Net löb höist uheldigt af. Nettet drev af med Strömmen, og vi fandt Stumperne deraf aldeles iturevne paa Koralrevet noget vestlig for Vandfyldingsstedet.

Vi laae paa denne Rhed til Fredagen den 9de Januar. Vor Tid anvendtes til Opmaaling og Oplodning af Farvandet, astronomiske Observationer, Bestemmelse af Brede, Længde og Misviisning, samt med Excursioner i Land i alle Retninger, saa langt Terrainet og Jungle-Krattet vilde tillade det.

Imidlertid havde god Forstaaelse og gjensidig Tillid udviklet sig imellem de Inföde og os. De besøgte os jevnlig og bragte os ikke sjelden Foræringer af Cocus, Bananer og stundom Höns, ligesom de ogsaa tilböd os at sælge dem Rupier for Sviin. En Dag kom en ung Fyr ombord med et Bastbaand om Hovedet og en Strimmel Töi om Lænderne, hvoraf en lang Hale hang ned imellem Benene. I Örene bar han de sædvanlige Bambusrör, og Munden var stoppet fuld af Betel. Han var modbydelig at see paa, men en meget lystig Fætter. Han kaldte sig Doctor Morgan og udbad sig Medicin. Man forærede ham en gammel Mackintosh, som han strax fik paa, tilligemed et Halsbind og et Par Papiirflipper, hvorpaa han saa sig i Speilet med synligt Velbehag. En Anden, som var med ham, fik et meget höit og stivt Halsbind omkring Halsen, forresten var han aldeles nögen. Uagtet dette Halssmykke kjendelig gnavede og generede ham, var han dog særdeles tilfreds og aflagde det ikke, saalænge vi vare ved Car Nicobar, thi vi havde den Fornöielse at see ham i Land saavel her som ved vort senere Ophold paa Sydsiden af Öen.

Da jeg Dagen efter atter vilde i Land, valgte jeg at roe op i det nordvestlige Hjørne af Bugten, hvor Brændingen var meget mindre voldsom, saa at vi uden Fare kunde

sætte Fartøiet paa Land. Kysten var her endnu smukkere end ved Saoui, og Landet høiner sig umiddelbart indenfor Kysten. Mangrove findes ikke paa hele denne Deel af Öen, men den flade Koralstrand afvexler med steile Skrænter af blaat Leer og Grotter saavel som sammenkastede Hobe af sorte Kalkglomerater. En Fodsti, som her gaaer ind mod Midten af Öen, fører først gennem et Belte af indtil 50 Alen høie Cocustræer, af Arekapalmer og Cásuariner, dernæst, efterat disse Træer lidt efter lidt ere forsvundne, gennem et uigjennemtrængeligt Net af Rotang (Spanskrör) og Pandanusser (Caldeira) omflettede af Orchideer og utallige andre Snylte- og Slyngplanter.

Vi vare neppe gaaet hundrede Skridt, för vi stödde paa fire Nicobarer, som kom fra Landsbyen Moose, beliggende paa Östsiden. De vare alle nögne med det sædvanlige Lændebelte af blaat Lærred eller Bomuldstöi og derfra udgaaende Hale. Kun den Ene, som aabenbart var den Fornemste, havde en gammel Hat paa Hovedet med en uægte Guldgalon omkring. Han tiltalede os strax paa radbrækket Engelsk, og vi vare snart meget gode Venner. Manden med Hatten kaldte de tre Andre sine Lascarer. De fulgte med os saa langt vi vilde gaae, derpaa satte vi os ned i det blöde Græs paa et skyggefuldt Sted med en smuk Udsigt ud over Vandet. Strax blev en af Lascarerne sendt op i et Cocustræ for at hente Nödder ned. Jeg maatte atter beundre den eiendommelige Færdighed, hvormed de udföre dette i Sandhed ikke lette Arbeide. De tage den lange skarpe Kniv, som bedst kan lignedes ved en Sabelklinge uden Skaft, imellem begge Hænder, medens de med disse omfavne Cocuspalmens Stamme. Nu samle de Födderne, som de gjerne snöre sammen med et Stykke Bast, ved Roden af Træet og strække Kniven saa höit op paa Træets Bark, som Armene kunne naae, og idet de trykke Knivens Æg ind i Barken, hæve de deres Födder heelt op under sig og staae nu paa en af Stammens trappetrinsagtige Afsatser, medens de atter strække Armene op efter med Kniven. Det Hele udföres med utrolig Hurtighed og Bevægelsen, der ikke er ulig en god Svömmers Legemsböining, der ikke er ulig en god Svömmers Legemsböining,

er virkelig endog meget gracieus. Nogle og tyve Nödder kom ned i et Nu, og Maaltidet gik ligesaa hurtigt. Man loe mig ud, fordi jeg ikke kunde drikke en Cocusnöd ud i eet Drag. Min fornemme Ven fra Moose drak fire ud i et Öieblik, og rakte naadig Slumperne til de omkringstaaende Lascarer. Derpaa spiste vi den geleeagtige Deel af Nöddens Kjerne ved Hjælp af den Skee, som ovenfor er beskreven, og som er classisk for hele Nicobar-Archipellet. Nu var Maaltidet forbi, og i störste Hast blev der gjort Ild ved Hjælp af to Stykker Træ og noget vissent Löv. Cigarer bleve lavede af nogle skaarne Tobaksblade, som de förte med dem i en skiden Klud, og som indsvøbtes i nogle visne Blade, hvilke de samlede paa Stedet; ogsaa röge vi vore Cigarer efter endt Frokost, og da jeg nu ovenikjöbet tracterede min Vært med nogle af disse, steg Glæden og Fortroligheden til sit höieste Punkt, og havde varme men ærligt talt höist ubehagelige Omfavnelser til Fölge. Saaledes som jeg saae disse Folk ligge her i Græsset, leende og sladdrende, kunde jeg ikke afvise den Tanke, at de i Grunden vare höist lykkelige Væsener. De havde det efter deres Begreb fortræffeligt; de forlange intet bedre, og derfor skye de ethvert Skridt mod Civilisationen med næsten instinctmæssig Frygt, thi de have Forudfölelse af, at Civilisationen, indfört paa deres Öer, vil aldrig komme hverken dem selv eller deres Afkom tilgode — den vilde være deres Slægts Dödsdom. Derfor saae de paa ethvert af vore Foretagender med en Ængstelse, der vidnede om, at de anede, at af alle vore, dem ubekjendte, uforstaaelige Handlinger vilde der Intet kunne fremkomme, der kunde baade dem, og derfor længtes de ogsaa inderlig efter vor Bortreise. Herpaa lagde Ingen af dem Alle Skjul. Selv disse mine Perlevenner spurgte mig midt under de varmeste Omfavnelser, om jeg ikke snart vilde drage bort og hvad jeg vilde hos dem.

Forresten kan jeg ikke noksom rose deres Uegennyttighed. Jeg havde hændelsesviis Intet hos mig uden de omtalte Cigarer, men de gjorde ikke Mine til at ønske end sige begjære noget af mig, og da vi gik tilbage og Skrænten

var lidt slibrig og steil, tog min Ven med Guldgalonen mig ved Haanden og hjalp mig ned og slap mig ikke, før jeg var nede paa den flade Strand, Alt med en Omhyggelighed, som om jeg havde været hans Barn.

Herfra roede jeg hen til det høie Land, som strækker sig N. O. ud og danner Bugtens nordre Arm. Naturen har her paa Pynten dannet en Brobue, hvor der vel ligger en-deel Steen i Bunden, men som man dog kan passere ind under med et Fartöi, og hvor man med Lethed kan lægge til for at komme i Land. Böier man til Venstre, befinder man sig i et lille aldeles stille Bassin, som Klippen hvæl-ver sig over, og igjennem denne naturlige Tunnel passe-rede jeg og fandt mig kort efter paa den anden Side af Pynten. Inde i selve Grotten var der saa dybt, at vi ikke kunde naae Bund med vore lange Aarer. Vi skrabede Ga-lathea's Navn paa den fugtige Væg, afhuggede nogle Klippe-stumper til Erindring om vor Fart igjennem denne Hvæl-ving, hvor neppe noget europæisk — i alt Fald da intet dansk — Fartöi havde været før os, og gik saa ombord.

Opmaalingsarbejderne sluttedes denne Aften, og Natur-forskerne havde gjort saa mange og saa store Excursio-ner, som Forholdene tillode. Jeg lettede derfor næste Mor-gen den 9de og stod ud fra Landet, for at söge Nord og Öst om Öen til Sydsiden, hvor jeg agtede at söge en An-kerplads ifölge den Anviisning, som Busch's Journal derom gav. Strömmen satte haardt Vester i, vi krydsede Öst efter, men kunde ikke komme N. O. Pynten forover för Kl. 1 Efterm., da Strömmen kæntrede. Ved et af de Slag vi gjorde, da vi havde vendt under Landet og stode Nord efter, saae vi pludselig Brænding forud og til Luvart. Jeg troede det var Koralrevet, som strækker sig V.t.S. hen fra Spidsen af N. O. Pynten, bar derfor af et lille Stykke, kastede bak og sendte et Fartöi ud, for at lodde paa den formeentlige Grund. Det viste sig da, at det kun var Strömkobling, men tillige at Grunden her var overmaade ujevn, idet Lod-det gav afvejlende fra 17 til 35 Fv. Koralgrund. Kl. 3 vare vi endelig passeret Nordostpynten.

Denne er vel omtrent $\frac{1}{2}$ Qvartmiil bred Öst og Vest

og paa denne staaer Landsbyen Arrow; derpaa falder Landet af Syd efter, og den hele Kysts Udstrækning fra Nord til Syd er vel omtrent 6 Qvartmiil. Paa denne Kyst staae Landsbyerne Moose og Lapate, hvilken sidste er den vigtigste. Der anløbe her ikke faa Skibe aarlig, som lade med Cocusnödder. Her findes ifølge Busch's Angivelse et Slags Havnecapitain, som holder et Register over de ankommende Skibe; Busch angiver Antallet af Skibe, som anløbe Car-Nicobar, til 25 å 30 og mener, at hver Ladning kan anslaaes til 100,000 Nödder, altsaa en Export af $2\frac{1}{2}$ til 3 Millioner Nödder. En af de Herrer Naturforskere, som senere fik fat paa denne Havnebog, fandt deri anført 20 Skibe siden 1845. Men da mange af de Skibe, som fare paa disse Öer, ere Kystfarere, hvis Capitainer ikke kunne skrive, og Havnebøgerne saaledes maae være höist ufuldstændige, er Busch's Beregning neppe for höi, og regnes hertil alle de Cocusnödder, de selv forbruge, og Alt, hvad der fordærves, kastes bort eller bliver siddende paa Træerne, saa vil det sees, at her er en ganske overordentlig Production af dette for Indien i Særdeleshed og for Handelen i Almindelighed saa vigtige Product, og at et Etablissement, bygget paa Forædlingen af Cocusnödden, deels til Olie, deels til Sæbe, maatte, naar iövrigt alle locale Hindringer overvandt, love et betydeligt Udbytte.

Vi holdt Cours langs Landet ned paa 1 Miils Afstand, havde Kjending af Landsbyerne Moose og Lapate samt flere andre Samlinger af Hytter. Ved Lapate stod et Stillads ude paa Pynten, der paa ethvert andet Sted vilde blive taget for en Varde eller Telegraph eller sligt. Her var det ikke andet end nogle Stænger, som de Indfødte satte op udenfor deres Huse, for at drive Djævelen bort, hvormer i det Fölgende. —Loddet gav os stadigt ingen Bund paa 15 å 20 Favne. Kun eet Kast fik vi 15 Favne, havde da Pynten af Lapate med Varden paa overet med N. O. Pynten og dannende en Vinkel af 83° med S. O. Pynten. Hele Kysten stod i een Brænding, idet N. O. Monsonen, som staaer lige paa, drev Oceanets Bölger med utrolig Voldsomhed mod den flakke Strand. Neppe er Landgang mulig paa denne

Kyst, idetmindste med denne Monson. Vi holdt gaaende med Loddet hele Veien og maalte Vinkler og tog Peilinger, alt som vi passerede de forskjellige Pynter. Kl. 5 Efterm. dreiede vi om S. O. Hukken af Landet. Et Steenrev, som ragede ud fra Sydspidsen, hvorpaa det bröd meget stærkt, passerede vi ogsaa temmelig nær, men fik desuagtet ingen Bund paa 15 Favne Vand paa hele Sydsiden, för vi vare passerede dette Rev og befandt os i S. V. Bugten, som dannes af dette Rev og Landets S. V. Spidse. Her ankrede vi op paa 11 Favne Vand i temmelig smult Vande, dog med svær Dynning fra Östen, og endte saaledes denne for os Alle temmelig trættende Dags Arbeide.

Vi bleve imidlertid forstyrrede i vor Nattero ved et stærkt og nærgaaende Tordenveir, som nödte os til at purre ud overalt og gjøre klar til at modtage Ild.

Næste Morgen den 10de sendte jeg et Fartöi i Land for at undersøge Landgangen. Det viste sig da, at vi vare komne til Ankers paa et meget heldigt Sted, idet der tværs for os var en Aabning i Korallrevene, som tillod Fartöierne at roe ind, og de befandt dem da i et Slags Bassin, hvor de kunde löbe lige op paa Stranden, og man kunde springe törskoet i Land. Det varede derfor ikke længe, saa vare alle Mand til Arbeide, hver i sin Retning: Teltet blev opslaaet paa Strandbredden og et Detaschement af Landgangscompagniet deri indqvarteret, Naturforskerne vare paa Excursioner, Maleren tog Prospector, Fartöierne maalte op og de övrige Videbegjærlige spadserede omkring og søgte og fandt mangan Gjenstand for deres Undersögelser.

Indvaanerne stimlede snart om os i stor Mængde, ihvorvel ingen egentlig Samling af Huse fandtes, men vel i den nærmeste Omegn flere enkeltstaaende Hytter, hvilke man betegnede os som en Landsby ved Navn Kummios. Vi fik her Beviis for, at Samfærdselen over Land fra Nord-til Sydsiden af Öen ikke kan være saameget vanskelig, da vi mödte mange os fra Saoui velbekjendte Ansigter. Her var ogsaa Folk fra Lapate og flere andre saakaldte Byer fra Östsiden. Da jeg af Busch's Journal erfarede, at han havde givet det danske Flag til Havnecapitainen ved La-

pate, som kaldte sig Atlas, gjorde jeg mig Umage for at faae fat paa denne Mand, men det var forgjæves, han kom ikke til Syne, hvilket ikke gav mig store Tanker om hans Agtelse for det ham betroede Flag. Denne Indvaanernes Omvanken gjorde det ogsaa vanskeligt at gjøre noget Over-slag over Öens Folkemængde; jeg for min Part antager det i de specielle Rapporter angivne Antal af Car-Nicobars Indvaanere af 1000 Mennesker for at være for stort, men det er temmelig sikkert, at den er en af de stærkest befolkede af alle Öerne. Kun Chovri synes at have en forholdsviis endnu større Folkemængde.

Den Modtagelse, vi mödte blandt de Indfödde, bar samme Præg som den, der var bleven os til Deel paa Nordsiden, et Slags paatrængende Forekommenhed og Velvillie, som dog röbede Frygt og Mistroe. De fulgte os i store Skarer, de vare alle bevæbnede, og de viste en kjendelig Uvillie til at følge os dybere ind i Landet. Ad de labyrinthagtige Stier, som ledede fra Landingsstedet ind i Skoven, kom vi meget snart til et Vand, som var dannet dels af et fra det Indre kommende Riveer, dels af det fra Söen med Floden indtrængende Vand. Vilde man nu videre, saa maatte man vade over, eller lade sig bære, hvortil Nicobarerne viste sig meget villige. Jeg var ikke lidt forundret over denne uventede Forekommenhed, men Gaaden löste sig snart, thi Stien paa den anden Side af Vandet förte ikkun efter et kort Stykke Vei til nogle midt i Skoven liggende Hytter, derfra ned til Stranden, og langs ad den over Riverets Munding tilbage til vort Landingssted.

Landet her er meget lavt, og en stor Deel af Skoven staaer under Vand med Höivande, hvilket gör Mangrovekrattet dobbelt ufremkommeligt. Alle Naturforskerne, som kom tilbage fra deres forskjellige Excursioner, kom med lige uforrettet Sag i Henseende til at trænge dybere ind paa Öen; alle havde bevæget sig i den samme Cirkel, som ovenfor er beskrevet. Da jeg imidlertid havde ladet see ud fra Toppen ind paa Landet, og man derfra forsikkrede, at de kunde see en aaben Plaine med en Sö eller stillestaaende Vand bag ved Skoven, saa bleve vi i et Natur-

forskermøde enige om, Söndag Eftermiddag den 12te Januar at gjøre et forenet Forsög paa at trænge dybere ind. Til den Ende gik jeg i Land med alle de Herrer og med et Detaschement bevæbnede Folk. Vi bleve mödte paa Stranden som sædvanlig af en stor Mængde Indföde; det syntes, som om en Slags Landstorm var opbuden. Her var vist en hundrede å hundrede og tyve Mennesker samlede, alle bevæbnede med Knive eller Spyd; ikke et Barn eller Fruentimmer var tilstede. Deres Modtagelse var som sædvanlig venlig og forekommende, men tillige temmelig paatrængende; de fulgte os alle paa vor Promenade ind i Skoven, vare utrættelige til at hente Cocusnödder ned fra de höie Palmer, men ligesaa utrættelige i at spørge os om, hvad vi vilde, hvorfor vi kom, naar vi gik, om vi vilde kjøbe Cocusnödder o. s. v. En ung Mand var kommen til, som kaldte sig James Booth, og udmærkede sig ved at bære en hvid Vest paa sit brune Skind, iövrigt uden Skjorte og aldeles nögen, kun en Hat paa Hovedet, Strimmelen om Lænden med den lange Hale mellem Benene og Bambusrör i Örene. Han vilde have været ret kjön, dersom Munden ikke havde været aldeles fordærvet af Beteltygning. James Booth blev snart min gode Ven. Han bar mig paa sin Ryg over Vandet, han böd mig sine Lascarer til Assistance, han drak Viin med mig, solgte mig Sviin og Höns o. s. v. Det var klart, at han var en Matador, som de Andre behandlede med en vis Ærefrygt. Jeg forsögte forgjæves at overtale ham til at följ med til de andre Öer, hvilket han, da han var kommen til at begribe, hvad jeg meente, afslog med dyb Atsky. Ligesaalidt vilde han tillade mig at fæste Bolig paa Öen. Paa sit gebrokne Engelsk forklarede han mig, at jeg ikke kunde være noget godt Menneske, naar jeg ikke vilde blive i mit eget Land.

Da vi saae, at vi forgjæves forsögte paa enten selv at finde eller bringe Indvaanerne til at vise os nogen anden Fodsti, som kunde före os dybere ind paa Öen, saa besluttede jeg at gaae efter Compasset N. O. ind gjennem Skoven. Men det varede ikke længe, för vi befandt os i det tykkeste Vildnis, hvor Nicobarerne erklærede det for

umuligt at trænge længere ind, da der var giftige Slinger. Dette bröde vi os kun lidt om, og troede endog, at vi nu vare komne paa den rette Vei, og at de gode Folk just derfor vilde holde os tilbage. Vi gik altsaa videre; men snart befandt vi os paa et Terrain af en hidtil ukjendt Art, der blev aldeles ufremkommeligt. Grunden var bedækket med 1 à 2 Tommer stinkende Brakvand, var meget blöd, skjönt meget ujævn, men Ujævnhederne bestode af temmelig höie Myretuer, tilhørende de i Ostindien saa frygtede og for alle Bygninger saa skadelige hvide Myrer. Her groede nu Mangrovetræerne i den vildeste og yppigste Skikkelse, skydende Grenene ned i Jorden og Rödderne op af den — disse vare da ligesaa mange Knorter og Fodangler, som man maatte dandse omkring imellem. Dertil var Luften trykkende hed, ikke en Vind trængte ind i denne Tykning, og forpestede Dunster fyldte vore Lunger. Efterat have fortsat omtrent en halv Time paa dette Terrain med Cours N. O. paa Compasset, fandt vi, at det blev stedse værre og værre, og jeg besluttede derfor at holde op, medens det var Tid, og vende om, styrende Syd efter Compasset, og kom saaledes ogsaa snart tilbage til Fodstierne og Strandbredden. Hermed endte vore Undersøgelser paa Car-Nicobar.

Mandag den 13de Januar om Morgen Kl. 4 lettede vi og stode Cours for Batty Malve, som vi fra vor Ankerplads havde havt i Sigte i S. O. t. S. Kl. 8 vare vi tværs Öst for denne lille, ubeboede Klippe, som er temmelig höi og, skjönt bevoxet hist og her med Skov, dog mere nogen end nogen af de omliggende Öer. Vi löb Syd om den og dreiede til Vest for den Nord efter; vendte saa atter S. O. hen og passerede klods om Öens S. V. Hjørne, hvor en Plade löber ud, som vi loddede paa og fandt den jevnt afgaaende fra 13 til 20 Fv., derpaa ingen Bund paa 40 Fv. Strømmen satte os dygtig S. V. hen. Vi styrede Cours for Chovry. Capt. Lewis har i sit Kort angivet en Koralplade beliggende Nord for Chovry, 3 Qvmil fra Land med kun 13 til 8 Fv. Vand. Vi loddede forgjæves efter den. Derpaa stod jeg ned Nord og Öst om Chovry. Tæt ved Pynten

Chambre des Députés

Fig. 11.

En. Fug. og en. og. og. og.

Urskov paa Nicobarerne.

kom fem Canoer fulde af Indfødte, som böd os Cocusnødder og andre Frugter til Salg. Vi kastede bak, og de toge allerede fat agter, men da de saae vore Kanoner, slap de pludselig med höie Skrig og skyndte sig til Land igjen. Vi braste da fuldt og fortsatte Coursen langs Landet Syd efter. Vi kom herved igjennem en meget stærk Ström-rase, bevirket sandsynligviis ved at Floden, som sætter fra fra Vest mod Öst, Syd og Nord om Öen, her træffer sammen, og danner mellem sig og Landet et Idvande, hvori vi strax efter befandt os, og fik da ganske smult Vande, uagtet N. O. Vinden sætter lige ind paa Kysten. Vi saae nu en usædvanlig stor Landsby, holdt ind for at ankre tværs for den, men fik i flere Kast ingen Bund paa 20 Fv. Nu fik vi 18 Fv., bjergede Seil for at ankre, men næste Kast gav os 9 Fv. Denne steilt afgaaende Grund passede det mig ikke at ligge paa; desuden fandt jeg mig i det Hele for nær ved Land, saameget mere som Barometret faldt og Veiret saae truende ud. Stolende paa mit Skibs gode Egenskaber satte jeg derfor Underseilene paa, og vendte for dem, medens Mersseilene bleve heiste og Bramseil sattes, paa $7\frac{1}{2}$ Fv. Vand og Coralrevet tæt i Læ. Stod saa S. V. hen langs Landet ned og fik 10, 15 og 20 Fv. Vi befandt os snart i Canalen Syd for Chovry, som er to Miil bred og som har Terressa til sin sydlige Grændse. Min første Tanke var at holde mig til Luvart af Öerne, men da Veiret var meget tykt, Natten stundede til, og jeg desuden kunde vente, at Ebben Kl. 8 vilde sætte Vest efter, besluttede jeg at tilbringe Natten under smaa Seil i Læ af Chovry, tog derfor Reb ind og løb Canalen igjennem og dreiede til Nord efter Kl. 8 Aften. Vi havde endeel Byger denne Nat, som dog gav mere Regn end Vind. Kl. 4 vendte vi S. O. over. Ved Dagen havde vi Batty Malve i N.t. O. og Chovry S. O. t. O. Vi forcerede nu Seil og stode atter ind i Canalen mellem Chovry og Terressa, passerede ved denne Leilighed Chovry's S. V. Pynt paa en Qvmiils Afstand, hvor vi fandt 13, 14 og 15 Fv. Vand. Ebben gik haardt igjennem Canalen Vest efter. Vi krydsede med Force af Seil og kunde netop stoppe den. Vi havde saaledes Leilighed

til nöie at undersøge denne Canal. Der er ingen andre Farer end hvad man kan see, og man kan gaae begge Sider nær paa 1 Qvmiils Afstand. Chovry's Sydkyst frembyder ikkun Braad og Brand. Terressa's Kyst byder vel intet stort bedre, dog er dens höie Banker mere smilende med afvexlende Skov og udstrakte lysegrønne Höisletter, som ere frie for Skovbedækning og see ret venlige ud. Vi stode i et af vore Slag heelt ind under Terressa's N. V. Kyst paa 12 Favne Vand, men saa her intet Tegn paa Beboelse. Chovry's hele Kyst er lav og stærkt bevoxet med Krat, hvoriblandt en stor Mængde Cocustræer rage i Veiret som store Vifter, der bevæge sig evindeligt over de lavere Trækroner. Paa den hele Sydkyst seer man kun nogle enkelte Huse. Paa Chovry's S. O. Pynt staaer et meget mærkeligt Bjerg (Hatrock) aldeles isoleret. Dets Sider synes at gaae lodrette op, ovenpaa er det aldeles fladt og stærkt bevoxet med Skov.

Saasnart vi Kl. 3 Efterm. fik Floden under Læ, vare vi i et Öieblik Canalen igjennem og lagde det omtalte Bjerg paa S. O. Pynten fra os. Stod saa op langs Landet, men da Byen, tværs ud for hvilken jeg vilde ankre, fra denne Side er skjult af Skoven, löb vi den forbi, maatte derfor atter vende om, og kom endelig til Ankers Kl. 5 Efterm. Grunden er her saa steilt afgaaende, at vi inden Ankeret kom i Bund forandrede fra 16 til 23 Fv. Vand, og da vi sveiede op, efter at have stukket 90 Favne Kjæde, havde vi kun 13 Favne ved Roret.

Vi peilte herfra N. O. Pynten af Chovry S. 70° Vest.

Öst " " " S. 20° Ost,

Öst " " Bompoka S. 43° Ost,

Öst " " Terressa S. 38° Ost.

Herfra seer man Hatrock over det lave Land af Östpynten, Terressa's Sydpynt skjult af Hatrock, og Bompoka aldeles fri af Terressa.

Denne Rhed er altsaa ikke indbydende i N. O. Monsonen, som staaer lige ind paa den. Imidlertid har den intet farligt ved sig, da Strömmen altid löber stærkt den ene eller anden Vei, og man derfor altid ligger opsveiet imellem

Vind og Ström. Men Kysten staaer i eet Braad; med europæiske Fartöier kan man ikke lande, idetmindste ikke i denne Monson, og sandsynligviis er det ikke bedre i S. V. Monsonens Periode, da det som bekjendt er den meest urolige, og Havet da rimeligviis sættes i et saadant Oprör, at et saa lille Punkt, som denne Ö frembyder, næppe kan hæmme dets Bevægelser.

De Hrr. Naturforskere og andre Landgangsfolk, som næste Morgen tidlig begave sig fra Borde, maatte derfor lade dem sætte igjennem Brændingen med Landets Canoer, hvortil de Indföde viste sig meget beredvillige, og hvilket de udförte med en Færdighed og et Liv, der for et Öieblik aldeles udslettede det slöve, indolente Præg, som ellers hvilede over Nicobarernes hele Væsen. De syntes ogsaa ret venskabelige mod deres Gjæster, ihvorvel det var tydeligt at spore, at de nærede megen Mistroe til os; de havde i det Hele taget noget mere tilbageholdent, vildt og trodsigt end Car-Nicobarerne, skjönt de ikke ligefrem viste os noget fjendsk Sindelag. Da jeg senere op paa Dagen selv vilde gaae i Land tilligemed Lt. Bruun for at observere, vare vi ikke saa heldige som de Forrige. De Indföde vare ikke at formaae til at komme ud med deres Canoer, for at tage os igjennem Brændingen. Klokken blev 12 under denne Parlamentering, og jeg maatte gaae ombord med uforrettet Sag. De Andre kom ombord ved Solnedgang, ledsagede af et Par Canoer fulde af Indföde. En Hövding kaldte sig Barba og medbragte Certificater for Ærlighed og god Opførsel fra en portugisisk Capitain de Castro. Han solgte os to Grise, fire Höns, 100 Cocusnødder og en Mængde Yams og söde Potater for en Öxe, en Hammer og to Knive, og löb saa bort i største Hast; formodentlig var han hange, at jeg skulde fortryde Kjöbmandskabet.

De Herrer Naturforskere havde fundet Chovry meget bedre dyrket end Car-Nicobar, ligesom det i det Hele syntes, som om denne den mindste af alle de beboede Öer i Archipelet er den fremligste i Cultur, skjönt dets Indvaanere have haft mindre Samkvem med Europæerne. Den Landsby, hvor

Selskabet var landet, talte 21 Huse, og forskjellige mindre Byer laae, den ene tæt ved den anden, imellem den og det ovenomtalte Bjerg. De bikubeformige Huse vare solidere byggede end paa Car-Nicobar. Gulvet i dem bestod meest af tykke Planker istedenfor af Bambusstave, og det nederfor liggende frie Rum var paa sin halve Höide ofte deelt ved et Gulv endnu, hvor ikke alene Höns, Hunde og ofte hele Nicobarfamilien toge deres Sæde, men hvor de nys forfærdigede Leerpotter stilledes til Törring, Frugterne op-hængtes, Toddytönderne (tykke Bambusrör, lukkede med en Cocusskal) henlagdes o. s. v. Der gik smukt udhuggede Fodstier igjennem hele Skoven, ad hvilke man med Lethed trængte til det Indre eller til Hatrock; i Nærheden af den sidste viste Skovjordbunden sig fuld af store Stykker Koralkalk, men en frodig Væxt skjöd frem imellem disse. Overalt var der indhegnede Plantninger af Yams, Batatos, Oranger og Bananer ved Husene, og Cocusskoven var godt fredet. Inde i Skoven havde de stödt paa en aaben græsbedækket Slette, som havde et venligt, indbydende Udseende. Professor Behn havde bestaget det paa S. O. Pynten liggende Bjerg og fandt her flere Familier, især Fruentimmer og Börn, som sandsynligviis vare sendte derop af Frygt for os. Han paastod at dette Bjerg maatte med den störste Lethed kunne gjøres til en uindtagelig Fæstning. Fruentimmerne beskrev han os som modbydeligt stygge; de havde raget eller ganske kort afklippet Haar. De Mandfolk, jeg saae, forekom mig större og kraftigere end Car-Nicobarerne, men Alle havde den afskyelig stygge Mund, som Brugen af Betel uundgaelig förer med sig. Paa Chovry fabrikeres et Slags meget store Leerkar i Form af halve Cocusskaller, hvoraf vi ogsaa fandt flere paa Terressa. Vi have ikke ret kunnet forklare os, hvorledes de forme og törre dem, thi vi vare her for kort til at gjøre nogen Undersögelse i denne Retning, men de vare vel dannede og vidnede allerede om en Art Industridrift hos denne Öes Beboere, som ikke findes hos de andre Nicobarer.

Indvaanerne havde i det Hele viist sig temmelig mistænkelige mod vore Landsmænd, og de Herrer kom alle om-

bord med det Indtryk, at disse Folk nok kunde have havt Lyst til at öve Fjendtligheder, og at kun Frygten for Følgerne holdt dem tilbage.

Chovry's Længde fra Nord til Syd er lidt over 1 Qvmil; fra Öst til Vest maaler den $1\frac{1}{2}$ Qvmil. Bjerget paa S. O. Pynten, som af Sömændene kaldes Hatrock, er vel 400 Fod höit. Plateauet ovenpaa er af Professor Behn anslaaet til 1000 $\square$ Alen. Der synes at være Mangel paa godt Vand paa Öen. Bröndenes Indhold var ringe og mudret. Man anslog Indvaanernes Antal til 500. Disse Beregninger ere alene stöttede paa Antallet af Hytter, som man har seet, og paa et supponeret Antal Indvaanere i hver Hytte. Nicobarernes store Frygt for at tælles gjør al anden og selv denne Beregningsmaade meget usikker. Er Angivelsen rigtig, saa er Chovry den stærkest befolkede Ö i hele Archipelet. Man havde seet nogle Fruentimmer med en ganske eiendommelig Dragt, bestaaende af et kort Skjört, flettet af Bast og udpyntet med Qvaster.

De ved denne Dags Ophold indhentede Erfaringer, Öens ubetydelige Udstrækning og fremfor Alt dens Utilgængelighed var mig tilstrækkelig Grund til ikke at spille Tiden med længere Ophold paa et Sted, som der aldrig vilde kunne blive Spørgsmaal om at gjøre til Begyndelsespunktet for et Coloniallæg. Jeg gik derfor under Seil samme Aften og indhentede under Letningen endnu en Erfaring om Rhedens Farlighed. Da Holdebunden er god og Dynningen svær, saa er Indhivningen vanskelig, og naar Ankeret er af Grund maa man nödvendigviis strax sætte Seil ud fra Land med den lange Kjæde efter sig til at hive ind, thi man forsættes haardt af Strømmen Nord eller Syd hen ind imod Korallrevene og har ingen Tid at give bort.

Natten imellem den 14de og 15de Januar krydsede jeg Ost efter ud fra Chovry. Ved Dagen havde vi Sigte af Öerne Camorta, Tillungshang og Bompoka. Kl. 8 Formid. styrede vi Cours for at gaae Nord og Ost om Camorta og den Ost for denne liggende lange, smalle Ö Trincutti.

Fra Trincuttis N. O. Pynt strækker et Korallrev sig ud omtrent $\frac{1}{2}$ Qvmil til Söes, hvor det bryder. Horsburgh om-

taler det ikke, men jeg var bleven opmærksom paa det af en Afhandling, hvoraf jeg var i Besiddelse, skreven til Sölieutenants-Selskabet af afdöde Capitain Fr. Grodtschilling, som i sin Tid har besøgt disse Öer, og jeg saae det ogsaa ganske rigtigt. Det har iövrigt intet at betyde, da det er landfast og for nær under Landet til at man kan falde paa at tage det for klods. Vi löb nu ned langs Trincutti's Östkyst, holdende os paa 15 à 13 Fv. Vand. Fra Sydspidsen af denne Ö strække sig ogsaa endeel Koralrev ud, paa hvilke det bryder stærkt, men som alle staae i Forbindelse med Landet.

Da vi vare Trincutti's Sydpynt vel passerede, fik vi Nancovry-Havns östlige Indløb aabent; Indseilingen var udmærket smuk, Landet springer paa begge Sider frem ligesom i store Coulisser; Mangrovekrattet löber langs med Bredderne, men tæt indenfor ligger den friske uigjennemtrængelige Urskov, og bagved og ovenfor denne hæve sig store frie Bakker, der give Öerne noget indbydende og venligt, som kun lidt stemmer med det Indtryk, man bringer med sig fra Beskrivelsen af det kummerlige Liv, Alle de have fristet, som i kortere eller længere Tid have valgt disse Öer til deres Opholdssted.

Til min store Tilfredsstillelse og Glæde saae jeg Ganges ligge til Ankers derinde. Jeg holdt derfor ind igjennem Löbet, forbi den östlige Deel af Havnen, som kaldes Korshavnen, i hvis nordlige Deel Ganges var gaaet til Ankers, signaliserede den at følge mig og søgte saa en Ankerplads, som jeg i Forveien paa Kortet havde udvalgt mig, noget vestligere i den store Havn, og med aabent Luftströg og Strömning fra begge Löbene. Her ankrede vi op paa 9 Favne Vand, og kort efter kom Ganges og ankrede tæt Vesten for os.

Captl. Aschlunds Beretning gik i det Væsentlige ud paa Fölgende: Han havde været 19 Dage underveis fra Calcutta til Penang, under hvilke han havde lidt betydeligt af stormende Veir af O. og O. S. O. Vind. Hans Kulforraad var meget nær gaaet med, dog beholdt han saa meget, at han i det sidste Etmaal kunde bruge Damp og kom saa-

St. John's, Barbados

A. E. M. 64.

Nancowry Havn.

Em. Beringer & Co. Ltd. London.

ledes den 28de Decbr. til Ankers ved Penang. Det engelske Compagnies Dampskib Hooghly, just Mage til Ganges, som var gaaet til Söes 12 Timer efter dette, havde maattet söge ind til Rangoon for at föröge sit Brændselforraad, og ankom först 24 Timer senere end Ganges.

Paa Penang havde Aschlund ifölge den ham tillagte Ordre engageret 10 chinesiske Kulis paa et Aar. Disse chinesiske Arbeidsfolk ere fattige Udvandrere fra deres Fædreland, som komme aarlig med Junkerne, der afgaae fra China med Begyndelsen af N. O. Monsonen, altsaa i Octbr. Maanedes Udgang, og söge da de forskjellige Steder, hvor de drive Handel, fornemmelig Sincapore, Batavia, Manila og Penang. I Almindelighed have de Intet at betale deres Passage med. Visse chinesiske Agenter paa disse Pladser tage da imod dem, betale deres Overfart, huse og klæde dem, og sælge dem saa paa en vis Tid til Plantere, Fabrikanter og andre Næringsdriveude, deels Europæere, deels Chinesere. Derfor accorderes altid, at et vist Antal Maaneder betales forud, som da leveres til Agenterne. Prisen er i Almindelighed fra 2 til 4 Pjastre maanedlig, nogle Klæder, som gives dem strax, og fri Kost. Da det er vedkommende Plantere af megen Vigtighed at faae Arbeidere, som ere sunde og stærke, og som navnlig ikke ere forfaldne til Opiumsrygning, saa indfinde de sig altid paa Markederne, saasnart de förste Junker ankomme, for at kunne vælge. Det var ogsaa derfor, at det havde været mig saa magtpaaliggende, at faae Ganges bort fra Calcutta saa tidligt, at han kunde indtræffe i Penang i Löbet af Decbr. Maaned, som er den rette Tid da Junkerne ankomme fra China til Sincapore, hvorfra da atter endeel Kulis forsendes videre til Penang. Det kan jo ikke negtes, at dette Væsen ikke er meget langt fra at være Menneskehandel, imidlertid har det da den væsentlige Forskjel fra Slavehandelen, at de ere frivillige Udvandrere, at naar deres Contract er udlöben, og deres Gjeld saaledes betalt, ere de aldeles frie Folk, og at de i Almindelighed, naar de iövrigt före dem godt op og forstaae at arbeide, have en vid Mark for dem til at forbedre deres Stilling, ja til at opnaae Velstand, hvorfor det heller

som skiller Vesthavnen fra Kors- eller Osthavnen, der strækker sig noget mere Syd i, og det grunder pludseligt op paa den, saa at man bör vogte sig for at komme Nordvallen for nær. Havnetiden er meget rigtigt angivet til Kl. 8 $\frac{3}{4}$. Strømmen løber temmelig umærkelig gennem hele Havnen, stærkere i selve Löbene, og i det vestlige meget uregelmæssig. Den Aften, Christine forgjæves prøvede paa at krydse ind, satte Strømmen stærkt ind midt i Löbet og stærkt ud oppe under Nordvallen.

Vore Observationer for Bestemmelse af Brede og Længde bleve tagne paa Stakadehöien ved Pastor Rosens andet Etablissement. Deres Resultat vil findes i den vedföiede Positionstabel, ligesom alle de andre Punkter, bestemte af os mellem disse Öer. Misviisningen fandtes at være 2° 20' N. O.

Ogsaa Löbet imellem Camorta og Trincutti blev undersøgt og opmaalt af Prlt. Rothe. Langs Camorta's Ostval strækker et svært Koralrev sig Nord efter fra Havnemundingen omtrent 2 Qvmil, paa hvilket det bryder stærkt. Ud fra Trincutti's vestlige Val strækker sig et Flak med kun 2 à 2 $\frac{1}{2}$ Fv. Vand. Omtrent fra Midten af Trincutti og Syd efter er Farvandet reent mellem de to ovennævnte Rev og danner en god Rhed med god Holdebund paa 7 à 8 Fv. Vand. Den er imidlertid aaben for S. O.; tog det paa at blæse op af denne Vind, medens man laae her, maatte man ride Stormen af, da man neppe kan komme bort, undtagen man lagde sig saa sydlig, at man kunde flygte ind igjennem det östre Löb og tage Tilflugt i selve Nancovry's Havn.

Nordligere bliver Löbet smallere og uregelmæssigere i Cours som i Dybde, saa at Loddet ingen Veiledning giver. Der er imidlertid Vand nok for svære Skibe, men det vil aldrig være tilraadeligt at gaae herigjennem, för det bliver nöie afmærket med Vagere eller Böier, eller idetmindste meget nöiagtige Mærker angivne.

Den Dag, Lt. Rothe foretog denne Opmaaling, var jeg med derude. Medens vi lagde Planen for Arbeidet, gik de Herrer Rinck og Matthiessen over paa Trincutti for at under-

søge den. Denne Ö er 5 Qvmiil lang, $1\frac{1}{2}$ Qvmiil bred; den er lav og stærkt bevokset med Krat. Endeel Cocus-Plantninger fandtes, tilhørende Indvaanerne paa Camorta og Nancovry, thi Öen selv er aldeles ubeboet. Dens betydelige Koralrev ere rige paa Holothurier. Paa N. V. Pynten staae et Par Hytter; her er den bedste Landingsplads, fri for Koraller, med 7 Favne Vand 25 Alen fra Land. Misviisningen observeredes paa denne Pynt at være $2^{\circ} 13\frac{1}{4}'$ N. O.

Pastor Hansen og jeg gik imidlertid i Land paa Camorta ved Landsbyen Ikena eller Inaka. Vi bleve særdeles vel modtagne af Indvaanerne, der omringede os og forærede os Höns og Cocusnödder.

Det var blevet mig forebragt, at denne Kysts Beboere skulde have begaaet de værste Söröverier, og det var tildeels derfor, at jeg gik herind, for om muligt at opdage noget Plyndringsgods i deres Hytter. Men at dömmе efter den frimodige Maade, de kom os imöde paa, skulde man troe, at de vare meget uskyldige, og jeg maa tilföie, at jeg intet-somhelst opdagede, der kunde bekræfte det onde Rygte, som var udbredt om dem. En af dem bar en röd Tröie med sort Krave, hvorpaa F. R. var indsyet i hvidt, ligesom samme kongelige Chiffer stod i Knapperne. Den havde han faaet af Pastor Rosen, forklarede han, og nævnede denne Mands Navn med synlig Ærbödighed og Kjærlighed. Tröien var vel conserveret — det var klart, at han kun havde taget den paa i Anledning af vor Ankomst. Det var overalt karakteristisk hos disse Naturmennesker, at de gjemme omhyggeligt Alt, hvad de faae, og tage det kun frem for at vise det til Stads, naar det ikke netop er Klæder, som ikke ere for varme, thi saa bære de dem Nat og Dag og synes uadskillelige fra dem.

Fra Inaka fik jeg en Förer med mig, som bragte mig op paa Höiderne, hvor jeg søgte Udsigter, men fik dem dog ikke i nogen udstrakt Grad paa Grund af de omliggende Skove. Landet heromkring var temmelig frit for Krat, men stærkt bevokset med det lange frodige og höist skadelige Lalanggræs, som qvæler al frisk Plantning, og som

havde været Pastor Rosens Plantagers værste Fjende. Jeg fik dog Udsigt ned i Havnen paa to Steder, ligesom hele Löbet imellem Camorta og Trincutti laae aabent for mig.

Fra Inaka roede vi ind i Havnen igjen og besøgte Indvaanerne paa Nancovry, eller, som de Indfødte kalde den, Laoi. De fleste beboe Korshavnens Sydbugt og Kysten udenfor Havnen ligeoverfor Trincutti. Her ligge Landsbyerne Injoang og Eldegoang, paa Pynten selv Malacca, inde i Korshavnen Inuang, og inde i Vesthavnen ligger Itoé paa Stranden indenfor Pynten og endelig Bajuha paa Camorta nær det vestlige Indlöp. Denne By ligger i det allertykkeste Junglekrat; den uigjennemtrængeligste Urskov hvælver sig omkring den. Et Vandlöp kom ud tætved, som gav os det bedste Vand under vort Ophold her, ligesom Löbet ogsaa var det rigeste; de flere andre Vandlöp, som fandtes i Havnen, vare for det meste udtørrede. Overalt er Mangel paa Vand et af Nancovry - Havns svage Punkter; en der anlagt Coloni maatte være betænkt paa Cisterner til at sanke Regnvand.

Udenfor enhver af disse Byer seer man de för omtalte lange Stænger, behængte med Cocusskaller, Svinekjæber, Laser, Blade o. m. a., Alt til at mane Djævelen med eller jage ham bort fra Husene. Disse Stænger staae sædvanlig opplantede i en Række ude i Vandet langs Stranden foran Landsbyen.

Det var ved Malacca, vi gik i Land og gjorde endeel Besög i Hytterne, blandt andet til en gammel Neger ved Navn João, som Rosen omtaler *). Jeg har den gamle Fyr temmelig mistænkt for, at han siden Rosens Tid havde forspildt sit ærlige Navn ved at tage Deel i Söröveri og Plyndring — idetmindste röbede hans Opførsel megen Frygt og ingen god Samvittighed. Strax ved vor Ankomst kom han ombord til os og havde erholdt Klæder og Foræringer og tilsyneladende viist sig som os særdeles hengiven. Men senere, da han mærkede, at jeg foretog Un-

*) Erindringer om mit Ophold paa de nicobariske Öer Pag 15.

dersøgelse, forsvandt han aldeles og var ikke til at faae fat paa. Den samme Manoeuvre brugte flere Andre, som jeg søgte at faae Oplysning om, saaledes en gammel Mand fra Itoé, som kom ombord og præsenterede sig med en sølvknappet Stok med Fr.R. og et Certificat fra Rosen, hvorfor han blev særdeles udmærket behandlet. Men da han mærkede mit Önske at erfare noget om Plyndringerne, forsvandt han og blev borte. De løb ind med deres hele Familie i Mangrovekrattet, og her vidste de sig sikre nok for vor Forfølgelse.

Imellem Malacca og Enouang paa den derfra udgaaende Pynt ligge Levningerne af de mæhriske Bröders Etablissement*). En lav firkantet Muurindhegning med et Par Steen, som danne nogle Trappetrin, og lidt derfra en muret Brönd er Alt, hvad der vidner om, at her engang have

*) Efter „William Brown: History of the propagation of christianity amongst the Heathens since the reformation“ kom de förste mæhriske Brödre, sex i Tallet, til Nancovry 1768; da 1773 næsten hele Colonien var uddöd, og et Skib fra Trankebar derfor blev sendt efter de endnu levende Mennesker og Gods, tog dette ogsaa de fire Brödre med, som endnu vare i Live. 1779 gik Hänsel — den mærkeligste af alle Brödrene — til Öen tilligemed Wangemann; den Sidste døde snart. I de följende Aar kom flere andre Brödre derover, tildeels efter forinden af Ström og Uveir at være forsatte til Junkseilan, Quedda, og andre Steder. I 1784 sendte det trankebarske Gouvernement et Skib over til Nancovry ikke blot med Provisioner men ogsaa med et Træhuus, hvilket skulde være efterladt paa Naboöen Sombro (Bompoka) af nogle europæiske Colonister(?). Elleve Missionairer vare dengang døde i Nancovry, og tretten bleve et Offer for det nicobariske Clima kort efter deres Hjemkomst til Trankebar. I September 1787 gik Hänsel over for at hente den eneste endnu tilbageblevne Missionair. — Flagcapitainen paa Transportskibet Christine, en Dansk ved Navn Marolli, fortalte os desuden, at han selv i 1804 havde været paa Öerne med en dansk Paket kaldet „Twe Gispet“, Capt. Holdermann, 1ste Lieutenant O. Fr. Rask, og at denne Paket endnu havde fört en vis Palm og hans Kone af den mæhriske Menighed over til Nancovry-Havn. Deres senere Skjæbne vidste han Intet om. Vist er det, at hverken Indvaanernes religiöse Begreber eller industrielle Virksomhed bære mindste Spor af Brödrenes lange og gjentagne Ophold paa disse Steder.

boet Europæere i et steenmuret Huus. Det tykkeste Vildnis omgiver det. Ved en af disse Ruiner siger Rosen (Pag. 17), at det syntes ham som om en Röst fra den tykke Skov, der omgav dem, raabte til dem: „der see I hvad der venter Eder“, og i Sandhed — Spaadommen er gaaet i Opfyldelse; derom vidnede noksom hans eget Etablissement paa Monkata-Höien, kun forladt for 10 Aar siden. Men hvad de mæhriske Brödrers Huus angaaer, da synes det ogsaa, som om det med Flid var beregnet paa at skulle qvæles af Skoven, som omgiver det.

Tæt ved Bakken ligger det, snævert indgrændset af Söen paa den anden Side, uden Luft og uden Solstraale. Muligt har det i hiin Tid været noget luftigere omkring det, men tilstrækkelig Luft og Lys har dog aldrig kunnet trænge herind. Vel synes det, som Nicobarernes Exempel tyder paa at söge Skovens Skygge og Strandens umiddelbare Nærhed, men dette hidrörer aabenbart fra, at det kun er ved Stranden, at Cocustræerne kunne voxe, og det kun er paa Vandet, at de kunne komme frem ved Hjælp af deres Canoer. Hensyn paa Helbred har vist aldrig bragt deres Tankegang i Bevægelse, dertil ere de meget for indolente, ligesom deres Begreber om usynlige — altid onde — Væseners Indflydelse paa deres daglige nuværende og tilkommende Liv gjør, at de antage sig selv uformaaende og afmægtige mod deres Skjæbnes Uforanderlighed.

Jeg fandt ogsaa her Spor af den i Busch's Journal omtalte engelske Dreng Goldsmith, som efter Sigende var död. Man viste mig hans Kiste: en gammel Skibskiste fuld af brugte Klædningsstykker og andre ubetydelige Sager, nogle Böger &c, som vare sammenskrabede fra forskjellige Steder — der var deriblandt en gammel trekantet Hat med Sölvcordons og en russisk Cocarde. — Paa en Nicobars Hoved fandt jeg en gammel blank Hat med et Messingskilt, hvori den russiske Örn med St. Georg i Hjerteskjoldet. I den ene Klo har Öرنen en Lynstraale og Fakler, i den anden en Laurbærkrands istedenfor Scepter og Rigsæble. Da denne Forandring först fandt Sted ved Keiser Nicolaus's Thronbestigelse og af denne Fyrste blev befalet som

et Minde om Moskau's frivillige Brand, tör det med Vished antages, at dette Skilt og den ovenanförte Hat er fra en sildigere Dato end 1826. Men hvorledes disse Sager ere komne til Nicobarerne, er mig en Gaade, som jeg forgjæves har bestræbt mig for at löse, da de russiske Orlogsmænd, som gaae Jorden rundt, saavidt mig bekjendt, ingensinde besöge bengalske Bugt.

Jeg roede fra Malacca og Enouang, hvilke to Landsbyer ere meget nær hinanden og staae i Forbindelse ved en Fodsti gjennem Skoven over til Camorta-Siden, og landede i Bugten ved Moncata-Höien. Her var alting i Bevægelse, Chineserne skovede Brænde, Naturforskerne sværmede omkring i Krattet og gjorde Samlinger af Planter, Insecter og Fugle, kort det hele Terrain var i Liv og Virksomhed, og jeg kunde ikke lade være at tænke paa den stakkels Rosen, som her havde levet i flere Aar og i Sandhed gaaet saa meget igjennem, og da tilföie det Önske, at han havde havt de Kræfter, saavel intellectuelle som physiske, til sin Raadighed, som her vare satte i Bevægelse. Muligviis havde da hans Anstrængelser havt et heldigere Resultat.

Det blev den almindelige Mening blandt de Herrer Naturforskere, at Rosen ikke havde været heldig i Valget af sin Anlægsplads. Ligesom vore senere Undersögelser godtgjorde, at de sydlige Öer i det Hele vare langt frugtbarere og havde en langt taknemmeligere Jordbund til Dyrkning end de nordligere; saaledes fandt man, at Camorta især udmærkede sig ved mindre Frugtbarhed, som da ogsaa viste sig ved de mange aabne Höie og Dale, hvor al anden Vegetation havde maattet vige for det ligesaa farlige som frodige Ukrudt Lalanggræsset, der dræber enhver anden Opvæxt. Og just om Monkata-Höien og den bag samme liggende Dal var dette især gjældende. Det var fast forgjæves, at vi sögte endog blot Spor af Rosens Plantninger, skjönt det kun var 10 Aar siden de vare forladte. Nogle unge Cocustrær og enkelte Bananer var det Eneste, der havde holdt sig. Det tykke, indviklede, höie Græs gjorde det, da her ikke var saameget som en Fodsti tilbage, meget

vanskeligt at vade igjennem, og ved hvert Skridt i dette Græs opsteg en höist ubehagelig, varm, fugtig Dunst, som ufeilbarligt maa virke skadeligt paa Helbreden. Melastomaen, en Busk, der minder om vort vilde Rosentræ, var næsten det Eneste, der syntes at kunne trives mellem dette frygtelige Ukrudt. Midt i dette Vildnis stode oppe paa Bakken Levningerne af det Steenhuus, som Rosen med saamegen Möie havde faaet opmuret, og som nu var opfyldt med det tykkeste Græs og omgivet af allehaande Slyngeplanter. Et stort Træ var voxet op, hvor Rosen endnu faa Aar tilbage havde haft sin Beboelsesleilighed, og ragede med sin Stamme allerede höit op over Muren, som omgav det. Flere Gangstier, der, efter den övrige Overgroening at dömmе, vistnok ikke mere stamme fra Rosens Tid, men endnu jevnlig benyttes af de Indföde, förte langs Höiene forbi Levningerne af en Brönd, ned i Dalen, ind mod Skoven, og fremböd ret smukke Spadseretoure, ligesom man fra Höiene havde venlige Udsigter over Havnen og den omliggende Egn.

Da jeg frygtede for, at Briggen Patriot med Etatsraad Hansen ombord skulde ankomme til Terressa, medens vi laae her, og da ikke vide, hvor han skulde söge os, sendte jeg Mandag den 19de om Morgenen tidlig Ganges ud af det vestre Löb, med Ordre at oplodde i Farvandet Nord ud om Catschull, og derpaa at söge Terressa, for der at efterlade mundtlig eller skriftlig Besked til Etatsraad Hansen, ifald han ikke alt var ankommen. Allerede Tirsdag Aften kom Ganges tilbage. Capitainlieutenant Aschlund havde været omme paa Vestsiden af Terressa, Syd om Landet, og havde været til Ankers ved en lille Landsby, hvor han havde fundet en temmelig let Communication gjennem Brændingen. Indvaanerne havde modtaget ham meget venligt og havde lovet at afgive hans Brev, som han efterlod til Capitain Lewis, hvem de kjendte meget godt fra hans Ophold der med Espiègle. Ganges var kommen over fra Sydvestsiden af Terressa paa sex Timer.

Endnu havde jeg ikke seet et nicobarisk Fruentimmer. Jeg gik en Aften i Land til Malacca, i Selskab med Mrs.

Major, Kone til den engelske Förer af Christine og vel den förste og eneste europæiske Dame, der har besögt disse Öer, og gjorde Visit hos den gamle João i Malacca. Han tog imod os med blank Hat paa Hovedet: en Levning fra hans Sipoitjeneste under Rosen; paa Hatten saaes malet to korslagte danske Flag og Navnet Danmark i Guult underne- den. Da jeg forklarede ham, at vi kom for at besöge hans Kone, blev han synligen forlegen og vægrede sig stærkt; imidlertid da jeg trængte mere ind paa ham, lykkedes det mig dog at bringe ham til at slæbe En ud af Hytten for Dagens Lys, som han kaldte sin Kone. Gud veed hun var ikke smuk. Hun saaes ud til at være en 30 til 40 Aar gammel, og var derfor sandsynligviis ikke den Gamles Kone, men en Andens. Hun havde et Stykke mørkeblaat Lærred eller Bomuldstöi svöbt om Lænderne og var iövrigt nögen. Venlig og forekommende var saavel hun som alle Mændene. De bragte os Höns, Mainafugle, Cocus, Yams o. s. v. Et ret smukt Træk i deres Character fandt jeg den Aften förste Gang Spor af, men har gjenkjendt det oftere siden: det nemlig, at de yttre Utilfredshed, naar man vil gjengjælde deres Foræring strax med en Gjenforæring; de trække sig da tilbage, og erklære med mange Gebærder, at hvad de bringe ikke er tilsalgs, men en „present“ (udtalt paa Engelsk).

Den samme Aften var Entomologen, Hr. Kjellerup gaaet i Land ved Nancovry paa den Pynt, som skiller Korshavnen fra Vesthavnen, og paa hvis Vestside Itoé er beliggende. Han havde trængt sig saa dybt ind i Krattet, at han forvildede sig, kunde ikke komme tilbage, men vedblev at arbejde sig frem, til han naaede Stranden paa den östre Side. Men da her ingen Huse findes, saaes han sig atter forladt, og Natten stundede til. Endelig lykkedes det ham at gjöre sig bemærket af en Nicobar, som kom roende forbi i sin Cano, og som tog ham ombord og bragte ham ud til Skibet seent paa Aftenen. Denne Nicobar, som naturligviis blev godt behandlet og fik en Deel Foræringer, blev herover saa glad, at han kom igjen Dagen efter og tilbragte flere Timer ombord, hvilket han gjentog hver Dag under

vort Ophold i Havnen. Det var vor Ven „London”, saaledes kaldte han sig og paastod at have faaet dette Navn af Pastor Rosen. Han var en ung, stærk Knekt, mere opvakt og livlig, end de fleste andre Nicobarer, jeg har seet. Jeg behövede meget lidt Overtalelse til at bevæge ham til at gaae til Söes med os paa vore forestaaende Togter til de andre Öer, efterat jeg höitideligt havde lovet ham, at han skulde blive sat i Land igjen i Nancovry. Han blev derfor indskreven paa Rullen som bekjendt Mand, blev klædt paa i en blaa ulden Skjorte, hvide Buxer og et rødt Törklæde om Halsen, og var fra dette Öieblik at betragte som Skibet tilhørende. Han var os ved flere Leiligheder til Nytte og tjente under sit hele Ophold til megen Morsskab. Da man havde lagt Mærke til, at han betragtede Mrs. Major med et vist Velbehag, sagde man ham, at dersom han vilde behage denne Dame, maatte han nödvendigviis börste sine Tænder hvide; — han havde dem nemlig som alle hans Landsmænd, og som alle de, der tygge Betel, kulsorte*). Man fik ham da til at skure sine Fortænder med Kul, og han opnaaede virkelig at faae dem ganske hvide, hvilket klædte ham endeel bedre, og var ham selv til stor Fornöielse.

Tirsdagen den 20de viste sig en Brig for det östre Indlöp, som jeg först antog for at være „the patriot”; men det viste sig snart, at det var en arabisk Brig, kommende fra Penang, bestemt til Aracan, men som nu paa Veien önskede at tiltuske sig Cocusnödder for endeel af sin Ladning. Hans Papirer vare kun i en maadelig Orden; Geværer, Krudt og Kugler havde han ombord i temmelig Mængde. Jeg fandt mig imidlertid ikke foranlediget til at lægge nogen Hindring i Veien for den frie Handel; kun forbød jeg Salg af Armatur og gav Skipperen en alvorlig Advar-

*) Malaierne ansee sorte Tænder for en Skjönhed og tale om „deilige sorte Tænder” ligesom vi Europæere om „hvide Perlerader” — „Kun Hundene have hvide Tænder” sige de, „Menneskene maae have sorte”.

sel. Tillige paalagde jeg ham at bekjendtgjøre blandt Kystfarerne, at han havde truffet Orlogsmænd her, som agtede at vaage over Sikkerhed i Farvandet, saa at man trygt kunde anløbe disse Öer.

Torsdagen den 22de gik jeg ombord i Ganges, ledsaget af alle DHrr. Naturforskere. Excursionen gjaldt Ulalabugten og en Undersøgelse af Catschullskysten. Vi gik ud af det vestre Löb og Nord efter langs Kysten, indtil vi vare tværs for Indløbet til Ulalabugten eller den saakaldte „canale falso“, hvor vi ankrede paa 16 Favne Vand VSV. for Löbet, omtrent $\frac{1}{2}$ Qvml. fra Land. Dette Indløb fortjener fuldkommen sit Navn, thi det fortøner sig aldeles som Indløbet til Nancovry-Havn, især for Skibe, kommende Nord fra. Det har ligesaadanne to steile Pynter, som i Dannelse og Afstand aldeles ligne det rette Indløb.

Vi gik nu i Fartöierne og roede ind i Bugten. Enhver blev sat i Land, hvor han ønskede det. Jeg besluttede at undersøge Bugtens Farvand i sin hele Dybde. Det første Bassin, vi befandt os i, har Vand nok for Linieskibe, men er dog snævert begrændset af Koralrev, som ligge saa at sige i Vandspeilet. Navnligen er der eet, som saa at sige spærrer hele Bugten Nord efter, og hvorover jeg kun slap med Vanskelighed i min fladgaaende Gig. Indenfor dette Rev passerede jeg ind i et temmelig bredt og jevnt dybt Löb Nord efter og kom atter ind i et meget stort, rummeligt Bassin. Her aabnede sig for os en temmelig betydelig Landstrækning, fri for Skovbevoxning. Vi ilede i Land, begjærlige efter at kunne engang gaae et Stykke Vei paa frit Land; men Glæden var kun kort, Lalanggræsset gik os til Beltestedet, og Marschen var i høi Grad besværlig. Op paa nogle Höider kom vi imidlertid og havde herfra en vid Udsigt over Landet omkring os. Over Bugten, som lignede et blankt Speil, saa glat og stille var den, og over Skoven Öster efter, saae vi det høieste Trincutti, men ikke Canalen mellem denne Ö og Camorta. Vegetationen er her meget mindre frodig, men langs Bassinets Öst- og Sydkyst saae vi Mangrovekrattet i fuld Kraft lige ned til og ud over Vandet. Paa denne hele Strækning saae vi meget faa Tegn

paa Beboelse. Kun i det forreste Bassin var der paa Syd- og Östkysten nogle Hytter, men da vi kom derover, fandt vi dem forladte af deres Beboere. Sviin, Höns og Hunde gik deromkring, og Canoer laae der, hvoraf een var ladet med Cocusnödder, saa at det ikke var længe siden at man havde været her, men nu vare de Godtfolk borte. Vi tog nogle Cocusnödder, lagde Cigarer istedet, skjöd nogle Duer og gik saa ombord i Dampskibet, som strax efter lettede og satte Cours over mod Catschull. Vi oploddede nu dette Farvand, löb langs Östkysten Syd efter, men fandt overalt Koralrev paa hele Kysten, navnlig var den dybe Bugt, som Östkysten danner, ganske tilgroet, hvilket undrede mig, da Rosen omtaler den som fortrinlig og taler om de derliggende Landsbyer. Vi saa kun Skov, men da Byerne ligge inde under Træerne, kan det gjerne være, at vi have overseet dem — thi Rosen forekommer mig i det Hele saa paalidelig, at jeg ikke gjerne tvivler om hans Udsagn. Korallrevene kan jeg derimod ikke tvivle om, saa at der ikke kan være Tale om, at større Skibe kunne söge derind, men muligt er den desuagtet tilgængelig for Baade og Canoer, som kunne komme ind mellem Grundene. Hele Sydsiden saa vi staae i en vedholdende Brænding, uden en eneste Bolig. Da det lakkede ad Aften, og her ikke var Ankerplads, löb jeg tilbage med Dampskibet og ankrede i Vesthavnen tværs for Itoé. Næste Morgen gik Ganges ud igjen og fortsatte Undersøgelsen af Catschull's Kyster. De fandt da paa Sydvestsiden en dyb Bugt, hvis sydlige Deel var opfyldt med Koralrev; den nordlige Deel var derimod reen. Her ankrede de op og sendte Fartöier i Land til tre smaa Landsbyer, som laae paa Stranden, omgivne af Coccuskov. I det dybeste af Bugten fandtes Indlöbet til et Bassin, som gik dybt ind i Landet, men paa Barren var saa lavt, at man kun med Vanskelighed kunde passere med Canoer. Indvaanerne fra disse Landsbyer viste sig meget forekommende og bragte en stor Mængde Sviin, Höns og Cocus samt andre Frugter ombord til Salg.

Catschull ligger SO $\frac{1}{2}$ S, 16 Qvmls. Afstand fra Terressa. Af den ovenanförte Beskrivelse sees, at den, ligesom Ca-

morta er udhulet af flere dybe Bugter. Det er derfor langt fra, at dens Areal er saa stort, som dens Udstrækning lader formode; dens Længde Nord og Syd kan anslaaes til 7 Qvml., dens Brede Öst og Vest til 10 Qvml.

Under hele mit Ophold i Nancovry og paa de forskjellige Excursioner, som herfra foretoges, havde jeg stadiet for Öie, at erholde Oplysninger om de her begaaede Söröverier, og jeg var fast besluttet paa, dersom jeg kunde faae fat paa nogle af Hovedmændene, da at statuere et advarende Exempel. Men det lykkedes mig aldeles ikke. Indvaanerne paa Malacca og Enouang, med hvem vi havde det meste Samqvem, og som viste sig mere fortrolige, mindre frygtsomme end de Andre, syntes vel stedse at udpege os dem fra Itoé og Bajuha som de værste, og det viste sig ogsaa virkelig, at disse Byers Befolkning flygtede bort, saasnart vi nærmede os. Imidlertid er det min Overbeviisning, at de omtrent vare lige gode allesammen. Det var f. Ex. Tilfældet, at naar jeg havde været saa heldig at indgyde En eller Anden af de tilsyneladende meest Anseete lidt Tillid, og faaet dem til at love mig Oplysninger, vise os paa Spor eller a. desl., saa bortfjernede de sig ved første Leilighed og kom aldrig mere til Syne. Der vilde hört en heel Deel mere Tid, Kundskab til Sproget og Localbekjendtskab til at opdage noget Bestemt i denne Sag.

Men just paa Grund af den mistænkelige Opførsel af denne Havns Beboere, turde jeg ikke forlade den, uden at efterlade mig Spor af det danske Overherredömmet. Det var mig indlysende, at dersom jeg nu forlod Nancovry efter de frugtesløse Undersøgelser, jeg havde anstillet, for at opdage de Skyldige, og uden at tage Havnen i Besiddelse, vilde de Indfødtes Raisonnement være, at vi altsaa ikke bröde os om dem og deres Ugjerninger, og de vilde da sandsynligviis ved given Leilighed tage fat paa nye. Men skete Sligt, vilde det i höi Grad compromittere den danske Regjering og nærmest mig og den mig underlagte Styrke. For at forstaae, hvad jeg i det Fölgende skal udvikle, seer jeg mig nödsaget til at gaae nogle Uger tilbage i min Beretning. Strax ved min Ankomst til Calcutta

var jeg bleven underrettet om, at der havde været paa-tænkt en Expedition fra Moulmain til Nicobarerne, for at tage Nancovry i midlertidig Besiddelse og holde Indvaanerne i Ave. Om den skulde have havt vedvarende Besiddelse til Følge, vilde vel have været afhængigt af Forholdene. Den blev kun fra-falden, fordi man erfarede Galathea's Expedition. Under mit hele Ophold i Calcutta var der jevnligt Artikler i Aviserne angaaende Nicobarerne, det Urigtige i at tillade de Danskes Expedition dertil, disse Öers Vigtighed for den engelske Handel o. s. v.*). I de forskjellige Discussioner, jeg jevnlig havde desangaaende med den engelsk-ostindiske Regjerings Autoriteter, vedligeholdte jeg stedse, ifølge de mig tillagte allerhöieste Ordre, Principet om Danmarks Höihedsret over de nicobariske Öer, og stedse erholdt jeg Svar, som gik ud paa, at denne Höihedsret i det Hele var meget tvivlsom og paa ingen Maade constateret, men at i alle Tilfælde kunde den kun anerkjendes, saafremt den blev hævdet ved en factisk Besiddelse, og at den uundgaaelige Følge maatte være, at man holdt sig til den danske Regjering og dens Underordnede for hvad Söröverier, der bleve begaaede der i Farvandet. Jeg argumenterede aldeles consequent fra disse Svar, at i saa Fald vare Andamanerne heller ikke engelsk Eiendom, og at det da maatte staae mig frit for at colonisere der — men Svaret var da, at jeg vel havde Ret heri, men at det var tidsnok at tale derom, naar Nogen vilde prøve paa at nedsætte sig der, og i saa Fald vilde de vist være de Første, eftersom disse Öer aldrig maatte tilhøre Andre.

Alle disse Forhandlinger havde fundet Sted mundtlig og confidentielt. For at den engelske Regjering imidlertid ikke, ifald det passede den ved given Leilighed, skulde kunne ignorere vor Occupation af Nicobarerne, indgav jeg kort før min Afreise fra Calcutta en Note til Gouvernementet i denne Anledning, af følgende Indhold:

*) Navnlig var en vis Captain Crisp en meget ivrig Antagonist af vor Expedition. Han havde faret endeel paa disse Öer og lod sig forstaae med, at han ved Contract egentlig var Eier af et stort Stykke Land paa Terressa.

“20de December 1845.

„Til den höie brittisk-ostindiske Regjering
fra Capitain Steen Bille, Chef for Hans
Danske Majestæts Corvet Galathea.

Jeg kan ikke forlade Calcutta, för jeg har aflagt min oprigtigste Taksigelse for den velvillige Opmærksomhed, hvormed det ærede ostindiske Compagnies Regjering er imödekommet mine mangehaande Andragender for de under min Commando værende danske Orlogsmænds Tjeneste.

Jeg har troet det min Pligt, i mine Rapporter til min Regjering at fremhæve de særdeles Beviser paa Velvillie, som jeg har modtaget, saavel for mine Skibe som for mig selv og mine underhavende Officerer, og jeg er overbeviist om, at den os udviste Artighed vil blive tilbörlig paa-skjönnet af den kongelige danske Regjering.

Denne det ærede ostindiske Compagnies Regjerings Opmærksomhed, der i enhver Henseende har været mig saa behagelig, har i Særdeleshed glædet mig, idet jeg deri har seet et Beviis paa den venskabelige Aand, hvormed den ærede Regjering betragter vore fremtidige Planer paa de nicobariske Oer.

Det vil afhænge af Udfaldet af vore forskjellige Under-søgelse, om dansk Colonisation vil blive fornyet paa disse den danske Kronens gamle Besiddelser, men indtil dette Spöragsmaal bliver afgjort, vil en dansk Styrke blive efter-ladt paa Station imellem Öerne, for at vedligeholde Sikkerhed mod Söröveri.

Chefen for dette Skib vil blive beordret til, i Tilfælde af, at uventede Omstændigheder skulde gjøre det fornödent, at henvende sig til det ærede ostindiske Compagnies Regjering med Begjæring om Hjælp og Bistand. Jeg er imidlertid fuldkommen sikker paa, at slige Omstændigheder ikke ville indtræffe, men jeg föler mig overbeviist om, at dersom saadan Bistand skulde gjøres nödig, vilde det ærede ostindiske Compagnies Regjering yde den med al den Hurtighed og med den ædle Fölelse af Velvillie, som har ledsaget ethvert af dens Skridt mod mig under mit Ophold i Calcutta.“

Jeg indgav Skrivelsen med Flid saa sildig, at jeg haabede at undgaae andet Svar derpaa end Underretning om Modtagelsen. Men jeg fik her et nyt Beviis paa, at denne Sag ingenlunde var den ostindiske Regjering ligegyldig, idet Gouverneur Sir Herbert Maddock strax samme Dag lod mig svare gjennem Hr. Bushby, og man vil af dette Svares Indhold see, at her er aldeles ingen Anerkjendelse af vor Höihedsret, men at man tvertimod undviger ethvert Ord, som kunde udtydes dertil.

Svaret lyder saaledes:

„Bushby Esq.

i den ostindiske Regjerings Secretariat

for fremmede Anliggender

til

Herr Capitain Steen Bille,

Chef for H. D. M. Corvet Galathea.

Fort William d. 22de Decbr. 1845.

Min Herre !

Jeg er beordret af det ærede Præsidium af Raadet at melde Dem Modtagelsen af Deres ærede Skrivelse af Gaars Dato.

Det har været en særdeles Tilfredsstillelse for det høie Præsidium at have havt Leilighed til at see en kongelig dansk Orlogsmand til Ankers i denne Havn, og at vise den Opmærksomhed ved Opfyldesen af Deres Önsker, naarsomhelst De har fundet Dem foranlediget til at yttre dem, og det har staaet i vor Regjerings Magt at opfylde dem.

Ingen Tid skal blive spildt for at underrette de rette Autoriteter i England saavel som H. Ex. Generalgouverneuren af Indien om denne Correspondances Indhold, og jeg har Ordre paa at forsikkre Dem om, at de danske Office-rer, som ere beskjæftigede med at opmaale og undersöge den nicobariske Ögruppe i den bengalske Bugt, ville möde al den mulige gjæstfrie Opmærksomhed fra de brittiske Autoriteters Side, som det staaer i deres Magt at yde dem.

Det ærede Præsidium paalægger mig at tilföie, i det Haab, at det maa være til Deres egen og den danske Regjerings Tilfredshed, at Galathea's Mandskabs exemplariske

Opførsel og Disciplin under dens Ophold i denne Havn, har givet grundet Anledning til i høi Grad at beklage Deres nærforhaandenværende Afreise.

Jeg har den Ære &c.

Bushby.“

Hermed forlod jeg Calcutta. Under det Indtryk, som alle disse Forhandlinger gjorde paa mig, var det jeg skulde tage en Beslutning angaaende Occupationen af Nancovry-Havn. De fleste Söröverier havde fundet Sted her. Seilede jeg herfra, uden at tage Havnen i Besiddelse, og der derpaa blev begaaet et Söröveri, kunde jeg være vis paa, at den engelsk-ostindiske Regjering vilde sende Skibe, maaskee en Expedition hertil, tage Station, maaskee Besiddelse, og da var den danske Höihedsret compromitteret.

At efterlade et af Skibene her kunde heller ikke lade sig gjøre. De sydlige Öers Undersögelse var vel paa-begyndt, men ikke fuldfört; til disses Undersögelse kunde jeg hverken undvære Dampskibet eller Transportskibet. Af de foreløbige Rapporter, jeg havde modtaget, havde jeg Grund til at antage, at Pulo Milu's Havn ved Lille-Nicobar maatte blive det Sted, der fortrinlig egnede sig til det förste Colonianlæg, hvis et saadant skulde paabegyndes. Derimod stemmede alle Naturforskernes Udsagn overeens i, at Nancovry og Camorta til Trods for den ypperlige Havn vare mindre heldige Punkter til Colonianlæg, hvorefter mere i det Fölgende.

Men paa den anden Side var det mig klart, at det vilde være saavel en militair som en politisk Feil for en Nation, som paastod Höihedsretten af de nicobariske Öer ikke at være i Besiddelse af Nancovry-Havn, dette Centrum af det hele Archipel, og noget nær den bedste Havn i den bengalske Bugt.

Eet Middel stod der mig tilbage, det var at udnævne nogle Hövedsmænd blandt de Indfödte, at reise en Flagstang og heise det danske Flag, og betroe dets Vogtning til disse Hövedsmænd, kort at följte Pastor Rosen's og Hr. Busch's Exempel. Det var imidlertid ikke uden megen Be-

tænkning, at jeg greb til dette Middel, og kun fordi intet andet stod mig tilbage. I en Skrivelse af 19de Novbr. f. A. til Regjeringen havde jeg desangaaende udtrykt mig saaledes:

„At give Flaget til enkelte anseete Indvaanere, for at vogte det og heise det ved given Leilighed, har tidligere været Brug, for paa denne Maade at betegne Danmarks Höihedsret over Öerne. Men i Aaret 1837 bleve samtlige Flage dem fratagne ifölge kongelig Resolution af 28de Febr. s. A. om en total Ophævelse af Etablissementet, og udförtes ved Ordre fra Tranquebar Gouvernement af 22de August s. A. Hr. Busch har atter ifölge hans Journal givet Flaget til Indvaanere paa Car-Nicobar, Lille-Nicobar og Pulo Condul, hvilken sidste Ö han derfor har taget i Besiddelse i Kongen af Danmarks Navn. Jeg troer det Pligt, uforbeholdent at udtale mig mod en saadan Forholdsregel, der lider af to væsentlige Feil: 1) at Kongens Höihedsret derved aldeles ikke vil blive respecteret, 2) at det danske Flag sandsynligviis vil kunne blive brugt til Skjold og Skjul for Söröveri af Indvaanerne.“

Disse to her udpegede Mangler vare imidlertid tildeels hævede ved at her blev en Orlogsmand paa Stationen. Det turde med Sikkerhed antages, at Indvaanerne i Nancovry-Havnen vilde forholde sig rolige og vogte sig for alle Uordener, saalænge de vidste, at Ganges var i Nærheden og kunde ventes hvert Öieblik.

Jeg bestemte mig derfor til formelig at tage Nancovry-Havnen og omliggende Öer i Besiddelse i Kongen af Danmarks Navn, og bestemte Söndagen den 25de Januar til at at udföre denne Act saa höitideligt, som Omstændighederne tillode det. En Flagstang var bleven forfærdiget af vore Tömmermænd, og Terrainet paa Höien ovenfor de mæhriske Brödres Etablissement, paa Pynten imellem Malacca og Enouang, var blevet ryddet af Chineserne og Flagstangen der opreist. De forskjellige Stokke med höiselig Kong Christian den 7des og Frederik den 6tes Navnechiffre, som Tid efter anden af Indfödde vare blevne mig bragte, og som havde været betroede af Rosen eller de mæhriske Brödre

enten til disse Folk selv eller til deres Forfædre: — disse Stokke havde jeg stedse tilbageholdt imod Foræringer. Nu udnævnte jeg tvende Hövedsmænd ved Navn Luha og Angré, Fader og Sön, den Förste i Malacca, den Anden i Enouang. Jeg tog dem ombord til mig, fik dem anstændigt paaklædt, gav dem hver en Stok med Kong Christian den 8des Chiffre og meddeelte dem hver et Certificat, som bekræftede dem i deres Værdighed, men tillige indeholdt deres Forpligtelser. Disse vare:

- 1) at være Hans danske Majestæt, og hvem der i hans Navn har at befale paa de nicobariske Öer, hörig og lydig;
- 2) at vaage over, at det danske Flag, som blev dem overleveret, heises paa Flagstangen paa Pynten imellem deres Byer, hvergang Skibe anløbe Havnen;
- 3) at vaage over, at ingen Söröveri, Plyndring eller andre Uordener foretages mod fredelige, fremmede Skibe, men at anvende al deres Indflydelse for at hemme og, om fornödent gjøres, med Magt at modsætte sig Sligt, og i enhver Henseende at omgaaes fredeligt og venskabeligt med Fremmede;
- 4) at bringe til den paa Stationen commanderende danske Orlogsmands Kundskab Alt, hvad der er foregaaet paa Stationen.

De modtog endvidere en af mig autoriseret Skipper- eller Havnebog, som skulde holdes til Dato og forevises den commanderende Officeer, naar han indtraadte sig i Havnen. Alt dette blev gjort dem tydeligt ved Hjælp af Tolken Jambov, der gjorde sig forstaaelig for dem i det malaiiske Sprog. Documenterne bleve udfærdigede i det danske og engelske Sprog.

Protocollen over de nicobariske Anliggender indeholder for den Dag endvidere Fölgende, som jeg her vil anföre, da jeg troer det ikke er uden Interesse: „En vis „Jack“ i Landsbyen Malacca havde leveret mig endeel Papirer, som tildeels indeholdt Anbefalinger og Certificater fra forskjellige Skibscapitainer og franske Missionairer til adskillige Indvaanere der i Landsbyen. Erfaringen har lært mig,

at de Indfødte sætte stor Priis paa at have saadanne Beviser, men ogsaa har jeg Grund til at troe, at de misbruge dem ved at laane dem fra den Ene til den Anden. Jeg paatog mig derfor en Revision af disse Papirer og fandt deriblandt: 1) et meget forslidt og fast ulæseligt Beviis, skrevet af Pastor Rosen til „Kaja“ (efter Sigende Jack's Fader) for at have været ansat som Hövedsmand i Malacca. Men da Kaja ikke boer mere paa Malacca, men skal være flyttet bort, og da Jack selv aldeles ikke har været at overtale til at komme ombord, idet han stedse erklærede, han var bange, saa har jeg afsat ham fra den Bestilling, han mener at have arvet efter sin Fader, og har taget det Rosenske Certificat fra ham. — 2. Nogle Certificater, udstedte til en vis Goldsmith af engelske Skibscapitainer. Men da denne Mand, som af Busch omtales, skal være død for nogle Maaneder siden, saa har jeg tilbageholdt dem.“

Disse forskjellige Papirer ere ved Galathea's Hjemkomst afleverede til vedkommende Autoriteter.

De to Embedsmænd vare meget tilfredse i deres nye Stilling, men især med de nye Klæder, som bestode i en hvid Skjorte, et Par hvide Buxer, samt en Hat med Galathea's Navn. Men især bleve de meget lykkelige, da jeg pyntede dem hver med et höirødt Axelskjærf. Saaledes udstyrede, hver med sin Stok i Haanden, drak de derpaa Kongens Skaal, spiste med ypperlig Appetit den opdækkede Frokost og gik saa fra Borde til deres Undersaatter.

Söndag Morgen efter endt Gudstjeneste gik vi i Land, saamange som Skibenes Tjeneste kunde undvære. Forrest roede Barkas og Travaille med Folkene, derefter de to Joller med Soldatesquen, Musik og Officerer, tilsidst kom jeg i min Gig. Vi gik i Land ved Enouang, hvor vi bleve modtagne af vore to nye Embedsmænd; de bleve stillede i Spidsen af Toget, og derpaa marscherede vi op ad Höien under klingende Spil og flyvende Faner. Oppe paa Höien stod Flagstangen, og her var en ypperlig Udsigt over Indlöbet og Havnen. Efter nogle indledende Ord af Pastor Hansen blev Flaget heiset, som salutedes fra Galathea med 9 Skud. Derpaa erklærede jeg Öerne for Kongen af

Danmarks lovlige Eiendom, og lod Tolken Jambov forklare de omkringstaaende Indfødte Handlingens Betydning, hvorimod Ingen havde noget at indvende, men som, for at blive Sandheden tro, da ogsaa blev optagen med temmelig Lige-gyldighed. Jeg lod derpaa uddele endeel danske Rigs-bankdalere og Species mellem dem, og dermed var Acten forbi, og vi gik ombord. Det övrige af Dagen blev höitideligholdt ved Middagsgilde, Dands, Punsch, Sang og anden Lystighed, indtil Mörket og dets medfölgende Fugtighed gjorde Ende paa Alt, og tvang Enhver til at erindre, i hvilket Klimat han levede, og til at tage sine Forholds-regler derimod,

Mandagen den 26de Januar lettede jeg om Morgenens tidlig fra Nancovry-Havn og stod ud igjennem det vestlige Löb. Den sydlige Deel af Vesthavnen er betydelig dybere end dens nordlige Deel og Öst- eller Korshavnen, og i selve Löbet er der 30 til 40 Fv. Vand. Der löber Koralrev ud fra Landet paa Camorta, som man undgaaer ved at bringe Pynten Nord for Landsbyen Itoè netop ind paa det lysegrønne Land ved Rosen's förste Etablissement; da kan man, holdende dette Mærke, styre ud midt igjennem det snævre vestlige Löb. Strömmen sætter haardt og uregelmæssigt herigjennem.

Jeg efterlod Ganges og Christine paa Ankerpladsen. Den Förste skulde fylde Kul Dagen efter, og derefter stöde til mig ved Terressa. Den Anden blev beordret til at blive i Havnen med Chineserne ombord og besörge Höien, hvorpaa Flagstangen stod, bedre ryddet især mod Sydsiden. Da der ved min Afreise fra Calcutta var skeet Aftale mellem Consul Mackey og mig, at han vilde sende en af sine „Clippers“ ved Navn „Mischief“ paa dens Vei til China ned imellem Öerne for at höre, om jeg havde Breve at afsende eller iövrigt kunde ønske noget Budskab til Penang, saa gav jeg forseglede Depecher ombord i Christine til Afsendelse, ifald denne Skonnert skulde vise sig. Iövrigt havde Christine Ordre paa at forlade Nancovry-Havn mod Slutningen af Ugen og begive sig til Lille Nicobar's Havn.

Vi gik Nord efter langs Vestkysten af Camorta og stod

fra, Ebben Syd efter og sættende Vest hen omkring Terressa's Sydpynt. Paa Sydvestsiden af Bompoka $\frac{1}{2}$ Qvmil fra Land gav Loddet os 30 Fv,; ellers ingen Bund paa 50 Fv. Vi gik nu Syd om Terressa, stedse loddende og for smaa Seil. Ret Syd for Terressa ligger en stor Steen omtrent 2000 Alen fra Land, som er 4 Fod tör ved Lavvande; imellem den og Landet er et Rev, som er fuldt af Steen. Dette er et af de faa langt udgaaende Rev, jeg har seet ved Nicobarerne, hvor i Almindelighed Kysterne kunne siges at være rene lige ind til Land. Den stærke Ström, som löber omkring denne Pynt, maa gjöre dette Rev meget farligt for Skibe, som passere her om Natten.

Ganges ledede nu Veien langs Vestkysten af Terressa op til den Ankerplads, den havde havt, da den var herovre for nogle Dage siden. Det var tværs for Landsbyen Henam, hvor en lille Aabning i Brændingen tillod Landgang bag Korallrevet, som omgiver Öen. Vi ankrede her op paa 28 Fv. Vand. Ganges laae noget indenfor os paa 14 Fv. Grunden er altsaa ogsaa her meget steilt afgaaende. Her ligger man, idelmindste med N. O. Monsonen, meget godt. Strömmen, som regelmæssig löber Nord eller Syd efter, eftersom det er Ebbe eller Flod, bringer Skibet til at ligge imellem Vind og Ström, og Rheden kan derfor betragtes som meget sikker. Men med S. V. Monsonen troer jeg neppe man bör söge denne Side af Öen, hvorimod Ostvalen da maa afgive en temmelig sikker Ankerplads.

Ved at passere en temmelig stor Landsby ved Navn Laksee, som ligger paa Sydvestsiden af Terressa, fik vi en stor Cano paa Siden, og to Indfödde sprang ombord uden mindste Tegn paa Frygt eller Forundring. Den ene af dem, en umaadelig feed og lasket Mand paa henved 40 Aar, stod i en uafsladelig Latter over Alt, hvad der foregik omkring ham; den röde Maling löb med Sveden ned ad hans glindsende Kinder; han kunde hverken tale eller forstaae Engelsk, men svarede et ligesaa ufortrödent som meningsløst „all the same you“ paa Alt, hvad vi spurgte ham om. Den Anden, en alvorlig, vindtör Person, saae ligesaa suur og phlegmatisk ud, som den Förste var glad og fornöiet.

Begge vare maaskee nærmest komne for at udspionere Skibets Størrelse, Styrke o. s. v.; da vor Ven London den næste Dag kom i Land, undlod de ikke at advare ham for at gaae ombord igjen, da vort Skib „var et slemt Skib, som gjorde Bum-bum“.

Begge disse Folk vare fra Laksee, og den Fede var ingen anden end den os af Busch's Beskrivelse bekendte Gold-Mohur, under hvilket Navn han ogsaa præsenterede sig for mig. Han syntes at være en Matador blandt sine Landsmænd. Han bragte mig et gammelt dansk Flag, som han sagde, at hans Fader havde faaet af Pastor Rosen. Han var ligeledes forsynet med en Stok med Frederik den 6tes Navnechiffre samt Certificater fra Rosen. Flaget var opbevaret i en Bambuskurv og saa falmet og muggent, at det var tydeligt, at det aldrig havde været udfoldet i Luf-ten. Flaget tog jeg fra ham, da det var mig klart, at her ikke vilde være Stedet for at colonisere. Stokken ombyttede jeg med en anden med Christian den 8des Chiffer og gav ham dertil et Certificat som Hövedsmand, hvorover han var meget glad, især da der fulgte nogle Klæder og andre Foræringer med. Han fortalte mig, at de franske „Padres“ havde boet i hans Huus, og hans Staldbroder, en anden hæs-elig, rødmalet Nicobar, bar et Slags kort Kappe, der sandsynligviis var en Deel af en catholsk Geistligs Ornat. Da jeg spurgte dem, hvorfor de ikke havde villet tillade de gode „Padres“ at bygge sig et ordentligt Huus imellem dem*), svarede de mig, at saa vilde alle Cocusnöd-derne falde af Træerne. Mod dette Argument var intet at indvende. Gold-Mohur og hans Ven bleve ombord om Natten.

Om Aftenen kom en Cano ud til os, hvori der var antændt et stort Blus. Hvad deres Hensigt var, veed jeg ikke — jeg tvivler ikke paa, at den var fredelig, men da jeg ikke skjöttede om at have denne Illumination saa nær-ved, og önskede, at mine Folk skulde have Nattero, lod jeg

*) See Busch's Journal. Pag. 15.

dem afvise fra Skibet, og de roede ogsaa öieblikkeligt bort igjen.

Næste Morgen Kl. 3 lettede Ganges paa et Opmaalings-togt Nord efter omkring Chovry og Batty Malve. Lieutenant Rothe blev sendt med for at opmaale og især ved Observationer nöiere bestemme disse to Öers Plads. Ganges kom tilbage samme Aften Kl. 9, men lettede næste Morgen, Torsdag den 29de, med Ordre at gaae til Nancovry, for at forsyne sig med Kul, og derefter söge Havnen ved Lille Nicobar. Jeg blev liggende med Galathea til Torsdag den 29de, Middag Kl. 2. I disse Dage vare DHrr. Naturforskere beskjæftigede med Excursioner i Land, hvis Resultater skulle finde deres Plads i det Fölgende.

Det var som sagt ved en By, kaldet Henam, at vi vare komne til Ankers, og hvor vi gjennem en lille Aabning i Koralrevet kunde komme i Land med Höivande. Vi fandt hele Byens mandlige Befolkning tilstede, Fruentimmerne vare forsvundne. Jeg fandt Husene mindre og slettere byggede end paa Car-Nicobar, derimod var der flere indhegnede og ret vel vedligeholdte Haver i Nærheden. Imellem nogle Træer tæt ved Husene fandt vi hængende et Par Kasser, som ved nöiere Undersögelse fandtes at være overskaarne Canoer, der indeholdt Liig af deres Afdöde. De bruge nemlig igjen at opgrave deres Liig af Kirkegaarden efter nogen Tids Forløb, og hænge dem derpaa saaledes op. Gold-Mohur var meget vigtig; han gjorde sig stor Umage for at bevise mig, at han og hans Landsmænd paa denne Side af Öen vare skikkelige Folk, hvorimod de paa Öst-siden vare Rövere og Kjeltringer, som havde myrdet Captain Ventura, for hvem han syntes at bære et stort Venskab.

Jeg foretog mig i Gold-Mohurs Selskab en Spadsere-tour op i Landet igjennem en Skov, men da jeg var kommen ud paa en aaben Plaine, sagde han mig, at nu maatte jeg ikke gaae længere, naar jeg ikke havde Vagt med. „De Folk ere ikke at stole paa“, forklarede han med mange Gebærder, og viste mig, hvorledes de skjule sig bag Træerne, stikke Folk med Landsen og löbe ind i Junglen.

Alt dette udførte han med Pantomine og var derhos saa indstændig i sin Bön, at jeg vendte om, da jeg var alene og ubevæbnet.

Denne Ö hörer til de större i Archipelet og er sikkert mellem de frugtbareste, den strækker sig NV og SO, 10 Qvml. lang; den er 3 Qvml. bred i Gjennemsnit paa det nordligste, men vel kun 2 paa det sydligste. Nordenden er meget höit Land og er mindre bevoxet med Skov end de andre Öer. Indvaanernes Antal ansloges til circa 800 à 1000. De beboe Landsbyer, hvoraf Navnene ere os opgivne saaledes: Paa Östsiden nordligst Bengala, derefter midt i Bugten Eoie, Menaine eller Laome eller Terressa samt Bahiale, og sydlig i Bugten Maniong; paa Vestsiden sydligst i Bugten Laksee, derefter Henam og Tamëika, endelig nordligst Jalumle. Ligesom disse Byer i det Hele ere meget smaa, kun bestaaende af höiest 10—12 Huse, tør jeg heller ikke svare for Navnenes absolute Rigtighed. De ere nedskrevne saaledes, som Benævnelsen klang for os efter Nicobarernes Udtale. Terressa er rigt paa Cocus- og Arekanödder, Yams findes i Overflödighed, Sviin og Höns synes ogsaa at have i større Mængde end paa Camorta og Nancovry. Det syntes i det Hele, som om Terressa's Jordbund er mere frugtbar end hine to Öers, og at den egner sig bedre til Opdyrkning; dens temmelig store skovfrie Bakker ere ingeniunde bevoxede med Lalanggræs eller andet Ukrudt, der qvæler Vegetationen. Tværtimod ere de bedækkede med saadanne Væxter, der tyde paa en ypperlig Jordbund, og det er derfor beklageligt, at her aldeles ingen Havn eller blot nogenlunde sikker Rhed og Landingssted findes.

Vi fandt her adskillige Indvaanere fra Chovry, som komme herover og tjene de Indföde. Busch omtaler det Samme. Ogsaa fandt vi her Leerkarrene fra Chovry, som i Sandhed ere colossale. Et Slags Oliepresse og en-deel udpresset Cocusolie blev fundet under et Skuur. Forresten mödte vi her den samme Simpelhed, Fattigdom og Ligegyldighed og den samme barnagtige Lyst til at lave Noget, som skal være Stads eller Legetöi. Det Sidste ligner nær-

mest vore Börns Fastelavnsriis eller Paasketræer og har vel en eller anden Hensigt, ihvorvel denne ikke kan være dyb. Man kan tage det fra dem, rive det itu, lade det ligge, hænge det op — intet anfægter dem, alt er dem ligegyldigt. I Almindelighed er Sligt lavet af Træ eller Straa, udskaaret i Figurer og bemalet med grelle Farver. Spørger man dem, hvad de mene dermed, svare de: „Ingenting“. Adskillige Exemplarer af slige Sager ere hjembragte til det ethnographiske Museum.

Torsdag den 29de Kl. 2 Eftermiddag lettede vi fra Terressa, stod op langs Vestkysten af Öen, krydsede os med Strömmen under Læ ud igjennem Canalen mellem Chovry og Terressa og befandt os næste Morgen ved Dag-gry under Nordspidsen af Camorta, hvor jeg ankrede op 3 Qvml fra Land paa 11 Favne Vand. Denne Deel af Camorta kaldes Kakæna, og skal være Opholdsstedet for de vilde Böfler, som Rosen omtaler skulle opholde sig paa Öen. At faae disse at see var Maalet for denne Station, saavel som nöiagtigt at bestemme denne Pynts Beliggenhed.

Som sædvanlig gik Naturforskerne i Land under Bedækning af et Detachment af Landgangscompagniet, Telt blev opslaaet, og Hver gik paa sine Excursioner; kun havde de ikke her deres Venner Chineserne til Medhjælpere, da disse vare blevne i Nancovry ombord i Christine.

De kom alle tilbage mod Mörkningen undtagen Professor Behn, som var udebleven, da Fartöiet kom ind for at hente dem. De Herrer havde intet Mærkeligt mödt, og ikke seet Spor af de vilde Böfler.

Professor Behn's Udeblivelse foruroligede mig. Han havde med sig, foruden sin Præparateur Göttisch, Sergeanten Wilhelmi og en Mand af Landgangscompagniet. Disse fire Mænd skulde altsaa sove i Land, Noget jeg havde gjort til fast Regel, ikke maatte finde Sted, naar ikke Omstændighederne gjorde det uundgaaeligt. Men desforuden: hvor vare de henne? — vare de vildfarne i Skoven? — havde de Indföde angrebet dem? — hvorledes faae fat paa dem igjen? — Natten stundede til, Landgangen var meget besværlig om Dagen, altsaa endnu mere om Natten — skulde jeg

sende Fartöi ind paa det Uvisse, udsætte flere Menneskers Liv? — Alle disse Tanker trængte ind paa mig, og gjorde mig urolig. Vi brændte Blinkfyr og andre Ildsignaler i Haab om at see noget Svar fra Land. Endelig Kl. 9 saae vi Glimtet af et Par Geværskud — det var altsaa dem. Fartöi blev afsendt, og et Par Timer efter havde jeg dem ombord. Behn var med sine Ledsagere gaaet rundt om den östlige Pynt af Landet. Her havde han faaet de Indföde til i Canoer at sætte dem over den dybe Bugt, som paa dette Sted gaaer ind paa Camorta's Östkyst, og som har en mindre endnu dybere Bugt i sin Midte. De havde virkelig opdaget Böflernes Spor og friske Excrementer. Nu forfulgte de Sporene, saalænge de blot nogenlunde kunde, men stedse forgjæves. Da de derpaa vendte om og kom tilbage til Bugten, var det Lavvande, og selv Canoerne kunde ikke flyde over. De maatte altsaa gaae heelt rundt langs Stranden; dette havde forsinket dem.

Kakænapynten er ikke synderlig höi, Skrænterne langs Stranden bestaae af goldt Leer og jernholdigt Sand, der overalt skinner igjennem med sin röde Farve, og de ere friere for Skovbedækning end den östlige Kyst, der især i de ovenomtalte Bugter er stærkt bevoxet med Mangrovekrat. Byerne som ligge paa Östsiden, Nord for Bugten, og hvorfra Professor Behn fik Canoer til at sætte sig over, hede Tukaroit og Taka.

Den 31te Januar om Morgenen lettede vi fra Kakænapynten, stode et Slag over mod Tillangshong, for at besee denne östligste Ö af Nicobargruppen lidt nöiere, og vendte saa Syd efter for at gaae Ost om Trincutti og ind gjennem Nancovry-Havnen.

Tillangshong blev ikke nöiere undersøgt af vor Expedition. Den betegnes af Nicobarerne selv som öde og saa godt som ubeboet, og jeg vilde derfor ikke opoffre noget af min Tid paa et Arbeide, som jeg vidste ikke vilde være til practisk Nytte. Dens Beliggenhed er i SO t O 62 Qvml. fra Car-Nicobar's Sydvestpynt, og i NO t O 32 Qvml. fra Terressa's Nordpynt. Den strækker sig NNV og SSO, 7 Qvml. lang, seer mørk og bakket ud og har saavel Nord som

Syd for sig endeel isolerede Klipper, som strække sig indtil 3 Qvml. fra Land. Den sydligste kaldes Laouk, er høi og pyramidalsk. Jeg har ingen Grund til at fæste Lid til den Fortælling, som jeg har seet gjentages af forskjellige Forfattere, at denne Ö skulde være et Slags nicobarisk Sibirien, hvorhen de sendte dem, de vilde være af med. Herimod taler disse Vildes slöve Character og fuldkomne Mangel paa sociale end sige gouvernementale Former eller Foranstaltninger.

Vi passerede Nancovry-Havn Kl. 1 Eftermiddag; Flaget var heist paa Malaccahöien, og Indvaanerne stode deroppe og hilste ved at hale det op og ned. Den arabiske Brig laae endnu til Ankers, og da den tövede med at tone Flag, troede jeg det rigtigst at vække dens Opmærksomhed ved et Skud, som da ogsaa havde öiebliklig Virkning. Ganges og Christine vare borte. Jeg fortsatte vor Cours ud af det vestlige Löb.

Jeg har ovenfor fortalt, at vor Ven London havde fulgt os paa denne Tour. Jeg havde sagt ham, at han maatte bestemme sig, om han vilde følge med til de sydlige Öer, eller han vilde gaae i Land, naar vi löb igjennem Havnen, hvilket da kunde skee med Lethed; men at dersom han gik med, vilde han ikke kunne komme til sit Hjem för nogle Uger senere. Han var rask paa det og broutede af, at han ikke var bange for at seile, forsikkrede han holdt meget af os og vilde blive. Jeg holdt Öie med hans Ansigt, da vi seilede ind i Havnen. Han saae med straalende Glæde paa sit Födeland og vinkede med en triumpherende Mine ad sine Landsmænd ved Flagstangen. Men da vi nu löb igjennem og gik ud af det vestlige Löb, begyndte hans Ansigt at formörkes. Endnu engang tilbød jeg ham at komme i Land, ja udenfor Löbet i Læ af Nancovry, hvor vi dreiede til, kastede jeg bak for at tage en Cano ombord, som kunde tage ham i Land, men nu vaagnede hans Stolthed og overvandt Blödagtigheden. Han vilde staae ved sit Ord og blev ombord. Men stakkels London's Natur var svagere end hans Villie. Fra denne Dag af blev han tungsindig og taus, og snart stod han paa Sygelisten,

og nede i Köien laae han og græd og raable paa sit „kjære Nancovry“. Han ansaae sin Sygdom som en Straf fra „Ivierne“, fordi han igjen var fulgt med vort Skib, og havde kun ringe Tro til vore Lægers Kunst; hans første Önske, da vi kom til Pulo Milu Havn, var som Lægemiddel at faae en rigtig frisk, ung Cocusnöd fra Land, og neppe var han saa vel, at han kunde forlade Köien, för han gik ind paa Öen og sögte Hjælp hos en af dens Maluener (Djævlbesværgere)*). Först ved vor Ankomst til Store Nicobar, da han traf paa nogle Landsmænd, som han kaldte sin Familie, og som han forklarede, vare fra en lille Ö paa Vest-siden, hvilken han kaldte Pulo Godá, kom han sig igjen og gjorde os endnu adskillig god Tjeneste.

Vi stod ud i Canalen mellem Catschull og Nancovry og styrede tværs over Sombrocanalen for Lille Nicobar's Havn. Vi passerede den lille Ö Meroe Östen om paa $\frac{1}{2}$ Qvmls. Afstand. Den er temmelig flad og i det Hele höist ubetydelig, skjönt dog beboet. Dens Beliggenhed er i S t V $\frac{1}{4}$ V 26 Qvml. fra Nancovry's Sydspidse, og i VNV $9\frac{1}{2}$ Qvml. fra Lille Nicobar's Nordostpynt.

Endnu havde vi at gaae Östen om Trice og Track, disse to smaa Öer, som danne Lille Nicobar's Havns nordvestlige Beskyttelse. Men da Strömmen hidtil havde sat os i Læ, og det begyndte at mörkne, vendte jeg ud efter, da jeg ikke önskede at löbe i Læ af disse Öer. Imidlertid saa vi Christine, som ligeledes sögte Ankerpladsen, under Seil inde under Landet. Da nu Strömmen kæntrede og altsaa hjalp os Öst i, vendte jeg ind efter igjen, da jeg gjerne vilde unde mit Mandskab en rolig Nat. Disse lange

*) Jeg besøgte siden denne Maluenes Hytte; hans Hovedtrolddomsmiddel var en under Loftet ophængt Ramme eller et Stillads, hvorpaa var anbragt en Mængde udskaarne smaa Mænd og Fugle, sammenrullede og rødmalede Blade, Græs, Kjödstumper, Kyllingebeen, ganske smaa Cocusnödder, paa hver Side af hvilke en Lap var skaaret halv lös ligesom Vinger paa en Fögl, o. s. v. — Paa Pulo Milu saa jeg ogsaa to af Nicobarernes Guder, Gariau og Kallibao, den sidste havde 3 Ansigter og holdt en Kris (Dolk) i hver Haand.

Dagsseiladser med Ankringer og Letninger, idelige Manoeuvrer og hyppige Lodninger tildeels paa stor Dybde i en stadig brændende Sol og med 25 til 27° Varme vare i høi Grad anstrængende for Mandskabet. Vi viste nu Blinkfyr og Raketter, som strax besvaredes af Ganges, der laae til Ankers inde i Havnen, og med Hjælp af dens Signaler og paa vort Lod løb vi da ind og ankrede i Aabningen af Havnen paa 13 Favne Vand. Næste Morgen, Søndagen den 1ste Februar, lettede jeg og stod lidt længere ind, da jeg laae for langt ude og dog for nær ved Pulo Milu's Nordostpynt, til at det kunde være en passende Ankerplads for længere Tid.

Alle de Beretninger, jeg hidtil havde modtaget om denne Havn og dens omliggende Land, bragte mig til at antage, at dersom noget Colonianlæg skulde paabegyndes, maatte det være her. Der var Grund til at antage, ifølge de foreløbige Undersøgelser ved DHrr. Rinck og Didrichsen, at Jordbunden paa denne Ö var frugtbarere, end paa de nordligere, navnlig end omkring Nancovry-Havn. Vel var denne Havn større og bedre end Pulo Milu's, men denne sidste var alligevel meget god og havde den væsentlige Fordeel fremfor Nancovry-Havn, at den var meget luftigere og altsaa forhaabentlig sundere. Hertil kom en i mine Tanker vigtig Bevæggrund, den nemlig, at her var en langt ringere Befolkning, hvilket med Nicobarernes lave Culturstand, deres Ulyst til Arbeide, Dorskhed, Ligegyldighed og medfødte Antipathi mod Fremmedes Nedsættelse imellem dem maatte ansees for en Fordeel, eftersom enhver anden Befolkning, som indførtes, maatte blive bedre end den, der fandtes. Heller ikke vilde her blive at overvinde den Vanskelighed ved Eiendomsret til Jord eller Plantning, som man vilde møde mere eller mindre paa de nordlige Öer. Paa den anden Side vilde man rigtignok her finde meget færre Hjælpekilder med Hensyn til Levnetsmidler, ligesom her i det Hele ikke var saa stor Overflødighed af Öernes vigtigste Production, Cocusnødder; men da Levnetsmidler, navnlig levende Kreaturer af alle Slags, snart maatte kunne tilføres og tillægges, og da her dog altid var Cocustrær i

temmelig Mængde, saa fandt jeg, at disse Ulemper ikke burde komme i Betragtning mod de ovenanførte Fordele, ifald de nu yderligere anstillede Undersøgelser gave et Resultat, der svarede til vore Forventninger. Jeg maa overalt tilføie, at jeg dengang som nu er af den Formening, at Bevæggrunden til at gjøre et Colonianlæg paa Nicobarerne ikke fornemmelig skulde søges i de Fordele, man kunde vente sig af disse Öers Opdyrkning og Beplantning, men hovedsagenlig maatte bestaae i Öernes geographiske Beliggenhed og fordelagtige Stilling for Handelen paa Indien og paa det malaiske Archipel samt paa China, og fra dette Standpunkt betragtet blev atter den sydlige Havn at foretrække for den nordlige. Et Blik paa Kortet og tilbørligt Hensyn til de to Monsoner, som herske i den bengalske Bugt og regulere Farten i dette Farvand, vil overtyde herom. Undersøgelsen af denne Havn blev derfor et af Expeditionens vigtigste Öiemed.

Lille Nicobar ligger ret Syd for Nancovry, i 29 Qvmils Afstand. Den strækker sig 12 Qvmil Nord og Syd, 9 Qvmil Öst og Vest. St. Georgs-Canalen skiller den fra Store Nicobar. Den sydøstlige Pynt er høi og falder brat af mod Söen. Vestligere bliver den lavere; Alt, fra Top til Fod af de høie som de lave Bakker, er bevoxet med Jungle og Skov lige ned til Stranden. Næsten hele Östsiden danner en lang, meget lidt dyb Bugt, hvori ligge nogle enkelte Hytter, som kaldes Landsbyen Jurforte. Her staae endnu nogle Cocustræer, men sydligere ingen; ei heller findes Spor af Dyrkning. Nordostpynten løber ud i en lang, smal, men temmelig høi Landtunge, kun 1 Qvmil bred paa den sydligste Deel, løbende spidsere ud mod Nordpynten. Hele Sydsiden dannes af en lang, dyb og reen Bugt; midt paa den, omtrent ret Nord for Öen Condul, staae nogle enkelte Cocustræer. Vestsiden danner flere mindre Bugter, hvori sees enkelte Hytter med lidt Cocusplantning omkring. Fra alle Pynter udskyde Koralrev, dog ikke langt til Söes; langs hele Kysten er Ankerbund paa 13 å 20 Fv. Fra Nordvestpynten løber Landet O. N. O. hen med nogle Smaabugter og böier sig derpaa ret Nord i, dannende den

östlige Val af Havnen og den vestlige Side af den ovenomtalte Landtunge. Denne Kyst er 3 Qvmil lang. Selve Nordostpynten er $\frac{1}{2}$ Qvmil bred, og fra den udskyder mod N. V. t. V. et Rev, 3 Kabellængder langt, paa hvis Spids ligger en Steen, 4 Fod tør med Lavvande. Disse to Kyster danne altsaa en dyb Bugt, i hvis Dybeste Öen Pulo Milu ligger, og danne derved Pulo Milu's eller Lille Nicobar's ypperlige Havn. Pulo Milu er kun 2200 Alen lang, 1400 Alen bred. Den er bakket og temmelig steil paa Nordost- og Nordsiden, den övrige Deel er flad og stærkt bevokset. Nicobarerne have her nogle faa Hytter og deres fleste Cocustrær. Vestsiden udmærker sig ved nogle dybe Grotter, som ere tørre med Lavvande, men fyldes med Floden. Pulo Milu er heelt omgivet af Korallrev, hvorigjennem dog enkelte Löb tillade Landgang.

Havnen kan regnes at være 1 Qvmil Nord og Syd, dog er der intet til Hinder for at ankre nordligere langs Kysten, og Breden mellem Grunden paa begge Sider er 4 Kabellængder og har fra $9\frac{1}{2}$ til 15 Fv. Vand. Öerne Trice og Track, som ligge kun 6 Kabellængder fra hinanden, danne en nordvestlig, men 1 Mil bortfjernet Beskyttelse mod Sö og Vind. De ere tvende smaa men temmelig höie Öer, vel ubeboede, men dog ikke uden Cocus, som Nicobarerne fra Pulo Milu regne for deres Eiendom. Farvandet mellem disse Öer og Pulo Milu er reent, men med ujevne Lodskud. Paa en Korallbanke har vi fundet 6 Fv. Vand. Fuldkommen sikker for Storme af N. V., som dog kun indfinde sig ved Monsonskifterne, ligger man dybere inde, hvor man har Læ af Pulo Milu og det derfra udgaaende Korallrev. Imellem Pulo Milu og Lille Nicobar's Nordkyst er der et smalt og bugtet, men fuldkommen reent Löb med 13 til 16 Fv., hvorved altsaa denne Havn har den samme uskatteerlige Fordeel som Nancovry's: at have to Löb, et for hver Monson. I det sydøstlige Hjørne af Havnen gaaer en Bugt næsten 1 Qvmil O. S. O. ind med en Korallbarre og iövrigt Leer- og Mudderbund, men med kun 2 å 3 Fod Vand ved Lavvande. Dette er et fuldkomment Bassin. I det Dybeste udmunder en lille Flod, der danner et Mo-

LILLE NICOBAR HAVN.

Pulo Milå - Økserodtøstet
Norden 5° 33' 56"
L. af Greenwich 97° 45' 20"

Nordost Pynt

rads ved Höivande, og som let kunde gjøres seilbar saa höit op, som behöves, for at komme til det virkelig ypperlige Vand. Men nordlig, paa Vestkysten af Nordpynten, findes et andet Vandlöp, der kommer ned fra Klipperne, bannende sig Vei gjennem Skoven, og hvis Vand var særdeles godt, men ikke overflödigt, da det var i den tørre Aarstid, og det var ikke uden Vanskelighed, at vi her fyldte nogle Barkasladninger.

I min Phantasi saae jeg allerede en blomstrende By at ligge paa Skrænterne af Höiene, som omgive dette Bassin, med Udhugning gjennem Skoven bag ved den til frisk Luftströg fra Östen; Bassinet udgravet til passende Dybde og indhegnet med Kaier, satte af Træ fra de omliggende Skove; den lille Flod inddæmmet, og Moradset, som omgiver den, udtörret og udlagt til lysegrønne Riismarker. Jeg saae Byen lidt efter lidt udvide sig langs Kysten Nord efter med smukke Villaer oppe mellem Træerne paa Höiderne, Rheden fuld af Skibe, Pulo Milu ryddet og forvandlet til Skibsværfter og prangende med luftige Casernebygninger, Værksteder, og oppe paa Öens nordostlige Pynt et lille Fort med en Telegraph, et Fyrtaarn og en Flagstang. En vildt sværmende Phantasi! vil man formodentlig bemærke, og det med Rette, naar man ængstelig vender Tanken til hvilke Kræfter, der udkrævedes for at udföre alt dette, og sukkende maa tilstaae sig selv, at vort lille Fædreland ikke eier dem; men ingenlunde vil jeg derfor indrömme, at dette Billede er saa storartet, at det ikke skulde kunne udföres i Virkeligheden. Naar man mindes, hvad Calcutta, Penang og Sincapore have været, og har seet, hvad disse Steder nu ere, saa bliver det indlysende, at var der virkelig Fordeel at vente af at colonisere disse Öer, saa vilde alle Hindringer, alle Vanskeligheder svinde som Dug, paa-virket af Solens Straaler, for den af menneskelig Interesse drevne urokkelige Jernvillie, og den fremskridende Culturs uimodstaaelige Ström.

Fra Mandag Morgen blev Alt sat i den sædvanlige Activitet. Kun antog jeg det ikke nödvendigt paa disse saa godt som ubeboede smaa Öer at have nogen fast Vagt i Land,

da Skibene vare saa umiddelbart i Nærheden. Naturforskerne gik paa deres Excursioner, ledsagede af deres udvalgte Chinesere, Fartöierne gik paa Opmaaling af Havnen og de omliggende Kyster. Paa Pulo Milu bleve de övrige Chinesere, under Tolken Jambovs Overopsigt, satte i Værk med Rydning af en Vei, som skulde gaae bag om de paa Östkysten liggende Hytter og böie sig Nord efter op mod Nordostpynten, som jeg strax havde udseet til Flagstangshöi, ifald Havnen skulde tages i Besiddelse. De herved fældede Træer bleve skovede og opsatte til Törring for at tjene til Brændsel for Ganges. De to Nicobarer Sadulla og Jospiken, som havde modtaget Flaget af Hr. Busch og havde det heist ved vor Ankomst paa en Flagstang tæt ved deres Huse, havde strax meldt sig hos mig. Sadulla var meget gammel og var syg under vort hele Ophold i Havnen. Jospiken forekom mig at være en maadelig Person og var stærkt forfalden til Drik. Desuagtet blev jeg nödt til at benytte ham, da han syntes at have megen Indflydelse paa de andre Indfögte og var öiensynlig en Matador iblandt dem. Ved sine Besög, som han aflagde ombord hos mig, var han altid ifört alle de Klæder, han havde; ovenpaa en gammel mörk Frakke havde han en hvid Tröie, og ovenpaa en lille Hue satte han en gammel Hat. Saaledes pyntet lod han sig roe omkring i sin Cano, öiensynlig stolt af sin Rigdom og Anseelse. Jeg gjorde gjennem ham et Forsög paa at bringe Nicobarerne til at arbeide for os, lovende dem rigelig Betaling for deres Umage. Det lykkedes kun maadeligt: den förste Dag mödte 8 Mand, som skovede omtrent halvanden å to Fv. Brænde, som contant blev betalt i Rupier; men allerede Dagen efter svigtede de, og senere holdt de sig altid tilbage.

Paa Pulo Milu's Sydostspidse, som var flad, og hvor der stod en ret smuk Samling af unge Cocustræer, lod jeg opslaae det fra Calcutta medbragte Telt, for at tjene til Hvilested for de omsværmende Naturforskere. Da der manglede Vand paa Milu, lod jeg gjøre Forsög med at grave en Brönd bag Husene, hvilket lykkedes ret godt; den gav os paa 10 Fods Dybde meget drikkeligt Vand, men faa Dage

efter blev det brakt, formodentlig ved at Sövandet sivede gennem Koralsandet ind til den.

Tirsdag den 3die Febr. om Morgenen afgik Dampskibet til St. Georgs Canalen. Captl. Aschlund havde Ordre til at opmaale Farvandet der og at lande paa Pulo Condul for at undersøge denne Ö. Lt. Rothe var med til Assistance, og Dr. Rinck skulde lede efter Kul. Da det af Hr. Busch's Journal var mig bekjendt, at han havde taget denne lille Ö i Besiddelse i Kongen af Danmarks Navn og havde betroet Flaget til den derværende Hövedsmand Tomorra, der kalder sig Raja af Pulo Condul, saa beordredes Ganges tillige til at undersøge Forholdene der, om det var et passende Punkt til at nedsætte sig paa, og om Flaget burde forblive der, i modsat Fald at tage det bort.

Torsdag den 5te om Formiddagen kom Briggen Patriot ind i Havnen og bragte os Etatsraad Hansen fra Tranquebar, ledsaget af Hr. Rehling som Secretair og Doctor v. Teilingen. De havde besøgt Terressa og vare ankomne der Dagen efter at vi vare seilede derfra; der havde de landsat tvende Axis-Hinder, hvoraf den ene skulde være drægtig. Derefter havde Patriot anløbet Nancovry og opholdt sig i to Dage i Havnen; Flaget havde vaiet paa Pynten, og Luha og Angrè havde meldt sig ombord.

Doctor v. Teilingen havde jeg anmodet Etatsraad Hansen om at medbringe, da jeg ønskede, at ansætte ham som Læge paa Dampskibet. Det var en Mand, der havde seet sig endeel om i Verden og havde levet meget i det malaiiske Archipel, forstod Malaiisk og Portugisisk, og var i det Hele i Besiddelse af allehaande Kundskaber. Jeg antog ham derfor særdeles vel skikket til denne Post, hvor han kunde gjøre megen Nytte ved det eventuelle midlertidige Etablissement. Doctor Teilingen blev strax ansat ombord i Ganges, og Doctor Didrichsen afgik derfra og indtog sin gamle Plads i Galathea.

Etatsraad Hansen's Ankomst var for mig en saare glædelig Begivenhed. Det var mig af höieste Vigtighed at kunne raadføre mig med en af Regjeringen dertil bemyndiget Mand angaaende de Planer, jeg gik svanger med.

Det var nemlig blevet mig indlysende, jo ængere jeg fortsatte Undersøgelserne af disse Öer, at der fattedes os betydeligt Tid til at fuldføre dem, og at vi ikke kunde tilveiebringe en fuldkommen Besvarelse af den os givne Opgave i den Tid, der i Instructionerne var os foresat. Navnlig var det Undersøgelsen af Klimat og Helbredsforhold, som kun ved et længere Ophold kunde besvares fyldestgjørende, ligesom ogsaa practiske Forsög med hvad Jordbunden kunde frembringe, krævede længere Tid. Imidlertid stemmede alle Meninger i Hovedsagen overeens i, at der var al Grund til at antage, at Nicobarerne vel fortjente at coloniseres, men at dertil vilde udkræves höist betydelige Pengesummer. Paa den anden Side vilde et forlænget Ophold med Galathea ved disse Öer have havt en heel Forstyrrelse i det övrige af Reisens Plan til Fölge. Vel havde jeg i Calcutta modtaget kongelige Ordre, der gave mig saa godt som aldeles frie Hænder for min Reise gjennem Sydhavet; men jeg skulde dog absolut passere Cap Horn paa Hjemveien forinden Udgangen af April 1847, og dette kunde let blive gjort umuligt, dersom jeg blev forsinket, medmindre jeg skulde opgive altformange af de intenderede Anlöbssteder. Jeg vidste overalt ikke, hvorlænge jeg kunde blive opholdt i China.

At Ganges i alle Tilfælde maatte blive paa Stationen, for at vedligeholde Höihedsretten over Öerne, har jeg allerede udviklet mig over. Da nu Chineserne havdes for et heelt Aar i vor Tjeneste, var det min Mening at benytte disse Omstændigheder til at fortsætte Undersøgelserne, og til den Ende at skabe et midlertidigt Etablissement paa Nicobarerne, hvor Forsög kunde foretages, og som kunde tjene til Udgangs- og Støttepunkt, ifald Regjeringen, ifölge de Rapporter vi indsendte, maatte ville beslutte sig til at colonisere Nicobarerne. I modsat Fald kunde et saadant Punkt med störste Lethed forlades, og de Omkostninger, herved forvoldtes, vilde ikke overstige den til Undersøgelserne engang normerede Sum af 60,000 Comp. Rupier, forudsat at Regjeringen tog en Beslutning saa tidlig, at Underretning desangaaende kunde naae til Nicobarerne inden 1ste October

1846 — naturligviis Omkostningerne ved selve Dampskibet ikke med iberegnete, men disse betragtede jeg som medgaaende til en Orlogsstation, uafhængig af de Undersøgelser, der skulde foretages.

Hvad jeg saaledes i Korthed har udviklet, forelagde jeg Etatsraad Hansen med alle de Oplysninger, der stode til min Raadighed, og vi bleve da enige om, at saaledes skulde det være. Spørgsmaalet blev da først om, hvor dette midlertidige Etablissement skulde anlægges. Men dette kunde ikke længe blive tvivlsomt. Paa de nordlige Öer vilde vi ikke have det; blandt disse kunde det kun være Nancovry-Havn, som kunde komme i Betragtning, og hvad herimod talte, er allerede ovenfor paapeget. Der kunde da kun være Spørgsmaal, om vi muligen fandt noget Punkt paa Store Nicobar, som bedre egnede sig til Nedsættelse. Dette betvivlede jeg imidlertid meget. Vel havde vi Grund til at antage, at denne Ö vilde i enhver Henseende være ligesaa frugtbar som Lille Nicobar, og vel vidste vi, at der i dens sydligste Bugt udmundede en Flod, som muligen var seilbar, og i saa Fald betydeligt vilde lette Forbindelsen med det Indre; men vi vidste ogsaa, at Landgangen havde overalt viist sig overmaade vanskelig, at Landet her var stærkere begroet med Skov og Jungle end paa nogen af de andre Öer, og endelig var der Tale om to forskjellige Menneskeracer, som skulde beboe Öen, som skulde leve i fjendtligt Forhold til hinanden, og som altsaa kunde virke skadelig paa et saadant Anlæg. Her ved Pulo Milu havde vi en ypperlig Havn, faa men fredelige Indvaanere, en lille, let ryddelig, frugtbar Ö til vor Raadighed, hvor Resultater snart kunde erholdes — der maatte derfor meget vægtige Grunde til at bringe os til at vælge et andet Sted end dette. Dog — endnu var jeg langt fra at have taget nogen endelig Beslutning i saa Henseende, men jeg tog Forholdsregler i denne Retning fra det Öieblik, Etatsraad Hansen havde billiget mine Anskuelser. Til disse Forberedelser hørte at indrette en Bolig i Land til Chineserne. Disse Folk, der lidt efter lidt vare blevne os kjære ved deres Ufortrødenhed til Arbeide, deres vedholdende gode Lune og kraftige og intelligente Udfö-

relse af alt, hvad der blev dem betroet, maatte jeg tænke paa at skaffe Bopæl etsteds, saasnart Transportskibet, i hvilket de hidtil havde boet, blev afskediget, hvilket maatte skee, naar ikke en altfor stor og forholdsmæssig unyttig Udgift skulde finde Sted. Blandt de 4 à 5 Hytter, som laae paa Pulo Milu's Östkyst, var der en — uden Spörksmaal den bedste — som stod forladt og ubeboet. „Djævelen havde besat den“, sagde Nicobarerne. Mod nogle Cigarer og en Flaske Brændeviin blev denne Hytte mig overladt. Den underste Deel blev lukket med Brædder og dannede saaledes et Proviantmagasin; den överste Deel tjente til Bolig, hvor Chineserne, med den dem eiendommelige Lethed til hurtigt at föle sig hjemme, meget snart indrettede sig overmaade comfortable. Bag om disse Huse var det, at Skoven blev ryddet til en bedre Vei, der, saaledes som er fortalt i det Foregaaende, gik til Klinten paa Nordostpynten og der fortsattes i Zigzag op til Toppen, hvor en Flagstang, forfærdiget af vore Tömmermænd af de fældede Træer, blev opreist.

Bag Jospiken's og Sadulla's Huse paa Lille Nicobar gik der en Fodsti gjennem Skoven tværs over Landtungen til Östsiden. Man passerede paa denne Vei en temmelig steil Ryg, hvorfra man paa et enkelt Sted havde en kjön Udsigt ned i Dalen, som omgiver det ovenomtalte Bassin. Der som den meget tykke Skov, som bedækker denne Landtunge, blev udhugget, vilde her fremkomme yderst pittoreske Situationer. Ved at see den umaadelige Frodighed i Vegetationen, hvormed saagodtsom hver Plet var bedækket, maatte man i Sandhed erkjende denne Jordbunds Frugtbarhed. Naar jeg gik denne smukke Vei, som blev min Yndlingspromenade under mit Ophold i denne Havn, var jeg i en vedvarende Beundring af de herlige Træer med de umaadelige Stammer, som stode her tæt op ad hinanden, tæt sammenslyngede med deres Grene og heelt omvundne af de yppige Snylteplanter, som syntes i Sekler at have levet paa deres Bekostning, uden at det tilsyneladende havde mindste Indvirkning paa deres Livskraft.

Enden af denne Promenade var Kysten paa Östsiden

Jospiken i sin Baad — Pulo Mihu.

med sin hvide Koralsands-Indfatning og med den Bengalske Bugts fraadende Bølge, som badede Cocustræernes Rödder. Denne Strandbred var beboet ikke af Mennesker, men af mange tusende smaa muntre Snyltekrebs (Eremitkrebs), som havde taget den i effectiv Besiddelse og bemestrede sig med Erobrerens uimodsigelige Ret alle de Conchylier, som Havet skyllede op, hvergang det i sin regelmæssige, eensformige Rullen anslog den hvide Strand. Koralrevet, der i Pulo Milu's Havn strækker sig ud fra Lille Nicobar, vrimer af Trepangs (Holothurier); ved Omdreiningen af Bassinet findes de i en saadan Mængde, at den ene formelig ligger ovenpaa den anden. En egentlig Landsby ligger der ikke paa denne Deel af Kysten, men 5 - 6 mindre Hytter findes spredte paa en længere Strækning paa begge Sider af Jospiken's Huus, der ved sin Luxus i det Indre, saavel som ved de 4 - 5 Canoer og den Mængde Sviin og Höns, man saae i Nærheden af hans Bopæl, tydede paa, at denne Eiendom tilhørte en for disse Öer usædvanlig riig og fornem Mand. Hele Kysten er malerisk smuk. En pragtfuld Lillie, den saakaldte *Crinum asiaticum*, og en *Scævola*, der rækker En sine smukke, røde, ligesom flækkede og tilbageslaaede Blomster imøde, voxe saa nær Söen, at de næsten beskylles af Bølgerne. Mangrove findes her ikke, men *Hernandia ovigera*, *Getarda speciosa*, *Calophyllum inophyllum*, en *Hibiscus*, uhyre Leguminoser og andre mægtige Træer omgive *Cocuspalmen*, og *Barringtonia speciosa* hæver sin Krone høit over den övrige Skovkrands, medens dens hvide korsformige Blomst med de store lyserøde Stövtraade overalt skinner frem mellem det tætte Löv af dens tykke glindsende Blade. *Casuarinen* og den indtil 80 Fod höie slanke *Nibongpalme* kneise paa Höiderne noget længere inde, og uhyre *Ficusarter*, *Laurus'er*, *Terminalier* og andre fremmede Træer danne, ligesom paa de nordlige Öer, en mægtig Urskov, hvor vi kun med skarpe Vaaben kunde möisommelig hugge os en Vei gennem det uigjennemtrængelige Net af Lianer, der snart klavre og snoe sig op ad Træerne, snart hænge ned fra dem i store Guirlander, snart slynge sig paa de mangfoldigste Maader ind mellem hverandre og overalt spærre Adgangen til det Indre

af Öen. Sangcicaderne, der sidde skjulte i Toppen af Træerne, opfyldte hele Skoven med deres bedövende Musik, og de utallige Kolibrier (Nectarinier), der flyve fra Træ til Træ, opdages saa vanskeligt mellem dette bladrigge Löv, at de sædvanligt undgaae selv Jægerens skarpe Blik, ligesom de, om de end falde for hans Skud, alligevel kun sjældent blive hans Bytte.

En Excursion blev foretaget op ad den lille Flod inde i Bassinet*), for at undersøge Landet i den Retning og trænge saa høit op vi kunde. Dette blev imidlertid ikke langt. Uagtet vi havde taget vore letteste Fartöier og Skovler istedenfor Aarer, var det dog med den yderste Vanskelighed, at vi kom omtrent $1\frac{1}{2}$ Qvmil op i Landet. Vi maatte flere Gange slæbe Fartöiet over de store Træstammer, som vare faldne tværs over Floden fra den ene Side til den anden. Landet nærmest Mundingen er heelt oversvømmet med Höivande, og danner et Morads, overgroet med Mangrove, der er næsten uigjennemtrængeligt og sikkert meget usundt. Flodleiet er en saa muddret Leerbund, at jeg saae Nicobarerne synke i lige til Brystet. Höiere oppe hæver Landet sig paa begge Sider, og Floden bliver smallere. Calderas, Nipas og Arekapalmer, Calamus Regis Daniæ o. s. v. böie sig ud over og ofte heelt ned i Vandet og gjøre det yderst vanskeligt at komme frem. Omtrent 1 Qvmil oppe i Floden deler den sig i to Arme — den ene, ikke bredere end en Gröft, kommer Öster fra, den anden, der synes den oprindelige, er meget bredere og kommer oppe fra Bjerget Syd paa, men bliver nu ogsaa saa lav, at selv min Gig ikke kunde passere. Vi gik i Land og forsögte at trænge os ind, og kom ogsaa til et Slags aaben Plet, hvor der var nogle Cocus- Banan- og Yams-Plantninger. En Cano med

*) En Hule, der stöder op til dette Bassin, indeholder Guano saavel som endeel, skjönt ikke af de bedste, spiselige Fuglereder. I selve Bassinet opholde sig Aligatorer; vor Præst fik saaledes i en af de nærliggende Hytter et Aligatorcranium at kjøbe (de Indfödtne finde Kjødet meget velsmagende), uden dog at kunne faae Fangstedet nøiagtigt opgivet.

to Nicobarer kom bag efter os og fortsatte Coursen op ad Floden. Da vi altsaa ikke kunde komme længer, og jeg desuden maatte vente Lavvande, hvorved vi havde maattet tilbringe en Deel af Natten paa Floden, saa vendte vi om. Der blev skudt adskillige Fugle, blandt andre et Par vel-smagende Snepper. Men den interessanteste Fangst var en Slange, som fik sig en Middagsluur oppe i et Træ, og som blev overrasket og tagen til Fange af Prof. Behn.

Jeg gjorde flere forgjæves Forsög paa at trænge ind i Skovene, som beklæde Kysten af Lille Nicobar, der danner Havnens Sydside. Det var aldeles umuligt; tilmed var denne Kyst heelt tilgroet med Koraller, kun eet Sted, hvor der var et lille Vandlöp, ligeoverfor Pulo Milu's Sydvest-Spids, var der tilgængeligt for Fartöier, men derimod temmelig stærk Brænding paa selve Kysten.

Den 6te Febr. kom Dampskibet tilbage fra sin Excur-sion til St. Georgs Canalen. Captlt. Aschlund havde först oploddet Farvandet mellem Lille Nicobar og Montchall, som han havde fundet $\frac{1}{2}$ Miil bredt og fuldkomment reent: derpaa var han gaaet ind i St. Georgs Canalen og havde opholdt sig i 24 Timer ved Pulo Condul. Da han havde fundet, at det var en altfor ubetydelig Ö til der at tænke paa noget Etablissement, og da her tilmed ingen Havn fandtes, havde han ifölge den ham tillagte Ordre borttaget Flaget, som han havde fundet vaiende paa en Stok, bunden til et Træ ved Rajaen Tomorra's Huus.

Pulo Condul blev befunden $1\frac{1}{2}$ Qvmiil lang, 1 Qvmiil bred, temmelig höi og klippefuld paa Nordsiden, fladere paa Vestsiden, hvor der stod nogle Hytter, og hvor der udenfor er en god Ankerplads i Nordost-Monsonen paa 11. å 14 Fv. Vand. Dr. Rinck, som gjorde Touren med, havde fundet Spor af Steenkul, men af en ringere Art. Canalen saavel Syd som Nord om Pulo Condul var reen, men den Syd om var næppe 1 Qvmiil bred og fuld af Strömracer, saa at den ikke bör söges af Seilskibe uden med dörstaaende Vind. Fra Nordostspidsen strækker et Rev sig nogle Kabellængder ud, hvorpaa det bryder stærkt. Kysten af Lille Nicobar er her aldeles reen; ved at löbe

langs Nordkysten af Store Nicobar eller Sambelong, havde Capltt. Aschlund tæt indenfor Nordostpynten fundet en temmelig dyb Bugt, som han løb ind i og fandt tilsyneladende beskyttet for alle Vinde, dog gav han sig ikke Tid til nøiere at undersøge den, men vendte tilbage til Pulo Condul, tog Tomorra ombord, som ønskede at besøge mig, løb Vest om Lille Nicobar, hvor Observationen for Længdebestemmelsen toges, og kom saa her tilbage Fredag Morgen den 6te.

Tomorra blev hos os i nogle Dage. Det syntes at være en meget brav Mand, der ønskede at være os til Tjeneste. Jeg var imidlertid ganske af Aschlunds Mening, at hans lille Ö ikke var Stedet til at heise Flag paa; men gav derimod Tomorra en Stok med Navnechiffre og et Certificat i Lighed med dem, der hidtil havde været uddeelte paa Nancovry og Terressa. Jospiken blev ligeledes udnævnt til Hovedsmand i Pulo Milu's Havn, og fik Stok og Certificat til Bekræftelse paa denne Værdighed.

Efterat Sydostspidsen af Pulo Milu var bleven gjort nogenlunde ryddelig, lod jeg Christine lægge sig længere ind i Havnen og udlossede saa 90 Tönder Kul af dens Ladning paa denne Plads, for at tjene til Ganges's Forsyning.

Tirsdag den 12te Febr. gik jeg med Etatsraad Hansen og alle Naturforskerne ombord i Ganges og gjorde med dem en Tour over til den lille Ö Trice. Vi ankrede op under Sydostpynten af Landet og gik i Land der, hvor vi syntes Landgangen maatte være lettest. Dette var imidlertid et meget besværligt Avbeide, som ikke gik af uden Fare for Fartöierne, hvorfor Alle, som prøvede derpaa, bleve dyngvaade. Flere maatte svømme igjennem Brændingen. Hverken Trice eller Track ere beboede, men Nicobarerne fra Pulo Milu have nogle Hytter og adskillige Cocustrær her. Östkysten er lav og stærkt bevokset med tæt Skov. Længere inde paa Öen er Skoven tyndere og mere fremkommelig. I Midten af Öen findes en Dal, som ved en lav Kam er deelt i en sydligere og en nordligere Deel; den første havde riig og mægtig Skov, og den fine sorte Jordbund, der var ganske blottet for Urter, viste, at den havde været

bedækket med Vand; den nordlige Deel derimod var uden Skov og havde i sin Midte en lille Sø med en meget riig Urtevegetation. Dette Sidste findes ellers intetsteds paa Nicobarerne. I Skoven fandt vi nogle Træer af særdeles store Dimensioner, blandt andre flere udmærket skjønne Banian-træer, hvis Afstammer stode rundt omkring Moderstammen i den vildeste, men yppigste Væxt. Hele Sydkysten danner en brat Klint; fra Sydvestspidsen strækker som sædvanlig et Koralrev sig ud.

Ogsaa paa denne Ö fandt Dr. Rinck Spor af Steenkul, dog meest oprullede paa Strandbredden, formodentlig fra underjordiske Lag, som ved Bølgenes Paavirkning rives lös og skylles op. En stor Mængde Duer bleve skudte, blandt andre den ægte nicobariske Due, grøn i Farve med Top og lange Nakkefjedre. Af Rotter fandtes Spor i stor Mængde.

Endnu samme Aften gik vi tilbage med Ganges og ankrede i Pulo Milu's Havn Kl. 5 Eftermiddag.

Flagstangen var imidlertid bleven opreist og Flaget borttaget fra Jospiken's Huus. Næste Dag havde jeg bestemt til Afreise. Min Plan var følgende: I vort Huus paa Pulo Milu skulde 30 Chinesere med Tolken Jambov og under Commando af en af Ganges's Constabler forblive til Besætning og Vagt ved Flaget. De skulde fortsætte Rydningsarbejderne, Brøndgravning, og iøvrigt gjøre adskillige Saa- nings- og Plantnings-Forsøg, ifølge Botanikernes Anviisning. Proviant var lagt ind i Magasinet for 2 Maaneder. De övrige Chinesere gik ombord i Ganges til Tjeneste ved Undersøgelserne paa Sambelong. Saasnart Transportskibet havde indtaget den fornødne Ballast, skulde det begive sig til Bugten paa Sydspidsen af Sambelong og afvente min Ankomst der.

Selv vilde jeg gaae med Galathea næste Formiddag ud af Havnens vestre Löb Vest om Lille Nicobar og möde Ganges i St. Georgs Canalen ved Havnen paa Nordsiden af Sambelong, hvorhen Ganges skulde begive sig sögende Öst om Lille Nicobar.

Fredag Morgen Kl. 8 blev Flaget heist paa Pulo Milu's

Nordostpynt og saluteret med 9 Skud fra Galathea. Jeg tog Pulo Milu i Besiddelse i Kongens Navn og lod derefter ved Tolken Jambov forklare for Chineserne, hvad dette betydte, samt formanede dem til Orden og Lydighed under vor Fraværelse.

Ganges var allerede gaaet ud om Morgenens tidlig, og dens Ordre lød paa at opmaale og undersøge Havnen paa Sambelong. Saasnart jeg var kommen ombord fra den ovenmeldte Ceremoni, lettede jeg og stod igjennem Löbet Syd om Pulo Milu. Det er reent, og der er stadig fra 10 til 15 Favne Vand, men denne Passage er smal og bör ikke forsøges imod Vind eller Ström, ligesom man bör paasee at have en dörstaaende Vind. Fra Pulo Milu's Sydostpynt gaaer et Koralrev temmelig langt ud. Man bör derfor ikke böie ind i Löbet Vest efter, för man har det heel aabent, og derefter holde et meget kjendeligt Træ paa Lille Nicobar overeet med en Klöft i Landet nedenfor det. Paa dette Mærke kan man nu holde Löbet igjennem, agtende at bruge Loddet, og ikke komme Kysterne for nær, da det grunder rask op. Ogsaa fra Sydvestpynten af Pulo Milu strækker et Koralrev ud, som man ikke er passeret, för man har Trice fri af Pulo Milu, men da skal man ogsaa strax dreie rask op til NV og NV t V, for at lægge et Koralrev fra sig, som man hidtil har havt ret forud, og paa hvilket det bryder stærkt. Naar man har lagt dette fra sig, er man i aaben Sö og kan holde Cours langs Landet hen.

Efter at være passeret Nord og Vest om Lille Nicobar, böiede jeg ind i St. Georgscanalen og krydsede mig igjennem den, Nord om Pulo Condul — hvilken Passage jeg vil anbefale som den reneste. Under Store Nicobar's Kyst fik jeg Lodskud paa 8 Fv. Vand $1\frac{1}{2}$ Qvml. fra Land. Da vi var Pulo Condul passeret, saae vi Ganges til Ankers inde under Landet af Sambelong, holdt Cours efter den, — da det begyndte at mörknes, viste den Lanterner og Blinkfyr. Kl. $6\frac{1}{2}$ gav Loddet pludselig fra 20 til 10 Fv., vendte Nord efter og havde, da Vinden var forind, kun 4 Fv. Vand. Det var en landlös Grund, som senere blev oploddet og be-

fundet at have kun 15 Fod Vand paa det grundeste. Det er den eneste usigtbare Fare, jeg har kjendt mellem de nicobariske Öer. Kl. 7½ vendte vi SO over igjen; Capitainlieutenant Aschlund kom nu ud til os i sit Fartöi, og da han havde tilbragt Dagen med at oplodde og tage Mærker, lod-sede han os ind i den af ham fundne Havn, der, saavidt mig er bekjendt, ingensteds för er omtalt. Horsburgh nævner den ikke. Vi havde Lodskud af Ostvallen paa 6 Fv. Vand. I Löbet var stadigt 15 Fv. Vi ankrede Kl. 8½ Aften ved Siden af Ganges paa 14 Fv.

Denne Havn, som jeg gav Navn af Ganges Havn, blev i de to följende Dage nöiagtigt opmaalt og aflagt af Lieutenant Rothe, og Tegningen findes paa det Kaart over Nicobarerne, som er udgivet fra det kongelige Sökaart-Archiv. Den er beskyttet mod alle Vinde fra Nord til Nordvest gennem Öst og Syd. Imellem Nord og Nordvest synes den vel aaben, men er dog ogsaa beskyttet af den ovenomtalte Landgrund, som egentlig deler sig i to, og lader et smalt Löb imellem sig og Landet, hvori der er 7 á 8 Fv. Vand. Da der fra Nordpynten af Landet ligeledes skyder et Rev ud ret Vest i, dannes herved et krumt Löb, 1700 Alen bredt, som förer ind i Havnen. Der var fuldkommen smult Vande, skjönt det var i NO-Monsonen. Bunden er Leer og Sand, Ebbe og Flod mærkes saare lidt, den förste löbende Vest hen, den anden Öst hen, stedse följende Landets Uregelmæssigheder. Vest for Havnen danner Kysten af Sambelong flere Bugter, hvoraf een synes dybere end de andre og ligger ligeoverfor Pulo Condul.

Naar man har omtalt denne Havns Sikkerhed, har man ogsaa sagt alt det Gode, den frembyder. Kysten er for det meste indkrandset med Koralrev, som gjöre Landgang meer eller mindre vanskelig. Og naar man saa sætter sin Fod paa Strandbredden, er man omtrent kommen saa langt, som det kan lade sig gjöre. Man staaer da foran en Muur af Jungle og uigjennemtrængelig Skov. At disse Skove indeholde kostbare Træer, ypperligt Gavntømmer til Skibs- og Huusbygning, er vist upaatvivleligt, men ligesaa sikkert tör det ogsaa anlages, at det vilde koste mange

Menneskeliv at komme til dem, da det ikke kan feile, at her maa være meget usundt. For at overbevise sig herom, behøver man blot at see den sydostlige Deel af Havnens Indre, der, ligesom i Pulo Milu's Havn, danner en Art Lagun, men som er tør med Lavvande, og frembyder da et stinkende Morads, hvis pestagtige Dunster efter Solens Nedgang med Landbrisen føres heelt ud over Havet. To smaa Floder eller rettere Aaer have her deres Udløb gennem et tæt voxende, men meget lavt Mangrovekrat, som staaer under Vand med Höivande. Jeg forsögte at trænge mig ind i Skoven ad disse Löb, men fandt dem aldeles afspærrede kort ovenfor deres Udløb ved svære omfaldne Træstammer. Her er faa eller ingen Cocusplantninger, altsaa faa eller ingen Mennesker. Kun et Par yderst elendige Hytter stode i Bugten Vest for Havnen, hvori der boede vel omtrent en Snees Mennesker; de havde dog nogle ret gode Canoer, hvori de besøgte os, men kunde ikke præstere at bringe os andet end et Par gamle Haner og nogle faa Cocusnödder. Frugter eller Sviin vare ikke at tænke paa. Salanganreder bleve fundne. I Skoven var en stor Mængde vilde Duer og andre meer eller mindre sjeldne Fugle. Om Aber var der megen Tale, men Ingen saae dem.

De faa Indvaanere, vi traf her, saae aldeles ud som Nicobarerne paa de andre Öer, og London, som stedse var med os, fraterniserede ogsaa strax med dem, hvilket han vist ikke havde nedladt sig til, dersom de havde været af den af ham og alle hans Landsmænd saa dybt foragtede Skovrace, som de kalde Orang-Utangs, hvilket betyder Skovmennesker.

Disse Beboere af Gangeshavnen havde samme Form, samme Ansigtstræk, samme hæslige, af Beteltygning forædvede Mund, samme Slags Hytter, kun endnu uslere end paa Lille Nicobar, samme Slags Stænger med Laser og andet Stads opstillede foran Husene, og samme Slags Canoer. Der var derfor ingen Tvivl paa, at de vare af Kystnicobarernes Slægt, der vistnok ere af malaiisk Race. Om hvorvidt de iövrigt stode i Forbindelse med den i det Indre boende Race, skal jeg lade være usagt; den meget store

Vanskelighed, vi havde ved, selv ved Londons Hjælp, at gjøre os forstaaelige med disse Folk, gjorde det fast umuligt at faae nogen Oplysning desangaaende. Jeg har Grund til at antage, at det var her, at det første danske Etablissement under Lieutenant Thank's Commando blev anlagt i 1755. I de gamle Beretninger desangaaende omtales Stedet som en Havn, beliggende paa Nordsiden af Sambelong, som var saa sikker, at det ene af deres Skibe laae derinde i en Orcan, uden at der engang viste sig den mindste Sö. Den omtales som dannet af 4 Öer, hvormed kan menes Sambelong, Pulo Condul, Lille Nicobar og Montchall, ihvorvel det maa tilstaaes, at de tvende sidste ere temmelig langt borte, for at regnes til at udgjöre Havnens Grændser. Men det bedste Beviis ligger deri, saa synes det mig idetmindste, at her ikke er nogen anden Havn paa Nordsiden af Sambelong, det skulde da være i den Bugt, som löber ind ret Syd for Pulo Condul, men den er, efter hvad der blev observeret paa Ganges, da dette Skib löb gjennem den Canal, som skiller Pulo Condul fra Sambelong, ikke synderlig dyb, og meget ureen af Koralrev. Vist er det, at var det her, de første danske Colonister have været nedsatte, saa have de havt et svært Arbeide at kæmpe med, for blot at rydde en lille Plet til deres Bopæl, og sikkert et meget usundt Opholdssted. Jeg behöver ikke at tilföie, at her ikke var mindste Spor af fordums Beboelse af Europæere.

Da Sambelong var mig specielt anbefalet til nöiagtig Undersögelse, besluttede jeg at tage dens Östkyst saa nær jeg kunde og undersøge den hele Veien ned til Sydspidsen, medens Ganges skulde gaae langs den vestlige Kyst og möde mig i Bugten paa Sydspidsen, der var os bekjendt af Hr. Busch's Journal.

Efterat Ganges Söndag Eftermiddag den 15de Februar havde været til Ankers paa den ovenomtalte landlöse Korralbanke, og Lieutenant Rothe havde oploddet og nöiagtigt aflagt den, gik Ganges sin Cours, og saasnart Lieutenant Rothe var kommen tilbage, og Paraden og Gudstjenesten var endt, lettede Galathea og krydsede sig St. Georgscanalens östre Munding igjennem. Vi passerede ved denne Lei-

lighed igjennem Löbet, dannet af Cabra og Sambelong. Cabra ligger N t O $\frac{1}{2}$ Miil fra Sambelong's Nordostpynt. Den er høi og ubeboet, Löbet, som vi passerede i sin fulde Længde, idet vi kneb Nordostpynten af Sambelong forbi, er dybt og aldeles reent. Briggen Patriot, som havde fulgt os ind i Gangeshavnen, gik ogsaa ud med os, men forsögte forgjæves at krydse med os.

Hele Östkysten af Sambelong, hvis Hovedretning er fra Nord til Syd, er 7 Mile lang og dannet af en fortlöbende Række af temmelig flade Bugter. Landet bag ved er en eneste Bjergryg, ikke meget afvexlende i Höide; det höieste Punkt er approximativt beregnet til 2500 Fod. Flere Aalöb kaste sig fra Bjerget ned i de forskjellige Bugter, men intet synes at være af synderlig Betydning.

Den nordligste af Östsidens Bugter er meget dybere end de andre. Jeg ankrede op udenfor den om Aftenen paa 20 Fv. Vand, men da Strömmen stedse löber langs Landet, er her ingen Fare. Næste Formiddag blev denne Bugt oploddet og aflagt. Naturforskerne vare i Land, men kunde, som sædvanlig, ingenvegne komme. En Cano kom ud til os fra nogle Hytter, som laae inde i Bugten. Vi kjendte baade Folk og Cano igjen inde fra Gangeshavnen, de bragte os et Par Höns, nogle Æg samt Cocus, som vi betalte med vor sædvanlige Mynt, Cigarer; dog bleve danske Rigsbankdalere ogsaa uddeelte her, som overalt, hvor vi kom frem.

Kl. 12 Middag lettede vi igjen herfra og stode langs Landet ned. Omtrent $1\frac{1}{2}$ Miil sydligere stode vi ind i en Bugt, som havde et meget venligt Udseende, og hvori der laae adskillige Hytter. Det var min Hensigt at ankre her, men da jeg $\frac{1}{2}$ Qvml. fra Land havde 30 Fv. Vand og strax efter 18, fortröstede jeg mig ikke til at ankre op, saameget mere, som Veiret saae lidt truende ud, og der stod en svær Dynning ind i Bugten. Jeg vendte derfor ud efter og klarede ved Strömmens Hjælp snart Landet fra os. Det gjorde mig ellers ondt at forlade denne Bugt med uforrettet Sag, thi den saae mere smilende ud end de andre, og blandt Indvaanerne, som vi saae i Land at vinke ad os, var

der En, som syntes ret reenligt og pænt paaklædt i hvide Klædningsstykker.

Noget sydligere havde vi bedre Held med os, idet vi fik Ankerbund paa 15 Fv. Vand $\frac{3}{4}$ Qvml. fra Land i en temmelig dyb og bred Bugt, paa hvis Sydpynt der stod en Sukkertop, forbunden med Land ved et Koral- og Steenrev. Det er denne Bugt, som Hr. Busch omtaler i sin Journal som et Sted, hvor man med Lethed maa kunne fylde Vand. Vi fandt rigtignok en Flod her, men Brændingen var saa stærk, at det vistnok skal have Vanskelighed at lægge til med Fartöierne. En Capitain Miller siger i „Nautical magazine“, at han har ligget paa 9 Fv. 1 Qvml. fra Land. Vi fandt tæt agtenfor os 9 og 10 Fv. og derefter jevnt opgaaende Grund til 4 Fv. tæt ved Land. Ogsaa han omtaler Vandfyldningen her. Muligt kan det være bedre i SV-Monsonen, men medens de nordostlige Vinde herske, vil jeg ikke raade Nogen at udsætte sine Fartöier.

Naturforskerne vare ikke heldigere her, end i de andre Bugter. De kom iland gjennem Brændingen dyngvaade, og der stod de. — Forgjæves prøvede de langs Stranden og langs den lille Flod at trænge ind — Alt var spærret af den uigjennemtrængelige Skov med sine Rotangs og Snylteplanter.

Om Middagen lettede vi igjen; fik en haard Byge i Letningen og derefter Stille og havde meget svært ved at klare Sukkertoppen fra os paa Sydpynten, idet Corvetten nægtede to Gange at vende, naar den kom tværs for Strømmen, og stedse drev nærmere ind mod Revet. Ved Hjælp af Fartöier med Bugseertoug fik jeg den tredie Gang overstag og ud fra Landet, men det var, hvad Engelskmændene kalde „a narrow escape“, og omtrent den største Fare, Galathea var i paa den hele Reise. Jeg fortsatte Coursen langs Landet med det Haab at række til Ankerpladsen i Sydbugten inden Aften, men det blev mørkt, før vi naaede derind. Landet böier sig her umærkelig S t V og SSV hen og har endeel Bugter, der alle synes at løbe nordlig ind i Landet. Flere isolerede Klipper staae ud fra Landet, blandt andre en, som Lewis har kaldet „Boatrock“ paa sit Kort,

da den ligner en omvendt Baad. Han er løbet imellem den og Land. Canalen er $\frac{3}{4}$ Qvml. bred, men urcen, Klippen selv staaer omtrent 10 Fod over Vandet. Da jeg ikke för Mörket kunde naae ind til Sydbugten, holdt jeg for smaa Seil paa denne Plads, da jeg frygtede, Strømmen skulde kjøre os forbi vestefter, hvis jeg var gaaet sydligere i Farvandet. Næste Morgen ved Daggrø fandt vi os tværs af „Boatrock“, satte saa Cours langs Landet ned, kiggende ind i hver en ny Bugt, hvoraf her er tre eller fire lige ved Siden af hinanden. Endelig krøb den sydligste og tillige sydvestligste Pynt frem, og strax efter saae vi Masterne af alle tre Skibe, som laae til Ankers inde i Bugten. Kl. $7\frac{1}{2}$ ankrede vi op udenfor dem alle tre paa 10 Fv. Vand, Leer og Sandbund. Havde herfra det sydvestligste Land i S 17° V og Sydostpynten i S 83° O.

For at søge denne Bugt, naar man kommer Ost fra, har man kun at følge Landet paa 1 à $1\frac{1}{2}$ Qvmls. Afstand, indtil man faaer Sambelong's Sydpynt i Vest. Man kan da styre ret Vest og vil da meget snart faae Bugten aaben. Paa Sydostpynten bryder det stærkt, dog ikke langt til Söes. Vestvallen af Bugten dannes af flere fremspringende Pyn-ter. Udfor den næstyderste ligger en flad Klippe med nogle opstaaende Spidser, som Busch omtaler at skulle ligne et Batteri med Skildvagter paa. Bugten er aldeles reen og har en jevnt opgaaende Grund fra 15 til 7 Fv. Vand, Leer og Sand. Med NO-Monsonen havde vi svær Dynning derind, med SV-Monsonen maa det sandsynligviis være endnu værre. Det bryder stærkt hele Bugten rundt, undtagen tæt indenfor Sydostpynten, hvor der staae nogle Huse, og hvor der er et lille Vandløb med meget godt Vand. — Ovre paa Vestvallen, ligeud for nogle Hytter er der ligeledes en Aabning i Koralrevet, hvor man kommer indenfor og derved med Lethed i Land, men her ligger fuldt af Stene, som ere farlige for Fartöierne. Alle andre Steder i Bugten maa man igjennem Brændingen, for at komme i Land, og den kan stundom være saa voldsom, at det ikke lader sig gjøre. I det Dybeste af Bugten løber den lille Flod ud, som i Særdeleshed skulde være Gjenstand for vore Undersøgelser.

Der har dannet sig en Barre tværs over Mundingen, hvorpaa det bryder med Voldsomhed, og som gjør directe Indløb i den umuligt, endog med smaa Fartøier. Det var ikke uden Forundring, at jeg betragtede de Vanskeligheder, som denne Barre lagde mig i Veien. Capitain Lewis havde nemlig allerede i Calcutta villet slutte sig til Expeditionen og tilbød mig sin Brig „the patriot“ i dette Öiemed. Jeg fandt mig imidlertid ikke foranlediget til at modtage det. Men iblandt de Fordele, han opregnede i sit skriftligt derom indgivne Andragende, var blandt andet, at jeg ved at losse Briggen heelt ud kunde tage den over Barren og derefter bruge den ved Undersøgelsen af Floden. Rundt om Bugten er Landet iøvrigt tæt bevokset med Krat, der som sædvanlig var saa godt som uigjennemtrængeligt. De faa Indvaanere, som boede heromkring, vare i høi Grad fredelige og venkabelige, men ligesaa usle og fattige. De havde ingen opdyrket Jord, nogle faa Cocustræer stode om deres Hytter; kun deres Canoer vare meget bedre end de nordlige Öers, hvilket naturligviis har sin Grund i, at de maae tumle dem i den aabne Sö. Forfriskninger vare saa godt som aldeles ikke til at erholde.

Efterat jeg havde været i Land gennem Brændingen, for at undersøge Forholdene, besluttede jeg, at Explorationen af Floden skulde gaae for sig. Torsdag den 19de Februar tilbragtes med Forberedelserne. Vort Telt blev bragt i Land og opslaaet paa Strandbredden ved Flodmundingen, og en Vagt sat derved. Vore 22- og 23-Fods-Fartøier bleve tagne gennem Brændingen og slæbte langs Kysten ind i Floden; og alle øvrige Requisiter, Provisioner samt enhver af Deellagernes private Fornödenheder bleve tagne i Land og opbevarede i Teltet. Mod Aften gik jeg i Land med Etatsraad Hansen og alle DHrr. Naturforskere, Lieutenant Bruun fra Galathea, Lieutenant Roepstorff fra Ganges og Lægerne Rosen og Teilingen. Capitain Lewis havde udbedet sig Tilladelse til at slutte sig til Expeditionen med sit Fartøi. Da det blev mørkt, antændte vi et stort Baal paa Stranden udenfor vort Telt, og snart samledes alle Bugtens Beboere omkring os. Det var en ganske malerisk Scene.

Ved Hjælp af London blev snart et nøie Venskab knyttet, og Aftenen indviet med Sang, Dands og Lystighed. Vi fik de gode Folk til at vise os deres forskjellige Kunster. De stillede sig 20—30 op i en Kreds med sammenslyngede Arme, og nu udførte de en Art Runddands, der udmærkede sig ved sine adstadige, langsomme Bevægelser, forskjellige Batiments, nogle Pas frem og tilbage, en Synken i Knæerne og af og til et grotesk Spring; det Hele ledsaget af en snøvlande, klagende Sang. Senere viste de deres Kampfærdighed i et Slags Tvekamp med Stokke. De fattede en meget lang svær Stok med begge Hænder paa Midten, og anvendte nu begge Ender af den med megen Færdighed, snart til Angreb, snart til Forsvar. Naar de angribe, slippe de pludselig Stokken med den ene Haand og svinge den med den anden, idet de springe frem; de springe meget hurtigt ind paa hinanden og retirere ligesaa hurtigt igjen, sigte meest efter Hovedet og gjøre en Pause, saasnart En af dem er ramt. Vor Ven London udmærkede sig meget og var en af de allerivrigste Kæmpere i disse nicobarisk-olympiske Lege.

Da Alt var forberedt, vare vi istand til at begive os paa Veien i vore Fartöier næste Morgen, Fredag den 20de Kl. 5½. Hver af mine Fartöiers Besætning bestod af en Qvarttermester, 6 Matroser og en Tømmermand; Vaaben og Værktöi var naturligviis taget med, Proviant fordeelt i begge Fartöier.

Floden er her ved Munden og vel omtrent 6 Qvml. ind efter 50 til 60 Fod bred, senere bliver den lidt efter lidt smallere, og der hvor vi vendte om, omtrent 5 Miil fra Munden var den neppe 20 Fod bred. Disse 5 Miil maae imidlertid forstaaes langs Flodleiet, i lige Linie vare vi neppe mere end 2 Miil fra Barren, thi ihvorvel Flodens Hovedløb er fra NNV mod SSO, gjør den en umaadelig Mængde Böininger, hvoraf nogle paa 140 til 150° Vinkel. Ebbe og Flod gjør sig gjældende den første Miil op, saa at Vandet hertil er brakt, siden bliver det ypperligt, Dybden er jevnt 10 à 12 Fod. Flodbredderne vare i Begyndelsen lave, saa lave at de rimeligviis en stor Deel af Aaret staae fuldkommen

under Vand; de vare overgroede med et uigjennemtrængeligt Mangrovekrat, der afvexlede med spredte, slanke Mangrovetræer. Derpaa kom en længere Strækning, som Nipaen saa godt som ganske havde bemægtiget sig. Denne Palme, som opfyldte hele Landskabet med Duften af sin smukke Blomst, ligner i sit Blad nærmest Cocuspalmen, medens den i sin Frugt ganske nærmer sig Pandanussen; dette sidste Træ fortrængte Nipaen, eftersom Bredderne hævede sig mere. En Fugl, der faldt for Jægerens Skud og nu skulde opsøges i Junglen, standsede os af og til i vor Roening, ligesom en Cocus-, Banan- eller Arumplantning, der viste sig paa en enkelt, mere aaben Plet hist og her, indbød os til et om end noget möisommeligt Plyndretog gennem det høie Græs. Forresten opfyldte en tæt og frodig Væxt af fremmede Træer og Buske hele Floddalen; Brægnetræer, Bignonia'en med sin pragtfulde, hvide, fryndsede Blomst, talløse Rotangs og Bambusser, der slyngede sig ind mellem de andre Væxter, Snylteplanter, som fra de over Floden ludende Træer hang i store Net heelt ned i Vandet, fængslede vor Opmærksomhed og standsede os endog undertiden i Farten. Bredderne bleve høiere og høiere og stege stundom næsten lodrette i Veiret, paa de mere jevnt opstigende Skraaninger trivedes det vilde Sukkerrör frodigt, ligesom jeg af gamle Bekjendte fandt en Brombærbusk paa Höiderne. Vandplanterne udmærkede sig her, ligesom paa de af os tidligere besøgte Steder, ved i det Hele at ligne vor egen Flora langt mere, end det er Tilfældet med den övrige her voxende Planteverden. Den hele Flodopseiling skal, efter van Teilingen, der nogle Aar iforveien havde været paa Borneo, have en forbausende Lighed med den grandiose Natur paa denne endnu saa lidt kjendte Ö.

Mange Træer ere faldne om af Ælde og ligge tværs over Floden og spærre Veien. Flere Gange maatte vi gjen-nemskjære saadanne gamle Stammer, hvis lange Grene laa ned i Grunden eller ragede op i Luften, eller havde sammenslynget sig med Træerne paa den anden Side og dannede saaledes en fast, uigjennemtrængelig Barrikade. Denne Gjennemsavning var et yderst möisommeligt Arbeide. Vore

Tømmermænd maatte hænge i Stillinger, fastgjorte til Træstammerne selv og sadde saaledes i Vand til op under Armene.

Vi holdt Middag ved en aaben Plet, hvor der stod en Deel Cocustræer, men ikke et levende Menneske var at see. Her hvilede vi nu i Skyggen af nogle ud over Vandet hængende Træer og lode os de gode Nicobarers Cocusnödder smage. Heden var utaalelig og vore Folk temmelig udmattede.

Omtrent $2\frac{1}{2}$ Miil op i Floden nærme de to Fjeldvægge sig hinanden, saa at det er gjennem en dyb Klöft imellem dem, at Floden har sit Löb. Flodleiet hæver sig pludseligt til ikkun 2 Fods Dybde, og vi stode paa Grund med de store Fartöier. Ved at lette dem og vade igjennem, fik vi dem slæbte over dette Sted. Paa en Afstand af circa 1000 Alen gjentog dette sig tre Gange. Her danner Floden et lille Fald af omtrent 1 à 2 Fods Höide.

Igjennem alle disse Forhindringer og stedse roende med Strömmen, naaede vi Kl. 5 Efterm. op til et Sted, hvor Floden danner en ret Vinkel, og hvor en høi Skrænt, bevoxet med Skov, hæver sig lodret over Vandspeilet. Bag Skrænten danner Floden en lille Bugt, og i denne fandt vi tre, fire Canoeer fastgjorte ved Land. Vi lagde til og entrede op ad Skrænten. Her fandt vi en lige nede fra Floden af indhegnet Plads, ordentlig afstukket med et Stakitværk, og indenfor denne, hele det lille Næs indsluttende Indbegning, omtrent 7 à 8 Hytter, men alle forladte af deres Beboere. Fra Skrænten laae en Bjælke, eller rettere en omkastet Træstamme, der hvilede med sin Top ovre i Skoven paa den anden Side af den lille Bugt, hvor Canoerne laae fortöiede, og dannede saaledes en i Luften svævende Bro. Af den Forsigtighed, hvormed Pladsen var indhegnet, skulde man troe, at disse stakkels Vilde vare meget ængstlige for et Overfald og havde forsikkret sig denne Retirade for i Nödsfald at undvige. Men hvad frygtede de? — Hvem vare deres Fjender? — Da Captl. Aschlund Dagen för min Ankomst havde besøgt den samme Plads, havde han fundet Stedet saa nylig forladt, at Ilden endnu brændte paa deres

Arnesteder; de kunde umuligt vide vor Ankomst — os frygtede de altsaa neppe. Mod Kystnicobarerne var det neppe heller, at de vilde forsvare dem, thi det var os klart, at disse to Folkefærd, skjönt de beboe det samme Land, der neppe er 7 Mile langt og 3 à 4 Mile bredt paa sit Bredeste, dog manglede al Kundskab til hinanden, saa at Kystbeboerne omtalte dem fra det Indre som sande Skovtrolde, der levede i Træerne, aad Slinger og Frøer, dem de fangede ved Trolddom, og stode i det Hele meget nær de Dyr, hvis Navn de gav dem, nemlig Orang-Outangs. De erklærede blandt andet paa det allerbestemteste, at disse Skovmænd hverken havde Huse eller Canoer, og nu var det Første, vi mødte, baade Canoer og Hytter. — Altsaa: mod hvem vare de saaledes i Forsvarsstand? — Skulde det være muligt, at Krig og dens Ulykker virkelig ogsaa skulde have fundet Vei til det Indre af denne lille Öes Urskove, at de Par Hundrede Mennesker, som beboe dem, skulde söge at ödelægge hverandre endog paa denne lille Plet? — Alle disse Spöragsmaal, alle de deraf opstaaende Hypotheser trængte sig ind paa os, alt som vi vandrede om i den lille forladte By, hvis eneste Beboer vi fandt indesluttet i et Slags Fængsel, dannet af et Par Træstammer med nogle Pinde imellem. Det var en Griis, som syntes saa forhungret, at, efter den at dömmе, havde Beboerne ikke været der i flere Dage.

Dette Etablissement var nyligt anlagt, derom vidnede det ganske friske Udseende af Palisaderne og Træstammerne, hvorpaa Husene stod. Vi vare alle enige om, at Beboerne maatte staae paa et höiere Culturtrin end det, de gode Kystnicobarer vilde tillægge Skovbeboerne. Vel vare Hytterne de maadeligste, vi havde seet endnu: neppe var der Plads nok til to Mennesker at sidde i dem, end mindre at ligge, men det var dog Hytter, og byggede efter samme System, som Kystnicobarernes, paa ophöiede Pæle fra Jorden, hvilket forövigst er den samme Bygningsmaade, som Malaierne følge overalt, hvor de have med Moradser at gjøre. Flere af disse Hytter vare kun, om jeg maa kalde det saa, et Slags smaa Sengelader, der med deres ene Side stödde op til et stort Træ, og over hvilke der til

end større Beskyttelse hang nogle Nipa- og Rotangblade, eller Barkplader som Tag. En saadan Bark dannede ogsaa deres Kogekar og var fæstet til fire i Jorden faststukne og med en overliggende Tværstok til et galgeformigt Stillads sammenföiede Kjeppes, og Ilden anlagdes nu nedenunder. Jeg lod et saadant Apparat optage, for at hjembringes til Museet, men det gik fra hinanden, saasnart det blev lösnet, og Ingen af os havde tænkt paa at studere den eiendommelige Maade, Bladet var befæstet paa, for at efterligne det. Vi fandt nogle Træspyd og nogle Stykker Töi, sammenpræsset af Celtisbarken, men som var i en meget laset Tilstand. Paa Jorden laae der henkastet endeel brugte Caldeirafrugter, ja i en af Hytterne endog et Stykke tillavet Mellore. Endelig fandt vi i Skoven tæt bag Indhegningen et stort for ganske nylig fældet Træ, hvorfra man syntes at kunne slutte, at de maae have ikke saa ganske ufuldkomne Redskaber. Alt tydede saaledes paa, at Beboerne af dette Anlæg vare samme Slags Folk, som Kystnicobarerne, skjönt vor Ven London paa sin Stammes Vegne blev saa fornærmet over denne Paastand, at han i sin Vrede jog Spydet tværs igjennem en af Skovmændenes ovenomtalte Ildgryder.

Medens vi examinerede alle disse Gjenstande, og medens vi beundrede de umaadelige lövrige Træer, i hvis Skygge vi befandt os, de nøgne udgaaede Stammer og de mægtige friske Orchideer, der bredte sig frödig, næsten som smaa Kroner, paa Toppen af disse sidste, gik Solen ned, og Mörket faldt paa med al den tropiske Himmelegns fortvivlede Hurtighed. Vi havde faaet opslaaet et Par Telte, Fartöierne fortöiede, Provianten bragt frem, Brændsel samlet sammen, tre store Baal tændte, og større og mindre Grupper havde leiret sig paa Jorden omkring dem; kort Alt var bragt i Orden for at tilbringe Natten, da der udbrød det voldsomste Tordenveir, jeg nogensinde har oplevet. Etatsraad Hansen og jeg havde taget Plads i en lille Nicobarhytte, for at see ud over Flöden, da Veiret kom paa, og her maatte vi blive. Regnen styrtede ned som et Skybrud, Lynilden slog ned Slag i Slag i Skoven rundt om og i Flöden for vore Födder, det knagede og bragede i Træer

og Grene, og Floden syntes at koge under den pidskende Regn og de knittrende Lyn, Tordenen rullede uafsladelig Skrald i Skrald og gjenlød rundt om i Skoven. Der var ingen Ophör paa denne mægtige Rædsel, paa dette i Sandhed opløftende, dybt gribende Skuespil. Det varede i to Timer, endelig sagtnede Regnen, Veiret trak over, og vi kröbe ud af vor Hytte. En forunderlig Phosphorescenz havde udbredt sig over hele Naturen, og talrige Ildfluer sværmede om imellem Træerne; en Giftslange, der i Begyndelsen af Uveiret havde sögt Ly hos Naturforskerne, var, da den saae sig forfulgt ved det sidste Lys, der endnu holdtes tændt, ligesaa hurtigt forsvunden igjen. Alt var i det dybeste Mörke; Ilden var gaaet ud overalt, og Alting baade i og udenfor Teltene svömmede i Vand. Med den störste Anstrængelse lykkedes det endelig at faae tændt et Par Baal igjen, hvorved vore stakkels Folk kunde faae deres Klæder törrede, og derpaa faae Aftensmad og saa lidt Ro paa den vaade Jord eller i de usle Nicobarhytter. Det var en höist uhyggelig Nat. Med Jubel hilsede vi Alle den frembrydende, kjölige, friske Morgen, og skyndte os at forlade vor Bivouac.

Jeg lod roe endnu omtrent 3 Qvmiil længere op i Floden, men fandt stedse samme Jordbund, samme Vegetation, samme totale Mangel paa Beboelse. Floden blev nu saa smal, at vi ikke kunde bruge Aarene længer, og da jeg deraf turde slutte, at den ikke vilde være seilbar ret længe, og jeg tilmed var fast bestemt paa, ikke at udsætte mit Mandskab for at sove en tredie Nat i Land, saa vendte jeg om. Tilbageveien gik meget hurtigere, dels da vi havde Strömmen med, som nu förte den hele Natten igjennem faldne Regnmasse ned fra Bjergene, dels fordi alle Hindringer vare ryddede. Kl. 8½ passerede vi vort Natteqvarter, Kl. 3 Efterm. vare vi ved Flodbarren og Kl. 4½ ombord. Man havde der havt det samme Tordenveir som vi; Lynilden var slaaet ned i Stortoppen, men havde fulgt Lynaflederen ned i Vandet. Vimpelen var sveden paa to Steder. — Næste Morgen blev Teltet afbrudt, og alt Godset taget ombord.

Jeg betragtede hermed mine Undersøgelser af de nicobariske Öer som endte, og det gjaldt nu om at komme til et Resultat. Skulde en dansk Coloni paa disse Öer paabegyndes? — skulde det tilraades den danske Regjering at indlade sig paa de betydelige Bekostninger, som det var at forudsee, at et saadant Anlæg vilde medføre? — disse vare de Spørgsmaal, som opstillede sig for Etatsraad Hansen og mig, og hvorover vi nu skulde tage endelig Beslutning, — thi at Ganges blev paa Station ved Öerne, at dette Ophold benyttedes til at anstille yderligere geognostiske Undersøgelser, til at gjøre nogle Plantningsforsøg og til at indhente større Erfaring om de klimatiske og sanitaire Forhold, var uafhængigt af den Beretning, vi nu skulde indsende. Jeg indsaae heelt vel, at det vilde afhænge af hvad vi nu skrev hjem, om Regjeringen vilde fortsætte Colonisationen eller opgive den.

Först og fremmest var det mig magtpaaliggende at indhente DHrr. Videnskabsmænds Mening. Forinden vor Ankomst til Nicobarerne havde jeg udstedt et Circulaire af følgende Indhold:

„Circulaire til DHrr. Professor Behn, Kamphövener, Kjellerup, Dr. Philippi, Overskibslæge Matthiessen, Underskibslægerne Rosen og Didrichsen og Pastor Hansen.

„Af den mig under 20de Juni d. A. meddeelte allerhöieste Instrux finder jeg mig foranlediget til tjenstlig at meddele Expeditionens Herrer Naturforskere og övrige Videnskabsmænd følgende Extract, hvilken jeg for større Tydelighed af de ved mig dertil knyttede Bemærkninger har tilladt mig at inddele i særskilte Passus.

1. Du foranstalter ved de medhavende Videnskabsmænd og de Midler, der forövrigt ere til Din Disposition, en saa omfattende Undersøgelse af Öerne, in specie Sambelong, som Omstændighederne tillade.
2. Navnlig vil en geognostisk Undersøgelse være af største Vigtighed, for at man kan komme til et Resultat, om og hvilke Mineralier forekomme paa Öerne, hvorhos Opmærksomheden især maa henvendes paa, om det

er antageligt, at Steenkul der forekomme, saafremt der ikke ved directe Eftersøgning kan skaffes Vished i saa Henseende.

3. Ligeledes maa det undersøges og beskrives, hvilke nyttige Planter der allerede forefindes, og hvilke der endvidere, ifølge en Undersøgelse af Jordsmonnet og efter de klimatiske Forhold, med Fordeel kunne dyrkes.

4. Derhos maa det undersøges og beskrives, hvilke Dyr der for Tiden findes paa Öerne og i Havet omkring disse, ligesom og hvilke der muligen med Fordeel kunne indføres paa Öerne.

5. Af særdeles Vigtighed vil det endvidere være, at erholde en nøiagtig Beskrivelse over Öernes klimatiske Forhold i de forskjellige Aarstider, tilligemed en Fremstilling af, hvorledes Klimaet ved hensigtsmæssige Foranstaltninger kan forbedres.

6. Ligesom det og er af Vigtighed at erholde en Fremstilling af de paa Öerne meest gængse Sygdomme, deres Aarsager og de Midler, der kunne tjene til at forebygge eller hæve Sygdommene.

7. Hvad den indfødte Menneskerace betræffer, maa tilveiebringes en muligst nøiagtig Beskrivelse over deres physiske Beskaffenhed, deres Levemaade;

8. Ligeledes deres Beskæftigelser, Tilböieligheder, Sæder, Skikke, Religionsbegreber, Cultur, sociale Tilstand &c.

For at drive denne saaledes befalede Undersøgelse med saamegen Kraft og tillige paa en saa tidsbesparende Maade, som var mig muligt, har jeg deelt de videnskabelige Kræfter, som stode til min Raadighed, saaledes, at DHrr. Rinck, Reinhardt og Didrichsen ere afgangne med de Skibe, som gik til de sydlige Öer, med Ordre paa at undersøge den nordligste Gruppe af disse, nemlig Lille Nicobar med tilliggende smaa Öer. Vi gaae imidlertid med Galathea Östen om Andamanerne til de nordlige Öer, og er det min Agt at begynde med Car-Nicobar. Paa de mellemste Öer, Terressa og Nancovry, har jeg sat Dampskibet Ganges og Transportskibet Christine Stævne, og naar disse Öer ere

undersögte, ville vi i Forening undersöge den störste af alle Öerne, den os i Særdeleshed anbefalede Sambelong.

Med Hensyn paa vort Arbeides Fordeling, da antager jeg det hensigtsmæssigt, at hvad der i § 2 er paalagt os, i Særdeleshed anbefales Hr. Dr. Philippi, § 3 bliver specialiter Hr. Kamphöveners Arbeide, hvorhos jeg dog antager, at Hr. Dr. Philippi, navnlig med Hensyn til Jordsmonnets Bedømmelse, ved den Erfaring, han har om den indiske Cultur, ogsaa bör gjøre denne § til Gjenstand for sine Undersøgelser.

§ 4's Opgave bliver det Professor Behn og Hr. Kjellerup, som jeg maa anmode om specielt at besvare.

Hvad § 5 angaaer, da troer jeg dens Opgave at være af den Natur, at den egentlig kun ved et længere, idetmindste et Aars fortsat Ophold paa Öerne, kan vorde besvaret fyldestgjørende. Forsaavidt som Observationer, anstillede i den korte Tid, vi opholde os der, kunne bidrage til at løse den, vil jeg anmode alle mine Herrer ved forenede Bestræbelser, saavel som ved særskilte Betragtninger at samle Materialier hertil. Her vil ombord i Skibet blive anstillet saa udstrakte meteorologiske Iagttagelser som muligt, hvilke formeentlig, naar de blive sammenlignede med lignende Undersøgelser anstillede i Land, ville væsentlig kunne bidrage til Opgavens Lösning.

§§ 6 & 7 skal jeg i Særdeleshed paalægge DHrr. Matthiessen og Rosen at gjøre til Gjenstand for deres Betragtninger.

Endelig maa jeg anbefale § 8 til Hr. Pastor Hansen's specielle Opmærksomhed.

Det er en Selvfølge, at naar vi stöde sammen med de andre Herrer Naturforskere, ville DHrr. deeltage i Undersøgelserne og Opgavernes Besvarelse, Hver for sit Vedkommende.

Men da det er mig vitterligt, at De, mine Herrer, som sande Videnskabsmænd, Alle besidde Kundskaber, som i forskellige Retninger gaar langt videre, end de Dem specielt tillagte Fag udkræve, og som alle kunne bidrage til at oplyse og bringe Sikkerhed tilveie i det Svar, man venter fra

os, saa maa jeg ansee det for Pligt at anmode Dem om, Alle som Een at fremkomme med enhver Bemærkning, De have gjort, grundet paa Erfaring under Deres Ophold paa de nicobariske Öer.

Deres motiverede Bemærkninger og Anskuelser, Hver for sit Fag, saavel som de eventuelle generelle, ville De, mine Herrer, behage, for enhver Ö især, at tilstille mig, om muligt i saadan Form, at de in originali kunne bilægges den Rapport, jeg sandsynligviis fra Penang eller Sincapore hjemsender til den kongl. Regjering. En Protocol, indeholdende verificerede Copier af deres Rapporter, vil forblive ved Skibet.

Jeg indseer heelt vel, at det Arbeide, jeg her tjenstlig maa paalægge Dem, mine Herrer, er langt fra ubetydeligt, men jeg skjønner det ikkedestomindre absolut nödvendigt. Jeg kan derimod ikke undlade at bemærke, at Indsamlingen af naturhistoriske Gjenstande til Opbevaring og Hjemsending her maa betragtes som af underordnet Vigtighed, som bör tilsidesættes, forsaavidt Tid skulde mangle, undtagen netop, dersom De maatte erklære det nödvendigt at bilægge Deres Rapporter med Exemplarer af Dyr eller Planter.

Jeg kan ikke slutte denne Memorandum, uden at lyk-önske mig selv til de dygtige Medhjælpere, jeg har været saa heldig at finde ved min Side i dette for mig ligesaa vigtige som vanskelige Öieblik, overbeviist om, som jeg er, at De Alle, mine Herrer, ville med forenede Kræfter arbeide til vort fælleds Maal, en tilfredstillende Besvarelse af den givne Opgave: Nicobarernes eventuelle Colonisation.

Jeg skal, naar denne Memorandum har circuleret, bede mig den tilbagesendt med Deres Visa, og skal derefter bede Dem holde en Samling, for at erfare Deres mulige Bemærkninger til de her gjorte Meddelelser.

Corvetten Galathea, den 26de Decbr. 1845.

Steen Bille.“

Det havde snart viist sig, at det blev DHrr. en Umulighed at opfylde mit Önske om at indsende en speciel Rapport for hver Ö, da hverken Tid eller Kræfter strakte dertil. Jeg lod mig derfor nöie med de mundtlige Med-

delelser, jeg indhentede ved de Möder, jeg under hele Opholdet mellem Öerne holdt, og hvor enhver af DHrr. tilførte Protocollen, hvad han specielt ønskede antegnet. Selvfølgelig kunde de heller ikke nu strax indlevere deres Rapporter, hverken om Sambelong eller de andre Öer.

Imidlertid maatte som sagt en Beslutning tages nu. Etatsraad Hansen skulde tilbage til Tranquebar, for at slutte sine Forretninger der og derpaa tiltræde Hjemreisen. Transportskibet skulde snarest muligt afskediges, og Galathea skulde fortsætte sin Reise.

I et Slutningsmöde, som blev afholdt den 22de Februar, forklarede jeg, hvad ovenfor er udviklet, for DHrr. Videnskabsmænd, og forelagde dem derpaa til Besvarelse snarest muligt det følgende Spørgsmaal: „Ere de nicobariske Öer værd at colonisere, forudsat Midler tilveiebringes til at dække Omkostningerne, eller ere de det ikke, og i saa Fald, hvilke ere da Deres Grunde derimod?“

DHrr.'s Svar herpaa, som indkom i Löbet af de følgende Dage, gik samtlige ud paa, at saafremt man udelod alle økonomiske Hensyn, saa vare Öerne i og for sig sikkert værd at colonisere, og at de sydlige Öer absolut maatte foretrækkes for de nordlige. Disse Svar vare mere eller mindre motiverede, men da disse Motiver findes optagne i DHrr.'s generale Rapporter, vilde det være Gjentagelse at meddele dem her.

Støttet paa disse Mænds sagkyndige Bedømmelse, affattede nu Etatsraad Hansen og jeg følgende Betænkninger, som, ledsagede af DHrr. Videnskabsmænds ovenomtalte Svar bleve indsendte til Regjeringen:

„Til

Det kgl. Gen. Toldkammer- og Comm.-. Coll.

Underdanigst P. M.!

Efter den 5te dennes at være trufne sammen under Öen Lille Nicobar, have Undertegnede i allerunderdanigst Efterkommelse af modtagne allerhöieste Ordre taget under Overveielse, hvorvidt de Erfaringer, som ere opnaaede

ved den med Corvetten Galathea til Nicobaröerne foretagne Expedition, maatte give Anledning til underdanigst at tilraade fornævnte Öers Colonisation.

Til Anbefaling for saadan Colonisation frembyde sig ved Betragtning af Sagen i Almindelighed følgende Grunde:

1. at Kronens Höihed over Öerne alene ved effectiv Besiddelsestagelse af et fast Punkt paa Ögruppen lader sig vedligeholde;
2. at Handel og Civilisation derved skeer en ikke uvigtig Tjeneste;
3. at den danske Søfart i de indiske Farvande vil finde et Støttepunkt i et velbegrundet Etablissement paa de nicobariske Öer til Udvidelse af Handelsforbindelser med det østlige Indien, det indiske Archipel og med China;
4. at Folkemængdens Tilvæxt i Danmark formeentligen gjør det ønskeligt, at et Tilflugtssted forberedes for Kræfter, der ikke i Hjemmet maatte kunne finde vedvarende nyttig Beskæftigelse;
5. at et Foretagende af den ommeldte Natur ved hensigtsmæssig Anvendelse af individuelle Sjæls- og Legems-evner, der under sædvanlige Forhold muligt ingen passende Virkekreds vilde kunne finde, formeentligen vil bidrage til Opvækkelsen af Energi og til Forøgelse af Kundskaber og Erfaring hos hele Nationen.

Kun med Hensyn til enkelte af foranførte Anskuelser, sees det nødvendigt at forklare vor Mening nærmere. Hvad angaaer Vedligeholdelsen af Landshöiheden over Öerne, maa det saaledes være os tilladt at bemærke, at dette Spørgsmaal i de senere Aar ved Handelens Tiltagelse og Dampskibsfartens Udvidelse har erholdt større Betydning, end i noget foregaaende Tidspunkt har været Tilfældet. Foruden den større Vigtighed, forandrede Forhold saaledes give Öerne, har privat Speculationsaand i Forening med Beretninger om begaaede Söröverier paa Öerne sat den engelske og den danske Regjering i et Dilemma, der efter vor underdanige Formening vil nødsage enten den ene eller den anden af ovennævnte Regjeringer til at tage Forholds-

regler, som ville have Öernes endelige Occupation til uundgaaelig Følge.

For at undgaae Misforstaaelse, maa det fremdeles være os tilladt at antyde, at det ovenfor yttrede Haab om, at Öernes Colonisation vil være den danske Handel paa det østlige Indien og China til Fordeel, ikke er støttet paa nogen privat Anskuelse om, at Besiddelse af Colonier skulde være en nødvendig Betingelse for Handel, men er grundet paa den Overbeviisning, at Danmarks naturlige Mangel paa Exportartikler til ovenmeldte Lande, forenet med et indskrænket Forbrug for indiske og chinesiske Varer, for en stor Deel vil udelukke vor Handel og Skibsfart fra den bedste og rigeste Deel af Asien, medmindre vi besidde et af engelske Toldanordningers og Navigationsloves Indflydelse uafhængigt Punkt, der kan tjene til Markedsplads for udbragte Varer og til Oplagssted for asiatiske Producter. Naturligviis vil Tid hengaae, forinden en ny Coloni kan afgive væsentlige Handelsfordele, men dels vil allerede Anlægget alene give Beskæftigelse for et vist Antal Skibe, dels vil den progressive Opdyrkning af Land og Benyttelse af Öernes naturlige Producter, hvoriblandt der findes forskellige, skikkede for det chinesiske Marked, tilveiebringe en Handel, der hviler paa en fast Grundvold; og imidlertid vindes Erfaring og Kundskab til de omliggende Lande, der vanskeligt uden en Mellemplads, hvor Understøttelse i fornødent Fald kan erholdes, vil kunne erhverves af danske Söfarende og Handlende.

Efter saaledes at have berört saadanne almindelige Forhold, som forekomme os af tilstrækkelig Betydning til derpaa at bygge en Formening om Vigtigheden af foromhandlede Öers Colonisation, skulle vi i Korthed anføre de specielle Grunde, hvorfor vi antage Udförelsen af et saadant Foretagende tilraadeligt, nemlig:

1. Öernes Beliggenhed i den bengalske Havbugt, kun nogle faa Dages Seilads fra Madras, Calcutta og Moolmain, imellem Ceylon paa den ene og Malaikysten paa den anden Side, saagodtsom i Munden af Malaccastrædet, i Nærheden af Penang, i kort Afstand fra Sumatra og

med let Adgang til den hele store Ögruppe i den javanesiske Sö og det indiske Hav. Belliggenheden for udstrakte Handelsforbindelser er saaledes heldig, hvorom Enhver, ved simpel Beskuelse af et Kort over den östlige Part af Verden, vil kunne overbevise sig.

2. Have de nicobariske Öer den meget store Fordeel, at der iblandt dem findes to særdeles gode Havne (Nancovry og Lille Nicobar) og to benyttelige Havne, (nemlig paa Nord- og Sydsiden af Sambelong), foruden at Ankerpladserne omkring Öerne i Almindelighed, paa Grund af Strömforholdene, ere forsvarlige.
3. Kan det, at dömme fra den overordentlig stærke Vegetation, ikke være Tvivl underkastet, at Jordbundens Frugtbarhed saavel tillader, som giver Opmuntring til Dyrkningen af de fleste tropiske Productioner af Plante- riget, fornemmelig Sukker, der groer paa Öerne i vild Tilstand, og Kaffe, hvorfor Skraaningerne af den Mængde Höie, der characterisere Öernes Formation, ansees fortrinlig skikkede.
4. Tilbyder Havet en Rigdomskilde i Fiskerier, fornemmelig Trepangfiskeriet.
5. Vil den indfödde Population, der saavel i Antal er for ringe til at gjøre Modstand, som i Evner og Cultur- grad for ubetydelig til at blive farlig, kun lægge faa Vanskeligheder i Veien for Öernes Colonisation.

En kortfattet Beretning om Öerne, saavidt nærværende Undersøgelsestog har enten berigtiget ældre, eller tilveiebragt nye Erfaringer, vil tilligemed Naturforskernes specielle Rapporter blive fremsendt, og vi skulle her indskrænke os til i Almindelighed at bemærke, at Öerne forekomme os særdeles vel skikkede for Cultivation og for Colonisation, men at man ikke uden Arbeide og Omkostninger vil kunne naae Maalet.

De Vanskeligheder, som for Tiden frembyde sig, ere:

1. Klimatiske Forhold,
2. Mangel paa Arbeidskræfter og
3. Spørgsmaalet om Maaden, hvorpaa de fornödne Capitaler skulle kunne tilveiebringes.

At Klimatet skulde være absolut dræbende, vilde der behöves en höi Grad af Lettroenhed og en större Grad af Frygt til at troe. Tidligere Forsög med faa Folk, blottede for nödvendige Midler til med Kraft at gribe Værket an, og ikke sjeldent ved uheldige Omstændigheder berövede fornöden Bistand, bevise lidet eller intet. Öernes naturlige Beliggenhed, Söluftens Indflydelse, den indfödde Folkemængdes physiske Beskaffenhed, og Antallet af Skibsfarende, der for kortere eller længere Tid have opholdt sig paa eller ved Öerne, uden at have lidt af Klimatet, give Anledning til snarere at fatte en fordeelagtig Formodning om Sundhedstilstanden end det Modsatte. Imidlertid, Enhver veed at udyrkede Lande, i Særdeleshed beliggende mellem Vendecirklerne, ere mindre sunde end dyrkede Lande, og den stærke Vegetation paa Nicobaröerne, Fugtighed, frembragt ved vedholdende Regn den største Part af Aaret, og kolde og skarpe Vinde den tilbageværende Tid, ville udentvivl frembringe Sygdom i höiere eller ringere Udstrækning. Det vilde desaarsag være en Daarlighed, enten at foragte Klimatet, eller at undlade at værne sig imod samme, og heraf følger Nödvendigheden af extraordinaire Forsigtighedsregler, hvorved foranlediges extraordinaire Udgifter med Hensyn til Bolig, Klædning, Levnetsmidler og Lægehjælp.

Mangelen paa Arbeidere oplöser sig ogsaa snarere til en Pengeqvæstion, end fremstiller sig som uoverstigelig Vanskelighed. Den indfödde Folkerace findes ikke overalt paa Öerne i tilstrækkelig Mængde, synes indolent af Natur og har Föden uden Arbeide. Paa deres Hjælp i nogen væsentlig Grad tör altsaa ikke gjöres Regning, idetmindste ikke for Tiden. En anden Arbeidskraft maa derfor indføres, og dette kan ikke for Tiden skee uden betydelige Udgifter til Arbeidernes Overførelse til Öerne, saavel som til deres Underholdning og Lönning. Af asiatiske Nationer ere Chineserne udentvivl saavel bedst skikkede til Colonisationsforsög, som lettest at erholde, og naar Hensyn tages til det Arbeide de udföre, ville de tillige findes at være de mindst bekostelige Arbeidere. Sagen gjælder imidlertid

alene öieblikkelige Udgifter; thi saasnart et Etablissement etsteds paa Öerne har naaet nogen Kraft, vil det, hvad Erfaring paa andre Steder i Indien har viist, ikke mangle paa tilstrækkelig Befolkning for Udförelsen af ethvert Formaal. Saasnart Rydning af Jord saavidt har fundet Sted, at Dyrkingen kan begynde, ville Udgifterne til Arbeidere betydeligt formindskes derved, at der kan tilstaaes dem Jord og en vis Betaling for hvad paa samme produceres. Chineserne foretrække denne Betalingsmaade for Maanedshyre eller Daglön, og lignende Vilkaar ville kunne indgaaes med andre Colonister af alle Nationer, der söge Arbeide uden Capital til at begynde som Plantere for egen Regning.

Forinden vi indlade os paa Spörgsmaalet om Maaden, hvorpaa de fornödne Pengemidler skulde kunne tilveiebringes, maa det være os tilladt at forudskikke den Bemærkning, at et Foretagende af den omhandlede Natur maa begyndes med tilstrækkelige Kræfter til Opnaaelsen af det Formaal, man fra Begyndelsen foresætter sig, hvad enten det maatte være Colonisationen af en enkelt Ö, flere af Öerne eller kun af et særskilt Punkt paa een af samme. Forsög i det Mindre med faa Folk og ringe Midler ville alene före til Skuffelse, hvor klimatiske og andre naturlige Vanskeligheder ere at overvinde, forinden et Resultat kan ventes tilveiebragt. Et ringe Colonianlæg vil forgaae under Forsöget, og idet det synker under sin egen Svaghed, vil det efterlade Pengetab og tilintetgjorte Forhaabninger, samt give Anledning til Misfornöielse og Udbredelse af nye falske Forestillinger om Öerne, om det gjorte Forsög og om den Regjering, der har autoriseret det. Alt, hvad i saa Henseende begyndes, maa foretages med Kraft, föres igjennem med Kundskab og Klogskab, og fortsættes med Udholdenhed, uden at man lader sig afskrække ved mödende Vanskeligheder. Da der imidlertid ingen Nödvendighed er for actual Occupation af alle Öerne, og et eller om muligt to Etablissementer er alt hvad der udfordres for at sikkre Herredömmet over alle Öerne, saa kunne de Midler, som hertil ville behöves, ikke ansees uerholdelige eller antages at ville

overstige Moderlandets Kræfter, forudsat at tilstrækkelig Interesse for Sagen kan vindes.

De forskjellige Maader, hvorpaa de fornødne Pengemidler skulle kunne tilveiebringes, indskrænke sig til følgende:

1. At Regjeringen gjør det hele Udlæg, som vil udfordres, forinden Land erholder saadan Værdi, at Colonisationen kan ansees at være lykket.
2. At Regjeringen indskrænker sig til at give Beskyttelse for Liv og Eiendom, og i alt Fald til at udføre enkelte forberedende Arbeider, men forøvrigt overlader Colonisationen til frie Forsøg af private Individuer under Tilsagn om Eiendomsret, visse Aars Skattefrihed og deslige.
3. At Regjeringen, foruden som foranført at give Beskyttelse og Tilsagn om fremtidige Fordele, tilstaaer private Individuer directe Understøttelse ved Pengelaan til Dyrkning af Jord efter en foreskreven Plan, eller til Indkjøb af Maskinerier, Redskaber og andre Fornødenheder for Udførelsen af et eller andet practisk Formaal i det Større, saavelsom i det Mindre.
4. At Regjeringen autoriserer Oprettelsen af et Compagni med visse Friheder og Rettigheder, og overlader Colonisationen af Öerne udelukkende til et saadant incorporeret Selskab.

At Regjeringen skulde paatage sig det hele Udlæg, er hverken tilraadeligt, eller kan tænkes at vinde Bifald, og er ovenfor alene berørt som en Mulighed. Derimod tør vi antage som afgjort, at Regjeringen, paa hvad anden Maade de pecuniaire Midler end maatte bringes tilveie, er forberedt paa at give Colonisterne Beskyttelse og fornødent Forsvar. Dette formenes at kunne tilveiebringes paa den simpleste og hensigtsmæssigste Maade ved at holde et Krigsskib paa Station. Detaillen af et saadant Forslag kunne vi ikke paa nærværende Sted udvikle, men en særskilt Plan vil af mig, Bille, underdanigst blive fremsendt.

At lade Forsøget heroe paa fri Colonisation alene, vil muligt nødsage Regjeringen til at gjøre et stort öieblikkeligt

Udlæg til forberedende Arbeider, for derved at vække Tillid hos Capitalister om Foretagendets Stabilitet, og har desuden tvende forudseelige Onder i Følge med sig, at Arbeidet enten vil gaae frem med en høi Grad af Langsomhed, eller at de bedste Jorder ville falde i fremmede Capitalisters Hænder. Dersom vi turde forudsætte en høiere Grad af Speculationsaand hos de danske Capitalister, end vi have Anledning til at haabe, vilde Indvendingen bortfalde.

Det tredie foreslaaede Middel, ved pecuniaire Understøttelser at opmuntre Folk, som have Kundskaber, men mangle Capitaler til Colonisation, lader sig uden Vanskelighed forene med fri Colonisation af Speculanter, der ere i Besiddelse af fornødne Capitaler. Skulde Planen imidlertid udføres i det Store, frygte vi for, at Udlæget vil blive betydeligt, og da Folkemængden ikke endnu i vort Fædreland er steget til den Høide, at Regjeringen skulde ansee sig nødsaget til at gjøre store Opoffrelser for at befordre Udvandringer, vil Planen formeentlig ikke for Tiden blive udført anderledes, end i alt Fald i meget enkelte Tilfælde og af specielle Grunde. Den indeholder imidlertid et Moment, som formeentligen ikke ganske bør tabes af Sigte, og har været med Held benyttet paa Java for at bringe Sukkercultivationen til en høiere Grad af Fuldkommenhed.

Det forekommer os altsaa, at det eneste tilbageværende Middel til paa eengang at tilveiebringe en nogenlunde betydelig Capital til Öernes Colonisation er Oprettelsen af et octroieret Compagni, der under kongelig Beskyttelse foretog de nødvendige forberedende Arbeider, og derved erhvervede Eiendomsret til den Jord, som paa saadan Maade opdyrkes, med Skattefrihed og Fritagelse for Told for et bestemt Antal Aar, med Monopol paa Cultivationen af visse Producter, der maatte antages at give fortrinligt Udbytte, samt med Monopol paa Fiskeriet paa Kysterne i det Større, paa Indsamlingen af spiselige Fuglereder og paa Benyttelsen af Mineralier, hvoriblandt idetmindste Tilstedeværelsen af Kul er sat udenfor al Tvivl. Handelsmonopoler antage vi ikke uden høieste Nödvendighed at burde indrømmes, derimod kunde der tilstaaes et saadant Compagni, forudsat at det overtog

Cultivationen af een eller flere Öer, den störst mulige Frihed i Bestyrelsen af dets egne Anliggender, Udnævnelsen af dets egne coloniale Embedsmænd og legislativ Myndighed under behörige Indskrænkninger.

Vi ere ikke ubekjendte med de mange Indvendinger, der lade sig gjöre mod Oprettelsen af Compagnier og Actieselskaber, og fremkomme desaarsag ikke med foranförte Forslag som det bedste, der maatte kunne frembyde sig for Tanken, men som det eneste, vi formode vil kunne lade sig realisere.

For at Realisationen imidlertid skulde kunne blive Fædrelandet til nogen væsentlig Nytte, udfordres endnu, at saa stor Part af den anvendte Capital maatte være dansk Eiendom, at Colonisationen ikke blev udelukkende fremmed, og at Bestyrelsen forblev i danske Undersaatters Hænder. Det er ikke megen Tvivl underkastet, at saa store Summer, som behöves til Begrundelsen af en kraftig Coloni, blandt Fremmede vilde kunne bringes tilveie, og det vilde være urigtigt at forkaste al fremmed Deeltagelse, men idetmindste den halve Capital burde være bona fide dansk Eiendom.

For at opnaae dette Maal, kunde Regjeringen virke paa forskjellige Maader, dels som Actiehaver til en nogenlunde betydelig Udstrækning, dels ifald den vilde gribe til det yderste Middel, ved at garantere et lavt Rentebeløb imod Tilbagebetaling fra den Tid, Compagniets Udbytte maatte overstige sædvanlige legale Renter af dets Midler. Men Hovedtingen bliver Muligheden af at opvække Interessen for Sagen i Danmark. De nicobariske Öers Colonisation er ligesaameget en Nationalsag, som en Regjeringssag.

Skulde vi nævne nogen Sum som nödvendig for Udförelsen af det ommeldte Foretagende, vilde vi sige efter et löseligt Skjön, at Compagniet burde besidde et realisabelt Capitalfond af en Million Rigsbankdaler, for at kunne begynde en kraftig Virksomhed og vente et heldigt Udfald. Herved forudsættes, at Regjeringen paatager sig, som forannævnt, alle Udgifter ved Coloniens Beskyttelse og Forsvar.

En stor Sum vil strax udfordres til forberedende Arbejder, fornemmelig Rydning af Grund, Indretning af be-

kvemme Landingssteder, Opførelse af Boliger, Overførelse og Lønning af simple Arbeidsfolk, foruden Betaling til Bestyrere, Videnskabsmænd og Opsynsmænd. Paa öieblikkeligt Udbytte tör man ikke gjøre Regning, thi uagtet Öernes fortrinlige Beliggenhed, naturlige Frugtbarhed og ikke ubetydelige Afvexling af deels kostbare, deels nyttige Producter, fornemmelig af Væxtriget, forefindes ikkun faa af disse enten i saa betydelig Mængde, eller paa saa tilgængelige Steder, at man kan begynde med Indsamling og Udslibning. Imidlertid har i mange Aar en ikke ubetydelig Handel med Ambra, Trepang, Skildpaddeskal, Cocus- og Arecanödder været dreven paa de nicobariske Öer, deels af Malaier og Burmaner, deels af smaa europæiske Fartöier, der beskjæftige sig med Kystfarten i den bengalske Bugt. Endvidere findes paa de fleste af Öerne i betydelig Mængde Cocus- og Arecanödder, der strax vilde afgive Fordeel, deels som Handelsartikler i uforandret Tilstand, deels, hvad Cocusnödder angaaer, til Præparation af Olie og Sæbe. Brugbart Bygningstømmer vilde betale Anlægget af Saugmøller, og Öerne frembyde Bygningsmaterialier af Tømmer, Sandsteen, Leer til Teglsteen og Koraller til Kalk i stor Overflödighed. Foranførte Gjenstande vilde strax kunne benyttes, og saasnart tilstrækkelig Grund var ryddet, burde Opmærksomheden henvendes paa Dyrkningen af Sukker, Kaffe og Riis. Om Opium vil kunne produceres, ansees meget tvivlsomt, men var altid Forsöget værd; forövrigt burde bekostelige og langvarige Experimenter, saasom med Kryderplanter, undgaaes. Som Öerne i Tidens Løb blive bedre bekjendte og fremfor alt mere tilgængelige, end de nu ere, ville flere Indtægtskilder deels blive opdagede, deels kunne föres til Nytte. Paa Kul tör man bygge nogen, skjönt for Öieblikket kun usikker Forhaabning; men forövrigt afgive Öerne Brændemateriale i störste Overflödighed og for en lang Række af Aar. Til Skibsbyggeri gives god Leilighed, da saavel brugbart Tømmer haves, som Pladser skikkede til Anlæg af Værfter ikke mangle, navnlig i Nancovry-Havn.

Vi have forlangt, og have herved den Ære at frem-

sende Betænkning fra de Videnskabsmænd, der ere ansatte ved Expeditionen, og de have samtlige, hver fra sit Standpunkt, erklæret, at de antage Colonisationen af Öerne, fornemmelig den sydligere Ögruppe, at være Forsøget værd. Den samme Mening have vi ovenfor yttret og tillade os herved underdanigst at gjentage. Vanskelighederne have vi forudseet, men finde dem ikke uoverstigelige, fornemmelig naar det lykkes at gjøre Foretagendet til en Nationalsag, hvortil vi formene, at der er tilstrækkelig Opfordring, saavel af Hensyn til Fædrelandets fremtidige Tarv, som til dets Ære.

Med de Midler, som allernaadigst ere tilstaaede til Nicobaröernes Exploration, vil det ikke være muligt at lægge nogen varig Grundvold til en tilkommende Coloni, ei heller antage vi, at saadant under Omstændighederne burde skee, forinden Hs. Maj. Kongens allernaadigste Villie nærmere erfares. For Vedligeholdelsen af Landshöiheden, der er det fortiden meest paatrængende Spørgsmaal, er Dampskibet Ganges stationeret ved Öerne, og saavel for at drage Nytte af dette Skibs Nærværelse til Fortsættelsen af de videnskabelige Undersøgelser, der ere begyndte, men ikke kunne föres til Ende under Corvetten Galathea's Ophold ved Öerne, som og for at anstille practiske Forsøg i den Retning, at en tilkommende Colonisation derpaa kunde begrundes, have vi anseet det tjenligt at give Capitainlieutnant Aschlund Assistance i tvende videnskabeligt dannede Mænd, Dr. Rinck og Cand chir. v. Teilingen, hvilken Sidste tillige skal gjøre Tjeneste som Skibslæge. Endvidere har jeg, Bille, engageret en Opsynsmand af indiansk Extraction og 39 chinesiske Arbeidere, hvis Antal fra Penang vil blive forøget med nogle Haandværkere, og hvis Bestemmelse er at forrette saadanne Arbeider iland med Rydning, Plantning og Bygning, som Chefen for Dampskibet og de ham givne Medhjælpere maatte ansee hensigtsmæssige og udförlige med det Mandskab og de pecuniaire Midler, som ere stillede til hans Disposition. En medfølgende Indberetning vil give Oplysning om de Instructioner, der ere meddeelte Chefen, Capitainlieutnant Aschlund og hans Assistenten, samt om

hvad Gage eller Tillæg, vi have anseet det Ret at tilstaae dem og deres underhavende Mandskab. Saavel Dr. Rinck som Hr. v. Teilingen kunde naturligviis kun have paa Vilkaar, hvormed de fandt sig tilfredsstillede, og hvad de övrige paa Stationen forblivende Officerer angaae, tör vi underdanigst haabe, at vore höie Foresatte ikke alene indrömme Billigheden af Forögelse i deres Indtægter, men ogsaa ville ansee den Sum for vel anvendt, som, idet den bidrager til vedkommende Individuers Tilfredshed, tillige har Indflydelse paa Maaden, hvorpaa en haard og farlig Tjeneste kan ventes udfört.

Til Hovedstation for Dampskibet og fast Punkt for de foretagende og tildeels begyndte Arbeider, er udseet Havnen paa Lille Nicobar's Nordside, deels for dens Bequemheds og Sikkerheds Skyld, deels fordi en liden Ö, Pulo Milu, som danner formeldte Havn, uden Vanskelighed kan ryddes, og antages, paa Grund af dens ringe Udstrækning og fordi den kan gennemstryges af Sövinden, at ville afgive en forhaabentlig nogenlunde sund Plads for Opførelsen af Vaaninger for de förste Beboere, ligesom vi have tænkt os, at denne Ö kunde forblive Regjeringens udelukkende Eiendom, bestemt til et fremtidigt Militair- og Marine-Etablissement. En endnu vigtigere Grund for at have valgt dette Sted er Overbeviisningen om, at den sydlige Ögruppe, hvortil Lille Nicobar hörer, er mere værdifuld end den nordlige, og at altsaa de fortsættende Forsög fornemmelig bör henvendes paa de sydlige Öer. Store Nicobar frembyder paa den sydostlige Side, som vi, ved Hjælp af en Flod, have havt Leilighed til at undersøge paa flere Miles Distance, meget store Fordele for Anlæg af Plantager. Lille Nicobar synes ogsaa hertil at være vel skikket, men Oplandet om Havnen er ikke af betydelig Udstrækning.

Efter saaledes at have afgivet vor underdanigste Formening om Nicobaröernes Colonisation, som vi ansee tilraadelig, og om Maaden, hvorpaa vi troe den udförlig, skulle vi beklage, om disse efter deres geographiske Beliggenhed og physiske Beskaffenhed fortrinlige Öer længere skulde henligge udyrkede og unyttede. Begyndes der paa

Foretagendet, maa det sættes igjennem med Kraft, Udholdenhed og Opoffrelser, i hvilket Fald vi ingenlunde tvivle om et heldigt Udfald. Skulde det imidlertid af Hensyn, som ligge udenfor det Synspunkt, hvorfra vi have betragtet Sagen, ikke være Hans Majestæt Kongens allernaadigste Villie at gjøre nogen extraordinair Opoffrelse for Opnaaelsen af det omhandlede Öiemed, ansee vi det for vor underdanigste Pligt at gjentage, hvad vi tidligere, hver af os særskilt, have yttret i foregaaende Indberetninger, at Kronens Höihed over Öerne ikke lader sig vedligeholde, og at det i saa Fald, saavidt vi formaae at opfatte Sagen, vilde være tilraadeligt, uden Ophold at kalde tilbage den Rest af nærværende Expedition, som nu bliver efterladt, samt at al fremtidig Forbindelse med Öerne hæves ved en Declaration til alle fremmede Hoffer, at Udfaldet af nærværende Expedition har foranlediget Hans Majestæt til at opgive Allerhöistsammes Præensioner over Öerne.

Corvetten Galathea til Ankers i den sydligste Bugt
paa Sambelong, den 24de Febr. 1846.

Steen Bille.

P. Hansen.

Blankensteiner.

Til Caplt. Aschlund blev udfærdiget tvende Instructioner, en som Chef for Ganges og en som Chef for det midlertidige Etablissement. De löde saaledes:

Instrux

for

Chefen af Dampskibet Ganges.

1. Fra den Dag, jeg med Corvetten Galathea forlader de nicobariske Öer, overtager De Commandoen af Stationen og forbliver ved den saalænge, indtil nærmere Ordre indløber fra Danmark.

Forsaavidt Proviantering, Reparation, Sygdom eller andre Omstændigheder maatte nødsage Dem til at forlade Stationen paa nogen Tid, vil De behage efter eget Skjøn at vælge det Sted, som efter Omstændighederne bedst

maatte passe for at naae det med Bortfjernelsen tilsigtede Öiemed, og for saa hurtig skee kan at komme tilbage.

2. Hensigten med Deres Ophold paa denne Station er at vedligeholde Hans Majestæt Kongens Höihedsret over de nicobariske Öer. De har derfor at varetage den Dem under 4de Decbr. f. A. meddeelte Instruxes § 6 a, som lyder saaledes: (Citat) i sin fulde Udstrækning, og i Særdeleshed nöie at vaage over Nancovry's og Camorta's saavel som Terressa's Indvaaneres Opførsel mod Fremmede.

Ligeledes iagttager De ovennævnte Instruxes § 7: (Citat) dog skal jeg overlade til Dem, om De maatte skjönne det passende, ikke at skyde Vagtskud, hvortil der maaskee paa Grund af de Indfödtes eiendommelige Frygtaglighed kan være Grund.

3. Det er Dem bekjendt, at det danske Flag af mig er blevet heiset i Nancovry-Havn og i Lille Nicobar's Havn.

Disse to Punkter betragter De som Hovedopholdssteder for Stationen, hvor De flittig maa indfinde Dem, for at vaage over Flagets Uantastelighed.

4. De vil paa disse Farter, saa ofte Omstændighederne tillade det, ved Lodning, Peiling og astronomiske Observationer, söge at tilveiebringe saa nöiagtige Oplysninger, som det staaer i Deres Magt, over Öernes Beliggenhed og Farvandets Beskaffenhed.

Hr. Prlt. Rothe vil i denne Anledning meddele Dem Underretning angaaende hvad der er oplyst, og hvad der staaer tilbage at bestemme.

5. De bemyndiges til, for det Tilfælde De maatte skjönne Deres egen Nærværelse nødvendig paa Hovedstationen paa samme Tid, som De maatte finde det fornödent at udsende Dampskibet paa Expedition, da at udsende det under Secondlt. Roepstorff's Commando, der i saa Tilfælde har Ansvar for Skibet som Interimschef.
6. De maa saa ofte som muligt rapportere til det kongl. Admiralitets- og Commissariats-Collegium og til Holmens

O. E. M., alt i Medhold af Sökrigs-Art.-Br. § 193.

7. Ved den Tid, da den kongl. Regjerings Ordre angaaende Stationens Vedligeholdelse eller Ophævelse kunne ventes at indtræffe til Penang (hvilket jeg antager at maatte være først i August Maaned d. A), bör De selv indfinde Dem der, for paa Stedet at kunne handle strax i Overeenstemmelse med de modtagne Ordre, paa det at saamegen Tid og Omkostninger bespares, som Omstændighederne tillade.

Iövrigt retter De Dem efter Sökr.-Art.-Br. og de samme vedföiede Anordninger og Tillæg og bruger forsvarligt Sömandskab og Conduite.

Corvetten Galathea, til Ankers ved Sambelong, den
23de Febr. 1846.

Steen Bille.

Blankensteiner.

Instrux

for

den kongl. const. Chef over de
nicobariske Öer,

Captlt. Aschlund, R. af D.

1. Fra den Dag, jeg med Corvetten Galathea forlader de nicobariske Öer, vil De, Hr. Captlt., behage at betragte Dem som den höist befalende Autoritet paa de nicobariske Öer. De har i denne Egenskab at beregne Dem et maanedligt Tillæg til Deres havende Gage og Sötillæg af 281 Rbd. 4 Mk. S. M.
2. Da de stedfindende Forhold ikke tillade eller levne Tid til at give Love, Anordninger og Bestemmelser, hvorefter De kan rette Deres Bestyrelse af disse den danske Krone tilhörende Lande, kan jeg i saa Henseende ikke give Dem anden Rettesnor, end Deres mig velbekjendte Retfærdighedsfölelse og gode Conduite.

I Tilfælde af Forbrydelser dömmes og straffes efter

Kr.-Art.-Brs. Bydende, saavel med Hensyn paa Deres Undergivne som paa de Indfødte.

Fremmede med Danmark venskabeligt forbundne Regjeringers Undersaatte, som maatte forbryde sig, holder De under Arrest, og søger snarest muligt at aflevere dem til deres resp. Autoriteter, ledsagede af en Rapport om det Forefaldne.

Herfra undtages Söröveri, som De behandler efter Lovens Strængheid.

3. Da jeg har udseet Havnen ved Lille Nicobar til at være Begyndelsespunktet for en eventuel Colonisation, saa bliver dette Sted Deres Hovedstation, hvilket formentlig ikke vil hindre, at De kan opfylde de i Deres Instrux som Chef af Dampskibet Ganges paabudne Pligter om jevnligt at besøge Nancovry-Havn.

Jeg har under mit Ophold ved de forskjellige Öer udnævnt:

paa Terressa Indvaaneren i Landsbyen Laksee paa

Sydvestkanten af Öen, kaldet Gold-Mohur,

paa Nancovry Indvaaneren i Landsbyen Malacca,

Luha, og i Landsbyen Enouang, Angré,

paa Lille Nicobar Indvaaneren paa Nordostpynten,

kaldet George Piggin,

paa Pulo Condul, Tomorra, kaldet Raja af denne Ö, til at være Hövedsmænd, og i den Anledning forsynet dem hver med en Stok med Hans Majestæt Kongens Navnechiffre og med et Certificat, som bevidner deres Ansættelse og Forpligtelser.

Det vil afhænge af Hr. Capitainlieutnantens eget Skjøn, om De maatte finde det nødvendigt at udnævne flere Indvaanere paa andre Öer i andre Landsbyer til Hövedsmænd paa lignende Vilkaar, og De forsynes til den Ende med vedföiede 6 Stokkeknappe. Men det bliver af megen Vigtighed, at disse Mænd tilholdes deres Pligters Opfyldelse, og at de afsættes og fölgelig beröves Stok og Certificat, dersom de forsömme deres paatagne Ansvar. Der findes endnu paa Nancovry og Camorta adskillige Stokke med höiselig Kong Frederik

den 6tes Navnehiffre, uddeelte af Pastor Rosen. Disse bör inddrages og i sin Tid afleveres til den kongl. Regjering.

4. Det er Dem bekjendt, at jeg har indstillet Afskjörelsen af Spörgsmaalet, om en dansk Coloni skal anlægges paa disse Öer, til den kongl. Regjering. Svaret herpaa vil formeentlig tidligst kunne indlöbe i August Md. d. A.
5. Hvad Arbeider De, indtil dette Svar indlöber, foretager Dem, bör derfor indskrænkes til saadanne, som kunne præsteres med de Kræfter, jeg allerede har sat eller agter at sætte til Deres Raadigked, og bör ikke med Hensyn til Omkostningerne overskride den Grændse, som jeg i det Fölgende nærmere skal udvikle mig over. Men de bör alle foretages i saadan Retning, at de kunne være til Nytte og betragtes som forberedende Arbeider ved en eventuel Colonisation. Jeg skal her indskrænke mig til at paapege fortsat Eftersporing efter Kul og Vand, Rydning af Grund, Tilsaaening og Plantning, samt Anlæg af Veie og Landingsbroer; endvidere Undersögelse af og muligt Anlæg af Trepangfiskeri, Cocusoliefabrication og muligt Skovning og Tilhugning af Bygningstømmer, Kalk- og Muursteens-Fabrikation.
6. Til at assistere Dem i disse Arbeider, saavel som ved ethvert andet, De maatte skjönne fornödent at foretage Dem, har De:

1. Secondlt. Roepstorff,
2. Dr. Rinck og
3. Hr. v. Teilingen,

hvilke alle, — den förste i militair og hydrographisk, den anden i videnskabelig Henseende, den tredie som Læge og iövrigt verdenserfaren og practisk Mand — blive at betragte som Deres Assistenten, og ville som saadanne erholde et fast maanedligt Gehalt.

Saa ofte De maatte agte at foretage Arbeider, der kunne være af Indflydelse paa den eventuelle Colonies Fremtid, eller som kunne fordre större pecuniäre Opoffrelser, gjöres det Dem til Pligt, först herover at

höre de 3de Herrer Assistenters Mening, hvorefter De selv har at tage Beslutning og befale den udført.

Secondlt. Rothe ansættes som Secretair hos Dem og erholder som saadan ligeledes et fast maanedligt Gehalt.

De lader Secretairen holde en Protocol, hvori Raadets Forhandlinger indføres, og hvori det maa staae enhver af DHrr. Assistenten frit for at indføre sit Votum separat, naar han maatte ansee det fornödent til sin egen Beröligelse; hvilket Votum imidlertid ikke maa angaae Andet end den Sag, som er under Forhandling.

De holder endvidere, eller lader Secretairen holde en Journal, som skal indeholde Alt hvad der hver Dag foretages og hvad der iövrigt af Mærkeligt hænder.

De holder endvidere, eller lader Secretairen holde et nöiagtigt og med Bilag forsynet Regnskab over Deres Udgifter ved Etablissementet, som maa være aldeles afsondret fra Deres Regnskab som Chef af Dampskibet Ganges.

Dampskibets Læge, Hr. v. Teilingen, bliver at ansætte som Læge ved Etablissementet. Det bliver gjort ham til speciel Pligt at gjöre alle de Efterforskninger og Undersögelser, som det staaer i hans Magt, for at lære Klimaet og dets Virkninger paa Helbredstilstanden og de meest gængse Sygdomme paa Öerne at kjende, saavel som Midlerne til at helbrede dem. Han vil have til den Ende at foretage meteorologiske Observationer og herover at holde en Journal.

7. Det vil være overflödigt at anbefale Hr. Captl. den humaneste Omgang med de Indfödde, men jeg troer det Pligt at henlede Opmærksomheden paa, hvor særdeles heldigt det vilde være for den eventuelle Coloni, dersom Indvaanerne kunde bringes til at indsee Fordelen ved at arbeide og den Gevinst, de deraf kunde have.

Dersom Indvaanerne skulde fremkomme med Paa-stand om Godtgjörelse for Grund, som af Regjeringen selv tages i Brug eller anvises til Andre, da bör dertil intet videre Hensyn tages, derimod bör Godtgjörelse

tilstaaes for saadanne Gjenstande, som beviisligt ere fremkomne ved Indvaanernes egen Omsorg eller Arbeide, saasom Cocus- og andre Plantninger, Canoer o. s. v., for hvilket Alt ædelmodig Betaling bör tilstaaes af Regjeringen, ligesom det bliver Deres Pligt at beskytte de Indfødtes Ret i saa Henseende i deres Forhold til Fremmede, der muligt skulde ville nedsætte sig paa Öerne.

De bemyndiges til at anvise Fremmede, som maatte ønske det, visse Stykker Land til Opdyrkning eller Anlæg af industriöse Etablissementer aldeles frie for Afgifter. De bekjendtgjør imidlertid enhver saadan eventuel Nybygger, at De kun kan tilsige ham Beskyttelse saalænge til Hans Majestæts Resolution indløber, ligesom han derefter maa underkaste sig saadanne Betingelser og Afgifter, som den kongl. Regjering maatte foreskrive.

8. Med Hensyn til den i § 7 omtalte Grændse for Deres Udgifter, da vil De af vedlagte approximative Regnskab for de hidtil havde Udgifter see, at der paa den af Regjeringen anviste Sum af 60,000 C. Rup. restere 22,385 C. Rup. Denne Sum er det, som ikke bör overstiges. Dog maa jeg paa den anden Side gjøre Hr. Caplt. opmærksom paa, at denne Begrændsning ikke er absolut, og De autoriseres herved til i paa-kommende Tilfælde, for hvis Gyldighed De senere vil have at aflægge Regnskab, at overstige denne Sum og at trække Vexler paa den Dem i Penang aabnede Credit for en saadan Sum, som De maatte agte fornöden.

Corvetten Galathea, til Ankers ved Sambelong, den
23de Febr. 1846.

Steen Bille.

Blankensteiner.

Af disse Instructioner indsendte vi Copi til Regjeringen, ledsaget af følgende Skrivelse:

Til

det kongelige General-Toldkammer-
og Commerce-Collegium.

Vedföiet have vi den Ære at tilstille det kongl. Collegium Copier af de Instructioner, som ere meddeelte Chefen for Dampskibet Ganges, Capltt. Aschlund, i hans nye Stilling som constitueret Chef over de nicobariske Öer.

Det vil deraf sees:

- A. Hvad der er gjort ham til Pligt, og efter hvilke Principer han bör handle, indtil nærmere Ordre indløber fra Hjemmet.
- B. Hvilke Personer, der ere givne ham til Assistance og deres Lønning.

Vi skulle tillade os til nærmere Oplysning desangaaende at tilföie fölgende Bemærkninger.

- A. ad § 2. Da det midlertidige Etablissement, indtil nærmere Ordre indløber, hovedsagenligen er ombord i Dampskibet Ganges, og de chinesiske Arbeidsfolk, som alt have eller mulig ville tilkomme, alle ere eller ville blive engagerede paa Vilkaar at seile med dette Skib fra det ene Sted til det andet, saa have vi ikke antaget, at anden Lov kan sættes i Kraft for det förste, end S.-Kr.-Art.-Br. anvendt med den Skjönsomhed og gode Conduite, som vi ere overbeviste om, at Chefen som sædvanlig vil udvise. At fremmede Magters Undersaatter afleveres til deres resp. Regjeringer i Tilfælde af Forbrydelser, have vi troet det rigtigst at bestemme saalænge ingen af den kongl. danske Regjering indsat og instrueret Autoritet bestyrer Öerne. Hvad Punktet om Söröveri angaaer, da have vi nærmest havt for Öie de malaiiske, med hvilke den korteste Justits er den bedste.

Ad § 7 b, som omhandler Forholdet til de Indföde med Hensyn til Eiendomsret, da maa det bemærkes, at de Indfödtes Begreber om Grundeiendom i det Hele synes saa ubestemte, at det vilde falde vanskeligt at tage Hensyn dertil. De betragte i Almindelighed deres Plantninger, Cocustrær f. Ex., som deres Eiendom, men overlade Grunden, hvorpaa Træerne staae, til

hvem der vil tage den. De Modsigelser og Forviklinger, som heraf vilde fremstaae, vilde være uendelige, og kunne formeentlig kun hæves ved at gaae ud fra den Grundsætning, at Grunden er Hans Majestæt Kongens, og at saadan privat Eiendom, som derpaa staaer, maa det staae Regjeringen frit for at borttage imod ædelmodig Godtgjørelse, saa ofte det maatte findes nødvendigt. Uden denne Expropriationsret, anvendt efter Localiteternes Bydende, vilde ingen Colonisation blive mulig, og den vil, idetmindste paa de sydlige Öer, heller ikke møde den ringeste Modstand.

- B. Hvad angaaer Ansættelsen af Embedsmænd og deres Lønninger, da skulle vi bemærke Følgende: Vi antog det af Vigtighed for de fortsættende Undersøgelser, Boringsforsøg efter Kul &c., at Geologen Hr. Rinck forblev ved Öerne, hvorimod hans Nærværelse ved Corvettens fortsatte Expedition ikke er urgent nødvendig. Ifølge foregaaende Correspondance har Dr. Rinck erklæret sig villig til at modtage en saadan Ansættelse, naturligviis mod en passende Gage. Denne have vi ikke troet at burde ansætte ringere end 200 Rbd. maa nedlig, foruden hans frie Bespiisning i Dampskibets Officeersmesse. Han har endvidere betinget sig, for det Tilfælde, at det maatte behage Hans Majestæt at hæve Etablissementet, fri Hjemreise over Suez og gennem Europa, hvorimod han har forpligtet sig til at blive ved den eventuelle Coloni idetmindste 2 Aar, fra den Dag en saadan af Hans Majestæt befales, paa de samme Vilkaar, naar ikke hans Helbred maatte nøde ham til at reise bort.

Hr. v. Teilingen er tidligere omtalt som en practisk dygtig Mand med megen Erfaring i det indiske Archipel. Han er vant til Klimatet, taler Malaiisk, har lagt sig efter Chemi, Fabrikvæsen, Maskinlære &c.

Vi ønskede derfor at sikkre os ham for de fremtidige Undersøgelser og den eventuelle Colonisation paa disse Öer, og vi have derfor tilsikkret ham samme Gehalt,

som Dr. Rinck, hvilket ikke er mere end hans Fortjeneste som Læge i Tranquebar, samt tilsikkret ham at blive ansat som fast Læge ved den eventuelle Coloni.

Men det vilde være ligesaa inconsequent, som i höi Grad ubilligt, om ikke saavel Chefen som de övrige ved Etablissementet ansatte Embedsmænd erholdt en passende Godtgjörelse i Analogi med de ovenstaaende Hrr. Dr. Rinck og v. Teilingen tilstaaede Gager. Vi have derfor forhöiet:

1. Captlt. Aschlundls maanedlige Gage med Sötillæg til 400 Rbdlr.
2. Secondlt. Roepstorff's 200 —
3. Secondlt. Rothe's 100 —
4. Tolken Jambov, der er engageret med 40 Rup. om Maaneden og fri Kost, er bleven ansat som Opsynsmand ved de chinesiske Arbeidsfolk og faaer derfor ialt 100 —
(dog skal han föde sig selv).
5. Have vi troet det billigt, at det danske Mandskab ombord i Dampskibet, hvis Arbeide i Sandhed er haardt, og hvis Helbred i höi Grad er udsat, gives en Opmuntring ved forhöiet Lön, og vi have derfor tilstaaet en Sum af 70 Rbd. maanedlig, som af Captlt. Aschlund fordeles paa disse Folk efter eget Skjön, og hvorved de ikke ville blive satte paa höiere Gage, end det i Skibet tjenende indföde Mandskab.

Alt fra 1ste Marts d. A. at regne. Denne Udgift vil i 6 Maaneder, det er til 1ste Septbr., forinden hvilken Tid Hans Majestæts Resolution formeentlig vil indlöbe, andrage en Sum af 6148 Rbd. eller circa 7000 Comp. Rup., som ville blive udbetalte af den til Nicobarernes Undersögelse anviste Credit af 60000 Comp. Rup.

Corvetten Galathea til Ankers i den sydligste Bugt paa Sambelong, den 24de Febr. 1846.

Steen Bille.

P. Hansen.

Blankensteiner.

Jeg udfærdigede endvidere en Bestalling til Captl. Aschlund, saalydende:

Udnævnelse og Bestalling
for

Richard Aschlund,
Captl., Chef af Dampskibet Ganges,
Ridder af Dannebrogen,

som

kongelig constitueret Chef paa de
nicobariske Öer.

Jeg, Kammerherre, Capitain Steen Andersen Bille, Ridder, Chef af Hans danske Majestæts Orlogscorvet Galathea og Chef af den kongelige danske Expedition til de nicobariske Öers Undersøgelse, gjør herved vitterligt, at jeg i Kraft af den Fuldmagt af 20de Juni 1845, som af Hans Majestæt er mig betroet, har udnævnt Richard Aschlund, Capitainlieutenant i Söetaten, Chef af Orlogsdampskibet Ganges, Ridder af Dannebrogen, til at være kongelig constitueret Chef paa de nicobariske Öer, og har derefter bemyndiget og befalet ham, ligesom jeg herved bemyndiger og befaler ham, at haandhæve Hans danske Majestæts Höihedsret over de nicobariske Öer, som den danske Krones retmæssige Besiddelse, og at bestyre disse Öer i Henhold til de ham meddeelte Instructioner og iövrigt saaledes, som han for Gud og sin Samvittighed vil forsvare.

Corvetten Galathea, den 23de Febr. 1846.

Steen Bille.

(L. S.)

Blankensteiner.

Instructioner for hver af DHrr., som bleve ved Etablissementet, bleve udarbejdede i Overeensstemmelse med ovenstaaende Captlt. Aschlund's Instructioner, men som jeg derfor ikke troer det nödvendigt at meddele her, da de ikkun indeholde Gjentagelser, kun noget mere specificerede. Endelig blev den i vor Hovedbetænkning omtalte Specielindstilling

skreven, som jeg havde paataget mig at forfatte, angaaende den hensigtsmæssigste militaire Beskyttelsesmaade for den eventuelle Coloni. Denne blev imidlertid først afsendt fra Penang under 12te Marts, og lyder, med Udelukkelse af hvad der var reent personligt, saaledes:

Til

det kongelige Admiralitets- og
Commissariats-Collegium samt
det kongelige General-Toldkam-
mer og Commerce-Collegium.

Underdanigst P. M.!

I underdanigst P. M., dat. Sambelong's Sydbugt den 24de Febr. d. A., indsendt af Etatsraad Hansen og mig, har jeg paataget mig at indkomme med specielt Forslag til Udsendelse og Stationering af en Orlogsmand ved de nicobariske Öer m. m., under Forudsætning, at et Colonianlæg der skulde paabegyndes. Det er dette Forslag, der skal være Gjenstand for nærværende underdanigste Betænkning.

Foreløbig skal jeg tillade mig at bemærke, at den Grundtanke, der gaaer igjennem vor ovenberörte P. M. af 24de Febr., nemlig at intet Colonianlæg maa paabegyndes, uden at man har Midler ihænde til at fortsætte det med fornöden Kraft, ogsaa er Basis for hvad jeg i det Fölgende vil udvikle. Jeg antager saaledes, at Regjeringen er bestemt paa at give Colonien vedvarende Beskyttelse og foreløbig Bestyrelse, at den altsaa er tilsinds at bære de første Udgifter for Indretningen af Boliger for de Individider, det Mandskab, som det til dette Maals Opnaaelse er nödvendigt at sende derover:

Det første Spöragsmaal bliver da, hvad Slags Orlogsmand skal udsendes? hvor stor skal den være? hvor lille tör den være?

Hensigten med at have en Orlogsmand paa Stationen er formeentlig:

1. at vedligeholde Hans Majestæts og den danske Krones Höihedsret over Öerne,
2. at garantere Handel og Skibsfart mod de Indfödtes og Fremmedes Piraterier,

3. at være et Støttepunkt, Sikkerheds- og Beskyttelsesmiddel for Colonisterne.

Disse Betingelser kan en Orlogsmand af nogenlunde Størrelse opfylde.

Med Hensyn paa Vedligeholdelsen af Höihedsretten, da vil det jo kun være mod civiliserede Nationer, navnlig mod England, at her skal virkes. Denne Virkning er moralsk og conventionel: her vil det mindre og det større Krigsskib have samme Indflydelse; Hovedsagen er: den effective Tilstedeværelse af Flag og Force, commanderet af en kongelig legitimeret Autoritet.

Til at indgyde Respect blandt de Indfødte og til at forjage fremmede Sörövere, in specie malaiiske Prahuer, er en nogenlunde velseilende Corvet eller Brig fuldkommen svær nok. Jeg skulde imidlertid ikke tilraade noget Skib ringere end med 3 Master, for hvilke de Indfødte have en besynderlig Ærefrygt, og dersom Talen var om de ovennævnte Betingelsers Opfyldelse, skulde jeg anbefale — med Hensyn paa den störst mulige Öconomi, — at udsende en Orlogsbark, som jeg veed, at der i sin Tid er givet Tegning til, og som formeentlig var beordret sat under Bygning för min Afreise.

Men hertil maa jeg paa den anden Side bemærke:

1. At ligesom Værket maa paabegyndes med Kraft og uden Frygt for velanvendte Opoffrelser, saaledes bör det ogsaa indledes med Værdighed og paa en for Flaget passende Maade. Dette Maal forfeiles ved at sende en altfor lille Orlogsmand herud; men det opfyldes, naar det Krigsskib, som forkynder Kongens Villie, at det danske Flag atter skal vaie i den bengalske Bugt, tillige viser sig af Rang og Styrke til med Kraft at forsvare det. For de Folk, som muligen ville sætte deres Fornøe i Colonialnæget, er Antallet af Kanonerne, der skulle forsvare dem, en ikke uvæsentlig Sag, og jo större Interesse Regjeringen lægger for Dagen ved de Opoffrelser den gjør, jo större bliver Tilliden til Foretagendets heldige Udfald.
2. Min anden Grund er Hensyn til Helbredstilstanden ombord.

Det er min Overbeviisning, støttet paa Ertaringen ved nu snart 6 Maaneders Ophold i disse Farvande, at Batteriet i høi Grad bidrager til god Sundheds Vedligeholdelse ombord. I den varme, tørre Aarstid kan det altid holdes luftigt og aabent, Mandskabet har et luftigt og kjøligt Sted til at holde Maaltider og Hvile, og Banierne, hvor jo den største Deel af Skibets Besætning sover, holdes ganske anderledes kjøligt, end i Skibe med aabent Batteri. I Regntiden kan vel Vandet ikke holdes aldeles borte fra Batteriet, men Folkene have dog et nogenlunde tørt Sted at opholde dem, hvorved Banierdækket da igjen kan holdes frit, tørt og luftigt, indtil Köierne komme ned. I de mindre Skibe holdes kun Solstraalerne borte fra Dækket ved de tynde Soltelte; Bannierne ere Folkenes eneste Opholdssted, hvor desuden Kabyssen gjør Heden fast uudholdelig, og i Regntiden har man Valget imellem at afspærre al Luft fra Banierdækket eller at lade det svømme i Vand.

Vil man hertil indvende, at en stor Mængde mindre Skibe, som ikke have Batteri, dog befare de indiske Farvande, og opholde sig der i længere Tid, saa er mit Svar, at de i Indien hjemmehørende Skibe, inclusive Compagniets Orlogsmænd (Dampskibe og Brigger) have indfödt Besætning — om dem kan Talen altsaa ikke være — og paa europæiske Skibe, som opholde sig her i længere Tid — ja, der seer man ogsaa det europæiske Mandskab forsvinde og Indfödtte at træde i Stedet.

Dette ere mine Grunde for at andrage paa:

at intet mindre Skib end en Fregat udsendes paa denne Expedition, saasom Rota, Bellona eller Thetis. Naar om nogle Aar den første Grund taber sin Vægt, idet Flaget er kjendt og Colonien stabil, da vil en anden, Galathea, være fuldkommen tilstrækkelig og betydelig mindre kostbar.

For at denne Fregat kan opfylde de ovenfor fremsatte Betingelser, maa den være mobil. Den maa af og til vise sig i Calcutta, Madras, Pondichery og Trincomale. Den maa besøge Moolmain og Penang. Den maa, om Regjerin-

gen maatte skjönne det fornödent, ved at benytte Aarstiden ved Monsoonskiftet, gjøre en Tour paa et Par Maaneder til China eller mulig blot til Batavia og Sincapore. Den maa, i Tilfælde af tiltagende Sygelighed ved Colonien, kunne tage de dertil meest trængende Patienter ombord, og ved at gjøre en Krydstour med dem paa et Par Uger, anvende paa demdenher i Indien saameget anpriste og heldige Kuur: Forandring af Luft og navnlig Indaanding af Söluft. Heraf fölger da, at dette Skib allerede af denne Grund ikke kan tjene til Bolig for Coloniens bestyrende Personale med Underhavende, Soldatesque, europæiske Haandværkere o. s. v. Men under ingen Omstændigheder vilde det enten være hensigtsmæssigt eller passende, at en Fregat blev brugt til en saadan Casernetjeneste, naar ikke den absolute Nöd maatte fordre det.

Paa den anden Side er det vist, at sunde, luftige, tørre Boliger, saa uafhængige som muligt af Klimatets Indflydelse i Almindelighed og den udryddede Grunds Uddunstninger i Særdeleshed, maae skaffes tilveie strax — maae have för man begynder nogen anden Ting, for at ikke Sygdom strax skal indtræde og demoralisere Aanden og lamme Kræfterne.

Hertil skal jeg foreslaae et stort Skib. Denne Tanke er ikke ny; Pastor Rosen udvikler den alt i sin Bog, i det Forslag, han gör til et nyt Colonianlæg. Det har, saavidt jeg veed, været anvendt flere Gange af de Engelske, og uagtet det ikke findes specielt udtrykt i vor Memorandum af 24de Febr., kan jeg dog forsikre, at det stedse har været vor Mening, at hermed burde begyndes, ligesom det jo alt nu tildeels er sat i Udförelse med Dampskibet Ganges.

Jeg skal derfor fremdeles andrage paa: at der samtidig med Fregatten udsendes et stort Transportskib.

Jeg skulde foreslaae at det bliver en af de gamle 36-Kanons-Fregatter, „Nymphen” eller „Fylla”, armeret en flûte, förende i Lasten blandt sin Ballast 20 Stkr. af sit Batteriskyts, iövrigt ladet med alle de Fornödenheder, man vilde udsende, og tjenende til Passage for Coloniens tilhørende

Personale. Ankommen til Nicobarerne bör dens Batteri monteres, Skibet fortöies paa en passende Plads i Havnen, og saaledes tjene til flydende Fæstning, saavel som til Bolig, Caserne, Hospital, Magasin. Naar Skibets Eqvipering og Armering indrettes efter denne Plan, vil den blive meget mindre kostbar.

Med Hensyn paa dens Besætning, da antager jeg, at den maa kunne föres ud med 80 Mand prima plan, naar det bemærkes, at den vil faae ombord circa 40 Mand Soldatesque, hvorom mere i det Fölgende.

Antager jeg, at Fregatten gaaer ud med Fredsbemanding fra Kjöbenhavn, vil den nu kunne completeres til Krigsbemanding med Transportens, nu Blokskibets, overflödige Besætning. Krigsbemanding antager jeg absolut nödvendig paa saa lange Reiser, hvor Recruitering er forbunden med saa store Vanskeligheder.

En eller to af Fregattens Officerer med et Par dygtige Styr mænd kunne seile Transporten ud. Som Blokskib bör den commanderes af en Officeer, som Chefen dertil udnævner. Maaskee var det rigtigst, at denne Post kun var temporair og aflöstes hver anden, tredie Maaned. Om Anvendelse af de nævnte Styr mænd, samt af de tiloversværende Folk, skal jeg udtale mig i det Fölgende. Jeg behöver neppe at tilföie, at jeg kun har nævnt Fregatterne „Nymphen” eller „Fylla”, forsaavidt som de maatte befindes södygtige til at foretage denne ene Reise i en meget god Aarstid, i hvilket Tilfælde de formeentlig bör gives Fortrinet som de meest hensigtssvarende. Men skulde de dömmes, ikke at være forsvarlige, da kan et stort, rummeligt Koffardiskib gjøre samme Tjeneste. Et Mellemdæk med aabne Porte anseer jeg som en nödvendig Betingelse, om end Skibets Styrke ikke tillod at montere Kanoner derpaa. Skyts paa Dækket maa det i alle Tilfælde have.

Jeg antager den passende Tid for disse to Skibes Udreise vilde være, at de forlod Kjöbenhavn sidst i August, senest den 1ste Septbr. De vilde da ankomme til Nicobarerne ved Nytaarstid og have 2 å 3 Maaneder af den bedste Aarstid til at climatisere sig i. Som Forfrisknings-

steder paa Udreisen vil jeg for Fregatten foreslaae, foruden Madera eller Teneriffa, Cap, hvor det sikkert vil være til Fordeel, at Flaget vistes, og for Transporten mulig Tristan d'Acunha.

Ved Stationen bör endvidere holdes en Tender, som kan være et nok saa lidet, men dog stedse et armeret Fartöi. Et godt lille Dampskib vilde sikkert i flere Henseender være det hensigtsmæssigste, ligesom dets Underhold med Brændsel, saalænge det ligger mellem Öerne, vil være for intet at regne. Jeg skal imidlertid bemærke, at dette Skib dog maatte være istand til af og til at gjøre Reiser til Moolmain, Mergui, Penang og maaskee Punto de Gallo, deels for at hente et og andet til Colonien nödvendigt, deels for at bringe og afhente Depecher (over Penang vilde saaledes en temmelig regelmæssig Postforbindelse kunne etableres). Til saa lange Toure vil det lille Dampskib neppe kunne tage Brænde, og Kulforsyning vil i Længden blive meget kostbar, indtil mulig engang Öerne selv kunne levere dem.

Da jeg her forudseer den Bemærkning, at til denne Tjeneste haves Dampskibet Ganges allerede paa Stationen, skal jeg tillade mig strax at besvare den, saameget hellere, som det giver mig Leilighed til at yttre mig om dette Skib, som jeg nu ved Erfaring har lært at kjende. Jeg troer det da Pligt at erklære, at jeg er bleven noget skuffet i min Forventning om dette Skib. Jeg mener herved ingeniunde, at det ikke har opfyldt sin Bestemmelse at tjene som Tender ved Expeditionen til Öernes Undersøgelse og assistere ved Farvandets Opmaalning. Jeg mener heller ikke, at det ikke skulde kunne opfylde sin nuhavende Bestemmelse, at forblive paa Station ved Nicobarerne, indtil nærmere Ordre indløber, og imidlertid at fortsætte Undersøgelserne. Eiheller vil jeg dermed sige, at jeg er kommen til den Overbeviisning, at vi have kjøbt dette Skib for dyrt — hverken relativt, eftersom vi intet Valg havde, eller absolut, idet vi efter endt Brug altid vil finde en betydelig Værdi i Maskineri, Kobberkjedler, Forhudning, Metalforboltning, Skyts, Reisning, Ankere, Kjæder o. s. v. — Men jeg mener, at Skibet ikke har den Kraft, som jeg havde ventet

efter de Oplysninger, jeg ad den officielle Vei har erholdt, idet dets Middelfart kun er 5 Miil i Vagten istedenfor 6 à 7 Miil, hvilket formeentlig maa tilskrives den ene Maskines Mangel paa Stabilitet; — at dets Kulforbrug af circa 14 i Timen pr. Hestekraft, og med Brænde i Forhold hertil, formindsker Antallet af Dage, det kan tage Brændsel for, og gjør det derfor uskikket til længere Togter; og endelig, at dets Skrog, skjönt bygget af Teaktræ, dog ikke har viist sig solid nok til, at det vilde være forsvarligt og nyttigt at seile det hjem, saaledes som jeg i mit underdanige Memorandum af 7de November f. A. har paapeget. Hertil kommer, at Capitainlieutnant Aschlund har underrettet mig om, at han har bemærket hvide Myrer i Skibet, og skulde dette Onde gribe om sig, da er ikke alene Skibet ödelagt i faa Aar, men de Skibe, som befinde sig i Nærheden af det, naar disse Insekter sværme, skulle efter den almindelige Mening herude være udsatte for at inficeres.

Men selv om Ganges var i fuldkommen god Stand, maatte jeg fraraade, at den blev paa Stationen som Tender, da den vilde blive meget for kostbar for denne Tjeneste. Selv om jeg antager, at Ganges, saalænge den er paa Stationen, aldeles ingen Kul bruger, saa seiler den dog ikke ringere end 2000 Rp. maanedlig.

Jeg skal derfor andrage paa, saafremt Hs. Majestæt ikke maatte befale et godt, nyt, lille Dampskib udsendt, hvilket sikkert under de udhævede Betingelser vil kunne være den eventuelle Coloni til stor Nytte, da at kjöbe herude en af de saakaldte Clippers, Skonnerter paa 100 à 130 Tons, armeret med Dampskibet Ganges's 4 Stkr. 1Pds. Metalkanoner, bemandet med de to Styr mænd og 20 Mand af Transportskibets Besætning. Et saadant Fartöi vilde kunne skaffes tilveie i meget god Stand for hvad Dampskibets Salg indbringer. Det bör kunne seile for 5 à 600 Rp. maanedlig, under Betingelse, at denne Tender ikke er Orlogsmand, ikke commanderes af Officerer og ikke förer Vimpel; thi derved ville Omkostningerne stige, og Tjenesten vil lide. Den bör betragtes som Paket- og Transportfartöi, armeret, fordi intet Fartöi herude bör være uarmeret, men iövrigt rede til at

tage en Ladning Cocusnödder ind fra en af de andre Öer ned til Colonien, om det gjøres Behov, eller til at gjøre sig sin Reise betalt ved at tage et eller andet af Öernes lette Producter ombord med det samme den bringer og afhenter Depecher.

*

*

*

Jeg skal nu gaae over til med faa Ord at omtale Expeditionens Personelle. Jeg er gaaet ud fra den Forudsætning, at Chefen for Fregatten og den hele maritime Station tillige bliver Chef for det nye Colonianlæg. Saa længe Colonien ikke kan bestaae uden at støtte sig til Søforsvaret, kan det neppe være anderledes; evindelige Conflicter vilde kun fremstaae, som vilde qvæle Spiren i sin Fremkomst. Senere engang, naar Coloniens Opblomstring og Consolidation gjøre den til Hovedpunktet og Orlogsmandens Stilling underordnet, da er det Tid at nævne en speciel Gouverneur, hvem Stationen da bör underlægges, men ikke för.

Heraf følger, at Dygtighed som Söofficeer og Skibschef ikke kan være den eneste Betingelse for hans Valg. At han ved sin Ankomst til Stationen bör have et klækkeligt Extratillæg til sin Gage, troer jeg ikke videre at burde udtale mig over, men skal blot henholde mig til, hvad der i underdanigst P. M. af 24de Febr. med vedföiede Speciel-skrivelse derom er yttret af Etatsraad Hansen og mig.

Chefen bör forpligtes til at blive paa sin Post i det mindste i 3 Aar, da Colonien vilde lide formeget ved at skifte Overhoved i sin Barndom, og derfor bör Fregatten, hvis Hs. Majestæt forinden befaler den hjemkaldt, seile hjem under Næstcommanderendes Commando, ligesom Chefen maa være bemyndiget til at constituere denne Officeer til Interimschef og sende Fregatten paa en eller anden Expedition, medens han selv forbliver ved Öerne.

Jeg har tidligere yttret, at Fregatten bör have Krigsbemanding, og at den kunde completere sig dertil fra Fredsbemanding, hvormed den uden Ulempe kan udgaae fra Kjöbenhavn, ved at overtage Transportskibets Besætning. Jeg troer imidlertid, at der med Hensyn til Soldatesquen

heri bör skee nogle Modificationer. Fredsbemanding af Soldater (24 Mand) mener jeg tilstrækkelig.

Imellem Fregatten og Transportskibet bör paa Udreisen fordeles den til Colonien bestemte Soldatesque, som jeg skal foreslaae at være: 1 Officeer, 20 Mand Ingenieur- og Artilleritropper, 20 Mand Infanteri; disse sidste til jevnlig Aflösning med Soldatesquen ombord i Fregatten, for at vedligeholde Sundheden iblandt dem. Det fornödne Antal Tambourer eller Hornblæsere iberegnet i ovennævnte Antal.

Jeg skal foreslaae, at den commanderende Landofficeer bliver en Ingenieur-Officeer, for hvis Kundskaber og Tjeneste der vil blive saa betydelig Anvendelse ved Bygninger, Veianlæg, Landmaaling, Broanlæg &c. Da jeg antager, at der blandt Underofficererne vil findes et Par due-lige Commandeer-Sergeanter, kan, saavidt jeg formaaer at bedømme Tingen, samme Ingenieur-Officeer uden Vanskelighed være Chef af den hele Soldatesque.

Disse Militaire bör bestaae af frivilligt paa et vist Antal Aar hvervet Mandskab. Man være blot meget forsigtig i Antagelsen af Subjecter, og betale dem saa godt, at dygtige Folk kunne have. Forfaldne Mennesker med ruineret Helbred ere visse Candidater til Döden i disse Klimater og koste altsaa Regjeringen mange Penge til ingen Nytte. De Engelske have i den Henseende gjort dyrtkjöbte Erfaringer. Man belære dem ikke med altfor svære uldne Munderings-sorter. Her er hele Aaret rundt 20 à 25° Varme. Af Parade vil der i de förste Aar blive lidet, af Arbeide meget. Lette uldne Skjorter ere ypperlige, men uldne Beenklæder og Lærredskitler aldeles overflödige. I det Hele anbefales Bomuldsstout istedenfor Lærred, let Töi og meget at skifte paa, ingen Chakots men Huer med hvide Overtræk (flere til at skifte paa), tyksaaledede Sko, ingen Strömper, og Støvletter kun til Parade. I Armatur vil en god Fascinkniv istedenfor en Sabel være hensigtssvarende.

Dersom det kunde forenes, at der mellem Soldaterne fandtes dygtige Haandværkere, saasom Snedkere, Tömmermænd, Smede, Murere, Bödkere, Glarmestere, var herved meget vundet; thi, som alt ovenfor er sagt, selve Garni-

sonstjenesten vil i Begyndelsen kun blive liden. Skræddere og Skomagere bör i ethvert Tilfælde have iblandt dem.

Men hvad enten Haandværkerne findes blandt Soldaterne, eller man maatte bestemme sig til at udsende dem specielt under visse Vilkaar, da maa det vel bemærkes, at Haandværkere kun bör sendes ud fra Hjemmet, forsaavidt de ere capable til at forestaae Arbeidet og veilede de Indfødte. De almindelige Haandværksfolk kunne have langt billigere fra Kysterne og ofte meget duelige blandt Chineserne.

Med Expeditionen bör endvidere udsendes:

En Botaniker, som tillige forstaaer practisk Gartneri og Forstvæsen, eller muligt 2 i disse Fag;

et Par unge dygtige Architecter, og

et Par unge duelige Polytechnikere, som maae forstaae sig paa Maskinbygning, Fabrikvæsen &c.

Men DHrr. bör være vel overtydede om Nödvendigheden af, at de gjøre sig bekjendte med deres Fag, anvendt paa Forhold og Klimat herude, forinden de kunne vente med Held at bringe deres Kundskaber til Nytte ved Colonien.

En duelig Skibs- eller Baadebygger vilde kunne finde god Anvendelse. Han maatte bringe med sig gode Tegninger til lette Fartöier og Baade.

Forinden jeg slutter dette Afsnit af min Betænkning, være det mig tilladt at bemærke, at det ikke er Coloniens materielle Fordeel, jeg har havt for Öie ved at tilraade Udsendelsen af disse unge practiske Videnskabsmænd, da denne sandsynligviis, Alt vel beregnet, i saa Henseende kan blive temmelig problematisk, og da jeg er af den Mening, at Nicobarerne ikke ligge længere bortfjernet fra Fastlandet, end at den nödvendige Intelligens nok vil indfinde sig, naar Trangen til den gjør sig gjældende; — men det er fordi jeg troer, at det vil föröge Crediten for og de gode Tanker om den begyndende Coloni, naar det spores, at ikke alene de physiske, men ogsaa de aandelige Kræfter, som have behov, leveres fra Moderlandet, og fordi jeg önsker, at dette Foretagende maa være Danmark og dets Sønner til Gavn fremfor alle Andre.

*

*

*

Med Hensyn til Transportskibets Eqvipering skal jeg tillade mig at indstille Følgende til vedkommende Autoriteters høiere Bedømmelse:

1. Da dette Skib er bestemt til, efter sin Ankomst til Nicobarerne at tjene som Blokskib, behøver det meget faa Vare-Seil og meget faa Vare-Rundholdter. Træ til Rundholdter findes desuden paa Öerne i Overflødighed.
2. Skibet bör kobbres heelt op.
3. Kulen bör lukkes med fast Dæk paa Siderne. Men midt imellem Stor- og Forlugen midtskibs bör gjøres et stort Skylight. Paa hver Side före det da et stort Fartöi, inden i hvilket et mindre, og tre agter, ialt syv, hvilket vel er for meget for dette Skib alene, men med Hensyn paa hvad Fartöierna lide paa Stationen ved den idelige Landsætning i Brænding og paa Koraller, ikke for meget for Skibet at have i Vare. De store Fartöier bör kobbres.
4. Et Ruf bör bygges agter paa Dækket omtrent som Galathea's.
5. Det bör forsynes med Soltelte over hele Skibet af tyk Dug. Det er en Feil, idetmindste i disse Farvande, at have Soltelte af tynd Dug, som slides meget hurtigt og hytte mindre for Solstraalerne. Disse Soltelte maae have Kouse i Ligene istedenfor Huller og Löierter, som altid gaae istykker.
6. Desuden maa medgives et Regntelt af grov Dug, som er indrettet til at gaae skjöns ned og ud over Relingen.
7. Dersom ikke locale Vanskeligheder forhindre det, bör det medgives de i Flaadens Leie brugelige Kulseil.
8. Det bör have Kabys med den nye Kogeindretning.

*

*

*

Mine høie Foresatte ville, saa vover jeg at haabe, med Overbærenhed betragte denne min underdanigste P. M.'s Mangler saavel i Materie, som i Form. Der er meget indblandet, som burde være Gjenstand for særskilte Forestillinger, men deels er min Tid meget knap, da Alt maa være

klart til et afgaae fra Penang, deels er det en Selvfølge, at det ene fremkaldes af det andet. Bliver Planen om Transportskibet antaget, saa maa deis Eqvipering strax paa-tænkes; skal Expeditionen afgaae 1ste Septbr., maa vedkommende Personale, Soldatesque &c. skaffes tilveie, opklædes og forberedes. Alt maa altsaa have paa engang. Har jeg udtalt mig mere end jeg burde, indladt mig paa Ting, som ikke vedkom mig — da bære jeg Conseqvensen af mine vrange Anskuelse, men paa den Post, som er mig betroet, og paa den Afstand jeg er, troer jeg mit Ansvar større, om jeg taler for lidt, end om jeg siger for meget: i det første Tilfælde kan Kongens Tjeneste lide, i det sidste kun jeg alene.

Corvetten Galathea under Seil i den bengalske Bugt,
d. 2den Marts 1846.

Underdanigst

Steen Bille.

De Herrer Videnskabsmænds Rapporter, som ligeledes først bleve indsendte fra Penang og Sincapore, ere meget for vidtløftige til her at anføres in extenso. Navnlig vare DHrr. Behn's og Philippi's Indberetninger i høi Grad omfattende og indeholdt mange høist interessante Oplysninger. De følgende geographiske, geognostiske, botaniske, zoologiske og ethnographiske Beretninger ere deels uddragne af disse forskjellige Rapporter, deels senere omarbeidede af DHrr. Naturforskere. Botanikeren Hr. Kamphövener's Indberetning kjendte jeg kun tildeels og i Klade; hans Helbredstilstand tillod ham ikke at udarbeide den, men han lovede mig at hjembringe den selv og da at indgive den færdig. Hans altfor tidlige Død forhindrede ham i at udføre dette. Kun endeel deraf blev indleveret.

Nicobaröerne bestaae af 8 større og 12 mindre Öer; de ligge i den sydøstlige Deel af den bengalske Bugt og strække sig i NNV. og SSO. 157 Qvartmil, imellem 6° 46'

og 9° 15' nordlig Brede, 92° 35' og 93° 38' Længde Öst for Greenwich.

De bestaae egentlig af tvende Ögrupper, en nordlig og en sydlig, adskilte ved en Canal, Sombrero-Canalen kaldet; den nordlige Gruppe deler sig igjen i 2 Armè, der sydfra sprede sig imod NNV. og N., og danne ved den vestlige Arm, i Forbindelse med Andaman-Öerne, en imod Vest svagt böiet afbrudt Forbindelse mellem Nordenden af Sumatra, hvorfra Öerne ere adskilte med en 20 Mile bred Canal, og den fremspringende Sydvestpynt af Kysten af Pegu, Cap Negrais; ligesom den östlige Arm i en ret nordlig og mere aaben Linie synes i Forbindelse med Invisible-Bank, Barren-Island og Narcondam at forenes med den første Arm i samme Fastlandspunkt. Öernes störste Höider findes ved Nicobarernes Sydende og Andamanernes Nordende og begge Ögrupper ligesom synke imod de modsatte sammenstødende Ender, hvor Car-Nicobar og Lille Andaman ere de laveste.

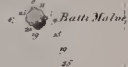
Seiladsen imellem Öerne er, da der, paa et Par smaa Koralgrunde nær i St. Georgs Canalen under Store Nicobar, saavidt vides ingen skjulte Farer findes, ualmindelig sikker; dog udskyder der der fra saa godt som enhver Pynt et Koralrev, sjeldent over 4 å 6 Kabellængder og i Almindelighed kun et Par Kabellængder, ligesom ogsaa de mere indesluttede Bugter, som paa Camorta's og Catchall's Östsider, ere opfyldte med Koralrev. I det Hele kan man antage, at det dybner hurtigere fra Östsiden af Öerne end fra Vestsiden. Naar Monsonerne have sat ind, vil man altid, ifölge Öernes Retning, paa en af Siderne finde en for Vind og Sö beskyttet Ankerplads, men man er undertiden nødt til at söge tæt ind under Kysten til $\frac{1}{2}$ Qvmil, for at finde en Dybde af fra 10 til 20 Fayne. Man ligger imidlertid meget bedre til Ankers under den Luv Strandbred, med Vinden ret paa Land, end man skulde troe, da Strömmen, der altid sætter langs med Landet, bryder Söen. og gjør, at man i Almindelighed ligger opsvaiet imellem Sö og Ström. Dog vil dette være mindre tilraadeligt i den urolige Aarstid under Sydvestmonsonen. Ved Öerne findes temmelig regel-

mæssig Ebbe og Flod. Floden, der sædvanlig løber stærkest, sætter Öst hen eller Nordost og Nord hen efter Öernes og Canalerne's Retning, og Ebben den modsatte Vei, Vest, Sydvest og Syd hen. Omkring Pynterne løber den meget haard og frembringer en Mængde Koblinger og Strömraser. Havnetiden fandtes for Nancovry-Havn at være 9 T., hvilket ogsaa til almindeligt Brug kan ansees rigtigt for hele Ögruppen. Vandets Stigen og Falden var i den nævnte Havn 4 à 5 Fod, i Lille Nicobar's Havn kun 2½ Fod; dog viste Öerne paa de mere fritliggende Steder tydelig Spor til en betydeligere Forskjel imellem Höi- og Lavvande, og Horsburgh angiver den ogsaa til 8 à 9 Fod. Misviisningen er, ifölge Medium af flere Observationer, anstillede paa forskjellige Steder, 2° NÖstrings.

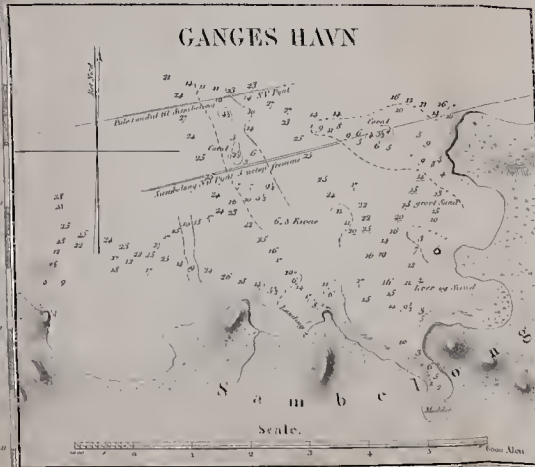
Den nordlige Ögruppe bestaaer af de større Öer Car-Nicobar, Terressa, Catchall, Tillangschong, Camorta og Nancovry, og de mindre Batty Malve, Chovry, Bompoka, Trincutti og Laouk; til den sydlige Gruppe høre de større Öer Lille og Store Nicobar (Sambelong), og de mindre Trice, Track, Meroe, Pulo Milu, Montchal, Condul og Cabra. Alle disse, paa Batty Malve, Laouk, Trice, Track og Cabra nær, ere beboede; dog skal Trincutti kun være det af og til for Cocusplantningernes Skyld. Iøvrigt vise der sig ikke faa Forskjelligheder imellem den nordlige og den sydlige Ögruppe i Almindelighed; det er allerede antydnet, at de nordlige Öer ere fladere end de sydlige, og at disse i det Hele have en frugtbare Jordbund og en rigere og kraftigere Vegetation end hine; paa de sydlige Öer er fundet Spor til Steenkul, hvad derimod mangler paa de nordlige, ligesom ogsaa andre Producter, saasom Salanganer, Holothurier, Ambra m. fl., enten udelukkende eller i overveiende Mængde forefindes paa den sydlige Gruppe. Derimod findes her langt mindre til Cocusdyrkning passende Land, og i det Hele meget mindre betydelige Cocusplantninger, og disse Öer ere derhos, dels paa Grund heraf, dels ogsaa muligviis paa Grund af en større Usundhed, meget slettere befolkede end den nordlige Gruppe, ligesom ogsaa de adspredte Indbyggere i det Hele staae ikke lidet tilbage for de nordlige

NICOBAR OERNE

Corvetten Galathea 1846.

Sombrero Kanalen

Öers Beboere i Udvikling, Livlighed og Selvstændighedsfølelse. De have ogsaa færre Sviin og Höns og leve mere udelukkende af Fisk, ere ogsaa tildeels ivrigere Fiskere; deres Boliger, Redskaber og Levemaade ere overhovedet slettere, end paa de nordlige Öer. At der endelig i det Indre af Store Nicobar lever en i flere Henseender særegen Stamme, vil nedenfor nærmere blive omtalt.

Car-Nicobar

er den nordligste af Öerne og har i lang Tid været bekjendt som den, der har været meest besøgt af Fremmede. Den er 6 Qvmil lang og $5\frac{1}{2}$ Qvmil bred og er i det Hele flad; i den nordlige og vestlige Deel findes flere aabne Sletter, hvorimod den sydlige Side frembyder et næsten uigjennemtrængeligt Mangrove og Jungle. Farvandet omkring Öen er reent, saaledes at man overalt kan nærme sig og efter Omstændighederne finde god Ankerplads temmelig nær Landet paa 8 til 14 Favne; Landingen er allevegne besværlig paa Grund af Brændingen, navnlig paa Östsiden, der er den stærkest beboede, og kun hvor de fra alle Pynter 600 til 1000 Alen udskydende Koralrev afbrydes, er det muligt at lande med andre Fartøier end de Indfødtes Canoeer. Med Nordost-Monsonen høves en god Ankerplads i Bugten paa Nordvestsiden af Öen, navnlig i dennes nordligste Deel, hvor en Aabning i en smal Kalksteensklint danner en god Landingsplads. Paa den sydlige Side af denne Bugt ligger Landsbyen Soui; foruden denne ligger paa Öens Nordside Byen Arrow, paa Östsiden Moose, Lapata og Malacca og paa Sydvestspidsen Kummios. Ogsaa paa den sydlige Side af Öen henimod den sydvestlige Pynt findes en god Ankerplads i Nordost-Monsonen, da Landingen her er temmelig let. Paa dette Sted strækker en meget betydelig Arm af Havet sig langt ind i Landet, som er tæt bevoxet med Mangrove og hvori gaaer svær Ström; paa Barren var stærk Brænding.

Batty Malve

ligger i SSO., 19 Qvmil fra Car-Nicobars Sydvesende, og

er henved $1\frac{3}{4}$ Qvml. i Nord og Syd, og $1\frac{1}{4}$ Qvml. i Öst og Vest. Det er en steil, ubeboet og tilsyneladende utilgjængelig, men ikke höi Klippe, og i Sammenligning med de andre Öer kun sparsomt bevoxet; dog stod der paa den sydvestlige Side en Række unge Cocustrær. Öen synes, med Undtagelse af Vestsiden, at være omgiven af et Korallflak.

Chovry eller Schowra

ligger i SSO., 24 Qvml. fra Batty Malve, og er 1 Qvml. i Nord og Syd, og $1\frac{1}{2}$ Qvml. i Öst og Vest. Öen er flad og af ringe Höide; kun paa Sydostspidsen hæver sig lodret op fra Söen en 3—400 höi Kalkklippe, kaldet Hatrock, der er sammenhængende med og tilgjængelig fra Öen, og hvis omtrent 1000 □ Alen store Plateau er rigeligt bevoxet. Öen har i Midten en stor Græsplaine, men er langs Strandbredden stærkt bevoxet; Cocus findes i Mængde. Paa godt Vand synes at være Mangel; nogle af de Indföde gravede Brönde indeholdt ikkun lidet Vand, og dette var ikke klart. Paa Nordostkanten ligger en betydelig Landsby, og paa Östsiden, henimod Klippen, en mindre By samt et Par enkelte Hytter paa Sydsiden. Farvandet omkring Öen er temmelig dybt; fra Sydvestpynten udskyder et Rev med stærk Brænding; ogsaa fra Nordvestpynten strækker Landgrunden sig langt ud. Paa Nordsiden, ud for Landsbyen, og lidt nordlig for denne, findes ret god Ankerplads. Brændingen er overalt svær og Landgangen höist besværlig. Öen synes forholdsviis at være den tættest befolkede, Indbyggernes Antal anslaaes til 500, og de skulle endog undertiden lide Hungersnöd; de synes kraftigere end Car-Nicobarerne, og lægge mere Vind paa Jordens Dyrkning og Veianlæg; de have mindre Trafik med Fremmede, og viste sig i det Hele meget mistænksomme. De drive en særegen Industri, idet de nemlig forfærdige Leerkar, hvormed de forsyne alle de övrige Öer. Fruentimmerne bære her undertiden en særegen Dragt, et af Bastkvaster flettet Skjört.

Terressa

er en smuk Ö og hörer til de större. Den strækker sig NV. t. N. og SO. til S. 10 Qvml., er 3 Qvml. bred over Nordenden og 2 Qvml. sydligere. Den danner en Halvmaane med Bugten paa Östsiden, som nordlig strækker sig $\frac{1}{2}$ Miil ind og har betydelig Dybde nær ved Land. Öen har betydelige Höider paa Nordenden, bevoxede med Græs paa Toppen, og Landet falder her brat af imod Söen; sydligere findes kun lavere græsgroede Bakker. Landingen er overalt, navnlig paa Östsiden, meget besværlig. Paa Vestsiden, udfor Byen Henam, findes i Nordost-Monsonen ret god Ankerplads. Ved Sydostenden af Öen, 2000 Alen fra Pynten, ligger en stor Steen 4 Fod tör ved Lavvande, og et Rev gaaer fra denne ind til Öen fuldt af Steen. I det dybeste af Bugten ved Nordenden ligger Byen Bengala, og midt i Bugten paa Östsiden tæt ved hverandre Byerne Eoie, Meniaine (ogsaa kaldet Lalohm eller Terressa) og Bahiale, og sydlig i Bugten Maniong. Paa Sydvestsiden af Öen ligger Byen Laksee, nordligere paa Vestsiden Henam og Tamika, og paa Nordvestsiden Jalumle. Af disse Byer er Laksee den betydeligste; de andre bestaae kun af nogle enkelte Huse hver, som dog ere af solidere Udseende og bedre byggede, end Husene paa de andre Öer.

Bompoka

er en smuk lille Ö; den ligger NO. for Terressa's Sydostende, og er adskilt derfra ved en reen, dyb, $\frac{1}{2}$ Miil bred Canal. Öen er 2 Qvml. lang og 1 Qvml. bred paa det bredeste. Den er meget höi, egentlig kun en Höideryg uden fladt Land, overalt bevoxet, dels med Skov, dels med Græs. Paa Sydvestkanten ligge et Par Huse.

Catchall,

den sydligste af den nordlige Gruppes vestlige Arm, ligger i SO. $\frac{1}{2}$ S., 16 Qvml. fra Terressa, og er 7 Qvml. i Nord og Syd, og 10 Qvml. i Öst og Vest. Öen er den höieste af de nordlige Öer; langs Sydostsiden af Öen og fra Sydostpynten i en vestlig Retning gennem Midten af Öen löber

en Række høie skovbegrøede Bakker. Sydvestkanten af Öen er lav, og paa Vest- og Nordsiden findes hist og her Klipper. Öens særegne geognostiske Beskaffenhed vil blive nærmere omtalt. Midt paa Östsiden er en dyb Bugt, der efter Nicobarernes Sigende skal være opfyldt med Koraller og farlig at anløbe. Sydostsidsen er brat og reen, men Sydsiden danner paa hele Strækningen en 1 Qvml. dyb Bugt, fuld af Koralrev og uden en eneste Hytte. Paa Sydvestsiden er en Bugt, udfor hvilken findes Ankerplads; den sydlige Deel af Bugten er opfyldt med Koralrev, den nordlige Deel derimod reen; her ligge 3 Smaabyer. Fra det dybeste af Bugten gaaer et snevert Indløb til et stort Bassin, men paa Barren i Indløbet var Vandstanden saa ringe, at kun en Cano kunde flyde over.

Tillangchong,

den nordligste af den nordlige Ögruppens östlige Arm, har ikke nöiere kunnet undersøges. Dens Midte ligger i SO. t. O. 62 Qvml. fra Car-Nicobar's Sydvestpynt, og NO. t. O. 32 Qvml. fra Terressa's Nordende; den strækker sig i NNV. og SSO. 7 Qvml. Paa Afstand seer den bakket, mørk og nøgen ud og er omgivet af isolerede Klipper, een nordenfor Öen 1 Qvml. fra den, og endeel söndenfor, hvoraf den sydligste og störste, 3 Qvml. fra Öen, kaldes Laouk.

Camorta

ligger i S. t. O. $\frac{1}{2}$ O. 17 Qvml. fra Tillangchong; den er $14\frac{1}{2}$ Qvml. lang og godt 7 Qvml. bred paa det Bredeste ved Nordenden, men kun $3\frac{1}{2}$ Qvml. bred ved Sydenden. Nordenden ligger paa $8^{\circ} 14'$ N. Br. og $93^{\circ} 18'$ Ö. L. og „Stakadehöien“ i Nancovryhavn paa $8^{\circ} 2' 25''$ N. Br. og $93^{\circ} 20' 24''$ Ö. L. Denne Ö kaldes af Nicobarerne Nancovry, hvorimod den sydlig for Havnen liggende Ö, som Europæerne tillægge hiin Benævnelse, af de Indfödde kaldes Laoi. Nordenden af Camorta, Kakena, er ikke synderlig høi; den seer öde og bar ud, og er kun tildeels bevokset med Græs paa Bakkerne og hist og her med enkelte Træer. Den er omgivet af et Flak. Midt paa Östsiden er en stor

Bugt, 1 Miil bred og næsten $\frac{1}{2}$ Miil dyb, med en mindre Bugt paa Midten; den er heelt igjennem opfyldt med Korallrev og bevoxet med Mangrove, hvilket ogsaa er Tilfældet med Kysten söndenfor Bugten. Paa denne Kyst ligge Byerne Takaroit og Taka nordenfor Bugten, La og Lanunge paa Sydsiden af den lille Bugt, samt Inaka og Hentoin söndenfor Bugten. Sydenden af Öen er höiere og bevoxet med Skov og Krat lige til Kysten, men bar paa Toppen af Bakkerne, ogsaa er Kysten bevoxet med en Mængde Mangrove. Paa Vestsiden, $2\frac{1}{2}$ Qvml. nordfor Sydvestpynten, er Indløbet til den dybe Ulalabugt (ogsaa kaldet canalo falso), der strækker sig langt ind i Landet, og kun er adskilt fra Nancovry-Havn ved en smal Landstrimmel. Indløbet er snevert og Bugten meget ureen med Korallrev, men har i sin sydligste Deel Plads og Dybde for Linieskibe.

Trincutti

ligger östenfor Camorta's sydlige Deel. Det er en langagtig Ö, 5 Qvml. lang og $1\frac{1}{2}$ Qvml. bred paa det Bredeste, men kun $\frac{1}{2}$ Qvml. paa Midten. Den er flad og næsten overalt bevoxet med Krat lige til Stranden, og paa næsten alle Sider omgiven af betydelige Korallrev, der skulle være rige paa Holothurier; i Særdeleshed skyder et langt Rev ud fra Nordost- og Nordpynten. Paa Öens nordvestlige Side er et Par Hytter, hvor der findes en god Landingsplads, fri for Koraller og saa brat afgaaende, at der 25 Alen fra det tørre Sand er 7 Fv. Vand. Paa Trincutti have mange af de paa Camorta og Nancovry liggende Landsbyer deres Plantninger. Löbet imellem Trincutti og Camorta er i den nordlige, snevreste Deel kun 1 Qvml. bredt og saa opfyldt af Korallrev, der dels strække sig ud fra begge Öer, dels løbe i Revler i Farvandet, at det er meget vanskeligt at passere; den sydlige Deel af Löbet er noget bredere og afgiver en ypperlig Stoppeplads med 7 til 10 Favne Vand, der dog er aaben mod SO.

Nancovry eller Laoi

ligger tæt söndenfor Camorta, kun adskilt fra denne ved

Nancovry-Havn. Den er 5 Qvml. lang i Nord og Syd og 4 Qvml. bred ved Nordenden, jevnt aftagende i Brede imod Sydenden. Den er temmelig høi og skovbevoxet henimod Nordenden, med endeel græsgroede Sletter imod Syd. Den er adskilt fra Catchall ved et $3\frac{1}{2}$ Qvml. bredt, dybt og reent Löb.

Indbyggernes Antal paa de 3 Öer, Camorta, Nancovry og Trincutti anslaaes til omtrent 800.

Imellem Camorta og Nancovry ligger den rummelige, sikre og let tilgængelige bekjendte Nancovry-Havn; den er mod Vest lukket af den 4 Qvml. fjernede Ö Catchall og imod Öst tildeels af Trincutti, har en moderat Dybde og god Holdebund. Det af Capitain Alexander Kyd i 1790 optagne Kort over Havnen viste sig i det Hele fuldkommen paalideligt; kun synes Korallrevene paa de fleste Steder at være i Tilvæxt. Midt i Havnen springe tvende Pynter frem mod hinanden og dele Havnen i to Dele, hvoraf den vestligste er den rummeligste; den östlige Deel kaldes Kors-havnen. Det östlige Indløb er det bredeste og har 20 til 22 Favnes Dybde i Midten; i Havnen findes fra 12 til 28 Fv. Vand, og i det vestlige Indløb, der er smallere, indtil 30 til 36 Fv. Strømmen sætter stærkt igjennem disse Indløb, i Særdeleshed det vestre, og frembringer her en Mængde Koblinger og forskellige Strømninger, der gjøre Krydsning derigjennem utilraadelig. I selve Havnen mærkes Strømmen kun lidt, og man kan her vælge sin Ankerplads efter Korte; midt i Bugten haves imidlertid friskere Luft.

Meroe,

den nordvestligste af den sydlige Ögruppe, ligger i S. t. V. $\frac{1}{4}$ V. 26 Qvml. fra Nancovry's Sydspids og i VNV. $9\frac{1}{2}$ Qvml. fra Lille Nicobar's Nordostpynt. Den er kun en ubetydelig lille flad Ö, men er dog beboet og kan sees paa en Afstand af $3\frac{1}{2}$ til 4 Mile.

Track og Trice.

Track ligger i OSO. 5 Qvml. fra Meroe, og Trice i samme Retning 6 Kabellængder fra den anden, i VNV. $3\frac{1}{2}$

Qvml. fra Lille Nicobar's Nordostpynt og i NV. t. N. 4 Qvml. fra Pulo Milu. De ere tvende smaa, temmelig høie, ubeboede Öer; dog have Beboerne paa Lille Nicobar her nogle ubetydelige Cocusplantninger med et Par Hytter.

Montchal,

i NO. for Lille Nicobar's Sydostende og adskilt fra denne ved et fuldkomment reent Löb, $\frac{1}{2}$ Miil bredt; paa Sydostsiden ligge et Par Smaahytter; — og

Cabra,

i N. t. O. $\frac{1}{2}$ Miil fra Store Nicobar's Nordostende; den er temmelig høi, ubeboet og tilsyneladende uden synderlige Rev fra Pynterne. Löbet imellem disse Öer er fuldkommen reent og meget dybt.

Midt i Canalen ligger som nævnt Öen

Condul,

der er $1\frac{1}{2}$ Qvml. lang, men knap $\frac{1}{2}$ Qvml. bred. Öen er høi og klippet paa Nordenden, paa Vestsiden findes nogle Hytter med det eneste gode Landingssted, og hvor tillige i NO-Monsonen haves en ypperlig Ankerplads paa 11 til 14 Fv. Vand.

De to store Öer i den sydlige Ögruppe, Sambelong og Lille Nicobar ere i det Foregaaende saa vidtløftig omhandlede, at de ikke her omtales.

I geognostisk Henseende fremtræde Nicobaröerne i to, skarpt fra hinanden adskilte Grupper, den sydlige, med Indbefattelse af Öen Catschall, og den nordlige, idet nemlig hiin er sammensat af schichtede Bjergarter, Sandsteen og Leerskifer, hvorimod denne i det Væsentlige bestaaer af plutoniske Masser, som ere trængte frem fra Havets Bund i en smeltet Tilstand. Dog maa endnu først og fremmest erindres, at der er eet Forhold i den geognostiske Beskaffenhed, som alle Öerne, de være af den første eller den anden

Classe, have tilfælles, nemlig det yngste Alluvialland, som ringformigen omgiver hver af Öerne og hidrører fra de dem omgivende Koralrev, der deels have leveret Materialet, saagodtsom udelukkende kulsur Kalk, til dets Dannelse, deels ved deres eiendommelige Struktur have befordret Opdyngningen af dette Materiale. Dette Land er endnu i en stadig, skjönt langsom Tilvæxt, idet det egentlige Koralrev, som skyder ud fra Kysten og endnu betegner dens Dannelsesstilstand, da det deelsviis er tört, deelsviis bedækket af Havet ved Höivande, ved Koraldyrenes Bygninger tiltager ud imod Havet, medens det paa den anden Side forvandles til tört Land, idet Brændingen opdynger en Havstok af Koralbrudstykker, og det Hele tillige hæves ved underjordiske Kræfter, hvorpaa der ved Öernes Undersøgelser er fundet de meest umiskjendelige Beviser. — Nicobaröernes Koraldannelse har en almindelig geologisk Interesse paa Grund af den Betydenhed, som Theorien om Koralrevene har erholdt ved den beröimte Darwins Undersøgelser over denne Gjenstand, og paa Grund af den höist characteristiske Form, hvorunder den af ham under Navn af „fringing reefs” beskrevne Classe af Rev fremtræder ved Nicobaröernes Kyster; men den har desuden en speciel Betydning med Hensyn til Öernes nærværende Befolkning og Culturtilstand, da det alene er denne Strimmel Fladland, som for Öieblikket er beboet, og af hvis Producter den nærværende Befolkning lever, skjönt den ikke udgjör mere end $\frac{1}{30}$ til $\frac{1}{20}$ af Öernes Areal. Derimod var det ved Expeditionens Undersøgelser vigtigst at faae Oplysning om Beskaffenheden af Öernes ældre Dannelser, som udgjöre deres Bjerge og den langt större Deel af deres Areal, og paa hvis mulige Producter en tilkommende Opdyrkning og Cultivering af Öerne i det Væsentlige maatte begrundes.

Da det med Hensyn til Öernes fremtidige Colonisation var et væsentligt Spørgsmaal, hvorvidt Steenkul kunde antages at forekomme, blev Opmærksomheden fortrinligen henvendt paa hine sydlige, af Sandsteen og Skifer dannede Öer. Det var desuden fra den af Hr. Busch og Capitain Lewis i Foraaret 1845 foretagne Expedition til Öerne bekjendt, at de

Indfødte allerede længe havde fundet afrundede Brudstykker af Steenkul omkring Kysterne af de sydlige Öer blandt Rullestenene af Koralkalk og Sandsteen, som tumledes af Brændingen; men uagtet omhyggelig Sögen og Efterspörgsel, var det ikke lykkedes Capitain Lewis at finde faststaaende Lag af hiint Mineral. Nogle Pröver af disse Kul vare bragte til Calcutta og der undersøgte i Forbindelse med en Række af Steenkularter fra Forindien af Dr. Mc. Clelland, som afgav en fordeelagtig Betænkning om deres Værdi og yttrede en grundet Formodning om, at betydelige Lag deraf maatte strække sig gjennem Öerne. Om man nu heller ikke, formedelst de mange locale Vanskeligheder og navnlig Overfladens Bedækning med Muldjord og uigjennemtrængelig Skov, kunde vente at faae nogen directe Oplysning herom, saa var det dog af Vigtighed at bestemme, om hine Kul-Rullesteen virkeligen hidrörte fra Öernes Bjerge og altsaa tydede paa, at Sandstenen i det Hele taget var kulförende, eller om de ved en eller anden tilfældig Omstændighed vare hidförte. Man sögte derfor först at indhente saa mange Oplysninger som muligt hos de Indfødte om Findestederne for hine Kul, om de nemlig forekom i fortrinlig Mængde paa visse Localiteter; men de vidste herom saa godt som Intet, de bragte dem paa de forskjelligste Steder af Store og Lille Nicobar og de omliggende Smaaöer. Omsider lykkedes det dog ved en omhyggelig Undersögelse af de steile Skrænter ud imod Havet at opdage hist og her smaa Kulpartier, indleirede i Sandstenen, og da disse Kul viiste en stor Overeensstemmelse med dem, der vare fundne som Rullestene, saa var der neppe nogen Tvivl om, at ogsaa disse hidrörte fra Öerne og havde været indleirede i saadanne Partier af Bjergene, som vare forvittrede og bortskyllede ved Brændingen eller Aalöbene. Ogsaa tydede Rullestenenes Mængde og Størrelse paa, at Kullenes Forekomst ikke indskrænkede sig til de smaa adspredte Partier, som bleve fundne omkring ved Kysterne af Öerne Lille Nicobar, Trice og Condul, men at ogsaa større Lag maatte ligge skjulte. Imidlertid tydede hele denne Sandsteendannelses Natur og Beskaffenheden af Kullene ved

en nærmere Undersøgelse paa, at der neppe kunde være nogen Formodning om, at man her havde at gjøre med den egentlige ældre Steenkulsdannelse eller med de dertil nærmest svarende Formationer, som hidtil ere opdagede i det sydlige Asien. Som bekjendt kan det ansees som en afgjort Sag, at de egentlige Steenkulsdannelser hidrøre fra Bassiner eller Sumpe, i hvilke de Planter, som have leveret Materiale til Steenkullene, virkelig have groet, og i hvilke Levningerne af mange successive Generationer have opdyndet sig over hinanden. Derfra hihrøre de Aftryk af Planter, som findes i Skiferne, der ledsage Kullagene. Men til saadanne Skifer med Planteaftryk, der altid ere de bedste Indicier paa Tilstedeværelsen af Kul, fandtes paa Nicobar-øerne intet Spor, uagtet Störstedelen af Kyststrækningen af Öerne Lille Nicobar, Trice, Condul og en stor Deel af Store Nicobar undersøgtes i denne Henseende. Sandstenen og Skiferne viiste heelt igjennem nöiagtigen den samme Beskaffenhed, uden ringeste Variation i Henseende til Kornets Störrelse, og uden Spor til fremmede Bestanddele, med Undtagelse af hine Kulpartier, der forekom hist og her indleirede uden nogensomhelst Orden. Den rimeligste Antagelse bliver derfor, at disse Kul hidrøre fra Drivtømmer, som har svømmet omkring i det samme Vand, der har afsat Leeret og Sandet, hvilke senere ved et Bindemiddel ere forvandlede til Leerskifer og Sandsteen, til de omsider ere sunkne eller drevne op paa de af hine Masser dannede Banker. Men hvis dette er Tilfældet, da kan det heller neppe ventes, at Kullene forkomme i udstrakte Lag, men snarere i adspredte Partier, og endelig tyder heller ikke deres Beskaffenhed paa, at de hidrøre fra nogen i geologisk Forstand gammel Periode. De fleste af de fundne Rullesteen bære nemlig Præget af Træstructuren og navnlig synes de fleste paa Grund af de concentriske Ringe i Bruddet at burde henføres til de cotyledone Trær, medens enkelte havde en lignende Structur af Fibrene som Palmeveddet. Endeligen have senere chemiske Undersøgelser af de hjembragte Kul viist, at de bedste af dem have en Brændeværdi, der kun lidet overstiger de bornholmske Bruunkul; det synes

derfor ikke at ville kunne blive af nogen praktisk Vigtighed at opsøge større Lag, da det ved Anvendelsen af Kulene til Dampskibenes Forsyning, som vel var den eneste, der kunde give de nicobariske Öer nogen Betydning, fornemmeligen kommer an paa, at de ere af den fortrinligste Qvalitet.

I Modsætning til disse sydlige Nicobaröer fremtræde, som allerede tidligere berørt, de nordlige af en ganske anden Beskaffenhed. Under Galathea's Ophold ved Öerne, besøgte af disse: Car-Nicobar, Chovry, Terressa, Camorta og Nancovry. Senere har Dampskibet Ganges ogsaa anløbet Bambuka og Tillangschong. Skjönt nu den Tid, som anvendtes paa disse Öers Undersøgelse, forholdsviis var ringe, saa har man dog nogenlunde derefter været istand til at danne sig en Forestilling om deres geognostiske Natur. Grundlaget i dem alle viste sig at være plutoniske Bjergarter af en temmelig variabel Sammensætning. Store Masser syntes her at være trængte frem i smeltet Tilstand under Havet, at have bedækket dets Bund og med deres udsprede Toppe at rage frem over dets Overflade i Form af den nordlige Ögruppe. De Bjergarter, hvorfra Prøver ere samlede, henhøre især til Classen af de serpentinagtige; de have et tæt Brud, saaledes at Blandingsbestanddelene ere vanskelige at skjælne; dog fandtes paa enkelte Steder, f. Ex. Terressa's Östkyst og Camorta, Rullesteen af en meget storkornet krystallinsk Struktur, henhørende til Porphyry, Diorit, Syenit, men fornemmeligen Gabbro og Hypersthen. Dog er det mærkeligt, at der hverken fandtes Basalt eller egentlig vulkanske Bjergarter, eftersom Öerne henhøre til den Kjæde, som strækker sig gennem Sundaöerne, Sumatra og Java, Andamanöerne med Barren Island, og som udmærker sig ved en saa overordentlig kraftig vulkansk Virksomhed. Dertil havde den lille Ö Bambuka i sin ydre Form en paafaldende Lighed med en Vulkan; de nederste Partier af den, som ere undersøgte, bestaae af de omtalte serpentinagtige Bjergarter, men det var dog muligt, at der i de höiere Partier af den, som ikke bleve bestegne, kunde findes vulkanske Producter, hvis Udbrud havde givet An-

ledning til Dannelsen af den lille kraterformige Dal, som viser sig paa Toppen, naar man betragter Öen fra Sydsiden.

Da Öerne overalt vare bedækkede med Urskov eller Græsvegetation, var det ikke muligt at erholde tilstrækkelige Gjennemsnit af Terrainet, som kunde vise det indbyrdes Forhold af de omtalte Bjergarter, og hvorefter man kunde danne sig en Forestilling om, hvorledes de vare trængte frem. Paa Camorta viste en hrat Klippevæg imidlertid et ret interessant Forhold i denne Henseende. Her traadte nemlig to kegleformige Partier af en meget forskjellig Beskaffenhed, det ene bestaaende af en serpentinagtig Gabbro, det andet af en euritisk Bjergart, frem ved Siden af hinanden. Begge Masser vare kløftede og revnede i Overfladen og omgivne med et Lag af skarpkantede Blokke paa flere Fods Diameter, sammenkittede med en ringe Mængde af et kalkholdigt Bindemiddel. Hele Udseendet af dette Conglomerat og Størrelsen af de Brudstykker, hvorefter det var sammensat, tydede paa, at det ikke kunde være sammendynget og afsat af Vandet, men at det var opstaaet, idet den smeltede Masse trængte frem, afkjøledes og styrknede i Overfladen, medens den fortsatte Bevægelse nedenfor sønderbrød og sammenskruede den saaledes dannede faste Skorpe.

Forskjellig fra dette plutoniske eller Stivnings-Conglomerat var en anden Dannelse, som vel bestod af Brudstykker af hine plutoniske Bjergarter, men aabenbart var løsreven fra dem og afsat af Vand. Paa Öerne Camorta, Nancovry og Trincutti nemlig traadte hine plutoniske Bjergarter kun paa faa Steder frem til Overfladen, da de for størstedelen overleiredes af Leerlag afvexlende med Conglomeratlag, sammensatte af Brudstykker af hine og af en saad a Mægtighed, at det plutoniske Underlag for størstedelen maatte antages at ligge under Havfladen. Den chemiske Beskaffenhed af hiint Leer og navnligens dets Gehalt af Magnesia tyder paa, at det er opstaaet ved en chemisk Forstyrrelse af de serpentinagtige Bjergarter. Det bedækkede, i Lag af indtil 100 Fods Mægtighed, den

langt større Deel af Öerne Camorta's, Nancovry's og Trincutti's Overflade, og man kan neppe forklare sig dets Dannelse anderledes, end at disse Öer oprindeligen have bestaaet af plutoniske Klippetoppe, der hist og her ragede frem af Havet og vare udsatte for Luftens og Brændingens forvittrende og undergravende Virkning og med Tiden forsvandt, idet Producterne af deres Forstyrrelse førtes ud paa Havets Bund og afleiredes imellem dem. Ved en senere Hævning ere nu disse Lag komne til Syne. Disse Öers jævnt bølgende Overflade forklarer sig ogsaa saaledes let i Modsætning til de steile og skarpe Former, som tildeels ere egne for dem, der ere af plutonisk Sammensætning, nemlig Bambuka og Tillangschong.

Vi have altsaa ialt 4 eller 5 fra hinanden skarpt adskilte geognostiske Dannelser paa de nicobariske Öer: 1) Sandsteen- og Skiferdannelsen med Bruunkul, 2) de plutoniske Bjerge, 3) de fra disse hidrørende, opskyllede Masser af Leer og Conglomerat, 4) den yngste Koraldannelse. Den første af disse er den meest udbredte og indbefatter Store og Lille Nicobar, samt rimeligviis Catschall; den anden Terra, Bambuka og Tillangschong; den tredje Nancovry, Camorta og Trincutti; den fjerde endelig omgiver som et smalt Belte ringformigen hver af Öerne. Hertil kommer endnu for det femte paa de større Öer Store og Lille Nicobar samt maaskee Cathshall, et Ferskvands-Alluvium eller en Deltadannelse, sluttende sig til de større Bække og Aaer, som have haft deres Munding i dybe og indesluttede Bugter, i hvilke Vandet var tilstrækkelig roligt, til at det nedførte Sand og Leer kunde afleires og opdynges. — De nordligste Öer, Chovry, Batty Malve og Car-Nicobar bleve ikke besøgte af Expeditionens Geognost, dog er det ifølge de andre Reisendes Iagttagelser og Sammenligning med de øvrige Öer rimeligt, at Car-Nicobar og Chovry have en lignende Sammensætning som Camorta. — Endeligen er der paa Sydostsiden af Store Nicobar fundet enkeltstaaende Klippeöer af plutonisk Oprindelse, ligesom den nordlige Ögruppe; men ved den Expedition, som foretoges opad den lille Flod til det Indre af Öen, er der ikke op-

daget noget Spor til, at andre Dannelser end de her beskrevne kunne forekomme paa den, skjönt saadant i Betragtning af dens Størrelse og den ringe Deel af den, som blev undersøgt, vel ikke var umuligt.

Det vil af det Omtalte omtrent kunne sluttes, at der neppe af Mineralriget kan ventes Producter, som kunne være af væsentlig Betydning med Hensyn til Öernes Colonisation. I de plutoniske Bjerge er der hist og her fundet Spor til rød Jernsteen og Kobberkiis, dog kun i ringe og adspredte Partier. Man har opkastet den Formodning, at Tinsteen kunde ventes at forekomme paa Öerne; dog er det bekjendt, at samme i Bagindien forekommer i Granit og det deraf opstaaede Alluvium, og at den i Europa vel forekommer i porphyragtige Bjergarter, men kun i saadanne, som ere af en ældre Oprindelse og slutte sig til Urformationen, hvorimod de nicobariske Öers plutoniske Bjergarter efter al Rimelighed ere af en temmelig ung Oprindelse, og rimeligviis yngre end den sydlige Gruppes Sandsteendandelse med Bruunkul.

At ædle Metaller, som Guld og Platina, kunne forekomme i serpentinagtige Bjergarter, er velbekjendt, saavel som at Guldet er fortrinligen udbredt over den Ökjæde, hvortil Nicobargruppen hörer, men en speciel Undersøgelse herpaa vilde neppe være af nogen praktisk Interesse.

Vil man kortelig characterisere Nicobaröernes Dyreverden, kan man med Hensyn til Havdyrene sige, at de i det Hele bære samme Præg som den bengalske Bugts Fauna, medens dog eiendommelige Forhold ved Öerne, navnlig de i den övrige Deel af Bugten manglende Koralrev, i visse Retninger fremkalde en Lighed med Kyst- og Havfauna'en i det indo-malaiiske Archipel paa den ene og det röde Hav og de mascareniske Öer paa den anden Side. Hvad Landdyrene angaaer, slutte Öerne sig nærmest til de malaiiske Lande; og de Afvigelser, som den nicobarske Fauna frembyder, ere endog for en stor Deel saadanne, som Öernes

ubetydelige Størrelse og noget isolerede Belliggenhed nødvendigen maatte medføre.

Der findes saaledes, som paa alle smaa, fjernt fra Fastlandet liggende Öer kun meget faa Pattedyr, og navnlig savnes alle de større Former, der i talrig Mængde opfyldte de tætte Skove paa Sumatra og den malaiiske Halvøe; ikke blot gjælder denne Mangel Dyreverdenens Colosser, Elephanten, Næshornet og Tapiren, der paa saa smaa Öer næppe vilde kunne finde den nødvendige Næring, men selv de i det indiske Archipelag saa talrige Hjortearter, alle Antiloper og Vildsviin mangle aldeles, og som en Følge deraf tillige de større Rovdyr, som i de andre Lande i disse Egne netop søge deres Bytte blandt Flokkene af de nævnte Dyr. En paa-faldende Kjendsgjerning er det imidlertid, at der findes Böfler i Skoyene paa Nordostsiden af Nancovry; rigtignok lykkedes det ikke Galathea's Naturforskere paa en i dette Öiemed anstillet Expedition i det Indre af Öen at træffe selve Dyrene; men de fandt dog talrige Spor, hvis betydelige Størrelse (ligesom ogsaa Pastor Rosens Angivelse *) at have seet Horn, der veiede 7—8 Pund) tilfulde viser, at Dyrene maa være af en meget stor Race. De Indfødte, der forene sig i større Selskaber for at jage disse Dyr, og som aarlig nedlægge flere Stykker, kunde ingen Oplysning give om de ere oprindelige eller ikke, og Beretningerne om de forskellige tidligere Coloniseringsforsøg indeholde ingen Efterretning om, hvorvidt saadanne ere indførte, men det er rimeligt, at dette dog maa være Tilfældet; thi foruden den ringe Sandsynlighed der er for, at saa stor en Drøvtygger skulde have hjemme paa Öer, hvor vi have seet, at ikke engang de meget mindre Hjortearter forekomme, saa synes den Omstændighed, at Böflerne mangle paa de større og vandrigere sydlige Öer, der ligge Sumatra nærmest, og at de ere indskrænkede til en eneste Ö, netop den, hvor Colonier atter og atter have været anlagte, at tale derfor. At de Indfødte skulde have udryddet dem paa

*) Erin dringer &c. p. 233.

de andre Öer, er nemlig ikke antageligt, naar man betænker, at Nancovry, hvor de findes, hörer til de bedre befolkede Öer, og at det Antal, som de Indföde der aarligen formaae at nedlægge, vist ikke overstiger fire til fem Stykker, og efter Antallet af de forefundne Spor at dömmе, neppe staaer i Forhold til den aarlige Formerelse.

I det Hele forskaffede Expeditionen sig kun en fem, sex Pattedyrarter, nemlig en ogsaa over den malaiiske Halvö udbredt Abe (*Macacus cynomolgus*), en saakaldet flyvende Hund (*Pteropus edulis*), et Par mindre Flaggermuus og en lille Tupaja (*Cladobates* sp.), et lille insectædende Dyr, der ligesom vore Egern leve og opsöge Næring i Træerne. Endvidere fik man tilstrækkeligt Beviis for, at der paa nogle af Öerne findes idetmindste nok en Abe, et stort Egern og et formodentligt rotteagtigt Dyr, der efter de franske Missionairers Beretning paa Nancovry *) volder Skade paa Cocusnödderne: endelig fandtes paa den lille ubeboede Öe Trice talrige Spor af Rotter.

Saaledes har man hidtil i det Hele kun Vished for Existensen af en otte eller ni Pattedyr paa disse Öer; men man maa ikke tabe af Sigte, at den korte Tid, Expeditionen opholdt sig ved Öerne, ikke tillod os at undersöge dem i deres fulde Udstrækning og at deres naturlige Beskaffenhed gjorde det yderst vanskeligt at efterspore navnlig de smaa og natlige Arter; det er derfor höist sandsynligt, at fremtidige Undersögelser ville maaskee endog betydelig foröge det ovennævnte Antal,

Af Fugle findes der en stor Mængde og mange forskjellige Slags, af hvilke endeel ere prydede med smukke levende Farver. Det overveiende Antal ere Arter, der ogsaa have hjemme paa Malacca-Halvöen; endeel Fugle have Öerne ogsaa tilfælles med Forindien; dog er dette meest Tilfældet med saadanne Arter, der ere udbredte over alle Landene omkring den bengalske Bugt, især af Strand- og

*) Navnet „Nancovry“ bruges i hele denne zoologiske Beskrivelse af Öerne i den oprindelige nicobariske Betydning, altsaa for den Ö, som senere Colonister have kaldt Camorta.

Svömme-Fuglenes Grupper; endelig findes der paa Nicobaröerne henimod en halv Snees Arter, som hidtil ikke synes at være trufne andetsteds, men af hvilke Fleertallet vel sagtens med Tiden ville findes i de nærmest liggende Lande, navnlig paa Nordkysten af Sumatra, der jo kun er adskilt fra Sambelong ved en Kanal af nogle og tyve Miles Brede.

Blandt disse sidste, Nicobaröerne eiendommelige Fugle, ville vi her korteligen udhæve en meget smuk, langhalset, grøn Papegöie med zinoberröde Kinder, henhørende til *Palaeornis*-Slægten; en Isfugl (*Halcyon* sp.); to store Duearter henhørende til Slægterne *Treron* og *Macropygia*, og navnlig en kaneelbruun *Megapodius*, et Slags Skovhöns, hvis Forekomst paa Öerne er saa meget mere mærkelig, som Slægtens övrige Arter alle have hjemme paa Nyholland og de alleröstligste Öer i det indiske Archipelag.

Blandt de övrige allerede fra andre Lande bekjendte Arter fortjener her nærmere at omtales Salanganen, et Slags smaa Muursvaler, som forfærdiger de saa beröimte spiselige Fuglereder. Disse, der som bekjendt ere en over hele China sögt og overordentlig dyr Handelsgjenstand, hvis Indsamling indbringer meget betydelige Summer, hvor de saaledes som i visse Districterpaa Java findes i Mængde, bestaaer af et huusblaslignende, gulighvidt, trævlet Stof, et störknet Slim, som afsondres af Fuglen, og som ved Kogning forvandles til en tyk Gelee. Det er imidlertid ikke alle Salanganarter, hvis Reder udelukkende bestaae af denne trævlede Masse, og saaledes afgive en brugbar Handelsartikel, hos visse Arter ere Rederne blandede med fremmede Substanter, saasom Mos og Plantedele, og navnlig er dette Tilfældet med en Art (*Collocalia fuciphaga* Th.), hvis Reder i overordentligt Antal findes i Klippehuler paa Lille Nicobar og Sambelong, og for störste Delen bestaaer af Græsstraae og fine Plantetrævler, der kun ere sammenlignede med en ringe Deel af den spiselige Materie, saa at de höist ville anvendes til i det Smaa at koge Liim af; imidlertid findes dog ogsaa en anden Art paa Öerne, og de Indfödde bragte nogle Reder af den gode brugbare Slags

tilsalgs under Corvettens Ophold paa Nordkysten af Store Nicobar.

En Mængde af Öernes Fugle kunne afgive tildeels fortræffeligt Fuglevildt i stor Overflödighed; foruden de omtalte Skovhöns, og en noget mindre sortagtig Hönsefugl, som Pastor Rosen anförer oftere at have truffet, findes der ikke færre end 7 forskjellige Slags Duer, hvoraf nogle ere meget store, saaledes en graa Art med bronzegrön Ryg og Vinger (*Carpophaga aenea*) og den sneehvide *Carpophaga myristicivora* med sorte Slagfjær og sort Halespids, af hvilke man overalt seer Smaaflokke flyve omkring; sjeldnere seer man den pragtfulde, saakaldte Nicobardue (*Caloenas nicobarica*), hvis metalglindsende grønne Fjedre i visse Belysninger spille i forskjellige Farver. Ogsaa findes endeel Brokfugle, Snepper, Regnspover og lignende spiselige Strandfugle, om end ikke i noget stort Antal. Ret mærkeligt er det, at der ikke er truffet noget Slags Vildænder eller Vildgjæs.

De Indfödde have imidlertid ikke Midler til at fælde Fuglene, og kunne saaledes ei drage tilstrækkelig Nyttie af dem; de indskrænke sig til at borttage Æg og Unger, som de da opklække deels til deres egen Fornöielse, deels for at bruge dem som Handelsgjenstand, navnlig skeer dette med Pappegöierne, og oftere kom Canoer ud til vore Skibe fuldt besatte med disse smukke Fugle, hver lænket til en Ring af Spanskrör; ogsaa bragtes enkelte Gange paa denne Maade en smuk lille Dueart (*Chalcophaps indica*) og den over hele Indien höit skattede glindsende sorte Meina-Fugl med 2 gule Skindlapper i Nakken (*Gracula religiosa*), der i Mængde forekommer saavel ved Nancövy-Havn som paa de sydlige Öer.

Foruden de paa Öerne vildt levende Pattedyr og Fugle maa vi her endnu med et Par Ord omtale Nicobarernes Huusdyr, der iövrigt kun ere slet rögtede og yderst faa i Tallet, idet de indskrænke sig til Katte, Hunde, Sviin og Höns, af hvilke de förste endog paa ingen Maade ere almindelige. Paa Car-Nicobar fandtes endnu nogle faa Geder, der kort för Corvettens Ankomst vare landsatte fra et Skib.

Hundene ere i Reglen smaa og korthaarede med opretstaaede Ören, og af forskjellig Farve. De opfödes med Cocusnödder, en Næring, ved hvilken de vel blive fede, men som ikke udvikler nogen Kraft eller Mod hos dem; heller ikke fandtes der synderlig Spor til Dressur hos dem og de pleie ikke, saaledes som vore Hunde, at angribe Fremmede.

Svinene ere sædvanlig mindre end vore europæiske Racer og have kortere Ören, almindeligviis ere de sorte eller dog sortplettede; de faae Lov til at löbe frit omkring, hvoraf Fölgen er, at mange löbe ind i Skovene og tildeels forvildes der. Oftere bleve paa Excursionerne saadanne forvildede Sviin seete, der vare paafaldende afmagrede. De, der opholde sig ved Husene, blive sædvanlig fodrede med Cocusnödder, og ere meget fede; de formere sig ei meget stærkt, og det er sjeldent at see en So med flere end 3—5 Grise; heller ikke ere de i det Hele særdeles talrige; de fleste træffes paa de nordlige Öer, hvor de fleste Cocustræer findes; selv de, der opholde sig omkring de indfödtes Hytter, ere sjeldent saa tamme, at de godvillig lade sig gribe, naar derfor Nicobarerne ville bruge et Sviin, dræbe de det enten med deres Spyd eller anstille et Slags Jagt efter det, naar de ville fange det levende.

Hönsene ere ikke forskjellige fra vore europæiske; Nicobarerne lade dem gaae frit om og indskrænke deres Omsorg til at ophænge Kurve under Husene for de rugende Höner; de övrige tilbringe Natten i det tætte Krat, hvor mange blive et Offer for Slinger, store Fiirbeen og andre Fjender; da de nu desuden ikke blive fodrede, men maa lade sig nöie med de Levninger af Cocusnödderne, som Hundene og Svinene lade ligge, og med de Orme og Insecter, de selv kunne finde, saa er det naturligt, at de ikke formere sig saa stærkt som hos os, og at Hönsenes Antal ikke er synderligt stort, skjönt Nicobarerne sædvanlig ikke bruge mange af dem.

Af Reptiliernes eller Krybdyrenes Klasse er der hidtil paa Öerne kun fundet 13 eller 14 Arter, hvoraf nogle forekomme i meget stor Mængde; navnlig gjælder dette om et

Par smaa uskadelige Fiirbeen, en Calotes og en lille Lophyrus, der sees at løbe op og ned næsten af hver eneste Træstamme.

I Havet omkring Öerne findes en Crocodilart, og en saadan af anseelig Størrelse blev dræbt af de Indfødte under Expeditionens Ophold ved Lille Nicobar, ligesom ogsaa en lille Unge blev fanget ved Galatheaflodens Munding; imidlertid synes disse farlige Røvdyr ikke at være synderlig talrige, idetmindste gaae Nicobarerne overalt uden mindste Sky i Vandet. Af Havskildpadder findes to Arter; deriblandt den, som leverer det saakaldte Skildpadde, hvilket Nicobarerne kjende og samle for at sælge til de Skibe, der anløbe Öerne. Efter det Forraad at dømme, der fandtes hos de Indfødte, synes denne Art dog ei at findes i nogen Mængde.

Af Slangerne, der i det Hele ikke ere talrige, ere to Arter giftige; den ene af disse er imidlertid en Havslange (*Hydrophis colubrina*), der altsaa kun i sjeldnere Tilfælde kan blive skadelig, og den anden, en lille *Trigonocephalus*, forekommer kun sparsomt, og dens Bid medfører, efter de Indfødtes Erfaringer, kun i meget sjeldne Tilfælde Döden.

Havet omkring Öerne frembyder mangfoldige Slags Fisk i stor Mængde; overalt hvor vore Skibe kom til Ankers, saaes stadigen store Stimer at skyde igjennem det klare gjennemsigtige Vand, og skjönt Expeditionen kun var forsynet med mindre passende Næt, og der heller ikke kunde anvendes synderlig Tid paa Fiskefangst, fangedes der mange forskjellige Arter, der tilfulde viste, hvor stort Udbytte et rigtigt indrettet Fiskeri her vilde kunne afgive.

Og ikke blot Havet yder disse Rigdomme, ogsaa i Floderne findes flere Arter, ja selv paa den ubetydelige Ö Milu fangedes i de i Törtiden næsten udtørrede Vandhuller og Smaabække en Aaleart, der opnaaer en Længde af over 2 Fod, og en mærkelig Fisk af Kuttingernes Familie (*Eleotris* sp.?), der begge afgive en behagelig Spise.

Et Par af de ved Öerne forekommende Fisk fortjene nærmere Omtale paa Grund af deres farlige Egenskaber; den ene (en *Tetrodon*) er giftig, og Nydelsen af dens Kjöd

kan endog foraarsage Döden i meget kort Tid, noget som de Indfødte ret vel vide, og hvorpaa man under Pastor Rossens Coloniseringsforsög fik et sorgeligt Exempel. Den anden er en meget smukt farvet Art af den saakaldte Pterois-Slæggt, der i sin Form har endéel Lighed med vore Ulker, og som ikke sjeldent sees langsomt at svømme omkring paa Koralbankerne paa ganske lavt Vand. Med de lange og tynde Straaler i Rygfinnerne tilföier den dem, som ville benytte sig af dens besværlige og langsomme Bevægelser til at gribe den, Saar, som forvolde en næsten ulidelig Smerte, skjönt de ere saa fine, at undertiden knap en Blodsdraabe trænger ud af dem. Den stukne Deel svulmer noget op, og Smerten, der meget hurtigt forplanter sig fra Fingrene langs Armen op til Axelhulen, vedvarer i flere Timer med uformindsket Heflighed, og taber sig först ganske tilligemed Svulsten efter et Par Dages eller endog længere Tids Forløb. I Forbigaaende kan her endnu bemærkes, at den gamle Mening, at disse Fiske skulde, ligesom Flyvefiskene, kunne hæve sig op i Luften ved Hjælp af deres overordentlig store Brystfinner, er aldeles urigtig; stedse holdt de, naar de langsomt svømmede omkring, disse Finner horizontalt udstaaende til Siderne, og gjorde aldrig, naar de bleve jagede og efterstræbte, det mindste Forsög paa at gjøre Spring ud af Vandet, endmindre at skjære et længere Stykke gennem Luften, saaledes som Flyvefiskene.

Skjönt der, som man seer, findes en forholdsviis ikke ringe Mangfoldighed af Hvirveldyrenes Klasser, er det dog navnlig de lavere Dyreklasser, som fremtræde i overordentlig Mængde paa Öerne og især i Havet omkring dem.

Med Hensyn til Insecterne maa der dog bemærkes, at, da Törtiden i Tropelandene næsten medfører en lignende Standsning i Insectlivet, som Vinteren hos os, saa var den Tid, Expeditionen opholdt sig ved Öerne, mindre gunstig for Undersøgelsen af dette, og det synes rimeligt, at Indtrykket af det vilde blevet anderledes til en anden Aarstid.

Saaledes som Expeditionen nu fandt Forholdene at være, synes man snarere at maatte kalde Öerne fattige end rige paa Arter, hvorimod visse Former endnu stedse fandtes i

overordentligt Antal. Saaledes blev enhver henkastet dyrisk Levning öieblikkelig bedækket med Skarer af mange forskellige Fluearter og i utrolig kort Tid fortæret af disses Larver eller af de allevegne omstreifende talrige Myrer; og i Skovene vare de forraadnede tröskede Træstammer i bogstavelig Forstand næsten opfyldte med de talrige Skarer af forskellige Termiter. Ogsaa de i alle Tropelandene saa besværlige Muskitos findes i Mængde, skjönt ikke i saa stort Antal, som Öernes naturlige Beskaffenhed kunde lade formode.

Af Insecter, hvoraf der mulig kunde drages en umiddelbar Nytte, kan anföres en lille Bi, som var udbredt over alle Öerne, om end ikke i særdeles stor Mængde, og som formodentlig leverer det Vox, som de Indföde vare i Besiddelse af.

Paa alle Öerne findes tildeels i meget stort Antal mangfoldige Landsnegle, navnlig af Slægterne *Helix*, *Cyclostoma*, *Helicina*, *Pupina* og *Scarabus*; medens Floderne og Aærne vrimlede af *Neritiner*, *Naviceller*, *Melanier* og flere Arter af en stor Musling (*Cyrena*), som spistes af de Indföde.

Det er imidlertid langs Strandbredden paa de Öerne omgivende Koralrev, hvor Dyrelivet udvikler sig i sin fulde forbausende Rigdom og brogede Mangfoldighed. Imellem den skinnende hvide, med Koralsand og Koralstumper bedækkede Strandbred og Yderkanten af Revene, hvorover Bølgerne uophörlig bryde sig og frembringe en aldrig, end ikke under den fuldstændigste Vindstille hvilende Brænding, ligger et bredere eller smallere Belte, der paa de fleste Steder bestaaer af et Conglomerat af Koralkalksteen, hvorover Koralblokke, höist forskellige i Form og Størrelse, som Bølgerne have lösrevet og omslængt, ligge spredte; paa de Steder, hvor Öernes faste Klipper træde brat ud til Strandbredden, kommer hertil endnu store Steenmasser, som ere nedstyrtede fra disse, og ved Faldets Kraft eller tildeels ved Bølgernes Virkning ere udbredte over den Strandbredden nærmeste Deel. Paa andre Steder af Revet, der ere mere beskyttede mod de fremherskende Vinde eller hvor andre Aarsager formindsker Brændingens Kraft, er Bunden

bedækket med fint Koralsand ligesom selve Strandbredden, og endelig findes hist og her langt indenfor Brændingen udstrakte Flader, bevoxede med hele Skove af uddøde, grenede Koraltbuske. som ere langt skjørere end de levende, og staae paa saa lavt Vand, at de tildeels lades tørre ved Ebben.

Hele dette Belte, der undertiden er flere hundrede Alen bredt, er næsten horizontalt eller skraaner dog kun saa ubetydeligt op imod Landet, at det, skjönt Forskjellen imellem Ebbe og Flod kun er tre til fire Fod ved Öerne, ved Höivande overskylles af Bølgerne næsten lige op til Foden af de paa Strandsandet voxende Cocustrær, medens det under Ebbetiden blottes i sin störste Udstrækning og selv i Nærheden af Brændingerne kun bedækkes af et Par Fod höit Vand, saa at man paa denne Tid kan gaae næsten heelt ud til Yderkanten af Revet, og nyde Synet af den brogede Vrimmel af de forskjellige Slags Dyr, som beboe dette Belte.

Allerede paa Strandbreddens blændende hvide Sand kryber i utallig Mængde et Par Arter af Bernhardskrebs, omslæbende med sig den tomme Conchylie, hvori de skjule deres bløde Bagliv; navnlig ere de talrige paa de Steder, hvor der voxer Cocustrær; saasnart man havde uddrøkket og bortkastet en Nöd, flokkedes de fra alle Kanter om den og bestræbte sig for at krybe ind i den for at gjøre sig tilgode med Kjernen. Meget hyppigt seer man Löbekrabber (Ocypoda) med stor Hurtighed at ile hen over Sandet, og sammesteds har en stor Landkrabbe, formodentlig en *Cardisoma* sit Opholdssted; men da den om Dagen sædvanlig holder sig skjult i dybe Huller, som den graver sig i Sandet, lægger man mindre Mærke til den.

De store nedstyrtede Steenblokke, der ligge her paa Grændsen af Strandbredden og det periodisk overskyllede Belte, ere fornemmelig bedækkede med Sværme af de saakaldte Bænkebidere, der, saasnart Skyggen af En, der nærmer sig, falder paa Stenene, pludselig skræmmes op af deres ubevægelige Ro og flygte om paa den modsatte Side af Stenen eller skjule sig i dens Revner.

Her opholde sig ogsaa i stort Antal flere Krabbearter af Slægterne Grapsus og Cancer, af hvilke sidste navnlig en bruungraa Art med store blodrøde Öine var paafaldende; og af Skaldyr er det foruden Littorina- og Nerita-Arter navnlig en lille men velsmagende Östers (*Ostrea cucullata* Born), som lever her paa Grændsen mellem Land og Vand, og mange Steder overtrækker hver Steen med et tykt Lag.

I noget større Afstand fra Strandbredden fremtræde atter andre Former. I de smaa Fordybninger, hvori Vandet bliver staaende under Ebben, svømme smaa, tildeels smuktfarvede Fisk henhørende til Gobius-, Blennius-, Serranus-, Glyphisodon- og Amphiprion-Slægterne, medens slangelignende Muræner skjule sig i Revner og Spalter mellem Stenene.

Flere Slags Bernhardskrebs og Porcellana'er, mangfoldige Krabber, henhørende til Cancer, Carpilius, Chlorodius, Melia, Plagusia, Calappa, Pinnotheres, Thalamita, Lupa og flere andre Slægter; store velsmagende Langusthummere (*Palinurus*), *Gonodactylus*- og *Alpheus*-Arter krybe om mellem og under de omkastede Koralblokke, som sædvanlig ere mere eller mindre bevoxede med tætte Klynger af olivengrønne Sönelder eller overtrukne med en broget Skorpe af sammensatte Ascidier og Svampe af de skjønneste Farver, medens de indvendigen ere gjennemborede af Söorme og Muslinger af *Lithodomus*-Slægten.

Forskjellige nøgne Snegle af Onchidiernes, Doridernes, Aplysiernes og Diphyllidiernes Grupper sidde fastsugede i Huller og Fordybninger og overalt sees en Mængde forskjellige Konkylier og Muslinger, især af Slægterne *Conus*, *Cypraea*, *Voluta*, *Oliva*, *Murex*, *Triton*, *Fasciolaria*, *Mitra*, *Pterocera*, *Strombus*, *Purpura*, *Ricinula*, *Trochus*, *Turbo*, *Haliotis*, *Parmaphorus*, *Chiton*, *Chitonellus*, *Macra*, *Cytherea*, *Venus*, *Cardium*, *Arca*, *Cardita*, *Lucina*, *Corbis*, *Sanguinolaria*, *Modiola*, *Perna*, *Mal-leus*, *Lima*, *Pecten* og *Spondylus*; noget nærmere maa blandt denne Mængde af Molusker fremhæves de ægte Perlemuslinger, der forekomme hist og her, og de colossale, ofte mange Pund tunge Kæmpemuslinger (*Tridacna*), der ved

deres saakaldte Skjæg ere fæstede saa fast til det Sted, hvor de sidde, at der undertiden behöves den forenede Anstrængelse af flere Mennesker for at rive dem lös.

Paa denne Deel af Revet findes endvidere 5 til 6 Arter smukffarvede Söstjerner, der sædvanlig ligge dorse og ubevægelige paa Bunden, medens de langt bevægeligere Slangestjerner (*Ophiura*), temmelig hurtigt trække sig ned i Revner og Sprækker, naar man griber efter dem, saa at man sædvanlig kun beholder Stykker af deres letbrækkelige Arme tilbage i Haanden. Endelig begynder her ogsaa de levende Koraller; først træffer man kun smaa og meget adspredt voxende Buske; men jo mere man nærmer sig Yderenden af Revet, desto mere tiltage de i Størrelse og Mængde, indtil de endelig derude indtage hele Overfladen.

Paa Revets horizontale Flade ere forskjellige Arter af de under Navnet Heteroporer bekjendte grenede Koraller fremherskende, og navnlig forekomme 2 Farvenuancer; enten ere de nemlig gulighvide med blaa eller violette Spider, eller ogsaa har hele Koralbusken en smuk rosenröd Farve, der sædvanlig bliver stærkere ud imod Enden af Grenene. Hist og her i Ly for det stærkere Bölgeslag, sees ogsaa forskjellige, tildeels store Korkkoraller, og enkelte Grupper af blodröde Orgelkoraller (*Tubipora*); hvorimod der hersker en paafaldende Mangel paa Barkkoraller (*Gorgonier*). Selve Revets yderste Rand og dets brat nedstigende Yderflade faaer mun vanskelig Leilighed til at nærme sig tilstrækkelig til for nöiagtigt at kunne undersøge den; det synes imidlertid, at andre Koralformer og navnlig en *Porites*, der danner mere compacte, afrundede Masser, der aflöser de grenede Koraller.

Endnu ere der nogle af Koralrevenes Beboere, som fortjene nærmere at omtales, nemlig *Holothurierne*, de med et malaiisk Navn saakaldte Trepang, som törrede og tilberedte, i store Quantiteter udföres fra alle de indo-malaiiske Lande til China, hvor de spises af de velhavende Klasser som en stor Delicatesse.

Der findes ved Nicobaröerne idetmindste en 12 til 13 Arter af disse pölseformige Södyr for Störstedelen saadanne,

som kunne tilberedes til en Handelsvare, nemlig henhørende til Slægterne *Holothuria* og *Bohadschia*. De forekom ved alle de Öer, Expeditionen besøgte, i større eller mindre Mængde; men navnlig vare dog *Revene*, der omgive *Lille Nicobar* og *Pulo Milu*, Nordkysten af *Sambelong* og Östsiden af *Nancovry* og *Laoi* bedækkede med overordentlige Masser af dem. Det er imidlertid langt fra, at alle Arterne ere lige hyppige; og det var i Særdeleshed et Par sorte Arter, der overalt fandtes i saa utallig Mængde, hvorimod de hvidlige, gulbrune og rödlige Arter paa de fleste Steder kun fandtes mere sparsomt.

Visse Former, saasom de slangeformige, ofte 4 til 5 Fod lange *Synapta*-Arter, synes at foretrække saadanne Steder, hvor der findes en med *Baandtang* bevoxet Sandbund, et Opholdssted, som de dele med hele Stimer af nogle smaa sølvblanke Fisk og med en Art af de saakaldte *Söharer* (*Dolabella*). De allerfleste *Trepangsorter* ligge imidlertid uden Forskjel spredte over hele *Revenes* horizontale Flade, altsaa paa en yderst ubetydelig Dybde, saa at deres Indsamling er overmaade let.

Den langt overveiende Deel af Öernes Kyster ere omgivne af de her skildrede *Koralrev*; men da det kun er i det fuldkomment klare Saltvand, hvor *Brændingerne* uophørlig vælte nye *Bølger* ind over dem, at *Korallerne* kunne trives, saa finder man stedse, at *Revene* afbrydes i dybe, snevre *Bugter*, hvor *Bølgebevægelsen* for *Størstedelen* taber sig, og endnu mere omkring *Mundingen* af *Floderne*, hvor Vandet bliver mere eller mindre brakket. Paa slige Steder bestaaer *Havbunden* af en mere eller mindre med Sand blandet *Leer*, og her er det ved *Höivande* oversvømmede *Belte* bevoxet med det saa eiendommelige *Mangrovekrat*.

Med *Koralrevene* forsvinder ogsaa den *Dyreverden*, som der havde sit Sæde, og istedetfor *Revenes* *Vrimmel* af de forskjelligste Former, see vi kun meget faa Arter at krybe om i det lerede Dynd i disse *Sumpe*. Det lader til, at denne for Menneskene saa usunde og farlige *Vegetation*, ligeledes indvirker fjendtligt paa *Dyrelivet*, og at kun ganske enkelte Former kunne trives under *Mangrovernes* dunkle Skygger.

Som characteristiske for disse Strækninger, maa först og fremmest nævnes et Par Cerithier, hvoraf især en temmelig stor Art (*Cerithium palustre* L.) findes udbredt i stor Mængde, og udmærker sig ved at Undersiden af den tunge Skal, som, naar Sneglen kryber, slæber hen ad Overfladen, derved er slidt aldeles glat paa alle udvoxne Exemplarer.

Saa godt som ved hvert Skridt seer man endvidere Vinkekrabber (*Gelasimus*) løbe hen over det bløde Leër, eller sidde ved Indgangen til deres Gange, hvoraf Bunden overalt er opfyldt og hvortil de öieblikkelig tage deres Tilflugt, saasnart de mærke den mindste Fare.

Hvor Bunden bliver noget fastere og mere sandet, finder man flere Arter af Nassa-Slægten omkrybende og hist og her sidder den tidligere omtalte Östers (*Ostrea cucullata* B.) fastgroet til Mangroverödderne, men bliver da ikke saa stor som paa de paa Revene omliggende Stene.

Man vil af dette Forsög paa at give en flygtig Udsigt over Faunaen paa Nicobaröerne, see, at det just ikke mangler paa saadanne Frembringelser af Dyreriget, som i og for sig kunde have Værdi som Handelsvarer eller i andre Henseender blive af Betydning for et Colonianlæg; man maa imidlertid vogte sig for ikke at stole for meget paa et muligt Udbytte af disse. Saaledes er Productionen af Skildpadde meget for ringe til, at den kan komme videre i Betragtning; og det samme gjælder ogsaa om et Product, som der har ikke været Anledning til at berøre i det Foregaaende, og hvilket Öerne have faaet et vist Ry for at kunne levere, nemlig Ambra. Da dette, der som bekjendt er et Product af Spermhvalen, og som i Indien ivrig söges for at bruges som Rögelse i de buddhaistiske Templer, der betales med den uhyre Priis af dets syvdobbelte Vægt i Sölv, og hos Nicobarerne kan kjøbes 7 Gange billigere, kan der rigtig nok drages en betydelig Gevinst af det; man maa imidlertid erindre, at det jo stedse er aldeles tilfældigt, om noget Ambra opskylles paa Kysten; eller endog et Spermhvalaadsel strander ved Öerne, og at Sandsynligheden for at Sligt skal skee med hvert Aar, bliver mangefold ringere end

tidligere, da den umaadelige Fangst, der i de senere Aar er drevet paa disse Hvaler, har forringet deres Antal saaledes, at de ere nærved at blive aldeles udryddede. Heller ikke synes der nogensinde at have været store Qvantiteter Ambra hos de Indfødte, og om Indhandlingen deraf endog engang imellem har kunnet afgive en ret god Bifortjeneste for et Skib, som i andre Öiemed anløb Öerne, vilde det dog vist være meget overilet at haabe, at Ambra nogensinde skulde blive en stadig Artikel, der kunde have Betydning for en vordende Coloni.

Om et andet af Öernes kostbare Producter, de spiselige Fuglereder er det ikke muligt at udtale nogen bestemt Dom, inden man faaer fuldstændige Erfaringer om den Mængde, hvori de findes.

Den bekjendte Kjendsgjerning, at der aarlig indfinde sig malaiiske Trepangfiskere ved Öerne, borger for, at der maa kunne tilvirkes en brugbar Handelsvare af de ved Öerne forekommende Holothurier, og der kan ingen Tvivl være om, at de kunne samles i betydelige Qvantiteter; imidlertid er Prisen paa de forskjellige Trepangsorter ganske overordentlig forskjellig paa de chinesiske Markeder, og Udbyttet af dette Fiskeri vil derfor for en stor Deel beroe paa, om der ved Öerne kunne samles større Qvantiteter af de fine höitskattede Sorter, noget som kun directe Forsög kan godtgjøre. Man maa derhos erindre, at Trepangfiskeriet overalt i Indien er overladt den fattigste Klasse blandt Malaierne, og at Handelen med denne Artikel sjeldent eller aldrig er i Europæernes Hænder, hvad der synes at tyde paa, at Erfaring har viist, at der ikke er meget for dem at vinde derved.

Hvad der synes at love det sikreste Udbytte er Fiskefangsten, naar den indrættes paa en hensigtsmæssig Maade og naar der tillige tilberedtes Törfisk, ligesom paa Pulo Pinang, hvor Tilvirkningen af denne Artikel er en ikke ubetydelig Industrigreen, idet den törrede Fisk ikke blot bruges som Proviant i de med indisk Besætning farende Skibe, men tillige afgiver et uundværligt og billigt Födemiddel for de i Plantagerne arbejdende Chinesere, og lige-

ledes vilde blive nødvendig paa Nicobaröerne, naar man vilde tænke paa der at bruge chinesiske Arbeidere.

Endelig kan det, om behöves, endnu udhæves, at Korallrevene indeholde en uudtømmelig Rigdom paa Kalk.

Med Hensyn til Spörgsmaalet om Indførelsen af Huusdyr maa det bringes i Erindring, at de som de Indfødte besidde kun afgive uforholdsmæssig ringe Fordeel, og skjönt de vistnok ved hensigtsmæssigere Røgt ville kunne forbedres, synes det dog tilraadeligt at prøve paa at forsyne Öerne med nye Racer, da det kan skee med saa stor Letthed fra Pinang. Af saadanne Huusdyr, som endnu ikke findes, og hvis Indførelse lover Fordeel, maa först og fremmest Hornqvæg nævnes; tidligere Forsög have viist, at det trives vel paa Öerne, det vil næsten intet koste at holde det, Huderne knnne stedse udföres og, da Salt uden synderlig Möie kan tilvirkes ved Öerne, vil det nedsaltede Kjöd kunne blive en fordeelagtig Artikel; ligeledes ville Böffler blive at indføre som Lastdyr. Derimod har Gjeder og navnlig Faar tidligere ikke villet lykkes under det overordentlig regnfulde Klima, og der er neppe nogen Anledning til at troe, at gjentagne Pröver ville falde bedre ud. Endelig maatte, naar Rydningen af Öerne var skredet lidt frem, atjinske eller pinangske Heste indföres, da de paa Nicobaröerne ville vise sig ligesaa nødvendige for de europæiske Colonister, som i de övrige malaiiske Lande.

Indførelsen af Biavl vilde, navnlig naar den fremadskridende Cultur havde medfört en större Blomsterrigdom, vistnok være tilraadelig; ligesom det ogsaa synes at være Forsöget værd at indføre det under Navn af *Coccus lacca* bekjendte Insekt, der leverer det bekjendte Farvestof, Lak, og som i Indien lever paa forskjellige Figenarter, hvoraf nogle ogsaa forekomme paa Öerne, hvorimod *Cochenillen* (*Coccus cacti*) ikke kan trives paa Grund af Klimatet.

Slutteligen maa det endnu her udhæves, at der allerede under Expeditionens Ophold ved Öerne er gjort en Begyndelse med at indføre enkelte Dyr, som antoges at kunne blive til Gavn; og med Briggen, der overförte Etatsraad Hansen fra Tranquebar, bragtes saaledes nogle Axishjorte

til Teressa, og et Par Ichneumoner landsattes paa Nancovry, for at udrydde Slinger, Rotter og lignende besværlige Dyr.

Man har tidligere i plantegeographisk Betydning til det af Schouv som Scitaminernes (det indiske eller Roxburghs) Rige betegnede Gebeet, der skulde indbefatte begge de store ostindiske Halvöer, Ceilon, Malediverne, Lakediverne, Andamanerne og det sydlige China, ogsaa henført Nicobar-öerne. Da der hidtil neppe med Bestemthed har været kjendt flere end 6 Planter fra disse Öer, nemlig:

Boerhavia glutinosa Vahl. En.

Scirpus subulatus Vahl. En.

Cyperus cephalotes Vahl. En.

Pandanus milore, Nicobar Bread-fruit, Al Moon, View of the plants of Ceylon.

Savallia heterophylla Willd.

Lindsaea tenera Dryander, Transact, of the Linn. Soc. III.

saa har sandsynligviis Öernes Beliggenhed mellem tvende store Fastlandsmasser været det afgjørende Moment ved denne Sammenstilling. Imidlertid vil den hosstaaende ufuldstændige Fortegnelse over de paa Öerne forekommende Slægter afgive Beviis for, at hiin Samstilling mod Fastlandsfloraen har været meget heldig, idet det langt overveiende Antal Slægter forekomme paa den forindiske Halvö, og for en stor Deel ogsaa paa Ceylon; dog vil det ikke undgaae Opmærksomheden, at Öernes Vegetation maa betragtes som en Udstraaling fra den nævnte Flora og som et Overgangsled til Floraen paa den af Schouv som polynesisk eller Reinwardts Rige betegnede Samling af Öer fra Sumatra Öst efter; navnlig synes Slægterne *Dissochaete*, *Orophea*, *Pterisanthes*, *Anthrophyllum* og *Ochenia* at frembyde i dette Rige bestemt overgribende Elementer.

Dersom Öernes Stilling i plantegeographisk Henseende er nogenlunde rigtigt antydnet, saa vil man ved at abstrahere fra hvad man kjender til det store ostiudiske Vegetationsrige — Ostindiens Fastland og Öer indtil Phillippinerne, med en Middeltemperatur af 15 til 25° R. — kunne gjøre sig

et ikke meget feilagtigt Begreb om deres vegetative Udtryk. Herved maa dog forud bemærkes, at der findes en i Almindelighed bestemt udtalt Forskjel Sted mellem de sydlige (Sambelong og Lille Nicobar tilligemed Catchall) og de nordlige Öers geognostiske Forhold, hvorved befindes stærkt fremtrædende Forkjelligheder i Fordelingen af Vegetationens Masse og specifikke Præg. De förstnævnte Öers störste Areal synes at indtages af kalkholdig Sandsteen og Leerskifer; begge angribes let af Atmosphærilierne, Bindemidlet, Kalken, uddrages ved Kulsyre i Forbindelse med Regnen, og hvor Klippegrunden ikke er altfor hældende, vil man derfor finde dem bedækket med en flere Fod mægtig, som det synes overmaade frugtbar Jordbund, bestaaende af sandblandet kalk- og glimmerholdigt Leer, og i Overeenstemmdlse med dette Forhold ere disse Öer, skjönt de höieste i hele Gruppen, skovklædte indtil Toppen. Anderledes gestalter sig Forholdet paa de nordlige Öer, hvor plutoniske, især serpentinagtige Bjergarter ere fremherskende; disse kunne vel ved Forvittring danne et godt Jordsmon, men denne Proces gaaer meget vanskeligere for sig ved de nordlige Öers Bjergarter, og Jordlaget synes derfor meget mindre mægtigt; tilmed viser denne Dannelse sig kun blottet i nogen Udstrækning paa Bompoka, Tillangschong og Terressa, medens den paa Nancovry, Trincut, Car-Nicobar og for en Deel paa Terressa er ligesom indhyllet i en Kappe af meerskumlignende, stærkt vandsugende Leer, som indeholder Jernilte, Talkjord og undertiden Kalk, men mangler Alkalier, som end ikke overalt er overdraget med et faa Tommer tykt Jordlag og som vistnok er uskikket til saa godt som enhver Cultur; disse Öers bølgeformige Bakke-land er derfor i Modsætning til de sydligeres skarpe Aase kun græsklædte, uden Skov, med Arter af Pandanus og Areca samlede i mindre Grupper eller enkeltviis spredte over hele Fladen, og kun hvor i enkelte Daldrag er henført et rigere Jordsmon finder man större Partier af Lövtrær. Ved søgsviis at sammenligne Öernes almindelige Vegetations- karakter med de omliggende Landes, vil jeg derfor foreløbig holde mig til Forholdene paa de sydligere.

Neppe noget Sted i Indien fremtræder Vegetationen med en større Masserigdom end her; saagodtsom Öernes hele Overflade er bedækket med Urskov, og der findes neppe nogen naturlig aaben Localitet, hvor det umiddelbare Sollys kan naae en lavere, urteagtig Planteverden. Denne overvældende Fylde skyldes imidlertid ikke, som i de tempererede Zoner, nogle faa Arters hyppige, selskabelige Forekomst, men er betinget af et stort Antal Arter, som optræde i den meest brogede Blanding; for at anskueliggjøre dette Forhold, behøver jeg kun at erindre om, at omtrent $\frac{11}{19}$ af de anførte 70 Dicotyledon-Slægter forekomme som Træer eller Buske, undertiden (*Ficus*) i talrige Arter.

Men Skoven viser sig ikke blot rig ved dens rige Udstrækning, ogsaa Individernes storartede Yppighed er fremtrædende i Almindelighed, men viser sig især ved *Ficus*- og *Terminalia*-Arternes ofte kolossale Udvikling; dog er det ikke blot de træ- eller buskagtige Planter, som for Öiet fremkalder et Udtryk af Fylde, selv Urter (*Musa Sapiantum*, *Musa Troglodytarum*?) og Græs (*Bambusa*) minder os ved deres betydelige Størrelse om tropisk Frodighed.

Skjönt Galathea's Ophold ved Nicobarerne (Januar, Februar) faldt i Midten af den tørre Tld, saa erindrer jeg dog ikke, at have seet noget sandt Træ i bladløs Tilstand, og Skoven var fuldkommen saa lövklædt og saa frisk grøn som hos os i Juni; dette beroer imidlertid ikke saa meget paa en overveiende Fremtræden af immergrønne Træer, uagtet saadanne langt fra ikke forekomme sjældent (*Aurantiaceæ*, *Clusiaceæ*, *Rhizophoreæ*, *Myrtaceæ*), som paa en uafbrudt eller i det Store ikke kjendeligt retarderet Voxevirksomhed; eksempelvis kan anføres, at *Thespesia populnea*, *Paritium tiliaceum*, *Sterculia Balanhas*(?) og *Sophora tomentosa*, Træer med bløde, urteagtige Blade, vare ikke alene fuldkommen belövede, men endog i Blomst og Frugt.

Urskovens Træer staae i Almindelighed saa tæt sammen, at de derved lige som nødes til at voxe rankt; de ere oftest uden Grene indtil en stor Höide fra Roden, deres Kroner ere meget lövrige og slutte saa tæt til hinanden, at de fremkalde et meget stærkt Mørke.

Bladene fremtræde ofte med meget store Forhold, navnlig flere Laurineer, flere Arter af Mappa, Artocarpus, Uvaria, Barringtonia; Træer med sammensatte Blade ere meget almindelige (Mimoseæ, Papilionaceæ, Aurantiaceæ, Sapindaceæ, Canarium, Cnestis), tildees af stort Omfang (Sapindus, Palmæ); som Exempler paa urteagtige Planter med meget store Blade kunne anføres Musa, Colocasia, Caladium, Asplenium Nidus, Leea.

Frugterne af Citrus decumana (Pompelmus), Carica Papaya (Pappi), Nipa fruticans (Atap), Artocarpus integrifolia (Jacca), Art. incisa (Brødfrugt), Entada Pusaetha, Barringtonia speciosa og Pandanus erindre ligeledes ved deres betydelige Størrelse om den indisk-tropiske Planteverdens høie Udvikling og Fylde.

Hvor Skovens Indre, som ovenfor angivet, var meget mørkt, fandtes sjældent nogen phanerogam Plante; Skovbunden var almindeligviis optaget af uigjennemtrængelige Masser af henraadnende Plantedele, og kun med Vanskelighed skjælnede man i Træernes Toppe en Hær af klatrende, slyngende eller snyltende Planter. Paa de mindre Öer, f. Ex. Pulo Milu, eller ved Stranden af de større, og i Almindelighed sagt, hvor Skoven bliver mere aaben og lysere, findes en Underskov, som ofte er dannet af Arter af Guilandina, Psidium, Briedelia, Gelonium, Feronia, Orophea, Nauclea, Morinda, Jasminum, Elaeagnus, Boehmeria, Epicarpurus, Ficus (F. racemosa); denne er gennemvævet med et uendeligt Virvar af slyngende og klatrende Planter: ziirlige Brægner, (Lygodium), Menispermer, talrige Convolvulaceer, Ampelideer, Cucurbitaceer, Arter af Aristolochia, Roxburghia, Smilax, Piper, Dioscorea danne Hovedmassen af de her forekommende Slyngplanter; de større Træer ere overspændte af mægtige Lianer (Mucuna, Canavalia, Pongamia, Conocephalus, og den gigantiske Entada Pusaetha), og paa deres Stammer aagre halvt parasitiske Ficus-Arter, Hoya viridiflora, Pothos scandens, nydelige Lycopodier, og mange Brægner (Antrophyum, Vittaria, Asplenium), af hvilke dog især den storartede Asplenium Nidus væsentlig betinger det frodige Udtryk. Men

kun sparsomt og i faa Arter forekom Orchideerne (*Dendrobium*), som tilmed ved et noget vissent Udseende saagodtsom vare de eneste Planter, der tydede paa, at Aars-tiden var den for Vegetationen mindre gunstige.

Underskoven er saaledes i og for sig tæt nok til at lægge betydelige Hindringer i Veien for den Vandrende, men den bliver aldeles ufremkommelig, hvor den, hvilket ofte var Tilfældet, er isprængt med *Calamus*-Arter (*Spansk-rørs-Palmer*), hvis 10 til 12 Fod høie Blade, der nedentil ere forsynede med flere Tommer lange tætstillede Torne, oventil ende sig med en 8—12 Fod lang, sværdformig, med tilbageböiede Hager tæt besat Fortsættelse af Bladribben, og kun den Indfødte formaaer her ved Hjælp af *Öxekniven*, som han haandterer med overordentlig Færdighed, temmelig hurtigt at bane en taalelig Vei. Jeg troer endnu, at turde filföie, at jeg intet Sted, hvor jeg har seet Urskov, har fundet denne saa mægtig, saa masserig, og Underskoven saa tæt og uveisom, som paa de sydlige *Nicobaröer*; saaledes er f. Ex. paa den nærliggende *Ö Pulo Pinang* hverken den endnu tilbageværende Urskov saa storartet som paa hine *Öer*, eller Underskoven saa utilgjængelig, at man ikke med egen Hjælp og ringe Besvær skulde kunne trænge igjennem den.

Den mørkere Deel af Urskoven, hvor Underskoven størstedeels mangler, er, som ovenfor sagt, egen for de sydlige *Öer*. Den lysere, mere aabne, med Underskov forsynede Deel, hvis ydre Rand umærkeligt taber sig i Vegetationen paa de yngre Alluvier, er paa de nordlige *Öer*, *Car-Nicobar* maaskee undtagen, meget smallere; mod *Öernes* Indre forlænger den sig ofte ind i de lavere liggende Dale, men støtter sig ikke her til nogen tættere Urskov, tværtimod, den bliver efterhaanden mere aaben og lavere og taber sig i et overordentligt knudret Buskværk, fornemmelig dannet af Arter af Slægterne *Ixora*, *Inga*, *Cassia*, *Colubrina*, *Flemingia*, *Bauhinia*, *Vitex*, *Maesa*, *Erycibe*, *Leea*, *Rubus* (*moluccana*), *Mussaenda* (*frondosa*) og *Melastoma* (*malabathricum*) og isprængt busk- eller træagtige Brægner; undertiden afvexler dette Buskværk med hedelignende Pletter,

optaget af en Brægne (*Gleichenia*) eller med frodige Græsplanter af ringere Udstrækning. Indenfor den Krands, som denne Buskvegetation danner, er Bakkelandet i det Hele kun græsbegroet. Grönsværet her er mod Skovens indre Grændse, hvor Jordbunden er noget rigere og fugtigere, dannet af blødere og mere saftfulde Græsarter, tildeels dog af stride og skarpe Halvgræs (*Scleria*, *Cyperus*, *Diplacrum*), men iøvrigt er det største Areal optaget af finere, men tørre og stive Græsarter, af hvilke især en Art af *Imperata* (*Lalang*) spiller en vigtig Rolle; den er paa Nicobarerne saagodtsom den eneste Plante, som, i høi Grad selskabelig, indtager meget store Strækninger og i det Hele udelukker al anden lavere Vegetation; kun hist og her, navnlig paa mere side Steder, lader den Plads for andre Græsarter og for nogle Arter af *Alysicarpus*-, *Desmodium*-, *Uraria*-, *Smithia*-, og *Crotalaria*-Planter, der nogenlunde kunne sammenlignes med vore Klöverarter, medens selve Græsvæksten henimod Bakkernes Top bliver lavere og tyndere, og endelig ophører, hvor Leerlaget her pletviis er skjult af et jernholdigt, grovt, ved de hyppige Regnskyl udvasket og goldt Sand, som kun frembringer faa og mistrevne Individer af *Leucas*-, *Aërva*- og *Evolvulus*-Arter. Dette hele Græsland savnede vel ikke en vis Grad af Friskhed, men frembød dog et saa stivt, tört, öde, saa udstrakt eensartet og steppelignende Billede, at man hos os ikke let vil finde noget til Sammenligning; vore Enge og hvilende Marker fremtræde, uanseet Jordbundens forskellige Forhold, ikke alene med et saa stærkt udtalt Liv og Frodighed, men tillige med en saa overveiende Artsmangfoldighed, at man i Modsætning til disse turde have et ikke ganske urigtigt Udtryk for de nordlige Nicobaröers Græsland ved at betegne det som Græshede; selv det bakkede Lands svagt bölgede, men bløde og henflydende Conturer bidrage til dt fremkalde Fölelsen af en trættende Eensartethed, i hvilken Öiet kun sparsomt finder Hvile i de spredte eller i enkelte smaa Grupper samlede Arter af *Pandanus* og *Areca*.

Kun Öen Bompoka afviger i sidstnævnte Henseende. Dens

sammentrængt afrundede Omfang og dristigere, vulkanlignende Hævning, dens afstudsede Top, hvis udstrakte, kraterlignende Fordybning er opfyldt med en af Areca-Palmer overvoxet Lövskov og dens fra Toppen til Foden, lig et lille Madeira med straaleformige Aaser med mellemliggende Daldrag stærkt nuancerede Sideflader lode glemme, at disse kun ere beklædte med hiint næsten al anden Vegetation udelukkende Græstæppe.

Höiderne og det disse nærmest omgivende Lavland, altsaa Öernes störste Areal, optages af den hidtil omtalte Vegetation. Det senest dannede Lavland derimod har en betydelig ringere Udstrækning, men er af en meget större Vigtighed, navnlig for Öernes nuværende Befolkning. Saa store Forkjelligheder dette Land end frembyder, baade i Henseende til Oprindelse og indre Beskaffenhed, saa bestemt udtalt er dog een fælles vegetativ Character, nemlig flere af de der forekommende træ- og buskagtige Plante-Arters Selskabelighed, der vel ikke i og for sig er overvættes fremtrædende, men dog meget iöinefaldende i dens Mod-sætning til Urskovens brogede Vrimmel.

Langs Öernes Kyster strækker sig en Strimmel Land, hvis Hovedbestanddeel er Koralbrudstykker, iblandet oplöste Dele eller Brudstykker af de ældre Bjergarter, hvilken Iblanding bliver saa meget rigeligere, jo mere man fjerner sig fra Stranden. Dette Land mangler hist og her, navnlig hvor bratte Klinger eller Tilstedeværelsen af Ferskvand synes at have afgivet eller endnu afgive Hindringer for dets Dannelse, og er i det Hele smallere og af mindre Udstrækning paa de sydlige end paa de nordlige Öer, og da det udgjör den vigtigste Deel af de Indfödtes Agerland, saa er, som tilsvarende Fölge af denne ulige Fordeling, Befolkningen overveiende talrigere paa de sidstnævnte.

Havstokken, den ved Vinden eller ved Bölgerne til faa Fods Höide ophobede Vold af blændende hvidt Koralsand, har, netop hvor Havets Indflydelse ved almindeligt Höivande naaer sin Grændse, en ganske smal Stribe af lave, krybende Planter: en *Ischaemum*-Art, *Dolichos luteus*(?) og den ved alle tropiske Kyster almindelige *Convolvulus maritimus*;

indenfor disse findes ganske almindelig, hvor den naturlige Tilstand er uforstyrret, en smal men meget tæt Vegetation, dannet af tvende buskagtige Planter, *Tournefortia argentea* (?) og *Scaevola Taccada*, som paa det Strög, de indtage, udelukke alle andre Planter og hinanden indbyrdes; saaledes forekommer den förtnævnte i stor Udstrækning paa Öen Trice, den sidstnævnte aldeles ikke, medens det omvendte Forhold finder Sted paa det nærliggende Pulo Milu. Begge Planters Individuer ere stillede saa tæt til hverandre og saa ligeligt og frodigt udviklede, at man kunde fristes til at antage, at man havde en velpasset Hæk for sig. Den indtil 20 Fod höie, sölvhaarede *Tournefortia* udmærker sig allerede i större Afstand ved en egen graalig Tone; den rigtbladede, lysgrønne *Scaevola* fremtræder med en overordentlig foraarsagtig Friskhed, men er ofte, ligesom den udenfor voxende *Ischaemum*, overvældet med Mosser af en traadformig, bladlös, blegguul, selskabelig Snylteplante, *Cassytha filiformis*.

Nærmest indenfor denne hækformige Vegetation, sjeldnere udenfor og da kun ganske enkeltviis, optræde flere Træer, som enten ikkun forekomme her eller dog her synes at have deres største Individantal, men ikke ere selskabelige. Til de almindeligste af disse høre den pragtfulde *Barringtonia speciosa*, den, navnligt henimod Aften overordenligt vellugtende *Guettarda speciosa*, *Calophyllum Inophyllum*, *Paritium tiliaceum*, *Thespesia populnea*, *Heritiera littoralis* (?), *Hernandia ovigera* (?) og *Sterculia Balanghas*. Mindre mægtige, men ved deres Hyppighed ikke mindre karakteristiske ere Arterne af *Sophora* (*tomentosa*), *Canavalia*, *Briedelia*, *Glochidion*, *Mappa* og *Ricinus* (*communis*). Den sidste forekom paa Catschall som et 10—12 Fod höit Træ med meget mindre Frö end den ellers har, hvor den forekommer som Urt, og den dannede der en nogle Tönder Land stor, meget tæt Lund, som formodenligt stod under en Slags Cultur. Men *Cocuspalmen*, saagodtsom den eneste Plante, der af Nicobarerne dyrkes med nogen Omhu, er dog den, som af alle indtager det største Areal af Korallandet og som saavel ved Hyppighed som ved For-

men bortleder Öiet fra den övrige herværende Vegetation, der, saa selvstændig denne end iövrigt er, dog i Udtryk viger og næsten kun synes at afgive en Ramme for hiin. Med Undtagelse af den lille Klippeö Montchal, hvor den findes paa en Höide af omtrent 100 Fod. og den övre Deel af Floden paa Lille Nicobar, veed jeg ikke at Cocuspalmen noget Sted paa Nicobaröerne findes udenfor Korallandet. Den er her plantet uden Orden og almindeligviis noget tættere end i en sædvanlig ostindisk Cocusplantage, er ikke holdt fri for Ukrudt, der endog hist og her danner en temmelig tæt Underskov, og eiheller er den enkelte ældre Plante omgiven af en ringformig Vold, indenfor hvilken i den tørre Tid kunde foretages en tilstrækkelig Vanding, og dog veed jeg ikke nogetsteds at have seet den frodigere, eller, saavidt jeg kunne skjønne, med en rigere Frugtdannelse end paa Nicobaröerne.

Omtrent i Midten af Öen Milu træffer man en Ferskvandssump, som kun mod Vest synes at stötte sig til Leerskiifer- og Sandsteensformationen, men iövrigt er indfattet af Koralland. Dens fine, meget mørke og törvliggende Jordbund var endnu mod Slutningen af den tørre Tid meget fugtig og saa lidet sammenholdende, at man overalt sank i. Den var fuldkommen blottet for al lavere Vegetation, men desto rigeligere forsynet med Pandanus og Areca; navnlig synes den förstnævnte, — som dog forekommer paa alle Öerne i saa frodig en Tilstand, og saa hyppigt, at den afgiver et af de meest betegnende Træk i den nicobariske Flora — her at have naaet den höieste Udvikling baade med Hensyn til Hyppigheden og Størrelsen af Individerne; disse vare nemlig som oftest af en Höide af 30 til 40 Fod og derover, ofte 4 til 6 Gange forgrenede og bære Frugthoveder af 18 til 20 Tommers Længde. Paa Öen Trice fandtes en lignende, men dog noget afvigende Ferskvandssump; den havde ikke, som den forrige, Afløb mod Stranden, saa at her i Regntiden maa være en lille Sö, uagtet den i Februar var næsten udtörret, dens Jordsmon var meget mindre humusholdigt og ikke uden lavere Vegetation (*Helminthostachys dulcis*), og Pandanus optraadte meget

sjeldnere, medens *Ficus*-Arter og *Barringtonia racemosa* dannede en høi, men aaben Skov med *Feronia elephantum* og en *Ardisia*-Art som Underskov. Sumpdannelser af den Beskaffenhed, som de tvende nævnte for Öieblikket frembyde, kjender jeg ikke fra de andre Öer; derimod findes f. Ex. ved Galatheafloden og ved Floden, som udmunder i Gangeshavnen, og vistnok flere Steder paa de større Öer, meget større Afbrydelser i Korallandet, navnlig de saakaldte Mangrovesumpe. Den inderste Deel af Gangeshavnen, hvor Floden udmunder, er opfyldt med Slam, som ved Ebben kun er skjult af faa Fod Vand, og kun ganske enkeltviis har en lille Mangrove ligesom forvildet sig herud; men hvor Havet ved Ebben ganske træder tilbage, begynder Mangroveskoven og strækker sig maaskee over den yderste Trediedeel af den Dal, Floden gjennemløber. Hele denne Strækning er ved Flodtid oversvømmet med Brakvand; ved Ebben derimod blottes den dyndede Jordbund, som da frembyder en Rigdom af Crustaceer og Blöddyr; men med Undtagelsen af Mangroven (*Bruguiera gymnorhiza*) og en sjeldnere forekommende urteagtig *Acanthacee* (*Dilivaria*) er den aldeles uden Vegetation; den første danner nærmest Bugten et meget tæt Buskads, der ikke er uligt et Ellekrat, men gaaer snart over i en høi og noget aaben Skov, hvor kun det slibrige Dynd og de overalt af Dyndet fremragende knæformige Rödder gjøre Vandringen besværlig. Hvor Havvandets Indflydelse ophører, forsvinder Mangroven, og der optræder, saavidt Floden i Regntiden træder over sine Bredder, en Vegetation, som, hvor forskjelligartet den end iövrigt viser sig (*Ficus*, *Pandanus*, *Flagellaria*, *Calamus*, *Inga*, *Cordyline*, vilde Bananer, træagtige Bregner, *Convolvulaceæ*), dog faae et ganske eget Præg ved den meget hyppige Atap (*Nipa fruticans*), en stammelös, palmelignende Plante, hvis store Frugter ofte ved Modningen ere skjulte under Vand. Naar Bredderne hæve sig flere Fod over Flodens Overflade, taber Atapen sig ganske, og Vegetationen antager her en overordentlig Ynde; den rige, men endnu noget aabne Lövskov er isprængt med *Pandanus* og *Areca*-palmer og afvexler snart med aabne Steder, hvor træ- og

buskagtige Brægner, Melastomer, høie Græs, Rubus og *Carica Papaya* overbyde hverandre i Yppighed, snart med de Indfødtes smaa, tildeels indhegnede Udflytterhaver, hvor Sukkerrör, Cocus, Oranger, Bananer, *Colocasia indica*, *Caladium nymphaefolium* (Yamsarter) trives saa ypperligt, at man med Grund tör ansee dette Terrain som den frugtbareste Deel af Öen, og da Korallandet allerede saagodtsom ganske er optaget til Dyrkning, tillige som det Strög, der ved en Colonisation fortrinligst burde söges opdyrket.

Endelig frembyderder Korallandet Atbrydelser, hvor fremspringende Klipper naae saa langt ud i det ved Flodtid med Havvand overskyllede Rev, at Havstokkens Dannelse derved forhindres. Vegetationen paa disse, ofte for Jord blottede Klipper er characteriseret ved Hyppigheden af en *Casuarina*, ligesom ogsaa en *Callicarpa* og en *Sponia* (*Celtis vestimentaria* Kamphövener) her ere meget almindelige.

I den hosföiede Liste over Planteslægter fra Nicobaröerne vil man savne mange Former, som man med Hensyn til Öernes geographiske Beliggenhed skulde have ventet at finde der; som Exempler vil jeg kun anföre *Ceratopteris*, *Marsilea*, *Stratiotes*, *Nepenthes* og *Quercus*, som alle forekomme paa det nærliggende Pulo Pinang; Eegen (*Quercus*) endog i 9 Arter. Denne Mangel beroer deels paa, at Öerne (maaskee med Undtagelse af Trice) ikke have solaabne, stillestaaende Vande, deels maa den vel kun hidröre fra, at den kortvarige Undersögelse fandt Sted i den törre Aarstid og aldeles ikke naaede til de större skovbeklædte Höider.

*

*

*

Spörget der: af hvilke af Öernes Plante-Producter kan man ved en Colonisation vente at erholde nogen umiddelbar Fordeel? saa vil Svaret indskrænke sig til at anföre Betelnöd og Gavntömmér. Betelnödden findes vild i stor Mængde, og vil kunne afsættes overalt i Ostindien og det sydlige China, men Afhasningen er et meget besværligt Arbeide og i uafhaset Tilstand fordyres Fragten paa Grund af det större Lasterum og den utaalelige Stank og Hede, som i Skibet udvikler sig ved Gjæringen. Teaktræ (*Tectona grandis*),

det i Ostindien almindeligste Skibstømmer fandtes vel ikke paa Öerne, men disse frembyde dog mange Vedsorter som i Haardhed og Seighed og sandsynligviis ogsaa i Varighed kunne maale sig med hiint; saaledes forekommer Pinei (*Calophyllum Inophyllum*), som paa Coromandelkysten, hvor den anvendes til Skibsknæ, staaer i høi Priis, overalt nærmest Stranden og tilmed i større Exemplarer end andetsteds i Ostindien eller paa Sydhavsöerne. Huustømmer findes i Mængde.

Rettes Spørgsmaalet hen paa: hvilke Handelsplanter kunne dyrkes paa Öerne? saa vil man, uden at feile meget kunne svare: med Undtagelse af saadanne Planter, som synes at fordre en større Høide over Havet (Thee, Opium), tør man vente, at enhver i Ostindien indenfor Vendekredsen, med Held dyrket Plante ved et omsigtsfuld Valg af Jordsmon og en fornuftig og omhyggelig Pleie vil kunne lykkes.

Spørger man endelig: hvilke dyrkede Planter ville ved en Coloni paa Nicobaröerne afgive størst Fordeel? saa bliver Svaret meget vanskeligere, selv for den med Ostindiens agronomiske og commercielle Forhold nøie bekjendte; Spørgsmaalet bør maaskee opløses i tvende:

1. Hvorledes udføres en Plantning med det ringeste Udlæg? — hvilke Arbeidere ere de kyndigste, kraftigste og billigste?
2. Hvilke dyrkede Planter ville med største Sandsynlighed efter Maaneders eller Aars Forløb, o: ved den første fulde Afgrøde, staae i en saadan Priis paa et bekvemt Marked, at de yde de fleestmulige Procent af den anlagte Kapital?

1. Naar man erindrer, at de Indfødte paa Nicobaröerne kun drive ubetydelig Qvægavl, endnu mindre Jagt og Fiskeri og, skjönt Klimat og Jordbund indbyde dertil, aldeles ingen Kornavl, og at de almindeligviis indskrænke sig til i Ny og i Næ at henplante en spirende Cocusnød eller at udplante en Banan eller en Yams, saa vil man ikke turde vente, at de ved deres tilvante Ladhed og ringe Trang til fremmede Gjenstande för efter mange

Aars Paavirkning skulde lade sig bevæge til at udføre et regelmæssigt og i længere Tid fortsat Arbeide, og da nykomne Europæere umuligt kunne paatage sig et saadant, maa man tye til de almindelige ostindiske Arbeidere: Madras-Kulier, Bengalere, Malaier og Chinesere. Forskjellen mellem disse Arbeideres Dygtighed er i det Hele saavel som ved særegne Kulturer, ligesom ogsaa med Hensyn til Lönnen, saa stor, at man paa ingen Maade tør vælge iflæng. Saaledes vil den stærke Kuli under lige Forhold forlange den høieste Lön; den driftige Chineser kommer ham heri nærmest, medens den spinkle Hindu er at erholde til laveste Priis. Malaien viser meest Lyst til at arbeide i en Riismark; Chineseren synes at have Afsmag for Riisavl, medens han ynder Sukkeravl og Havedyrkning i det Store som i det Smaa. Kulien foretrækker ethvert haardere Arbeide, medens Bengaleren paatager sig ethvert Markarbeide, naar det blot ikke overgaaer hans ringe Kræfter. For en Kuli er Lönnen paa Pinang 4 Gange høiere end i Forindien, og Nicobaröernes bekjendte Usundhed og Manglen af Fruentimmer, vil sikkert endmere fordyre Arbeidet og gjøre Arbeideren uvillig til at indlade sig paa større Aarmaal. Chineseren overtager helst Arbeidet mod en bestemt Andeel af Udbyttet eller forpagter en i Drift værende Plantning. Disse forskjellige Omstændigheder ere naturligviis af stor Betydning ved en Colonisation, men de forandre sig, navnlig hvad Lönnen angaaer, i Forhold til indtrædende Svingninger i Ostindiens Production og Handel og til en tilfældigt større Sammenströmning af chinesiske eller andre arbeidssøgende Udvandrere paa de almindelige Stapelsteder, Singapore og Pinang, saa at jeg ikke her vover at antyde noget specielt Valg af Arbeidere eller at give nogen tilnærmende Beregning over Omkostningerne ved et Anlæg.

2. Dette Spørgsmaal er vel aldeles commercielt, og jeg skal derfor ikke indlade mig paa at besvare det, men nogle enkelte Bemærkninger om Forhold, som maa tages i Betragtning ved Besvarelsen, turde dog maaskee her finde en passende Plads.

Indsamlingen og den foreløbige Tilberedning af de

olieydende Frugter af Calophyllum, Elæocarpus og Ricinus, de farveholdige Frø af Bixa Orellana, de hörlignende Stoffer af Bananens Stilke og Ananassens Blade, Dyrkningen af Salep, Ingefær, Cardemomme o. dsl., kunde vel afgive nogen Indtægt for Colonien, naar den först er saa vidt fremskreden, at der findes et tilstrækkeligt Antal Koner og Börn, som mod en ringe Godtgjörelse ville paatage sig et saadant mindre udstrakt Foretagende, men uden dette vil Priisen paa de nævnte Stoffer være saa lav, at de ikke kunne komme i Betragtning. Alle Cocustræer paa Öerne tilhøre de Indfödde, og de Nödder, som de ikke selv forbruge, maatte man altsaa tiltuske sig. Man har antaget, at de nordlige Öer i det Hele producere 10 Millioner Nödder aarligt, og det er sandsynligt, at Productionen paa de sydlige belöber sig tit 4 Millioner. Af disse 14 Millioner bortföres ved fremmede Skibe neppe over 4 Millioner, hvoraf $2\frac{1}{2}$ Million alene fra Car Nicobar. Foruden disse ville sandsynligviis endnu 2 Millioner kunne erholdes, naar man i Aarets Löb efterhaanden tiltuskede sig mindre Partier fra de forskjellige Öer, medens der for disses 6000 Beboere indeholdtes 8 Millioner eller $1333\frac{1}{3}$ for hvert Individ, hvilket Antal neppe er for ringe ansat. Disse 6 Millioner kunne paa Öerne erholdes til en Priis, der er 3 til 6 Gange lavere end paa Kysterne af den bengalske Bugt og Malaccastrædet indtil Singapore, og da Betalingen sjeldnest skeer i Penge, men i blaat Lærred, Tobak o. desl., saa vil den i Virkelighed blive meget lavere end angivet, og naar Colonien selv avlede Tobakken, som trives ypperligt paa Öerne, og hvis Olien paa Stedet udpressedes af Nödderne, vilde Fordelen endmere föröges. I hvad der saaledes kunde indvindes ved Gavntömmers, Betel- og Cocusnödder, maaskee ved smaa Partier Skildpadde, Ambra, ved Trepangfiskeri og Kalk-, Salt- og Kultilvirkning, maatte en Coloni söge et midlertidigt Underhold. Peberplantninger kunne ingenlunde betale sig; Riisavl vel kun hvad Coloniens eget Forbrug angaaer. Sukkerröret burde vistnok försöges, men gunstige Localiteter ere ikke meget udstrakte paa Öerne; dog vilde de to överste Trediedelev af de Dale, som gennem-

strömmes af Floderne, være fortrinligt skikkede dertil. Med Hensyn til Indigo seer jeg ingen Grund til, hvorfor den ikke skulde kunne lykkes paa Öerne, men jeg kan dog ikke undlade at bemærke, at der af denne Slægt, som fortrinsviis synes at söge Kystpartier, ikke er fundet nogen Art paa Nicobaröerne, medens man paa Coromandelkysten træffer ikke færre end 24 Arter; iövrigt ere dens Productionsomkostninger saa store, at den neppe vilde betale sig. För efter en 5—8 Aars Forlöp vilde en Coloni saaledes neppe kunne vente betydeligt förögede Indtægter. I dette Tidsrum burde nemlig den endnu ikke optagne Deel af Korallandet være ryddet og beplantet med Cocus, ja, efter mit Skjön, burde hele det övrige flade Land, forsaavidt det nu er beklædt med Urskov, og selv Foden af Höiderne, hvor Heldningen ikke stiger over en Snees Grader, benyttes paa samme Maade. Naar Pladsen er ryddet og de spirende Rödder ere plantede, fordrer Cocus en meget ringe Omsorg, og fra den i det 7de til 8de Aar bærer Frugt, kræver den næsten kun de Omkostninger, som medgaae til Frugternes Nedplukning, og naar man derhos betænker, at man af en almindelig engelsk Cocusplantning beregner en Indtægt af 20 til 40 Procent af den anlagte Kapital, og at denne Plante neppe nogetsteds forekommer i en saadau Fylde, Kraft og Frugtbarhed som paa Nicobaröerne, turde det ikke være feilagtigt ved Besvarelsen af Spörgsmaalet at nævne Cocus som den Plante, der fortrinsviis maatte komme i Betragtning. Foruden med Cocus burde man neppe gjøre större Forsög med andre Planter end Sukker og Kaffe, som begge ville trives saa fortræffeligt paa Öerne, at man ved Spörgsmaalet om deres Fordeelagtighed nærmest kun har at afgjøre, hvorvidt man vil være istand til i billig Arbeidskraft at concurere med de omliggende Lande, hvor Sukker og Kaffeproductionen i de senere Aar navnlig paa Grund af de forandrede vestindiske Productionsforhold, er stegen i betydelig Grad.

Fortegnelse over de nicobariske Öers Planteverden.

1. Mimoseæ.

(1—4) Inga, Acacia, Eutoda. Mimosa.

2. Papilionaceæ.

(5—25) Bauhinia, Cassia, Tamarindus, Guilandina, Sophora, Dalbergia, Pongamia, Abrus, Flemingia, Nomismia, Cajanus, Dolichos, Mucuna, Canavalia, Clitoria, Olysicarpus, Dicteria, Desmodium, Uraria, Smithia, Crotalaria.

3. Rosaceæ.

(26) Rubus.

4. Myrtaceæ.

(27—29) Barringtonia, Dugenia, Psidium.

5. Melastomaceæ.

(30—32) Dissochaete, Osbeckia, Melastoma.

6. Oenotheræ.

(33) Jussieua.

7. Rhizophoreæ.

(34—36) Bruguiera, Rhizophora, Carallia.

8. Combretaceæ.

(37) Combretum.

9. Ochnaceæ.

(38) Ochna.

10. Connaraceæ.

(39) Cnestis.

11. Burseraceæ.

(40) Canarium.

12. Anacardiaceæ.

(41—44) Semecarpus, Rhus, Mangifera, Sorindeia.

13. Euphorbiaceæ.

(45—55) Glochidion, Cicca, Phyllanthus, Briedelia, Gelonium, Ricinus, Mappa, Claoxylon, Manihot, Acalypha, Euphorbia.

14. Rhamneæ.

(56—57) Colubrina, Gouania.

15. **Hippocrateaceæ.**
(58) Salacia.
16. **Celastrineæ.**
(59) Euonymus.
17. **Pittosporeæ.**
(60) Pittosporum.
18. **Polygoleæ.**
(61) Polygala.
19. **Sapiudaceæ.**
(62—63) Schmiedelia, Sapindus.
20. **Aurantiaceæ.**
(64—68) Triphasia, Atalantia?, Citrus, Glycosmis, Feronia.
21. **Clusiaceæ.**
(69—70) Garcinia, Calophyllum.
22. **Dipterocarpeæ.**
(71) Terminalia.
23. **Chlaenaceæ.**
(72) Hugonia.?
24. **Tiliaceæ.**
(73—75) Grewia, Elaeocarpus, Monocera.
25. **Büttneriaceæ.**
(76) Visenia.
26. **Sterculiaceæ.**
(77—79) Sterculia, Heretiera, Helicteres.
27. **Malvaceæ.**
(80—85) Paritium, Thespesia, Urena, Sida, Hibiscus, Abelmoschus.
28. **Cucusbtlaceæ.**
(86—87) Lagenaria, Momordica.
29. **Papayaceæ.**
(88) Carica.
30. **Bixaceæ.**
(89) Bixa.
31. **Nymphaeaceæ.**
(90) Nymphaea.

32. **Capparideæ.**
(91—92) Gynandropsis, Polanisia.
33. **Anonaceæ.**
(93—95) Anona, Uvaria, Orophea.
34. **Myristiceæ.**
(96) Myristica.
35. **Menispermaceæ.**
(97—99) Menispermum, Cocculus, Stephania.
36. **Lorantaceæ.**
(100) Loranthus?
37. **Ampelideæ.**
(101—103) Leea, Cissus, Pterisanthes.
38. **Araliceæ.**
(104—105) Aralia, Arthrophyllum.
39. **Umbelliferae.**
(106) Hydrocotyle.
40. **Sapotaceæ.**
(107) Sideroxylon.
41. **Myrsineæ.**
(108—109) Ardisia, Maesa.
42. **Ebenaceæ.**
(110) Diospyros.
43. **Bignoniaceæ.**
(111) Spathodea.
44. **Acanthaceæ.**
(112—114) Thunbergia, Dilivaria, Justicia.
45. **Scrophularineæ.**
(115) Bonnaya.
46. **Solanaceæ.**
(116—119) Caspicum, Datura, Nicotiana, Salanum.
47. **Hydroleaceæ.**
(120) Hydrolea.
48. **Convolvulaceæ.**
(121—127) Convolvulus, Ipomaea, Erycibe, Lepistemon,
Aniseia, Calonyction, Evolvulus.

49. **Asperifoliæ.**
(128—129) Ehretia, Tournefortia.
50. **Cordiaceæ.**
(130) Cordia.
51. **Verbenaceæ.**
(131—134) Vitex, Premna, Clerodendron, Callicarpa.
52. **Labiataæ.**
(135—138) Ocimum, Stachys?, Orthosiphon, Leucas.
53. **Asclepiadeæ.**
(139—140) Hoya, Sarcolobus.
54. **Apocynæ.**
(141—143) Alstonia, Cerbera, Tabernæmontana.
55. **Loganiaceæ.**
(144) Fagraea.
56. **Oleaceæ.**
(145) Chinonanthus.
57. **Jasmineæ.**
(146) Jasminum.
58. **Rubiaceæ.**
(147—156) Mussaenda, Ixora, Nauclea, Serissa, Psychotria, Guettarda, Ophiorrhiza, Morinda, Hedyotis, Gonothea.
59. **Lobeliaceæ.**
(157) Lobelia.
60. **Goodeuiaceæ.**
(158) Scaevola.
61. **Compositæ.**
(159—167) Ageratum, Cyanopsis, Vernonia?, Wedelia, Eclipta, Adenostemma, Bidens, Spilanthes, Conyza?.
62. **Aristolochiæ.**
(268) Aristolochia.
63. **Elæagneæ.**
(169) Elæagnus.
64. **Hernandiaceæ.**
(170) Hernandia.

65. **Laurineæ.**
(171—173) Polyadenia?, Littsæa?, Cassytha.
66. **Polygoneæ.**
(174) Polygonum.
67. **Amaranthaceæ.**
(175—178) Aerua, Alternathera, Achyranthes, Des-
mochaete.
68. **Antidesmeæ.**
(179—180). Antidesma, Lepidostachys?.
69. **Urticaceæ.**
(181—184) Elatostemma, Boehmeria, Parietaria, Urtica.
70. **Artocarpeæ.**
(185—187) Ficus, Artocarpus. Conocephalus.
71. **Moreæ.**
(188) Epicarpurus.
72. **Casuarineæ.**
(189) Casuarina.
73. **Piperaceæ.**
(190) Piper.
74. **Palmæ.**
(191—193) Cocos, Areca, Calamus.
75. **Pandaneæ.**
(194—195) Pandanns, Nipa.
76. **Aroideæ.**
(196—198) Caladium, Colocasia, Pothos.
77. **Najadeæ.**
(199) Zostera.
78. **Musaceæ.**
(200) Musa.
79. **Cannaceæ.**
(201) Maranta.
80. **Zingiberaceæ.**
(202—203) Alpinia phoenicea Kamphövener, Amomum
fructu acido Rink.
81. **Orchideæ.**
(204) Dendrobium.

82. **Bromeliaceæ.**
(205) *Ananassa*.
83. **Amaryllideæ.**
(206) *Crinum*.
84. **Dioscoreæ.**
(207) *Dioscorea*.
85. **Smilaceæ.**
(208—210) *Roxburghia*, *Smilax*, *Cordyline*.
86. **Juncaceæ.**
(211) *Flagellaria*.
87. **Commelyneæ.**
(212—213) *Commelyna*, *Tradescantia*.
88. **Eriocauloneæ.**
(214) *Eriocaulon*.
89. **Cyperaceæ.**
(215—221) *Cyperus*, *Kylingia*, *Scirpus*, *Fimbristylis*,
Haplostylis; *Diplacrum*, *Scleria*.
90. **Gramineæ.**
(222—238) *Oplismenus*, *Panicum*, *Ischaemum*, *Andropogon*, *Paspalus*, *Manisuris*, *Dimeria*, *Isachne*, *Imperata*, *Saccharum*, *Bambusa*, *Pennisetum*, *Dactyloctenium*, *Phragmites*, *Sporobolus*, *Eragrostis*, *Poa*.
91. **Cycadeæ.**
(239) *Cycas*.
92. **Lycopodiaceæ,**
(240) *Lycopodium*.
93. **Ophioglosseæ.**
(241) *Helminthostachys*.
94. **Marattiaceæ.**
(242) *Angiopteris*.
95. **Schizacaceæ.**
(243) *Lygodium*.
96. **Gleicheniaceæ.**
(244) *Gleichenia*.
97. **Hymenophylleæ**
(245) *Trichomanes*.

98. Polypodiaceæ.

(246—260). Dicksonia, Davallia(?), Lindsæa Aspidium, Diplazium, Asplenium, Pteris, Vittaria, Adiantum(?), Pleopeltis, Polypodium, Blechnum, Gymnogramma, Antrophyum, Acrostichum.

Nicobaröernes Indvaanere anslaaes til et Antal af imellem 5 og 6000, som dog ingenlunde er ligeligt fordeelt paa alle Öerne; navnlig er den sydlige Gruppe langt slettere befolket end den nordlige, saa at hele Indbyggerantallet paa samme endog kun anslaaes til omtrent 600, og selv af de nordlige Öer ere nogle, som allerede ovenfor antydet, forholdsviis meget stærkere befolkede end andre.

Med Undtagelse af det særëgne, kun meget lidt bekjendte Folkeslag, der lever i det Indre af Öen Store Nicobar, höre de övrige Indbyggere, som alle beboe Kyststrækninger, og iövrigt ogsaa have alt Væsentligt tilfælles, til samme Stamme og betragte sig ogsaa selv som et Folk, ihvorvel der forövrigt imellem dem indbyrdes vise sig ikke faa Forskjelligheder, der i Særdeleshed fremtræde som Eendommeligheder betinget ved en større Udvikling paa nogle af Öerne; ogsaa i denne Henseende synes Hovedforskjellen at bestaae imellem de tvende Ögrupper, idet de sydlige, større, men paa Koralsand fattige Öers Beboere i det Hele staae paa et lavere Trin end Indvaanerne paa den nordlige Gruppe,

Nicobarerne ere hverken i fysisk eller aandelig Henseende nogen ædel Race; de frembyde ikke faa Forskjelligheder fra de övrige sydøstlige asiatiske Folkeslag; nærmest beslægtede ere de maaskee med Malaierne. Deres Hudfarve er endeel lysere end Hinduernes, betydeligt mørkere end Chinesernes, og forskjellig fra begges ved et stærkt rødbruunt Anstrøg. Baghovedet er paafaldende fladt, Issen meget toppet og Breden imellem Issebenets Knuder (tubera parietalia) usædvanlig stor; ogsaa Siderne af Hovedet ere meget flade; Panden er ikke høi, men smal, og har hverken synderlig Hævning eller Heldning. Öinene staae

langt fra hinanden; de ere mørke med en guulagtig Sklerotika; Næsen er flad og bred, Kjæverne stærkt fremstaaende; Munden er bred og plump med tykke Læber, Hagen er spids, Örene ere sædvanligt gjennemborede saa bredt, at de kunne optage en Cigar. Skjægget er i Almindelighed udtrykket og meget sparsomt, og Kroppen i det Hele svagt behaaret; Hovedhaaret er altid sort, glat og glindsende; det bæres snart langt, og da gjerne ombundet med et Bastbaand eller deslige, snart kort afskaaret, for detmeste med en eller flere Haartotter imellem, snart endelig, og det især hos Fruentimmerne, hvis Grimhed overgaaer Alt hvad man kan gjøre sig Begreb om, aldeles afraget. Tænderne ere (af den overdrevne Beteltygning) sorte, undertiden sunde, men i mange Tilfælde aldeles degenererede, svuldne og löse, saa at de lig en ondartet formlös Svulst staae frem imellem de tykke, ligesom corroderede Læber, der ei kunne lukkes over dem. Af Statur ere de i Reglen under Middelhöide og noget undersætsige, noget plumpe, men ofte af atletisk Bygning. Halsen er kort, Brystet hvælvet; Underlivet ofte noget hængende, Ryggen stærkt udsveiet, Extremiteterne muskulöse, Hænderne korte og buttede, Födderne brede og lavvristede. Tatovering er ukjendt iblandt dem, skjönt Enkelte undertiden kunne have en tatoveret Figur paa Armen som Spor af deres Samkvem med Malaierne; almindeligere er den fra Birmanerne optagne Skik at bemale de med Svinefedt indgnedne Kinder med en stærk höiröd eller saffranguul Farve, hvilket dog heller neppe bruges uden ved festlige Leiligheder. Af deres Sandser er navnlig Synet overordentlig skarpt; Legemets Holdning er rank, men de mangle Lethed og Elasticitet; deres Gang er skrævende og med höit löftede Födder, i de Övelser, som deres Levemaade medförer, ere de raske, selv smidige, navnlig i at klattre, styre Canoen, svømme og dykke, kaste med Spydet o. s, v. Deres Hvile bestaaer i at ligge eller sidde paa Hug. Naar de möde hverandre hilse de ikke; de takke ikke for hvad man giver dem, men ligesaa lidt bliver Nogen vred, fordi man ved

sine Gaver begunstiger en Anden fremfor ham. Derimod have vi troet, at spore en Fölelse af ydmyget Stolthed, naar man ved en umiddelbar Gjenforæring har villet gjengjælde deres Gaver. De kjende Omfavnelser, men at kysse er et for dem som de övrige sydasiatiske Folkeslag fremmed Kjærtegn; de pege med Læberne saavel som med Fingrene, tale sagte og sædvanlig uden Gestus; deres Börn bære de ved at lade dem ride paa Hosterne.

Deres Sprog er fuldt af utallige Gutturaler og Næselyd, og ligner hverken det birmanske eller andre paa det indiske Archipel; det er forövrigt ingenlunde fattigt, men har endog Betegnelser for mange abstracte Udtryk (see vedföiede Ordbog med Forord). Skrift- og Taltegn kjende de ikke, og for at notere Tal bruge de Karvestokke; de tælle i det Hele intet undtagen Cocusnödder; de betegne derfor Dags-tiden ved at vise Solens Stand paa Himlen, og al længere Tidsregning saavel som enhver historisk Erindring er ukjendt hos dem; deres Alder kjende de derfor heller ikke. Mange Gamle fandtes der imidlertid ikke iblandt dem; dog skulde de ikke sjeldent opleve deres Börnebörns Födsel, men næsten aldrig Börnebörnsbörn; undertiden blive de saa gamle, at de gaae i Barudom.

Det mest fremtrædende Træk i Nicobarernes Character synes at være Dovenskab, Ligegyldighed og Ladhed; skjönt de i Reglen ikke viste sig uvenligt stemte eller utilböielige til at overlade hvad de havde, og undertiden endog gave Pröver paa Tjenstvillighed, der udkrævede Anstrængelse, vare de i det Hele ikke lette at bevæge til at företage sig noget. Det faldt dem i Almindelighed ikke ind at tilbyde sig til den mindste Tjeneste, at bære Noget eller at gaae et Skridt for os, selv for Betaling*). Saa længe de frygtede os, vare de om os, saasnart de saae de Herrer Naturforskere hengivne til deres fredelige Sysler,

*) Man vil erindre hvor lidet heldig mit Forsög var med at anbringe Indvaanerne i Pulo Milu's Havn til at arbeide for mig.

lagde de sig til at sove eller ryge og vare ikke at formaae til at gjøre et Skridt. De viste sig heelt igjennem ordknappe og tilbageholdende, hvad dog muligen for en Deel ogsaa kunde tilskrives Vanskeligheden ved at gjøre sig forstaaelige for hinanden gjensidigt; til Munterhed fandtes der ikke Spor hos dem. Tilfredsstillelsen af deres Fornødenheder kræver ikke megen Anstrængelse; i deres Arbejder ere de kun lidet udboldende, og de fandtes i Almindelighed ogsaa altid hvilende, gjørende sig tilgode med Betel eller Tobak. De leve i den raaeste Uvidenhed og have ikke fjerneste Anelse om hvad Fordeel de vilde kunne drage af den herlige Jordbund. Men de synes ogsaa med et vist ængsteligt Blik paa Følgerne at afvise ethvert Skridt til Civilisation eller bedre Cultur. Det var forgjæves, at vor Botaniker forklarede dem Nyttens og Brugen af Sædefrø, som han tilbød dem; de negtede endog at modtage det, endsige at de ikke vilde plante eller saa det. Charakteristiske Træk hos dem ere nemlig Frygtsomhed og Mistænkelighed, saavel indbyrdes som imod Fremmede; og for de heraf flydende Laster, Feighed, Lumsked, Forestillelse og Uordholdenhed synes de heller ikke at kunne frikjendes; deres ikke saa sjeldne, altid paa en lumsk Maade anstillede Overfald paa og Udplyndringer af fremmede Skibe kunne tjene til Beviis herpaa, ligesom ogsaa Snigmord ikke skulle være saa ganske sjeldne, og Straffe for begaaede Forbrydelser imellem dem selv indbyrdes gjerne iværksættes ved hemmeligt Overfald. Sandselige Laster synes derimod ikke at være almindelige; til Fraadseri ere de ingenlunde forfaldne og Ukydskhed synes heller ikke at finde Sted imellem dem; Drukkenskab er vel almindeligere, men dog ikke særdeles stærkt udbredt. Ligesom imidlertid disse ufordeeltige Charaktertræk ingenlunde ere lige stærkt fremtrædende paa alle Öerne, saaledes ere Nicobarerne ogsaa paa den anden Side i Besiddelse af Egenskaber, der forsoner dem med Fremmede, og ere Tegn paa en barnlig Uskyldighed, endnu saa temmelig uberørt af de Laster, der desværre i Almindelighed indsnige sig ved Samfærdsel med mere civiliserede Folk. Godmodighed og Venlighed er et Hoveetræk hos dem ;

de ere indbyrdes meddelende og i høi Orad ærlige i deres Forhold til hverandre. De ere vistnok ogsaa meget fredelige Folk, jeg hørte aldrig iblandt de Mange, som omringede os, Noget, der lignede Klammeri eller blot Uenighed. Gæstfrihed udvise de altid og villigt mod hverandre, som ogsaa mod den Fremmede, om hvis velvillige Hensigter de ere overbeviste. De hænge med Kjærlighed ved deres Land, Landsmænd og Födested. De kjende og agte Eien- domsretten og Tyveri er næsten ukjendt hos dem. Der blev os ikke et Stykke borte af Alt, hvad vi til forskjellige Tider slæbte i Land, og de saakaldte „captains“ havde de bedste Certificater fra engelske Skippere for deres Cocus- nødhandel med dem. Paa flere af disse Papirer fandt jeg Beviis for, at de havde betalt paa den sidste Reise, hvad de skyldte fra den første. De franske Missionairer havde paa Terressa efterladt alt deres Gods, da de forlode Öen, i de Indfödtes Værge, og disse bevarede Alt paa det omhyggeligste; ogsaa en Baad, som Capt. Lewis paa Under- søgelsesexpeditionen med l'Epiëgle havde mistet ved den samme Ö, var bleven opfisket af Indvaanerne, som havde trukket den paa Land, lagt den med Kjölen iveiret, og nn overraskede Capt. Lewis ved hans Tilbagekomst til Öerne ved at melde ham, at hans Baad var i Behold. De af Nicobarerne forövede Overfald paa fremmede Skibe og Bemægtigelsen af strandet Gods synes vel at frembyde et Beviis i den modsatte Retning, og de föle det Slette i disse Handlinger; men ligesom disse Angreb vel ikke sjeldent kunne have været fremkaldte ved Skibsmandskabernes uredelige eller töilesløse Opførsel, saaledes er det ingenlunde alle Nicobarerne, der have gjort sig skyldige i samme, og de uskyldige, „gode Mænd“, fralægge sig med Ivrighed al Deelagtighed i slige Handlinger. Deres Anmodninger til Pastor Rosen under hans Ophold paa Öerne om at faae deres Börn underviste af ham, synes at tyde paa Lærvillighed hos dem. Uden Intelligens ere Nicobarerne heller ingenlunde; de lære med Lethed fremmede Sprog, og de Fleste tale forudnn deres eget ogsaa noget Engelsk og flydende malaiisk og portugisisk. Jeg blev af saa godt som

Enhver af dem adspurgte om mit og Skibets Navn, hvilket de strax gjentog med den reneste Udtale uden mindste Vanskelighed. Vor Præst morede sig med at lære flere af dem at sige: „Kongen af Danmark er vor Konge“, hvilket de tydeligt opfattede og repeterede, indtil de lærte at forstaae, hvad de sagde. Dette Sprogtalent hos dem var mig saa meget mere paafaldende, som jeg kom fra det høitciviliserede Calcutta, hvor mit Navn daglig baade skriftlig og mundtlig blev radbrækket paa den eventyrligste Maade.

Nicobarernes vigtigste Beskæftigelser ere Indsamling af Cocusnødder, Skovning af Brænde, Jagt og Fiskeri, saavel som Plantning af Ananas, Bananer, Vams, o. s. v., hvortil paa de sydlige Öer kommer Indsamling af Fuglereder, Ambra og Skildpadde; endelig er ogsaa Handel med fremmede Skibe overalt en meget yndet Forretning. Deres Industri indskrænker sig til Nødvendighedsartikler. Deres Huse og Canoer ere smukt og sindrigt byggede, dog aftagede i Skjönhed og Størrelse eftersom man kommer sydligere. Ogsaa kunne de selv smede deres Spydspidser og udhamre de Sølvringe, som de bruge til Prydelse; navnlig udmærke Chovryerne sig som Vaabensmede. Paa denne Ö drives ogsaa udelukkende en anden Industriegreen, som det synes meest af Fruentimmerne, navnlig Fortærdigelsen af Leerkar, som vel ere uglasserede og skröbelige, men ingenlunde plumpt eller slet forarbeidede; de have Form efter Stængeldelen af en Cocusnød, og ere i Almindelighed af betydelig Størrelse, prydede med Striber. Ogsaa Kurvesletning drives af Fruentimmerne; Kurvene ere runde; i Almindelighed temmelig smaa, alle gjorte af Rotang, og kunne være meget smukke. Derimod kunne de ikke selv forfærdige de Töier, de bruge til deres Klædning; ikkun hos den i det Indre af Sambelong boende Folkestamme forarbeides af Fruentimmerne et Slags Basttöi, der bestaaer af det Indre af Celtistræets afskallede Bark, som bliver udbanket og fabrikeret til Stykker af $1\frac{1}{2}$ Alens Brede og 2 til 3 Al. Længde; Nicobarerne bruge det til at ligge paa og indhulle sig i. Nogen stor Kunstfærdighed have Nicobarerne vel ikke, dog kunne de ikke uden Færdighed snitte i Træ;

flere Steder fandtes større eller mindre menneskelige Figurer, vel for størstedelen raa, enkelte dog ogsaa bedre; dog er det tvivlsomt, hvorvidt de ere forfærdigede paa Öerne. Paa Lille Nicobar fandtes paa Væggen af en Hytte indskaarne Figurer af europæiske Skibe, paa hvilke den forskjellige Takling var rigtigt angivet, ligesom der ogsaa paa et andet Sted under Expeditionens Ophold fandtes en Deel smaa Modeller, der skulde forestille de til samme hørende Skibe. For Sang og Musik have de ogsaa Sands, skjönt begge Dele ere høist ufuldkomne. Deres musikalske Instrumenter bestaae i en Art Flöite af Bambusrör med 6–7 Huller, i hvilken der blæses fra den ene Ende, og en, rigtignok kun ufuldkommen Begyndelse til en Guitar, bestaaende af et tykt, omtrent 2 Fod langt, Bambusrör med Lydhuller paa Siderne, der er forsynet med en Stræng af Rotang, som for at modificere Tonerne paa forskjellige Steder trykkes imod Röret.

Nicobareus Hovedfødemiddel er Cocusnöd, kogt eller raa. Hau spiser deraf saa meget han lyster, Resten kaster han bort, og da enhver Nicobar gjør dette Maaltid saa tidt han föler Trang dertil, ligger hele Skoven opfyldt med mere eller mindre forraadnede Cocusskaller. Den Maade han aabner Nödden paa og gjør sit Maaltid er i det Foregaaende beskrevet. Desuden nyde de Yams, Bananas og andre Frugter, navnlig Caldeirafrugten, hvoraf de lave en Slags Bröd eller Budding, som kaldes Mellori; ligeledes tilberede de en Slags Sago af Frugtens Kjerne af Nipa fructicans. Riis hörer til de store Sjeldenheder, da den maa kjøbes. En almindelig Spise er Fisk, navnlig röget og tørret; Svine- og Hundekjöd nyde de som oftest kun ved festlige Leiligheder. Salt bruge de meget lidt og egentlig kun til Fisk. Kjöd, der ikke er for seigt, saasom af Smaafugle eller Grise, spise de undertiden raat. Ogsaa nyde de Hönse- og andre Æg, Muslinger og lignende Södyr, Skildpadder, og de foragte ikke engang Alligatorer. Vand drikke de ikke eller i alt Fald meget lidt; deres bedste Drik er Cocusmelk. Palmetodden, den gjærede Saft, der udflyder af den overskaarne Bladstilk paa Cocuspalmen, ere de li-

denskabeligt hengivne til, og synes ikke at forbinde nogen Skam med Drukkenskab. Da Cocusmelken er meget nærende, spise de i det Hele kun lidet; de holde ingen bestemte Maaltider, men spise naar Sulten kommer over dem. Forövrigt vise de ingen europæisk Kost tilbage; Bröd synes de at finde meest Behag i, dog havde de paa de nordlige Öer ogsaa faaet Smag paa Oxekjöd; af fremmede Drikkevarer tage de hellere Brændeviin end Viin. Tobak ere Alle, baade Mænd, Qvinder og Börn, lidenskabeligt forfaldne til; de tygge uophörligt Betel, og have næsten aldrig Cerutten ude af Munden; i Mangel af disse skjære de noget Tobak i smaa Stykker, svöbe den ind i törrede Blade, og op-rulle den omtrent som Spaniernes Cigaritos.

Deres Dragt er höist simpel; for Mandfolkenes Vedkommende bestaaer den alene i en 2 Tommer bred Strimmel af blaåt Lærred, som ee snöre om Hosterne; trække mellem Benene og atter knytte i Beltet bagpaa, hvor den löse Ende hænger ned som en Hale; imidlertid ere de dog ogsaa meget begjærlige efter europæiske Klædningsstykker, navnlig Hovedbedækninger, saasom gamle Filtehatte, röde Huer o. s. v.; men de bruge dem alene som Prydelser, aldrig for at beskytte eller bedække sig, og ere ingenlunde kræsne i Valget. Fruentimmerne bære et Slags Skjört om Lænderne, der i Almindelighed naaer fra Brystet til nedenfor Knæerne, og bruge desuden, navnlig i Husene, et stort Stykke blaåt Lærred, hvori de fuldkomment kunne indhülle sig. Paa enkelte af Öerne bære de ogsaa et Skjört af Bast viklet flere Gange omkring Livet. Af Prydelser pleie Nicobarerne især at bære Halsbaand af Glasperler eller ogsaa ofte af parviis sammenbundne Rupier, saavelsom Sölvskeer og Gaffer, hvilke sidste findes næsten hos enhver Familie, men aldrig bruges til at spise med. I Örene bære de i Almindelighed en Cigar, undertiden smaa Rör eller Træpinde, foran belagte med en Sölvplade, udhamret koldt af Rupier eller af andre Mynter, eller smykkede med en Fjerkrands; om Haandleddene og ofte om Benene have de Ringe af tykt Sölv-, Messing eller Jerntraad. Deres i en Europæers Öine smukkeste Pynt, som især bruges paa de

nordlige Öer, er imidlertid Pande- og Halsbaand enten af törret Bast eller af frisk Lövværk.

Nicobarernes Huse ere i Almindelighēd eens paa alle Öerne, dog ere de paa de nordlige Öer i Almindelighed baade større og bedre end paa de sydlige. Med ganske enkelte ved Localiteterne betingede Undtagelser ere de alle byggede ved Stranden (undertiden endog tildeels i Vandet) under Skoven i Læ for Sydvest-Monsonen, paa den nordlige Gruppe i Reglen sammen i større eller mindre Landsbyer, paa de sydlige Öer derimod enten enkelte eller kun faa tilsammen. Husene ere i Almindelighed runde, bikubeformede, sjeldent fiirkantede; de ere byggede paa 12—18 Pæle, der ere 3 til 4 Al. höie, saa at man bekvemt kan gaae under Huset; i dette aabne Rum, som tilsteder Luften fri Adgang, holder Jordbundens Fugtighed borte og beskytter Beboerne mod Skovens giftige Kryb, opbevares som oftest Brænde, Caldeira og andre Frugter, eller findes Svinetruge, Kurve for Hönsene til at udruge Æg i m. m. Gulvet er sammensat af Brædder eller oftere af Bambus med Mellemrum, hvorigjennem Lyset falder op i Bygningen; over dette bruges, navnlig paa de sydlige Öer, Sidevægge af Bræder, $\frac{1}{2}$ Alen höie, paa de nordlige er derimod i Almindelighed Taget anbragt umiddelbart paa Gulvet; hiint bestaaer af et fuldstændigt Sparreværk af Rotang, der er tækket med Bladene af Nipa- (Atap) eller Pandanustræet, som afgive et fortræffeligt Tækningsmiddel. Vinduesaabninger ere sjelden anbragte i Taget; den eneste Indgang til Huset er igjennem en Luge i Gulvet, hvortil man föres ad en Bambusstige, eller op ad en med Trappetrin forsynet Træstamme; denne snævre Indgang er Husets Dör, Vindue og Skorsteen. Røgen som derved for en Deel bliver staaende i Hytten, bidrager vist ikke lidet til at gjøre Skov- og Sumpmiasmerne mindre skadelige for Beboerne, og det kun svagt indladte Lys medförer en vis Kjölighed, men Luften derinde er i det Hele langtfra behagelig; den er indeklemt og stinkende. Den överste Deel af Huset er afdeelt med et Bambusloft, som hviler paa to tykke Bambusstokke, og som bruges til der at henlægge, hvad der ikke benyttes almindeligt. Over-

raskende er den Omhu, hvormed Alt i deres Boliger er udarbejdet, og Reenlighed hersker i Almindelighed saavel i som udenfor Husene. Ligeoverfor Lugen i Gulvet findes Arnestedet, en med Stene omsat og med Sand bedækket Plads. Huusgeraad til at bruge i Huusholdningen, er kun sparsomt og simpelt; det indskrænker sig til nogle Leerpotter eller Cocuskar med Laag af Blade, nogle smaa Trætruge, Kurve, samt Kar eller Tönder af tykkere eller smekkrere Bambusrör, navnlig bestemte til Opbevaring af Palmeviin. Disse Redskaber, saavelsom deres Aarer, Vaaben, Jagt- og Fiskeredskaber ere opstillede langs Sidevæggen eller stukne ind under Taget tilligemed Proviant (Cocusnödder, Mellori) og andre Eiendele; er Beboeren rig findes ogsaa undertiden een eller flere Kister, hvori Husets Skatte af Sölv (Penge, Medailler, Skeer, Gafler), Töier og Prydelser opbevares; gamle engelske Bönneböger, öiensynligen dem skjænkede af fromme engelske Söfolk, findes ikke sjelden i disse Kister; men det er kun ved enkelte festlige Leiligheder, at han pakker disse Kostbarheder ud, dels for at pynte sig selv med dem, dels for at stille dem til Skue i sin Hytte.

Nicobarernes Canoer ere meget smalle og forsynede med en Udlægger paa den ene Side; de bestaae af en udhulet Træstamme og ere fra 6 til 40 Fod lange; disse sidste have en Mængde Tofter og kunne rumme 20 Personer. Forstavnen forestiller undertiden et Svinehoved eller en anden i Træ udskaaen Figur. Canoen roes ikke, men pagaies ved smaa tilspidsede Skovler, der holdes næsten lodret og derfor ikke lægges mod Randen af Fartöiet. Undertiden sees den ogsaa at före 4 til 5 smaa Seil, forfærdigede af Palmeblade; Masterne ere af Bambusrör, befæstede med Rotangstrikker i Siderne af Kanoen.

Af Vaaben have Nicobarerne ikke mange; Geværer ere sjeldne og kun slette; paa Car-Nicobar fandtes en Art Flitsbuer; Sabler, Öxer og Knive tilforhandle de sig af Engländerne og Birmanerne, men deres almindelige Vaaben og Jagtredskab er Spydet, enten heelt af Træ eller med en smedet Jernspids; ogsaa til at fiske med bruge de næsten

altid Spyd med flere Hager, omtrent som vore Lystringer eller Aalejern, som de hugge efter Fiskene; Net fandtes ikke, og Angelsnörer meget sjeldent, paa Car-Nicobar saaes derimod en Art Ruser, flettede af Rotang; undertiden danne de ogsaa af Palmeblade smaa Fiskegaarde, hvori Fiskene blive fangne naar Vandet falder. De fiske ofte om Aftenen ved Blus og have stor Övelse og Færdighed i at bruge Fiskespydet.

Giftermaal foretages paa disse Öer uden Iagttagelse af nogen Ceremoni. Et Par mödes, synes om hinanden og leve derefter sammen. Fremgangsmaaden er den, at Pigen, som önsker at giftes, besöger de forskjellige unge Mænd, indtil hun finder En efter sin Smag, som er villig til at underholde hende. De afgjøre Sagen mellem dem, og dermed er Giftermaalet fuldbyrdet.

Nicobarerne leve i Reglen i Monogami, undertiden ogsaa i Bigami; saaledes seer man oftere at en smuk Mand, der har en god Stemme og er vel lært i underholdende Sange, har to Koner. Skilsmisse er ingenlunde sjelden, og i Særdeleshed skal det være almindeligt, at Konerne skifte Mænd, navnlig inden de have faaet Börn. Skilsmissen skeer med fælles Samtykke, deres Eiendom deles lige imellem dem, og derpaa tager Manden en anden Kone og Konen en anden Husbond. I hvilken Alder Ægteskabet indgaaes, er det som Fölge af Nicobarernes fuldkomne Mangel paa Tidsregning umuligt at erfare; det er imidlertid neppe i nogen tidlig Alder. Forholdet imellem Mand og Kone er ikke meget ömt, men de dele fuldkomment Lod med hinanden; Konen deeltager i Mandens Arbejder, men deler ogsaa alle hans Nydelser, og han maa ofte rette sig efter hendes Villie. Mændene ere i Almindelighed skinsyge paa Konerne, og denne Fölelse er det maaskee navnlig at tilskrive, at de saa ivrigt söge at skjule Fruentimmerne for Fremmede. Fruentimmerne udmærke sig ikke ved Troskab, heller ikke dömmes Utroskab overordentlig haardt, men Husbonden kalder dog i Almindelighed sin Kones Forförer til Regnskab, og sender ham en Udfordring, som denne sædvanligviis modtager strax, men undertiden först efter at flere Bud

ere sendte. Sted og Tid fastsættes da til Mödet, Fremmede blive indbudne og Toddy skaffet tilveie. Efterat have drukket et betydeligt Quantum deraf, begynde Modstanderne Kampen; de fægte med lange Stokke og som det synes meget alvorligt, men dödelige Slag falde aldrig. Saasnart det er indlysende, hvem der vil seire, adskille Tilskuerne de Kæmpende, og hvis Husbonden er Seierherre, tager han sin Kone tilbage og lever med hende, som om Intet var passeret; er han derimod overvunden, mister han sin Kone, og dermed ender Sagen. Nicobarerne ere stolte og glade ved at have Börn; deres Antal er sædvanligt 5 eller 6, men en stor Deel af dem döer under Opvæksten af Mangel paa Pleie, især i den usunde Aarstid. Födslerne ere undertiden meget haarde og langvarige. Der haves endog Exemp-ler paa, at Födslen aldeles ikke kan fuldbyrdes; om Trilling-födsler har man ikke hört; naar Tvillinger födes dræbes en af dem (den som Moderen bestemmer dertil) strax ved at helde den Vand i Næseborene. En Malu'ne (Præst eller rettere Djævlauddriver) kaldes for at assistere ved Barne-födsel; han aander over Konen, mumler nogle Formularer for at fordrive Ivi'erne, som forvolde Smerterne, og trækker sig derpaa tilbage. En af Barselkonens kvindelige Bekjendte kommer nu og giver den Hjælp, hun formaaer. Saasnart Barnet er födt, overskjæres Navlestrengen med et Stykke skarpt Bambusrör. Moderen, der allerede i den sidste Deel af Svangerskabet har været fritaget for Arbeide, holdes til-ligere med Barnet rolig i 10 Dage og iagttager i næsten en Maaned en Faste. Derefter tilberedes en Fest, hvortil Ind-byggerne fra de nærmeste Landsbyer indbydes, hvor man nyder Toddy i Overflödighed, synger, dandser og gjør sig lystig. I Forholdet mellem Forældre og Börn findes ingen Ömhed, og om Opdragelse kan der ikke vel være Tale; det synes som om Börnene ere fuldkomment overladte til dem selv, og Oldingen, der gaaer i Barndom, overgives til sin ulykkelige Tilstand, indtil Döden befrier ham derfra. Noget, der kunde ligne en Statsforfatning, findes aldeles ikke; den Ene er fuldkomment ligesaa god som den Anden. De lade sig aldrig befale, og vil man opnaae noget hos

dem, maa man vække deres gode Villie; Tjenestetyende findes heller ikke; det er kun undtagelsesviis, at Beboerne paa det overbefolkede Chovry undertiden drage til en af de andre Öer for der at tage Tjeneste, men komme herved dog ikke i noget underordnet Forhold. Ligesaalidet indrømmes den Enkelte nogen Forrang; de ældre Familiefædre nyde vel en vis Anseelse, men have slet ingen Indflydelse; snarere erhverves en saadan, skjönt den dog er meget ringe, ved Rigdom og Snuhed i Handel, navnlig paa de nordligste Öer. Her findes Enkelte, som synes at indrømmes en vis Overlegenhed og Indflydelse paa deres Landsmænd, hvilket især fremtræder ved at tjene som en Art Mellemmænd imellem disse og de fremmede Skibscapitainer; de antage gjerne Titelen af Capitain, og tale om deres Lascarer, som de ere ledsagede af, som maa gaae op i Cocustræerne og slaae Nödder ned for dem, og som maa bære de Sviin, der skulle sælges, ned til Stranden. Da jeg en Dag efter en meget trættende Tour hvilede ved Kanten af et Vand, vi skulde over, og uddeelte en Flaske Viin mellem de medfølgende Nicobarer, idet jeg skjænkede ud i et lille Blikmaal, var det mig paafaldende, hvorledes Nogle af dem, formodentlig de saakaldte Lascarer, trak sig tilbage, medens de andre drak med stor Begjærlighed. De kaldte ogsaa vore Matroser „Lascars“. Beboerne af de nordligste Öer holde i det Hele af at tillægge sig europæiske Titler og Navne, som Lord Byron, „Lord Nelson“, „London“ og lignende, de nedenfor omtalte præstelige Læger kalde sig ogsaa Doctores. Ligeoverfor Fremmede, ogsaa Europæere, gjøre de de den samme Uafhængighedsfølelse gjeldende; de synes aldeles ikke at anerkjende nogen Overlegenhed hos disse, der kunde bevæge dem til Eftergivenhed, og de franske Missionairer have under deres flereaarige Ophold paa Öerne aldrig kunnet erholde en Tjener blandt de Indfødte.

Nicobarernes religiöse Følelser synes udelukkende at indskrænke sig til overtroisk Frygt for onde Aander, Ivi'er, hvem de tilskrive Sygdomme og alle andre Ulykker, som ramme dem; dog synes de ogsaa at antage Tilværelsen af gode Aander; idetmindste hørtes en af Nicobarerne at yttre,

at Ivi'erne bragte Træerne til at voxe. Om de Billeder, som fandtes flere Steder vare Gudebilleder, er vanskeligt at afgjøre, men det er ikke usandsynligt; de tillægge forövrigt Aanderne særegne Navne og forskjellig Oprindelse. Deres Gudsdyrkelse gaaer især ud paa deels at undgaae Alt hvad der kan stöde de let fornærmelige Ivi'er, af hvilken Grund de underkaste sig en Mængde Ubekvemmeligheder, deels at forsone dem navnlig ved Offre, hvormed da gjerne forbiñdes en Fest, hvorunder de söge at forjage deres Frygt ved Drik, Sang og Dands; deels endelig paa at holde Aanderne borte eller, naar de have faaet Indpas, fordrive dem ved List eller endog ved Vold med Præsternes Hjelp. Disse, som kaldes Maluener, vide ved deres Besværgelser eller plumpe Ceremonier at faae Bugt med Ivi'erne, og forestaae derfor alle religiöse Handlinger; de ere tillige Spaamænd og navnlig ogsaa Læger; deres Kunst som saadanne, bestaaer i efter Raadförsel med Aanderne at ordinere de Blade og deslige, der skulle anvendes som Lægemedel, eller ud-drive den onde Aand af den Syge under overtroiske Ceremonier, idet de under en sagte Flöiten presse og ælte Patientens Lemmer et efter andet, og hvergang ende med at blæse Djævlens ud og i det Samme gnide Hænderne stærkt, som om de frygtede for, at han ellers maaskee kunde blive stikkende der. Hvor Malueneren kaldes til i Sygdomstilfælde, möder han ofte med Landse i Haanden. Dersom Patienten kommer sig, antages han at have gjennemboret Ivi'en; naar derimod Döden indtræffer, trækker han sig tilbage. Ikkun paa Car Nicobar have de faaet Smag for europæiske Lægemedler, som de ivrigt efterspörge hos Skibscapitainerne, men som de anvende iflæng mod alle Sygdomme. Den Unge, der skal opdrages til at blive Maluen, opholder sig, saalænge Underviisningen staaer paa, i sin Lærers Hytte og forberedes til sit Kald ved kun at nyde Hönsekjöd og anden finere Spise. Læreren tegner derpaa de besynderligste Figurer paa Bladskeden af Nibongpalmen, holder disse for Öinene af ham og lader ham nu alene, idet han befaler ham af og til at see igjennem Hullerne i Gulvet, indtil der viser sig spögelseagtige Skikkelser af Dyr og Mennesker

for ham; denne Ceremoni gjentages, indtil den unge Præst virkelig troer at see disse Billeder for sig. Ligesom imidlertid disse Maluener ikke nyde nogen stor Anseelse, og iøvrigt leve ganske som de Övrige, saaledes ere de paa den anden Side udsatte for at mistænkes for Samkvem med de onde Aander og at blive et Offer for deres Landsmænds Hævn; döe der f. Ex. mange Patienter for en Maluen, bliver man enig om at dræbe ham, denne Handling udføres ved en af hans Bekjendte under Venskabsmaske.

Nicobarerne höitideligholde mange Feste, ved hvilke Hovedsagen i Almindelighed er Nydelsen af Toddy og Svinekjöd, Musik, Sang, Fægtning og Dands. Maaden, hvorpaa de indbyde til deres selskabelige Möder, er noget særegen; Indbydelsen selv kaldes „Koonie” og udtrykkes ved et Stykke flækket Rattan, paa hvilket er slagen en eller flere Knuder. Hver Knude betegner en Dag, der skal hengaae forinden Mödet; den Indbudte löser en Knude hver Morgen, og om Eftermiddagen, naar den sidste Knude er löst, begiver han sig til Vennernes Huus, hvor han da underrettes om Festens Anledning. En af de störste Fester finder Sted ved Begyndelsen af den törre Aarstid, hvor de forfærdige nogle Skibe i Lighed med de europæiske, som da föres omkring i Landsbyen til hvert Huus; Huusbeboerne jage nu Ivi’erne ud af Huset og ombord i Skibet, og naar de have passeret hele Byen igjennem, sætte de det ud i Havet, og lade det bortföres af Vinden. — Ved Bryllupper bruges ingen Festlighed mere, som ovenomtalt ved Barnefödsler; men de störste Höitideligheder foretages ved Begravelser. Ligene begraves strax efter Döden, og over Graven sættes Störstedelen af den Afdödes Vaaben og Eiendele, navnlig Klædningsstykker og Prydelser; efter nogen Tids Forløb opgraves Liget igjen, pyntes og udsættes til Skue i Huset, og de egentlige Festligheder finde da Sted, som begynde under et frygteligt Klagehyl; forövrigt er Begravelsesmaaden ikke eens paa alle Öerne, og det er allerede ovenfor anført, at en særegen er i Brug paa Terressa. Til Minde om de afholdte Feste pleie Nicobarerne at ophænge nærmest ved Indgangen i Huset Kjæverne af de fortærede Sviin. Den

med de chinesiske Arbeidere paa Öerne efterladte Opsynsmand Jamboo beskriver Nicobarernes Ceremonier ved Död og Begravelse paa följende Maade:

Naar den Syge udaander, hælder den nærmeste Slægting nogle faa Draaber Cocusnöd vand i Munden paa ham. Saasnart Personen er död, hyle Börn og Fruentimmer höit. En Time efter Döden blive otte Stykker nyt Töi af hvilken-somhelst Farve, svöbte omkring Liget, som da bindes med Strikker ved Albuer, Hoster og Födder. Begravelsen finder Sted, saasnart den Dödes Slægtinge kunne blive forsamlede. Sendebud gaae for at indbyde Indbyggerne af de nærmeste Landsbyer, og de fleste af disse möde hver med sit Spyd i Haanden. En Grav, 3 Fod dyb, graves nærved Huset, et Sviin slagtes og med dets Blod bestænkes Kanten af Graven, hvorefter, naar Alt saaledes er forberedt, Begravelsesceremonierne begynde. Slægtingene aflægge deres sædvanlige Prydelser, saasom Glasperler o. s. v. Kogeapparater og Agerdyrkningsredskaber, som tilhørte den Afdöde, bæres af En af Fölget; noget Bark af Upehtræet svöbes om Liget, en levende Kylling bindes til dets Bryst. Det förste Skrig af Kyllingen er Tegn til et Klageskrig af alle Tilstedeværende. Liget löftes op af to Mænd og bæres rundt om Huset, medens den forreste af dem slaaer paa hver Stolpe med en kort Stok, hvormed han er forsynet til dette Brug. Derpaa gaaer Processionen til Graven, Fruentimmerne bagest; her löses Strikkerne og Liget med Kyllingen lægges i Graven, hvorefter det hele Fölge gaae ned til Strandbredden, hver holdende en grøn Qvist i Haanden, og bade sig, derefter vende de tilbage til Huset, hvor et Maaltid er tilberedt, og efterat dette er endt tilbringes Aftenen med Sang og Dands,

Den Afdödes Slægtinge sørge i omtrent et Aar, i hvilken Tid de gaae foruden deres Perler og Prydelser og afholde sig fra at spise Flæsk og drikke Toddy. Naar denne Tid næsten er tilende, tilberedes en Fest til Minde om den Afdöde, den varer i flere Dage og et stort Selskab er indbudet. Huset bliver udpyntet med Töi af alle Slags, og tillige med forskjellige Snaating saasom: Rupeer, Dollars, Skeer, Cigarer, Perler o. s. v., der ophænges paa forskjel-

lige Steder. Alle Tilstedeværende have deres Ansigter malede røde, og i de første 3 Dage, medens Fruentimmerne græde og jamre, gjøre Resten af Selskabet sig tilgode med fedt Flæsk og Overflod af Toddy. Paa Festens sidste Dag gaaer man til Graven, hvor adskillige Sviin da blive slagtede. Det ene efter det andet bliver stukket med en gammel Huggert, og medens Svinene grynte, hyle de Tilstedeværende og Graven bestænkes med Blodet. Slægtingene bedes derpaa atter at bære deres Perler og drikke Toddy; og endeel af det raa Flesk bydes dem, hvilket de æde med megen Appetit. Hele Selskabet gaaer da tilbage til Huset og tilbringe Aftenen med Sang, Dands og Drik o. s. v.

Det ovenfor Fremsatte gjælder alene Beboerne af Kyststrækningerne. Ligesom paa de fleste af de større Öer i det indiske Archipel, saaledes skal der, som oftere berört, ogsaa i det Indre af Sambelong findes en mindre, sort Menneskerace med krusede Haar, der er forskjellig fra Kyst-Nicobarerne, med hvem de som oftest leve i Fjendskab. Man kjender dem imidlertid saa godt som udelukkende kun fra de andre Nicobarers Fortællinger; efter disse skulle de bygge deres Hytten i Trætoppene, midt i det tætteste Jungle: have hver sin Kone, skjönt de ikke holde dette Ægteskab meget i Ære; de fægte med hærdede Træspyd; finde, skjönt de ingen Veie have, med Lethed gennem det tætte Krat; de leve af de samme Frugter som de övrige Nicobarer, (kun have de ingen Cocus,) og desuden af Slanger, Krokodiller og andre slige Dyr, som de fange ved Troldomskunster; for Bundter af Rotang tilforhandle de sig af Kystbeboerne Knive og det Töi, de bære om Lænderne; iövrigt forfærdige de det ovenfor omtalte Basttöi, der er almindeligt paa alle Öerne. Kystnicobarerne tale kun om dem med Foragt, og kalde dem Skovmennesker, Orang-Utangs. Det er i det Foregaaende fortalt, hvorledes vi ved at gaae op ad Galatheafloden traf paa en af dens Beboere fornylig forladt Landsby, der var indhegnet med Palisader. Husene lignede Nicobarernes, men vare mindre og uslere; istedenfor at disse ere byggede som Bikuber, havde hine, der ligeledes stode paa Pæle, med Gulve af afrundede Læg-

ter og byggede af unge Trægrene, skarpe, af Træbark og Palmeblade bestaaende Tage, der vare aabne for Gavlenderne; deres Canoer vare beregnede paa Flodfarten og derfor mindre og slettere end Kystnicobarernes, men iøvrigt havde de baade Sviin og Höns, ja endog Mellori. Deres Arne- steder bestode af brændte Muursteen, som de selv maa have forfærdiget, da saadanne ikke findes hos de andre Nicobarer og derover paa fire Stykker ophængte Kar, forfærdigede af tykke Palmeblade som vare fastsyede til Stokkene. Forskjellen mellem dem og de övrige Nicobarer, synes, efter disse Data at dömmes, ikke at være saa meget stor, og navnlig at indskrænke sig til den, der er en Følge af at de ingen Cocnsplantninger have.

Det fremgaaer saaledes i det Hele, at den nicobarske Menneskerace mangler höie aandelige Evner og overhovedet staaer paa et lavt Udviklingstrin; men bemærkes det paa den anden Side, at Öerne kun i ringe Grad have været besøgte af civiliserede Nationer, og at baade Indbyggernes eiendommelige Sprog og Legemsdannelse vise hen til, at de kun lidet have blandet sig med Fremmede, vilde det ikke have været forunderligt, om man hos dem havde fundet en endnu langt ringere Udvikling end det har været Tilfældet. De dyrke Jorden, de have særskilt Eiendom, de agte Qvinden og Ægteskabet, de straffe Forbrydelser efter fælles Overeenskomst, de drive en ivrig Tuskhandel mellem Öerne, de opfatte og lære nemt, de ere venlige og gjæstfrie, de elske deres Födeland, deres Landsmænd, deres Frihed og Uafhængighed, og om de end ikke have meget, som röber nogen særdeles Opfindsomhed eller industriøs Virksomhed, eller stor Aandelighed i det Hele, kunne dog deres Huse, Canoer og smaa Industrigrene idetmindste være Vidnesbyrd om, at de ei ere blottede for höiere Evner. Vel er der intet Spor at finde af de mähriske Bröders tidligere eller de franske Missionairers senere Ophold imellem dem, og vel er det kun Flitter og Börneværk, hvad de hidtil have optaget fra Europæerne: men ligesom Hine i det Hele arbeidede under uheldige Forhold, og de tidligere Colonisationsforsög havde formange Ulykker at kæmpe imod til at

de kunde hntage sig de Indfødte; saaledes have næsten alle Eypeditionens Medlemmer, efter det Indtryk, Nicobarerne havde gjort paa dem, samstemmet i det Haab, at de ikke alene ville være istand til at bære Civilisationens Velsignelser, men at man ogsaa, naar man vidste at vække deres Tillid, især ved paa det samvittighedsfuldste at holde Hævd over Uforkrænkeligheden af deres Eiendomme*), deres Huse, deres Cosus- og andre Plantninger, deres Ret til Skovhugst og Fiskeri, naar man lærte dem en udvidet og fordeelagtigere Benyttelse af de Naturprødducter, deres Öer allerede nu yde dem i saa stor Rigdom, og en bedre Erkjendelse af deres Værdi, naar man forögede disse Producter med andre, de med Lethed kunde skaffe dem store og hidtil ukjendte Fordele, naar man saaledes paa samme Tid skabte dem nye Fornödenheder og tilbød dem Midlerne til at tilfredsstille dem, — vilde være istand til at overvinde de Hindringer, som nu deres Dovenskab og Dorskhed i Forening med deres Uafhængighedsfølelse og deres Mistroiskhed imod Fremmede vistnok vilde lægge i Veien, at man saaledes, naar engang i Tiden christelig Opgragelse og Underviisning i nyttige Kunster, Haand i Haand bragte deres Velsignelser over dem, vilde i enhver Retning kunne skaffe sig nyttige Arbeidere iblandt dem.

Da imidlertid Tilveiebringelsen af den saakaldte Arbeidskraft er et af de væsentligste Hensyn ved en eventuel Colonies Anlæg, og där i saa Henseende kun er lidet

*) En umiddelbar Følge af at Befolkningen er større paa de nordlige end paa de sydlige Öer, er at Begrebet om Eiendomsret til Jorden, Grunden, er større paa hine end paa disse. Vi fandt hyppig Grændseskjæl opstillet langs Fodstierne, som betegnede Enhvers Territorium, paa de nordlige Öer, men derimod intet sligt, uden i al Fald ganske tæt ved Husene, paa de sydlige. Det blev mig ogsaa klart ved de Forhandlinger, jeg derom havde med Pulo Milu's faa Beboere, at de meente, at hvad der stod paa Grunden tilhørte Dem, men at Jorden selv var fælleds Eiendom.

at vente af de Indfødte, idetmindste hos den nuværende Generation, bliver det nødvendigt at skaffe Arbeidere andetsteds fra. Hinduerne fra Bengalen udvandre gjerne, naar man sikkrer dem noget höiere Daglön end den sædvanlige i deres Hjem. som er 2 Rup. maanedlig eller maaskee lidt mere; men de ere daarlige Arbeidere (5 regnes lig 3 Chinesere) og Kastevæsenet og de religiöse Fordomme lægge mange Hindringer iveien for at benytte deres Arbeidskraft fuldkommen. Dagleierne (Kulierne) fra Coromandelkysten ere kraftigere og bedre Arbeidere, men fordre ogsaa höiere Lön; paa Penang skal Arbeidslönnen være: for en Chineser 9 Rup. maanedlig, en Madras-Kuli 6 Rup., en Malaier 5—6 Rup., og for Bengalere neppe 4—4 Rup. Malaierne siges at have de samme slette Egenskaber som Nicobarerne, nemlig stor Ulyst til at staae i tjenende Forhold og til at arbeide stadigt. Kun for Riisavl skal Malaieren nære saadan Enthusiasme, at han for at være beskjæftiget dermed hellere tager tiltakke med en ringere Gevinst, især naar han derved kan være sin egen Herre; han er derfor fortræffeligt skikket til Forpagter af Riisavl, og det saameget mere som Chineserne, med faa Undtagelser, aldeles ringeegte Riisdyrkerne, og ikke lettelig give sig i Tjeneste som saadanne. Chineserne ere flinke Arbeidere, naar de ere under tilbörlig Opsigt, og der findes altid Agerdyrkere og Gartnere imellem dem, som forstaae godt at behandle Culturvæxterne, og de vanskelige iblandt disse kunne i Reglen ene anbetroes Chinesernes Behandling. Der maa imidlertid anvendes megen Forsigtighed imod dem; paa deres Udsagn kan man aldrig stole, da de, ligesaavel som Hinduer, Malaier og Nicobarer, hverken holde det for Synd eller Skam at lyve. De ere begjærlige paa egen Fordeel, og i at beregne den og i at före Planterne bag Lyset, og da der altid hersker Enighed og Sammenhold imellem dem i enhver Collision med Planterne, forstaae de snart at bestemme Arbeidslönnen, og tiltvinge sig Forhöielse ved at nægte at arbeide. Det vil derfor ogsaa være nødvendigt at give Chineserne tilsrækkelige Concurenter i Hinduer og Malaier. Af flere Hensyn kunde det iövrigt vise sig ønske-

ligt, at have gifte Arbeidere. Ikke alene forekomme ved Agerdyrkningen, især den tropiske, en Mængde Arbeider, som ligesaa godt udføres af Koner og Børn, og hvortil Planteren paa Grund af Omkostningerne, ikke kan anvende Andre; men det ligger ogsaa i Sagens Natur, at den Arbeider, der ingen Familie har eller kan faae i Colonien, ikkun vil betragte den som et midlertidigt Opholdssted, hvor han kun den Interesse saa hurtigt som muligt at erhverve en Sum, hvormed han kan vende tilbage til sit Hjem; ligesom det endelig ogsaa er klart, at saavel Övrigheden som Planteren vil have langt større Myndighed over og Indflydelse paa den Arbeider, der er bundet til Colonien ved Familie, end over den, der stræber efter at komme bort saasnart hans Tjenestetid er ude. Det vilde imidlertid vistnok være overmaade vanskeligt at skaffe Fruentimmer til Nicobarerne. De chinesiske udvandre aldrig og Hinduernes yderst vanskeligt, hvilket allerede nödvendigt følger af Fruentimmerets hele Forhold i Orienten, og allermeest hos Chineserne og Hinduerne; dog gifte Chineserne sig gjerne med malaiiske Fruentimmer, naar der gives dem Leilighed dertil.

Handelen paa Nicobarerne har hidtil, hvad der ligger i Forholdenes Natur, ikkun kunnet være ringe, og har i Hovedsagen indskrænket sig til Udførselen af Cocusnödder fra de nordlige Öer, navnlig Car-Nicobar, da de enkelte andre Producter, som vindes paa Öerne, og de faa Fornödenheder, hvormed Indbyggerne forsyne sig fra Fremmede, ere for ubetydelige til at kunne være Gjenstand for nogen egentlig Handel. Sees imidlertid hen til, at Öerne er beliggende midt imellem begge Indierne og det hollandske Östindien, paa Veien til China og ikke langt derfra, og ere i Besiddelse af nogle af de bedste Havne i den bengalske Bugt, maa det kunne ventes, at de ved en større Udvikling og mere fremskreden Culturtilstand ville være istand til at deeltage med de andre Pladser i de Fordele, som flyde af en gjensidig Udveksling af Frembringelser og en heldig Anvendelse for Skibe. Som et Oplagssted for chinesiske Varer vilde imidlertid et Etablissement paa Öerne neppe ventes

at kunne erholde nogen Betydning efter Aabningen af de nye chinesiske Havne, og i denne Retning synes Fordeel kun at kunne ventes, forsaavidt det maatte kunne give Anledning til at danske Skibe i større Antal kunde være nærmere ved Haanden til at benytte en gunstig Fragtconjunctur i de chinesiske Farvande. Paa de brittisk-östindiske Besiddelser vilde udentvivl kunne föres en ret fordeelagtig Handel med Cocusolie, som pleier at staae i temmelig höi Priis i Bengalen, hvorimod der for andre Varer neppe vilde kunne ventes noget Stort, paa Grund af den for alle ikke-engelske Frembringelser gjældende höiere Told, selv om man tænkte sig Nicobarerne som Mellemstation, hvortil de europæiske Varer kunde bringes for atter at udföres til britisk Indien i Skibe under engelsk Flag. Navnlig vilde et Handelsetablisement paa Öerne i denne Henseende ikke kunne faae synderlig Betydning for Danmark, der har saa faa Udförselsgjenstande, som egne sig for det ostindiske Marked, og det vilde vel nærmest være nogle enkelte fremmede europæiske Varer, saasom tydske Manufacturvarer og Metaller, navnlig Zink, der paa denne Maade ville kunne leveres saa meget billigere end de kunne udbringes fra England, at de kunne svare Regning. Ogsaa vilde Nicobarerne have farlige Rivaler i de engelske Besiddelser Penang og navnlig Sincapore, der have en ligesaa heldig Beliggenhed og allerede have naaet en saa betydelig Udvikling som Handelspladser.

For Nicobarernes Handel lader der sig dog ogsaa ved Betragtningen af de analoge Forhold paa Penang uddrage flere gunstige Resultater. Denne Pladses Handel paa Europa og America er, skjönt i Tiltagende, den mindst betydelige, hvorimod den vigtigste drives med de brittiske Besiddelser i Ostindien og med de omliggende Stater og Öer. Med Sincapore bestaaer saaledes en bestandig Udvexling af forskjellige Varer, alt eftersom Forholdene og Omstændighederne medføre, og fra de brittiske Besiddelser i Forindien, Calcutta, Madras, Bombai og Ceilon, indføres Opium, Riis, Bomuld, indiske Töier, Gunny-Sække, Silke, Hvede, Salt, Huder, Coir-Tougværk o. s. v., hvorimod derhen ud-

föres Betelnödder, Muskatnödder, Peber, Tin, europæiske Fabrikater m. m. Fra Arracan, Maulmain o. s. v, kommer Riis, Teaktræ, Fuglefjer &c., og dertil udföres Betelnödder, Töier, Cocusolie m. m.; Havnene paa Sumatra, Achcen, Delli o. s. v., bringe Peber, Betelnödder, Campher, Huder, Rattans, Vox, Fuglereder, Trepang &c., og fra Siam, Pungah og de malaiiske Havne indföres isærdeleshed Tin, dernæst Fuglereder, Trepang o. s. v.. imedens der til disse Pladser udföres navnlig Opium og europæiske og indiske Töier, foruden andre europæiske Fabrikata. Fra China kommer endelig Campher, Tobak og chinesiske Industri-Producter, og derhen sendes Tin, Betelnödder, Fuglereder og Fjer, Peber, Trepang o. s. v.

For Handelen paa Arracan, Maulmain og paa Öen Sumatra ligge Nicobarerne gunstigere end Penang, og de Producter, som ere Gjenstanden for samme, lade sig deels tilvirke paa selve Öerne, deels kunne de næsten alle erholdes tilförte under lige saa gunstige Betingelser som til Penang. Ogsaa vilde ikke-engelske Skibe derved have Udsigt til snarere at erholde en Fragt end i en engelsk Besiddelse, hvorfra de kun kunne fare til en anden ikke-engelsk Besiddelse; dog vilde denne Fordeel navnlig have Betydning med Hensyn til Mellemfarten paa Penang, Sincapore og Arracan, da de i Forindien gjældende Differential-toldpaalæg her vilde være en Hindring, ligesom det ogsaa vilde være vanskeligt for fremmede Skibe der at faae en ny Fragt. — Derimod vilde den, navnlig paa Grund af Tinindførselen, for Penang saa vigtige Handel med Halvöen Malacca, uden tvivl forblive i Hænderne paa denne Plads og Sincapore og med Hensyn til Forbindelserne med Havene östen for Malacca er Sincapore en Rival, man neppe vilde kunne concurrere med. For Afsætningen af nogle af Hovedimporterne fra Forindien, navnlig indiske Töier og Opium, ville Penang og Sincapore sandsynligviis ogsaa bestandigt tilbyde et bedre Marked, eftersom de ere beliggende midt imellem de Folkeslag, som consumere disse Artikler (Malaiier, Bugis fra Borneo, Celebes o. s. v.), ligesom endelig adskillige af Hovedexporterne til Calcutta, Madras &c., saa-

som Muskatnödder og sandsynligviis ogsaa Tin, paa Grund af Differentialtolden neppe vilde kunne indføres saa fordeeltigt fra Nicobarerne. — Paa den anden Side vilde dog vistnok ogsaa Nicobarerne frembyde adskillige Fortrin fremfor Penang, i hvilken Henseende navnlig ogsaa maa udhæves Productionen af Cocus- og Arecanödder.

At endelig Nicobarernes Beliggenhed ikke kunde være fordeeltigere for at blive inddraget i de udstrakte Dampskibsforbindelser, som nu forene Sincapore, Java og China med Indien og Europa, og sandsynligviis om ikke lang Tid ville blive udvidede til Manilla og Sydney, og som ved den derved frembragte hurtige og regelmæssige Communication ere af saa overordentlig Vigtighed for Pladser, der, som Sincapore, egentligen eller udelukkende ere Entreporthavne, behøver ikkun at antydes.

Paa selve Öerne vilde det ei staae til at vente, at der i nogen væsentlig Grad kunde findes Afsætning for danske Producter og Fabrikata. De Indfødtes Fornödenheder ere af for ringe Betydning til at de for Tiden i denne Henseende kunde komme i Betragtning, og selv om der maatte nedsætte sig Europæere paa Öerne, vilde det dels vistnok være lang Tid, forinden Tilførselen af disse Fornödenheder kunde blive Gjenstand for Handel af nogen Betydning, dels vilde den, naar Handelen var fri, i mange Tilfælde lettere kunne finde Sted fra de omliggende fremmede Pladser. De Artikler, der i alt Fald nærmest vilde kunne komme i Betragtning, synes at være Skibs- og andre Provisioner. Med Hensyn til Vigtigheden af Öernes Producter som Udførsels-gjenstande betragtede, da er det ovenfor fremsat, hvorledes vel en Mængde Culturplanter ville kunne trives, navnlig paa de sydlige Öer, men hvor tvivlsomt det tillige vil være, om disses Dyrkning under de bestaaende Forhold navnlig den høie Arbeidslön og de lave Priser, vil være saa lönnende, at de kunne udholde Concurencen med de omgivende og andre tropiske Landes Producter af samme Art; Cocusnödder og navnlig Cocusolie er saagodtsom den eneste Artikel af nogen Betydning, med Hensyn til hvilken dette med Sikkerhed kan antages at være Tilfældet.

Det er ligeledes berørt, at Kvægavlen formenes at kunne være fordeelig paa Öerne; de ostindiske Kohuder finde altid Afsætning paa de europæiske Markeder, og til Kjødets Tilberedning kunde anlægges Salterier, hvortil Saltet kunde vindes paa Stedet. Paa Udførsel af Salt til de britiske Besiddelser vilde der imidlertid ikke være at tænke paa Grund af den høie Indførselsstold.

Om end saaledes Öerne neppe kunne faae nogen Betydning for Danmark som directe Handelsplads, kunde det muligen paa den anden Side, under den for Tiden stedfindende store Udvikling af de commercielle Forhold i det östlige Asien, vise sig af væsentlig Nytte, at danske Skibe her kunne finde et af engelske Toldanordninger og Navigationsloves Indflydelse uafhængigt Punkt, der kunde tjene til Markedsplads for udbragte Varer, og til Oplagssted for asiatiske Producter; ligesom det endelig ogsaa bør bemærkes, at Anlæggelsen af et Skibsværft paa Öerne vilde, med Hensyn til de overalt i Ostindien med Skibes Reparation forbundne uhyre Omkostninger, i Tiden kunne være baade hensigtssvarende og lönnende; en Deel af de dertil fornødne Materialier, saasom Tjære, Beeg m. fl., vilde egne sig til at completere Udladninger fra Danmark, og andre haves allerede eller vilde komme til at vindes paa Öerne; saaledes findes Træer, der ere passende til Master, i stor Mængde og ofte tæt ved Stranden; Teaktræet kunde indføres og vilde afgive et fortrinligt Skibstømmer; Dammar af god Qualitet indsamles af de Indfødte; af Cocustrevler vilde kunne forarbejdes Tougværk, og Hamp er en af de Væxter, der bedst vilde kunne dyrkes paa de ufrugtbare nordlige Öer.

Öernes Clima er, som man ogsaa efter Beliggenheden maatte formode, karakteriseret ved en høi Middeltemperatur, ringe aarlig Variation i Temperaturen, stadigt herskende Vinde og stor Fugtighed. Pastor Rosen angiver Gjennemsnitstemperaturen til 28° C., varierende mellem 21 og 35°,

hvilket ogsaa stemmer med de under Expeditionen anstillede Iagttagelser; Havets Temperatur fandtes i Gjennemsnit at være 22, 9° C. med en meget ringe Variation. Aarstiderne bestemmes især af Monsonerne og den forskjellige Regnmængde, de medføre. I Begyndelsen af April begynder Vinden at gaae fra Öst til S. t. SV., hvor den staaer i April og Mai med nogen Variation, stadigt derimod i Juni, Juli, August, September og tildeels October; i Begyndelsen af November bliver den östlig, nu og da NO., indtil denne bliver stadig i Januar, Februar og Marts. Regntiden begynder med Sydvest-Monsonen, vedbliver jevnt i Mai, stærkest i Juni, Juli, August, September og October, aftager i November og December, saa at der i disse Maaneder ligesom i August ere Mellemrum af flere tørre Dage. I Januar, Februar og Marts er den större Tid, men selv disse Maaneder ere ikke regnfrie. Under Expeditionens Ophold ved Öerne faldt af og til Regnbyger, og en heelt igjennem skyfri Dag hørte til Sjeldenhederne. Regnmængden kan for hele Aaret ikke anslaaes under 100 Tommer. Vinden er ofte hæftig, men Orkaner ere ukjendte.

Den förste danske Coloni grundlagdes 1756 af Lieutenant Tanck paa Nordsiden af Store Nicobar. Den forflyttedes ved hans Död af Volqvarts til Camorta; Volqvarts, som ogsaa döde, aflöstes af Jens Twed, og da denne allerede efter 18 Dage blev et Offer for Climetet, opgaves hele Colonien paa Grund af almindelig Sygelighed. Kun et Par Aar efter den förste Begyndelse, 1766, nedlode de mæhrske Brödre sig paa Nancovry, men Tabet af Mennesker var saa stort, at det dansk-asiatiske Handelscompagni opgav ogsaa dette Forsög i 1772. — 1790 sendtes Præsten Engelhardt til Öerne for at lægge Planen til en ny Coloni, men han döde 19 Dage efter. — Endelig gik Pastor Rosen til Nicobarerne i August 1831; han havde sit förste Etablissement paa Frederikshöi paa Camorta, det andet paa de nærliggende Mongkata-Höie, det tredie paa Trincut og endelig det fjerde ved Frederikshavn paa den nedenfor Moncata-Höiene liggende Kyst. Han var imidlertid ikke heldigere end hans Forgængere, det

ene Sted viste sig usundere end det andet, og han forlod Öerne i December 1834, efterladende sig en lille Besætning, som af og til fornyedes indtil 1837, da det hele Etablissement ifølge kongelig Resolution hævedes aldeles.

Det sees saaledes, at alle tidligere Coloniseringsforsøge strandede nærmest paa Öernes Usundhed og de sanitaire Forhold have derfor ogsaa særligen været Gjenstand for de i Expeditionen deeltagende Lægers Undersøgelse. Om end hine Colonisationsforsøg ikke vare tilstrækkeligen forberedte og udrustede, eller i Besiddelse af Erfaringer, der havde kunnet lede til at undgaae eller idetmindste formindske de sørgelige Følger, saa have dog de dødelige Sygdomme, der tilintetgjorde dem Alle, været for almindelige til at man kan tvivle paa, at jo den væsentlige Aarsag til dem er at søge i selve Öernes Natur, og naar paa den anden Side den gode Sundhedstilstand, hvorved Expeditionen kunde glæde sig hele den Tid den opholdt sig ved Öerne, synes at tale for at disses Usundhed kan være bleven udskregen for værre end den virkelig er, idet Besætningerne paa 3 Skibe; der i Alt udgjorde henimod 400 Mand, hvoraf omtrent 250 Europæere, under et, tildeels flere Maaneders Ophold imellem og ved Öerne have nydt en upaaklagelig Sundhed, uagtet Folkene ofte anstrængte dem ved svært Arbeide i Solheden eller udsattes for at blive vaade, da maa det dog herved bemærkes, at Expeditionens Undersøgelser foretoges i den bedste Aarstid; at paa den nedenfor omtalte Excursion nær Ingen var i Land om Natten, at Skibene aldrig opholdt sig længe paa noget enkelt Sted (det længste Ophold paa een Plads har været 13 Dage), og paa enkelte Undtagelser nær bestandig laae saaledes, at de vare udsatte for den friske Söbrise, og endelig at det dog heller ikke ved denne Leilighed har manglet paa et sørgeligt Beviis paa Nicobarernes Usundhed, da 19 af de 27 Personer, der fra Corvetten Galathea deltog i Expeditionen op ad Galatheafloden paa Sambe-long, 8 til 14 Dage efterat Corvetten var afseilet fra denne Ö, bleve voldsomt, de Fleste livsfarligt angrebne af en i sit senere Forløb meest remitterende Feber, som

bortrev 4 af dem. Paa Öernes Usundhed synes der saaledes desværre ikke at kunne tvivles.

Öernes ringe Befolkning, uagtet hverken Krige, Udvandringer, farefulde Næringsveie, Misvæxt eller deslige hjemsøge dette Folk, bærer ligeledes stærkt Vidnesbyrd herfor. Den Sygdom, som anretter størst Ödelæggelse blandt de Indfødte, er efter deres eget Sigende en især under Sydvestmonsonen hyppig Feber, som dog for de Ældre sjælden har dødelige Følger; medens den ligesom Diarhoer og Dysenterier hos de Indfødtes Børn og hos de nylig ankomne Fremmede ofte ender dødelig; Eftersygdomme af Feberen kjendte de ikke. Dysenterien er undertiden epidemisk og meget dødelig, Choleraen gracerede paa Öerne i 1831, og ikke Faa bære stærke Mærker af Kopper. Vaccinationen er ukjendt, men Koppernes Smitsomhed have Nicobarerne et tydeligt Begreb om, idet de holde Patienterne afsondrede i hver sin Hytte. Brystsygdomme skulle ei være sjeldne; en Catharr udbredte sig, ved Corvettens Ankomst til Lille Nicobar, hurtig fra Skibet til Indbyggerne i Land. Paa alle Öerne, især paa Chovry, fandtes Elephantiasis, dels i scrotum, dels i Benene, dels paa begge disse Steder, ja i Armene med; de Syge vare af de forskjelligste Aldre, fra 20 til 60 Aar, hos Ingen af dem saaes endnu aabne Saar, deres Udseende var for det Meeste sundt og de syntes neppe at have anden Uleilighed af deres Sygdom, end Tyngden i de ofte umaadelig difforme Lemmer. Ar og Decolorationer som Følge af Saar og Hudsygdomme, findes særdeles hyppigt. Öiensygdomme opdagedes aldeles ingen Spor til. Syphilis skal være sjelden. I Kakæna saae vi et Subject med en fuldkommen destrueret Næse. Slangebid ere ei hyppige og meget sjeldent dødelige; ved Nancovry Havn fandtes en Mand, der havde mistet Foden efter Bidet af en giftig Slange. Den eneste Skorpionart, som lever paa Öerne, er meget lidt frygtet. Lipomer, Sæksvulster og lignende Sygdomme findes her som paa alle andre Steder. Blodaaresvulster synes at være sjeldne; Navlebrokkene ere almindelige. Af Sindssygdomme kjende de Indfødte, saavidt man kunde erfare, kun Fatuitet.

Som de Sygdomme, Colonien i saa høi Grad var underkastet, nævner Pastor Rosen først Febre. Disse beskrives deels som intermitterende — qvotidiane og tertiane — deels som remitterende, de remitterende vare de farligste, ofte dræbende i faa Dage. Som Følgesygdomme efter Feberen omtales navnlig Feberkager og Lamheder, hvilke sidste undertiden vare udbredte over alle Lemmer. Af andre Sygdomme fremhæver Pastor Rosen især Cholera, Dysenterie og Diarrhoe, og endelig nævner han flere Tilfælde af en med haardnakket Forstoppelse forbunden voldsom og hurtig dødelig Colik, der maaskee maa antages at have været den saakaldte congestive Cholera, Choleraens allerfarligste Form.

De Data, disse Oplysninger indeholde til at bedømme, hvilke Sygdomme, der findes paa Nicobarerne, ere dog ikke tilstrækkelige til at danne noget klart Begreb om Öernes Sundhedstilstand; det Manglende lader sig imidlertid tildeels supplere ved Benyttelsen af de statistiske Oplysninger, der have med Hensyn til Sygdommene og Dødeligheden paa Ceylon, der i geographisk Beliggenhed og climatiske Forhold har saa meget tilfælles med Nicobarerne. Paa denne Ö var i de 20 Aar fra 1817 til 1836 Antallet af de europæiske Tropper i Gjennemsnit aarlig 2149 Mand, imellem hvilke indtraf 1678 Sygdomstilfælde iblandt 1000 Mand og døde 75 Mand pr. Mille. De hyppigste Sygdomme vare Febre, nemlig continuerende 255 pr. Mille (dødelige i 1 af 130 Tilfælde), intermitterende 122 pr. Mille (dødelige i 1 af 50 Tilfælde), og remitterende 108 pr. Mille (dødelige i 1 af 5 Tilfælde); fremdeles Dysenterie (195 pr. Mille), andre Mave- og Tarmsygdomme (163 pr. Mille), epidemisk Cholera (18 pr. Mille), Brystsygdomme (80 pr. Mille, deriblandt en overveiende Mængde Svindsot, der næsten er ligesaa hyppig paa Ceylon som i Storbrittanien og Canada) og Leversygdomme (55 pr. Mille). De dødeligste Sygdomme vare Cholera, remitterende Febre og Dysenterie, (den sidstes Dødelighed paa Ceylon forholder sig til Dødeligheden andetsteds som 23:16), ligesom ogsaa den acute Leverbetændelse (i Gjennemsnit dræbende i 1 af 12 Tilfælde,

höie Skovtræer, som vöxe i det Belte, hvori de have deres Hytter og Plantninger. Den sundeste Plads for en Station paa Nicobarerne vilde derfor være een af de mindre Öer, som snart kunde ryddes og udtörres; man maatte bygge paa Sandbunden nær Havet og paa et Sted, der kunde bestryges af begge Monsooner, uden at disse i Forveien have passeret usunde Egne; man maatte ikke rydde og opdyrke Jorderne paa en Tid, hvor den herskende Monsoon blæste fra dem hen over Colonisternes Boliger og tilförte dem de forpestede Dunster, der saa rigeligt udvikles under disse Forhold; man maatte rense og udhugge Krattet overalt og aflede alle Vandsamlinger, men nærmest Bygningerne maatte man omhugge Krattet heelt indtil en Afstand af 150 Favne eller meer i alle Retninger, rense Jorden fuldkomment og holde den tör, imedens [man lod de höie Træer staae i en Halvcirkel mod Land i den nævnte Afstand, og först uden om disse Træer kunde man da opdyrke og beplante Jorden. Fandtes oversvömmet Flodland eller Moser og staaende Vande, og disse ikke kunde afledes ved Gröfter og Canaler, maatte man enten inddæmme dem, eller da kun et vist Forhold mellem Hede og Fugtighed udvikler Miasmet, gaae den modsatte Vei og sætte Egnen under Vand. Endelig burde Pladsen, saafremt det kunde undgaaes, aldeles ikke beboes i de förste Maaneder efterat den var ryddet. Det vilde derfor ogsaa allerede i denne Henseende være nyttigt i Begyndelsen at have et stort, vel ventileret Skib ved Öerne, hvilket iövrigt ogsaa senere kunde gjøre fortrinlig Nytte som Hospitals- og Reconvalecentskib, og som Acclimatisationsbopæl for Nyudkomne. Som Arbeidere burde i Begyndelsen alene bruges Chinesere, Malaier og saafremt det forresten var gjörligt Nicobarer, da Hinduerne beviislig kun slet taale Climaet, og Europæerne endnu hurtigere bukke under for miasmatiske Sygdomme og for anstrængende Arbeide i den tropiske Hede. Naar der derhos sörgedes for, at Europæernes Boliger bleve törre, luftige, rummelige og forsynede med alle de Beqvemmeligheder, der i et saadant Clima mere ere en Nödvendighed end en Luxus, naar der sörgedes for godt Drikkevand, og naar

endelig Beboerne iagttog alle de Forsigtighedsregler i sanitær Henseende, med Hensyn til Diæt, Klædning, Leve-
maade, Arbeidstid og deslige, som Forholdene paabyde, vilde vistnok Nicobarernes Usundhed vise sig langt mindre frygtelig end den hidtil har været; og om man end i Begyndelsen maatte, efter Analogien fra Ceylon være forberedt paa et aarligt Tab af $7\frac{1}{2}$ pCt., turde det vel endog haabes, at det med Tiden, naar Rydningen og Udtörringen af Öerne havde naaet en større Udstrækning, vilde gaae med Nicobaröerne som det er gaaet med Penang og flere lignende Colonier, der, i Begyndelsen berygtede for deres Usundhed, nu ere et Tilflugtssted for mangfoldige Tilreisende, der her söge at vinde deres undergravede Helbred tilbage.

Disse Udarbeidelser medtog flere Dage, i hvilke der imidlertid blev fyldt Vand og foretaget flere Skibsarbeider. Blandt andet blev alt det Bröd, som vi havde ombord i Christine og som var medtaget fra Calcutta, udtaget af dette Skib og fordeelt paa Galathea og Ganges.

Det blev derefter bestemt, at Christine skulde afgaae med Etatsraad Hansen og Hr. Rehling til Tranquebar, Doctor v. Teylingen blev beordret at följ med, for at gjøre nogle Indkjøb af Fornödenheder til det midlertidige Etablissement, hvorefter det skulde bringe ham tilbage til Pulo Milus Havn. Saasnart Alt var udlosset, og Capitainlieutnant Aschlund troede at kunne undvære dette Skib, skulde det strax afskediges.

Ganges skulde imidlertid forblive paa Stationen, og strax foretage et Krydstogt op imellem de nordlige Öer, ved hvilken Leilighed han skulde bringe London tilbage til Nancovry*), hvorefter den skulde söge Pulo Milu Havn og

*) Jeg kan ikke nægte mig den Fornöielse her at fortælle et lille Træk af London, der hvor civiliseret han end meente selv at være, dog ikke fornægtede sin nicobariske Natur. Han havde udbedt sig et

afvente Christine, samt det Fartöi, jeg fra Pulo Penang vilde sende derop. Det blev nemlig endvidere bestemt, at Dr. Rinck skulde følge med Galathea til Penang for der at modtage de forskjellige Indkjøb, som herfra bedst kunde erholdes til Etablissementet, navnlig nogle Creaturer. Ligeledes skulde han engagere nogle malaiske Fiskere, samt et Par Tömmermænd og en Smed, helst Chinesere. Alt dette skulde Dr. Rinck före tilbage til Pulo Milu paa et Fartöi, som jeg til det Öiemed agtede at frage.

Onsdag den 25de Febr. om Eftermiddagen var jeg klar med Alt og Skibene seilklare. Etatsraad Hansen og hans Fölge gik ombord i Christine. Han medtog Duplicat af mine Depescher, for at sende dem med Overlandsposten over Madras til Europa. Kl. 5 Eftermiddag lettede Ganges, löb os agter om, hilsede os til Afsked med tre Gange Hurra, som af os blev besvaret, og stod Öst efter. Strax efter lettede Galathea og sögte ligeledes Öst efter ud fra Landet. Christine blev liggende til næste Morgen. Ogsaa den lille Brig Patriot blev liggende paa Rheden.

Vor Seilads fra Sambelong til Pulo Penang, en Afstand af kun 110 danske Miil, varede til den 7de Marts om Eftermiddagen. Nordost-Monsonen er i denne Maaned aftagende i Kraft og giver i Almindelighed löi Kuling med meget smukt Veir. Men desuden föler man her i det sydøstlige Hjørne af den bengalske Bugt Indflydelse af Lan-

Certifikat af mig, hvilket jeg ogsaa havde udfærdiget, og lod ham nu kalde ned den sidste Dag for at give ham det og tage Afsked med ham. Jeg forærede ham da ved denne Leilighed et lille Sölvuhr med tilhørende Nögle, hængende i en blaa Snor med noget Flitterstads ved. Da jeg oftere havde været Vidne til hans barnagtige Glæde over et Uhr, som kunde gaae, troede jeg virkelig at gjøre ham en stor Fornöielse. Men alt hvad jeg opnaaede, var at han meget phlegmatisk hængte sig det om Halsen, puttade det i Vestelommen (thi han var bleven heelt og godt paaklædt til Afsked) og tog derpaa med to Fingre i en Fold af mine Beenklæder med de Ord: „Captain, you give me that pantaloons“.

dets Nærhed, som gör Vindens Retning og Kraft mere uregelmæssig, ligesom man er under Indflydelse af den haarde Ström, som her kommer ud af Malacca-Strædet og og sætter haardt Vester i imellem Nordspidsen af Sumatra og Nicobarerne. Saasnart jeg derfor var kommen tilbörlig fri af Nicobarerne, sögte jeg Nord i, for at nudgaae denne voldsomme Ström, der i nogle Etmaal satte mig indtil 14 danske Miil Vest efter i 24 Timer. Disse Strömninger viste sig ogsaa meget tydeligt i Vandet med stærke Raser, der gjorde et svært Spektakel omkring Skibet, alt som vi seilede igjennem dem. De syntes alle at have en sydvestlig Retning.

Denne langsomme Reise contrarierede mig endeel, eftersom jeg maatte befrygte at komme forsildig til Penang og derved gaae Glip af Dampskibet, som skulde komme efter Sigende inden den 8de Marts fra China for Hjemgaaende. Med dette Skib vilde jeg ikke alene expedere alle mine Depescher, men tillige skulde den höist svagelige Hr. Kamphövener og Dr. Philippi gjøre Hjemreisen dermed. Kom vi altsaa forsildig, vilde meget gaae tabt for os.

Den 4de Marts endnu ude af Sigte af Land, lod jeg anstille tvende Forsög med at finde Vandets Temperatur paa stor Dybde. Den physiske Journal melder desangaaende saaledes:

Den 4de Marts 1846, om Formid. Kl. 9½, omtr. paa 6° 37' N.Br. 97° 20' Længde Öst for Greenwich i den nordlige Indgang til Malacca-Strædet blev foretaget et Forsög med at finde Vandets Temperatur paa Dybden. Indexthermometret Nr. 1 blev hertil brugt, indsat i Hylster Nr. 2 og neiet til Linen 2 Fv. ovenfor tvende Lodder af 96 Punds Vægt. Nedfiringen medtog 5½ Min., Thermometret forblev 8 Min. i Dybden og Ophalingen varede 9 Min.

Förend Thermometerne

bleve indsatte i Hyl-

steret viste Indexerne

max. 28¾° min. 29¼°

Efter Ophalingen viste

Indexerne

— 28¾° — 11°

Qviksölvcölon. stode paa max. $25\frac{1}{4}^{\circ}$ min. 26°

Vandets Temperatur i

Overfladen var — 24°

Luftens Temp. paa Psy-

chrometret Nr. 6 var — $28,9$

Lodderne havde været i Bund og viste Dybde paa 250 Fv., Blaaleer, men forskjellige Vindpust, der kom under Forsöget, vare Aarsag i, at Corvetten ei laae fuldkommen stille og gjorde derved Forsöget mindre sikkert end sædvanligt; muligt er det ogsaa, at Dybden kan have været noget mindre end angivet, endskjönt jeg allerede efter Gisning har trukket 30 Fv. fra den Dybde, Linen viste, nemlig 280 Fv.

Samme Dags Eftermiddag, Kl. omtr. $5\frac{1}{2}$, paa $6^{\circ} 27'$ N. Br. $97^{\circ} 26'$ Længde Öst for Greenwich blev et lignende Forsög foretaget med de samme Instrumenter.

Nedhivningen medtog denne Gang 5 Min., Ophalingen ligesaa meget, og Therm. vare 7 Min. i Bunden.

Förend Indsætn. i Hylstr.

stode Indexerne paa max. $29\frac{1}{4}^{\circ}$ min. 30°

Efter Ophalingen viste

Indexerne — $29\frac{1}{4}^{\circ}$ — 12°

Qviksölvcölon. stode paa — 22° — $22\frac{1}{2}^{\circ}$

Vandets Temperatur i

Overfladen var — $23\frac{3}{4}^{\circ}$

Luftens Temperatur paa

Psychometr. Nr. 6 var — $29,2$ Fugtigh.
min. $24,9$

Loddet viste Bund med 180 Fv., hvilket var fuldkommen paalideligt.

Efter Kortene skulde der ingen Bund findes paa de Steder, hvor ovenanförte Observationer bleve anstillede.

Det var mig altsaa aldeles uventet at finde Bund her. Vi stod 25 Miil fra Kysten af Fastlandet, $17\frac{1}{2}$ Miil fra Su-

matras Kyst og Kortene angive ingen Lodskud. Men det var mig kun et Beviis mere paa den liden Opmærksomhed, der hidtil er skjænket Opmaalingen af den bengalske Bugt, og det forekommer mig, at Ansvarligheden herfor alene paahviler den engelske Regjering.

Allerede den 4de om Eftermiddagen havde Söen antaget en skiden grøn Farve; den 5te havde vi Bund paa 60—70 Favne. Först den 6te om Morgen fik vi Sigte af Pulo Butou og Laucava, om Eftermiddagen vare vi tværs af den sidste og havde tillige Land flere Steder forude. Havde flere Seilere i Sigte, som deels kom fra, deels sögte ind i Malacca-Strædet. Den 7de paa Dagvagten havde vi Kjending af Pulo Penang med sit höie Bjerg og hele Kysten af Malaccas Halvö ned mod Strædet.

Under Nordsiden af Penang faldt vi i Stille, og Strömmen satte os haardt Vester i. Vi vare just i Værk med at lade et Stopanker falde, da der kom lidt nordlig Brise, som tillod os at styre Farvandet ind. Det var en herlig Morgen. Solen belyste med sin skjønneste Glands den deilige lysegrønne Ö og den lige overfor liggende Kyst af Province Wellesley med dens Mangfoldighed af Bygninger, Villaer, smaa Fiskerbyer, Plantager, Haver, kort med alle de Tegn paa Cultur og fremadskridende Civilisation, som gör saa godt for Öiet at betragte, naar man kommer fra Söen, men som for os, der i to Maaneder havde færdedes mellem öde Öer og vilde Mennesker, var dobbelt velgjørende saavel med Hensyn til den directe opmuntrende Indvirkning, som paa de Sammenligninger og Betragtninger, som naturligviis paatrængte sig os ved at erindre, at det kun var 60 Aar siden, at Pulo Penang havde været i aldeles samme Tilstand som de nicobariske Öer. Kort efter kom flere Fartöier ud til os fra Landet med de os velbekjendte geskjæftige Dobasher, som kappedes om at tilbyde os deres Tjeneste som Lods, som Tjener, Commissionair, Vadsker &c. Enhver af dem medbragte udmærkede Certifikater, og enhver af dem trak med vigtig Mine den sidste Avis ud af Brystet, for ved denne Opmærksomhed bedre at anbefale sig. Ogsaa herved var Forskjellen

ved Sammenligningen af hvad vi nu saae og hvad vi fornylig havde oplevet, overordentlig paafaldende. Istedendfor de smudsige nøgne Nicobarer med deres modbydelige Mund, deres Bambusrör i Örene, deres Canoer af udhulede Træstammer, istedenfor disse væmmelige Mennesker som med deres paatrængende Nysgjerrighed forlangte Alt hvad de saae og med stupid Ligegyldighed modtog hvad man gav dem, hvis förste og sidste Spörghemaal og Önske var om vor snarest mulige Bortfjernelse, bleve vi her hilsede og budte velkommen af venlige, i skinnende hvide Klæder indhyllede Mennesker med höflige forekommende Miner, og som kom ud til os flere Mile til Söes i elegante, vel udstyrede Fartöier med Telte til at beskytte mod Solen og magelige Hynder til at hvile sig paa. Og dog var her ikke mere end 100 Miles Afstand, og dog var det Folk af samme Race; Malaier vare deres Stamfædre hist som her, men Civilisationens lune velgjörrende Vinde have blæst over denne skjönne lille Ö, og med den bortveiret Climatets Usundhed og Sædernes Barbari, Elendighed og Raahed har veget Pladsen for Velstand og afslebne Former, ligesom Moradser og Urskove have veget Pladsen for Plantninger og macadamiserede Landeveie. Dog disse Betragtninger, som jeg anstillede, alt som Galathea gled langsomt ind i det smukke Stræde, der tragtformigt gaaer ind imellem Pulo Penang og den ligeoverfor liggende Kyst, disse Betragtninger, siger jeg, der stedse med Tilbageblik paa det Land jeg saa nylig havde forladt og hvis Fremtids Sjæbne det var bleven mit Lod at have Indflydelse paa, trængte ind paa mig, dem gör jeg vel bedst i at atbryde her, da de let kunde lede mig ind i den samme Labyrinth af Tanker, som jeg mindes, at jeg dengang fölte i mit Hoved, og som jeg kun kom ud af ved at Lodsens önskede vi skulde ankre, hvilket da ogsaa skete $1\frac{1}{2}$ Qml., fra Byen. Jeg erfarede imidlertid snart, at dette var meget for langt til Söes, og da jeg havde adskilligt at tage vare her, som krævede hyppigt Samkvem med Land, lettede jeg igjen og lagde mig et godt Stykke nærmere ind. Paa denne vor sidste Ankerplads laae vi paa 14 Fod Vand havende Fortets Flag-

stang i N. 87° V., Nordost-Pynten af Öen i N. 45° V., Telegraphen i N. 89° V. Vi havde knap $\frac{1}{4}$ Qml. at roe ind til Landingsbroen.

Forinden jeg slutter dette Afsnit har jeg endnu at om-tale den bedrövelige Sygdom, som udbröd ombord i Skibet paa denne Overreise. I min Rapport, som jeg sluttede d. 25. Fbr., havde jeg indmeldt, at jeg havde den Tilfreds-stillelse at kunne indberette, at Mandskabet nöd den bedste Helbred. Det var ikke uden Grund, at jeg var ængstelig for den Deel af mine Folk, som havde gjort den besværlige Tour op ad Galathea-Floden, og jeg lod tage alle de For-holdsregler, som ved Overeenskomst med Lægen fandtes passende. Men da nu flere Dage efter Afreisen fra Sambo-lang hengik uden at nogensomhelst Sygdom viste sig, til-staaer jeg, at jeg troede os sikker og lykönskede mig selv og Alle til at have sluppet dette saa berygtede Climat saa godt. Men den 2den Marts begyndte de förste Symp-tomer af den nicobarske Feber at vise sig, og nu bleve successive Flere og Flere angrebne, og stedse ramte det dem, som havde været med paa Expeditionen op ad Floden eller havde havt Vagt ved Teltet. Da vi ankom til Penang, havde vi 19 Mand paa Sygelisten, hvoraf flere meget al-vorligt angrebne, og Sygdommen udviklede sig kraftigere med hver Dag. Under disse Omstændigheder blev det nödvendigt at tage de alvorligste Forholdsregler. Den förste Dag blev strax fire Mand, som vare haardest angrebne, bragte ind paa det lille militaire Hospital i Fortet. Men da her ikke kunde rummes flere og det store almindelige Landhospital var over 1 Ml. ude paa Landet, saa leiede jeg et Huus i Byen, som stod ledigt, og indrettede her ved Hjælp af hvad vi deels havde selv ombord, deels hvad vi kunde laane eller leie i Byen, et ordentligt Hospital, hvor alle de Syge bleve indbragte, og hvor Overlæge Mathiesen tog sin faste Bolig. Den engelske Overlæge ved Malacca-Strædet, Garnisons Docter Ochsley, som for Tiden just be-fandt sig i Penang, kaldte jeg til for at assistere med sin 48 Aars Erfaring fra disse farlige Climater. Det saakaldede Navy-house, en fyrstelig Bopæl med rummelige Sale og

store kjölige Gallerier og Verandaer var af Regjeringen strax bleven stillet til min Raadighed, og her bleve de syge Officerer og Naturforskere indlagte. Fra Byens forskjellige Autoriteter og förste Familier modtog jeg de smukkeste Beviser paa Velvillie og Deeltagelse, ved Tilsendelse af Köieklæder, Forfriskninger o a. m. Især anseer jeg det for min Pligt at nævne den utrættelige Omhu, som Sir William Norris, Overdommeren ved Malacca-Strædet, og hans Frue i saa Henseende viste vore Syge, ligesom ogsaa det smukke Tilbud af Underdommeren Mr. Kerr, der vilde stille sit hele Huus til vor Disposition som Sygehuus, et Tilbud jeg dog naturligviis ikke kunde tage imod. Der var saaledes sørget saa godt det stod i vor Magt for vore stakkels Patienter, og de kraftigste Midler bleve anvendte. Desuagtet maatte jeg friste den tunge Skjæbne at miste fire Mand i tre Dage. De fleste Andre vare Döden saare nær, og Convalescensen var hos Mange af dem i höieste Grad langsom. Imidlertid saae jeg mig istand til at tage dem ombord d. 20. og 21. Marts, og at fortsætte Reisen med dem som Reconvalescenter.

Tredive havde i Alt fra Corvetten været med paa den omtalte Expedition op ad Galatheafloden; 11 fra Kahyten og Messen, 19 af Folkene; blandt de förste gik 4, blandt de sidste 5 frie for Feberen, medens de övrige 21 henkastedes paa et for Alle mere eller mindre farligt Sygeleie. Sygdommen lignede efter de engelske Lægers Udsigende ganske den i Sincapore og Batavia endemiske Junglefeber, og udbröd, ligesom denne pleier at gjöre, hos den allerstörste Deel af Patienterne mellem 14de og 17de Dag efter Miasmets Optagelse i Legemet, medens den anden ved denne Feber konstaterede Regel, ifölge hvilken den næsten aldrig skal optræde efter den 25de Dag, ikke holdt fuldkommen Stik. To af vore Syge bleve nemlig angrebne senere, den Ene först den 30te Dag efter Infectionen, dog maa jeg tilføie at Sygdommen hos disse ligesom hos alle dem, hos hvem den var udbrudt i en noget senere Periode, viste sig paafaldende mild. Sygdommens Hovedsymptomer, som vare en overordentlig Mathed og Afkræftelse, ofte ledsaget af

Besvimelser, Bryden i alle Lemmer, især Ryg- og Lændesmerter, Cardialgie og Trykken for Brystet, Qvalme, galdeagtige Opkastelser, Hovedsvimmel, Tyngde, Smerte og Fortumlet-hed i Hovedet, noget senere tillige Delirier. Feberen optraadte næsten hos Alle fra Begyndelsen som en om end noget uregelmæssig Intermitens, meest med Tertiantypus; den viste imidlertid stor Tilböielighed til at gaae over i en remitterende Form og antog i saa Tilfælde en overordentlig betænkelig Charakter. Lægerne i Strædet raadede derfor fornemmelig til at give Chinin strax og i store Doser, medens de derimod, hvad der ogsaa bekræftede sig hos vore Patienter, ansaae enhver Blodudtømmelse for farlig paa Grund af den derved endnu fremskyndede uhyre hurtige og stærke Synken af Kræfterne. Nicobarfeberen efterlod hos flere af vore Patienter langvarig Afkræftelse, Diærrhoer og Levertilfælde, endog en i flere Maaneder varende Aandsslövhed, der næsten grændsede lil Fatuitet; men desuden lede de næsten alle af maanedlige Koldfeberrecidiver, der selv uden fornyet Brug af Chinin gjerne standsede efter eet eller to Anfald, men först ganske ophörte at vise sig igjen, da vi et halvt Aar senere kom til Sydhavet.

IX.

Nicobarisk Ordbog.

Til Grund for denne Samling af nicobariske Ord ligger en fransk-nicobarisk Ordbog, som er forfattet af dnn catholske Missionair, Monsieur Plaisant, som i 2 Aar havde opholdt sig paa Öen Terressa og kort för vor Ankomst til Öerne, paa Grund af svageligt Helbred var afreist til Moulmain. Dr. Philippi fra Berlin, som i Calcutta sluttede sig til vor Expedition, havde erholdt Copie af den under sit Ophold i Moulmain. Den franske Missionairs Ordbog indeholder med Undtagelse af nogle faa Ord, alene Ord fra Terressa. Fra de övrige Öer, navnlig fra Nancovry har Pastor Hansen efter egne Optegnelser tilföiet en Deel andre og i det Hele taget har han, ved bestandig at tage Ordbogen med, saa ofte han gik i Land, sögt, saavidt mulig, at overbevise sig om Rigtigheden af samme, ligesom ogsaa om den rette Udtale, hvorum han i mange Tilfælde var uvis, da Monsieur Plaisant havde nedskrevet dem efter sit franske Öre. Hvor Pastor Hansen ikke selv har været istand til at rette Udtalen, har han ikke kunnet andet end ligefrem afskrive Ordene efter den Accentuation, hvormed de vare betegnede. Forövrigt er det naturligviis vanskeligt, for ikke at sige umuligt, under et Ophold af 2 Maaneder mellem Mennesker, der tale et fra vort saa saare forskjelligt Sprog, at opfange den rette Lyd af Ordene, og meer end een Gang have vi seet, hvor forskjelligt det som blev sagt, blev opfattet.

Feiltagelser ogsaa i andre Henseender ere vel ligesaa uadskillelige fra denne som fra enhver anden Ordbog, som er bleven samlet paa Reiser. Pastor Hansen har sammenlignet Nicobarernes Sprog med Malaiernes og Sydhavsbeboernes, men ikke fundet den ringeste Lighed. Det vil være klart, at den franske Missionair har søgt at danne mange nye Ord, eller ved Sammensætninger at udtrykke abstracte Begreber og Benævnelser; hans Bestræbelser i denne Retning ligesom ogsaa den mangfoldige Betydning, som et og det samme Ord kan have, vise maaskee meest af Alt Indbyggernes Armod i aandelig Henseende.

(N) hetyder Nancovry, (CN), Car-Nicobar; hvor intet Bogstav er tilføjet, betyder det, at Ordet er fra Terressa.

Man vil see, at en Mængde Ord begynde med Bogstavet „h“, dette h er i de allerfleste Tilfælde kun en Aspiration, men en stærk Aspiration, hvorimod jeg har angivet den svagere Aspiration ved et ovenfor de øvrige Bogstaver tilføjet „^h“.

A.

āapn', āaps' luffe.
 ah (CN), Baad.
 abbi endnu, fra nu af.
 admoot, overveie, tænke.
 āgh (N), rød.
 ahiēt lebré, læse (CN).
 ahúhot, Farsader, Sønneson.
 āiel (CN), tælle.
 aithji (CN), Bug, Mave.
 aippe, ajub, Røg.
 ajelkūe (CN), lee.
 akah, fjende; (kit)-akah, jeg veed ikke.
 akah-eang (eng, iang), begribe.
 akapsēt, antænde.
 akahe, lunken.
 akhāte, tværs over.
 akalpoitē, Sjerne.
 akí, Morgen.
 akí-akí, Morgendæmring.
 næn-akí, denne Morgen.
 akhik, gøre hvidt, vadsse Linned.
 akhik-tsiekitē, rendse (aandelig).
 akihl, sigte.
 akhiot la mang, efterligne.
 akit, fradse, strabe.
 akhūi, Slægting.
 akon (N), lade Vandet.
 alām, bedrage.
 hat alām (s. hatalāng), modsætte sig.
 along, bemyndige.
 aluha, dese, uddese.
 alōhie, langs med.
 amhoīn, Barme.
 amm (CN), āhm (N), hōm, Hund.
 am-umdjomeh (N), 40.
 am-umdjomeh ruktei (N), 50.
 amé, regne.
 ju tong amé, det regner.
 iang-amōk, dobbel.

āné (æ), han, ham, hun, de, denne, dette.

āné-pāhé, man.
 anet, Ambolt.
 angana, Rone, (s. nkēnhje).
 aros (port.), Riis.
 atam (adām N), Aften, Nat.
 atavetsen, aldrig.
 athiēlke ell. hatiēlme, tilbede, læse.
 athuāk, forbrænde, gøre fort.
 athuēta nēn pāhé.
 atlhāāt, hedlāāt (N), Armbaand, Ring.
 atmikihaī, adlyde.
 (hat tulan)-atse, uretfærdig, uærlig, usandsfærdig.
 (karhū)-atse, for meget.
 (lhuhæhet)-atse, Redelighed.
 aul (N), blaat og fort.
 āve, gaae.

B.

bahuæie, Graad.
 baju, Menneffe.
 baju-ta-khioāho (N), riig.
 bæō, Æg.

D.

datjāāgelāh, Krands af Vast.
 dja (Schowra), Rind.
 dissō (CN), hvid.
 dju-bajú (N), Menneffe.
 dhjugār (CN), Drifteglaas af Bam-
 bus.
 drugmāt (CN), Dienbryn.
 dumlar (CN), Drifteglaas.

E.

eāhve (CN), Die.
 eang, høre.
 eang schiā, Blad, Blomst, Green.

(nká) eang ta schiá, fappe Grene af.
 efoa (N), reen.
 ehelme (CN), Ræse.
 ehong, enai, Conchylie.
 enrhui, Dyret i Chonchylie, ethvert
 lille Dyr.
 elkiumiat, Hjerte.
 elūm, fuffe.
 eng, lytte.
 enhangnang (CN), Uhr.
 enmognē-knīniūt (N), Knap.
 eonang, Broder, Fætter.
 (khuaa)-eonang, Broder ell. Søster-
 søn, Broder ell. Søsterdatter.
 eonaug-nkēnhje, Søsterdatter.

F.

fāā, fāā-ist, astørre, feie.
 fāāb-dag (N), sødt Vand.
 fāāb, gabe.
 fā-kaiot, Tobak.
 fāāklet, Dunst.
 fhāā, ffjære, hugge, flaae.
 fhāā khui, tām tinlök, dræbe.
 fhāā khui, tām tinlök, snigmyrde.
 fhōt, ussel og Usling.
 wit fhōt, fornede.
 fō, berolige.
 fō, Mark, Land.
 foan-nmdjomeh (N), 80.
 foan-nmdjomeh-ruktei (N), 90.
 fōlt, aabne.
 foue, sen, fuan, foan, 4.
 fuat, bide.
 fue-tōn, 40.
 fuongato, glemme, forbigaae.
 fuhotet, kumonklet!?, gyde.
 fuhōn (fun CN), Nagle paa Legemet.
 fhuhæn, Spire.
 fūrong, Ananas.

G.

gadji (N), Bei.
 gadjovāthjē (N), Søster.
 galahaia (N), Himmel.
 garan (N), karan, Jern.

Billes Jordomseiling. I.

genās (N), Haand.
 ghahæ (khaæt) (N), Maane.
 ghantéra (CN), Rjød.
 ghēn nēt lopāh kā vi pāhé, ikke sige
 gode Ting mod et Menneske,
 anklage.
 ghēn kā vi pāhé, angibe.
 (pāhé-ta)- ghēn, Boldgiftsmand
 (Mand til at tale).
 (tsie)- ghēn, Bogstav, Mening.
 ginsa (CN), Negl.
 goæh ell. koæ, Hoved.
 gōan (N), Barn.
 gon, Ende, at ende.
 gunhēel (CN), Raspe.
 gundron (CN), Fod.

H.

hā, Cocosnød.
 hā lā, Contract.
 hāa, erholde.
 hāh (N), haha, ja.
 h(k)adēp, hēp, plante.
 hadija, Bedstefader.
 hafot sang'n, gaae ombord.
 hae hægne, tør.
 hāghi, imorgen.
 hahanong, Par.
 haheng, Vind.
 (vi khink)- haheng, udlufte (gjøre
 Vind paa et Sted).
 hāhé, Lykke, lykkelig, glad, Glæde.
 hāhe, Svoger.
 hahē, Forbund.
 hahē tin pāhé, forbunden til et Men-
 neske, elskværdig.
 hāhe, fordre tilbage.
 hahē, spørge.
 hahē-ten, forlange.
 hahea, harea, see, betragte.
 hat-hahea, ikke see, blind, Blindhed.
 haheang, Musling.
 hahehaæng, Erkjendtlighed.
 hahehaæng ell. hathahang'n, Friis.
 haheha, vise.

hāheam, Syn, Udfigt.
 hah'heurl, harol (CN), iage, gaac
 paa Jagt, hyre, flyde.
 hah'k, Lugt.
 āqhēk, Bølge.
 hahahmang, stige.
 hahahrām, forgaae.
 hat-hehot, hatalang, misbillige.
 hahchōk, forandres, afverle.
 hahem, falde.
 hāheng, Vind.
 hāheng sakalu, stærk Vind.
 hahihalēnma, (Lykke, god Dig) god
 Alten, Farvel.
 hahnhaāt, Bedstemoder, Jorsfædre.
 hāhō, forfølge.
 hahāā, Sufferør.
 hahāā, hedwa (N), Bambus.
 hahāat, Intet.
 (miki)-hāē, være uslydig.
 haiāam (CN), Søne.
 hakté under, nederste, flade Haand.
 halep, Lever.
 haliē, søge.
 hamang, Dre.
 haming, Regn, regner.
 (vi) haming, væde.
 (ju-tong-a m é, det regner.)
 hamōn Næseboer.
 hanang, Blære.
 hanaschalei (N), Flaske.
 hanhangta, begynde.
 hanhangta-nāē, Begyndelse.
 hanhōūme, bevare, bevogte.
 haōō (CN), Tønde af Bambusrør.
 harhēha, tillime, tilklifre.
 harihulong (CN), bedrøvet.
 harāak, beregne, talle, Maal.
 harāak kiong, Skibsladning.
 haschoi (N), Potte.
 hat, ikke.
 hat-hān, ikke dette, nei.
 (vi)-hāt, tilintetgjøre.
 hāt, fraværende.

hatalāng, afflaae, misbillige, mod-
 sætte sig.
 hāté, And.
 hātel, skrive.
 hatæihæh (CN), arbejde.
 hatenk, tage Haaret af, skrælle.
 hātep, Veste, Rasse.
 hātianan-tōn, tyve.
 hatielk, hatielmang, hadju, bade.
 hathanghah, afbetale.
 hathu, fattig.
 hallēt, aldrig.
 hatmang^hhagn, aldrig.
 hatn'hā, Afholdenhed, Sygekost.
 hatnāak, Epise, Næring, Levnetsmid-
 ler, Fæst.
 hatāap, nogle.
 hatu!mi, hathielke, læse.
 (lho)-hātse, virksom.
 hawnhōlēt, op hænge.
 hé, Kjendetegnet paa den nærvæ-
 rende Tid.
 heāgn (hægn), gaae, forlade, gaae
 ud, bryde op, flytte, miste, ud-
 strøe.
 heang, Nogen.
 hehā, Hiffe.
 heha, Ribbeen.
 héet, hiesse (CN), nyse.
 hēhānē, mere, vore, forøge, mang-
 foldiggjøre.
 hēhāuē lopæh, mere godt, bedre.
 hēhānē-lopat-ivi, forbedre.
 hēhang, Metal.
 hēhang, Centrum.
 hehang, hahiang, forblive, boe.
 hehang, huleanga-pāhé, Ledfager.
 hehang, huleang, Ledfage.
 (iang)-hehe, undertiden.
 hehāie, grave et Ligg op igjen.
 hehemōnk (iangamāak), dobbel.
 hehæm, Puls.
 heheten, Hale.
 hehetsi, formindste.

hæhia (hihia), Støv.
 (kamâpe)-hehâahe, Tang.
 hehjâ, nhjâ (N), enau (N), Ureca.
 hehok, Haar.
 hehomang, agte, onfte, Dnsfe.
 hehomang-ta-karhû, Attraa efter
 Storhed, Begjærlighed.
 hehomang-ta-râme khiâ, Attraae
 efter ethvert Træ, Begjærlighed.
 hehōr, megen, meget, Overflod.
 hehōr khui, flere.
 hehōt, ville, anordne, overensstem-
 mende med.
 (hat)-hehōt, misbillige.
 hehōt-hahea-ta-râme, ville see En-
 hver, nysgjerrig.
 hehōt vetsen, indgaae, indvillige i,
 samtykke.
 hehōt-vetsen, Indvilligelse, Sam-
 tykke.
 heh't khiâ, Rod.
 hehū, sort, snavset,
 hehum, aaude.
 hehumé, haehokre, parre, Besvangrelse.
 he-kapèt, Dødsangst.
 helang, god.
 hæle, borttage.
 hellamong, Fæst.
 hēm, komme, nærme sig.
 hēm, indhegnet Sted.
 hemæn, nær hos.
 hēn, efter.
 hēn, tanhje, at varme Varme.
 (hunhang)-heng, vanstefig.
 hæng, Rjød, Liv, fund.
 hæn'he, Legeme.
 henhæl (N), Fløite.
 henghatâal, finde Behag i.
 hetpati (CN), feie.
 hetsig'n, strax, uophørlig.
 hi, Blamst.
 (kūn)-hiâ, hvorfor.
 hiān sang'n, gaae ind.
 hibô, Banan.
 hibuga, Pifang.

hiē, denne, dette.
 hisu, fuge.
 hifū-heū, snavset, sort.
 hisu-mât, sort.
 hihâé, fattig.
 hiheie, hahamang, fige.
 hihia (hæhia), Støv.
 hihâai, forbyde, forsvare.
 (tan)-hihâai, overskride.
 hisōsi, athiēlke, tilbede.
 hilēē, flaae, straffe.
 hiliang, hilæang (CN), Torst.
 himegn, afflaae.
 (vi)-hinâi-khūi, væde.
 himâan, moden.
 (ivi)-himâan, blive moden.
 hinhī, Tølf.
 hiti, hité (N), Iee.
 hitiak, itæak (N), Søvn.
 (nkō)- hitiak, Matte.
 hitiak-té, sove.
 hituhaman, spids.
 hiu (hing), vor.
 hiuk, Sol.
 hivi, Dæmon, Aand.
 hoatse, lige, ligefremt, Sømmelige,
 Passende, Dyd, udbedre.
 hoh'hangatsike, hade, affky, mishage,
 Modbydelighed.
 hâai, vi.
 (hat)-hâai, nær ved.
 hâahé, samle sammen, forene, for-
 samle.
 hâaht, ja.
 hâaik, langt borte.
 hoinræ (CN), sætte sig ned.
 hohæng, Luft.
 hok inæ, Ved til at brænde.
 hokté, over, Øverste af den flade
 Gaand.
 hole, stige op.
 holhæhang'n, misbruge.
 homlâame, Guld, forgylde.
 honhe, Appetit, Hunger.
 hâane, i, indeni,

honháame, forbeholde.
 háat, fraværende.
 háat etá, andensteds.
 hota, sætte.
 hotsiét, stige ned.
 hotsiét pāhé kamapet, nedsænke død
 Mand, begrave.
 hufæt, vi.
 huhato, Lovværk.
 huhag'n, fordum, i gamle Dage.
 huhēñ, foran, førend.
 huhéhohé, beruse sig, beruset.
 huh'hæg'n, befrie, bryde op, forlade,
 flytte.
 huh'hâg'n-kæt, fare vild.
 huhēu, riig.
 huhé, huhomi, gjøre, arbejde, skabe.
 huhi, dræbe.
 huhiaât, skjæmte, more sig.
 (ká)-huhiaæt, Prydelse.
 huhidat (CN), Halsbaand.
 (nśaa)-hūho, Drom.
 huhot, Gift.
 hūk, Hud, Skjal, Læder, Skind.
 (karhū)-hūk, puffedrygget.
 la-huk, udenfor.
 huk-hogn, bagved.
 huk-emat, Dienbryn.
 hukét ell. hukiét, bringe, bære, søge,
 føre bort, borttage, løste ned,
 røre ved, gribe, modtage, over-
 raske.
 hukét-ta-iengn-khiuk, bringe paa eet
 Sted, opdyngge.
 hukét vim, indbyde, kalde.
 (vi)-huk, bestjefte.
 hukháahe, varme, varme sig.
 huleang, i Forening med, gjensidig,
 Iedsage, Medinteressent.
 huleanga pāhé, Iedsager.
 hul'hu, Tid.
 humbaidsa (N), lille.
 hun gi Dag.
 hunhang-heng, vanskelig.
 hurōh, lav.

hurohatse, megen, meget.
 huruh, Dæffe, Bedækning, udflette.
 en hurohé, hemmelig.
 hutât.
 huveang, Cocustræ.
 hyhāho, ældre, ældst
 hæang (N), een.
 hæang-hata (N), ni.
 hæh't khiā, Rod.
 hæhé, tahæ. Nare i Legemet.
 hæm, Have.
 hænāng, Skinnbeen.
 hæng, siden.
 hæng (N), Dag, Sol.
 hæng, leve, Liv.
 hænginein ell. hæm-umdjómeh (N),
 tyve.
 hængsæ (N), kom her.
 hævre (CN), otte.

I.

iaeang, elleve.
 iak, Kjøbmandsvare.
 iana ell. ianet, Leilighed, forudsat, da,
 dersom, naar.
 iang, een.
 iang amōk, dobbel.
 iang hehe, undertiden.
 iangnang, hundrede.
 iang-ta-ghēñ, Ord (Get — talt).
 iang-tōn, elleve.
 iang-tōn-soue, fjorten.
 iang-tōn-tani, femten.
 iang-tōn-haha, tolv.
 iang-tōn-luæ, tretten.
 iatet. gaae ind.
 iæt, Fader.
 iæie, Moder.
 ikih-loæt, sye (s. Lærred).
 ilēhe, surre.
 imiang, een, først.
 imiang-ti-emat, eenøiet.
 irat, stærpe.
 itā, her.
 ivi, blive.

ivihoātse, anordne.
 ivi himōn, blive moden.
 ivi kopn'e, blive mager.

J

jāpi (CN), Nøgle.
 jāānge (CN), slige ned.
 jenong, Cocusnød.
 jojolaid (N), bade.
 ju-tong-amé, det regner.

K.

khā, Fisk,
 kā-huhiaæt, Prøvelse.
 kaāal, fuge.
 khāit hān, da, dengang.
 khāæt (khuæt), naar.
 kaeæt, sjældent.
 kafn'kiak, Prop.
 kafāai, kaiduma, Rind.
 kaiet, Fader, Olding.
 (laksi)-kaiit, Bugt.
 (fā)-kaiot, Tobak.
 kahihot, min Ven.
 kaheba, Naare til at roe med.
 (tikāat)-kahehōle, raabe, sfrige.
 kahia, abortere, forløse.
 kahāak, Due, Turdeldue.
 kahuhōke (CN), Evin.
 kái, Bei.
 kaiing, kejin, Abe.
 kaifit, Rost.
 (tukan)-kaim, Tømmermand.
 kalāā, Conchylie.
 kalet, haard, kraftig, stærk, gjerrig.
 kalamā, Gang.
 kalbahōt, Rjondsdele.
 kalot, Tyveri.
 (pāhé-ta)-kalot, Tyv.
 kolrān, Been.
 kalhjaat, Character.
 kamamlæ, Hav.
 kamaṅg, Citron.
 kamaṅg-kalin, (født Citron), Orange.
 kamāpé-hehāahe, Toug.

kamāpé-ta-karhū, Anfertoug.
 kamapæt, Død.
 k(s)amināat, tusinde Fod.
 kamuin. kamōē (N), Høne.
 kana-khiā, Knop, Skud.
 kanāme. Bæge.
 kanhiong, Drifte.
 kanihēle-khui, Hovedpude.
 kanāat-ta-pemetcheu, Rind.
 kantāi (Lille N), sætte sig ned.
 kapæt. at dø, omkomme, Død.
 kapæt-iæt, (Død-Fader), fader- og moderløst Barn.
 kapah, Vest.
 káp, Skildpadde.
 kaptan, Capitain (Engelsk).
 karah, Hvalfisk, Fisk, Fiskekrog.
 karaka, Pappegøje.
 karān, Orm.
 karhē, Mængde.
 karhē pāhé, Mands Mængde, Alder.
 karhū, meget, rigelig, Overflod.
 karhū-viang, tykmavet.
 karhū-huk, puffelrygget.
 karhū atse, for meget.
 karhū khagtōt, stærkt Hjerte, Kjærlighed.
 karhū tamōi, stærkt Jib, Jildebrand.
 karūijé, Fiskeruse, Indhegning.
 kasson, Kasse (Fransk).
 kāt, Reise.
 kata, under.
 katsi, formedelst.
 katsi-ka (formedelst hvad), hvorledes.
 katsi-khui, rage Hovedet.
 katu, (CN), hvile.
 kaviēt, gammel.
 kavæ, falde.
 kaveang'n ell. kavhehile, forkaste.
 kæi, Bei.
 khæt, Rede.
 keté, kæt, give.
 keātātū, Abning.
 kél (CN), Arm.
 kerahjērē (CN), gaac.

- kerebusse, Sue, Turban.
 kerebusse-tên- pamōn, Krigshue.
 khiu, jeg, min.
 khiūhe, vor.
 khiuh't. vi.
 kheūi (CN), Haar.
 kiāālērē (CN), staae op.
 kiank-fō-nāat, Opbrusning af Brede,
 Raferi.
 kidjang (N), døv.
 kihahæt, Skjalven.
 khiak, Byld, Onde, Møie, Piinsel,
 Smerte, at lide.
 khiak-viang, Mavepine.
 khiak (ell. djak)-al-khūi, ondt i
 Hovedet.
 khiā, Træ, Skov, Sti.
 (eang)-khiā, Blad, Blomst.
 khiā-ta-pemetscheu, lille Træ, Bust.
 khjāng, have, besiddet.
 khiangsé, Lov.
 kiarum, Naal.
 khianti ell. khiansi, Skif.
 kiattrai (CN), Matte.
 khien, modtage.
 kilap (CN), Hals.
 kinmunté, Ledemodene paa Fingrene.
 (hat rāate)-kiuhāie, utrættelig.
 kin^hji. Kjøbmandsvarer.
 kinlap-kinlōh, Knop.
 kinloht, kinlong (CN), Ring.
 kinlōh, Rædning.
 kinmek, Nøgle.
 kinpeu, kanpāach, Ambra.
 kinp(l)ōng-nang, Drepyrdelse.
 kinluēh'si, fluge.
 (imiang)-kinluēh'si, Mundfuld.
 kinfat, Hoste.
 khinione, Barn.
 khiniong, Dreng.
 kiūsset, sætte sig ned.
 (nphā)-kinmāle, Drifkeglas.
 kinl'é, ondt Lune.
 kintheu khiā, Sang.
 kinvāh, Pampelmos.
 kinvāi, Nøgle.
 kiong, hvi.
 kiong ell. tjiong, Skib.
 kiong-invan, Krigsskib.
 kiong, kaling, Bygning.
 khiāa, dyb.
 kipsi, formindste.
 kirhi, Kniv, Dolk, Baaben.
 kirhōl, frum.
 kissot, Negl.
 kistot. bedrøvet, urolig, Uergrelse.
 Tungssindighed.
 kit-akah (N), jeg veed ikke.
 khiuk, Plads, Sted, Bærelse, hvor.
 khiuk-kiong, Plads for Skib, Havn.
 khiuk-khinion, Sted for et Barn,
 Bugge.
 khiuk-pamoñi, Leir, Sted for Krig.
 khink-vhā, Sted for Blod, Pulsaaer.
 khiu-knhjēē, Landsby, Sted for Huse.
 khink-hivi, Kirkegaard, Sted for
 Aanderne.
 khiuk-titai, mørkt Sted, Hule.
 khiuk-tamāai (dhiuk soltēne, CN),
 Sted for Ild, Lampe.
 khiuk-sikiā, Sted for Fugle, Fugle-
 buur.
 (hat)-khiuk-khiuka, enten — eller.
 khium-neng, Been, Knækel.
 kiuteræ (CN), ni.
 kivāie som, hinde.
 khāa (nkāa), falde, knuse.
 khoin, kōnthje (N), Svigersøn.
 kbōr, kél, koal (N), Arm.
 khōva (CN), faste op.
 kâag'hātōt, Fromhed, Medlidenhed, f.
 Hjerte.
 kâag'hōt-hahí (lin), elste.
 kokmithjama (N), tyve.
 kōm bringe, bære, føre bort, føre til-
 bage, hidsføre.
 kōm-ta-liap, bringe Kundskab, lære.
 kōm-ta-akah, medbringe Indsigt,

Opmærksomhed.

komiahthje (N), Svigerfader.
 komivi. Ven.
 khonghat ell. khunhje, Gang.
 kâat, kâag'n, Eyre.
 kot, kog'n misæ, Dre.(?)
 kopu'e, mager.
 ivi kopu'e, blive mager.
 kotimonah (N), Læg.
 kovāake (CN), Kurv.
 krebō, Bøffel.
 kūa, ki. kâa, En og Anden.
 kuanghērē (CN), Bed, Træ til at
 brænde.
 k^hūa (CN), Ansigt.
 k^hūan (gōan, N), Barn.
 (nkōnhje)-k^hūan, Svigersøn.
 k^huanmang. antagen i Barns Sted,
 Discipel, Tjenesteyende.
 k^huan-kamuiñ (gōñ haiōm), Rys-
 ling.
 k^huan-eonang, Broder: ell. Søster-
 datter.
 k^huan-m^hæ, Lam.
 (nron)-k^hūi, Parasol.
 k^huæt, naar.
 k^hūi (goæh N), Hoved, Befolkning,
 Toppen, over paa.
 k^hūi-sō, Øverste af Landet, Bjerg.
 k^hūi-kaptan, Høvding.
 (vi-hināi)-k^hūi, vælde.
 k^hūi-mēn, Bugt.
 k^hūi, jage, jage bort.
 kuit libré, skrive.
 (phāa)-k^hui, snigmyrde.
 k^hagtōt (s. k^hāaghātōt), Hjerte.
 kuhihu, knyttet Næve.
 kuikanan, kuikelmōne (N), Ræ.
 kuluām, Banan.
 kum, finde.
 kumhje, Svigerfader.
 kum't, Muus, Rotte, Ranin.
 kun'hæhie, rokke.
 kuñ, ki, kō, som; Accus.: kuñ, ka.
 kuñ, ki, kō, hvad. Accus.: kuñ, ka.

kuñ tsie, hvorfor.
 kunmenta, Pøher.
 kunté (CN), lille Finger.
 kūntot, Forretning.
 kunvi, kunhuhomi, gjøre Noget, Ar-
 bejde, Forretning.
 kuping, Jams.
 kuping-kaliu, søde Batater.
 kuriang, kariang (N), Potte.
 kusang'n, gaar, spadserer.
 kutschike, kostelig, yndig, sød.
 kutuhæ, rokke, sætte i Bevægelse.
 kuvé, gyde.
 kæt, Hul.
 (huh'hæg'n)-kæt, fare vild.

L.

la, oh. !
 lā, halv.
 lāal (CN), Læg.
 la-én-tāat, naturlig.
 ladije, Aften.
 lasōr, Nord.
 lanient, at være tung.
 hat-lanient, ikke tung, let.
 lāhuk, Ryg.
 la-hūk, udenfor.
 labuhōt, Materie i Bylber.
 lakapah ell. kapah, Vest.
 laksi-kaiit, Bugt.
 laluh't, gal.
 laming, Pakke.
 lampolei, Skyregn.
 lang, lytte.
 lanet, Ralk.
 langhapa, Nordvest.
 l'häg'n, glemme.
 lēt. Ende, at ende.
 l'hæt-tamōi, Lysstage.
 l'hæt-pulō, Laar.
 letng, aldrig.
 leuku, Jordstjælv.
 liap, kjende, vide, duelig.
 ta-liap, Kundskab, Kunst.
 hat-liap, uvidende, være uvidende.

liap(-tēn-rāme, henimod Enhver), be-
hændig.

(kom-ta)-liap, bringe Kundskab, lære.
liang, Navn, nævne.

lhi khūi, skaldet.

lionne kaæ (CN), løse.

libré, Boufet.

lindrejen (CN), Bue.

loæh ell. luæh (N), tre.

loæh umdjomeh (N), treds.

loæh umdjomeh-ruktei (N), 7.

loæt, loæ (N), Klæde, Tøi, Lærred.

loætva, rødt Tøi.

ikih-loæt, sye.

lhaak, behagelig, kostbar, god, beun-
dringsværdig, Vidunder.

loka-nang, laloke-ko-nang (N), Gul
i Dret.

long, Fæst.

l'hôp (CN), Hunger.

lopah, vel, god, smuk.

lopat-mâkmet, smuk.

bat-lopah (N), ikke god, ond Sam-
vittighed.

l'hohâtse, virksom.

l'hôle vi, være behændig.

l'hormang, staae bi, hjælpe, Hjælp.

l'hôm, fattig.

loughâat, hyldt Tøi.

loto, loët, hurtigt.

lhotksi, fjerne.

lotohiâala, høire Haand.

luæhman, Trefant.

luæhkinuhji (N), tredive.

l'huhæhet, høire.

l'huhæhet atse, Redelighed.

lupā, Rjød.

lækimāan, Læg.

M.

mā, du, dig, J.

māe (CN), Hav.

māhāa, halv raa.

mahehâat, Mad.

māik'e, Dlie.

māk (CN), Vand.

makā, snart.

nēn-maka, nærværende ved.

māke, prægtig, glimrende.

mbakti, Arm.

maleng, Drm.

mām (CN), Blod.

man, Krog.

manam, Mælk.

mang, Ende, Ramme, Grændse, Top-
pen.

mhang, Næse.

māngæ (N), Steen.

maniak, Bøx.

manâat, Nymaane.

matahæt, Jord, Landsby, D, Verden.

matahæt-ta-karhû, store D, faste
Land.

meang, Kat.

meik, Lynild, Glands.

mehâahet, Aand, Sjæl.

mēn, du, dig, din, J.

mēng, Eders.

mhâne, Skif.

mhēn (mhantjé, N), Stof.

menam, Brede, Raseri.

menūa, manøing (N), Læbe.

mēt, Ansigt.

hifû-mæt, sort.

metām, Bytte, Tuff, at bytte, laane,
bruge Paastud.

meul't, lade Vandet, Urin.

meut, J, du, dig.

misāæ, spadse.

misāie, Høg.

miki-hāie, være ulydig.

milæt, Midte.

mineōle, Brøvler.

miniæije, lille Fingee.

minhonn'he, lyve, Løgn.

minlūenē, Spaamand, Præst.

minrūa, Tømmelfinger.

mioajāh, ell. mishouaia, Himmel.

mischiana (CN), Fugl.

(vi)-missā, høitideligholde (Lat.).

mitäë, bedrage, lyve, sværge falsk.
 mitäë hat lopāh, lyve ikke godt, bag-
 vadse.
 mitæk, fort.
 mivi, Ven.
 moāh (N), Næse.
 molāat, Halsbaand.
 monoī, manoing (Ch) menō (N),
 Mund.
 moronkā, Pibe.
 multe, sød.
 mulōhe, Slags.
 munté, mukté, gunté (N), Haand.
 mæ ell. mæn, du, dig, din, I.
 mhæ, Bædder.
 (khuau)-mhæ, Lam.

N.

(té)-nam, Overflud.
 nian, een.
 nang, Dre.
 nāt (N), ikke.
 nehang, Tid.
 nehaurle, Baaben.
 neheurle, Fløite.
 næg, I, du, dig.
 nehōue, Midte.
 nehang-nang, Uhr.
 nēn-maka, nærværende ved.
 nēne, udpege.
 neōle, stamme, vrøvl.
 næt-hæt-umang, Nogen.
 næt, hverken.
 nfāré, Binge.
 nfā, Snit, Slag.
 nphē, boe, forblive, hvile, hvile, vente
 paa, ubevægelig.
 hat-rōatk-nphē, ubeständig.
 nphē-ta-khiuk-hivi, standse paa Aan-
 dernes Sted, fordømme.
 nphā-kimæle, Drifteglaas.
 nfāa, blæse, puste.
 nfāa-hūho, Drøm.
 nfoon (ónfoan N), otte.
 nghāat, Cocustræ.

ngheñ, forkynde.
 nghong, brænde.
 nghōik, røffe, vugge.
 nhangatāat, herske.
 nheōle-vi, té, forarsage.
 (hat)-nheōlé, stum.
 (hat)-nhin, fin, læffer.
 nhia (CN), Barn.
 nhjēe ell. nji, Huus.
 nhiong, drifke.
 njun (N), Overstjæg.
 nhoi (N), Stjæg.
 nkenēt, sætte sig ned.
 nkā-eang-ta-khiā, kappe Grene af.
 nk(i)ēnhje ell. nkanhje, Hustru.
 nkēnhje-khuan, Datter, Svigerdat-
 ter.
 nkēnhje-manam, Amme.
 nkīnhje-pap, ond Stedmoder.
 nkeune ntān, bære.
 nkiēme (CN), have.
 nkō, Barf.
 nkō-hitiak, Barf til at sove paa,
 Matte.
 ukōnhje, Dreng, Menneſte, Mand,
 Ægtefælle.
 nkāa, knuse.
 nlānhje, Hav.
 nlēn, befæste, gjøre fast, knytte, binde,
 furre, omgjerde, omgive, trykke,
 lukke.
 nliōn, Hav.
 nlōng, Hals.
 nlong hā, Cocusnød (tilberede en).
 nlong té, Cocusnød (tom).
 nmanhje, Stjæg.
 nmænhje, Capitain, gammel.
 nāale, grøn, blaa, blaat Tøi.
 nōle, Torn.
 npōn reo, Rumpe.
 nreug'n, anden.
 nreug'n tsie, ellers, anden Ting,
 Forskjel.
 nrōng, khūi, Solstjerm.
 nrongkté, give.

nsie, haffe.
 ntâ, ophøre.
 ntân^hje, Kury.
 ntap, Lever.
 ntâak, Horn.
 ntsang, fuge.
 ntsie-hæn, (ligesom dette) vænne.
 næng (N), her.
 nhæng ell. næn, hun, ham, denne,
 dette.
 næn hæng, nænhæ hæng (N), idag,
 denne Dag.
 næn-akī, i denne Morgen.

O.

oân (N), faste op.
 oaydna (N), Hunger.
 oh, oh.
 oh, æh, âh (N). to.
 ok (CN), Ryg.
 olmat (CN), Die. oal-mang, Plur.
 omnan, hvormeget.
 omnéan, hvormange.
 oljoala (CN), svare.
 op, opdage.
 oplâap, sove, Sovn.
 opt(1)aâp, ryge Tobak.

P.

pâhé, Menneſſe, Folk (et), Nogen.
 pâhé-ta-ghên, Boldgiftsmand (Mand
 til at tale).
 pâhé-kamapæt, dødt Menneſſe, Liig.
 hat-pâhé, ikke Menneſſe, Dyr.
 pahât, frygte, Frygt, forurolige.
 pahât-pâhé, Banvid, Galsskab.
 pahia, fugtig.
 pahōhi, raadne.
 pajjū, Nare til at roe med.
 pâit, Slange.
 paivâat, Al.
 pala, Ild.
 pâlé, Kugle.
 pâlé-ta-kar^hû, stor Kugle, Kanon-
 fugle.

pamoīn, Kamp, Krig, indeslutte, blo-
 fere.

vi-pamoīn, kjampe.
 pap, Fader, Onkel.
 para, Sølv.
 pataxi, bryde itu, knuse.
 patu-ta-lopāh, den smukke Steen,
 Marmor.
 patu-ta-kar^hû, stor Steen, Klippe.
 patre-ta-kin^hji, Kjøbmand.
 peâ, tage Haaret af, sfrælle.
 peitæt, liden.
 peitæ-ivi, forforte.
 pehang-khiâ, fave.
 pekī (CN), Orange.
 pengätt, glemme.
 piæt, Leer.
 pimetscheu, lidt.
 pipa, Tønde, Fad. (Port.)
 pâat, grim.
 práta, Røber, Bly.
 pu, ogsaa.
 pulo, P (malay.).
 pun, pu, med Hensyn til.
 pujæt-anæ (N), sæt dig ned.
 puron, Bly.
 pūr^hon ell. pār^hon (CN), Tor.
 pur^hon-ta-kar^hû, Anfertov.
 pæ, Klarhed, Lyg.
 pæite, lille.

R.

raë, Cano.
 ræe, Blad.
 rhâgne, rhigne, løbe.
 ràkn, knuse, bryde itu.
 rhamang, Fare, Frygt.
 hat-rhamang, vove.
 râme-khiuk, ethvert Sted, her og
 der.
 râme pâhé, enhver, al Menneſſe.
 rhâne, rhæne, flygte, undslippe.
 ràva (CN), ikke, nei.
 reak, Vand.
 reaksnān, vandriig.

reaktsi, afbugge.
 rednkiang, Albu.
 renablé, Ste, Tøffel.
 renâam, Hammer.
 renâang, Guldmaane.
 renâant, Plaster, Lægemiddel.
 reug'n, ankomme, komme.
 rhaatk ell. rhaatke, vis, visseelig, i
 Sandhed.

rhâatk-ghên, fige sikkert, forsikre.
 rhâam, gjøre fladt.
 râatk, kunne.
 râatk-kapæt, dødelig.
 râatk-ivi, let at gjøre, mulig.
 râatk-ane, i Stand til.
 hat-râatk-nphê, ubestendig.
 hat-râatk-kapæt, udødelig.
 hat-râatk, umulig.
 hat-râatk-kinhâie, utrættelig.
 rhônk, vore.
 rûë, rôë, dûæ (N), Baad.
 rûhe, Skygge.
 ruhên, Aare til at roe med, seile.

S.

sa, Gang, en.
 sabola, Løg (Port).
 såht, give tilbage, vende tilbage,
 Aar.
 sahuat, faste op.
 sakalôt, rød, rødt Tøi.
 sakalî, stærk Bind.
 sakalû, stærk.
 sakiâh, brun, rød.
 sakit, syg, Sygdom.
 sakit-pahôhi, (syg, raaden) Kræft.
 sak,n, ubis (maassee hat sak'n).
 salôt, frum, rund, Cirkel, Runddeel.
 sam (N), ti.
 sam-hæn'g (N), elleve.
 sam-ôh ell. âh (N), tolv.
 sam-luâh ell. loâh (N), tretten.
 sam-foan (N), fjorten.
 sam-tanein (N), femten.
 sam-tafuel (N), sexten.

sam-is'at (N), tytten.
 sam-ônfoan (anföan) (N), atten.
 sam-hæang-hâtâ (N), nitten.
 samin(e), Dolf.
 saminiûs, sâht, Aar.
 samông, Tusende.
 s(k)aminâat, Tusinde God.
 sanam, Stee.
 sanam-nâng, Dresse.
 sanam-kanâp, Lænestof.
 sanam-kaveang'nsi. sanumpté, Anker.
 sanlua, Krog til at hænge Noget op
 paa.
 sapêu, Hat.
 schankal (CN), Båndtræ (Eng.).
 schap, svare.
 sehæh't, iovermorgen.
 schia, bytte.
 sekong, Albue.
 setum, Hætte.
 sethj (CN), vadse.
 si (N), Blomst.
 siap, undervise.
 siægn, lang Tid.
 sikiâ, Fugl.
 sinâah, Horn.
 siutam (CN), Jldsted.
 som, son, ti.
 som-kinuhji, 10×10, 100.
 sukri, Sukker (Port.).
 sum, Meenesse, Folf (et).
 sūm, børste.
 sumtschia, chineesisk.

T.

ta, vistnok en Artikkel.
 tâ, thæ (CN), Barm, Bryllvorte.
 toaûge (CN), Coenstræ.
 tâe-mattâe (CN), tom (Imperf.).
 ta-nhjêe, hos.
 tafa, Hul.
 tahæwæ (CN), Hud.
 tahang, Tid.
 tahæi (CN), nærværende ved.
 tahihâal, Sky.

- tahia, tahjá (CN), tahiáal (CN), Stige, Trappe.
 tahōng, Tobak.
 tahulā, Jams.
 taki, takūi, taghi (N), imorgen.
 talomme (CN), Cigar.
 tām (N), Rumpe, Ryg.
 tamāai, tamiā (CN), tamoiē, 3ld, Kul.
 tan-hihāai, overskrive.
 tani, tanein (CN), fem.
 tani-tōn, 5×10, halvtreds.
 tanikinnhji (N), freds.
 tanein-umdjomeh, 5×20.
 tanhje, varm.
 tahnihætsen, Gave, Offer, Gunst.
 tanjōgua (CN), Banan.
 tanāan-khūi, Turban.
 tapoa (N), Kind.
 tarām, Arak, Biin, Drikke.
 ta-rāme, Enhver.
 ta-rāme-khiuk, alle Steder, overalt.
 taring, Canal.
 tavaāte (CN), Perle.
 taæ, Flugt (Fuglens), flyve.
 té, gøre. sætte.
 telāat, Myre.
 tēn, tīn, for, paa det at, henimod.
 teñ, Moder.
 tēn mela, Speil.
 te-nam, Oversfud.
 tæt, theungnhataet, fuldføre.
 tethāat, nok.
 theūn, ankomme, naae.
 thiū, gaac.
 thiudi-okei, bare (gaac, Ryggen).
 thāap (CN), Appetit.
 thjajas (N), dyb.
 tikāat, tekāat, thékakbrāare (CN), synge.
 tikāat-kahēhāale, raabe, skrige.
 timlok, Landse.
 tiñ-lap-nhjēē, foran Huset.
 tinéang-khiā, save.
 tingjohu (N), hvid.
 tingæt (CN), Maane.
 titiul, mørk.
 tohiæn-até, tohiæki-té, Dvætning.
 táak(e) drage, trække.
 táakne, sønderslide.
 tolæt, udstykke, afbuge.
 tōt, Hjerte.
 ta en tōt, naturlig.
 tsang, Reise, følge.
 tschah, Thee.
 tsang-kji, mit.
 tsang-mæ, dit.
 tschalling, lang.
 tschjanæ (N), Landse.
 tschu, reen.
 tschu-khugtōt, Rydsthed.
 tshi, gammel.
 tsi, Natnr.
 tsiang, sød, god.
 hat-tsiang, ond, suur, bitter.
 tsie, ligesom, Slags.
 tsie hæn, selv.
 (n)tsie hæn, vænne.
 tsie-næn, ligesom dette.
 tsie-ānæ, ligesom dette, ligesaameget.
 tsie-ghēn, ligesom Ord, Mening, Bogstav.
 (kuñ)-tsie, hvorfor.
 (vi ta)-tsie, iagttage.
 tsiekité, Reenhed.
 tsiekité, sethj (CN), vadske Hænderne.
 tsieki-viang, rendse (Maven).
 (akhik)-tsiekité, rendse (aandelig).
 tsihé, fra nu af, fremtidig.
 tsigām ang, falde paa Knæ.
 tsio-matabæt, Rand af Land, Ryst.
 tui, dræbe.
 tukan-kaim, Tømmermand.
 tuktei ell. hæng-umdjomeh-tuktei (N), tredive.
 tulan, retfærdig.
 (hat)-tulan (atse), uretfærdig, usømmelig, uærlig, Skurk.
 (hat)-tulan-tēn-pāhé, ikke retfærdig mod et Menneske, fornærme.

U.

ud (N), dræbe.
 uhehåa, raa.
 umag (N), Jldsted.
 ungha, spise.
 unschongha (N), gaae.
 usethån, Bjælde.

V.

vhå, vhoå (N), Blod.
 (khiuk)-vhå, Pulsaaare.
 valhåat, Bærdi.
 vetseng, ligesom,

(hata)-vetsen, overeensstemmende
 med.

(^hat-ghēn)-vetsen, ikke fige ligesom
 nægte.

(hehōt)-vetsen, indgaae, indvillige i,
 samtykke, Samtykke, Indvilligelse.
 vetsen, nok.

vi, vihuk, gjøre, bestjæftige.

vi-pamoiñ, hjæmpe.

vi-khiuk hāheng, udlufte (giøre Sted,
 Luft).

viang, Mave.

(hukét)-vim, indbyde, kalde.]

Skrift og Taltegn kjende de ikke, og for at notere Tal
 bruge de Karvestokke; de tælle i det Hele intet undtagen
 Cocusnödder; de betegne derfor Dagstiden ved at vise
 Solens Stand paa Himlen, og al længere Tidsregning, saa-
 velsom enhver historisk Erindring er ukjendt hos dem;
 deres Alder kjende de derfor heller ikke. Mange Gamle
 fandtes der imidlertid ikke iblandt dem; dog skulle de ikke
 sjeldent opleve deres Börnebörns Födsel, men næsten al-
 drig Börnebörnsbörns; undertiden blive de saa gamle, at
 de gaae i Barndom.

Endeel Brede-, Længde- og Misviisnings
Galathea's Expe

	Breden.	Tidsforskjel.
Madeira , Loo-Rock, Landingssted		+ 1 ^t 7 ^m 42 ^s
Martin Vaz		+ 0 47 21.1
Madras Observatorium		+ 5 20 57.0
Tranquebar, Fort, Flagstang.		+ 0 1 36.2
Calcutta, Fort William, Flagstang	22° 33' 36" N.	
Batavia, Bootshuis, Tid Ballon		
Pulo Penang. Fort Cornwallis Flagstang.	5 25 13,7	÷ 6 41 35.5
Treparis, Nordende		÷ 0 26 46.2
Barren Island, Krater.		0 25 38.9
Lille Andaman, Sydostpynt		0 31 19.5
Nicobarerne		
Car Nicobar, Landsbyen Saoni	9 12 43	0 30 27.3
dito Sydvestpynt	9 9 13	0 30 27.1
Batti Malve, Sydpynt	8 50 4	0 30 1.0
Chowri, Ostende		0 29 6.2
Terressa, Nordpynt	8 21 57	
dito Vestpynt	8 18 45	0 28 58.7
Bompoka, Nordpynt	8 16 44	
Kamorta, Nordende	8 14 5	0 27 15.9
dito Monkata Høi (Nancovry Havn).	8 2 25	0 27 11.7
Trincutti, Nordvestpynt		
Katchal, Sydnstpynt		0 27 31.5
Pulo Milu, Sydostpynt	7 23 50	0 26 33.6
Lille Nicobar, Vestpynt		0 26 52.5
Pulo Condul, Vestside, Midte	7 12 50	0 26 26.6
Store Nicobar, Klippe, Ostside	7 5 20	
dito Sydpynt	6 45 49	0 25 58
Pulo Penang. Fort Cornvallis Flagstang		

Martin Vaz's og Tranquebars Tidsforskjel er opgivet fra Madeiras o
Pulo Penangs Længde er bestemt ved at tage medium af den af Lient
efter Corvettens Uhre fundne Tidsforskjel imod Calcutta, förend Opholdet ved Nic
de anförte Öer i Bengalske Bugt og Nicobarerna anförte.

Observationer, tagne paa Corvetten
 i 1845 og 46.

Længde m. Grw.	Misvisning.	Anmærkninger.
28° 48' 16" V.		{ saaledes antaget efter de nyeste paalide- lige Opgivelser.
79 50 12 O.		Opgivet fra Observatoriet.
88 19 18		Opgivet fra Surveyor General's Office.
106 52 0		Opgivet fra de Bootmester.
100 23 53	1° 51' 6" NO.	Medium, see nedenfor.
93 42 20		{ tagne i temmelig betydelig Afstand fra Öerne og derfor mindre paalidelige.
93 59 10		
92 34 0		
92 47 4		
92 47 7		meget paalidelig.
92 53 38		
93 7 20		
93 9 12		
93 34 54		
93 35 58	2 20 30	Paa forskjellige Dage. Meget paalidelig.
	2 13 18	
93 31 0		
93 45 29	1 33 9	dito dito dito
93 40 45		
93 47 14	2 11 38	meget paalidelig.
93 54 23	1 40 28	meget paalidelig.
Opgivet af Lieutn. T. Woore 1832.		6t 41m 32s,3.
Corvetten Galatheas Tidsforskjel imod Calcutta ÷ 0t 48m 17s5. . .		34,7.
dito	dito	dito
dito	dito	dito
dito	dito	dito
		Medium 6 41 35,7.

Madras's Observatorium.

T. Woore, der opmaalte Havnen i 1832, opgavne Tidsforskjel imod Greenwich og den
 i Öerne og imod Batavia efter Opholdet ved Öerne; og herimod er Tidsforskjellen for

Trykfeil.

Pag. 51. Linie 8 fra neden: Capus, læs Papuahs

- 74 — 15 fra oven: Stonehause, l.: Stonehouse
 - 96 — 19 fra oven: Himlenant, og l.: Himlen antog
 - 117 — 7 fra oven: Dolphin, l.: Delphin
 - 130 — 16 fra neden: tii, l.: til
 - 159 — 15 fra neden: maa og faa, l.: Maa og Faa
 - 195 — 3 fra neden: findes l.: befindes
 - 384 — 1 fra oven: et l.: at.
-

